ALGEMENE PRACTISCHE RECHTSVERZAMELING

OCTROOIEN

door

L. REMOUCHAMPS

Professor aan de vrije universiteit te Brussel
Vrederechter

BRUSSEL
HUIS FERDINAND LARCIER, N.V.
Uitgevers
Miniemenstraat 39

1969

In deze verhandeling werd de stof bijgehouden tot

1 december 1969

INHOUD

INHOUD
ZAAKREGISTER
BIBLIOGRAFIE
WETGEVING

Nrs

Titel 1. — Algemene beschouwingen . . . . . 1 - 29

HOOFDSTUK I. — HISTORISCH OVERZICHT . . . . . 1 - 21

AFDELING I. — *De oudheid* . . . . . 1 - 6
AFDELING II. — *De middeleeuwen* . . . . . 7 - 12
AFDELING III. — *De moderne tijden en verder* . . . . . 13 - 17
AFDELING IV. — *De revolutionaire wetgeving* 18
AFDELING V. — *De ontwikkeling in België* . . . . . 19 - 21

HOOFDSTUK II. — BEWEEGREDENEN VAN DE WETGEVER INZAKE OCTROOIEN . . . . . 22 - 29

Titel II. — Rechtsgronden en karakter van de octrooiwet . . . . . 30 - 42

AFDELING I. — *Morele rechten* . . . . . 31 - 35
AFDELING II. — *Zakelijke rechten volgens het gemeen recht* . . 36 - 37
AFDELING III. — *Zakelijke rechten volgens het octrooistatuut* . . 38 - 42

Titel III. — Toepassingsgebied van de octrooiwetgeving . . . . . 43 - 94

AFDELING I. — *Wetenschappelijke ontdekkingen* 44
AFDELING II. — *Natuurstoffen* 45
AFDELING III. — *Niet-industriële methoden* 46
AFDELING IV. — *Land- en tuinbouwprodukten* . . . . . 47 - 52
AFDELING V. — *Bouwkundige plannen* 53

Nrs

AFDELING VI. — *Gereglementeerde produkten of methoden* . . 54 - 55

AFDELING VII. — *Geneeskundige produkten, methoden en instrumenten* . . . . . 56 - 94

Titel IV. — Begrip « Octrooi » . . . . . 95 - 98

AFDELING I. — *Terminologie* 95

AFDELING II. — *Verschillende betekenissen in de wet* . . . . 96 - 98

Titel V. — Rechtsvoorwaarden tot verkrijging . . 99 - 277

HOOFDSTUK I. — PROCEDURE TOT OCTROOIVERLENING . . . 102 - 173

AFDELING I. — *De aanvraag* . . . . . 103 - 140

§ 1. — De aanvrager . . . . . 103 - 106

§ 2. — Rechtskarakter van de aanvraag . . . . . 107 - 114

A. — Omschrijving . . . . . 107 - 110

B. — Theorie van de overeenkomst 111

C. — Vergelijking met auteursrechten . . . . . 112 - 113

D. — Beheer- of bewarende daad 114

§ 3. — Vormvereisten . . . . . 115 - 126

A. — Plaats van de indiening 115

B. — Bijkomende documenten 116

C. — Taksbetaling 117

D. — Inhoud van de aanvraag 118

E. — Taal 119

F. — Vorm van bestuurlijke aard . . . . . 120 - 122

G. — Proces-verbaal 123

H. — Opname in het register 124

I. — Biezondere gevallen 125

J. — Biezondere raadgevers 126

§ 4. — Gevolgen van de indiening . . . . . 127 - 131

A. — Behandeling door het bestuur . . . . . 127 - 129

B. — Aansprakelijkheid van het bestuur 130

C. — Recht van voorrang 131

§ 5. — Belang van de beschrijving . . . . . 132 - 140

AFDELING II. — *Het bestuurlijk onderzoek* . . . . . 141 - 150

§ 1. — Overmaking van de stukken 141

§ 2. — Omvang van het bestuurlijk onderzoek . . . . . 142 - 150

A. — Herstelling van vergissingen 143

B. — Nazicht van de beschrijving 144

C. — Taksbetaling 145

D. — Geoorloofdheid . . . . . 146 - 150

	Nrs
AFDELING III. — *Verlening van het octrooi*	151 - 169
§ 1. — Algemene bepalingen	151
§ 2. — Bijzondere bepalingen	152 - 155
A. — Internationale tentoonstellingen	152
B. — Landsverdediging of openbare veiligheid	153
C. — Dienstplichtigen	154
D. — Oorlogsomstandigheden	155
§ 3. — Onregelmatige aanvragen	156 - 164
A. — Interne rechtsregel	156
B. — Het Europees verdrag	156 - 164
§ 4. — Uitstel van octrooiverlening	165 - 169
AFDELING IV. — *Publicatie van het octrooi*	170 - 172
AFDELING V. — *Omvang van de verkregen rechten*	173
HOOFDSTUK II. — GRONDVOORWAARDEN	174 - 277
AFDELING I. — *Begrip uitvinding*	174 - 199
§ 1. — Ontdekking - Uitvinding	174 - 178
§ 2. — Technische of materiële nieuwheid	179 - 185
A. — Duitse leer	179 - 181
B. — Leer van Troller	182
C. — Zwitserse Federale rechtbank	183
D. — Ontoereikende terminologie	184
E. — Stellige gegevens	185
§ 3. — Franse leer	186 - 192
§ 4. — Belgische rechtspraak	193 - 195
§ 5. — Kritiek	196 - 199
AFDELING II. — *Onderscheidingsmethode voor het onderzoek naar de objectieve nieuwheid*	200 - 242
§ 1. — Voortbrengsel of middel	202 - 210
§ 2. — Nieuwe toepassing en combinatie	211 - 224
§ 3. — Theorie van de equivalenten	225 - 236
§ 4. — Nieuwe toepassing van gekend middel, combinatie en samenvoeging	237 - 242
AFDELING III. — *Wettelijke nieuwheid*	243 - 266
§ 1. — Afwezigheid van nieuwheidsgebreken	243 - 250
§ 2. — Nieuwheidsgebrek door vroeger gebruik, aanwending of uitbating	251 - 253
§ 3. — Nieuwheidsgebrek door vroegere publicatie	254 - 258
§ 4. — Nieuwheidsgebrek door vroeger octrooi	259 - 266

Nrs

AFDELING IV. — *Economische uitbatingsmogelijkheden* . . . 267 - 271

AFDELING V. — *Geoorloofd karakter* . . . . . 272 - 277

Titel VI. — Rechtsgevolgen van het octrooi . . . 278 - 359

HOOFDSTUK I. — DRAAGWIJDTE VAN DE RECHTSGEVOLGEN . 278 - 301

AFDELING I. — *Voorwaardelijke rechten* 279

AFDELING II. — *Onlichamelijke roerende rechten* . . . . . 280 - 290

AFDELING III. — *Beperking in duur* . . . . . 291 - 301

HOOFDSTUK II. — OMVANG VAN DE RECHTSGEVOLGEN . . . 302 - 359

AFDELING I. — *Beschikking over het octrooi als vermogensobject* . 302 - 325

AFDELING II. — *Vruchtgebruik* . . . . . 326 - 328

AFDELING III. — *Pand en Beslag* . . . . . 329 - 330

AFDELING IV. — *Licentie* . . . . . 331 - 359

§ 1. — De vrije licentie . . . . . 332 - 352

A. — Omschrijving . . . . . 333 - 335

B. — Verplichtingen van partijen . . . . . 336 - 352

1. — Dulden van uitbating . . . . . 337 - 339

2. — In bezit stellen 340

3. — Vrijwaring tegen namaak 341

4. — Waarborg van genot . . . . . 342 - 343

5. — Waarborg van geldigheid . . . . . 344 - 351

6. — Vervallenverklaring 352

§ 2. — Dwanglicentie . . . . . 353 - 359

Titel VII. — Rechtsbescherming . . . . . 360 - 628

HOOFDSTUK I. — BESCHERMING VAN DE UITVINDING VOOR DE AANVRAAG OF VERLENGING VAN OCTROOI . . . . . 360 - 369

1. — Als roerend goed . . . . . 361 - 362

2. — Als fabrieksgeheim 363

3. — Onder invloed van octrooiwet 364

4. — Volgens het Unieverdrag . . . . . 365 - 366

5. — Bijzondere wetten . . . . . 367 - 368

6. — Prioriteit 369

HOOFDSTUK II. — DE UITVINDINGEN IN DIENSTBETREKKING . 370 - 447

1. — Belang van het probleem 372

2. — Internationale strevingen . . . . . 373 - 376

	Nrs
3. — Economisch belang	377 - 379
4. — Rechtsleer	380
5. — Rechtspraak	381 - 382
6. — Onderscheiden gevallen	383 - 389
7. — Aanwijzing van auteur, rechtsverband en rechtsgevolgen	390 - 404
8. — Geldigheid van afstand van toekomstige uitvindingen	405 - 409
9. — Interpretatieregelen	410 - 439
10. — Vergoeding	440 - 447
HOOFDSTUK III. — BESCHERMING NA OCTROOIVERLENING	448 - 628
AFDELING I. — *Vorderingen tegen namaking*	448 - 544
§ 1. — Begrip	448 - 455
§ 2. — Inhoud van de namakingsvordering	456 - 460
§ 3. — Bestaan van een fout	461 - 469
§ 4. — Oogmerken van de namaking	470 - 476
§ 5. — De vier namakingsdaden	477 - 522
1. — De vervaardiging van geoctrooieerde voorwerpen	478 - 494
2. — Aanwending van in het octrooi begrepen middelen	495 - 501
3. — In bezit houden, verkopen, te koop uitstallen van nagemaakte voorwerpen	502 - 518
4. — Invoeren van nagemaakte voorwerpen	519 - 522
§ 6. — Relativiteit in hoofde van de persoon van de namaker	523 - 541
§ 7. — Beperking in de tijd	542 - 544
AFDELING II. — *Uitoefening van de vordering tegen namaking*	545 - 594
§ 1. — Het bewijs van de namakingsdaden	545
§ 2. — Procedure van beschrijvend beslag	546 - 576
A. — Verzoekschrift	546 - 547
B. — Bescherming tegen misbruiken	548
1. — Borgstelling	548 - 549
2. — Rechtstreekse betekening	550 - 554
3. — Termijn voor dagvaarding ten gronde	555 - 556
4. — Rechtsmiddelen	557 - 560
C. — Ogenblik van instelling	561 - 563
D. — Voorwerp van het beschrijvend beslag	564 - 565
E. — De eigenlijke beschrijving	566 - 576
§ 3. — Dagvaarding ten gronde	577 - 586
§ 4. — Herhaling van verzoek tot beschrijvend beslag	587
§ 5. — Nietigverklaring van de procedure	588
§ 6. — Gevolgen van het verzoek- en bevelschrift tot beschrijving wat de plaatselijke bevoegdheid voor de vordering ten gronde betreft	589 - 594

Nrs

AFDELING III. — *Andere inbreuken op exclusiviteitsrecht Bijzondere rechtsvorderingen* . . . . . 595 - 628

A. — Probleem 595

B. — Cassatiearrest van 16 maart 1939 - Kritiek . . 596 - 608

C. — Vordering tot ophouden . . . . . 609 - 624

D. — Strafprocedure . . . . . 625 - 628

Titel VIII. — Einde van het octrooi . . . . . 629 - 718

HOOFDSTUK I. — VERSTRIJKEN VAN DE WETTELIJKE TERMIJN 631 - 632

HOOFDSTUK II. — VERVAL VAN HET OCTROOI . . . . . 633 - 672

A. — Door wanbetaling van de taksen . . . . . 634 - 646

B. — Door intrekking bij K.B. wegens niet-uitbetaling 647 - 672

HOOFDSTUK III. — NIETIGHEID VAN HET OCTROOI . . . . 673 - 718

A. — Oorzaken van nietigheid . . . . . 674 - 709

B. — Vordering tot nietigverklaring . . . . . 710 - 711

C. — Gevolgen van de nietigverklaring . . . . . 712 - 718

Titel IX. — Bevoegdheid en rechtspleging . . . . 719 - 774

HOOFDSTUK I. — BEVOEGDHEID . . . . . 719 - 740

A. — De administratie 719

B. — De rechtbanken . . . . . 720 - 740

1. — Bevoegdheid *ratione materiae* - aanleg . . 720 - 732

2. — Bevoegdheid *ratione loci* . . . . . 733 - 740

HOOFDSTUK II. — RECHTSPLEGING . . . . . 741 - 774

A. — Verschillende proceduren - Vordering tot indeplaatsstelling . . . . . 741 - 747

B. — De vordering tot nietigverklaring . . . . . 748 - 762

C. — De vordering wegens namaking . . . . . 763 - 774

Titel X. — Internationaal recht . . . . . 775 - 899

HOOFDSTUK I. — INTERNATIONALE EN NATIONALE WETGEVING 775 - 787

HOOFDSTUK II. — UNIEVERDRAG VAN PARIJS TOT BESCHERMING VAN DE INDUSTRIELE EIGENDOM (20 MAART 1883) . . . . . 788 - 821

A. — Eenheid van beginselen . . . . . 788 - 790

B. — Rechtsgelijkheid . . . . . 791 - 800

Nrs

C. — Prioriteit en termijnen . . . . . 801 - 807
D. — Uitoefeningsplicht . . . . . 808 - 816
E. — Oneerlijke mededinging 817
F. — Internationale tentoonstellingen 818
G. — Dienst voor nijverheidseigendom en publiciteit 819
H. — Open verdrag - Toetreding door andere landen 820
I. — Verplichting voor de Unie-landen het Unieverdrag toe te passen 821

HOOFDSTUK III. — HET EUROPESE VERDRAG VAN 11 DECEMBER 1953 BETREFFENDE DE FORMALITEITEN VOOR OCTROOIAANVRAGEN . . . 822

HOOFDSTUK IV. — DE OVEREENKOMST VAN PARIJS VAN 2 DECEMBER 1961 823

HOOFDSTUK V. — DE CONVENTIE VAN STRAATSBURG VAN 27 NOVEMBER 1963 . . . . . 824 - 833

HOOFDSTUK VI. — HET VERDRAG VAN ROME VAN 25 MAART 1957 (E.E.G.) . . . . . 834 - 849

HOOFDSTUK VII. — HET EURATOMVERDRAG 850

HOOFDSTUK VIII. — EUROCHEMIC . . . . . 851 - 852

HOOFDSTUK IX. — ONTWERP VAN EEN EUROPEES OCTROOIRECHT . . . . . 853 - 898

HOOFDSTUK X. — AFRIKAANS - MALEGASSISCHE UNIE VOOR ECONOMISCHE SAMENWERKING 899

ZAAKREGISTER

Aanduiding van de uitvinding.
— aard van het verlangde octrooi, 141.
— korte en nauwkeurige —, 141, 161.

Aansprakelijkheid.
— octrooigemachtigden, 126.
— overheid, 130.

Aanspraken (revindicaties).
— begrenzing octrooirecht, 289, 453.
— equivalententheorie, 229.
— in octrooibeschrijving, 134 en volg., 185, 211.
— interpretatie, 216, 229, 297.
— raadgevingen, 140.
— samenvatting, 139.
— uitdrukkelijke —, 139.
— verhouding onafhankelijk octrooi en octrooi op verbetering, 297.

Aanvraagformulier, 115 en volg., 120, 158, 160, 161.
Zie ook: Europees verdrag betreffende de voor octrooi-aanvragen voorgeschreven formaliteiten.

Aanvraag om octrooi.
— bestuurlijke procedure, 127 en volg., 719.
— bewijs, 141.
— daad van beheer, 114.
— daad van bewaring, 114, 364.
— datum, 141, 159, 243, 245, 299.
— documenten, 116.
— eenzelfde octrooi, 489.
— fabrieksgeheim, 435.
— formaliteiten, 102, 158, 719, 879.
— gevolgen, 127 en volg., 141 en volg.
— inhoud, 118.
— internationale tentoonstellingen, 125, 152.
— interpretatie, 140.
— intrekking, 166, 265, 705.
— invoeroctrooi, 123, 142.
— nummer, 124, 141, 245.
— octrooigemachtigden, 126, 158.
— onregelmatige, 156 en volg.
— opschrift, 141.
— per post, 115, 159.
— proces-verbaal, 123, 245, 299.
— rechtsfeit, 107.
— rechtskarakter, 107 en volg., 111 en volg., 167, 168, 364, 863.
— rechtzettingen, 156 en volg., 159.
— register, 124.
— taal, 119, 125, 158.
— taks, 115, 117.
— terminologie, 100, 141.
— terinzagelegging, 141, 166, 170, 254.
— verbeteringsoctrooi, 125, 245.
— vergissingen, 143, 156 en volg.
— volmacht, 123, 156, 158.
— vormgebreken, 157, 158, 159.
— vormvereisten, 115 en volg.
Zie ook: Beschrijving. Dagtekening. Europees verdrag betreffende voor octrooi-aanvragen voorgeschreven formaliteiten. Landsverdediging. Oorlogsomstandigheden. Taks.

Aanvraag om octrooi met recht van voorrang.
— unieprioriteit, 121, 125, 801.

Aanvrager, 103 en volg.
— aanvraagformulier, 118.
— dienstplichtigen, 154.
— handelingsbekwaamheid, 108 en volg.
— lasthebber, 110, 123, 156, 158.
— naam, 121, 162, 489.
— niet-uitvinder, 158, 489.
— rechtverkrijgende, 110.

Aanwendingsoctrooien, 210.

Afschrift.
— P.V. octrooi-aanvraag, 123.

Afloop (van een octrooi).
— beperking in de duur, 291 en volg., 631 en volg.
— berekening van termijn, 299.
— grondoctrooi, 300.
— invoeroctrooi, 295 en volg., 298, 300.
— octrooi op verbetering, 295 en volg.
— verlenging wegens oorlogsomstandigheden, 292, 293, 294.
Zie ook: Einde van het octrooi. Nietigheid. Niet-uitbating. Taksen. Verval van octrooi.

Afrikaans-Malegaskische Unie voor Economische Samenwerking, 899.

Afstand van octrooi (of uitvinding).
Zie ook : Overdracht. Vermoedens.
— afgifte octrooibewijs, 307.
— bekendmaking, 306.
— bevoegde rechtbank, 725.
— bevoegdheid van octrooihouder, 286, 306.
— bewijs, 330 en volg., 407, 426.
— dienstbetrekking, 385 en volg., 388 en volg., 405 en volg., 417 en volg., 422 en volg., 437 en volg.
— landsverdediging, 305.
— stilzwijgend, 427.
— toekomstige uitvinding, 405 en volg., 410 en volg.
— verzaking, 309, 349, 406 en volg.
— voorrang, 264.
— vorm, 306 en volg., 310.

Afwijkend voortbrengsel, 211.

Agentiën.
— begrip, 207.

Apotheken, 67, 73, 424.

Arbeidsovereenkomst.
Zie : Dienstbetrekking.

Auteursrechten.
Zie ook : Uitvinder.
— octrooibeschrijving, 175.
— oorspronkelijkheid, 194.
— plagiaat, 479.
— ploegwerk, 412.
— strafprocedure, 626.
— vergelijking met uitvinding, 112 en volg., 268, 462, 607.

Bailly-bruggen, 53.

Banaliteit, 193 en volg., 196, 227.

Bedrog, 489, 865.

Bekwaamheid, 108 en volg., 112 en volg., 310.

Beschrijvend beslag.
— aanwezigheid van verzoekers, 566.
— bevoegdheid voorzitter van de rechtbank, 721.
— bevelschrift, 545, 546 en volg.
— — betekening, 550 en volg., 552, 563.
— bewaarder, 575.
— borgstelling, 548 en volg.
— dagtekening, 579.
— dagvaarding ten gronde, 555 en volg., 577 en volg., 734.
— keuze van woonplaats, 546.
— nieuw verzoek, 562, 587.
— nietigverklaring van procedure, 588, 590 en volg.
— ogenblik van instelling, 561 en volg., 587.
— plaats, 552, 564, 722.
— private woning, 564, 583.
— proces-verbaal, 566, 569 en volg., 579, 588.
— rechtsmiddelen, 557 en volg.
— verslag van deskundige, 567 en volg.
— verzegeling, 575 en volg.
— verzoekschrift, 545, 546 en volg.
— voorwerp, 564 en volg.

Beschrijving van uitvinding (octrooi).
— aanspraken, 134 en volg., 139, 185.
— afschriften, 170.
— interpretatie, 140, 216.
— inzage, 170, 171.
— octrooi-aanvraag, 116, 118 en volg., 132 en volg., 161.
— octrooibewijs, 134 en volg.
— ontoereikende —, 137 en volg., 678 en volg., 684 en volg.
— rechtsaard, 136 en volg.
— tekeningen, 122, 162.
— vereisten in den vreemde, 144, 161.

Beslag, 330, 537, 544 en volg., 565.
Zie ook : Beschrijvend beslag.

Bevoegdheid.
— bestuurlijke overheid, 719.
— rechtbanken, 720 en volg., 725 en volg.
— — plaatselijke bevoegdheid, 733 en volg.

Bewijslast.
— geldigheid van octrooi, 710.

Bezitter te goedertrouw, 746.

Bouwkundige plannen, 53.

Bouwmethode, 208.

Buitenlands octrooirecht.
— toetsing door Belgische rechtbanken, 259, 263.
Zie ook : Internationale verdragen.

Bureau International pour la protection de la propriété industrielle (B.I.P.P.I.), 819.

Burgerlijke rechtbank.
— bevoegdheid, 720 en volg.

Cliënteel.
— aanspraak op —, 282, 287, 487.

Collectieve voorrechten, 7.

Combinatie, 211, 219, 221, 239 en volg.
— samenvoeging, 242.
— uitvindingspeil, 238.
— van delen, 215, 216 en volg., 236, 237 en volg.

— vormen van —, 224.
— wisselwerking, 219.
— werkwijzen, 242.

Conventie van Straatsburg (27 november 1963), 49, 824 en volg., 896.

Daden van namaking.
— aanwending van in het octrooi begrepen middelen, 495 en volg.
— afzonderlijke onderdelen, 481, 528, 532.
— beperking in de tijd, 542 en volg.
— bestellen van namaak, 493.
— bewijs, 545 en volg.
— in bezit houden, verkopen, te koop uitstallen van nagemaakte voorwerpen, 502 en volg., 531.
— invoeren van nagemaakte voorwerpen, 519 en volg.
— onvoltooide namaking, 544.
— samenwerking van verscheidene personen, 526.
— verbeteringsuitvindingen, 543.
— verhuring van nagemaakte voorwerpen, 488.
— vervanging of herstelling, 482.
— vervaardiging van geoctrooieerde voorwerpen, 478 en volg.
— voorschriften en raadgevingen, 492, 494.
— wettelijke bepaling, 477 en volg., 488 en volg., 544.
Zie ook: Vordering tegen namaking.

Dagtekening.
— afloop van octrooi, 299.
— feitenkwestie, 249.
— octrooi-aanvraag, 141, 159, 245, 299.
— octrooiverlening, 173, 245, 248.
— overdracht van octrooi, 324, 763.
— prioriteitsrecht, 125, 173.
— Provinciaal register, 124 en volg.
— Register van de Dienst voor de Industriële eigendom, 141.
— tijdsvergelijking, 249.
— uitvinding, 123, 243.
— verval van octrooi, 638.

Denemarken, 157, 370.

Depotbewijs.
— nieuwheidsgebreken, 243 en volg., 245.
— octrooiaanvraag, 141.

Derden.
— begrip, 252.
— dienstbetrekking, 438.
— overdracht van octrooi, 322.
— verhouding t.o.v. octrooihouder, 284.

Deskundige (beschrijvend beslag).
— aanduiding, 545 en volg.
— betekening, bevelschrift, 550 en volg.
— eed, 547.
— getuige, 588.
— werkzaamheden, 571 en volg.
— toegang tot de plaats, 553, 564.
— verslag, 568 en volg.

Diefstal.
— uitvindingsdocumenten, 361, 746.
Zie ook: Misbruik van vertrouwen.

Dienstbetrekking (uitvinding in —), 370 tot 447.
— arbeidsovereenkomst, 415 en volg., 421 en volg., 430 en volg., 445 en volg.
— belang, 372, 377.
— contractuele uitvinding, 385 en volg., 412 en volg., 441.
— hoofdregels, 398.
— internationale strevingen, 373 en volg.
— interpretatieregelen, 410 en volg., 422 en volg.
— medeëigendom, 445.
— natuurlijke gevolgen, 430.
— ondernemingsuitvinding, 384 en volg., 387, 412 en volg.
— ploegwerk, 412 en volg.
— recht op octrooi, 370 en volg.
— vergoeding, 440 en volg.
— vrije uitvinding, 386 en volg., 421 en volg.

Dienst voor de Industriële Eigendommen.
— aanvraag om octrooi, 115 en volg., 127 en volg., 141 en volg.
— Unieverdrag van Parijs, 819.
Zie ook: Publicatie.

Documenten.
— octrooi-aanvraag, 116 en volg., 158 en volg.

Drukwerk.
— publicatie van uitvinding, 703.

Duitsland, 13, 18, 45, 50, 88, 157, 179 en volg., 225, 229, 335, 337, 338, 370, 372, 374, 375, 417, 447, 451, 453, 706, 707, 775, 777.

Duur (van octrooi).
Zie: Afloop, Einde van octrooi.

Dwaling.
— verschoonbare —, 345, 466, 475.

Dwanglicentie, 353 en volg., 654 en volg., 808 en volg., 844 en volg., 848, 888 en volg.
Zie ook: Licentie.

Economische uitbatingsmogelijkheden, 267 en volg., 319, 444, 448, 859, 862.

Eigendomsrecht.
— biezondere bescherming, 608.

— dienstbetrekking, 370 en volg.
— E.E.G.-Verdrag, 849.
— uitvindingsgedachte, 25, 37, 41.
— uitvinder, 397 en volg.
— vergelijking met octrooirecht, 282 en volg., 289.

Einde van het octrooi, 629 tot 718.
Zie ook: Afloop, Nietigheid van octrooi, Niet-uitbating, Taksen, Verval van octrooi.

Egypte, 4.

Engeland, 14, 22, 80, 90, 103, 157, 262, 314, 392, 398, 432, 433, 444, 706.

Equivalenten.
— theorie van de —, 225 en volg.

Erfopvolging, 325.

Euratomverdrag (Rome 25 maart 1957).
— biezondere bepalingen, 850 en volg.
— dwanglicenties, 355.

Eurochemic, 852.

Europees Verdrag betreffende de voor octrooi-aanvragen voorgeschreven formaliteiten (Parijs, 11 december 1953), 822.
— begeleidende bescheiden, 158 en volg.
— bekrachtiging, 157, 822.
— eenvormigheid, 164.

Fabricatiegeheim, 434.

Fabrieksgeheim.
— bescherming van uitvinding, 627.
— openbaarheid van octrooi, 435.
— uitvinding als —, 363, 434.

Faillissement.
— failliete boedel, 304.
— handelingsonbevoegdheid, 113.
— verkoop nagemaakte goederen, 535.

Fantasiebenamingen.
— octrooi-aanvraag, 160.

Financieringsmethoden, 208.

Florentië, 12.

Fout.
— vordering tegen namaking, 461 en volg. 740.
— vordering tot indeplaatsstelling, 732.

Frankrijk, 14, 17, 18, 19, 31 en volg., 39, 44, 50, 56, 63, 71, 92, 96, 111, 148, 157, 185, 186 en volg., 244, 286, 334, 335, 337, 338, 370, 373, 374, 428, 445, 451, 493, 499, 516, 533, 770, 777, 796, 807.

Gebruik.
— nieuw —, 212.

Gedachte (uitvindings-).
— bescherming, 36 en volg.
— eigendom, 25, 37, 41.
— intuïtie, 197.
— maatschappelijk goed, 34, 38.
— octrooirecht, 177, 185.
— oorspronkelijkheid, 181, 182, 185.
— verband hoofdoctrooi en octrooi op verbetering, 297.
— vindingrijkheid, 186.

Geheimhouding.
— Euratom-Verdrag, 850.
— verlies voor gemeenschap, 27.
Zie ook: Landsverdediging.

Geldigheid van octrooi, 448 en volg., 457.

Genadeprivilegies, 10, 22.

Geneesheren, 424.

Geneeskundige producten, methoden en instrumenten, 56 en volg., 277, 849.
— dwanglicenties, 353 en volg.

Goede zeden, 91, 711.

Griffie van het provinciaal bestuur.
— octrooi-aanvraag, 115.

Griekenland, 2, 5, 6, 157, 370.

Grondoctrooi.
Zie: Onafhankelijk octrooi.

Heelkundige werktuigen, 94.

Herstel van octrooi.
— betaling taks, 635.
— gevolgen t.o.v. derden, 635, 637 en volg.

Hof van Cassatie.
— buitenlands recht, 776 en volg.
— toezicht op octrooiverlening, 286.

Hoofdoctrooi.
Zie: Onafhankelijk octrooi.

Huwelijksgemeenschap, 304.

Ierland, 157, 777.

Inbreng in handelsvennootschap, 303, 364.

Indeplaatsstelling.
— eigendomsrecht, 393, 394.
— jurisprudentiële constructie, 363, 393.
— publicatie, 394.
— revindicatie, 393.
— tegenstelbaarheid, 394.
— van benadeelde partij, 363.
Zie ook: Vordering tot indeplaatsstelling.

Indieningsdatum (van actrooi-aanvraag), 141, 159.

Individuele voorrechten, 9.

Intellectueel eigendomsrecht, 38 en volg., 607 en volg., 625 en volg.

Instituut voor het nieuwheidsonderzoek van octrooien, 819.
Internationale Tentoonstellingen.
— afloop van octrooi, 298.
— beschrijving, 144.
— octrooi-aanvraag, 125, 152.
— tijdelijke bescherming, 260, 261, 818 en volg.
— wet van 15 juli 1957, 261.
Internationale Verdragen, 775, en volg.
— invloed op de nationale wetgeving, 775-787.
Intrekking van octrooi.
— Zie : Niet-uitbating.
Invoer-octrooi.
— aanvraag, 118, 123.
— afloop, 295 en volg., 298 en volg., 669.
— geldigheid van grondoctrooi, 300.
— nieuwheidsgebreken, 255.
— publicatie, 698.
— voorbekendheid, 243, 254 en volg., 258.
Invoeren van nagemaakte voorwerpen, 519 en volg.
Italië, 50, 157, 777, 849.

Kanscontract, 314.
Kernenergie, 54, 367, 630.
Zie ook : Euratomverdrag, Landsverdediging.
Know-how, 318, 434, 494.
Kortschrift, 208.
Land- en tuinbouwprodukten, 47 en volg.
Landsverdediging, 55, 125, 153 en volg., 305, 332, 367, 368.
— Euratomverdrag, 850.
Zie ook : Oorlogsomstandigheden.
Lastgeving.
— dienstbetrekking, 429.
— octrooi-aanvraag, 110, 158, 160.
— octrooigemachtigde, 126.
Leerstelsels, 46.
Licentie.
Zie ook : Dwanglicentie.
— bepaling, 333 en volg., 730.
— beperkende uitleg, 335.
— bevoegdheid octrooihouder, 286.
— dienstbetrekking, 445.
— dulden van uitbating, 337 en volg.
— inbezitstelling, 340.
— intuïtie personae, 349.
— namaking, 339, 341, 491, 524, 763.
— nietigverklaring v. octrooi, 351, 352.
— onderscheid met verkoop, 320, 331, 333.
— onderscheid met vruchtgebruik, 328.
— ongeldig octrooi, 350 en volg., 491.
— op een anders octrooi, 491.
— schadevergoeding, 339, 348.
— soort verhuring, 333, 335, 347, 349 en volg.
— uitsluitende —, 337, 339, 524.
— verplichtingen van partijen, 336-352.
— vervallenverklaring v. octrooi, 352.
— vordering wegens namaak, 763.
— vrijwaring van licentienemer, 338, 341, 524.
— vrijwillige —, 332 en volg., 353 en volg., 876.
— waarborg van geldigheid, 344 en volg.
— waarborg van genot, 342 en volg., 351.
Luik, 15.
Luxemburg, 157.

Machines.
Zie : Werktuigen.
Mededinging.
— oogmerk v. namaking, 473, 511.
Zie ook : Onrechtmatige mededinging.
Mede-eigendom, 325, 445.
Merkenrecht.
— onderscheid met octrooi, 603 en volg.
— onrechtmatige mededinging, 849.
Middelen.
Zie ook : Combinatie.
— begrip, 206, 496.
— combinatie-uitvinding, 239.
— namaking, 471 en volg., 474 en volg., 495 en volg.
— toepassingen, 237 en volg.
Minderjarige.
— handelingsonbekwaamheid, 110, 113.
Misbruik van vertrouwen, 746.
Model.
— bescherming met octrooi, 223, 225, 234.
Monster, 158, 576.
Morele rechten, 31 en volg., 108, 290, 365, 390, 392, 455.
Zie : Naam.

Naam.
— andere personen in octrooibewijs genoemd, 308.
— geoctrooieerd voorwerp, 455, 489.
— invoeroctrooi, 123.
— nietigverklaard octrooi, 297.
— uitvinder, 26, 35, 104, 308, 365, 390, 391, 455, 489, 865.
Zie ook : Aanvrager.

Namaker.
— begrip, 454.
— beheerders van vennootschap, 534.
— derden, 523.

— dienstbetrekking, 529.
— faillissementscurator, 535.
— overheid, 536 en volg.
— relativiteit in hoofde van de persoon van de namaker, 523 en volg.
— vennootschap, 534.
— vennoten, 530.
— zaakvoerder, 533.
— zelfstandige vakman, 532.

Namaking.
— handelsdoel, 473 en volg.
— mededinging, 473 en volg., 511.
— medewerking, 526 en volg.
— oogmerken van de —, 470 en volg.
— principale —, 451.
— secundaire —, 451.
— verplichtingen licentiegever, 341, 346 en volg.
— verplichtingen licentiehouder, 339, 346 en volg.
— voor persoonlijk gebruik, 475, 500.
— vordering tegen —, 448 en volg.
Zie ook: Daden van namaking, Verbeurdverklaring.

Natuurrecht, 33, 34, 35, 398.

Natuurstoffen, 45.

Nederland, 8, 11, 13, 15, 16, 19, 45, 50, 86, 95, 103, 157, 185, 203, 270, 305, 309, 323, 368, 370, 417, 442, 443, 451, 476, 674, 707, 777.

Nietigheid van octrooi.
— geen uitvinding, 685.
— geen wettelijke nieuwheid, 686 en volg.
— gemis aan hoedanigheid, 675.
— nietig ministerieel besluit, 681, 683.
— ontoereikende beschrijving, 678 en volg., 684 en volg.
— oorzaken, 674 en volg., 682.
— prioriteit, 677.
Zie ook: Nieuwheidsgebreken, Nietigverklaring.

Nietigverklaring van octrooi.
— bekendmaking, 712, 719.
— gevolgen, 707, 712 en volg., 749.
— identieke uitvindingen, 246, 250, 705.
— namaak, 346.
— nieuwheidsgebreken, 243 en volg.
— op verzoek van uitvinder, 369.
— tegenstelbaarheid, 338, 346, 352, 712 en volg.
— tijdsbepaling, 249, 706.
— verdere uitbating v. uitvinding, 349.
— verschoonbare dwaling, 345.
— voorrang, 369.
— voorwaardelijke rechten, 279.
— zelfstandigheid van octrooi op verbetering, 297.
Zie ook: Univerdrag van Parijs.

Niet-industriële methoden, 46.

Niet-nieuwheid.
Zie: Nieuwheidsgebreken.

Niet-uitbating.
— heirkracht, 671.
— intrekking bij K.B., 647, 649 en volg.
— invoeroctrooi, 669.
— octrooi op verbetering, 667.
— onderbreking, 672.
— uitstel, 650.
— Unieverdrag van Parijk, 808 en volg.
— verval van octrooi, 633, 647 en volg.

Nieuwheid.
— afwijkend voortbrengsel, 211.
— begrip, 185, 186 en volg., 196, 268, 860.
— formule —, 182.
— materiële —, 182, 185.
— nut, 269.
— overdracht van stoffen, 214.
— technische functies, 223.
— terminologie, 184.
— toepassingen, 211, 212, 220.
— werkwijzen, 221, 242.
— wettelijken —, 243 en volg.
Zie ook: Combinatie.

Nieuwheidsgebreken, 243 en volg.
— beperkende opsomming, 244, 686.
— feitelijke —, 243 en volg.
— gedeeltelijke publicatie, 700.
— invoeroctrooi, 698.
— openbare bekendheid, 244, 246.
— proefnemingen, 687.
— recht van voorrang, 125, 131, 708 en volg.
— vermoeden van voorbekendheid, 243 en volg.
— voorgebruik, 243, 248, 251 en volg.
— vroegere aanwending, 243, 248, 251 en volg., 687 en volg.
— vroegere octrooiverlening, 243, 247, 259 en volg., 704 en volg.
— vroegere publicatie, 243, 247, 248, 254 en volg., 698 en volg., 703.
— vroegere uitbating, 243, 247, 248, 251 en volg., 470, 687 en volg.
— wettelijke —, 243 en volg., 686 en volg.
Zie ook: Nietigverklaring, Unieverdrag van Parijs.

Nieuwheidsonderzoek.
Zie ook: Vooronderzoek.
— voorafgaand aan octrooi, 128 en volg., 151, 314.

Noorwegen, 157.

Nummer.
— octrooi-aanvraag, 124, 245.
— octrooibewijs, 141, 166.
— voorrang in de tijd, 245.

Nut, 269.

Octrooibewijs.
— aanspraken, 134 en volg.
— afgifte, 307, 330.
— bezit als recht, 307.
— Ministerieel esluit, 151.
— nummer, 141, 166.
— totstandkoming, 134, 151.
— vermoeden, 173, 307.

Octrooideskundigen.
Zie : Octrooigemachtigden.

Octrooigemachtigden.
— aansprakelijkheid, 126.
Zie ook : Lasthebber.

Octrooihouder.
— verhouding t.o.v. derden, 252, 284.
— rechtsbevoegdheid, 285.

Octrooi op verbetering.
— afloop, 295 en volg., 667 en volg.
— namaking, 543.
— nieuwheidsgebreken, 243 en volg.
— overdracht v. onafhankelijk octrooi, 321.
— zelfstandig beschouwd, 296, 297.

Octrooiraad, 95.

Octrooiverlening.
Zie : Procedure van octrooiverlening, Onderzoek naar de nieuwheid, Verlening van octrooi.

Octrooiwetgeving.
— beweegredenen, 133, 268, 274, 288.
— gesloten statuut, 453.
— aard, 42, 288, 453, 461, 472, 603.
— grondslag, 22 en volg., 133.
— terminologie, 96 en volg.
— toepassingsgebied, 43 en volg., 472.

Onafhankelijk octrooi.
— afloop, 291 en volg.
— invoeroctrooi, 298 en volg.
— octrooi op verbetering, 125, 210, 295 en volg., 676.
— verval, 667 en volg.

Onbestaanbaarheid (van octrooi).
— geen uitvinding, 185.
— onvolledige beschrijving, 137 en volg.
— voorbekendheid, 264.

Ondeelbaarheid, 325.

Ondernemingsuitvinding.
Zie : Dienstbetrekking.

Onderzoek naar de nieuwheid.
— begrip vooruitgang, 185.
— Europees verdrag, 158.
— onoverwinnelijke dwaling, 345.
— rechtbanken, 364.
— Verenigde Staten van Amerika, 197.
— voorafgaand aan octrooi, 128 en volg., 151, 364.

Ontdekking.
— begrip, 174 en volg., 185.
— wetenschappelijke —, 44.

Onrechtmatige mededinging.
— bevoegde rechtbank, 731.
— E.E.G.-Verdrag, 834 en volg.
— inbreuk op alleenrechten, 595 en volg.
— merkenrecht, 849.
— Unieverdrag van Parijs, 817.
Zie : Vordering tot ophouden.

Onteigening, 305, 368, 630.

Ontwerp van Europees octrooirecht, 853 en volg.

Oorlogsomstandigheden.
— intrekking van octrooi, 105.
— mobilisatietijd, 305.
— namaking, 538.
— onteigening, 305.
— opeising, 305.
— opheffing octrooirecht, 305.
— opschorting, 301.
— regularisatie, 155.
— verlenging van aflooptermijn, 292 en volg.
Zie ook : Verdrag van Versailles.

Oorspronkelijkheid.
— auteursrecht, 194.
— begrip, 185 en volg., 192, 193 en volg., 196 en volg.

Opeising.
— militaire —, 367.
— mobilisatietijd, 305.

Openbaarmaking van het octrooi (of uitvinding).
— afschriften, 170.
— afstand, 306.
— bij overdracht, 172.
— door het bestuur, 170, 255.
— indeplaatsstelling, 394, 732, 747.
— kwade trouw, 257.
— nieuwheidsgebreken, 243, 254 en volg.
— plaats van —, 255.
— uitstel, 171.
— voorbekendheid, 243, 254 en volg.

Openbaar Ministerie.
— vordering tot nietigverklaring, 711.

Openbare bekendheid.
— nieuwheidsgebrek, 244, 246.

Openbare orde en goede zeden.
— geoorloofd karakter van uitvinding, 272 en volg.
— nietigverklaring van octrooi, 711.
— uitvinding in dienstbetrekking, 426.
— weigering octrooiverlening, 147 en volg.

Opschrift.
Zie : Aanduiding van de uitvinding.

Originaliteit.
Zie : Oorspronkelijkheid.

Overdracht van octrooi.
Zie ook : Afstand, Verzaking.
— bevoegde rechtbank, 725.
— bewijs, 310, 311, 322.
— gevolgen, 312, 318, 324.
— interpretatie, 317.
— mogelijkheid, 164.
— notificatie, 323.
— publicatie, 172.
— tegenstelbaarheid, 324.
— vaste datum, 324.
— verbod, 153.
— verplichtingen overlater, 321.
— verplichtingen van overdrager, 315 en volg.
— vorm, 306 en volg., 310, 322, 324.
— waarborg, 313 en volg.

Overdracht van aanwending, 237, 240.
Zie ook : Toepassing.

Overeenkomst van Parijs van 2 december 1961, betreffende de erkenning en bescherming van nieuwe plantaardige voortbrengsels, 823.

Pand, 329 en volg., 874.
— nagemaakt voorwerp, 509.

Patent, 95.

Persoon.
— rechtsbekwaamheid, 114.

Persoonlijkheidsrecht, 398, 439, 863.

Planten, 47 en volg.

Ploegwerk.
Zie : Dienstbetrekking.

Prioriteit.
Zie : Unieverdrag van Parijs. Voorrang.

Privilegies, 11 en volg., 95.

Procedure van octrooiverlening, 102 en volg.
— aard, 132 en volg., 278.
— geen waarborg, 134, 146, 149, 151, 173, 174, 271, 278.
— gevolgen, 173, 247, 262, 278 en volg.
— rangnummer, 141.
— terugwerkende kracht, 114, 173, 364.
— uitstel op verzoek van indiener, 165 en volg.
— verplichting 127, en volg., 330.
— voorwaardelijkheid, 136, 279.
— weigering, 129 en volg.
Zie ook : Aanvraag om octrooi, Dagtekening, Vooronderzoek.

Proces-verbaal.
— dagtekening, 123, 245.
— duur van octrooirecht, 291.
— octrooiaanvraag, 123, 245.

Publicatie.
Zie : Openbaarmaking.

Rechtsstatuut.
— noodzakelijkheid, 1.

Raad van State.
— dwanglicentie, 358, 655.
— weigering van intrekking, 651, 655.
— weigering van octrooiverlening, 130.

Rangnummer.
Zie : Nummer.

Rechtbank van koophandel, 725 en volg., 731.

Rechten van de mens (Europese Conventie), 403.

Rechten van de mens (Universele Verklaring), 400.

Rechten van de verdediging, 756.

Rechtsaard (octrooi).
— aanspraak op cliënteel, 282, 287, 487.
— collectief bindend rechtssysteem, 286.
— eigendomsrecht, 282, 289, 455, 849.
— grenzen, 289, 461.
— licentie-afstand, 730.
— octrooigeschillen, 720.
— onlichamelijke roerende rechten, 280 en volg., 302 en volg., 307, 323, 720.
— persoonlijke schuldvordering, 729.
— rechtsgoed, 288, 472, 604 en volg.
— tegenstelbaarheid, 710.
— vermogensobject, 302 en volg., 720.
— verbodsnorm, 286, 290, 324.
— voorwaardelijke rechten, 279, 350.
— zakelijke rechten, 281.

Rechtsgronden, 30 en volg.

Rechtsmisbruik, 760 en volg.

Reclamemethoden.
— octrooieerbaarheid, 208.

Register (octrooiaanvragen).
— Dienst voor Industriële Eigendom, 141.
— Europees —, 873.
— Provinciaal, 124 en volg., 141.

Resultaat.
— industrieel, 237.
— niet octrooieerbaar, 105.
— nieuw resultaat, 213.
Zie ook : Uitkomst.

Revindicatie.
Zie : Aanspraken, Indeplaatstselling, Revindicatie van octrooi.

Revindicatie van Octrooi.
— opeisen van alleenrecht, 282, 744.
Zie ook : Indeplaatsstelling.

Rijksgrondgebied, 253, 695.

Rome, 5.

Samenvoeging, 242.
Zie ook : Contestatie.
Schadevergoeding.
— bewijs van de schade, 762.
— nagemaakte goederen, 768.
— nietigverklaring van octrooi, 714, 748 en volg., 760 en volg.
— onrechtmatig beschrijvend beslag, 536, 560.
— raming van de schade, 749.
— rechtsmisbruik, 758 en volg.
— verbeurdverklaring, 765 en volg.
— vordering tot indeplaatsstelling, 747.
— vordering wegens namaking, 448 en volg., 457 en volg., 462 en volg., 764, 774.
Scheidsrechters, 723, 726.
Schrikkeljaren.
— berekening van duur, 291.
Staatsveiligheid.
Zie : Landsverdediging, Kernenergie.
Schrijfwijzen.
— octrooieerbaarheid, 208.
Stof, 203, 204.
— overdracht van stoffen, 214.
Strafprocedure, 625 en volg.

Taal.
— Europees Verdrag, 158, 159, 163.
— octrooiaanvraag, 119, 125, 158, 159, 163.
— openbaarmaking v. uitvinding, 703.
Taksen.
— aard, 644.
— bijkomende rechten, 143, 145, 159.
— Europees octrooi, 879, 897.
— herstel van octrooi, 635.
— octrooiaanvraag, 115, 117, 127, 145, 158, 159.
— octrooiverlening, 136.
— overdracht van octrooi, 323.
— termijnen, 636 en volg., 639, 645, 814.
— termijn van uitstel, 645 en volg.
— verhoogde taks, 645.
— verval van octrooi, 352, 633 en volg.
— wanbetaling, 633 en volg., 639 en volg.
Technische factor, 227 en volg.
Technische functies, 218, 223, 227 en volg., 234.
Tekeningen.
— nieuwheidsgebreken, 258, 698.
— tegenover octrooirecht, 210.
Zie ook : Aanvraag om octrooi, Beschrijving van uitvinding.
Terminologie.
— aard van het verlangde octrooi, 141.
— brevet, 95.
— geheimtaal, 230.
— grondvoorwaarden, 100.
— nieuwheid, 184.
— octrooi, 95 en volg., 98.
— ontdekkingen, 174 en volg.
— uitvinding, 97, 174 en volg.
— vakterminologie, 230.
— vormvoorwaarden, 100.
Toepassing.
— nieuwe —, 212, 220.
— overdracht, 237 en volg., 240.
Toepassing van het octrooi.
Zie : Uitbating.
Toeval, 2, 4, 175, 177, 182, 184, 185, 414, 416, 419, 431.
Trusteeship, 432, 444.
Turkije, 157.

Uitbating.
— begrip, 659 en volg.
— door namaker, 666.
— dwanglicenties, 808 en volg.
— in het buitenland, 665.
— nieuwheidsgebreken, 243 en volg., 251 en volg., 267 en volg., 470.
— octrooi op verbetering, 667.
— schorsing, 650.
— voorwaarde tot octrooi, 136, 173, 267 en volg., 270 en volg., 480, 647 en volg., 862.
— vordering tegen namaking, 449, 470, 480.
Zie ook : Niet-uitbating.
Uitkomst (op het gebied der nijverheid).
— nieuwheid, 223, 237.
Zie ook : Resultaat.
Uitstel van de toekenning van een octrooi.
— door regering, 130, 151, 719.
— op verzoeken van de indiener, 165 en volg.
Uitvinder.
— bekwaamheid, 108 en volg., 113.
— bescherming, 37.
— bezit, 27, 390, 396.
— dienstbetrekking, 370-447.
— eigendomsrecht, 397 en volg.
— gedachte, 25.
— naam, 26, 35, 104 en volg., 121, 391, 447, 455, 865.
— natuurlijk recht, 33, 34, 35.
— octrooiaanvraag, 113, 121, 158 en volg.
— oorlogsomstandigheden, 105.
— recht op octrooi, 863.
— vaderschap, 25, 368, 390, 447, 455, 863.
— vergoeding, 440 en volg.
— waardering, 23 en volg., 39.
Uitvinding.
— alleenrechten, 364, 369.
— als daad, 424 en volg.

— begrip, 174 en volg., 178 en volg., 182, 183, 199, 227, 860.
— bepaling, 178, 685.
— dagtekening 123, 124, 243, 245, 364.
— diefstal, 361.
— economisch goed, 366, 390.
— geheim, 361, 364.
— gelijktijdige, 182.
— lichamelijk roerend goed, 361 en volg., 390.
— nietigverklaringvan octrooi, 715 en volg.
— niet-octrooieerbare —, 716.
— oorspronkelijkheid, 185.
— overdracht, 363, 405 en volg.
— soorten, 209.
— theorie van de equivalenten, 225 en volg.
— toekomstige —, 362, 390, 405 en volg.
— volgens de wet, 185.
Zie ook : Dienstbetrekking, Fabrieksgeheim, Gedachte, Morele rechten.

Uitvindingshoogte, 185, 194, 226.

Uitvindingsoverschot, 230.

Uitvindingsopdracht.
Zie : Dienstbetrekking.

Uitvindingswaarde, 194, 195, 222.

Unieverdrag van Parijs tot bescherming van de industriële eigendom (20 maart 1883).
— afloop van octrooi, 298.
— dwanglicenties, 356 en volg., 653, 808 en volg.
— eenheid van beginselen, 788 en volg.
— geneeskundige produkten, 82, 84.
— internationale tentoonstelling, 125, 144, 152, 260, 261, 298, 818 en volg.
— interne wetgeving, 821.
— invoer door octrooihouder, 660.
— naam van uitvinder, 35, 104, 365, 391.
— onafhankelijkheid van unie-octrooien, 669.
— onrechtmatige mededinging, 598, 605, 609 en volg., 917.
— open verdrag, 820.
— plantsoorten, 49.
— rechtsgelijkheid, 791 en volg.
— recht van voorrang, 125, 131, 708 en volg., 801.
— schepen en voertuigen, 253.
— taksen, 645, 814.
— termijnen van voorrang, 708 en volg., 801 en volg.
— verdragsluitende landen, 789, 793.
— verklaring van voorrang, 121, 144, 163, 708 en volg.
— zelf-uitvoerbaarheid, 658.
Zie ook : Voorrang.

U.R.S.S., 93, 144, 370, 788.

Venetië, 12.

Verbeurdverklaring.
— in handen van derden, 770.
— nagemaakte voorwerpen, 451 en volg., 456 en volg., 468 en volg., 487, 537, 765 en volg.
—rechtsaard, 766, 768 en volg., 773.
— teruggave, 537.
— vergelding, 460.
Zie ook : Vordering tegen namaking.

Verbeteringsoctrooi.
Zie : Octrooi op verbetering.

Verdrag van Parijs tot erkenning en bescherming van nieuwe plantsoorten (2 december 1961), 50 en volg.

Verdrag van Rome van 25 maart 1957 (E.E.G.), 834 en volg.

Verenigde Naties, 401 en volg.

Verenigde Staten van Amerika, 28, 197, 200, 261, 299, 338, 368, 398, 706.

Verenigde Koninkrijk der Nederlanden, 20, 21.

Vergunning.
Zie : Licentie.

Verjaring.
— verkrijgende —, 307.
Zie ook : Afloop van octrooi.

Verkoop van nagemaakte voorwerpen, 512 en volg.

Verkoop van octrooi.
Zie : Overdracht van octrooi.

Verlenging van octrooi.
— bekendmaking, 683, 705.
— gevolgen, 173.
— ministerieel besluit, 681, 683, 705, 717.
— overheidsverplichting, 127 en volg.
— vermoeden, 173.
Zie ook : afloop.

Vermoedens.
— afstand, 306, 307, 349, 406, 426 en volg.
— dienstbetrekking, 432 en volg.
— geldigheid van octrooi, 173, 350.
— voorbekendheid, 243 en volg.

Vermogensobject.
— dienstbetrekking, 392.
— het octrooi als —, 173, 302, 359, 392, 742.

Versailles.
— verdrag van —, 538 en volg.

Vervaardiging, 478 en volg., 545.

Verval van octrooi.
— gedeeltelijk, 670.
— invloed op licentie, 352.
— invoer door octrooihouder, 660.
— niet-uitbating, 647 en volg.

— publicatie, 641, 719.
— sanctie, 671, 719.
— toepassing door namaker, 666.
— voorbekendheid, 264.
— wanbetaling van taksen, 633 en volg.

Vervoerder.
— nagemaakte voorwerpen, 508, 565.

Vervoermiddelen.
— in transito-verkeer, 253.

Verzaking aan octrooirecht.
Zie ook : Afstand.
— bewijs, 407.
— vermoedens, 306, 309, 349, 397, 406 en volg., 432 en volg.
— voorrang, 264.

Verzekering.
— beschrijvend beslag, 574 en volg.

Vinder (schat), 431.

Vindingspeil, 189, 194, 225, 238, 443.

Vlaanderen, 11, 13, 15, 16.

Volmacht.
— legislatie, 123, 160.
— octrooiaanvraag, 123, 158.

Voorbekendheid.
— feitelijke —, 243.
— vroegere publicatie, 254 en volg.
— vroeger gebruik, aanwending of uitbating, 251 en volg.
— vroeger octrooi, 259 en volg.
— wettelijke nieuwheidsgebreken, 243 en volg.
Zie ook : nieuwheidsgebreken.

Voorgebruikersrecht.
— nieuwheidsgebreken, 244.
— voorrang, 244 en volg.

Voorlopige beschrijving, 262.

Vooronderzoek.
Zie : Onderzoek naar de nieuwheid, Procedure van octrooiverlening.

Voorrang.
— nieuwheidsgebreken, 243 en volg.
— recht van — uit een eerdere aanvraag, 121, 125, 131, 144, 163, 245, 708 en volg.
— tijdsbepaling, 245, 880.
— uitvinden, 369.
Zie ook : Internationale Tentoonstellingen, Nieuwheidsgebreken, Unieverdrag van Parijs.

Voortbrengsel.
— begrip, 202 en volg., 209 en volg.

Voorgespannen beton, 53.

Vooruitgang.
— begrip, 185.
— criterium, 191.

Vordering tot indeplaatstselling.
Zie : Indeplaatsstelling.

Vordering tot nietigverklaring, 710 en volg., 748 en volg.
— belang, 750 en volg.
— bevoegde rechtbank, 748.
— bewijsvoering, 756.
— plaatselijke bevoegdheid, 733 en volg.
— schatting waarde van geding, 749.
— rechtsmisbruik, 760.
Zie ook : Nietigverklaring van octrooi.

Vordering tot ophouden.
— inbreuk op alleenrechten, 595 en volg.
— namaking van geoctrooieerd voorwerp, 599 en volg.
— namaking van merk, 596 en volg.
— samenloop van vordering, 609 en volg.

Vordering wegens namaking.
— aanhangigheid, 592 en volg.
— aard van octrooirecht, 284, 763.
— begrip, 448 en volg.
— bekwaamheid, 114.
— bewijs van de namakingsdaden, 545 en volg.
— dagvaarding ten gronde, 555 en volg., 577 en volg.
— begindag, 580 en volg.
— einddag, 582 en volg.
— termijn, 555 en volg., 577 en volg., 584 en volg., 733.
— Europees octrooirecht, 892.
— fout, 461 en volg.
— getuigenverhoor, 588.
— inhoud, 456 en volg.
— licentiehouder, 339, 763.
— merkenrecht, 597.
— nieuwheid, 200, 230.
— onoverkomelijke dwaling, 466.
— openbaarmaking van het vonnis, 469, 773.
— plaatselijke bevoegdheid, 589 en volg., 733, 734.
— samenloop van vorderingen, 609 en volg., 625 en volg.
— schadevergoeding, 765, 774.
— theorie van de equivalenten, 225.
— verbeurdverklaring, 765 en volg.
— verbodsvordering, 774.
— verknochtheid, 592 en volg.
— vonnis, 764 en volg.
— vordering tot ophouden, 609 en volg.
Zie ook : Beschrijvende beslag, Namaker, Namaking, Vordering tot ophouden.

Vormgebreken.
— octrooiaanvraag, 157.

Vrederechter, 721, 724.

Vrijheid van handel en nijverheid, 14, 22, 287, 432, 453, 583, 642, 895.

Vrije uitvinding.
Zie : Dienstbetrekking.

Vrijwarings- en verbodsrechten, 448 en volg., 467 en volg.
Zie: Vordering tegen namaking.
Vruchtgebruik, 326 en volg.

Werktuigen, 207, 227.
Werkwijzen, 94, 208 en volg., 211 en volg., 221 en volg.
— combinatie van —, 215, 241 en volg.
Wetenschappelijke ontdekkingen, 268.
Wetenschappelijke publicaties, 701.
Wiel, 3.
Winst, 470 en volg., 473 en volg.
Woonplaats.
— octrooiaanvraag, 118, 159, 160.
— Unieverdrag van Parijs, 797.

Zakelijke rechten, 36 en volg., 113.
Zedelijke personen.
— rechthebbende van octrooi, 675, 857.
— toepassing octrooi van beheerder, 689.
Zekerheidstelling voor voldoening aan het vonnis.
— vreemdelingen, 549.
Zweden, 157, 370.
Zwitserland, 86, 91, 157, 183, 226, 230, 231, 233, 335, 337, 370, 431, 525.

BIBLIOGRAFIE

BELGIE.

A. — *Algemene rechtsliteratuur.*

ANDRE L. — *Traité des brevets d'invention et de la contrefaçon industrielle,* Brussel, 1899.

BORGINON, Josse. — *La contrefaçon et l'exercice des droits attachés au brevet, Nov., Droits intellectuels,* II, Brussel, 1936.

BRAUN, Thomas en STRUYE, Paul. — *Brevets d'invention, R.P.D.B.,* Brussel, 1949.

GUNZBURG, Nico. — *Nijverheidswetgeving (gestencil. cursus Rijksuniversiteit Gent),* Brussel, 1950.

HORION, Paul. — *Notions de droit industriel Belge,* 's-Gravenhage, 1967.

PICARD, Edmond. — *Brevets d'invention, P.B.,* dl. 11.

PICARD, Edm. en OLIN, Xavier. — *Traité des brevets d'invention, de perfectionnement et d'importation et de la contrefaçon industrielle,* Parijs, 1909.

TILLIERE. — *Traité théorique et pratique des brevets d'invention, de perfectionnement et d'importation et de la contrefaçon industrielle,* Brussel, 1854.

VANDER HAEGHEN, Georges. — *Brevets d'invention, Nov., Droits intellectuels,* I, Brussel, 1936, met voorwoord van Léon Hennebicq.

VILAIN, Jules. — *Guide des inventeurs brevetés,* Brussel, 1863.

B. — *Biezondere werken.*

Over licenties:

SCHRANS, Guy. — *Octrooien en octrooilicenties in het Europees mededingingsrecht,* Gent, 1966.

Over economische aspecten:

BEAUSSART, P. — *Les brevets dans l'économie Belge,* Leuven, 1960.

C. — *Tijdschriftartikels en monografiën.*

Algemeen:

BRAUN, Th. en Alex. — *Lettre de Belgique sur diverses questions de propriété industrielle, Ing. Cons.,* 1957, blz. 58.

COPPIETERS de GIBSON, D. — *Le régime de la propriété industrielle au Congo Belge,* Brussel, 1909, suppl. 1914.

FAVART, J. — *Droits intellectuels. Cycle d'exposés devant la Chambre de Commerce de Bruxelles.*

GASPAR, F. — *Combien y-a-t-il de brevets Belges ?, Ing. Cons.,* 1954, 245.

GASPAR, F. — *But, conséquence et valeur du brevet, Ing. Cons.,* 1950, 124.

GEVERS, V. et VERBAET, Ch. — *La détermination du caractère inventif requis pour la brevetabilité, Ing. Cons.,* 1954, nr 10.

MATTHEESENS, J.C. en M. — *De zaak Werbrouck, een proces over het octrooi te Antwerpen, R.T.,* 1956, nrs 1 en 2.

PICARD, Edm. — *Suppression des brevets d'invention : assimilation de la contrefaçon industrielle à la concurrence déloyale, Rev. droit internat.,* 1871, 16.

VANDER HAEGHEN, A. — *Quelle est la date d'obtention d'un brevet Belge ?, Ing. Cons.,* 1952, 198.

VANDER HAEGHEN, A. — *Les brevets d'invention et la liberté de commerce et d'industrie, Ing. Cons.,* 1953, 1.

VANDER HAEGHEN, A. — *Partage des droits intellectuels en propriété industrielle et droits d'auteur, Ing. Cons.,* 1954, nr 11.

VANDER HAEGHEN, A. — *Quelques précisions concernant les brevets d'importation en Belgique, Ing. Cons.,* 1954, 130.

VANDER HAEGHEN, A. — *Analyse d'une invention cinématique, Ing. Cons.,* 1957, 11.

VANDER HAEGHEN, A. en DE BRABANDER. — *Enkele begrippen over de industriële eigendom, Ing. Cons.,* 1959, 173.

VERBAET, Ch. en GEVERS, V. — *Over de problemen van de breveteerbaarheid, R.W.,* 1952-53, 1721.

Over licenties:

VANDER HAEGHEN, A. — *Le développement de la licence obligatoire en Belgique, Ing. Cons.,* 1958, 121.

PIERARD, J.P. en MAENHOUT, K. — *De instelling van een verplichte licentie inzake atoomoctrooien, R.W.,* 1957, 2081.

Over geneesmiddelen:

GASPAR, F. — *De la brevetabilité des produits pharmaceutiques en Belgique, Ing. Cons.,* 1951, 231.

GASPAR, F. — *Les plantes et les médicaments ne seront-ils plus brevetables en Belgique ?, Ing. Cons.,* 1959, 219.

Cass., 28 juni 1956, *Brevets pharmaceutiques, J.T.,* 1956, 490, en noot Th. Smolders, blz. 408.

Over plantaardige voortbrengsels:

DUNAN, R. — *Note sur la protection des nouveautés végétales, Ing. Cons.,* 1955, 116.

GASPAR, F. — *Les plantes et les médicaments ne seront-ils plus brevetables en Belgique ?, l.c.*

VAN REEPINGHEN, P. — *Rapport sur la protection des nouveautés végétales, Rev. dr. intern.,* 1954, 220.

HENDRICKX, Yves. — *La protection des obtentions végétales,* Wouters, Leuven, 1967.

HENDRICKX, Yves. — *Id., Ing. Cons.,* 1968, nrs 4, 5 en 6.

Over uitvindingen in dienstverband:

BRAUN, A. — *Attraction de deux sphères juridiques : les inventions d'employés, T.S.R.,* 1967, nr 4.

de RYKE, René. — *Over uitvindingen door bedienden gedaan, R.W.,* 1936-37, 561.

GODFRIN, J. — *Les inventions d'employés (Stencil Biezondere licentie voor sociaal recht V.U.B.),* 1963.

VANDER HAEGHEN, A. — *Les inventions d'employés, Ing. Cons.,* 1939, 145 ; 1940, 33 ; 1949, 243 ; 1951, 43 ; 1952, 37 ; 1953, 216, 225, 226 ; 1955, 75 ; 1956, 130 ; 1964, 232, 286 ; 1965, 85, 226, 230 ; 1966, 22, 60 ; 1967, 29, 31.

BRAZILIE.

ANTERO, Santos e ROBERTO, Vetter. — *Propriedad industrial no Brasil,* Rio de Janeiro, 1963.

CANADA.

FOX, H.G. — *Monopolies and Patents,* Toronto, 1947.

DUITSLAND.

A. — *Algemene rechtsleer.*

LABAT, Hans. — *Handbuch für das Erfindungs-u. Vorschlagswesen,* Berlin, 1956.

ALLFELD. — *Kommentar zum Deutschen Patentrechts.*

BENKARD, Georges. — *Patentgesetz, Gebrauchsmuster und Patentanwaltengesetz,* München-Berlin, 1955.

BERNHARDT, Wolfgang. — *Lehrbuch des Deutschen Patentrechts,* München-Berlin, 1957.

BECKMANN, Lothar. — *Erfindersbeteiligung,* 1927.

BUSSE, R. — *Patentgesetz u. Gebrauchsmustergesetz,* tweede uitg., Berlin, 1956.

DAMME, F. — *Das Deutsche Patentrecht,* 1911.

DAMME-LUTTER. — *Deutsches Patentrecht,* tweede uitg., 1936.

DETLEV (Frh. von Uexküll). — *German Patent law, Utility model and Trade mark Law,* Köln, 1968.

Deutsches Patentamtbüro. — Taschenbuch des Gewerblichen Rechtsschutzes, Berlin, 1958.

Deutsches Patentamtbüro. — Gruppeneinteilung der Patentklassen, zevende uitg., 1958.

DONCES, E. — *Patentanmeldung leichtgemacht,* Holzmann, Bad Wonshofen, 1965.

ELSTER, Al. — *Urheber und Erfinder, Warenzeichen und Wettbewerbsrecht,* tweede uitg., Berlin-Leipzig, 1928.

ERASMUS, H. — *Législation de la Rép. Dém. Allem. sur la propriété industrielle et proposition d'améliorations,* 1948-1954.

ESJOT, W. — *Patente und Gebrauchsmuster,* Minden, 1957.

FISCHER, Ludwig. — *Patentamt und Reichsgericht,* 1934.

GEBHARDT, H. — *Ueber Erfindungen, Patente und Gebrauchsmuster,* Nürnberg, 1957.

GAREIS. — *Kommentar z. Patentgesetz.*

HARTIG. — *Studiën in der Praxis des Kaiserl. Patentamts,* 1890.

HIRSCH, E. — *Des Recht aus der Erfindung,* Berlin, 1930.

HUBMANN, H. — *Gewerblicher Rechtsschutz, Studiënbuch,* München, Köln, Berlin, 1962.

ISAY, H. — *Patentgesetz,* zesde uitg., 1932.

KISCH, W. — *Handbuch des Deutschen Patentgesetzrechts,* Mannheim, Berlin, Leipzig, 1923.

KAISER. — *Kommentar z. Patentgesetz.*

KENT. — *Kommentar z. Patentgesetz.*

KLAFTEN, B. u. ALLISON, A.C. — *Wörterbuch der Patentsprache,* München.

KLOSTERMANN. — *Kommentar z. Patentgesetz.*

KOHLER, J. — *Forschungen aus dem Patentrecht,* 1875.

KOHLER, J. — *Handbuch des Patentrechts,* 1900.

KöHLER, Walter. — *Verwechslungsgefahr in Warenzeichen und Wettbewerberecht unter der Berücksichtigung des Englischen und Frazösischen Rechts,* Berlin, 1933.

KREMNITZ, Walter. — *Was steht mir an Erfindungsvergütung zu ?,* Köln, 1967.

KRIEGER, Albrecht. — *Das neue Patent-und Warenzeichenrecht,* Köln, 1968.

LIEDL, Gerhard. — *Loi allemande sur les brevets, les modèles d'utilité et les marques (Texte du 9 mai 1961),* Köln, 1965.

LINDEMAIER, Krausse u. Katluhn. — *Das Patentgesetz von 5 mai 1936 bis 18 juli 1953,* Berlin, Köln, 1955.

LUTTER, R. u. DAMME, F. — *Patentgesetz,* tiende uitg., 1936.

NEUMEYER, F. — *Patentgemeinschaften und deren Aufbau bei Amerikanischen Industrieverbände,* 1932.

OSTERRIETH, A. — *Patentrecht,* Breslau, 1924.

PIETZKER, E. — *Kommentar zum Patentgesetz u. Gebrauchsmustergesetz,* Berlin-Leipzig, 1926.

PILENKO. — *Das Recht des Erfinders,* Berlin, 1907.

PIETSCHER, E. — *Patentgesetz I,* 1929.

PITSCH, H. — *Der Weg zum Patent,* tweede uitg., 1959.

REIMER, Ed. — *Patentgesetz u. Gebrauchsmustergesetz,* München, 1950-55.

RIEZLER, E. — *Deutsches Urheber- und Erfinderrecht,* München-Berlin, 1909.

ROBOLSKI. — *Theorie und Praxis des Deutschen Patentamts,* 1890.

SCHANZE. — *Das Recht der Erfindungen und der Muster,* 1899.

SCHRAMM, Carl u. HENNER, Gerhard. — *Der Patentverletzungsprozess,* Köln, 1965.

SCHEER. — *Deutsches Patent- und Gebrauchsmustergesetz,* zesde uitg., Köln, 1955.

SCHUCKERDT, Gustav. — *Hilfsbuch für die Nachforschung in den Deutschen Patentschriften der chemischen Terminologie,* 1930.

SCHUCKERDT, Gustav. — *Patentbeschreibung und Patentschrift,* 1931.

SCHULZE, Ortwin u. WESENER, Herbert. — *Das neue Verfahren in Patent- und Warenzeichensachen,* Köln, 1968.

SELIGSOHN, A. — *Patentgesetz,* zevende uitg., 1932.

STROINSKY, Max. — *Wie entstehen irrige Entscheidungen in Patentprozessen ?,* 1935.

TALBOT, Kurt. — *Patentrecht,* Frankfurt a. M., 1961.

Taschenbuch des Gewerblichen Rechtsschutzes. — Deutsches Patentamt, Berlin.

TEIMER, Ed., REIMER, Ernst, NEUMAR, Rud., TRüSTEDT, Wilh. und NASTELSKI, Karl. — *Patentgesetz und Gebrauchsmustergesetz,* 1967, Heumann, Köln, Berlin, derde uitg.

TELLER, B. — *Die Rechte der Erfindung,* Berlin, 1930.

TETZNER, H. — *Kommentar zum Patentgesetz,* 1941.

TETZNER, H. — *Kommentar zum Patentgesetz u. zum Gebrauchsmustergesetz,* Nürnberg-Düsseldorf, 1951.

TRUSTEDT, Wilh. — *Patente und ihre Anmeldung,* Berlin, 1957.

TRUSTEDT, Wilh. — *Gebrauchsmuster und ihre Anmeldung,* Berlin, 1957.

WASSERMANN, M. — *Grundzüge des Deutschen Patentrechts,* Berlin, 1910.

WEIDLICH, Hans Adolf u. SPENGLER, Alb. — *Patentschutz in der Wettbewerbswirtschaft,* Keulen, 1967.

WEISSE, Ernst. — *Erfindungen, Patente, Lizenzen,* Düsseldorf, 1958.

WESENER, Herbert. — *Patent und Gebrauchsmuster richtig anwenden,* München, 1962.

B. — *Tijdschriften.*

Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht (G.R.U.R.) (sedert 1886), Weinheim, Bergstrasse.

Mitteilungen vom Verband Deutscher Patentanwälte (sedert 1910), Berlin.

Blatt für Patent-Muster-und Warenzeichenwesen, Deutsches Patentamt.

Literatuur over octrooilicenties:

HEDERICK, H. — *Der Lizenzvertrag,* Berlin, 1957.

LANGEN, Eug. u. WILKE, Hans Ulrich. — *Internazionale Lizenzverträge,* Weinheim, 1958.

LUDECKE, W. — *Lizenzgebühren für Erfindungen,* Darmstadt, 1955.

LUDECKE, W. u. FISCHER, E. — *Lizenzverträge,* Weinheim, 1956.

MAGEN, Albrecht. — *Lizenzverträge und Kartellrecht,* Heidelberg, 1963.

STUMPE, Herbert. — *Der Lizenzvertrag,* Frankfurt, 1963.

VöLP, Fromut. — *Muster für Patentlizenzverträge,* Berlin, 1957.

Over scheikundige uitvindingen:

BOSCH, A. — *Sozialisierung und Chemische Industrie.*

KüHL. — *Patentrecht und Chemische Industrie.*

MULLER, Em. — *Chemie und Patentrecht,* Berlin, 1938.

MULLER, Em. — *Chemie und kontinentales Patentrecht,* 1932.

PECHMANN, E.v. — *Probleme des Schutzes chemischer Erfindungen,* Weinheim, 1957.

Sociaal en economie:

BECKMANN, Lothar. — *Erfindersbeteiligung,* 1927.

HUBMANN, H. — *Das Recht des schöpferischen Geistes, Berlin,* 1954.

HUBMANN, H. — *Das Persönlichkeitsrecht.*

KRUSE. — *Der wirtschaftlicher Wert patentfähiger Erfindungen, G.R.U.R.,* 49-1-1944.

Over uitvindingen in dienstverband:

BECKMANN. — *Erfinderbeteiligung,* Berlin, 1927.

BEIL. — *Richtlinien für die Vergütung von Arbeitnehmer-Erfindungen - Ingeniertechnik,* 1952, 24, 476, 528.

BREHM. — *Eine neue Formel für die Berechnung der Vergütung von Arbeitnehmererfindungen G.R.U.R.,* 1951, 9, 53.

CARTRIGHT, Hilary and dr. J. DETLEV von Uexküll. — *German Laws relating to Inventions of Employees,* Köln, 1965.

DAPPER. — *Die Gefolgschaftserfindung und ihre Bewertung, Deutsche Technik,* 1942, Bd 10, S. 372-76.

ENGLäNDER, K. — *Die Angestelltenerfindung nach geltendem Recht,* Leipzig, 1925.

HACHBART, M. — *Das Recht der Angestelltenerfindung,* Kiel, 1931.

HAERTEL, Kurt u. KRIEGER, Albr. — *Arbeitnehmererfindungsrecht,* Köln, 1968.

HALBACH. — *Gesetz über Arbeitnehmererfindungen,* Frankf. a. M., 1958.

HEINE. — *Die Vergütung für in Anspruch genommene Diensterfindungen, « Der Betrieb »,* 1954, Beil., 14-15 zu Heft, 51.

HEINE, H.G. und REBITZKI, H. — *Arbeitnehmererfindungen,* 2e dr., Neuwied, 1957.

HEINE, H.G. und REBITZKI, H. — *Die Vergütung für Erfindungen von Arbeitnehmer im privaten Dienst,* 1960, XI-407 p.

HUECK,A. — *Gedanken für Neuregelung des Rechts der Arbeitnehmererfindungen, Festschr, f. A. Nikisch,* Tübingen, 1958.

KLINGER. — *Die Vergütung für Arbeitnehmererfindungen unter betriebschaftlichen Aspekten, Neue Betriebswirtschaft,* helft 1, 1953.

KRUSE. — *Ermittlung der Lizenzabgabe als Schadenersatz bei Patentverletzungen,* Darmstadt, 1953.

LABUS. — *Die steuerliche Behandlung der Vergütungen für Arbeitnehmererfindungen, Der Betriebsberater,* 1951, s. 331.

MICKLICH. — *Neue Praxis des betrieblichen Vorschlagwesen und der Arbeitsvereinfachung,* Stuttgart, 1853.

PETERS. — *Bewertung und Vergütung der Arbeitsnehmererfindung Recht des Arbeits,* 1954, s. 126.

REIMER, E. und SCHIPPEL, H. — *Die Vergütung von Arbeitnehmererfindungen,* Stuttgart, 1956.

REIMER, E., SCHADE, F. und SCHIPPEL, H. — *Das Recht der Arbeitnehmererfindungen,* Bielefeld, vierde uitg., 1966.

RIEMSCHNEIDER, K.A. und BARTH, H. — *Die Gefolgschaftserfindung,* Berlin, tweede uitg., 1944.

RöPKE, Otto. — *Arbeitsverhältnis und Arbeitnehmererfindungen,* Düsseldorf, 1962.

RöPKE, Otto. — *Der Arbeitnehmer als Erfinder ; seine Rechte, seine Pflichten, Ein praktischer Ratgeber,* Stuttgart, 1966.

SIEGLER. — *Die gesetzlich vorgeschriebene Vergütung für Arbeitnehmererfindungen und ihre Berechnung,* München, 1954.

VöLMER, B. — *Kommentar zum Arbeitnehmererfindungsgesetz,* München-Berlin, 1958.

WEISSE. — *Kernfragen der Erfinderskunde für die Gefolgschaftserfindung,* Berlin, 1943.

WITTE, J. — *Die Betriebserfindung,* Th. Erlangen, 1957.

ZELLER. — *Erfindervertragsrecht,* Köln-Berlin, 1953.

ZUMBACH, H. — *Die Angestelltenerfindungen im Scheizerischen und Deutschen Recht,* 1959.

FRANKRIJK.

Algemene rechtsleer:

ALLART, A. — *De la contrefaçon,* Paris, 1888-1891.

ALLART, A. — *Traité des brevets d'invention,* 3e éd., Paris, 1911.

BARBERAT. — *De la propriété industrielle en droit international,* Paris, 1882.

BEAU DE LOMENIE, G. — *Interprétation des brevets français devant les tribunaux, compte tenu du decret L. 20-V-1955, Ing. Cons.,* 1957, nrs 1-3, blz. 1 s.

BEDARRIDE. — *Commentaire des lois de brevets d'invention,* Paris, 1869.

BERT et de KERAVENT. — *Quelques remarques concernant l'efficacité des brevets français, Ing. Cons.,* 1954, blz. 101.

BLANC, E. — *Traité de la contrefaçon,* Paris, 1885.

CASALONGA, Alain. — *Traité technique et pratique des brevets d'invention,* Paris, 1949-1958.

CASALONGA, Alain. — *Brevets d'invention, marques et modèles,* Paris, 1958.

CASALONGA, Alain. — *L'évolution de la notion d'effort créateur dans la jurisprudence française, Ing. Cons.,* nrs 6-7, 1957.

CHABEAUD, G. — *La propriété industrielle, littéraire et artistique et les traités de paix,* Paris, 1912.

COLAS, LAVOIS et JOURDAIN. — *Notions pratiques sur les brevets d'invention les dessins et modèles et les marques,* Paris, 1957.

COUHIN, C. — *La propriété industrielle, artistique et littéraire,* 3 vol., Paris, 1894-98.

DAARAS. — *Traité de la contrefaçon,* Paris, 1896.

FERNAND-JACQ. — *Manuel de la protection industrielle,* Paris, 1914.

FERNAND-JACQ. — *La réforme de la loi de 1844,* Paris, 1900.

FERNAND-JACQ. — *La réforme de la législation sur la propriété industrielle,* Paris, 1925.

MALAPERT et FORNI. — *Nouveau commentaire sur la loi sur les brevets d'invention,* Paris, 1892.

MASSIUS. — *Traité des brevets d'invention,* Paris, 1931.

MOUREAUX, R. et WEISSMAN, Ch. — *Traité des brevets d'invention,* Paris, 1926.

MOUREAUX, R. et WEISSMAN, Ch. — *Manuel des brevets d'invention,* 3e éd., Paris, 1960.

NOUGUIER, L. — *Des brevets d'invention et de la contrefaçon,* Paris, 1896.

PLAISANT, M. — *Répertoire des brevets d'invention en dr. intern. privé,* Paris, 1914-1929.

PLAISANT, M. — *Traité théorique et pratique des brevets d'invention,* 5e éd., Paris, 1909.

PLAISANT, M. — *De l'obligation d'exploiter,* Paris, 1934.

POUILLET, E. — *Traité des brevets d'invention,* Paris, 1909.
id. revu par A. Taillefer et R. Claro, 6e éd., Paris, 1915.

RENDU, A. — *Traité pratique de droit industriel,* Paris, 1885.

RENOUARD, Ch. A. — *Traité des brevets d'invention,* Paris, 1865.

THERRE, J. et CONSTANTIN, L. — *Précis de droit industriel et commercial,* Paris, 1936.

WITTMER, J. — *Garantie et responsabilité contractuelles en droit de brevets d'invention,* Verl. f. Recht u. Gesellch. Ag. Interdoc, 1962.

Over octrooilicenties:

ACKERMAN, Casimir. — *L'obligation d'exploiter et la licence obligatoire, Thèse,* Sirey, 1935.

MANKIEWICZ, H. — *La licence obligatoire en matière de brevets, Rev. trim. dr. commerc.,* 1955, 1.

VIDA, Alexandre. — *Les contrats de licence en dr. intern. privé, Sirey,* Paris, 1964.

WEINSTEIN, Z. — *Les contrats de licence de brevets d'invention, marques de fabrique et modèles, Memento,* Paris, 1962.

WITTMER, J. — *Garantie et responsabilité contractuelles en droit de brevets d'invention,* Verl. Recht u. Gesellch. Ag. Interdoc, 1962.

Over het begrip van «know how»:

MAGNIN, François. — *Contribution à l'étude du « know how », Fac. Droit,* Lyon, 1967.

Over scheikundige uitvindingen:

GUERIN, M. — *Les brevets d'invention dans l'industrie chimique,* Paris, 1922.

Internationaal recht:

BARBERAT. — *De la propriété industr. en dr. intern.,* Paris, 1882.

BOZERIAN, J. — *La convention du 25 mars 1883,* Paris, 1885.

CAHEN, A. et LYON-CAEN, L. — *La convention internationale pour la protection de la propriété industrielle,* Paris, 1885.

CLUNET. — *Etude sur la Convention internationale,* Paris, 1887.

DONZEL. — *Commentaire de la convention intern. du 20 mars 1883,* Paris, 1892.

PELLETIER et VIDAL-NAQUET. — *La convention d'Union,* Paris, 1902.

PILLET et CHABEAUD, G. — *Le régime international de la propriété industrielle,* Paris, 1911.

PLAISANT, M. — *Répertoire des brevets d'invention en droit international privé,* Paris, 1914 et 1929.

PLAISANT, M. — *L'œuvre de la Conférence de Washington,* Paris, 1913.

PLAISANT, M. — *Traité de droit conventionnel international concernant la propriété industrielle,* Paris, 1949.

PLAISANT, M. et FERNAND-JACQ. — *Le nouveau régime international de la propriété industrielle, Conférence de La Haye,* Paris, 1909, éd. 1927.

PLAISANT, M. et FERNAND-JACQ. — *Les brevets d'invention en droit international,* 3e éd.

Over uitvindingen in dienstverband:

BERTIN, A. — *L'ingénieur et les brevets d'invention,* Paris, 1953.

CHATAIGNIER, D. — *Contribution à l'étude du droit des salariés sur leurs inventions,* Paris, 1934.

MONTEILHET, P. — *Le droit du travail dans ses rapports avec la propriété industrielle, Ann. P.I.A.L.,* Paris, 1955, 129-144.

PIERRE, M. — *Les inventions d'ingénieurs-salariés,* Paris, 1952.

POINTET, P. J. — *La protection de l'inventeur-employé, Journ. Assoc. Patron,* 1953, blz. 1022.

PORTE, A. — *Les droits de l'employé-inventeur,* Lyon, 1937.

GROOT-BRITTANNIE.

Algemene rechtsleer:

BIESTERFELD, C. H. — *Patentlaw,* 2e uitg., New York en London, 1949.

BLANCO-WHITE, T. A. — *Patents for invention and registration of industrial designs,* 3e uitg., London, 1962.

BLANCO-WHITE, T. A. — *Industrial property and copyright,* London, 1963.

FROST, A. — *Treatise on the law and practice relating to letters patent for inventions,* London, 1912, 2 dln.

HADDAN, R. — *Compendium of patents and designs, law and practice,* London, 1931.

LAKE, H. — *Important features of patent law and practice,* London, 1890.

MEINHARDT, P. — *Inventions, patents and monopolies,* London, 1946.

MOULTON, H. F. — *Digest of the patent, design, trade mark and other cases, Patent office,* London, 1960.

MOULTON, F. — *The present law and practice relating to letters patent for inventions,* London, 1913.

NAVIN, J. William. — *Patents, ed. rev. Practising law institute,* London, 1966.

NEWBY, Frank. — *How to find out about patents, Pagamon press.,* Oxford, 1967.

ROBINSON, W. — *The law of patents for useful inventions,* London, 1913.

SAMUELS, H. — *Industrial law,* London.

SCHER, Alex. — *Patents, trade mark and copyright,* negende uitg., Basel, 1954.

SINGER. — *Patent laws of the world,* 1930.

STRINGHAM. — *Patent solliciting and examining,* Washington, 1930.

TERRELL, Th. and SHELLEY, K. E. — *On the law of patents,* London, 1951, negende uitg.

VELLARD, Henri. — *Etudes sur le patent law anglais, Th.,* Paris, 1932.

WALKER and ROSCOE. — *Patents for inventions,* London, tweede uitg., 1936.

MARKS and WOLSTENHOLME, R. A. — *The patents and designs Acts,* London, 1933.

Over de uitvinder:

STAFFORD-HATFIELD, H. — *The inventor and his world,* London, 1952.

Over octrooilicenties:

HEWITT, C. R. — *A licensing handbook,* London, 1962.

LEWIS, A. K. and KEMP, J. A. — *Registration of commercial and licence agreements.*

PATERSON, J. — *Licensing act,* London.

UNDERHILL, K. — *The licensing guide,* London, 1961.

Over uitvindingen in dienstverband:

HONIG, Fr. — *Les inventions des salariés en droit anglais, Ann. P.I.A.L.,* Paris, 1939, 18.

ITALIE.

Algemene rechtsleer:

ASCARELLI, T. — *Teoria della concorrenza e dei beni immateriali,* tweede uitg., Milano, 1957.

BONASI-BENUCCI, Ed. e FABIANO, Marco. — *Codice della proprieta industriale e del diritto d'autore,* Rome, 1960.

BOUTET, Sergio et DUNI, Mario. — *Brevetti industriali, Marchio, ditta, insegne,* Torino, 1966.

DE CUPIS, A. — *I diritti della personalita,* I, Milano, 1959.

FRANCESCHELLI, Remo. — *Trattato di diritto industriale,* Milano, 1960.

FRANCESCHELLI, Remo. — *Studi di diritto industriale,* Milano, 1961.

FRANZOZI, Mario. — *L'invenzione, A. Giugffré,* Milano, 1965.

GHIRON, M. — *Corso di diritto industriale,* Rome, I, 1943 ; II, 1947.

GRECO, P. — *I diritti sui i beni immateriali,* Torino, 1948.

GRECO, P. — *Lezioni di diritto industriale,* Torino, 1956.

LUZZATO, E. — *Trattato generale delle privative industriali,* Milano, 1914.

MONTICELLI, Franceco. — *Brevetti, marchi, invenzione, modelli industriali,* Napoli, 1954.

PIOLA-CASELLI e EULA, E. — *Privative per invenzioni industriali,* IV.

RAMELLA, A. — *Trattato della proprietà industriale,* Torino, 1927, 2 dln.

ROTONDI, Mario. — *Studi di diritto industriale,* Padova, 1957.

ROTONDI, Mario. — *Le dépôt antérieur à l'étranger d'une demande de brevet identique et non publiée s'oppose-t-elle à la nouveauté ?, Ing. Cons.,* 1957, 54.

SANTINI. — *I diritti della personalità nel diritto industriale,* Padova, 1959.

VANDER HAEGHEN, A. — *Quelques aspects des lois italiennes sur la propriété industrielle, Ing. Cons.,* 1956, 189.

Over internationaal recht:

BONASI-BENUCCI, Ed. e FABIANO, Marco. — *Legislazione internazionale, Convenzioni, legislazioni stranieri.*

Over uitvindingen in dienstverband:

PETRACCONE, G. — *Le invenzioni del prestatore d'opera ed il loro trattamento giuridico,* Milaan, 1957.

JAPAN.

RUSSEL, Robert, W. — *Patents and trademarks in Japan. Questions and answers,* tweede uitg., Tokyo, 1966.

FOSTER, Richard and MASAO-ONO. — *The patent and trademark in Japan,* Tokyo, 1966.

NEDERLAND.

BUDDINGH DE VOORT, J. G. — *Het voorwerp van het octrooi,* 1943.

DE HAAN, C. J. — *Suppl. op de Octrooiwet, rechtspraak en literatuur, bewerkt door mr. J. Wynvelde ; Léons Rechtspr.,* I, afl. 15.

DE REEDE, J. J. — *Uitvinding, nieuwheid en uitkomst. Gedenkboek 25-jarig bestaan van Octrooiraad,* 1937.

DOORMAN, G. — *Techniek en Octrooiwezen in hun aanvang,* Den Haag, 1953.

DOORMAN, G. — *Het Nederlandsch octrooiwezen en de techniek in de 19e eeuw,* Den Haag, 1947.

DOYER-ELBERTS. — *Patente und Warenzeichen in Holland,* Den Haag, 1911.

DRUCKER, W. H. — *Handboek voor de studie van het octrooirecht in Nederland,* 1921-24.

DRUCKER, W. H. — *Kort begrip van het recht betreffende de industriële eigendom,* 1929.

DRUCKER, W. H. en BODENHAUSEN. — *id.,* vierde uitg., Zwolle, 1960.

FOLMER, G. G. Ph. — *De openbare bekendheid door een beschrijving* (in « rechtskundige opstellen » aangeboden aan prof. Meyers, 1935).

LOS, C. B. — *Octrooien, Zakelijke en juridische aspecten,* 1967.

MORREES, W. — *Octrooirecht,* I, *De octrooiwet.*

RESIUS, J. C. Th. — *Uitvinding, uitvinder en octrooi,* Diss. Leiden, 1913.

STAMMLER en VANDE VEER. — *Uitvinding en octrooi, Handleiding,* Leiden, 1960.

TELDERS, B. M. — *Nederlandsch octrooirecht, Handboek voor de praktijk,* Den Haag, 1946.

TROGH, G. H. — *Eenmaking van de Belgische en Nederlandsche octrooiwetgeving, R.T.,* 1955, 3-5.

Bijblad bij de Industriële Eigendom. — Bureau voor de industriële eigendom, Willem Witsenplein 6, 's-Gravenhage.

OOSTENRIJK.

ADLER, E. und REIK, R. — *Das Oesterreichische Patentgesetz,* Wien, 1926.

ARLT, F. — *Das Oesterreichische Patentgesetz,* Wien, 1927.

FRIBEL und PULITZER, O. — *Das Oesterreichische Patentgesetz,* Berlin, 1936.

HABACHER, M. — *Oesterreichische Erfinder, Bergland,* Wien, 1964.

KASSLER und KOCH, F. — *Oesterreichisches Patentgesetz,* Wien, 1952.

KASSLER und KOCH, F. — *Nachtrag,* 1954.

POLEN.

DALEWSKI, J. — *L'étendue et les institutions fondamentales de la loi sur le droit en matière d'inventions en Pologne,* Warschau, 1966.

SPANJE.

CARSO, Francisco, Fuentes. — *Problemas del processo de milidad de registro en materia de propriedad industrial,* Barcelona, 1957.

REIXACH, J.G. — *La protection juridique des nouveautés végétales en Espagne, Propr. Ind.,* 1955, 118.

Reforma del derecho de patentes Espanol. — Instituto de Estudios politicos ed. Gracosa, Madrid, 1967.

U.R.S.S.

Anleitung zum Patentieren ausländischer Erfindungen in der U.R.S.S., uitg. Handelskamer, Octrooien, U.R.S.S., Moskou, 1956.

DEKKERS, R. — *Principes nouveaux du droit soviétique, Inst. Soc. ULB,* 1961.

DEKKERS, R. — *Lois de l'Union soviétique sur les principes du droit civil et de la procédure civile, Centre d'études des pays communistes,* Brussel, 1962.

GRAVE, Ivan, Gerhard. — *Sovietisches Patentrecht, VDI verlag,* Düsseldorf, 1966.

KERBLAY, B. — *Le régime juridique des brevets d'invention en URSS, Cahiers de l'écon. soviét. P.U. France,* Paris, 1947.

ROBIDA, L. — *Ann.* 50, 228.

SERAFINOWICZ, O. — *Verwertung und Schutz von Erfindungen in den URSS,* Berlin, 1935.

SVIADOSTS, Y. I. — *Principes généraux de la protection des inventions en U.R.S.S.,* Moscou, 1966.

VENEZUELA.

RONDON DE SANTO, Hildegard. — *Manual teorico-pratico de propriedad industrial,* Caracas, 1966.

VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA.

AMDUR, L. H. — *Patent Office, Rules and Practice,* New York, 1955.

AVERY, Curt. — *Das U.S. Patent, Leitfaden für Auslandsanmelder,* Köln, 1967.

BAKER, Benton. — *Outline of Patent Office interference practice,* Chicago, 1966.

BERLE, A. K. and DE CAMP, L. S. — *Inventions and their management,* Scranton, 1923.

BIESTERFELD, C. H. — *Patent law,* tweede uitg., 1949, New York.

BOUJU, André. — *La protection des inventions aux Etats Unis,* Paris, 1961.

BRODER, Simon. — *The U.S. Patent Office and the German Pat. Off.,* New York and Washington, 1964.

CALVERT, Robert. — *The Encyclopedia of Patent practice and invention management,* New York, 1964.

CALVERT, Robert. — *Patent practice and management, Scarsdalepress,* New York, 1950.

CRADY, Mc A. R. — *Patent Office practice,* derde uitg., Kerrville, Texas, 1950.

DAVIS, Albert, S. — *Practical Patent licensing, Practising law institute,* New York, 1966.

DELLER, Anthony, William. — *Deller's Walker on Patents,* (tweede uitg. Deller's, achtste uitg. Walker), Baker Voorhis, New York, 1964-65, 7 dln.

ECKSTROM, Lawrence, J. — *Licensing in Domestic and Foreign Operations,* derde uitg., *Foreign operations service inc. Essex,* Connecticut, 1964.

ELLIS-RIDSDALE. — *Patent assignments,* Baker Voorhis, New York, 1955.

ELLIS-RIDSDALE. — *Trade secrets,* Baker Voorhis, New York, 1953.

ELLIS-RIDSDALE. — *Patentclaims,* Baker Voorhis, New York, 1949.

FEDERICO, P. J. — *Historical Patent Statistics 1791-1961,* Washington, 1964.

FORMAN, Howard, L. — *Patents, their Ownership and administration by the USA Government,* Centr. book cy New York, 1957.

MICHAELIS, K. — *Praktisches Handbuch des Amerikanischen Patentrechts,* Berlin, 1932.

NEUMEYER, Fr. — *Die historischen Grundlage der ersten, modernen Patentgesetz in den U.S.A. und in Frankreich, G.R.U.R. Ausl. u. intern. Jan.,* 1956, 244.

REVISE and CAESAR. — *Interference Law and Practice,* 4 dln, Charlottesville, V.A.

ROBERTS, G. L. — *The patentability of inventions,* Boston, 1927.

ROBINSON, W. — *The law of patents for useful inventions, Little Browney,* Boston, 1890, 3 dln.

SCHER, Alex. — *Patents, Trade mark and copyright,* negende uitg., Basel, 1954.

SCHER, Alex. — *Handbuch des Amerikanischen Patentgesetz,* 1952.

SEIDMAN, Irving and HORWITZ, Lester. — *Patent Office Rules and Practice,* New York, 1962.

STRINGHAM. — *Patent solliciting and examining,* Washington, 1930.

THOMAS, Edward and AUSLANDER, Arthur. — *Chemical inventions and chemical patent, Boardman,* New York, 1964.

TOULMIN, H. — *Invention and the law,* New York, 1936.

VAUGHAN, F. L. — *The economics of the patent system,* New York, 1925.

VOIACEK, J. — *A survey of the principal national patent systems,* New York and London, achtste uitg., 1936.

WERTHEIMER. — *Productive thinking.*

WOODLING, Geo. — *Inventions and their protection,* Albany, 1954.

ZWITSERLAND.

Algemene rechtsleer:

BLUM, Rd. E. — *Patentrecht, Marke, Muster und Modellenschutz,* tweede uitg., Zürich, 1965.

BLUM und PEDRAZZINI, Mario. — *Daz Schweizerische Patentgesetz, Kommentar zum Bundesgesetz von 25 juli 1957,* Bern, 3 dln, 1957-61.

BRUNNER, E. — *Das Schweizerische Patentregister,* Zürich, 1957.

DERICHSWEILLER, W. — *Handbuch zum Schweizerischen Patentrecht mit hinweis auf die Patentgesetze der Union Staaten,* 1934.

DüRR, K. — *Kommentar zum Schweizerischen Patentgesetz,* Bern, 1956.

GUYER. — *Kommentar zum Schweizerischen Patentgesetz,* Zürich, 1908.

ISAY, H. — *Die Auslegung der Schweizerischen Patente,* Zürich, 1933.

LAUDERER, H.P. — *Fragen des Gutglaubens im Schweizerischen Patentrecht, insbesondere der gutglaubige Erwerb,* Winterthur, 1955.

MARTIN-ACHARD, Edm. — *Fiches jurid. Suisses : brevets.*

MARTIN-ACHARD, A. — *Questions actuelles dans le domaine du droit et de la procédure en mat. de brevets d'invention, Zeitschrift für Schweizerisches Recht,* 1944, 127.

MüLLER-ARENDS, Hans, Joachim. — *Ich erwerbe und verwerte ein Patent,* Olten, 1963.

OFFERMANN, E. — *Rechtswissenschaftliche Untersuchungen zum Erfindungsbegriff mit besonderer Berücksichtigung der Frage des technischen Fortschritts, Th.,* Zürich, 1949.

POINTET, P. J. — *La protection des inventions, Centre électron., Horloger Neuchatel,* 1965.

RUTZ, Aloys. — *Die Schuldwährung der Ansprüche aus Immaterialgüter Rechtsverletzungen,* Basel, 1962.

SCHANZE, O. — *Das Schweizerische Patentrecht und die zwischen den Deutschen Reiche und der Schweiz geltenden patentrechtlichen Sonderbestimmungen,* Leipzig 1903.

TROLLER, A. — *Der Schweizerische gewerbliche Rechtsschutz,* Basel, 1948.

TROLLER, A. — *Immaterialgüterrecht.,* Basel 1959.

WEIDLICH, R. und BLUM, E. — *Das Schweizerische Patentrecht,* 2 dln, Bern, 1934-36.

WITTMER, J. — *Garantie et responsabilité contractuelle en droit de brevets d'invention,* Bâle, 1962.

WUEGER. — *Schweizerisches Patentrecht,* Bern, 1938.

REVUE. — *La propriété industrielle,* 7 Helvetiastrasse, Bern.

Over internationaal recht:

TROLLER, A. — *Die mehrseitigen Verträge im intern. gewerbl. Rechtsschutz u. Urheberrecht,* Basel, 1965.

Economisch:

BORLIN, Max. — *Volkswissenschaftliche Problematik der Patentgesetzsgebung,* Zürich, 1954.

Geschiedkundig:

BRACKER. — *Entstehung und Bedeutung des Schweizerischens Patentwesens,* Bern, 1925.

Over plantaardige voortbrengsten:

MATTHEY, Rob., J. — *Les brevets végétaux, Th.,* Lausanne, 1954.

Over uitvindingen in dienstverband:

BESSO, M. — *Das Erfinderrecht der Arbeiter und Angestellten,* Bern, 1941.

BEUTTNER, K. — *Die Angestelltenerfindung im Schweizerischen Recht,* Bern, 1927.

BUCHLI, J. — *Der Erfinder im Dienstverhältnis nach Schweizerischem Recht,* Zürich, 1929.

EICHENBERGER, E. — *Erfinderschutz von der Patenterteilung nach Schweizerischem Recht,* Bern-Aarau, 1943.

ENGLERT, Christian. — *L'invention faite par l'employé dans l'entreprise privée, Stud. zum Immaterialgüterrecht,* d. 12, Basel, 1960.

THILO, E. — *De la propriété et de la rémunération des inventions faites par l'employé au cours de son travail,* J. Trib. et Rev. jur., Lausanne, 1932, 322.

ZOLLINGER, E. — *Die Stellung der Angestelltenerfindung im Schweizerischen Dienstvertragsrecht,* Basel, 1955.

Algemeenheden:

MELLIGER, E. — *Das Verhältnis des Urheberrechts zu dem Persönlichkeitsrecht,* Bern, 1929.

Internationaal industrieel eigendomsrecht:

KATZAROFF, Konst. — *Patent directory,* Genève 1957 (met internat. medewerking).

LADAS, Stephen. — *La protection internationale de la propriété industrielle,* (Trad. franç. A., Conte), Paris, 1933.

LANGBALLE, P.O. — *International patent information code,* Kopenhagen, 1955-56.

MONTEILHET, Paul. — *Des brevets d'invention en droit conventionnel international et en droit interne français,* Paris, 1950.

PERCEROU. — *Droit commercial complémentaire,* dl. 4, hoofdst. 6: *Questions internationales relatives au brevet,* Cours Faculté de droit, Paris.

PILLET. — *Le régime international de la propriété industrielle,* Allier, 1911.

OLIVIER, Etienne. — *L'examen préalable des brevets d'invention,* Neuchatel, 1950.

PLAISANT. — *De la protection internationale de la propriété industrielle,* Paris, 1933.

PLAISANT. — *Traité de droit conventionnel international de la propriété industrielle,* S., Paris, 1949.

PLAISANT et JACQ. — *Nouveau régime international de la propriété industrielle.*

Vergelijkend recht

BRODNITZ, P. — *Die rechtlichen Grenze des Patentschutzes nach Deutschen, Französischen, Englischen und Nord Amerikanischen Recht,* Heidelberg, 1935.

ERASMUS, Herbert. — *Erfinder- und Warenzeichenschutz in In- und Ausland,* 3 dlen., Berlin, 1957.

X., — *Protection of Intellectual and Industrial Property throughout the World,* Leiden.

SINGER. — *Patentlaws of the World,* 1930.

SCHRANS, Guy. — *Octrooien en octrooilicenties in het Europees Mededingingsrecht,* Gent, 1966.

VOJACEK, J. — *A survey of the principal national patents,* London, 1936.

REIMER, Ed. — *Europäisierung des Patentrechts,* Köln-Berlin, 1955.

Tijdschriften

Annales de la propriété industrielle, artistique et littéraire, France.
Bulletin du groupe Belge de l'A.I.P.P.I. (Ing. Cons.).
Bulletin du groupe Suisse.
Revue internationale de la propriété industrielle, Bern, Helvetiastr. 7.
Revue Transpatent, Düsseldorf, Schliesfach, 1124.
Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht in In- und Ausland, G.R.U.R., Chemieverlag, Weinheim, Bergstr.
Blatt für Patent, Muster und Zeichenwesen, Berlin.
Mitteilungen der Deutschen Patentanwälte.
Patents, designs and trade marke, Pat. Off., London.
Federal Reporter, U.S.A.

WETGEVING

W. 24 mei 1854 op de uitvindingsoctrooien.

K.B. 24 mei 1854 houdende toepassing van de W. 24 mei 1854.

M. B. 20 juni 1854 op de toepassing van art. 23 O.W.

M.B. 25 juli 1854

W. 27 maart 1857 houdende wijziging van art. 7 en 22.

K.B. 12 september 1861 op het ontvangstbewijs van octrooiaanvragen.

K.B. 23 juni 1877 houdende wijziging van K.B. 24 mei 1854.

W. 5 juli 1884 houdende goedkeuring van het Unieverdrag van Parijs van 20 maart 1883.

K.B. 21 oktober 1884 houdende toepassing van art. 12 van het Unieverdrag.

M.B. 17 december 1888 houdende afschaffing van de verplichting de aanvragen op zegel te stellen.

W. 25 maart 1891 op de zegel- registratie- en griffierechten.

W. 13 juni 1892 houdende goedkeuring van de Overeenkomst van Madrid van 14-15 april 1891.

K.B. 23 september 1893 houdende toepassing van art. 11 van het Unieverdrag.

K.B. 21 januari 1895 op de Mijnraad.

K.B. 20 april 1896 op de toepassing van art. 11 van het Unieverdrag.

K.B. 7 mei 1900 op taksen en woonstverklaring.

M.B. 29 mei 1901 op dienstplichtigen die een octrooi aanvragen.

W. 9 december 1901 houdend goedkeuring van de Herziening van het Unieverdrag te Brussel op 14 december 1900.

K.B. 17 maart 1902 op onregelmatige aanvragen.

M.B. 31 juli 1902 op het Reglement van de Octrooidienst.

K.B. 15 december 1912 houdende wijziging van art. 4 lid 2 van K.B. 24 mei 1854.

W. 30 augustus 1913 art. 21 W. 24 mei 1854 intrekkend.

K.B. 2 september 1914 dat art. 1 van K.B. 7 mei 1900 wijzigt en de betaling voorziet van octrooitaksen (aanvraag en jaartaksen) in elk bureel tot deze inning gemachtigd.

W. 15 september 1919 houdende bekrachtiging van het Vredesverdrag van Versailles.

W. 11 oktober 1919 houdende regularisatie van neerleggingen van aanvragen in Le Havre, het Patent Office te Londen en in Belgisch bezet gebied. Een enkele beschrijving in het Nederlands, Frans of Duits (deze laatste met Nederlandse of Franse vertaling) voor uitvinders zonder woonplaats in België. Verlenging van de prioriteitstermijn lopend op 1 augustus 1914 of sedertdien aangevangen, met 6 maand na het invoege treden van het Verdrag van Versailles van 28 juni 1919,

onder voorbehoud van rechten van derden met wettig bezit op deze laatste datum. Verlenging van de termijnen van betaling van taksen en van uitbating, verlenging van de duur van octrooien. Is ook geldig voor buitenlanders met reciprociteit vastgesteld bij K.B. in *Staatsblad* verschenen. Verder wijziging van art. 17 en 22 W. 24 mei 1854 en uitsluitingsmogelijkheid bij M.B. van beroepsmandatarissen, die zich schuldig maken aan zware vergrijpen bij het uitoefenen van hun beroep.

W. 24 oktober 1919 houdende wijziging van art. 3 W. 24 mei 1854 op de jaartaksen.

K.B. 30 april 1920 op de toepassing van artikel 8 W. 11 oktober 1919 op bepaalde vreemdelingen.

K.B. 30 april 1920 houdende sluiting op 10 januari 1921 van de termijn van schorsing voorzien door het K.B. van 5 augustus 1914 en artikel 11 W. 11 oktober 1919 (1 aug., 1914).

K.B. 28 december 1920 wijziging van artikel 11 K.B. 24 mei 1854 wat betreft de toegang tot het biezonder Register van neerleggingen.

M.B. 3 januari 1921 houdende Reglement van de Octrooidienst.

W. 12 maart 1921 houdende machtiging tot toetreding tot de Schikking van Bern van 30 juni 1920 op het behoud of herstel van industriële eigendomsrechten.

Min. Rondschr. 15 juni 1921 houdende interpretatie van laatstgenoemde wet.

W. 5 augustus 1921 artikel 307 en 308 van het Verdrag van Versailles toepasselijk makend op onderhorigen van de V.S.A., die de bescherming genieten, op hetzelfde onderwerp, van de N.-Amerikaanse wet van 3 maart 1921.

K.B. 3 november 1921 houdende toepassing tot zekere vreemdelingen van artikel 13 van de W. 11 oktober 1919 op de verlenging van termijnen.

K.B. van 5 april 1922 op hetzelfde onderwerp.

Min. Brief 30 juni 1922 op het verval van octrooien.

W. 10 augustus 1923 op het zegelrecht van octrooi-aanvragen ; artikel 16 wijzigt de nrs 2, 42, 77, 78 en 83 van artikel 62 van de W. 25 maart 1891.

W. 3 augustus 1924 houdende wijziging van art. 19, 20, 22, 23 en 26 van de W. 24 mei 1854 (herzien door deze van 27 maart 1857) betreffende de publicatie in het Staatsblad, de termijnen en de Bijzondere Verzameling.

K.B. 10 september 1924 op de formaliteiten vereist voor het bekomen van een octrooi (n.l. de beschrijving en tekeningen).

W. 30 december 1925 houdende wijziging van art. 3 en 22 van de W. 24 mei 1854 betreffende de taksen en bijkomende taks en regularisatie van bijkomende stukken.

W. 2 januari 1926 op zegel- en registratierechten.

K.B. 29 augustus 1926 op de taksen en op de regularisatie van octrooi-aanvragen, ingeval van weglatingen of vormonregelmatigheden.

W. 12 mei 1927 op de militaire opeisingen, art. 4 op uitvindingen.

Min. Rondschr. 2 mei 1928 op de rechtzetting van beschrijving in octrooiaanvragen.

Conventie van Parijs van 22 november 1928 op de Internationale Tentoonstellingen.

W. 23 mei 1929 tot goedkeuring van de Herziening van het Unieverdrag, te Den Haag op 6 november 1925. Art. 3 van deze wet bepaalt bovendien :

« De Belgen mogen te hunnen voordele de toepassing vorderen van gezegde

beschikkingen in al de gevallen waarin deze voordeliger zijn dan de Belgische wet tot bescherming van de rechte nspruitend uit de industriële eigendom en nl. wat betreft de termijnen van prioriteit en van uitbating van uitvindingsoctrooien ».

W. 16 februari 1931 houdend bekrachtiging van de Conventie van Parijs op de Internationale Tentoonstelling, van 22 november 1928.

Min. Brief 6 mei 1931 op de bevoegdheid van de Provinciegriffiers tot beoordelen van de burgerlijke bekwaamheid van de octrooiaanvragers.

Min. Brief 18 december 1931 op de wijziging van titularissen van industriële rechten.

Min. Rondschr. 19 februari 1932 op de voorafbetaling van octrooi-jaartaksen.

W. 23 juli 1932 houdende wijziging van het bedrag van de jaartaksen op octrooien en machtiging voor de Koning, tot een bepaald bedrag, bijkomende taksen te vestigen.

B.W. 30 juni 1933 houdende wijziging van de octrooi-jaartaksen, nu lopend van 100 tot 3.300 fr., wijziging van art. 2 W. 30 december 1925 op de termijnen van verval en nieuwe art. 3 lid 3 van de W. 24 mei 1854 op de taks van neerlegging en een vaste taks op verbeteringsoctrooien.

K.B. 23 augustus 1933 houdende taksering van wijziging van benaming of adres.

Min. Rondschr. 25 augustus 1933 op vervroegde betaling van octrooi-jaartaksen (*Ing. Cons.* 1933, blz. 146).

K.B. 30 april 1934 houdende toepassing van art. 11 van het Unieverdrag op de Internationale Tentoonstelling van Brussel van 1935.

K.B. 14 juli 1934 houdende wijziging van het voorgaande.

K.B. 23 december 1934 nr 55 op de vrijwaring tegen praktijken die de normale mededinging storen en op de vordering in ophouding (*Ing. Cons.* 1935, blz. 10).

Min. Rondschr. 24 december 1934 op de betaling van octrooi-annuïteiten (*Ing. Cons.*, 1935, blz. 28).

K.B. 29 januari 1935, nr. 89 op de Merken ; 90 op de Gemeenschappelijke Merken ; 91 op de modellen en tekeningen (*Ing. Cons.*, 1935, blz. 57).

Min. Rondschr. 12 februari 1935 op de vorm van prioriteitsaanvragen en aanduiding van hoofdoctrooi voor de Unie of voor invoeroctrooien.

B.W. nr 112 van 27 februari 1935 op wijziging van de inningsregelen van octrooitaksen, en n.l. opheffing van art. 2 K.B. 30 juni 1933 (*Ing. Cons.*, 1935, blz. 78).

Min. Rondschr. 26 maart 1935 op de toepassing van K.B. 27 maart 1935 (*Ing. Cons.*, 1935, blz. 113).

Min. Rondschr. 15 mei 1935 op wijzigingen bij brief (*Ing. Cons.*, 1935, 114).

Min. Rondschr. 8 mei 1935 op aanvragen van invoeroctrooien en het opstellen van deze aanvragen (*Ing. Cons.*, 114).

Min. Rondschr. 11 september 1935 op wijzigingen bij brief (*Ing. Cons.*, 1935).

K.B. 2 november 1937 op de tijdelijke bescherming tijdens de Internationale Tentoonstelling te Luik in 1939.

K.B. 12 april 1938 *ibid.*

K.B. 27 oktober 1938 *ibid.*

W. 2 juni 1939 houdende goedkeuring van de Herziening van het Unieverdrag te Londen op 2 juni 1934 en art. 3 van uitbreiding tot alle Belgen van de voordeliger beschikkingen dan deze van de Belgische wet.

K.B. 11 augustus 1939 regularisatietermijnen.

K.B. nr 85, 17 november 1939 houdende wijziging van art. 21 en 22 van de wet van 24 mei 1854.

Min. Besl. 7 december 1939 betreffende een verplichte octrooilicentie.

K.B. 25 november 1939 bijkomende taksen.

K.B. 10 januari 1940 regularisatietermijnen.

B. Decr. Gen. 1 februari 1941 termijnverlenging.

B. Decr. Gent. 15 juni 1941 *idem.*

B. Decr. Gen. 15 december 1941 nieuwe reglementering.

B. Decr. Gen. 1 mei 1941 wijziging van neerleggingsformaliteiten.

B. Decr. Gen. 30 juni 1942 verlenging van termijnen.

B. Decr. Gen. 10 april 1943 de formaliteiten van neerlegging.

B.W. 17 december 1942 aanvragen en taksbetaling toelatend te Londen.

D. Verordn. 2 mei 1943 industriële eigendomsrechten van Engelse en Amerikaanse onderdanen.

B.W. Londen 11 oktober 1943 de inning van jaartaksen.

W. 23 augustus 1944 het sekwester van vijandelijk bezit.

B.W. van 1 augustus 1945 tot interpretatie.

Reg.B. 5 augustus 1945 houdende afschaffing van B.W. 11 oktober 1943.

M.B. 30 april 1945 Stichting van Interministerieel Comiteit voor Octrooien.

B.W. 13 februari 1946 regularisatie van de octrooi-aanvragen neergelegd te Londen.

B.W. 8 juli 1946 verlenging van termijnen, van octrooiduur en van prioriteitsrechten, wegens oorlogsomstandigheden.

Reg. B. 16 december 1946 de nietigverklaring van octrooien.

B.W. 13 januari 1947 opheffing van sekwester ten voordele van zekere onderdanen van vijandelijke mogendheden.

B.W. 27 februari 1947 wijziging B.W. 8 juli 1946.

B.W. 5 maart 1947, *idem.*

W. 12 april 1947 een vermoeden stichtend van zedelijke dwang bij afstand van rechten.

B. Reg. 28 april 1947 publicatie in Staatsblad van aanvragen tot duurverlenging van octrooien.

W. 16 juni 1947 het K.B. van 17 november 1939 bevestigend.

M.B. 30 september 1947 zegelrecht inzake octrooien.

M.B. 24 november 1947 uiterlijke verlengingstermijn wegens oorlogsomstandigheden.

W. 31 december 1947 houdende goedkeuring van de Schikking van Neuchatel van 8 februari behoud of herstel van industriële eigendomsrechten aangetast door oorlogsomstandigheden (overgangsbepalingen).

Min. B. 27 februari 1948 zegelrecht inzake industr. eigendom.

W. 30 maart 1948 verlenging van octrooi wegens oorlogsomstandigheden (wijziging van B.W. 8 juli 1946).

Min. B. 7 mei 1948 verlenging van octrooiduur en op openbare toegang tot het octrooiregister.

Interm. B. 31 mei 1948 octrooien onder sekwester.

Min. B. 12 augustus 1948 herstel van octrooien, vervallen na het einde van het moratorium.

Reg. B. 31 januari 1949 Stichting van de Hoge Raad voor Industriële Eigendom.

Min. B. 4 maart 1949 opheffing van Min. B. 11 februari 1919 op de stichting van een Commissie voor Industr. Eigendom.

W. 25 mei 1949 houdende goedkeuring van het Akkoord van Den Haag van 6 juni 1947 op stichting van het Internationaal Bureau voor Octrooien.

W. 14 juli 1951 sekwester en vereffening van goederen en rechten aan Duitse onderdanen toebehorend.

W. 27 juli 1953 wijzigingen aan het zegelrecht.

W. 10 januari 1955 openbaring en aanwending van uitvindingen die de Landsverdediging of de Staatsveiligheid betreffen.

W. 4 augustus 1955 Staatsveiligheid inzake kernenergie.

K.B. 14 maart 1956 toepassing van voorgaande wet.

K.B. 10 november 1956 tarieven voor publicaties van octrooien.

W. 30 januari 1957 zegelrecht.

W. 15 juli 1957 neerlegging van octrooien tijdens Internationale Tentoonstellingen.

K.B. 12 september 1957 toepassing van voorgaande wet.

W. 2 december 1957 het Euratom verdrag van Rome, 25 maart 1957 bekrachtigend.

M.B. 15 januari 1958 toepassing van de W. 15 juli 1957.

31 mei 1958 Frans-Belgische Schikking over de belasting van het zakencijfer in Frankrijk, van Belgische uitvinders die licenties aan Franse ondernemingen afstonden.

31 oktober 1958 Herziening van het Unieverdrag op Ind. eig. te Lissabon.

K.B. 29 september 1958 betalingswijze van de taksen van neerlegging en behoud van octrooien.

M.B. 20 november 1958 *idem*.

K.B. 31 december 1958 houdend wijziging van het K.B. 29 september 1958.

K.B. 1 september 1959 openingsuren van de Provinciale Griffies.

M.B. 16 september 1959 zegelrecht.

M.B. 8 december 1959 het Interministerieel octrooicomiteit ingesteld door het M.B. 30 april 1945 afschaffend.

K.B. 22 januari 1960 houdende wijziging van art. 11 K.B. 24 mei 1854 en van art. 1 K.B. 28 december 1920 op het Register en Dienst van de Industriële Eigendom.

K.B. 23 juni een M.B. van octrooiverlening vernietigend, na definitieve gerechtelijke uitspraak van nietigheid van octrooi.

K.B. 25 september 1961 houdende afschaffing van de termijn voor regularisatie van octrooi-aanvragen, voorzien door art. 1 lid 3 van het K.B. 19 augustus 1939 (Staatsblad 6 oktober 1961).

K.B. 9 oktober 1962 houdende wijziging van art. 5 lid 4 K.B. 24 mei 1854 op de vormvoorwaarden voor tekeningen gevoegd bij octrooi-aanvragen. (Staatsblad 26 okt. 1962).

K.B. 26 augustus 1963 houdende wijziging van K.B. 10 november 1956 op de tarieven voor publicaties en aflevering van documenten door de Dienst voor Industriële Eigendom. (Staatsblad 25 sept., 1963).

W. 1 juni 1964 houdende wijziging van artikel 17 W. 24 mei 1854 op de octrooi-aanvragen en opheffing van artikel 13 van de W. 11 oktober 1919 (Staatsblad 19 juni, 1964).

W. 7 augustus 1964 houdende goedkeuring van de Bijvoeglijke Akte bij de Schikking van 's Gravenhage, te Monaco ondertekend op 18 november 1961 (Staatsblad 21 jan., 1965).

K.B. 8 augustus 1964 houdende wijziging van de K.B. van 24 mei 1854, 29 september 1958 en 31 december 1958 op de wijze van betaling van octrooitaksen. (Staatsblad 2 sept., 1964).

W. 15 januari 1965 houdende goedkeuring van het Europees Verdrag van Parijs op de formaliteiten voor octrooi-aanvragen, van 11 december 1953. (Staatsblad, 24 maart, 1965).

W. 27 april 1965 houdende goedkeuring van de Conventie van Parijs, zoals herzien te Lissabon op 31 oktober 1958. (Staatsblad, 12 aug., 1965).

K.B. 20 december 1965 houdende wijziging van de K.B. van 24 mei 1854 en 8 augustus 1964, n.l. wat de verplichting betreft bij de octrooi-aanvraag een korte samenvatting te voegen van de essentiële bestanddelen van de uitvinding. (Staatsblad, 22 dec., 1965).

K.B. 24 december 1965 betreffende bijkomende taksen inzake industriële eigendom. (Staatsblad, 4 jan., 1966).

INTERNATIONALE OVEREENKOMSTEN.

20 maart 1883 Unieverdrag van Parijs tot bescherming van de industriële eigendom. (W. 5 juli, 1884).

herzien te Brussel op 14 december 1900, W. 9 december 1901 ;
herzien te Washington op 2 juni 1911, W. 11 juni 1914 ;
herzien te 's Gravenhage op 6 november 1923, W. 23 mei 1929 ;
herzien te Londen op 2 juni 1934, W. 2 juni 1939 ;
herzien te Lissabon op 31 oktober 1958, W. 17 april 1965.

20 juni 1920 Schikking van Bern op de Industr. eigendom. W. 12 maart 1921.

22 november 1928 Verdrag van Parijs op de Internationale Tentoonstellingen.

8 februari 1947 schikking van Neuchâtel, W. 31 december 1947.

6 juni 1947 Overeenkomst van Den Haag tussen België, Frankrijk, Nederland en Luxemburg tot stichting van het Internationaal Bureau voor Octrooien te Den Haag. W. 25 mei 1949 in voege op 10 juni 1949.

10 mei 1948 Conventie van Parijs tot wijziging van deze van 22 november 1928 op de Internationale Tentoonstellingen. W. 15 juli 1957.

11 december 1953 Conventie van Parijs op de vormvoorwaarden van octrooi-aanvragen, in voege op 1 juni 1955. W. 1 april 1965.

19 december 1954 Conventie van Parijs op de Internationale Classificatie van octrooien, in voege op 1 augustus 1955. Bekr. W. 16 mei 1955.

12 oktober 1954 Overeenkomst van Brussel tussen België en V.S.A. op wederzijdse mededeling van octrooien en technische inlichtingen die de verdediging aanbelangen.

25 maart 1957 Verdrag van Rome tot stichting van de Europese Economische Gemeenschap.

25 maart 1957 Verdrag van Rome tot stichting van Euratom, W. 25 maart 1957.

20 december 1957 Conventie van Parijs tot stichting van Eurochemic, W. 20 juni 1959.

31 mei 1958 Frans-Belgische schikking op belasting van Belgische licentie-inkomsten in Frankrijk.

6-18 mei 1960 Overeenkomst van Brussel tussen België en V.S.A. op de wederzijdse mededeling van octrooien en technische inlichtingen die de verdediging aanbelangen.

21 september 1960 Overeenkomst van Parijs op de geheimhouding van uitvindingen die de landsverdediging aanbelangen en waarvoor octrooi-aanvraag werd ingediend. O.T.A.N. (*Staatsblad* 21 maart 1962).

2 december 1961 Conventie van Parijs op de bescherming van zekere plantaardige voortbrengsels (België, Duitsland, Frankrijk, Italië en Nederland).

16 februari 1961 Herziening te Den Haag van de overeenkomst op het Internationaal Bureau voor Octrooien.

28 november 1963 Conventie van Straatsburg op de eenmaking van zekere bestanddelen van octrooien. (België, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Italië, Zweden, Zwitserland en Verenigd Koninkrijk).

Conventie van 14 juli 1967 te Stockholm houdende stichting van de Wereldorganisatie voor de Industriële Eigendom.

Conventie van 14 juli houdende herziening van de Conventie van Parijs op de industriële eigendom.

TITEL I

ALGEMENE BESCHOUWINGEN

HOOFDSTUK I

Historisch overzicht

AFDELING I. — *De oudheid.*

1. — De uitvinding is van alle tijden en is als dusdanig steeds gewaardeerd geworden als een nuttige bijdrage tot de ontwikkeling van de maatschappij.

Alleen de noodzaak van een wettelijk ingrijpen onder de vorm van een rechtsstatuut voor de uitvinding is van recente datum, om de voor de hand liggende reden, dat het economisch belang van de uitvindingen en tevens de betwistingsmogelijkheden omtrent hun toepassing, eerst met de techniek van de XVIIIe eeuw, een vroeger ongekende bezorgdheid moesten verwekken.

2. — Hoe groot het belang van de uitvindingen in het verleden ook is geweest, toch bleven zij in hun toepassingsgebied een lange tijd overgelaten aan het toeval. In het historisch perspectief verdwijnen de eerste individuele bijdragen tot de techniek in een periode van collectieve vooruitgang waarin zelden namen, zoals deze van Archimedes, bekend bleven. De ontzaglijke stap vooruit, gemaakt bij het gebruik van brons in plaats van steen, wordt uitgedrukt in « tijdperk ». Pijl en boog, aardewerk, waterwerken, ploeg of wiel, legering van brons met tin, smeltoven met blaastechniek en metaalzuivering, gietijzer of smeedijzer, winnen van metaal uit ertsen (voorheen uit meteorieten), zijn zovele stadia van de techniek, zoals de moderne verworvenheden inzake stoom en elektriciteit.

3. — Omstreeks 4.000 jaar vóór J.C. kende het Midden-Oosten de legering van metalen.

Rond 3.000 jaar vóór onze tijdrekening ontstond in Mesopotamië het vormgieten op was. Het wiel zou dagtekenen van ± 2.000 jaar vóór J.C. en ontstond niet als schijf uit een boomstam (de zaag is van latere datum) maar werkelijk door technische vaardigheid : het samenvoegen van een naaf met as, met twee sluitende zijstukken, de velg, verbonden door hechting of door een metalen band.

4. — De ontwikkeling van de techniek geschiedde schijnbaar toevallig, ongeacht tijd en plaats. Zo kende Europa de koperontginning en -bewerking pas 1.000 v. Chr. In deze tijdperken van weinig ontwikkelde techniek en waarin het streven naar massaproduktie haast onbestaande was, in een zuiver ambachtelijke maatschappij met onzekere landsgrenzen of met beperkt besef van nationale economie, was de waardering voor de uitvinder, diens enig gewin.

Het is op de grondslag van vrij ambacht en van persoonlijk initiatief dat de Egyptische beschaving een bloeiperiode van techniek kende, welke duurde tot zolang uitvinders en ambachtslieden niet door de macht en het alleenbezit van heersers tot onderworpen arbeiders of slaven werden herleid (Gordon Childe, *Man makes himself,* 1955, blz. 182 ; — Girardeau, E., *La liberté est la condition première de l'invention, Mél. Plaisant,* blz. 81).

5. — In Griekenland was de persoonlijke, culturele of technische bijdrage tot de ontwikkeling en verheffing van de maatschappij het voorwerp van openbare en officiële verering. Gans de Griekse gouden eeuw berustte op de inspanningen van de enkelingen om door wedijver roem te verwerven. Het enig voorbeeld van uitbatingsmonopolie op een vernuftige vinding in de Oudheid, slaat, voor zoveel het verhaal historisch echt is, op de erkenning van het uitsluitend recht van een kok op het bereiden van een keukenrecept (600 jaar vóór J.C. in de Griekse kolonie Sybaris in Zuid-Italië). In 480 na J.C. heeft Keizer Zeno te Rome een verbod van monopolies uitgevaardigd, waaruit aldus het vroeger bestaan van zulke alleenrechten kan worden afgeleid.

6. — Van wettelijke bescherming van stoffelijke belangen op een geesteswerk was geen sprake, zowel wegens de gesteldheid bij de openbare mening tegenover uitvindingen, als wegens de afwezigheid van belang bij het gezag van die tijd. Al kende men produktie op grote schaal, bijvoorbeeld bij de Grieken deze van amphoren, er kon geen sprake van zijn in de toenmalige economie en staatsbestel, aan de techniek enige wettelijke bescherming te verlenen.

Afdeling II. — *De middeleeuwen.*

7. — De eerste monopolies van industriële aard ontstonden in de middeleeuwen en dan nog onder vorm van collectieve voorrechten aan gemeenten of gilden, vastgelegd in keuren of handvesten, die door de vorst plechtig werden afgekondigd en gewaarborgd. Maar deze regeling betrof enkel een bepaalde vorm van economische ordening in het raam van de besloten middeleeuwse huishoudkunde.

8. — De betwistingen die rezen over alleenrechten van uitbating of wederrechtelijke aanmatiging van monopolies vonden alsdan hun rechtsgrond niet in de erkenning van de uitvinding, maar in een van overheidswege toegekend of feitelijk verworven industrieel gebied.

Zo is het zonderling maar toch belangwekkend proces van Ieper tegen Poperinge, over de vervaardiging van zekere lakensoorten, in 1372 voorgedragen voor de Raad

van Lodewijk van Male, in geen enkel opzicht gesteund op een recht op de uitvinding, maar wel op door de vorst toegekende en gevrijwaarde privilegies op bepaalde produktievormen. Onder de vele ingeroepen argumenten vindt men onder meer het beroep op een tussengemeentelijke overeenkomst, op het algemeen recht dat elk even vrij is « loyalijk zijn brood te winnen met alzulke labeuren als hij doen kan », op het vreedzaam gebruik en tot op Bijbelse geschiedenis toe (de Pauw, N., *Ypre jeghen Poperinghe,* Kon. Vl. Acad. Gent, 1899).

9. — Nochtans ontstaan rond deze tijd ook erkenningen, ten bate van enkelingen, van industriële exclusiviteitsrechten (individuele voorrechten). Zij zijn een eerste stap naar de ontwikkeling, vooreerst van gebruiken of jurisprudentie ter zake en later van geordende en doelbewuste tussenkomsten van de wetgever.

10. — Deze periode van alleenstaande toekenningen van uitvindingsmonopolies, hoe toevallig ook en naar vrij oordeel door de overheid toegestaan, was daarom nog niet altijd beheerst door zuivere willekeur.

Juist de menigvuldigheid van zgn. genadeprivilegies die vanaf de XIV[e] eeuw in gans Europa ontstaan, bewijst dat de overheid in alle economisch ontwikkelde landen, de noodzaak ging beseffen van steun aan en bevordering van technische scheppingen.

11. — De verschillende privilegies zullen dan ook zeer spoedig objectieve karaktertrekken, en uiteindelijk, een eerste statutaire vorm gaan vertonen. Reeds in 1331, gaf Edward III van Engeland, een octrooibrief aan John Kempe of Flanders, voor de invoer in Engeland van een nieuwe soort lakenweeftechniek. Naar Doorman meent was deze Joh. Kempe, Jean van Gempe uit Brabant. Hij verwierf in Kendal, in West Morland, vermaardheid met groene wollen weefsels, bij Shakespeare vermeld als « *the Kendalgreen* » (Fleming, J.A., *Flemish influence in Britain,* 1930).

12. — Vanaf 1416 volgen de octrooien elkaar op, vooreerst in Venetië, aan Ser Francisco Petri, voor hydraulische uitvindingen, beschermd over vijftig jaar. Op 9 juni 1421 geeft Florentië octrooi aan Filippo Brunelleschi voor een scheepsmachine, geldig voor drie jaar en op uitdrukkelijke voorwaarde de uitvinding tot openbaarheid te brengen.

In 1443 verleent Venetië een octrooi aan een Frans uitvinder, Antonius Marius, voor een meelmolen werkende zonder wateraandrijving, en stelt als voorwaarde dat de uitvinding uitvoerbaar weze.

In 1469 wordt te Venetië een octrooi voor vijf jaar toegekend aan een Duitser, Johan uit Speyr, voor de invoer van drukpersen.

Op 19 maart 1474 worden voor het eerst, door de Raad van Venetië, in een octrooi meer algemene en objectieve regels gesteld, weliswaar nog niet bindend als wet, maar toch aanwijzend, zoals een tijdelijke bescherming van tien jaar voor een nieuwe en bruikbare uitvinding van werkwijzen of machines. De namaking wordt gestraft met 100 dukaat schadevergoeding ten voordele van de octrooihouder. De beweegredenen vermelden het algemeen belang en de eer van de uitvinder (Doorman, G., *Het Nederlandsch octrooiwezen en de Techniek der XIXe eeuw,* 's Gravenhage 1947, blz. 10, met citaat van Drager, F.D., *J. Prat. Soc.,* 1944, 711 en 760 ; 1946, 109 en 135).

Te Venetië werden in 1474 drie octrooien verleend en van 1475 tot 1550 een honderdtal ; tussen 1550 en 1650 werd dit getal nog overschreden.

AFDELING III. — *De moderne tijden en verder.*

13. — Ook in Midden-Europa, namelijk Saksen en Bohemen, werden reeds in het begin van de vijftiende eeuw octrooien verleend. Zo kende in 1404 de stad Deutsch Brod in Bohemen aan pastoor Michael een octrooi toe, met l i j f r e n t e, voor de uitvinding van een systeem van drooglegging van ondergelopen mijnen. Tussen 1484 en 1600 werden in deze landen tal van privilegies aan uitvinders toegestaan (Silberstein, *Thesis,* Basel, 1951).

De Vlaming Armand Crommelinck, linnenfabrikant te Kortrijk, bekwam in 1579 in Engeland een octrooi op een lijnwaadbedrijf dat de grondslag zou worden van de Ierse lijnwaadindustrie.

14. — In Engeland, waar na een onsamenhangende ontwikkeling, de octrooien eerst wettelijk vorm zouden vinden in het Statute of Monopolies van 1624, werden reeds lang voordien alleenrechten door de vorsten verleend.

Onder Edward III werd, zoals gezegd, reeds in 1331 een octrooi toegekend aan Joh. Kemp. Bij het overlijden van de koning in 1377, kwam het Parlement op tegen een octrooi voor de alleeninvoer van zoete wijn (Edmunds, L., *The Law and Practice of Letters Patent for Inventions,* 1890).

Koningin Elisabeth I ondervond in 1571 dezelfde tegenstand inzake monopolies voor zoutbereiding en papierfabricage, zodat zij in 1601 gedwongen werd de meest bestreden monopolies op te heffen en de andere over te laten aan het oordeel van de rechters op grond van de common-law.

Aldus werd in 1603 een octrooi op speelkaarten aan de rechtbanken onderworpen. De raadsman, Fuller, verdedigde de beklaagde door o.m. te pleiten : « When any man, by his own charge and industry, or by his wit or invention doth bring any new trade in the realm, or any engine tending to the furtherance of a trade that was never used before, and that for the good of the realm, that in such cases the king may grant to him a monopoly for some reasonable time, until the subjects may learn the same, in consideration of the good that he doth bring by his inventions to the commonwealth, otherwise not ». (Edmunds L., *The Law and Practice of letters Patent for Inventions,* 1890, blz. 628-635 en Price, W.H., *The English Patents of Monopoly,* 1913, blz. 135-141).

In geschillen voor de rechtbanken beriepen zich de advocaten op het beginsel dat de Kroon niet gerechtigd was de industriële bedrijvigheid van de onderdanen, bij ontstentenis van enige wettelijke regeling, te beperken. A l l e e n voor uitvindingen was het verlenen van een monopolie gewettigd.

De Queens Bench sprak zich echter enkel uit over de onwettelijkheid van « patenten » in het algemeen, als strijdig met de vrijheid van bedrijf en liet het vraagstuk van de uitvindingsbescherming onopgelost.

Jacobus I (1603-1625) gaf nochtans verder privilegies en zegde dat alleen strijdig waren met de wet, de verzoeken om alleenrecht, die niet sloegen op ontwerpen van nieuwe uitvindingen. Hij verleende privilegies als deze wettelijk duldbaar waren en niet nadelig voor de staat door eventuele prijsverhoging van inlandse verbruiksgoederen welke zij konden meebrengen of de handel niet konden schaden.

Uiteindelijk drong het Parlement in 1623-1624 het *Statute of Monopolies* op aan Jacobus I van Stuart (Act. 21 fac.s.c. 3).

Zoals terecht Doorman, G., betoogt, behelst dit statuut in hoofdzaak geen octrooiwet, want van de 16 artikelen is enkel artikel 6 op uitvindingsoctrooien toepasselijk en wel als uitzondering (*O.C.,* blz. 11).

Zoals in alle andere landen waar een uitvindingsoctrooistatuut tot stand kwam is hier ook het vertrekpunt de bevestiging van de vrijheid van bedrijf en beroep zoals in Frankrijk in 1776 Turgot heeft gedaan en in 1791 de wet d'Allarde en in de Verenigde Staten van Amerika de wet van 10 april 1790 op grond van artikel 1 § 8 van de grondwet van 1788.

Het Engels *Statute of Monopolies* is in feite een verbod van toekenning van alleenrechten door de vorst, als verweer tegen de willekeur, die was ontstaan ingevolge het winstbejag op royalties van de privilegies.

Het artikel 6 maakt alleen uitzondering ten behoeve van de uitvinders. Deze vermaarde tekst, die twee eeuwen in voege bleef en als voorbeeld diende, in 1641 voor de Rechtspraak van Massachussetts, in 1672 voor de Staat Connectitut, luidt : « *The sole working or making of any manner of new manufactures, within the realm, to the true and first inventor or inventors of such manufactures, wich others at the time of making such letters patent and grant shall not use, so as they be not contrary to the law, nor mischivious to the state, by raising prices of commodities at home, or hurt of trade or generally inconvenient* ».

Deze tekst bevat de grondlijnen voor toekenning van octrooien, toen beperkt tot de duur van veertien jaar, door voorrang te geven aan de eerste en ware uitvinder, door bepaling van de technische nieuwheid, uitvoering en vervaardiging, door de voorwaarden van afwezigheid van anterioriteit van gebruik en deze van algemene geoorloofdheid.

Hij legt de basis voor verdere octrooiverlening in de toekomst en dit op een reeds ontwikkelde, wettelijke grondslag. Alhoewel zijn enig beroep op de persoonlijkheid van de uitvinder in de woorden ligt : « The first and true inventor » mag niet uit het oog worden verloren dat het *Statute of monopolies* sterk beïnvloed was door het betoog van de wijsgeer, geleerde en staatsman Francis Bacon, die in het Lagerhuis op 20 november 1601, de uitsluitende rechten van de uitvinder op de vruchten van zijn geest opvorderde.

De latere ontwikkeling op deze grondslag zou, naar Engelse traditie, geleidelijk uitgroeien tot het huidig gesloten systeem.

Reeds in 1711 wordt bij de verlening van een octrooi de eis gesteld van binnen een bepaalde termijn de beschrijving van de uitvinding in te dienen en deze procedure komt na 1734 geregeld voor, zodat zij ten slotte tot wet werd.

15. — In de Nederlanden verwekte noodzakelijk de groeiende nijverheid van wol- en vlasweverij, van tapijtwerk, met de hieraan verbonden vervingtechniek, tal van vernuftige uitvindingen en toepassingen. De drukkunst met Plantijn, rond 1550, de eerste papiermolens en de kunst van het goudleder in het Mechelse, brachten technische vernieuwing met zich mede.

In het Waals landsgedeelte kende het prins-bisdom Luik reeds vóór 1330 een vakkundige kolenontginning met gebruik van aangepast materiaal en een specialisatie in waterafvoer. Watermolens waren aldaar reeds lang als aandrijvingstuigen verbeterd. Stromend water wordt als drijfkracht voor de molen gebruikt ; de molen zelf drijft eventueel werktuigen aan. Een Luiks vakman tekende het ontwerp van hydraulische werken te Marly, die de watertoevoer van het kasteel van Versailles moesten verzekeren. De Luikse vuurwapenindustrie dagtekent uit de XVIe eeuw.

16. — Het eerste octrooigeding, besproken door Dijksterhuis, betreft de grote Vlaamse wiskundige en physicus Simon Stevin (Brugge 1548, - 's Gravenhage 1620) die octrooien bekwam op een baggermolen en op een watermolen (*Bijblad bij de industriële eigendom,* 1941, 12).

Ook Hugo de Groot (Delft, 1583 - Rostock, 1645) heeft over octrooirecht gehandeld (*B.I.E.,* 1937, 93).

Boven de reeds aangehaalde studie vn G. Doormann vindt men in dezes werk « *De octrooien over uitvindingen in de Nederlanden uit de 16e tot de 18e eeuw* » (1940 en aanvulling 1942) ; « *Nederlands Octrooiwezen en techniek der XIXe eeuw* » (1947) en « *Techniek en Octrooiwezen in hun aanvang* » (Leiden, 1953), tal van gegevens over deze periode.

17. — Gelijktijdig in Frankrijk en in de Noordamerikaanse Republiek worden de rechten op de produkten van de geest, in 1776 erkend.

In Frankrijk bekwam Bl. Pascal een privilegie voor een telmachine en Chr. Huygens in 1657 en 1675 een privilegie voor de slingerspiraalveer van uurwerken.

Turgot vaardigde op 12 maart 1776 een edikt uit dat octrooibescherming verleende in algemene zin, zonder vooronderzoek en voor een periode van 15 jaar, maar dit edikt verviel zes maanden later toen Turgot zelf ten val gebracht werd. De Academie des Sciences te Parijs nam in haar statuten een artikel op dat haar in 's Konings opdrcht, het onderzoek naar de nieuwheid van octrooien toekende.

De onafhankelijkheidsverklaring van Jefferson bevestigde de waarde van een als natuurrecht beschouwde eigendom op de geestesscheppingen.

De eerste Noord-Amerikaanse octrooiwet van nationale oorsprong is deze van 10 april 1790, gesteund op art. 1, § 8 van de grondwet van 1789 die « de vooruitgang van de wetenschap en de nuttige kunsten dáárdoor wilde bevorderen dat scheppers en uitvinders, voor een beperkte tijd, het alleenrecht op hun schriften of uitvindingen verzekerd zouden hebben », en waardoor de samenhang tussen auteurs- en uitvindersscheppingen wordt bevestigd.

AFDELING IV. — *De revolutionaire wetgeving.*

18. — De Franse revolutionaire wetgeving werd voorafgegaan door beroepen van de Handelskamer van Normandië en van uitvinders, op de Nationale Vergadering.

Markies Stanislas de Boufflers stelde op 30 december 1790 een voorontwerp op, zich steunend op de achterstand van de Franse nijverheid, de druk van Engelse economische opgang in het nationaal bedrijfsleven en de noodzakelijke verbetering van het lot van de industrie-arbeiders (eerste sociale beweegreden, na deze vooropgesteld door Turgot ; Neumeyer, F., *Die historischen Grundlagen der ersten modernen Patentgesetzen in den U.S.A. und in Frankreich, G.R.U.R. Ausl.,* 1956, blz. 242 ; deze auteur onderscheidt in Boufflers's verslag, een natuurlijk eigendomsrecht, *concession de la nature,* en een eigendomsrecht door de maatschappij verleend, *concession de la société*).

De uitvinder behoefde enkel waarborgen te bekomen van de Staat. De uitvinder was met de Staat door een overeenkomst verbonden die hem waarborgen bood in ruil voor de openbaring en aanwending van zijn uitvinding.

De gelijkheid voor allen ten overstaan van een nationale octrooiwet moest verzekerd worden ; het octrooi was geen beloning (behalve de voordelen die een winstgevende uitbating kon bieden).

Op deze grondslagen werd de wet van 31 december 1790 gestemd en op 7 januari 1791 door Lodewijk XVI uitgevaardigd. Op 25 mei 1791 werd het uitvoeringsreglement gepubliceerd.

Deze wet diende tot voorbeeld voor de Duitse landen onder Frans gezag en voor Lombardije. Zij stelt het beginsel van de uitvindingseigendom voorop.

AFDELING V. — *De ontwikkeling in België.*

19. — De naasting van België bij Frankrijk door het decreet van 1 oktober 1795 maakte in ons land de Franse wetten en besluiten toepasselijk die alhier ofwel in biezondere vorm werden afgekondigd ofwel door de afgezanten-volksvertegenwoordigers in ons land werden uitgevaardigd.

20. — Tijdens het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden golden de wet van 25 januari 1817 en het Reglement van 26 maart 1817, later heruitgevaardigd in gewijzigde vorm bij K.B. van 25 september 1840. Deze toestand bleef behouden tot het tot stand komen van onze eigen wet, op 24 mei 1854.

De Nederlandse wet van 25 januari 1817 die door Telders als zeer ontoereikend werd beschouwd, bepaalde : « inachtnemend het openbaar belang van de vaststelling van algemene regelen inzake octrooi, tijdelijke alleenrechten door de Koning te verlenen op uitvindingen en essentiële verbeteringen in elke tak van kunsten of nijverheid, alsmede op de eerste invoer of aanwending in het rijk van uitvindingen gedaan in het buitenland (art. 1).

Verworven rechten van derden bleven onaangetast. Het octrooi was nietig indien de uitvinding reeds werd gebruikt, toegepast of aangewend door anderman, in het land, vóór het bekomen van het octrooi.

De duur werd op 5, 10 en 15 jaar gesteld. Voor de octrooien van 5 of 10 jaar moest telkens verlenging worden aangevraagd met rechtvaardiging van het belang.

Octrooien verleend op uitvindingen reeds door de octrooihouder in het buitenland beschermd hebben in het land geen langere duur dan deze in den vreemde toegepast.

De rechten van de octrooihouder of van zijn rechthebbenden behelsden :

a) de uitsluitende vervaardiging en verkoop in het land gedurende de duur van het octrooi ;

b) een vordering in namaking met verbeurdverklaring te hunnen voordele van nog niet verkochte nagemaakte voorwerpen of van de prijs der verkochte, boven de schadeloosstelling.

De aanvraag-procedure voorzag een verzoekschrift met verzegelde beschrijving met de nodige tekeningen en plannen. Deze beschrijving werd eerst gepubliceerd bij het verstrijken van de duur van het octrooi of bij de nietigverklaring ervan, tenzij de regering om ernstige redenen besliste de publicatie te verdagen.

Het octrooi werd nietig verklaard wanneer de beschrijving arglistig, ontoereikend of verkeerd werd opgesteld, wanneer het voorwerp vóór de verlening van het octrooi reeds in een gedrukt en uitgegeven werk was beschreven, wanneer binnen de twee jaar vanaf de datum van het octrooi geen uitbating tot stand kwam, wanneer de titularis, voor hetzelfde voorwerp later een octrooi bekwam in het buitenland, en tenslotte wanneer zou voorkomen dat de uitvinding, voor dewelke octrooi werd verleend, door haar aard of toepassing, gevaarlijk was voor de veiligheid van het Rijk of van zijn ingezetenen.

De vroegere wetten en reglementen werden afgeschaft, maar de verworven rechten bleven behouden.

21. — Een reglement van 26 maart 1817 kwam deze wet aanvullen. Hierin was reeds bepaald dat de aanvraag aan de griffier van de provincie moest worden aangeboden, die een P.V. met datum opstelde, ondertekend door de verzoeker en waarvan hij afschrift bekwam.

De « Algemene Commissaris voor Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen » moest de aanvraag onderzoeken en overmaken aan de Koning, met advies waarbij hij nazag of het verzoek van aard was om te worden ingewilligd.

De Koning mocht het octrooi weigeren wanneer hij zulks passend achtte. Geen waarborg op prioriteit of waarde van de uitvinding werd gegeven en het octrooi hield het voorbehoud in van nietigverklaring op de gronden voorzien in artikel 8 van de wet. De afstand van rechten, geheel of gedeeltelijk was onderworpen aan voorafgaande toelating van de Koning en moest op straf van nietigheid ter provinciale griffie worden overgeschreven ; erfgenamen moesten dezelfde overschrijving van rechten aanvragen, vóór elke uitoefening van dit recht.

HOOFDSTUK II

Beweegredenen van de wetgever inzake octrooien

22. — Uit het historisch overzicht van het octrooirecht is gebleken dat de periode waarin de overheid willekeurig en bij uitzondering, juist daarom bij privilege, alleenrechten verleende, gevolgd is door een tijdperk waarin, weliswaar nog zonder stelregel, maar toch reeds op ruime schaal en onder veelal gelijke voorwaarden, octrooien werden toegestaan. Deze ontwikkeling was het gevolg, enerzijds van de groei van handel en nijverheid, en anderzijds van de noodzakelijkheid uitvinder en uitvinding te beschermen.

Het blijkt dat het octrooi voornamelijk werd toegestaan omwille van het nut voor de gemeenschap bij de openbaarmaking van de uitvinding. Het was ook een vereiste dat de uitvinding uitvoerbaar was en van nut voor de nijverheid ; ook nieuwe ondernemingen of bedrijfstakken werden beschermd.

Als vergoeding voor de openbaarmaking van de uitvinding werd aan de uitvinder soms een lijfrente toegekend. Ingeval van namaking kon hij schadevergoeding bekomen. Aldus bereikte het privilege een dubbel doel : eerbewijs aan de uitvinder en bevordering van het algemeen belang.

Zowel uit het historisch overzicht als uit de tekst van het Engelse *Statute of Monopolies* valt af te leiden dat aangenomen werd dat de uitvinder van een nieuw voortbrengsel of een nieuwe werkwijze het algemeen belang diende, en hij dan ook wettelijk bescherming verdiende gedurende een zekere tijd, die wederom in het algemeen belang, toch binnen redelijke perken werd gesteld.

Daar het verlenen van een octrooi gezien werd als een inbreuk op de vrijheid van handel en nijverheid, mocht dit maar toegestaan worden omwille van het belang van de gemeenschap bij de openbaarmaking en toepassing van de uitvinding.

Al heel spoedig werd aangenomen dat slechts octrooi kon worden verleend aan de eerste en werkelijke uitvinder, voor een technische nieuwheid die uitvoerbaar was, niet strijdig met de goede zeden noch nadelig voor de Staat, en bevorderlijk voor de economie. Een ander motief tot het verlenen van octrooi was de bezorgdheid van de overheid om nieuwe werkgelegenheid te verschaffen en zodanig de bestaanszekerheid van de handarbeiders te bevorderen.

23. — De ontwikkeling van het octrooirecht viel samen met de veranderingen in de opvattingen over de taak van de overheid en de groeiende

waardering voor de uitvinder, van wie de positie in de maatschappij steeg. De vooruitgang van de proefondervindelijke wetenschappen had een geweldige stijging van de technische uitvindingen voor gevolg, welke door hun practische toepasbaarheid dadelijk hun weerslag hadden op het dagelijks leven met de hieraan verbonden economische implicaties.

Al werden kunst en geesteswetenschappen en de beoefenaars van deze nog algemeen geacht, toch werd door het humanisme een biezondere betekenis gehecht aan de persoonlijke prestaties van de uitvinder en de beheersing door de mens van de natuur.

Nu de uitvinder een vooraanstaande plaats in de gemeenschap had veroverd en hij de mogelijkheid had zijn geestesschepping al dan niet openbaar te maken, verkeerde hij in een begunstigde toestand, vooral daar in een technisch geworden maatschappij, de uitvinding een essentieel bestanddeel werd van de industriële en economische vooruitgang. De uitvinder kon het geheim van zijn uitvinding bewaren, zolang hij niet de zekerheid had van de hem toekomende materiële en zedelijke voldoening of de gepaste aanwending van zijn vondst. Aldus hing de openbaarmaking van de uitvinding soms af van de persoonlijke belangen en inzichten van de uitvinder. De uitvinder beheerst de natuur en de stof en brengt nieuwe materialen voort en put hieruit het bewustzijn van zijn macht.

24. — Door de schepping van nieuwe voortbrengselen en de industriële toepassingen, verwierf de uitvinder de macht, en, hiermede als het ware boven zich zelf uit stijgende, de mogelijkheid rechtstreeks in de wereld van de materie in te grijpen. De uitvinding is een zelfstandige waarde geworden, die in zich, ongeacht de al of niet verwezenlijking ervan, een potentiële kracht sluit.

Terecht schrijf A. Troller, dat de uitvinding een geestelijk goed is, niet gebonden aan tijd noch ruimte, waarvan de mogelijkheden onbegrensd zijn, en dat noch in zijn wezen noch in zijn hoedanigheden wordt aangetast door de bekendmaking ervan in zinnelijk waarneembare tekens of door de toepassing ervan wanneer of waar dan ook. Hoe dikwijls ook de uitvindersgedachte wordt toegepast, hierdoor wordt geen afbreuk gedaan aan haar e e n h e i d en z e f s t a n d i g h e i d (*Immaterialgüterrecht,* Basel, 1959, blz. 49 en 53).

25. — Tussen de uitvinder en zijn geestesschepping blijft een vaste band bestaan, al doet de materialisatie van de uitvindersgedachte door de beschrijving of toepassing ervan, een afscheiding ontstaan tussen dezen. De werkelijkheid van de organische band tussen de uitvinder en zijn geestesprodukt, is in tal van feiten en omstandigheden waar te nemen. Dat de gedachte niet het voorwerp van de eigendom kan zijn, is slechts een juridische visie op het vlak van het zakenrecht. In werkelijkheid heeft de uitvinder wel de eigendom van zijn gedachte, en dit in tweevoudig opzicht. Vooreerst zijn geest leeft in de uitvinding, ook wanneer zij geopenbaard werd, en bovendien lag het in zijn bevoegdheid deze gedachte voor zich te houden.

26. — Dit besef zal de uitvinder, vooral in perioden van hevige economische mededinging ertoe bewegen, zoals hij dit inderdaad gedaan

heeft, zekere aanspraken te laten gelden : de erkenning van zijn v a d e r s c h a p en van zijn n a a m als uitvinder ; de erkenning en bescherming van zijn recht op de v r u c h t e n van zijn geestesprodukt, dat slechts dank zij zijn gaven, zijn werk en middelen kon tot stand komen en welke onmisbaar zijn om vóór anderen een nieuwe technische oplossing uit te denken.

De uitvinder blijft dan ook, in beginsel, in het bezit van zijn uitvinding zowel voor de openbaarmaking als voor de toepassing van zijn ideeën.

27. — Door dit tweevoudig gegeven, het vaderschap en het bezit, heeft de uitvinder de macht om zijn uitvinding niet aan de gemeenschap prijs te geven. Hij kan zijn geheim bewaren ofwel zijn uitvinding, met geheimhouding van het procédé, uitbaten.

Het verlies dat de gemeenschap door deze niet-openbaarmaking treft is veelvoudig :

1. Zij verliest de kennis van een nuttige technische nieuwheid en voorkomt, door gebrek aan steun, nieuwe uitvindingen ;

2. Zij verliest de mogelijkheden van betere levensvoorwaarden, nieuwe arbeidsgelegenheid en stijgende sociale welvaart ;

3. Zij verliest een cultuurgoed dienstig voor de ontwikkeling van de beschaving ;

4. Zij verliest de prikkel, die elke uitvinding schept door de verwachtingen die zij opwekt, om financiële risico's te nemen voor een dynamische mededinging (Davidson, E.M.R., *Economische facetten van het octrooiwezen, B.I.E.,* 1951, blz. 14, met de aldaar aangehaalde referenties).

28. — Zekere rechtsleer heeft voorgehouden dat ook zonder octrooiwet al deze bezwaren konden ondervangen worden (Picard, E., *Suppression des brevets d'invention, assimilation de la contrefaçon industrielle à la concurrence déloyale, Rev. Dr. Int. Dr. Comp.,* 1871, blz. 16 ; 1872, blz. 391 ; — Melman, S., *The impact of the patent system on research,* Verslag van de subcommissie van de commissie van justitie van de senaat van V.S.A., 85ste congres, tweede zittijd).

Hier tegenover staat dat alle landen waar de industrie enigermate ontwikkeld is, het nodig geacht hebben de uitvinder ertoe aan te zetten zijn uitvinding openbaar te maken of toe te passen. Dit toont ook de geschiedenis aan, zowel de privileges uit de leenheerlijke tijd als de biezondere voordelen aan uitvinders toegekend in de hedendaagse volksdemokratieën.

Elke octrooiwet tracht de tegenstrijdigheid tussen het algemeen belang en het persoonlijk belang, te verzoenen door aan de uitvinder geldelijke en zedelijke voordelen toe te kennen welke hem ertoe zullen bewezen zijn vrees voor of bezwaren tegen de openbaarmaking van zijn vindingen te overwinnen.

29. — Deze algemene verklaring voor de noodzakelijkheid van de tussenkomst van de wetgever inzake uitvindingen, volstaat niet om de biezondere beweegredenen te verklaren die de instelling van het ene of andere

octrooistelsel hebben bepaald. De octrooiwetten zijn ingegeven door omstandigheden die naar tijd en plaats verschillen en daarom moeten de beweegredenen van elk systeem afzonderlijk, nagegaan worden. Zo ook moeten wij voor de Belgische octrooiwetten de gronden van deze achterhalen in hun wordingsgeschiedenis.

TITEL II

RECHTSGRONDEN EN KARAKTER VAN DE OCTROOIWET

30. — Uit de vorige hoofdstukken blijkt dat alle octrooistelsels op verscheidene en zeer verschillende rechtsgronden steunen. Maar ook deze gronden worden verschillend beoordeeld van land tot land. Het komt er dan ook op aan in het Belgisch stellige recht de juiste draagwijdte op te sporen van de beweegredenen die de Belgische wetgevers voorzaten bij het opstellen van ons octrooistatuut. Veel verwarring ontstond immers door een overdreven neiging om wezenlijk onderscheiden en complexe feiten onder één losse hoofding bijeen te brengen.

AFDELING I. — *Morele rechten.*

31. — De wet van 24 mei 1854 zegt niets omtrent de morele rechten en verleent zelfs octrooi aan elke regelmatige « aanvrager ». In de Angelsaksische wetgeving waar de eerste en ware uitvinder als originele aanspraakmaker wordt vermeld, is de overdracht van zijn recht aan derden voorzien. Alhoewel het opsporen van de beweegredenen van een vreemde wetgeving die de onze heeft beïnvloed geen veilige methode is, dient men voor ogen te houden dat onze wet in brede lijnen en soms woordelijk de Franse wet van 5 juli 1844 overneemt.

32. — Men mag dan ook met de eenparige rechtsleer aannemen dat onze wetgeving ofwel in algemene trekken het Frans juridisch systeem heeft gevolgd, ofwel zich in feite voor gelijkaardige omstandigheden geplaatst zag, zodat de door hem ontworpen oplossing veel gelijkenissen zal vertonen met de Franse zienswijze. Bovendien heeft ons land, zij het voor korte tijd, het stelsel van de oudere Franse wet van 31 december 1790 - 7 januari 1791 gekend, en mag men uit het verschil tussen de beweegredenen van deze laatste met deze van de Franse wet van 1844 zekere gevolgtrekkingen halen, ook wat onze wet van 1854 betreft.

33. — Zo huldigde de revolutionaire wet van 1791 het beginsel van een natuurlijk recht (van de aard van de rechten van de mens) van de uitvinder op zijn schepping, een eigendom reeds bestaande vóór de wet (zie art. 1, wet van 1791, uitspraak van Mirabeau en voorwoord tot de wet ingegeven door het verslag van Boufflers), enkel bekrachtigd en beschermd

door de wet. Integendeel beschouwde de Franse wetgever van 1844 het niet langer noodzakelijk « wijsgerige » grondslagen te zoeken voor de vestiging van het octrooirecht. Hij beperkte zich ertoe vast te stellen dat de uitvinder zijn uitvinding niet kan uitbaten zonder de maatschappij, en dat de gemeenschap zonder de toestemming van de uitvinder er niet over kan beschikken, zodat de wet een vergelijk vormde tussen privaat en openbaar belang. Natuurlijk recht of toegekend recht, eigendom of privilegie, vergoeding of beloning, om het even, de billijke regeling van wederzijdse rechten volstond (Memorie van toelichting, wet 24 mei 1854).

Toch bevestigt dezelfde tekst dat niemand, sedert 1791, dit vergelijk tussen tegengestelde rechten meer betwist, zodat men niet kan zeggen dat de wetgever van 1844, afbreuk gedaan heeft aan de opvatting die aan de uitvinder zeker voorafgaande, persoonlijke rechten erkende.

34. — In feite is de tegenstelling tussen de wetten van 1791 en 1844 minder scherp dan op het eerste gezicht kan gemeend worden. De nadruk op de economische betekenis van het octrooi, gevolg van de intense industrialisatie van de XIX[e] eeuw, is daarom geen verzaking van het principe van de allene, originele aanspraak van de uitvinder op zijn uitvinding.

De wetgever van 1791 heeft het recht op de uitvinding beschouwd als een recht op de vruchten van de geest, in het raam van de vrijheid voor elkeen zijn bedrijf of beroep uit te oefenen, maar gaf reeds, met het oog op het algemeen belang, slechts een tijdelijk alleenrecht.

In zelfde zin, maar meer bekommerd om de bevordering van het nationaal bedrijfsleven, erkende de wetgever van 1844 nog steeds dat de uitvinder meester was over zijn gedachte, beschermd door de rechten van de mens, maar met die beperking, dat eens de gedachte in zelfstandige vorm gegoten, en tot bruikbare ontwikkeling gebracht, zij een goed betekende dat noodzakelijk was voor de maatschappij.

Zodra de gedachte in de wereld komt behoort zij ook tot de wereld. In haar stoffelijke vorm wordt zij vatbaar voor beslag, bezit of inhouding, wat ook in de wet van 1791 voorkwam. Maar zij is niet geheel de vrucht van eigen vernuft, doch vloeit voort uit de algemene gisting van de gedachten, uit het werk van de voorgaande geslachten, en is nooit volledig het werk van een enkel mens, zodat zij hem slechts in eigendom kan erkend worden door de maatschappij zelf waarin hij de kiem van zijn uitvinding ontdekte. De wet van 1854 voorzag dan evenals deze van 1794 een vergelijk tussen de rechten van de maatschappij en deze van de enkeling (cf. Memorie van toelichting van minister Cumin Gudaine, zitting van het Hoger Huis, 10 jan. 1843). Deze zienswijze is geenszins vreemd aan de gedachtengang die gold vóór het tot stand komen van de wet van 1791. Zo zegden Helvetius (1715-1771) : « *l'homme de genie n'est que le produit des circonstances dans lesquelles cet homme s'est trouvé* », en Diderot (1713-1784) : « *ce qui produit les grandes œuvres c'est l'heureuse influence des mœurs, des usages et du climat* ».

De wet 1791, alhoewel sprekend over een eigendomsrecht van de uitvinder op zijn uitvinding, liet niet na dit recht te beperken onder de

vorm van een tijdelijk genot, bovendien onderworpen aan de voorwaarden van de wet.

In 1885 schreven de *Pandectes Belges* dat de mening vooruitgezet door De Brouckère en Tielemans als zou het octrooi een beloningsprivilegie vormen, verkeerd is en verklaarden zij dat de mens een natuurlijk, ingeboren, en oorspronkelijk recht bezit op zijn arbeid en op de voortbrengselen van zijn geest, wanneer zij nieuw zijn, zoals op deze van zijn handen en dat het octrooi zich ertoe beperkt zijn recht te erkennen door dit in het positief recht te bekrachtigen (*P.B., Brevet d'invention,* nr 6). Zo mag men bevestigen dat ook de wetgever van 1854 hieromtrent geen andere zienswijze had.

Wellicht achtte hij het overbodig zich hierover principieel uit te laten omdat hij de bestaande toestand als gevestigd beschouwde en verder omdat hij in hoofdzaak bekommerd was om het zakelijk aspect van de uitvinding.

35. — Maar zo onze wetgever zich niet uitlaat over de morele rechten, dan wordt hij hiertoe genoopt door de gestadige, internationale gedachtenstroming die voor de persoonlijkheidsrechten opkomt ; wat tot uiting komt in het Unie-verdrag van Parijs van 20 maart 1883, herzien te Londen op 2 juni 1934, artikel 4*ter* : «de uitvinder heeft het recht als dusdanig te worden vermeld in het octrooi».

Deze tekst werd bekrachtigd door de wet van 2 juni 1939 en uitdrukkelijk in zijn gunstiger bepalingen opgenomen in de Belgische wetgeving.

Alhoewel vervat in een verdrag dat op zeer brede wijze de industriële eigendomsrechten behandelt, komt deze erkenning van het vaderschap en de naam voor, als een blijk van de eerbied voor de menselijke persoon, van zijn rechtsstatuut in de maatschappij en van de uitingen van zijn geest, beschouwd als onafscheidbaar van zijn persoonlijkheid.

Afdeling II. — *Zakelijke rechten volgens het gemeen recht.*

36. — De uitvindingsgedachte, afgescheiden van de geest en verwerkelijkt in een concrete vorm, geniet ook in gemeen recht, de zijdelingse bescherming van het stoffelijk bezit van de beschrijvingen, formulen, tekeningen en modellen waarin de gedachte veropenbaard werd.

Deze gedachte is bovendien, op zichzelf, vóór iedere verlening van octrooi, vatbaar voor verhandelingen welke er een economische waarde van maken. Zij kan worden overgedragen of aangewend als een bestanddeel van de faam of het krediet van de uitvinder in de zakenwereld. Zij is dan tevens een persoonlijk en economisch goed dat echter slechts in feite geldt en nog niet tot recht op een juridisch goed is uitgegroeid. Zo kan de uitvindingsgedachte het voorwerp uitmaken van een verbintenis haar door octrooi te laten beschermen, of als bestanddeel van een belofte of van een overeenkomst haar af te staan.

37. — De bescherming van de uitvinder tegen kwaadwillige of schuldige onthulling, of tegen ontfutseling van zijn geheim,

vastgelegd in een uiterlijke vorm, betreft niet alleen de materiële ontvreemding van het *corpus mechanicum,* maar eveneens de gedachte zelf.

Deze bescherming steunt op het burgerrechtelijk begrip dat eenieder recht heeft op vrijwaring van eigen verworven goederen of belangen tegen onrechtmatige schade of misbruik van recht. Bovendien kan zij, naar de aard van de schending, de openbare orde raken in de mate waarin het vertrouwen of de goede trouw tussen de betrokkenen en ook tussen deze en derden, werden gestoord.

AFDELING III. — *Zakelijke rechten volgens het octrooistatuut.*

38. — Eens afgescheiden van de persoon van de uitvinder en in bruikbare vorm gesteld, wordt de uitvinding een goed van algemeen belang, en wordt zij door de wet van een economische waarde tot een zakelijk rechtsvoorwerp verheven. Wat de wettelijke gevolgen van het octrooi op de zakelijke toepassing van de uitvinding betreft, deze zijn attributief van aard (toekennend).

Het is door de wet dat een onlichamelijk roerend goed wordt tot stand gebracht: het intellectueel eigendomsrecht, dat de uitvinding tot een volwaardige vorm van positief recht brengt.

De wet schept als het ware een nieuw eigendomsrecht dat ongetwijfeld van burgerlijke aard is, vermits het voor doel heeft een patrominiaal goed te beschermen tegen de aanspraken van derden. Het is dan ook normaal dat dit recht op een geestesschepping onderworpen wordt aan de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbanken welke ook de eventuele handelsoogmerken zijn bij de uitbating van een octrooi.

39. — De logische grondslag van de wet is aldus duidelijk opgebouwd met begrippen van burgerlijk recht. De beweegredenen die de wetgever er hebben toe gebracht een privatief burgerlijk recht op uitvindingen te vestigen zijn nochtans niet uitsluitend gericht op de voldoening van een natuurlijke aanspraak van de uitvinder op zijn werk, maar ook op het algemeen belang.

De wet beoogt zelfs minder de persoon van de uitvinder dan de algemene economische, en culturele politiek. Zo zegde een klassieke commentator van de Franse wet van 1844, dat het doel ervan was: « uitsluitend de nationale nijverheid te beschermen » en het hof van beroep te Parijs bevestigt dit (Parijs, 8 juni 1855, *Ann. Pataille,* 1855, blz. 12 en 1856, blz. 134).

40. — Hoe persoonlijk en eigen ook de oplossing weze die een uitvinder aan een technisch probleem geeft, hoe zeker het ook is dat hij door de hoedanigheid van zijn geest in staat is geweest op verrassende wijze de techniek vooruit te helpen, toch staat zijn bijdrage niet los van de ervaring van het verleden, noch van de stand en de stuwende evolutie van de techniek, waardoor de uitvinder zelf gedragen wordt. Deze afhankelijkheid van de uitvindingsgedachte van het bestaande peil van kennis en onderzoek, beperkt het overwicht van de rol van de uitvinder als enkeling.

41. — Naast deze reden van toedelende rechtvaardigheid om aan de uitvinder geen onbegrensd eigendomsrecht te verlenen, geldt het veel zwaarder wegend openbaar belang, voor de ondubbelzinnige en onverwijlde openbaarmaking van de uitvinding. Hierdoor worden nieuwe onderzoekingen aangemoedigd en door de werkelijke toepassing in de nijverheid, worden zowel het economisch leven, als de arbeidsmogelijkheden opgedreven. Door de verbeterde techniek stijgt de productie en daalt de prijs.

Van uit dit standpunt gezien, is de octrooiwet een wet van economische, sociale en culturele politiek. Daarom wordt het octrooi verleend door een ministerieel besluit, en volgens een bestuurlijke procedure (taxes, vormelijke aanvraag, bestuurlijk onderzoek en ambtelijke publicatie).

Daarom ook heeft de regering de macht octrooien vervallen te verklaren wegens gebrek aan uitbating binnen de bepaalde termijnen.

42. — Tenslotte behoort de octrooiwetgeving in een ruime mate tot het gebied van het internationaal privaatrecht. De bindende bepalingen van internationale overeenkomsten welke door de Belgische wetgever werden bekrachtigd, behoren tot de nationale wetgeving.

Men kan dan ook besluiten dat de octrooiwetgeving een dubbel karakter vertoont. Enerzijds is zij van burgerlijke aard waar zij rechten in den hoofde van de uitvinder bekrachtigt of sticht ; anderzijds is zij van publieke aard waar zij in hoofdzaak het algemeen belang beschermt (St. Pretyar, in *Mélanges M. Plaisant,* Parijs, 1960, blz. 139 en volg. ; — zo ook de voorrede van de Franse Grondwet van 1946 en art. 5 van het Unieverdrag van Parijs van 20 maart 1883, herzien te Londen in 1934).

TITEL III

TOEPASSINGSGEBIED VAN DE OCTROOIWETGEVING

43. — Uit het onderzoek van de beweegredenen die de wetgever voorzaten bij het stellen van het octrooistatuut, is gebleken dat hij uitsluitend op het oog had die uitvindingen te beschermen welke een technisch-scheppend karakter hadden en van economisch nut waren.

De draagwijdte van de wet blijkt uit de ruime bewoordingen van artikel 1 : « voor alle ontdekking of alle verbetering, die als voorwerp van nijverheid of handel voor exploitatie vatbaar is... ».

AFDELING I. — *Wetenschappelijke ontdekkingen.*

44. — Het gebruik van het woord ontdekking is een vergissing. De Franse wet van 1844 sprak wel over « toute nouvelle découverte ou invention » (art. 1), en onze wetgever heeft, in gewone omgangstaal, beide uitdrukkingen voor synoniem gehouden. Maar uit de verdere bepalingen is het duidelijk dat enkel uitvindingen zijn bedoeld.

Het onderscheid is belangrijk omdat juist wetenschappelijke ontdekkingen die bestaande feiten of relaties enkel openbaren of systematiseren, niet octrooieerbaar zijn. Immers, natuurwetten of beginselen, natuurverschijnselen, worden niet door de menselijke geest voortgebracht.

Het zal niet altijd gemakkelijk zijn wetenschappelijke ontdekkingen, verwezenlijkt bij middel van technische apparatuur, te onderscheiden van mogelijke economische uitbating ervan. De bouw van een draadloze overseiningspost, zoals van Branly, houdt in zich, met niet eigenlijk strikt inventieve herbewerking, de uitvinding van de eerste radiotoestellen (Marconi).

AFDELING II. — *Natuurstoffen.*

45. — Ook natuurstoffen zijn niet octrooieerbaar, maar wel hun voortbrengingsproces op kunstmatige weg. Wat scheikundige stoffen betreft die niet in de natuur aanwezig zijn, zoals Bakelite of Nylon, bepaalt onze wet in strijd met veel buitenlandse wetgevingen geen uitsluiting. Daarom ook heeft het begrip stof dat o.a. in Nederland

en Duitsland, aanleiding geeft tot kiese interpretaties, in ons land geen belang.

De eigenlijke grondstoffen die enkel als drager dienen van de verwerkte uitvinding, maar geen nieuwe eigenschappen of uitwerking verwerven (hout, metaal, enz.) vallen buiten het toepassingsveld van de wet.

AFDELING III. — *Niet-industriële methoden.*

46. — Niet-industriële methoden, zoals leerstelsels, rekensystemen (behalve hun aanwending in nieuwe toestellen), blijven abstracte gegevens die de mens zelf leiden naar doelmatiger handelen.

AFDELING IV. — *Land- en tuinbouwprodukten.*

47. — Inzake land- en tuinbouw, biedt de wetenschap steeds meer mogelijkheden tot ingrijpen bij de vorming, de veredeling en de schepping van soorten. Dit heeft soms zeer belangrijke economische gevolgen. Zo vonniste de rechtbank te Dendermonde, na vaststelling van de algemene aanvaarding van het feit dat natuurvoortbrengselen geen uitvinding of ontdekking zijn in de zin van artikel 1 O.W., waar het gaat om grondstoffen of zuiver natuurlijke verschijnselen, dat evenwel de kruising van soorten, bezaaiing, herpoting of enting, de tussenkomst van de mens vereist, welke leidt tot een product dat de natuur niet zelf zou hebben voortgebracht. Wanneer de bekomen uitslag, nl. in rozensoorten, nieuwe karaktertrekken verleent aan bestaande soorten, waardoor zij in nijverheid en handel een eigen plaats innemen, en nieuw zijn, dan ontstaat een product, dat vatbaar is voor voortbrengst en verkoop, op voorwaarde dat de herhaling verzekerd weze.

Daarom gelastte de rechtbank een deskundig onderzoek op dit laatste punt, maar erkende zij voor het overige de octrooieerbaarheid van nieuwe plantsoorten, beantwoordend aan de vereisten van de O.W. (Rb. Dendermonde, 2 mei 1958, *Ing. Cons.*, 1958, 150).

48. — Een wetsvoorstel strekkend tot de niet-octrooieerbaarheid van plantentechniek werd op 30 april 1959 neergelegd door de senatoren A. Dua, L. Lagae, P.M. Orban en L. Van Laeys. Hierin betwijfelen de opstellers de wettelijke octrooieerbaarheid van planten (André, I, nrs 78 en volg.). De reproductie, zelfs met gelijke en welbepaalde middelen, zou nooit identieke planten voortbrengen. Vooral zagen zij in deze octrooieerbaarheid een gevaar voor de vaderlandse landbouw ingevolge de beperkingen die zouden voortvloeien uit octrooien toebehorend aan vreemde kwekers. Zij stelden derhalve voor, artikel 1 O.W. aan te vullen, met een nieuw lid : « deze bepaling moet zo worden verklaard, dat zij niet van toepassing is op de landbouw of op plantaardige producten ».

Dit ontwerp verviel. Het wijst op het besef, bij de wetgever, van de noodzaak een tekst in te lassen om artikel 1 O.W. niet van toepassing te maken op plantsoorten.

49. — Intussentijd is het wel zeker geworden dat de uitsluiting van plantsoorten uit het gebied van het octrooirecht, steeds meer indruist tegen het breder begrip dat geleidelijk aan de industriële eigendomsrechten wordt verleend. Artikel 1 van het Unieverdrag, zoals herzien te Londen op 2 juni 1934, vermeldt uitdrukkelijk onder de industriële eigendom de voortbrengselen van de landbouwnijverheid, zoals wijnen, granen, tabaksbladeren, vruchten en bloemen. Weliswaar kan men dit breder begrip eerbiedigen, door alleen de naam, benaming van oorsprong of merk te beschermen, zonder dat octrooieerbaarheid noodzakelijk is. Maar sindsdien hebben verschillende internationale overeenkomsten uitdrukkelijk de mogelijkheid voorzien ook plantsoorten te octrooieren. Zij laten evenwel toe in eigen land al of niet octrooien voor plantsoorten te verlenen (art. 2 van de Conventie van Straatsburg van 27 nov. 1963 op de eenmaking tussen de landen van de Raad van Europa van zekere bestanddelen van het octrooirecht).

50. — België ondertekende op 2 december 1961 te Parijs met Duitsland, Frankrijk, Italië en Nederland het Unieverdrag tot erkenning en bescherming van nieuwe plantsoorten. Deze bescherming zou door de ondertekenende landen worden verzekerd door een wet, hetzij op grond van een nieuwe titel, hetzij als octrooi. Deze overeenkomst die in voege treedt na de neerlegging te Genève van drie bekrachtigingsakten, geldt in beginsel voor alle plantsoorten. Zij wordt geleidelijk bindend na meerdere perioden, gespreid over acht jaar, en achtereenvolgend voor beperkte reeksen van bepaalde soorten zoals opgenomen in lijsten die toegevoegd werden aan het verdrag.

51. — Het ontworpen stelsel vertoont eigen karaktertrekken zoals de onderwerping van het gebruik van nieuwe plantenteelttechnieken aan de voorafgaande toestemming van de rechthebbende en het voorafgaand onderzoek naar de nieuwheid van de soort. Deze moet scherp onderscheidbaar zijn en niet vroeger in de handel zijn gebracht met toestemming van de ontwerper ; zij moet homogeen en vast zijn en een eigen benaming dragen.

52. — De bescherming duurt minstens 15 tot 18 jaar, volgens de plantsoort en kan slechts om redenen van openbaar belang worden verminderd. Verval treedt in, wanneer de voortbrenger niet in staat is het materieel te vertonen dat nodig is om de voortbrengst of vermenigvuldiging te bekomen of zo hij weigert inlichtingen te verschaffen voor de controle van de nieuwheid of verwaarloost de taxen te betalen voor de instandhouding van zijn rechten.

Het verdrag voorziet bovendien een prioriteitstermijn van 12 maanden in al de aangesloten landen.

Afdeling V. — *Bouwkundige plannen.*

53. — Behoren tot het octrooieerbaar gebied, plannen en ontwerpen voor burgerlijke bouwkunde, hetzij voor delen (voorgespannen beton), hetzij voor een geheel (Baileybruggen), voor zoveel hun oplossing technisch nieuw is (Rb. Brussel, 10 juli 1951, *J.T.*, 1952, 23).

Afdeling VI. — *Gereglementeerde produkten of methoden.*

54. — Het komt echter wel voor dat bepaalde technische verrichtingen of handelingen ofwel door biezondere wetten worden onttrokken aan de

vrije beschikking ofwel onderworpen zijn aan zekere reglementering. Zo moeten de produktie en verkoop van wapens en springstoffen aan voorwaarden van openbare veiligheid beantwoorden. Zo is eveneens de beschikking en de aanwending van splijtstoffen en zijn bepaalde uitvindingen inzake kernenergie, niet vrij.

55. — Maatregelen tot vrijwaring van de staatsveiligheid en de landsverdediging zijn getroffen door de wetten van 10 januari 1955 en 4 augustus 1955.

De bepaling van de voorwerpen die vatbaar zijn voor octrooi, zoals vastgelegd in artikel 1 O.W., stelt alleen de grens van het toepassingsgebied van de wet. Zij sluit elke uitvinding uit die niet in dit gebied valt.

Men mag dan ook deze toestand van volstrekte uitsluiting niet verwarren met deze die zich voordoet wanneer uitvindingen wel onder de omschrijving van artikel 1 vallen, maar wegens een andere bepaling dan deze van de octrooiwet verboden zijn of om redenen van openbare orde of goede zeden als ongeoorloofd worden geacht.

Afdeling VII

Geneeskundige produkten, methoden en instrumenten.

56. — Dit onderscheid dringt zich op ten aanzien van de produkten en middelen welke verband houden met de geneeskunde.

Geneeskundige of artsenijprodukten, voorbereidingen of middelen zijn uit zichzelf niet ongeoorloofd zo zij overigens beantwoorden aan de desbetreffende politie-voorschriften. Men heeft in ons land, aanvankelijk, naar Frans voorbeeld, alleen de geneeskundige produkten en niet hun voortbrengingswijze, *ipso facto* beschouwd als liggend buiten het octrooigebied. Men achtte deze produkten als te zeer onmisbaar voor de mensheid om voor deze te denken aan de toekenning van uitsluitende rechten. Weliswaar was deze zienswijze tweevoudig en bedoelde men zowel alles wat geneeskundige produkten betreft aan de privatieve beschikking te onttrekken, alsook dit gebied naar de termen van artikel 1 O.W., als vanzelfsprekend buiten de kring van handel of nijverheid te stellen.

Dit standpunt werd lange tijd door bestuur en rechtspraak aanvaard en uitdrukkelijk bevestigd door de Mijnraad.

57. — Deze opvatting werd echter in het gedrang gebracht, bij nader onderzoek, eerst bij de beoordeling van geneeskundige tuigen zoals heelkundige instrumenten of toebehoren bij « behandeling van zieken », later bij een nauwkeuriger onderscheid tussen de geneeskundige produkten die al of niet in hun voortbrengingswijze of vorm een overwegend industrieel of handelskarakter kregen.

Deze jurisprudentiële ontwikkeling is in beide gevallen niet gaaf te noemen. De hoofdvraag is immers of geneesmiddelen als zodanig in het octrooigebied liggen of er uitgesloten zijn.

58. — Alhoewel de rechtsleer in het algemeen de octrooieerbaarheid van de geneesmiddelen behandelt als een onderdeel van de voorwaarden van octrooieerbaarheid gesteld door beginselen van gemeen recht, volgens dewelke geen ongeoorloofde daden mogen bekrachtigd worden, is het duidelijk dat zij niet als categorie tot de ongeoorloofdheid behoren (zie verder, nrs 298 en volg.). Men zou immers niet begrijpen waarom dan de werkwijzen om geneeskundige stoffen te bereiden wel geoorloofd en octrooieerbaar zouden zijn. Het vraagstuk van de geneesmiddelen wordt werkelijk veel breder en scherper gesteld. Het is een vraag of de wetgever zelf op zulke voorwerpen een uitsluitende beheersing (met de mogelijke gevolgen omtrent hoeveelheid, beschikbaarheid en prijs) in het octrooigebied heeft bedoeld.

59. — De wet heeft zich hierover niet uitdrukkelijk uitgesproken en aanduidingen over de gedachtengang van de wetgever zijn alleen in de voorbereidende werken te vinden.

Zich beperken tot het enig artikel 1 van de wet, dat dan nog *a contrario* alle voorwerpen uitsluit die niet voor handel of nijverheid vatbaar zijn, is een oplossing die enkel de bestemming of de voortbrengst en beschikkingsvorm in acht neemt, zonder zich uit te spreken over de vatbaarheid van het geneeskundig produkt als aard en categorie.

Men kan immers zowel voorhouden dat een geneeskundig produkt buiten de handelssfeer ligt, als men kan beweren dat het ook buiten de exclusieve octrooibescherming valt omdat de gezondheid en het leven van de mens, om redenen van algemeen belang, zich tegen zulke exclusiviteit verzetten. Het is in de tweede opvatting dan onverschillig of hierbij handels- of industriële mogelijkheden voorhanden zijn.

60. — Het hof van cassatie heeft de algehele uitsluiting van geneeskundige produkten verworpen. Het arrest van 29 januari 1902 (*P.P.*, 1902, nr 663) bevestigt een vonnis van de rechtbank te Brussel van 27 maart 1901 (*P.P.*, nr 1024) dat een vat voor het bewaren of aanwenden van ethylchloruur, of andere vloei- of vluchtige stoffen, voor geneeskundige zorgen, octrooieerbaar stelt. Zulk toestel was noch een heelkundig werktuig, noch een geneeskundig produkt of een onmisbaar middel om geneesmiddelen toe te dienen of te bewaren. Maar het hof van cassatie gaat verder en stelt vast dat zelfs geneeskundige instrumenten voor octrooibescherming vatbaar zijn omdat zij niet door de wet zijn uitgesloten, tenzij zij buiten de handel of nijverheid gesteld zijn. Het hof steunt hierbij of de voorbereidende werken van de wet en verwerpt de stelling genomen uit het verslag van de biezondere commissie, ingesteld bij K.B. 29 mei 1848, daar niet dàt verslag, maar een later, tot grondslag diende van de wet. Dit onderscheid komt niet overtuigend voor wanneer het erop aankomt in het later en gelijkaardig gemotiveerd cassatie-arrest (28 juni 1956) de bedoeling van de wetgever in een bepaalde tijd op te sporen.

61. — Is de mening, naar voor gebracht in de Biezondere Commissie, opgericht bij K.B. van 29 mei 1848, volgens dewelke uitvindingen slaande op de volksgezondheid uit het octrooigebied uitgesloten waren (*Ann. Parl. Ch.*, 1851-52, blz. 666) zelfs indien zij niet in de parlementaire procedure

tot basis diende voor de wet van 1854, zo maar over het hoofd te zien als uitdrukking van de gedachtengang van die tijd ?

Volgens die mening vielen geneeskundige produkten buiten de wet omdat :

1° deze productie niet hoefde te worden aangewakkerd ;

2° een alleenrecht de uitoefening van de geneeskunde zou hinderen en

3° zij door een biezondere wetgeving waren geregeld.

62. — De wet van 24 mei 1854 ontstond uit het regeringsontwerp van 4 februari 1852. In de memorie van toelichting op dit ontwerp, werd niet gehandeld over geneeskundige produkten en het artikel 1 van de wet is de letterlijke tekst van dit ontwerp. In het verslag van de middenafdeling van de Kamer, zegt de commissie, zonder artikel 1 te willen uitleggen, dat farmaceutische samenstellingen niet octrooieerbaar zijn omdat zij geen voorwerpen van handel of nijverheid zijn (*Ann. Parl. Ch.*, 1851-52, blz. 986, kol. 1).

De toenmalige minister van binnenlandse zaken, die minister Rogier, ondertekenaar van het regeringsontwerp, opvolgde, zegde ter zitting van de Kamer op 8 december 1853, bij de bespreking van artikel 2, en nadat artikel 1 reeds afzonderlijk was gestemd, dat de regering in elk geval zou moeten nagaan of de uitvinding voor dewelke een octrooi werd aangevraagd, toelaatbaar was in de handel, en dat zij voorwerpen, strijdig met de wet, de openbare veiligheid of de goede zeden, zou moeten weigeren. Zo zou de regering geen octrooien mogen verlenen op voorwerpen die de geneeskunde betreffen, omdat de wet het verbiedt (*Ann. Parl.*, 1953-54, blz. 187).

Het hof van cassatie vindt hierin geen bewijs dat de minister de zin van het algemeen en uitdrukkelijk artikel 1 heeft willen wijzigen, en de geneeskundige produkten uit de octrooiwet heeft willen sluiten. Het hof oordeelde dat zowel de middensectie als de minister enkel een advies hadden gegeven, niet over de draagwijdte van de wet, maar over de toepassing ervan, bepaaldelijk over het standpunt of geneeskundige produkten al of niet als wettige handels- of nijverheidsvoorwerpen moesten worden aanvaard.

63. — Waar de middenafdeling en de minister in ontkennende zin gesproken hadden, zou hun mening berust hebben op een vergissing, volgens dewelke de handel in geheime geneeskundige produkten door de wet verboden was, hetgeen wel was bepaald door de wet van 21 germinal, jaar XI en de daarop volgende Franse wetgeving, maar deze was in ons land opgeheven door de wet van 12 maart 1818 van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (Cass., 10 dec. 1855, *Pas.*, 1856, I, 7).

64. — Zich bevrijdend van het beginsel van de algemene uitsluiting en zich bewegend in de sfeer van de concrete toepassing, stelt het hof van cassatie het beginsel dat de geoorloofdheid moet worden beoordeeld niet naar de geest heersend ten tijde van de toe te passen wet, maar naar deze van het ogenblik der te beoordelen feiten. Op grond hiervan werden dan ook reeds in 1902 de heelkundige werktuigen en alles wat de geneeskunde betreft, als voorwerp

van handel of industrie, niet strijdig geacht met de openbare orde of de goede zeden, zo de uitbating ervan gebeurde volgens de wetten en reglementen.

65. — Ondanks dit arrest bleven de octrooidiensten weigeren aanvragen goed te keuren betreffende geneeskundige uitvindingen en zij beriepen zich op de adviezen verleend door de Mijnraad, ingesteld door de wet van 2 mei 1837 ter vervanging van de Franse Raad van State, die voorheen bevoegd was inzake mijnwezen volgens de wet van 1810.

Alhoewel deze adviezen buiten de eigenlijke bevoegdheid van de Mijnraad inzake octrooien vielen, ontwikkelde het bestuur hierop zijn stelling door onderscheid te maken tussen geneesmiddelen voor mens of dier, die niet octrooieerbaar waren, en produkten zonder geneeskracht, die enkel het behoud of de bevordering van de gezondheid beoogden, en wel octrooieerbaar waren (b.v. versterkende middelen, hygiënische en ontsmettende stoffen, enz.). Ook de voorwerpen tot bewaring en vervoer van geneesmiddelen en de geneeskundige of heelkundige instrumenten waren octrooieerbaar.

66. — De rechtspraak volgde deze zienswijze tot het arrest van het hof van beroep te Brussel van 29 juni 1955, geveld in een geschil over de octrooieerbaarheid van een ontsmettingsmiddel bestemd voor diergeneeskunde (*J.T.*, 1956, 408, met noot van Th. Smolders en L. del Marmol).

Alhoewel dit arrest zich ertoe had kunnen beperken een onderscheid te maken tussen gezondheid van mens en dier of tussen zuiver geneeskundige produkten en ontsmettende, bracht het heel het vraagstuk te berde omdat de betwiste uitvinding ook werd voorgesteld als een zeer krachtig verweermiddel tegen de zwaarste ziekten van de tijd.

67. — Dit arrest steunt op het arrest op 29 januari 1902 door hetzelfde hof gewezen en op een bijkomend argument geput uit de lezing van artikel 1.

Waar in 1902 terecht werd opgemerkt dat de ongeoorloofdheid van uitvindingen door de rechtbanken diende te worden beoordeeld, niet in de geest van de wetgever van 1854, maar in deze van de tijd van de aanvraag of verlening van octrooi, en aldus het relatief karakter, in de tijd, van de openbare orde en goede zeden liet uitkomen, verdedigt het arrest van 1955 een breder beginsel van tekstinterpretatie nl. dat een wet moet worden uitgelegd in de geest van de tijd waarin zij wordt toegepast (De Page, I, nr 215). Het gaat dan ook na, in deze tijd, wat al of niet een handels- of nijverheidskarakter heeft.

In 1854, verklaart het arrest, oefende de apotheker een vrij beroep uit met hoofdzakelijk eigen intellectuele inspanning. Sedert ruim 50 jaar wordt de apotheker meer en meer als handelaar beschouwd en vallen zekere voorbereidingen meer en meer onder de voorwerpen vatbaar voor handel en industrie.

68. — Dit arrest van het hof van beroep te Brussel werd bevestigd door het hof van cassatie, bij arrest van 28 juni 1956 (*J.T.*, 1956, 490),

opgesteld in vrij algemene bewoordingen. Artikel 1 van de Octrooiwet sluit de geneesmiddelen niet uit die vatbaar zijn voor handel en nijverheid, en de feitenrechter oordeelde dat, de geneesmiddelen waarvoor octrooi werd gevraagd, het karakter van handels- of nijverheidsvoorwerp hadden. De toespelingen gevonden in de voorbereidende werken van de wet van 24 mei 1854, laten de wil van de wetgever niet blijken om aan artikel 1 van de octrooiwet, een andere uitlegging te geven dan deze die uit de tekst blijkt.

69. — Een nader onderzoek van de ingeroepen rechtsgronden werd gedaan door Th. Smolders en Laurent del Marmol in hun noot onder het arrest van het hof van beroep te Brussel van 29 juni 1956 (*J.T.*, 1956, 408).

Na te hebben vastgesteld dat het bestuur sedert 1945 geen scherp toezicht meer hield op het geneeskundig karakter van de ingediende octrooiaanvragen, en te hebben opgemerkt dat veel aanvragen verzuimen al de toepassingen van de uitvinding te vermelden, betwisten zij de ontleding, gedaan door het hof, van de voorbereidende werken. Vooreerst zegt de Memorie van toelichting op het wetsvoorstel van 1854, voorgedragen op 4 februari 1852 dat de regering zich slechts kan aansluiten bij de gedachten ontwikkeld in het verslag van de Biezondere Commissie, ingesteld bij koninklijk besluit van 29 mei 1848, en daar waar deze Memorie afwijkt van dit verslag worden de geneesmiddelen niet vermeld (*Parlem. Hand.*, Kamer, 1851-52, blz. 651). Integendeel bevat de tekst uitdrukkelijk de woorden vatbaar voor uitbating als voorwerpen van handel of industrie, en sluit de wet enkel de wetenschappelijke uitvindingen, de geneeskundige geheimen en in het algemeen alle uitvindingen uit, die geen handels- of nijverheidskarakter hebben.

70. — Het verslag van de centrale commissie, in antwoord op een vraag van de zesde sectie, stipte aan dat de farmaceutische samenstellingen of andere geneesmiddelen, volgens de geest van de huidige wet, niet octrooieerbaar zijn.

De minister van binnenlandse zaken (*Ann. Parl. Ch.*, 1853-54, blz. 184-187-188 en 213) verklaarde dat geen voorwerpen kunnen worden geoctrooieerd, die tot de geneeskunde behoren, vermits de wet het verbiedt.

71. — Bovendien blijkt duidelijk uit de voorbereidende werken dat de wetgever het standpunt van de Franse wet volgde, en volgens deze waren de geneesmiddelen uitdrukkelijk uitgesloten.

72. — Vanuit het standpunt van de wetsinterpretatie, is het argument niet toereikend dat voorhoudt dat art. 1 duidelijk is, zodat de mening van de wetgever ter zijde mag gesteld. Bovendien kan van art. 1 O.W. niet gezegd worden dat het duidelijk is wat de geneesmiddelen betreft ; het zegt immers niets hierover. Derhalve moet de rechter wel de bedoelingen van de wetgever nagaan om te wijzen volgens de wet, recht en billijkheid.

73. — Nochtans is het juist dat de rechter zich mag laten leiden door de ontwikkeling van de geest van de wetgeving, liever dan door de letterlijke tekst.

Te dien opzichte heeft het vrij- of handelskarakter van het beroep van apotheker geen weerslag op de natuur van hetgeen hij verkoopt en de instelling door de wet van 19 mei 1949, van de Orde van apothekers weerlegt overigens de absoluutheid van de bewering, dat de apothekers in hoofdzaak handelaar zijn geworden.

74. — Als besluit achten Smolders en del Marmol het noodzakelijk meer eenheid op dit gebied na te streven in het raam van de Unie van Parijs.

75. — De burgerlijke rechtbank te Antwerpen, bij vonnis van 27 juni 1957, oordelend over een voortbrengstwerkwijze van *phenylbutazone,* beantwoordt de opwerping van een der partijen volgens dewelke deze zienswijze

in feite een produkt beschermt dat uitgesloten is uit de octrooiwet, als dienstig voor de geneeskunde.

Zij roept het cassatiearrest van 28 juni 1956 in, om te beslissen dat artikel 1 van de octrooiwet de geneeskundige produkten die vatbaar zijn voor handel of industrie, niet uitsluit. Evenwel weigert de rechtbank aan de benadeelde partij, behalve de verbeurdverklaring en een principiële vergoeding, de herstelling van de stoffelijke schade, omdat, zelfs indien zij gebeurlijk bestaat, het eerder moeilijk voorkomt er rekening mede te houden omdat zij tenslotte de tegenwaarde vormt van de uitbating van menselijke kwalen. Deze beperking van de gevolgen spruitend uit een nochtans als wettig erkend octrooirecht, wijst op een aarzeling omtrent het karakter van het octrooirecht inzake geneeskunde, dat beheerst blijft door het algemeen belang van de gezondheidszorg voor de mens (*Ing. Cons.*, 1958, 228).

76. — Uit deze samenvatting blijkt dat, zo jurisprudentieel en practisch de octrooieerbaarheid van geneeskundige produkten vatbaar voor handel of industrie vaststaat, het probleem hierdoor gesteld in beginsel niet is opgelost.

Immers de octrooieerbaarheid is afhankelijk van een stellingname omtrent de evenredigheid tussen de wederzijdse belangen van de uitvinder, van de erop steunende industrie, van de verbruikers en van het algemeen openbaar belang inzake gezondheidszorg.

77. — Het is juist dat ook dit evenwicht sedert de wet van 1854 ernstige wijzigingen heeft ondergaan en het is alzo dat zowel in het buitenland als hier te lande, drukke rechtsdiscussies of nieuwe wetsvoorstellen zijn ontstaan.

Vooreerst heeft de ontwikkeling van de scheikunde en van de biologie geleid naar uitgebreide en intensieve onderzoekingen, niet langer in het raam van het persoonlijk en ambachtelijk apothekersberoep, maar in grote farmaceutische bedrijven.

Ten koste van zware inspanningen en tewerkstelling van honderden geleerden en vaklieden, in technisch uitgeruste laboratoria, door uitgebreide opzoekingen en proefnemingen op grond van een reusachtige wetenschappelijke literatuur uit de ganse wereld, door ontzaglijke investeringen en geldelijke risico's, zijn ontelbare nieuwe geneeskundige produkten uitgevonden, op industriële wijze voortgebracht, en onder een handelsvorm en zelfs handelsnaam op de markt gebracht.

78. — De industriële kringen inzake farmaceutische produkten zien dan ook in de octrooibescherming voor hen een vraagstuk van leven of dood. Bovendien beschouwen zij, niet ten onrechte, dat de industrie van geneeskundige specialiteiten een noodzakelijkheid is geworden voor de huidige wereld en dat het onderzoek slechts op verantwoorde, economische wijze mogelijk is, in de industrie. De octrooibescherming is van vitaal belang voor deze nijverheid, veel meer dan voor de verdeling en toebediening van de produkten.

De mededinging in het opzoeken en vervaardigen van geneesmiddelen is zeer groot. De kosten van onderzoek liggen zeer hoog. Er moet beroep worden gedaan op een zeer grote schare beroepsvorsers, van wie de bedrijvigheid dient te worden vergoed. De investeringen in opzoekingen, produktie en verspreiding moeten een minimum kans bieden voor afschrijving. Om deze redenen staan o.a. de Belgische industriëlen op het standpunt dat farmaceutische produkten octrooieerbaar moeten zijn, in beginsel voor een periode van 18 jaar, na vooronderzoek, met geldigheid vanaf de datum van de aanvraag en onderworpen aan het gewoon octrooistelsel, onder voorbehoud van dwanglicenties, die de octrooibescherming niet onrechtstreeks te niet doen.

79. — Het lijdt geen twijfel dat de farmaceutische nijverheid bij gebrek aan doelmatige bescherming ofwel geremd kan worden in haar ontwikkeling, ofwel er

toe aangezet wordt over te schakelen naar gelijklopende sectoren zoals de industriële scheikunde. Dit houdt het gevaar in van beperking van onderzoek of uitvindingsactiviteiten, van afwezigheid van of gebrek aan nuttige geneesmiddelen voor de ganse bevolking. Ook de openbaarmaking van uitvindingen bij middel van het octrooi, leidt tot ontwikkeling. Anderzijds heeft de uitoefening van de geneeskunde grote wijzigingen ondergaan door de massieve aanwending van industrieel voortgebrachte specialiteiten, en door de uitbreiding van de gezondheidszorgen die mogelijk werd gemaakt door de verplichte toetreding tot ziekenfondsen en door de organisatie van de maatschappelijke zekerheid.

80. — Ook hier is het algemeen belang betrokken, ingevolge de stijgende uitgaven voor geneesmiddelen. De toekenning van octrooiexclusiviteiten laat de mogelijkheid toe van prijsmisbruiken, zoals reeds in het *Statute of Monopolies* van 1624, werd voorgehouden.

81. — Het is ook niet langer mogelijk de geneeskundige produkten als een gesloten categorie te beschouwen omdat hierin tal van zeer verschillende voorwerpen worden ondergebracht die geen rechtstreekse geneeskracht bezitten. Naast geneeskundige stoffen van scheikundige oorsprong, komen biologische stoffen in speciale voorbereiding voor : serum en vaccinatiestoffen of gemengde stoffen. Ook de vorm van toediening en de middelen voor de behandeling en bewaring komen te pas, zodat een veelvuldigheid van produkten ontstaat, die wel alle de openbare gezondheid raken maar dikwijls in hun technische vorm slechts onrechtstreeks de geneeskunde bevorderen (zie boven, nr 62).

Het afwegen van de private belangen tegenover de openbare en meteen de grensbepaling voor uitsluiting van geneeskundige voorwerpen, blijft dan ook in ons land en in verscheidene vreemde landen, een vraagstuk dat door de wet onopgelost is gelaten.

82. — Bij deze evolutie mag niet uit het oog verloren worden dat het probleem ook op het vlak van internationaal recht wordt gesteld.

Waar het Unieverdrag in algemene termen de instelling vordert van dwanglicenties als voorafgaandelijke sanctie van verval tegen misbruiken, b.v. van niet-uitbating — art. 5, 3° Unieverdrag — heeft de uitvoerende commissie van de E.E.G., uitdrukkelijk de bescherming van de geneeskundige produkten ter studie genomen.

83. — In ons land werden twee wetsontwerpen ingediend. Het eerste uitgaande van minister Leburton op 8 april 1959 voegde bij artikel 1 van de octrooiwet een artikel 1 *bis,* luidend :

« geneeskundige produkten (*medicaments*) mogen het voorwerp niet » uitmaken van octrooien, behalve wat de werkwijze van voortbrenging » betreft van geneesmiddelen door middel van scheikundige, fysische of » biologische methoden volgens een bepaalde formule ».

Deze bepaling wilde matigend optreden in de gevallen die meestal toelaten een geneesmiddel te bekomen langs verschillende werkwijzen om.

Een alleenrecht van inschrijving van een specialiteit waarvan de formule nieuwe geneeskundige of farmaceutische eigenschappen zou vertonen zou voor hoogstens twee jaar gelden.

84. — Het tweede wetsontwerp neergelegd door minister Meyers op 25 juli 1960, alhoewel in het algemeen bedoeld als wijziging van artikel 23 van de octrooiwet, wil de dwanglicentie invoeren bij toepassing van artikel 5 van de Uniewet.

Het huidig artikel 23 van de octrooiwet voorziet het verval van octrooirechten bij niet-uitbating in België binnen het jaar van de uitbating in den

vreemde, met mogelijkheid van termijnverlenging van één jaar bij gemotiveerd koninklijk besluit.

Deze bepaling is voor de rechtsonderhorigen van het Unieverdrag in België nog niet in toepassingsvormen uitgewerkt.

Ingevolge het verband tussen artikel 23 octrooiwet en artikel 5 van het Unieverdrag, is op dit ogenblik in ons land de niet-uitbating van de uitvinding in België, niet vatbaar voor verval zolang geen uitbating in het buitenland gebeurt.

Wat de uitbating in België betreft, is elke ernstige en ononderbroken uitbating door voortbrenging van het voorwerp van de uitvinding, voldoende.

Het wetsontwerp wil de passiviteit van de octrooihouder tegengaan zelfs wanneer geen uitbating in het buitenland gebeurt. Anderzijds is de fabricatiemogelijkheid in ons land te beperkt, en zou het gebruik alhier zelfs van elders gefabriceerde en ingevoerde werktuigen, als uitbating moeten gelden. Eindelijk kan het voorkomen dat zelfs een ernstige en gestadige uitbating ontoereikend wordt ten overstaan van een biezonder openbaar belang. Zo zou een dwanglicentie moeten kunnen toegestaan worden, daar waar de octrooihouder niet bij machte is of weigert zelf of door vrijwillige licenties het openbaar belang voldoende te dienen en de bevoorrading van het land, de volle tewerkstelling in een industriële tak of de stichting van nieuwe noodzakelijke nijverheden, in de weg zou staan. Hetzelfde zou gelden, zegt woordelijk de memorie van toelichting, « wanneer het geoctrooieerd voorwerp de geneeskunde aanbelangt en alleen het verlenen van een licentie voor de bevolking de poort zou openen tot een therapie » (*Parlem. Besch.*, Senaat, 25 juli 1960, doc. 50).

Het wetsontwerp onderscheidt aldus de uitvindingen die geen biezonder belang bieden en de andere. Onder deze laatste vallen deze welke het gebied van de volksgezondheid betreffen.

Deze tekst, waaruit de bekommernis blijkt om de inrichting van de dwanglicentie, houdt inmpliciet de octrooieerbaarheid in van geneeskundige of farmaceutische produkten.

85. — Over beide wetsontwerpen waren de meningen verdeeld. Zij stuitten op de bezwaren vanwege de industriëlen, dat het verbod van octrooi op geneesmiddelen zowel als de gekozen vorm van dwanglicenties, hun aanspraken op bescherming over het hoofd zien, zonder voldoende rekening te houden met de eisen van Europese samenwerking en eenmaking.

In de kringen van de ziekenfondsen en van de maatschappelijke zekerheid, achtte men de toekenning van absolute alleenrechten onwenselijk en erkende men enkel de noodzaak tussen te komen b.v. door de verlening van uitbatingslicenties op farmaceutische specialiteiten, in het raam van de wetgeving op het visa en de controle hierop. Het algemeen belang betrokken bij de volksgezondheid, het gevaar verbonden aan het monopolie over de onmisbare stoffen voor de vervaardiging van de specialiteiten en dus van de beschikking over de prijs, de weerslag hiervan op de behandelende geneesheer en op al de organismen zoals R.M.Z., C.O.O., N.M.B.S., N.D.O.I. enz., alsmede op de zieken zelf en op de apothekers, woog zwaarder dan de aanspraken van industriëlen.

86. — Het probleem is ook in het buitenland gesteld. In Nederland publiceerde de heer J. Kok (*B.I.E.*, 1951, nrs 5 tot 7), een studie over : « *De Octrooibescherming op het gebied van de pharmaceutische producten en voedingsmiddelen* ». Voor voedingswaren ontstaan uit industriële uitvinding is het gevaar van schadelijke monopolies door octrooi thans kleiner wegens de meestal toereikende bronnen van normale bevoorrading in natuurstoffen.

Geneeskundige produkten integendeel kunnen bij octrooiering leiden tot misbruiken vooral wat de prijs betreft. Maar zulke misbruiken kunnen worden geweerd door wettelijke prijsbeperking, onteigening, verlening van dwanglicenties of octrooien van korte duur, zoals in Zwitserland.

Het hoofddoel van iedere octrooiwet, het bevorderen van de nijverheid en van de technische vooruitgang, zou als overwegend moeten gelden en geen onbillijk onderscheid mogen toelaten tussen de aard van fabricaties. De heer Kok meent dat octrooiverlening gunstig zou inwerken op verhoogde hoedanigheid van fabricatie en produktie en dus de gemeenschap zou dienen.

In een artikel : « *Octrooibescherming voor Geneesmiddelen* » (*Pharmaceutisch Weekblad*, Nederland, 1954, blz. 393), stelt H.P., Teunissen de vraag of een bijzondere octrooiregeling nodig is. Tal van voorwerpen zijn onmisbaar voor het behoud van het leven en van de fysische veiligheid : brandblusapparaten, reddingsmiddelen, alarmtoestellen, invaliedenwagens, kunstledematen, blindenschrift, hoorapparaten, brillen, gebitten, enz.

87. — In *Mitt. Schweizergruppe Intern. Verein Gewerbl. Rechtsschutz*, 1945, blz. 224 en 231 zegde dr. F., Cuemi (van *C.I.B.A.* te Basel) dat bij gebrek aan bescherming de industrie dan liever kleurstoffen zou behandelen. Het zeer moeilijk op te lossen prijzenprobleem kan worden opgevangen door dwanglicenties of zelfs collectieve licenties aan apothekers voor het gebruik van de geoctrooieerde grondstoffen. De verhouding van de kostprijs van geneesmiddelen tot de andere geneeskundige prestaties is eerder gering, en de algemene maatschappelijke zekerheid ontlast de enkeling, dus de zieke.

88. — In Duitsland zijn enkel octrooieerbaar de bereidingswijzen van geneesmiddelen volgens een « *bestimmter Verfahren zur Herstellung* » dat aanleiding geeft tot vele interpretaties. (P. Madiger : *Das Problem des Stoff- und Verfahrenschutzes im Patentrecht*, Stuttgart, 1953, blz. 25).

89. — Behalve de toepassing van de wet van 28 juli 1858 op de geneesmiddelenvoorziening en de uitoefening van artsenij heeft de Nederlandse octrooiwet geen octrooi ingesteld voor geneeskundige produkten, wel voor werkwijzen.

90. — De Engelse wet van 1939 (art. 41), geeft macht aan de *Comptroller General* licenties te verlenen op octrooien voor de bereiding van voedings- en geneesmiddelen ; maar deze regel zou in strijd zijn met art. 5 van de Unie-wet.

91. — Art. 2 van de Zwitserse Octrooiwet sluit uit het octrooigebied de uitvindingen uit :

1° strijdig met de wet of goede zeden.

2° inzake geneesmiddelen en de niet-scheikundige werkwijzen tot vervaardiging van geneesmiddelen.

3° inzake voedingswaren, dranken en veevoeders.

4° inzake scheikundige stoffen, legeringen niet inbegrepen.

92. — Art. 3, I° van de Franse wet van 1844, gewijzigd door de wet van 27 januari 1944, bepaalt als niet octrooieerbaar, de farmaceutische samenstellingen of geneesmiddelen allerhande, welke onderworpen blijven aan de bijzondere wetten en reglementen hieromtrent, doch deze uitsluiting geldt niet voor werkwijzen, schikkingen en middelen voor de vervaardiging ervan.

Een decreetwet van 30 september 1933, nr 53.971, erkent de toekenning van bijzondere licenties wegens het openbaar belang, op zekere octrooien op werkwijzen. Hiernaast gelden de voorschriften van de wet van 11 september 1941, het decreet van 24 juni 1942, de ordonnantie van 23 mei 1945 en de wet van 22 mei 1946, die het visum van farmaceutische specialiteiten inrichten, waardoor hun deugdelijkheid en onschadelijkheid worden nagegaan. Dit laat toe het produkt onder een fabrieksmerk te stellen en er publiciteit voor te maken. Elke namaking blijft gedurende zes maanden verboden.

Een bijzonder regime gold voor de produkten onder houwel, die gedurende de bescherming van specialiteiten onder visum, met dezelfde samenstelling mochten verhandeld worden onder hun wetenschappelijke of gemene naam, en waarvoor alleen publiciteit bij geneesheren mocht gemaakt worden na inschrijving, zonder visa, alhoewel zij bij decreet van 26 november 1956, eveneens onderworpen werden aan toezicht over het nut en onschadelijkheid.

De kaderwet van 4 februari 1959 en het decreet van toepassing van 30 mei 1960, wijzigen thans de toestand door een bijzonder octrooi op geneeskundige stoffen, produkten of samenstellingen overeenstemmend met de bepaling van art. 511 van de *Code de Santé Publique* toe te laten, wanneer zij voor het eerst worden voorgesteld als hoedanigheden bezittend van menselijke geneeskundige, nagenezende, voorbehoedende, diëtetische aard, of nuttige toedienings- of diagnosehoedanigheden. Zij worden onderworpen aan een bijzondere verleningsprocedure en aan een vooronderzoek. Zij kunnen desnoods het voorwerp van dwanglicenties worden.

92 *bis.* — Sindsdien beschikt de wet van 2 januari 1968 dat : « een uitvinding slaande op een geneesmiddel niet geldig mag geoctrooieerd worden dan wanneer zij tot voorwerp heeft een produkt, een stof of een samenstelling voor de eerste maal voorgesteld als een geneesmiddel uitmakend in de zin van artikel L. 511 van het wetboek op de openbare gezondheid ».

A contrario moet hieruit afgeleid worden dat men niet als geneesmiddel kan octrooieren een produkt, stof of samenstelling op zichzelf, daargelaten de biezondere geneeskundige hoedanigheden die men hen toeschrijft. Nochtans dient opgemerkt dat artikel L. 511 van het wetboek op de openbare gezondheid de geneesmiddelen breed bepaalt en hierin zowel deze voor mensen als deze voor dieren begrijpt (Magnin, J.C., *La nouvelle loi française sur les brevets et son intégration dans le droit européen des brevets, Ing. Cons.*, 1968, 5).

93. — In U.R.S.S. werd op 10 april 1962 het toepassingsdecreet uitgevaardigd van het B.W. waarin de uitvinder recht bekomt op ofwel de erkenning van zijn naam, met eventuele vergoeding, of bovendien een uitsluitend recht kan bekomen, onder voorbehoud van een dwanglicentie tegen vergoeding, wanneer de uitvinding een bijzonder belang inhoudt voor het land.

94. — Men mag besluiten dat uitvindingen die de gezondheid betreffen niet uit zichzelf ongeoorloofd zijn ; dat zij ook niet in het algemeen en door een uitdrukkelijke tekst aan de octrooiwet onttrokken zijn en in de huidige stand van zaken hun octrooieerbaarheid afhangt van de beoordeling van hun industrieel- of handelskarakter.

De werkwijzen zijn als dusdanig octrooieerbaar, zelfs indien slechts een enkele leidt tot een bepaald produkt, zodat uiteindelijk dit produkt in feite door het octrooi op de werkwijze beschermd wordt.

Onder geneeskundige produkten vallen niet de heelkundige werktuigen, noch de bijkomende en niet noodzakelijke toebehoorten. Zo oordeelde het hof van beroep te Parijs op 27 juni 1958 (*Ing. Cons.*, 1959, blz. 208), dat produkten opgenomen door of ingespoten bij patiënten om aan radiografie contrastmiddelen te geven, op zichzelf niet geneeskundig zijn, zelfs indien zij onderworpen zijn aan het farmaceutisch visum.

In verband hiermede bepaalt artikel 1 van het K.B. van 20 augustus 1955 betreffende de fabricatie, de bereiding en de groothandel in geneesmiddelen deze laatste als : « ieder farmaceutische stof of samenstelling bezittend- of voorgesteld als bezittend » genezende of voorbehoedende eigenschappen, ongeacht of zij voor menselijke geneeskunde of voor dierenartsenij bestemd zijn.

De enige wettelijke uitsluiting op de octrooieerbaarheid van geneesmiddelen steunt ten slotte op hun gebeurlijke afwezigheid van handels- of industrieel karakter. De reden van deze beperking is niet eigen aan de geneesmiddelen, maar absoluut omdat de octrooiwet slechts bescherming geeft teneinde hierdoor de economie te bevorderen. Het gaat niet langer om geoorloofdheid, want zelfs wettelijk beschermbare uitvindingen van economisch karakter kunnen in wezen nog ongeoorloofd worden geacht. Daarom ook voorziet b.v. artikel 5 van het Frans decreet van 30 mei 1960 de nietigheid van bijzondere octrooien op geneesmiddelen wanneer hun voorwerp strijdig is met de openbare orde, de veiligheid, de goede zeden of de wet.

TITEL IV

BEGRIP „OCTROOI"

AFDELING I. — *Terminologie.*

95. — Zowel rechtspraak als rechtsleer spreken, in ons land, meestal over uitvindingsbrevetten, liever dan over «octrooien».

In de officieuze vertaling van de wet van 1854, uitgegeven door het Ministerie van Economische Zaken in 1936, wordt de term octrooi gebruikt.

Deze terminologie is te verkiezen om verschillende redenen.

De woordelijke vertaling van de Franse uitdrukking «brevet», biedt geen voordeel van universaliteit. Over het grootste deel van de wereld, namelijk in Angelsaksische en Middeneuropese landen wordt het woord patent gebruikt, hierbij doelend op de oudste octrooiacten, die bij middel van «*litterae patentes*», d.i. koninklijke openbaarmakingen werden verleend.

De term brevet is geenszins specifiek en slaat meer op een vorm van akte, dan op een essentieel bestanddeel ervan. Het «brevet» is niets meer dan de verkorte samenvatting van een stuk en wordt gebruikt voor zeer verscheiden voorwerpen : een militair brevet, een pensioenbrevet, een brevet van scheepspiloot, een notariële akte in brevet. Het herinnert zeer weinig aan zijn geschiedkundige oorsprong uit de leenheerlijke tijd, de aflevering van een Koninklijk Brevet als titel van voorrechten, alleenrechten of gunsten allerhande.

Het woord octrooi, alhoewel nog verwarring scheppend met het afnemend gebruik van dit woord voor tolpost of toegangsrecht tot een bepaald gebied, heeft het voordeel de nadruk te leggen op het essentieel karakter van ambtelijke vergunning of toekenning van een recht.

Ook met het oog op de wenselijke eenvormigheid in het Nederlandse taalgebied, dient te worden onderstreept dat octrooi in Nederland de algemeen geldende benaming is. Daar dit land een uitgebreide en zeer vakkundige rechtsleer en rechtspraak bezit, waaronder deze van de Octrooiraad, en in België de nederlandstalige literatuur inzake octrooien nog beperkt is, komt het ons gepast voor aan te leunen bij de Nederlandse traditie.

AFDELING II. — *Verschillende betekenissen in de wet.*

96. — Artikel I bepaalt : «Onder de benaming van uitvindingsoctrooien zullen er uitsluitende en tijdelijke rechten worden verleend».

« Octrooi » bedoelt hier duidelijk het geheel van de rechten die door de verlening van de akte worden beschermd.

Artikel 3 bepaalt : « De duur der octrooien is bepaald op 20 jaar », en legt dus de nadruk op de geldigheidsduur van de verleende bescherming.

Artikel 19 bepaalt dat : « Een besluit van de Minister van Economische Zaken de vervulling der voorgeschreven formaliteiten vaststelt, en zonder verwijl aan de deponent wordt afgeleverd om zijn octrooi uit te maken », zodat hierdoor de titel zelf, de ambtelijke akte of *instrumentum* van de toekenning wordt bedoeld.

Artikel 7 vereist de voorlegging van deze titel bij een verzoekschrift strekkend tot beschrijvend beslag. Zoals dit onder de toepassing van de gelijkaardige Franse wet van 1844 werd aanvaard, dient deze bepaling begrepen te worden in de zin van ambtelijke uitgifte of expeditie van het Ministerieel Besluit van Octrooi.

Artikel 20 bepaalt : « De verleende octrooien, met inbegrip van de beschrijvingen, worden woordelijk of in 't kort door de zorgen van de administratie gepubliceerd, in een bijzondere verzameling », en doelt dus op de termen waarin een octrooi werd aangevraagd en verleend, dit wil zeggen op de juiste weergave en omlijning van het voorwerp van het octrooi.

Artikel 23 bepaalt dat in geval van niet-uitbating van het octrooi binnen één jaar (of hoogstens twee) van de uitbating ervan in den vreemde, of ingeval van schorsing gedurende één jaar van de uitbating in België van een elders toegepast octrooi de ongeldigverklaring bij koninklijk besluit van het Octrooi, waardoor moet verstaan worden dat het octrooi vervallen wordt verklaard bij Koninklijk Besluit zodat een einde wordt gesteld aan het bestaan of aan de rechtsgevolgen van een octrooi.

Artikel 24 bepaalt : « Het Octrooi wordt door de rechtbanken om volgende redenen nietig verklaard, namelijk wegens het vóórbestaan van wettelijke voorrangen van vroeger gebruik, octrooi of openbaring, of wegens de moedwillige verzwijging in de beschrijving gehecht aan het verzoekschrift, van een deel van het uitvindingsgeheim ». In al deze gevallen wordt het octrooi vanaf zijn oorsprong teniet gedaan zodat de daad zelf van octrooiverlening wordt ingetrokken.

Hetzelfde geldt voor artikel 25 dat de nietigverklaring voorziet door de rechtbanken wegens voorrang van een vroeger octrooi.

97. — Deze verscheidenheid van betekenissen dient in acht genomen te worden voor de juiste interpretatie van de wet, alsmede voor deze van rechtsleer en rechtspraak. Breed genomen erkennen wij aldus onder dezelfde naam van octrooi :

— de akte of daad van verlening ;
— het juiste voorwerp van het alleenrecht ;
— de rechten en rechtsgevolgen spruitend uit het octrooi ;
— de ambtelijke publicatie in de Verzameling ;
— titel of *instrumentum* geldend als bewijsstuk.

Bij het onderzoek van het begrip « uitvinding » dat noodzakelijk ten grondslag van het octrooi ligt, zal een gelijkaardig onderscheid in de terminologie passend voorkomen.

98. — Uit de aanhaling van deze teksten blijkt dat bij gebrek aan bepaling van het octrooi, de wetgever hierdoor in h o o f d z a a k b e d o e l t de ambtelijke toekenning door regeringsdaad, op grond van de wet, aan de houder van een technische uitvinding of verbetering vatbaar voor industriële- of handelsuitbating, van uitsluitende en tijdelijke rechten van beschikking en uitbating met macht zich tegen inbreuken te verzetten, en op voorwaarde van naleving van zekere verplichtingen, gebiedend opgelegd in het algemeen belang.

TITEL V

RECHTSVOORWAARDEN TOT VERKRIJGING

99. — De eigenlijke octrooirechten verlenen slechts erkenning en rechtsgevolgen na de vervulling van de wettelijk voorgeschreven voorwaarden.

100. — Men onderscheidt veelal deze voorwaarden in vorm- en grondvoorwaarden. Alhoewel deze terminologie didactisch voordelen biedt, is zij niet helemaal juist.

Zeker zijn tal van voorwaarden, wat de regelmatigheid naar de vorm van de aanvraag betreft, bestuurlijk en formeel. Maar andere, eveneens voorkomend bij de behandeling van de aanvraagprocedure, zijn buiten hun vorm om, ware grondvoorwaarden. Zo is het juridisch feit van de akte van de aanvraag essentieel, zo eveneens de taksbetaling en de ambtelijke publicatie van het octrooi, die, als openbaring van technische nieuwheid bepalend is geweest in de geest van de wetgever, voor de toekenning van alleenrechten.

Het bestuurlijk onderzoek beperkt zich niet tot de enkele vorm, maar reikt de grond wanneer *ex officio* ongeoorloofdheid wordt vastgesteld.

Het ministerieel besluit van octrooi kan als formele akte worden beschouwd, maar is tevens een essentiële regeringsdaad.

101. — Het komt dan ook juister voor het onderscheid tussen grond en vorm niet als determinerend, maar enkel als nuttig te aanvaarden.

In de werkelijkheid legt de wet, voor het totstandkomen en het behoud van octrooirechten, essentiële voorwaarden op, die zowel bij de aanvraag en de verleningsprocedure, als tijdens de duur van het octrooi vereist zijn.

HOOFDSTUK I

Procedure tot octrooiverlening

102. — Het Koninklijk Besluit van 24 mei 1854, in zijn huidige gewijzigde vorm, bepaalt de rechtsvormen die door de aanvrager te vervullen zijn.

Hieronder bevinden zich ondergeschikte formaliteiten van zuiver bestuurlijke aard (soort papier, afmetingen, metrische schaal van tekeningen), die naar de zorgvuldige aanduidingen van het uitvoeringsbesluit zullen worden nageleefd maar geen essentieel karakter dragen. Daarnaast staan echter de bepalingen die voor het bestaan zelf van het octrooi onmisbaar zijn : de aanvraag, de taksbetaling, het bestuurlijk onderzoek, het Ministerieel Besluit houdende toekenning van octrooi en de publicatie van de inhoud van het octrooi.

Afdeling I. — *De aanvraag.*

§ 1. — De aanvrager.

103. — De eerste vraag is te weten wie als aanvrager mag optreden. De wet erkent geen voorrecht op aanvraag en verlening van octrooi ten behoeve van de eerste of ware uitvinder zoals in de Angelsaksische wetgevingen en spreekt enkel over de « aanvrager ».

De Nederlandse wet van 7 november 1910 noemt wel als eerste rechthebbende de ware uitvinder (art. 1), maar beschouwt met het oog op de octrooiverlening, als uitvinder hij die het eerst, bij de in artikel 13 bedoelde octrooiraad, een aanvraag om octrooi indient.

104. — Het K.B. van 24 mei 1854 voorziet bij artikel 3 de vermelding, in de aanvraag, van de naam van de uitvinder maar de enige sanctie tegen misbruik wordt niet beteugeld door octrooiweigering, maar door een rechtsvordering in gemeen recht, gesteund op artikel 1382 van het B.W., en op de jurisprudentiële constructie van de subrogatie. De vermelding van de naam van de uitvinder in de titel van octrooi, als uitoefening van het moreel recht voorzien door het Unie-Verdrag, artikel 4 *ter*, veronderstelt juist integendeel dat de uitvinder niet als aanvrager optreedt.

105. — Het blijkt bij onachtzaamheid te zijn geweest dat de wet van 11 oktober 1919 in art. 13, de gerechtelijke intrekking van een octrooiverlening, toegestaan wegens oorlogsomstandigheden ten laste van de uitvinder of van zijn recht-

hebbende, voorziet. Ook niet wanneer er twijfel bestaat over gebeurlijke gemeenschappelijke aanspraken van mede-uitvinders of over uitvindingen verwezenlijkt in dienstverband (nl. in opdracht, voor rekening of met materiële bijdrage van een werknemer), voorziet de wet een uitzondering op de ontvankelijkheid van een aanvraag door om het even wie ingediend.

106. — De enige rechten die kunnen worden geschaad door een aanvraag ingediend door een onrechtmatige bezitter van de uitvinding, zijn het burgerlijk recht op de bescherming van wettige belangen tegen onrechtmatige schade, en het moreel recht van de uitvinder op naamverlening en vaderschap erkend door artikel 4 van het Unie-Verdrag (wet van 2 jan. 1939).

Het recht op aanvraag van octrooi staat derhalve open voor elke aanvrager.

§ 2. — Rechtskarakter van de aanvraag.

A. — *Omschrijving.*

107. — Alhoewel de aanvraag, als essentieel bestanddeel, en als gebiedende vormvereiste voor het tot standkomen van het octrooirecht, hiermede een rechtsverband vertoont is zij op zichzelf genomen geen rechtshandeling, maar enkel een rechtsfeit of een aanspraak op een toekomstig recht. Men zou ze weliswaar, in het raam van een brede opvatting van de rechten, kunnen vergelijken met de uitoefening van een macht, door de wet voorzien, en waardoor een rechtsverhouding kan tot stand komen (*vgl.* het Duitse *Gestaltungsrecht* van E. Seckel). Maar het privatief en positief karakter van zulk een machtsrecht is afwezig, zolang het openstaat voor elkeen en enkel een feitelijke gedraging vormt. Het staat veel nader bij het begrip inbezitneming, waaruit rechtsgevolgen kunnen ontstaan.

108. — Men kan zich nochtans afvragen of de toestand wel dezelfde is naargelang de aanvrager de uitvinder of een derde is. Voor de uitvinder bestaat alleszins, en hier blijkt het Unie-verdrag enkel declaratief te zijn, het moreel recht op naamgeving of vaderschap dat uit de verwezenlijking zelf van de uitvinding ontstaat en een vorm van spontaan bezit bevestigt. Wat hem betreft is geen rechtsbekwaamheid nodig.

109. — Waar de aanvrager optreedt als bezitter, zonder de titel van uitvinder op te vorderen, kan het bestuur zich niet van zijn hoedanigheid vergewissen, en zal het hem evenals de ware uitvinder, zonder nader onderzoek, als aanvrager moeten ontvangen, zodat ook hij geen rechtsbevoegdheid zal dienen te bewijzen.

110. — Het is echter anders gesteld met de aanvrager die optreedt als rechtverkrijgende of gelastigde, want in zulk geval is een rechtsovereenkomst aanwezig die de bekwaamheid vereist om zich tot iets te verbinden. In feite is het bestuur in zulk geval gerechtigd het bijkomend element van overdracht of lastgeving door een geldige overeenkomst te laten bewijzen.

B. — *Theorie van de overeenkomst.*

111. — Het hof van cassatie in Frankrijk heeft geoordeeld dat de aanvraag en de verlening van octrooi een soort overeenkomst vormden tussen de uitvinder en de maatschappij (20 juni 1887, *S.*, 1888, I, 152). In feite is zulke overeenkomst afwezig. Het is de wet zelf die een vergelijk beoogt tussen de belangen van de uitvinder en deze van de gemeenschap. Maar deze verhouding dringt zich aan de aanvrager en de Staat op, zonder zich individueel tussen hen beiden te vernieuwen. De regering is integendeel van elke verantwoordelijkheid over de werkelijkheid, de nieuwheid of de verdienstelijkheid van de uitvinding ontheven en beperkt zich tot de uitvoering van de haar opgelegde bestuurlijke verplichtingen.

Zo men deze Franse zienswijze bijtreedt, dan zou de overeenkomst tussen aanvrager en regering als gevolg meeslepen dat de aanvrager als contractant rechtsbekwaamheid moet bezitten. De wet integendeel, zegt dat het octrooi zonder voorafgaandelijk onderzoek wordt afgeleverd aan « alwie » op behoorlijke wijze een aanvraag indiende (art. 2 en 17 van de Octrooi-wet).

C. — *Vergelijking met auteursrechten.*

112. — Anspach en Coppieters maakten een vergelijking met de toestand van auteurs van modellen en tekeningen (*Nov.*, nr 557). Behalve het voorbehoud dat hoger werd gemaakt omtrent de persoonlijke rechten van de uitvinder, is de vergelijking nochtans met voorzichtigheid te hanteren. De maker van auteurswerk is ingevolge de wet van 1886, *ipso facto,* door zijn veropenbaarde schepping, eigenaar van het volkomen recht op zijn auteurswerk. Geen rechtbekwaamheid komt te berde bij het ontstaan van de rechtsband tussen auteur en auteurswerk, en de eruit vloeiende rechten.

113. — In het octrooiwezen is elke aanvrager ontvankelijk, dus ook andere dan de uitvinder. De zakelijke octrooirechten ontstaan niet door de veruiterlijking en openbaring van een geesteswerk, maar door de wet, ingevolge een gebiedende proceduur. Daarom is het vraagstuk van de rechtsbekwaamheid van de aanvrager anders gesteld. Doordat de aanvraag slechts virtueel zal inwerken op de rechtssfeer van anderen blijft zij op zichzelf een feit en staat als dusdanig open ook voor onbekwamen. Minderjarigen, onbekwaamverklaarden, onder gerechtelijk raadsman geplaatsten of gefailleerden blijven ontvankelijk als aanvragers.

D. — *Beheer- of bewarende daad.*

114. — Het heeft geen zin hierbij een onderzoek te doen naar de aard van de daad van aanvraag : beheersdaad of bewarende daad, omdat geen actueel rechtsgoed als voorwerp aanwezig is. Dit sluit niet uit dat de terugwerkende kracht van het octrooi tot de datum van de aanvraag een voorrang kan vestigen, voor dewelke dan de aanvraag bewarend zou zijn geweest. Maar zulke bewaring heeft toch enkel betrekking op een optie of voorrang en niet op een onvoorwaardelijk recht.

Gans anders wordt de toestand, eens het octrooirecht verleend, wanneer het gaat om de uitoefening tegenover derden van de uitsluitende rechten, die er door de wet aan verbonden zijn. Zulke uitoefening van een burgerlijk recht, door overdracht of door vordering wegens namaking, vereist vanzelfsprekend rechtsbekwaamheid.

Het is nochtans essentieel nodig dat de aanvrager als persoon vatbaar weze voor toekenning van rechten, zodat hij ofwel een natuurlijke persoon, ofwel een wettelijk bestaand zedelijk lichaam moet wezen (rechtspersoon). Geen onderscheid tussen openbare en private personen dringt zich op.

§ 3. — Vormvereisten.

De aanvraag is een vrije daad wat het initiatief ervan betreft, maar zij is als rechtsvorm gebonden aan bepaalde wettelijke vormen.

A. — *Plaats van de indiening.*

115. — De aanvrager dient zijn verzoek in dubbel in bij de Dienst voor Nijverheidseigendom. Hij kan het ook persoonlijk neerleggen ter griffie van een van de Provinciebesturen of ten kantore van een der buiten de hoofdplaats van de provincie gelegen arrondissementscommissariaten, behalve in de provincie Brabant (art. 17 gewijzigd door de wet van 1 juni 1964). In beginsel worden dus de aanvragen voortaan bij de Dienst voor Nijverheidseigendom gedeponeerd, persoonlijk of per post. Aanvragen per post vergezeld van een bewijs van ontoereikende taksbetaling worden aanvaard mits zij aan de andere voorwaarden voldoen, maar voor de aflevering van het octrooi wordt vereist dat de betaling wordt aangevuld binnen de termijn en volgens de regelen door de Koning te bepalen.

B. — *Bijkomende documenten.*

116. — Bij deze aanvraag moeten onder verzegelde omslag worden gevoegd :

1° een duidelijke en volledige beschrijving van het uitgevonden voorwerp ;

2° de tekeningen, modellen, monsters die voor een goed begrip van de beschrijving nodig zijn ;

3° een eensluidend verklaard duplikaat van de beschrijving en tekeningen ;

4° een borderel van de neergelegde stukken en voorwerpen (art. 1 K.B. 1854) ;

5° in dubbel exemplaar, een tekst van een 10-tal lijnen, de essentiële bestanddelen opgevend van de uitvinding met de tekening die nodig zou zijn voor zijn begrip ; dit enkel met het oog op de publicatie en geldend als ontwerp (K.B. 20 dec. 1965).

C. — *Taksbetaling.*

117. — De aanvragen worden voorzien van fiscale zegels, afgetekend na nazicht van het juist bedrag, door de provinciale griffier of arrondissementscommissaris die de aanvraag ontvangt. Deze zegels gelden als betaling van de neerleggingstaks van 50 fr. (K.B. 30 juni 1933) of van de vaste taks op verbeteringsoctrooien, en van de eerste jaartaks van 100 fr.

Artikelen 1 en 2 van het K.B. van 29 september 1958 met verwijzing naar artikel 13 Reg. Besl. van 18 september 1947 tot uitvoering van het wetboek van zegelrechten, schaft artikel 2 K.B. 24 mei 1854 af, waarbij het bewijs van de taksbetaling moest geschieden door een kwijtbrief van de ontvanger van de zegelrechten en waarbij, bovendien, de ontvankelijkheid van de aanvraag onderworpen was aan het vertoon van het bewijs van de taksbetaling.

Nochtans blijft de verplichting het zegelrecht vooraf te kwijten impliciet behouden, enerzijds wegens haar gedeeltelijk fiscaal karakter, anderzijds door de formaliteit van het nazicht van het bedrag van de zegels door de ambtenaar van de Dienst voor Nijverheidseigendom, de griffier van de provincie of de arrondissementscommissaris.

D. — *Inhoud van de aanvraag.*

118. — De aanvraag bepaalt de identiteit van de aanvrager (naam, voornamen, beroep, werkelijke of verkozen woonplaats of werkelijk verblijf, K.B., 7 mei 1900, art. 6).

Zij draagt als titel een beknopte en juiste opgave van het voorwerp van de uitvinding en mag slechts op een enkel hoofdvoorwerp slaan. De aanvraag vermeldt verder de biezonderheden, die met het hoofdvoorwerp verband houden en de toepassingen, die werden opgegeven. Voor een invoer-octrooi moeten de datum, duur en land van toekenning van het oorspronkelijk octrooi worden vermeld. De verkrijger van een vreemd octrooi moet bovendien zijn hoedanigheid van rechthebbende bewijzen bij akte in behoorlijke vorm opgesteld.

E. — *Taal.*

119. — De beschrijving (in een der drie landstalen) voor aanvragen ingediend door een Belg of door een vreemdeling, die gemachtigd is zijn woonplaats in België te vestigen, moet, wanneer zij in het Duits is opgesteld, vergezeld zijn van een Nederlandse of een Franse vertaling.

Voor vreemdelingen, die niet gemachtigd zijn hun woonplaats in België te vestigen moet de tekst in het Frans of in het Nederlands gesteld zijn.

F. — *Vorm van bestuurlijke aard.*

120. — De tekst moet doorlopend en zuiver zijn, zonder overschrijvingen of veranderingen. Ongeldige woorden mogen worden doorgehaald, maar moeten worden geteld en vastgesteld.

De pagina's en verwijzingen worden geparafeerd.

De aanvraag wordt op losse bladen langs één zijde beschreven *pro patria*-formaat (21/22 × 34 cm), met 35 lijnen per bladzijde en 4 cm vrije marge links. Zwarte inkt. Zo met een schrijfmachine origineel : het rechtstreeks getijpt exemplaar. Gepagineerd en los gehecht.

De eerste bladzijde laat van 8 tot 9 cm vrij bovenaan voor aanmerkingen van het bestuur.

121. — Vóór de inschrijving moeten de naam van de uitvinder of aanvrager, de titel van de uitvinding, en gebeurlijk de prioriteitsverklaring (volgens het Unieverdrag van Parijs) worden vermeld.

De beschrijving besluit met een samenvatting, die kort en nauwkeurig de onderscheidende kenmerken opgeeft die de nieuwheid uitmaken.

122. — De tekeningen moeten zoveel mogelijk het toestel of werktuig in plan, doorsnede en projectie vertonen, op metrische schaal, met trekpen volgens de regels van technische tekeningen, in tamelijk zware trek met een zeer zwarte chinese inkt of gedrukt op onuitwisbare wijze met zeer zwarte inkt.

Verdere bepalingen slaan op de technische uitvoering van tekening, letters en cijfers. Deze tekening moet zuiver en gaaf zijn, zonder tekst en vatbaar voor reproduktie bij middel van foto. Meerdere tekeningen op een blad moeten afzonderlijke vierkanten bekleden. Het formaat is dit van de beschrijving en de vellen moeten los zijn. Een strook van 3 cm blijft vrij boven, links en onderaan. In de bovenste staat de naam van de aanvrager, goed leesbaar geschreven, in de onderste staat de datum en de handtekening van de aanvrager of zijn gevolmachtigde.

De tekeningen, oorspronkelijke en in duplicaat, zijn op stevig wit papier, glad en niet glanzend, gemaakt (K.B. 9 okt. 1962).

G. — *Proces-verbaal.*

123. — Alle stukken worden gedagtekend en ondertekend door de aanvrager of zijn gevolmachtigde, wiens volmacht, behoorlijk gelegaliseerd, aan de aanvraag wordt gehecht. De ambtenaar daartoe gemachtigd door de Minister die de Dienst voor Nijverheidseigendom in zijn bevoegdheid heeft of de griffier van het Provinciaal bestuur of de arrondissementscommissaris stellen een kosteloos proces-verbaal op dat de overhandiging van ieder bundel vaststelt, met dag en uur van neerlegging. In dit proces-verbaal wordt de uitvinding door een korte en waarachtige titel vermeld zoals door de aanvrager zal worden aangeduid.

Het proces-verbaal vermeldt verder naam, voornamen, hoedanigheid en woonplaats van de aanvrager of zijn gelastigde, alsmede de betaling van de eerste jaartaks (deze tekst werd niet opgeheven door het K.B. van 29 sept. 1958, art. 1).

Wanneer de aanvraag een invoeroctrooi betreft moeten de datum en de duur van het octrooi in het land van oorsprong en de naam van de octrooihouder worden vermeld.

Het proces-verbaal wordt ondertekend door de aanvrager indien hij de aanvraag persoonlijk neerlegt en door de opsteller, en gehecht aan de omslag van de bundel van de stukken van de aanvraag.

Een kosteloos afschrift wordt aan de indiener verleend.

De wettelijke datum van de uitvinding wordt door het proces-verbaal vastgesteld (art. 18 Octrooi-wet).

H. — *Opname in het register.*

124. — Is de aanvraag in de bundel neergelegd, dan wordt een exemplaar dadelijk aan de aanvrager teruggegeven, nadat de griffier of arrondissementscommissaris er het ambtelijk zegel heeft op gedrukt met vermelding van dag en uur van de neerlegging en van het nummer van neerlegging. Immers alle aanvragen worden in een daartoe bestemd register opgenomen, in de volgorde van hun ontvangst, genummerd en met dag en uur bepaald. Het nummer van dit register blijft niet gehecht aan het te verlenen octrooi zelf, maar dient enkel als controlemaatregel voor ordelijke opname, in de tijd, van de aanvragen.

I. — *Biezondere gevallen.*

125. — Voor verbeteringsoctrooien moet naast de aanvraag de biezondere taks gekweten zijn en indien de aanvrager geen titularis van het hoofdoctrooi is, dient het bewijs voorgelegd dat hij door de titularis van het hoofdoctrooi gemachtigd is.

De aanvraag steunend op een prioriteitsrecht verbonden aan een octrooi, aangevraagd in een der landen van de Unieconventie, vermeldt de datum en het land waar de aanvraag voor het oorspronkelijk octrooi werd neergelegd op gevaar af, bij verzuim, het prioriteitsrecht te verliezen (*Nov.*, nr 621).

De wet van 10 januari 1955 betreffende de landsverdediging en staatsveiligheid verbiedt bij artikel 5 een octrooiaanvraag in het buitenland of de schorsing van verlening, in zekere gevallen.

De wet van 15 juli 1957, in opvolging van vele gelijkaardige, houdt biezondere bepalingen in ter bescherming van uitvindingen die tijdelijk het voorwerp zijn van internationale tentoonstellingen: neerlegging van de aanvraag bij de Dienst van de Nijverheidseigendom, toelating van betaling van taks na neerlegging, beschrijving in vreemde taal, op voorwaarde van tijdige regularisatie.

J. — *Biezondere raadgevers: octrooigemachtigden.*

126. — Wegens het groot belang en de betrekkelijke ingewikkeldheid van de formaliteiten van de aanvraag, wordt deze in de meeste gevallen verricht door biezondere raadgevers die door hun technische kennis en ervaring en hun biezondere documentatie in staat zijn de aanvragen tegen overijlde, zorgeloze of gebrekkige indiening te behoeden.

De wet van 11 oktober 1919 heeft ten opzichte van deze beroepsman-

datarissen een biezondere bepaling opgenomen in haar artikel 11 waardoor degene die zich schuldig zou maken aan zware fouten bij de uitoefening van zijn beroep, door de bevoegde minister kan uitgesloten worden van het recht als mandataris, aanvragen van octrooi in te dienen.

§ 4. — Gevolgen van de indiening.

A. — *Behandeling door het bestuur.*

127. — De naleving van de wettelijke voorschriften betreffende de wijze van indiening van een aanvraag van octrooi en haar rechtmatige opname door het Bestuur, verplicht de overheid niet alleen ze te ontvangen, maar ze verder wettelijk te behandelen.

Hieruit volgt niet dat de proceduur van bestuurlijk toezicht noodzakelijk tot octrooiverlening moet leiden. Evenmin volgt hieruit dat de overheid kan gedwongen worden een octrooi af te leveren.

De openbare dienst gelast met het toezicht over de naleving van bestuurlijke voorwaarden (taksbetaling, vormvoorschriften en geoorloofdheid) oordeelt hieromtrent binnen de grenzen van zijn opdracht en bevoegdheid. Bezwaren omtrent geoorloofdheid zouden slechts bij overschrijding van macht, miskenning van de wet of schending van het algemeen belang, op het bestuurlijk vlak kunnen bestreden worden.

128. — Bij ontstentenis van gebreken in de bestuurlijke procedure, kan impliciet worden aanvaard dat de overheid verplichting heeft een octrooi te verlenen. Men kan hiervoor argumenten vinden in het feit dat de wet van 1854 deze van 1817 afschaft, waarin niet alleen een bestuurlijk onderzoek van de aanvraag strekkende tot nazicht van een essentiële nieuwheid was voorzien, maar ook uitdrukkelijk het recht aan de Koning werd toegekend, om passende redenen, het octrooi te weigeren. Zulk voorbehoud wordt in de huidige wet niet gemaakt. Het hof van cassatie oordeelde dan ook dat de wet van 1854 door het verzaken van een onderzoek omtrent het belang van de technische nieuwheid, « de verlening verplicht maakte » (12 april 1862, *Pas.*, I, 177).

129. — Uitdrukkelijk besliste het hof van cassatie (Cass., 13 mei 1880, *Pas.*, I, 139), dat bij afwijking van de wet van 25 januari 1817 onder dewelke een uitvindings- verbeterings- of invoeroctrooi aan het oordeel van de regering was overgelaten, en dus een vooronderzoek instelde, de wet van 21 mei 1854 door deze octrooiverlening verplicht te maken, het bestuur ontsloeg van elk voorafgaand onderzoek of waarborg over de werkelijkheid, de nieuwheid of de waarde van de uitvinding.

In zijn advies voor dit arrest, zegde Mestdagh de ter Kiele nog scherper : « terwijl onder de wet van 1817 een zekere vrijheid aan de regering werd gelaten in de verlening van octrooien, worden heden, sedert de wet van 1854, de octrooien niet meer afgesmeekt van de willige rechtsmacht van de regering ; zij worden genomen ; de regering is gevorderd ze af te leveren zoals een ontvanger van hypotheken, registratie of consignatie ».

B. — *Aansprakelijkheid van het bestuur.*

130. — Echter rijst hier de vraag of een voorziening door de aanvrager tegen de regering zou kunnen worden ingediend. Zo het recht op octrooiverlening, voortvloeiend uit de regelmatigheid van de aanvraag, een positief burgerrechtelijk karakter heeft, dan blijft hoogstens de foutieve ontzegging ervan vatbaar voor een vordering in schadevergoeding. Wegens de scheiding der machten kunnen de rechtbanken het Rijk niet dwingen octrooi te verlenen.

Een beroep op de Raad van State op grond van machtsafwending kan enkel tot vernietiging leiden van een bestuurlijke beslissing.

Toch is het waar dat artikel 19 van de wet, de aflevering van het M.B. van octrooi z o n d e r v e r w i j l voorziet, maar deze bepaling is niet nader omschreven en bij afwezigheid van een bestuurlijke beslissing zou enkel het verzuim aan te klagen zijn, zodat de benadeelde in een ongunstige toestand staat. In de praktijk zijn nochtans geen gevallen gekend van willekeurige weigering of onthouding van octrooiverlening, zodat deze beschouwingen louter theoretisch voorkomen.

C. — *Recht van voorrang.*

131. — De enkele indiening van een aanvraag o p r e g e l m a t i g e w i j z e in een der verdragsluitende landen van het Unieverdrag, brengt volgens artikel 4 van dit verdrag, onder voorbehoud van de rechten van derden, ten voordele van de vrager of van zijn rechtverkrijger e e n r e c h t v a n v o o r r a n g mede voor de deponering in andere landen, binnen een bepaalde termijn. Hierdoor sleept de enkele neerlegging van de aanvraag bredere gevolgen mede, tot buiten het land.

§ 5. — Belang van de beschrijving.

132. — De beschrijving van de uitvinding die gevoegd wordt bij de aanvraag tot octrooi is van zeer groot belang.

De wet eist uitdrukkelijk dat deze beschrijving juist en volledig weze (art. 17 Octrooi-wet) en laat bovendien de nietigverklaring toe van het octrooi, op vordering van derden, door de rechtbanken, wanneer moedwillig een deel van het geheim werd weggelaten of de beschrijving opzettelijk onjuist werd gemaakt (art. 24 *B*).

133. — Ook hier gewaagt men soms van een soort o v e r e e n k o m s t die door de neerlegging van de aanvraag niet alleen zou ontstaan tussen de aanvrager en het overheidsgezag, maar zelfs tussen de aanvrager en de belanghebbende derden. De inhoud en de grenzen van deze overeenkomst zouden worden bepaald door de beschrijving en de aanspraken van de aanvrager.

Deze zienswijze berust evenwel op een verwarring tussen zeer onderscheiden begrippen.

Men mag aannemen dat de wetgever als een zijner belangrijkste beweeg-

redenen tot het inrichten van een beschermingsstelsel, de ondubbelzinnige onthulling en de werkelijke uitbating van een nuttige uitvinding voor ogen heeft gehad. Deze bescherming wordt verleend in ruil van de ter beschikkingstelling van de uitvindingsgedachte en haar aanwending, en dan ook in de mate hiervan. Maar deze algemene beweegreden leidt de wet tot een vergelijk tussen de belangen van de gemeenschap en deze van de aanvrager.

134. — Wat de overheid betreft, zij verleent het octrooi zonder enige waarborg van de juistheid van de beschrijving, van het bestaan zelfs van een uitvinding of van haar hoedanigheid.

Het onderzoek raakt de grond niet van de uitvinding en dus ook niet de toedracht en inhoud van de beschrijving, behalve dan de bezwaren die de overheid kan opwerpen om redenen van openbare orde en geoorloofdheid. Haar enige rol tijdens het onderzoek bestaat erin vormgebreken of leemten te laten herstellen en uiteindelijk vast te stellen dat de voorgeschreven formaliteiten zijn vervuld ; deze vaststelling geldt als titel van octrooi (art. 13, K.B.).

Dit wil niet zeggen dat de Staat vreemd blijft aan het bindend karakter van de revindicaties vervat in de octrooibeschrijving. Hij zal inderdaad slechts zijn bescherming verlenen binnen de grenzen en in de mate van de beschrijving omdat hij geen grotere bescherming kan geven dan hem wordt gevraagd. De tussenkomst van de Staat is hierin niet conventioneel, maar wettelijk en behoort tot zijn ambtelijke plichten ; hij openbaart in een officiële vorm de inhoud en aanspraken van octrooien.

135. — Anders is de toestand ten overstaan van derden belanghebbenden. Zij genieten zoals elkeen, in beginsel, de volstrekte vrijheid van uitoefening van om het even welk bedrijf en het is juist als uitzondering op deze vrijheid dat ten behoeve van prijsgegeven technische geheimen, beperkte alleenrechten worden toegekend aan de houder van de uitvinding. Zodat in plaats van een overeenkomst te vormen tussen aanvrager en gemeenschap, de beschrijving en aanspraken vermeld bij een aanvraag tot octrooi, een vordering inhouden van alleenrecht dat de vrijheid beperkt en derden tijdelijk bindt. Men kan dan ook in deze mate de beschrijving vergelijken met de bindende tekst van een exploot van rechtsingang, waarbuiten niets meer kan worden bekomen. Al spreekt men hier soms van een gerechtelijk contract, toch is inzake octrooiverlening de toestand nog verschillend omdat de aanvrager zich niet richt tegen een bepaalde verweerder maar tegen al de rechtsgenoten betrokken bij de octrooiwet en de octrooiconventies. Het bindend karakter van de beschrijving is dan ook veeleer het gevolg van het uitzonderlijk karakter van de alleenrechten die door verlening van octrooi, automatisch hieruit voortvloeien, dan uit een onuitgesproken overeenkomst met het gezag of met derden.

136. — Maar de verwarring die blijkbaar hieromtrent bestaat, vindt haar oorsprong in een ander quasi-conventioneel aspect van de octrooiverlening, dat slechts bij weerslag gesteund is op de aanvraag en beschrijving.

Inderdaad wordt het octrooi slechts voorwaardelijk verleend mits naleving van twee verplichtingen tegenover de Staat : deze van regelmatige betaling van de jaarlijkse taksen, en deze van voortdurende werkelijke uitbating.

Deze verplichtingen zijn niet conventioneel, maar wettelijk opgelegd. Het spreekt vanzelf dat de betwisting omtrent de uitbating noodzakelijk beperkt blijft tot het eigenlijk voorwerp van de uitvinding, zoals dit op zijn eigen risico, door de aanvrager in zijn beschrijving en aanspraken, is vastgesteld.

De beschrijving stemt dus overeen met de afbakening van het voorwerp van het aangevraagd octrooi en is als dusdanig bindend voor de aanvrager en definitief. Hieruit vloeit voort dat de beschrijving behorend bij de aanvraag, met deze een essentieel bestanddeel is van de octrooiprocedure zowel als van het octrooirecht zelf.

137. — De ontstentenis van een duidelijke en volledige beschrijving met juiste tekening, waardoor een twijfel ontstaat over het voorwerp zelf van de uitvinding, zodat het onmogelijk is ze te herkennen, is in strijd met de wet en het octrooi is dan ook niet enkel nietig, maar onbestaande. De niet-naleving van artikel 17 omtrent de behoorlijke beschrijving sleept niet de nietigheid mede voorzien door art. 24 wegens moedwillige verzwijging of onjuiste beschrijving maar de onbestaanbaarheid wegens het substantieel gebrek, waardoor de derden in de onzekerheid verkeren het voorwerp van exclusiviteit te kennen.

138. — Artikel 24 *b* regelt alleen de gevallen waarin het voorwerp van de uitvinding duidelijk is, maar de gegevens om ze uit te voeren ontoereikend of verwarrend zijn. (Cass., 26 dec. 1901, *Pas.*, 1902, I, 94 ; — in dezelfde zin : Cass., 7 juni 1906, *Pas.*, 1906, 291 ; — Cass., 29 juni 1911, *Pas.*, 1911, I, 388 ; — Cass., 2 april 1914, *Pas.*, 1914, I, 169 ; — Cass., 22 mei 1919, *Pas.*, 1919, I, 147 ; — Cass., 15 okt. 1940, *Pas.*, 1940, I, 255 ; — Cass., 5 nov. 1954, *Pas.*, 1954, I, 1083). Het hof van cassatie erkent dat de feitenrechter vrij oordeelt of de beschrijving duidelijk en volledig genoeg is, mits hij de bewoordingen ervan niet miskent (Cass., 19 jan. 1962, *Pas.*, 1962, I, 582). Zulk toezicht is aan het bestuur ontzegd (Cass., 29 juni 1911, *Pas.*, 1911, 388).

139. — Dit alles legt de nadruk op het belang van een degelijke beschrijving, in goede samenhang met de verklarende tekeningen en modellen, om uit zichzelf, zonder enig beroep op andere toelichtingen, het juiste voorwerp van de uitvinding begrijpelijk te maken voor de vakman (Brussel, 6 juli 1874, *Pas.*, 1875, II, 135). Bovendien wordt aangenomen dat de samenvatting van de beschrijving, geregeld door het laatste lid van artikel 4 K.B., overeenstemt met wat in vreemde wetgevingen u i t d r u k k e l i j k e r e v i n d i c a t i e wordt genoemd.

140. — De strenge vereisten van volledigheid en nauwkeurigheid leiden nochtans niet zover dat al de gegevens dienen verstrekt die, buiten de essentiële bestanddelen van de uitvinding, ook biezonderheden vermelden over de constructiewijze of de niet essentiële afwijkingen van mechanische onderdelen. Zulke bijzonderheden zouden slechts essentieel worden indien bepaalde verhoudingen juist begrepen zijn in de uitvinding.

Bij de juiste interpretatie van de omvang van het voorwerp van de octrooiaanvraag zullen vanzelfsprekend de verschillende bestanddelen ervan niet worden afgezonderd.

Zo oordeelde de rechtbank te Charleroi (op dit punt niet teniet gedaan door het arrest van het Hof van Beroep te Brussel, van 31 mei 1960), dat indien de bescherming van het octrooi beperkt blijft tot zijn specificatie, de draagwijdte hiervan nochtans zal voortvloeien uit zijn geheel : beschrijving, tekeningen en revindicaties. Men mag zich nl. niet beperken tot de titel aan het octrooi gegeven of tot de bewoordingen waarmede al zijn revindicaties aanvangen (Rb. Charleroi, 11 juni 1959, *Ing. Cons.*, 1961, 133).

In een vonnis van de rechtbank te Brussel wordt anderzijds gezegd dat raadgevingen in het octrooi voorgesteld maar niet uitdrukkelijk in de revindicaties begrepen, buiten het eigenlijk octrooi vallen (Rb. Brussel, 17 mei 1961, *Ing. Cons.*, 1961, 138).

AFDELING II. — *Het bestuurlijk onderzoek.*

§ 1. — Overmaking van de stukken.

141. — Wanneer de behoorlijk ingediende aanvraag met de begeleidende stukken ingeschreven is in het provinciaal register (een dubbel van de eigenlijke aanvraag door de griffier bekleed met het zegel, datum, uur en nummer van de inschrijving als neerleggingscertificaat teruggegeven aan de aanvrager) wordt de ganse bundel overgemaakt, binnen de vijf dagen, aan het Ministerie belast met de dienst van Industriële Eigendom (Ministerie van Economische Zaken).

De aanvragen worden in deze dienst in de volgorde van hun datum van ontvangst opgenomen in een daartoe bestemd register dat ter openbare inzage wordt gelegd in de leeszaal van deze dienst, met vermelding van de naam van de aanvrager, datum van neerlegging, en de aard van het verlangde octrooi (onafhankelijk octrooi, invoeroctrooi, octrooi op verbetering, aanvullingsoctrooi, aanvullingscertificaat), en het opschrift.

De inschrijving in het biezonder register van de Dienst voor Industriële Eigendom, wordt onder een rangnummer gebracht, dat het nummer van het octrooi zal worden (octrooibewijs).

§ 2. — Omvang van het bestuurlijk onderzoek.

142. — Het Ministerieel onderzoek is beperkt tot de regelmatigheid van de vorm : identiteit van de aanvrager, handtekening, zegelrecht, uiterlijke vorm van beschrijving, verplichte vermeldingen voor invoer- of Unie-octrooien.

A. — *Herstelling van vergissingen.*

143. — Artikel 12 van het koninklijk besluit inzake octrooien laat uitdrukkelijk aan het bestuur toe vergissingen of vergetelheden te laten herstellen en deze herstellingen moeten geschieden binnen de maand van de aanmaning per aangetekend schrijven op straf van verwerping van de aanvraag (K.B. 11 aug. 1939).

Deze termijn wordt tot twee maanden verlengd, wanneer de rechtzetting slaat op het vertoon van een machtiging van een rechthebbende, en op vier

maanden voor aanvragers die hun woonplaats hebben in een land buiten Europa en niet grenzend aan de Middellandse Zee. Biezondere taksen op rechtzettingen zijn voorzien bij het K.B. van 24 december 1965.

Rechtzettingen.

Een rondschrijven van de dir.-gen. van de Dienst voor Ind. Eigendom van 28 februari 1966 beschikt dat te rekenen van 4 maart 1966 de « verbeterende brieven » (*lettres rectificatives*) die naar bestuurlijk gebruik bij de bundel konden worden gevoegd zouden vervangen worden door een « inlichtingsnota ». Deze nota moet *in fine* vermelden dat de indiener ervan erkent dat zij geen wijziging inhoudt van de beschrijving, de tekeningen of de grond van de uitvinding en enkel bestemd is om materiële vergissingen te herstellen.

Het bestuur levert een attest af van de opname van de nota in de bundel en deze aflevering is onderworpen aan artikel 4 K.B. 24 december 1965 betreffende de bijkomende taksen inzake industriële eigendom.

De nota's, die de letterlijke verklaring gevergd door het bestuur over de beperkte draagwijdte van de herstellingsnota niet dragen, worden geweigerd. Zij worden ook geweigerd zo zij niet beantwoorden aan de voorschriften van het K.B. van 10 september 1944, gewijzigd door het K.B. van 9 oktober 1962, of niet vergezeld zijn van de taksbetaling voorzien door het K.B. van 24 december 1965.

B. — *Nazicht van de beschrijving.*

144. — Er valt nog op te merken dat de beschrijving van een uitvinding gevoegd bij een aanvraag om octrooi in België, liefst identiek zal zijn met de vereisten welke voor bescherming in het buitenland gesteld zijn.

Deze identiteit is weliswaar niet vereist voor de eigenlijke verklaring van prioriteit, maar de prioriteit zal enkel door de rechtbanken worden erkend voor de bestanddelen, die nauwkeurig in de aanvraag in het land van oorsprong werden opgenomen (Uv. art. 4, litt. H).

Identiteit tussen de originele aanvraag met deze waarvoor prioriteit werd gevraagd, wordt door artikel 11 Uv., op de officiële internationale tentoonstellingen en door artikel 4, litt. F, Uv. op meerder prioriteiten, niet gevergd. Dit zal ook het geval zijn met de prioriteiten gesteund op de uitvindingscertificaten b.v. bekomen in de U.R.S.S.

Het gemis aan identiteit tussen de originele tekst en de unionistische, sluit nochtans de verplichting niet uit in zekere omstandigheden, het bewijs te leveren van het bestaan en de omvang van het prioriteitsrecht, door overlegging van een gewaarmerkt afschrift van het origineel stuk (gebeurlijk enkel een certificaat van gebruiksmodel).

Het is dan ook niet voldoende de beschrijving op te stellen alleen met het oog op de nakoming van de Belgische criteria zoals in de wet, rechtspraak en rechtsleer gesteld, maar het zal ook wenselijk zijn de vereisten in acht te nemen die in het buitenland worden gesteld inzake uitvindingsbeschrijving : zoals de vermelding van de stand van de heersende techniek, revindicaties, eenheid van voorwerp.

C. — *Taksbetaling.*

145. — De taksbetaling vormde onder de regeling van artikel 2 van het K.B. van 24 mei 1854, een afzonderlijke voorwaarde van ontvankelijkheid van de aanvraag en moest bewezen worden zowel voor de neerleggingsakte als voor de eerste jaartaks, door een kwijting afgeleverd door de ontvanger van de met registratie gelijkgestelde rechten.

De vervanging van deze bepaling, gewijzigd bij het K.B. van 29 september 1958, door de verplichting de aanvraag te voorzien van fiscale zegels voor het overeenstemmend bedrag, en onder het toezicht door de provinciale griffier of arrondissementscommissaris op het juist bedrag van de fiscale zegels, houdt nog steeds in dat de aanvraag niet kan aanvaard worden zonder voorafgaandelijk te zijn voorzien van de voorgeschreven kwijting van fiscale rechten. Het K.B. van 24 december 1965 behelst hierover verdere aanwijzingen.

D. — *Geoorloofdheid.*

146. — Buiten het toezicht van de zuiver vormelijke verplichtingen vereist voor de regelmatigheid van de aanvragen, heeft het bestuur geen bevoegdheid om te oordelen over de ingeroepen hoedanigheid van de aanvrager, over gebeurlijke rechten van derden, over de inhoud van de uitvinding, het nut of de hoedanigheid ervan. Een enkel voorbehoud hieromtrent moet worden gemaakt voor wat de geoorloofdheid van het voorwerp van de uitvinding betreft.

147. — De bevoegde Minister mag aanvragen verwerpen waarvan het voorwerp, zoals het wordt samengevat in de titel van de aanvraag, ofwel buiten de wet valt, of strijdig is met de openbare orde of goede zeden.

148. — Het rechtskundig comité van de Mijnraad, hieromtrent geraadpleegd in 1912 door de bevoegde minister, was van oordeel dat het bestuur niet alleen de titel moest nagaan maar desnoods de inhoud van de beschrijving en Van der Haeghen deelde deze mening alhoewel hij betreurde dat zulks leidt tot een onderzoek ten gronde (*Nov.*, nr 713).

De Franse Raad van State daarentegen, oordeelde dat het bestuur geen bevoegdheid bezat om over de geoorloofdheid van uitvindingen te beslissen, en verplicht was octrooien te verlenen waarvan de ongeoorloofdheid enkel door de rechtbanken zouden mogen uitgesproken worden (Arrest van 17 juli 1909, *Pataille,* 1913, I, 321 ; — zie *Nov.,* 714).

149. — Zo het inderdaad juist is dat het bestuur geen wettelijke bevoegdheid bezit om de geoorloofdheid of ongeoorloofdheid van uitvindingen te beoordelen (zie Fr. R.v.St., 7 febr. 1913, *Bihari,* blz. 165, en 8 mei 1914, *Franz Karl,* blz. 545) en het hiervoor ook niet beschikt over de nodige diensten, toch blijkt de grens van de lijdzaamheid van het bestuur dienaangaande te liggen in de persoonlijke stellingname van de ambtenaar die gelast is met het vooronderzoek van de aanvragen. Immers door zijn goedkeuring te hechten aan de aanvraagproceduur en vorm, voor overmaking aan de minister tot beschikking, kan de onderzoekende ambtenaar in geweten

bezwaar hebben mede te werken aan de verlening van een octrooi dat strijdig zou zijn met de openbare orde of goede zeden. Teneinde te vermijden aldus in zekere mate medeplichtig te zijn aan het volbrengen van een strafbare of afkeurenswaardige daad, moet de onderzoekende ambtenaar de vrijheid bezitten zijn oordeel uit te spreken en het komt dan aan de minister toe te beslissen. Het is inderdaad zeker dat de verlening van een octrooi, zelfs zonder staatswaarborg, geschiedt in hoofdzaak om de gemeenschap te dienen en dat de uitvindingen die tegen het algemeen belang zouden indruisen, wegens strijdigheid met de strafwet of stellige normen van zedelijkheid, uit het octrooigebied moeten kunnen geweerd worden.

150. — Dit houdt echter het gevaar in voor een zekere subjectiviteit, vooral wegens de afwezigheid van waarborgen van vrije en openbare discussie, en voor een vorm van veroordeling zonder mogelijkheid van hoger beroep. Het lijkt dat de bezwaren die door het bestuur zouden kunnen aangehouden worden, enkel zouden mogen betrekking hebben op een onmiskenbare strijdigheid van het voorwerp van de uitvinding, met uitdrukkelijke verbodsbepalingen van de wetgeving.

Afdeling III. — *Verlening van het octrooi.*

§ 1. — Algemene bepalingen.

151. — Na onderzoek van de regelmatigheid van een aanvraag om octrooi, vaardigt de bevoegde minister (thans de Minister van Economische Zaken) een besluit uit, dat de naleving van de voorgeschreven voorwaarden vaststelt en het octrooibewijs uitmaakt (art. 13 Octrooi-wet).

Dit besluit moet uitdrukkelijk vermelden dat de verlening van octrooi geschiedt zonder vooronderzoek, op eigen risico van de aanvrager(s) ,zonder waarborg, noch van de werkelijkheid, noch van de nieuwheid, noch van de juistheid van de beschrijving en onder voorbehoud van de rechten van derden (art. 14 van de Octrooi-Wet).

De wet van 3 augustus 1924 heeft de verplichting van publicatie van het Ministerieel Besluit in het Staatsblad afgeschaft. De verlening van octrooi moet zonder verwijl geschieden en bestaat in de aflevering aan de aanvrager van een der twee exemplaren van zijn beschrijving en tekeningen, voorzien van een ambtelijk zegel, en gevoegd bij de tekst van het Ministerieel Besluit van toekenning. Deze stukken vormen de eerste afgifte van het octrooi en worden, behalve de fiscale zegels, aan te brengen volgens artikel 16 van de wet van 10 augustus 1923 voor de uitgifte, kosteloos afgeleverd. Afschriften kunnen verder tegen betaling bekomen worden (K.B. 12 sept. 1861, art. 2).

§ 2. — Biezondere bepalingen.

A. — *Internationale tentoonstellingen.*

152. — Biezondere bepalingen regelen de aanvragen ingediend door exposanten toegelaten op een in België, binnen het raam van het Verdrag van Parijs van 22 november 1928 gehouden officiële of officieel erkende

internationale tentoonstellingen. Deze moeten ingediend worden binnen een termijn aanvangend drie maanden vóór de opening en eindigend op de sluitingsdatum. Zij mogen ingediend worden bij de Dienst van Handels- en Nijverheidseigendom en worden beschouwd als regelmatige nationale indiening in de zin van artikel 4 van het Unie-Verdrag, laatst herzien te Londen op 2 juni 1934, zelfs indien het octrooi niet wordt toegekend of de indiening van geen waarde is bij toepassing van artikel 4 of 5 van de desbetreffende wet van 15 juli 1957 (K.B. 12 sept. 1957 ; — M.B. 15 jan. 1958).

B. — *Landsverdediging of openbare veiligheid.*

153. — Ook inzake uitvindingen die de landsverdediging of de openbare veiligheid betreffen, zijn biezondere bepalingen omtrent de aanvraag gesteld bij de wet van 10 januari 1955 : een verbod van indiening van aanvraag in het buitenland en een verbod van afstand van de rechten op de aanvraag, telkens met het recht op schadevergoeding.

C. — *Dienstplichtigen.*

154. — Een Ministerieel Besluit van 29 mei 1901 ontneemt aan de dienstplichtigen het recht niet aanvragen in te dienen, maar onderwerpt deze aan een voorafgaande bestuurlijke proceduur.

D. — *Oorlogsomstandigheden.*

155. — Biezondere bepalingen, wegens oorlogsomstandigheden noodzakelijk, zijn getroffen in de wet van 11 oktober 1919 tot regularisatie van aanvragen gedaan in Le Havre of Londen ; in het Besluit van de Secretaris Generaal van 1 mei 1941 ; in de Besluitwet van 17 december 1942 en in de Besluitwet van 13 februari 1946 tot regularisatie van neerleggingen te Londen gedaan.

§ 3. — Onregelmatige aanvragen.

A. — *Onregelmatige aanvragen.*

156. — Onregelmatige aanvragen, wegens leemten of vormgebreken, maken het voorwerp uit van biezondere richtlijnen tot rechtzetting, geregeld in de K.B. van 29 augustus 1926 (Min. Rondschr. van 2 mei 1928) en 11 augustus 1939. Dit laatste besluit verplicht een aangetekende uitnodiging gericht tot de aanvrager om de nodige rechtzettingen te doen. Indien hieraan geen gevolg wordt gegeven binnen de drie maanden na de ontvangst, wordt de aanvraag verworpen. Deze termijn wordt met één maand verlengd, indien het gaat om de voorlegging van een machtiging van een rechthebbende.

Het K.B. van 25 september 1961 schaft de termijnverlenging af, die was voorzien bij artikel 1, al. 3 van het K.B. van 1939 ten gunste van aanvragers, die wonen buiten Europa en de Middellandse Zeekust.

B. — *Het Europees verdrag.*

157. — Het Europees Verdrag betreffende de formaliteiten voor octrooi-

aanvragen (Parijs, 11 dec. 1953) ondertekend door België, Denemarken, Frankrijk, Duitse Bondsrepubliek, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Zweden, Turkije en het Verenigd Koninkrijk en waarbij Zwitserland toetrad, werd in België bekrachtigd door de wet van 15 januari 1965 (Staatsblad, 24 maart 1965). Dit verdrag behelst, dat aanvragen wegens vormgebreken het voordeel van de neerleggingsdatum niet verliezen, zo zij beantwoorden aan artikel 3 en zij niet mogen verworpen worden zo zij voldoen aan de bepalingen van artikelen 4 tot 6, wanneer de andere wettelijke voorwaarden geëerbiedigd zijn. De verdragsluitende staten mogen geen andere vormbepalingen opleggen, dan deze in het Verdrag opgesomd, maar mogen wel van één of meer der daarin vervatte vereisten afzien (art. 1, 2).

158. — Volgens artikel 2 van het Europees verdrag kan de aanvrager gehouden worden tot neerlegging van :

1) een aanvraagformulier in enkelvoud (een tweevoud kan geëist worden) ;

2) een beschrijving van de uitvinding in dubbel of drievoud naargelang geen of wel een onderzoek naar de nieuwheid bestaat ;

3) de tekeningen nodig tot een goed begrip van de beschrijving, in tweevoud of drievoud volgens de nationale wetgeving ;

4) de monsters door de wet van het land waar de aanvraag wordt ingediend ;

5) een schriftelijke volmacht, met uitdrukkelijk aanvaarding zo de aanvrager een gemachtigde is en de wet van het land van neerlegging zulks vereist ;

6) in de landen waar de aanvrager de uitvinder moet zijn, een stuk dat hetzij de hoedanigheid van de aanvrager-niet-uitvinder bewijst, zoals rechtsopvolger, hetzij de toestemming van de uitvinder tot de indiening van de aanvraag door een rechtsopvolger ;

7) het bedrag van het recht verschuldigd door de indiening van een aanvraag, of een bewijs dat dit betaald is.

De taal zal deze, of een dezer zijn toegelaten in het land van indiening. Aanvragen om een aanvullingsoctrooi of -certificaten zullen moeten worden gedaan in de taal van het hoofdoctrooi.

159. — Om het voordeel van de datum van indiening niet te verliezen, volstaat het (art. 3) dat de aanvraag omvat :

1) een exemplaar van de beschrijving, gesteld in de taal toegelaten in het land waar de aanvraag wordt ingediend, ook al voldoet deze beschrijving niet aan de in artikel 5 van het Europees verdrag genoemde vereisten ;

2) een exemplaar van de tekeningen nodig voor een goed begrip van de beschrijving, ook al voldoen deze tekeningen niet aan de vereisten van artikel 6 ;

3) het bedrag van het verschuldigd recht en het bewijs dat dit betaald is.

De verdragsluitende staten mogen termijnen bepalen voor de indiening

van de bescheiden, andere dan deze vermeld in artikel 2, of voor regularisatie van de reeds neergelegde stukken.

De aanvragen zullen per post mogen ingezonden worden onder voorbehoud van de nationale vereisten inzake het stellen van een gemachtigde of van het kiezen van domicilie (art. 3).

2) *Geldigheidsvoorwaarden.*

160. — Het aanvraagformulier zal wat betreft het formaat en de soort papier waarop het gesteld is, naar de vorm in orde worden geacht wanneer het in formaat van 29 tot 34 cm. bij 20 tot 22 cm. op stevig, wit papier is gesteld (art. 4). Het zal ook regelmatig, naar de vorm, worden geacht zo voor de vermeldingen het aanvraagtype gehecht bij het verdrag is gebruikt, en zo het beantwoordt aan de bepalingen van artikel 2 en de volgende gegevens bevat :

a — naam en voornamen (handelsnaam voor ondernemingen), nationaliteit, domicilie of zetel en volledig adres van de aanvrager;

b — volledige naam en adres van de gemachtigde, indien er een is gesteld ;

c — beknopte en nauwkeurige aanduiding van de uitvinding, zonder fantasiebenamingen ;

d — in de landen waar dit vereist is, de verklaring dat de aanvrager de eerste en ware uitvinder, of diens rechtsopvolger is ;

e — de vermelding dat de aanvraag strekt tot een onafhankelijk octrooi, invoer-, verbeterings-, aanvullingsoctrooi of tot een aanvullingscertificaat, dan wel of het gaat om een afgesplitste aanvraag ;

f — indien er verscheidene aanvragers zijn die geen gemeenschappelijke lasthebber hebben aangeduid, de vermelding van de persoon aan wie officiële mededelingen moeten worden gericht ;

g — de handtekening van de aanvrager of zijn gemachtigde zo deze gemachtigd is in zijn naam de aanvraag in te dienen, volgens de wet van het land van de indiening. Indien twee exemplaren van het aanvraagformulier zijn vereist, moet slechts één enkel ondertekend zijn ;

h — in de landen die zulks vereisen : de lijst der aangehechte bescheiden bedoeld bij artikel 2 ;

i — een correspondentieadres in het land van aanvraag, zo de aanvrager aldaar niet woont en zo de wet van dat land niet eist dat een gemachtigde wordt gesteld in dat land.

161. — De beschrijving wordt naar de vorm in orde geacht, indien zij voldoet aan het bepaalde in artikel 2, lid 2, en aan de volgende voorwaarden :

1) zij moet geschreven zijn op een zijde van één of meer vellen stevig wit papier, lang 29 tot 34 cm., breed 20 tot 22 cm. ; de vellen moeten zo aan elkaar gehecht zijn dat het mogelijk is ze van elkaar te scheiden en ze weer aan elkaar te hechten zonder dat dit enig bezwaar medebrengt voor de lezer ; de bladzijden moeten genummerd zijn ;

2) zij moet duidelijk leesbaar met donkere onuitwisbare inkt met de hand geschreven, getypt, gelithografeerd of gedrukt zijn ;

3) aan de linkerzijde van elk vel moet een marge van 3 tot 4 cm., en aan de bovenkant van het eerste vel alsmede aan de onderkant van het laatste vel, een ruimte van 8 cm. zijn gelaten ;

4) er moet tussen de regels voldoende ruimte zijn gelaten om verbeteringen aan te brengen ;

5) de beschrijving mag behalve grafische, chemische of wiskundige formules, geen tekeningen bevatten ;

6) maten en gewichten moeten zijn opgegeven volgens het metrieke stelsel, temperaturen in graden Celsius, de dichtheid als soortelijk gewicht ; voor elektrische eenheden moeten de voorschriften in acht zijn genomen, welke in de internationale praktijk zijn aanvaard ; en voor chemische formules moeten de symbolen der elementen, de atoom-gewichten en de moleculaire formules zijn gebezigd, welke algemeen gebruikelijk zijn in het land waarin de aanvraag wordt ingediend ;

7) de beschrijving moet zoveel mogelijk vrij zijn van doorhalingen, wijzigingen en over andere woorden heen geschreven woorden ; die welke toch in de oorspronkelijke tekst voorkomen, moeten zijn vermeld in de marge of opgegeven aan het eind van de beschrijving en geparafeerd ; zij moeten op gelijke wijze zijn aangebracht in alle exemplaren ;

8) in hoofde moeten zijn vermeld de naam en voornamen van de aanvrager, of de handelsnaam als het een onderneming betreft, en de korte aanduiding van de uitvinding ;

9) één of meer exemplaren moeten ondertekend zijn door de aanvrager of door zijn gemachtigde, overeenkomstig de bepalingen van de wet van het land waar de aanvraag wordt ingediend.

162. — b) Artikel 6 bepaalt dat de t e k e n i n g e n naar vorm in orde worden geacht, indien zij voldoen aan de volgende voorwaarden :

1) een der exemplaren moet uitgevoerd zijn op doorzichtig, soepel, niet glanzend, en stevig materiaal. Twee exemplaren, hoogstens, die precies gelijk zijn aan het eerste, op stevig wit, glad, niet-glanzend papier. Dit mogen gelithografeerde copieën van goede kwaliteit zijn, ofwel afgedrukt met hetzelfde cliché.

De verdragsluitende staten kunnen eisen dat een der laatste exemplaren geen verwijzingsteken draagt ;

2) ieder vel moet 29 tot 34 cm. lang en 21 cm. breed zijn of, bij uitzondering 42 cm. breed zijn. Voor het standaardformaat, vellen van 21 cm., mag de nuttige oppervlakte niet meer zijn dan 25,7 cm. bij 17 cm. ;

3) de tekening moet in donkere (liefst zware) lijnen worden uitgevoerd, duurzaam, niet gewassen of gekleurd, en vatbaar zijn voor reproductie door foto of rechtstreeks op een stereotype ;

4) doorsneden worden met schuine trekken aangegeven, zonder de tekens en trekken van referentie te verhinderen ;

5) de schaal zal vastgesteld worden volgens de ingewikkeldheid van

de figuren, en zo dat een fotografische verkleining tot 2/3 alle biezonderheden zonder moeite laat onderscheiden ; indien de schaal op de tekening is aangegeven, moet zij getekend zijn, en niet omschreven ;

6) de verschillende figuren moeten van elkaar gescheiden blijven, op een zo gering mogelijk aantal vellen aangebracht, doorlopend genummerd zonder met het aantal vellen rekening te houden ;

7) cijfers, letters en verwijzingstekens op de tekeningen zullen eenvoudig en scherp zijn ; letters en cijfers minstens 0,32 cm. hoog ; de verschillende onderdelen van figuren zoveel mogelijk, voor het begrip van de beschrijving, dezelfde verwijzingstekens dragen die overeenkomen met die van de beschrijving ;

8) geen verklaring wordt bij de tekening gevoegd, behalve de aanduiding, b.v. water, stoom, doorsnede A-B, open, dicht, en voor elektrische schema's, de aanduidingen nodig voor een goed begrip ; deze aanduidingen moeten gesteld zijn in de taal van het land van de aanvraag ;

9) elk vel draagt in de rand de naam van de aanvrager, en het totaal aantal vellen, met het nummer van elk vel, de handtekening van de aanvrager of van zijn gemachtigde ;

10) de tekeningen mogen geen plooi of scheur vertonen die fotografische reproductie zou schaden.

163. — Volgens artikel 7 bekomt elkeen die volgens de bepalingen van het Unieverdrag van Parijs een vorig recht van voorrang bezit, een termijn van twee maanden vanaf de latere aanvraag, om er de verklaring van te doen. Maar de verdragsluitende staten behouden zich het recht voor te bepalen dat deze verklaring moet geschieden binnen de termijn van voorrang van het Unieverdrag.

Wanneer een verklaring van voorrang ingediend is in de hierboven gestelde voorwaarden, dan kan van de aanvrager geëist worden : een gewaarmerkte kopij van beschrijving en de tekeningen van de oorspronkelijke aanvraag of ieder ander document vereist door de wet van het land waar de latere aanvraag wordt ingediend.

Deze stukken mogen in het Duits, Engels of Frans (of in een voor eensluidend gewaarmerkte vertaling in een van deze talen) worden ingediend, tenzij het bestuur van het land van aanvraag de taal toegelaten in dit land aanvaard.

164. — Het Europees verdrag is van zeer groot belang wegens de eenvormigheid welke het nastreeft op een der essentiële bestanddelen van de octrooiprocedure, en dit tussen landen die op dit gebied o.a. zeer uiteenlopende vormen van vooronderzoek, of van aflevering van octrooi zonder waarborg, kennen.

Het legt tevens de nadruk op de mogelijkheid van overdracht van het recht op aanvraag en het voorziet in de standaardformulieren uitdrukkelijk de verklaring van de hoedanigheid in dewelke de aanvrager optreedt.

Het Europees verdrag geeft in de praktijk duidelijke richtlijnen voor het opstellen van aanvragen en beperkt aanzienlijk de kansen tot, zowel

als de redenen van, datumverlies of van verwerping, zodat het in de dertien Staten die het hebben bekrachtigd, van overwegende betekenis is, en zulks eveneens in eigen land. Het K.B. van 26 augustus 1963 betreffende de tarieven van publicatie en kopijen, en de wet van 1 juni 1964 houdende wijziging van artikel 17 van de octrooiwet, houden reeds rekening met zekere normen voorzien in het verdrag.

§ 4. — Uitstel van octrooiverlening.

165. — Binnen de drie maanden na de datum van neerlegging heeft de aanvrager het recht om uitstel van octrooiaflevering te verzoeken. Het K.B. nr 85 van 17 november 1939 last hieromtrent in de octrooiwet een nieuw artikel 19 in, dat tevens bepaalt dat zulk uitstel geen zes maanden vanaf de wettelijke datum van het octrooi mag overschrijden. Het K.B. van 24 december 1965 vestigt hierop een taks van 200 fr. (art. 5).

166. — De aanvrager mag ook zijn aanvraag intrekken en dit wordt hem toegelaten zelfs indien intussen het octrooi werd verleend, op voorwaarde nochtans dat het niet werd gepubliceerd in de Verzameling.

In zulk geval geeft het Bestuur de technische bescheiden, gevoegd bij de aanvraag, terug en wordt het eventueel genomen verleningsbesluit vernietigd. Tengevolge hiervan zal het voorkomen dat de nummering van de octrooien gestoord wordt, wat de opzoekingen kan hinderen.

167. — Men kan de r e c h t s g e l d i g h e i d van deze procedure betwisten om reden dat het Besluit van octrooiaanvraag, ingevolge de wet, de erkenning inhoudt van het bestaan van een patrimoniaal en zelfstandig recht, en derhalve niet voor vernietiging door het bestuur zelf vatbaar is. Men kan wel wegens de afwezigheid van publicatie en van nadeel voor derden de octrooiaanvraag als onvoltooid beschouwen. In het algemeen kader van de essentiële vormvereisten is dit juist, maar ten opzichte van de aanvrager en zijn verhouding tot de Staat, brengt de publicatie geen wijziging aan de ambtelijke erkenning van zijn geldige aanvraag zodat, indien het voltooid burgerlijk octrooirecht nog niet in zijn geheel tot stand kwam, *erga omnes,* dan toch het ministerieel besluit een bestuurlijke akte is die niet wegens verzaking door de aanvrager, eenzijdig kan worden teniet gedaan.

168. — Alleszins wijst deze praktijk eens te meer op de ontstentenis van elk begrip van overeenkomst tussen aanvrager en regering. Door het toekenningsbesluit ware de overeenkomst voltooid en bindend, zodat geen eenzijdige ontbinding ervan denkbaar is.

169. — Het zal goed zijn ingeval van intrekking van de aanvraag een afschrift van het origineel stuk in handen van het bestuur te laten, voor het geval men hierop een Unieprioriteitsvraag wil steunen, rekening houdend met de bepalingen van artikel 4, C 4 van de herziening van het Unieverdrag van Lissabon (31 okt. 1958).

AFDELING IV. — *De publicatie van het octrooi.*

170. — Binnen de drie maanden na de aflevering van het octrooi (art. 6, w. van 3 aug. 1924) zal het bestuur zorgen voor de beschrijvingen, letterlijk of samengevat, te publiceren in de biezondere Verzameling van octrooien, die maandelijks door het ministerie van economische zaken wordt uitgegeven. Indien de aanvrager de volledige tekst van zijn beschrijving of een door hem geleverd uittreksel wil bekomen, moet hij hierom verzoeken minstens één maand vóór het verstrijken van de termijn voor publicatie en de som voor de kosten van deze publicatie voorschieten (art. 16 van het K.B. van 24 mei 1854).

Na deze termijn van drie maanden, heeft het publiek toegang tot de beschrijvingen en mag het afschriften ervan bekomen tegen betaling.

171. — De aanvrager mag nochtans binnen de drie maanden van de neerlegging van zijn aanvraag vorderen dat de verlening van octrooi en ter beschikkingstelling van de tekst ervan aan het publiek tot hoogstens zes maanden vanaf de datum van aanvraag wordt uitgesteld. Geen biezondere rechtvaardiging wordt hiervoor vereist (art. 21, w. 24 mei 1854 ; — K.B., 17 nov. 1939, art. 4).

172. — Ook de akten van afstand of overgang van octrooirechten dienen door de Verzameling van Octrooien te worden gepubliceerd. Het K.B. van 10 november 1956 en van 26 augustus 1963, bepaalden laatst de tarieven voor publicaties en aflevering van desbetreffende documenten.

AFDELING V. — *Omvang van de verkregen rechten.*

173. — De nakoming van de rechtsvormen en akten betreffende de bestuurlijke procedure tot en met de aflevering en publicatie van het octrooi onder de vorm van ministerieel besluit, legt de eerste grondslag voor de tot standkoming van de rechten die uit het octrooi ontstaan. Tot op dit ogenblik bezit de titelhouder niets meer dan een ambtelijk attest van naleving van de bestuurlijke voorwaarden tot aflevering van octrooi. De enige onmiddellijke gevolgen hiervan zijn de toekenning van een vaste datum van aanvang, van de eruit vloeiende prioriteitsrechten en van een patrimoniaal recht dat gebonden blijft aan de voorwaarde dat de uitvinding werkelijk weze, vatbaar voor economische uitbating, niet vroeger gepubliceerd of geoctrooieerd, waar ook, niet aangewend in het land, en van geoorloofde aard. Nochtans wordt de octrooihouder geacht aan deze geldigheidsvoorwaarden te voldoen tenzij het tegendeel in rechte bewezen wordt.

HOOFDSTUK II

Grondvoorwaarden

AFDELING I. — *Begrip uitvinding.*

§ 1. — Ontdekking - Uitvinding.

174. — De aanvraagverrichtingen en formaliteiten die leiden tot de aflevering van het ministerieel besluit, veronderstellen, maar waarborgen het bestaan niet van een ware uitvinding in de zin van de wet.

De bestuurlijke proceduur zal dan ook slechts rechten in leven roepen, in die mate dat zij inderdaad als wettelijk voorwerp een uitvinding heeft.

De wet vergenoegt er zich mede te verklaren in artikel 1 dat voor alle ontdekking of verbetering, octrooirechten zullen worden verleend en artikel 2 gebruikt de juiste benaming van uitvinding (w. 24 mei 1854).

De middensectie van de Kamer (*Ann. Parl. Ch.*, 1851-52, blz. 986), was al even behoedzaam waar « zij meende zich niet te kunnen uitspreken over de interpretatie van artikel 1 », en « deze zorg overliet aan de rechtbanken ».

De meeste octrooiwetten onthielden zich ervan een bepaling voorop te stellen van de uitvinding. B.M. Telders was zelfs de Nederlandse wetgever dankbaar voor deze opzettelijke bescheidenheid (*Nederl. O.R.*, 1946, 2e dr., blz. 14).

175. — Uit het onderzoek van het toepassingsgebied van de octrooiwet is een eerste onderscheid nuttig gebleken : dit tussen ontdekking en uitvinding. Weliswaar gebruikt onze octrooiwet, naar het slecht voorbeeld van de Franse wet van 1844, door elkander « ontdekking » en « uitvinding », maar de latere wetgeving beperkt zich tot de laatste uitdrukking.

Ontdekken is etymologisch iets dat verborgen lag, maar bestond, vrijmaken voor observatie, bezit en gebruik. Zo ontdekt de wetenschap verklarende verhoudingen tussen natuurfenomenen ; zo ontdekken de vinder, de aardkundige, de eerste bij toeval, de tweede door voorstudie, bepaalde rijkdommen of delfstoffen.

Om die redenen, en ook omdat het gebied van wetenschappelijk onderzoek geen industriële doeleinden, maar kennis beoogt, ontsnapt de wetenschap als dusdanig aan het octrooiwezen.

Zij kan, wat de vorm van uitdrukking betreft, tot het auteursrecht behoren en wat de inhoud of grond aangaat, naar een duidelijke internationale gedachtengang, opgenomen worden in een bescherming van de rechten van de geest, als onderdeel van de rechten van de mens of van een nog te ontwikkelen statuut van de wetenschappelijke gedachte.

Treffend vat L.C. Telders het onderscheid tussen wetenschap en techniek samen door het kennen (nl. ontdekken) te stellen tegenover kennen en kunnen (wat de bedrijvigheid van de uitvinder kenmerkt).

176. — In breed verband ziet Gordon Childe : « *an invention is not an accidental mutation of te germ plasm, but a new synthesis of the accumulated experience to witch the inventor is heir bij tradition only* » (*Man Makes himself,* New America Library 4e dr., 1955, blz. 21).

Deze tekst wijst op de cumulatieve, trapsgewijze, bijdragen van de menselijke scheppingsgeest in tegenstelling met een organische evolutie van het leven in zijn geheel.

Stafford Hatfield zegt : « *invention is a process by wich new forms come into existence, step by step, trough the agency of life, and not a gradual and inevitable advance resulting from the automatic selection by living agents of new forms from among myriads produced by pure chance* » (« *The Inventor and his world* », Penguin Books, 1948, blz. 27).

177. — De bepalingen gegeven in gespecialiseerde woordenboeken gaan niet dieper en voegen bij het abstract begrip van uitvinding, bestanddelen die slechts bijkomstig zijn en zonder absolute geldigheid.

Zo zegt *Webster Unab. Dict :* « *Invention is the act of inventing or discovering through study, experiment, etc. a devising of contriving, especially of that wich has not before existed* ».

Black's Law Dict. zegt : « *Invention is the act or operation of finding ou something new, the process of contriving and producing something not previously known or existing, by the exercise of independant investigation and experiment* ».

Littré stelt het bondiger : « *Créer quelque chose de nouveau par la force de l'esprit* », en Larousse evenzo « *imaginer le premier quelque chose de nouveau* ».

Volgens het Groot Woordenboek der Nederlandse Taal (van Dale), is uitvinden voor het eerst vinden hoe iets gemaakt, bereikt of samengesteld kan worden, uitdenken. Uitvinden is van ontdekken onderscheiden doordat dit laatste altijd veronderstelt dat het object reeds aanwezig is.

Deze voor-wetenschappelijke bepalingen gaan uit van het begrip uitvinding zoals in de omgangstaal gebruikt, en beschouwen voornamelijk de aard en vorm van de uitvindingsgedachte en zien niet de uitvinding als uitkomst, zoals geregeld in het wettelijk octrooistelsel. Zij wijzen meer op de wisselvalligheid.

Nu is het feit van de voltooide, afgescheiden en verwezenlijkte uitvinding, en niet van de gedachte op zichzelf, het noodzakelijk voorwerp van ieder octrooirecht.

178. — Het past dan ook het rechtsbegrip uitvinding, beschouwd als uitkomst, op te sporen. Zoals A. Troller vooropstelt, kan dit rechtsbegrip slechts op grond van een positieve, nationale wet steunen. Noch de techniek, noch de pogingen tot internationale eenvormigheid van het octrooiwezen kunnen hierbij te pas komen (*Immaterialgüterrecht,* Basel, 1959, I, blz. 150).

Wij stellen vast dat uiteindelijk het rechtsbegrip uitvinding, zelfs indien het in verscheidene landen gelijkaardige kentrekken vertoont, toch in ieder land afhankelijk blijft van de eigen wetgeving. Deze vaststelling is van het grootste belang bij de vergelijking van wetgeving, rechtsleer en rechtspraak van de verschillende landen.

Overigens is er zelfs in de verschillende landen op verre na geen eensgezindheid aanwezig. Liever dan van een definitie spreke men dan van opsommingen van bepaalde kenmerken. Het komt zelfs voor dat auteurs zoals Weidlich en Blum, het onmogelijk achten het vluchtig en veelzijdig fenomeen van de uitvinding rechtskundig, wijsgerig of technisch, in algemeen geldende zin, te bepalen (*Schweizerisches Patentrecht,* blz. 59).

§ 2. — Technische of materiële nieuwheid.

A. — *Duitse leer.*

179. — In het door Troller gemaakt overzicht van de Duitse rechtsleer worden bij Kohler (*Handbuch,* blz. 83), Kish (blz. 2), H. Morf (*Zweite Notiz über die Arbeiten des vom Europarat eingestellten Expertenkomitee für Patentrechtsfragen, Mitt.,* 1956, blz. 37) Blum en Pedrazzini (blz. 73), als kenmerken gegeven : een geestesschepping of gedachte, met technisch gevolg (oplossing van nutsprobleem) die een vooruitgang betekent. Soms wordt hierbij verduidelijkt dat het nieuwe aan de natuur onttrokken wordt of natuurkrachten aanwendt met het doel menselijke behoeften te bevredigen.

De aanwending van krachten of van stoffen uit de natuur geschiedt enkel om het technisch karakter van de uitvinding te bepalen, nl. de uitwerking van deze op het stoffelijk gebied en niet rechtstreeks op het wezen van de mens zelf. De uitvinding beschouwen als bevrediging van menselijke behoeften is eerder een vaststelling omtrent het economisch nut van de uitvinding. Deze zienswijze is niet helemaal juist, daar tal van uitvindingen integendeel behoeften in het leven roepen.

180. — Lindemaier zegt juister dat een technische uitvinding een aanwijzing is tot het benutten van krachten of stoffen uit de natuur gewonnen met het nagestreefde, bereikte en herhaalbaar gevolg van een werkelijk bruikbaar verschijnsel dat de weg of het gegeven biedt (of beide) in het technisch handelen, waarvan de bestaande techniek geen kennis had en die niet te verwachten was van de gemiddelde vakkundige (*Zum Begriff der technischen Erfindung,* 1953, blz. 15).

181. — Nadat de Duitse Bondsrechtbank de uitvinding slechts als een «eigenaardige, scheppende gedachte met nuttige

technische gevolgen en wezenlijke, technische vooruitgang» had voorgesteld, zonder aanvankelijk de maat van de geestelijke bijdrage of de bereikte nieuwheid in acht te nemen, vergde zij later voor de uitvinding een «nieuwe oorspronkelijke combinatie van natuurkrachten, met een toereikende graad van ingewikkeldheid en vooruitgang».

B. — *Leer van Troller.*

182. — Troller wijst erop dat het verkeerd is te menen dat een bepaling van de uitvinding wordt gehinderd door zogenaamde waardeoordelen of appreciaties over irrationeel denken. De intuïtieve gedachte komt alleen irrationeel voor omdat zij niet opzettelijk, of beter onder gestadige beheersing van het bewuste denken opkomt, maar zij beantwoordt eventueel aan zeer redelijke inzichten in het onbekende. Een waarde-oordeel over het technisch gehalte of de graad van vooruitgang is niet noodzakelijk subjectief, zo het steunt op een ernstige toetsing aan de bestaande techniek en de bekende gemiddelde vakkunde.

Hij onderscheidt de «formele nieuwheid» als een bestanddeel van de wettelijk beschermde uitvinding omdat zij in de wet speciaal is vermeld, van de « materiële subjectieve nieuwheid » die integendeel tot het rechtsbegrip uitvinding behoort.

Na erop te hebben gewezen dat het Zwitsers octrooirecht het vooronderzoek kent zodat aan het octrooi een hoge mate van « formele nieuwheid » wordt gegeven past het de terminologie van « materiële subjectieve nieuwheid », als ontoereikend te beschouwen.

Zeker is het juist dat een uitvinding haar karakter niet verliest van geestesschepping in hoofde van de persoon die ze verzint, zonder te weten (of te kunnen weten) dat dezelfde uitvinding door een ander werd gedaan.

Maar zelfs gelijktijdige uitvindingen blijven objectief nieuw ten overstaan van de heersende stand van de techniek en het normaal bereik van vakkundigen.

Het blijkt dat de uitvinding niet als abstracte gedachte dient beschouwd maar als een uitkomst, als een regel tot aanwenden van natuurkrachten, die op het ogenblik van de aanvraag een wezenlijke technische vooruitgang uitmaakt, welke niet in het bereik is van de gewone, bekwame vakkundige.

C. — *Zwitserse Federale rechtbank.*

183. — De Zwitserse Federale rechtbank gaf als definitie: «Het eigene van de uitvinding is dat zij een biezondere schepping is van de menselijke geest, steunend op een nieuwe en oorspronkelijke schikking van natuurkrachten en een nuttige, technische vooruitgang uitmakend, die datgene voorbijstreeft dat in bereik lag van een vakman met degelijke beroepsvorming» (*A.T.F.*, 85, I, 141).

D. — *Ontoereikende terminologie.*

184. — De totnogtoe vermelde omschrijvingen sommen als kenmerken gegevens op die op hun beurt onzeker zijn. Zo is een beroep op studie of proefneming willekeurig, omdat ook toevallige scherpzinnigheid een rol kan spelen.

Oordelen of iets « wat niet bestond » of « vroeger niet gekend was », vergt een vrij diepgaand onderzoek en een zekere mate van appreciatie. Een « schepping » van iets « nieuws » of « oorspronkelijks » brengt aan het begrip van nieuwheid niets bij vermits het juist de nieuwheid inroept.

Het begrip van hetgeen buiten het bereik van een hypothetisch middelmatig geschoold vakman lag, kan wel steunen op een algemeen onderzoek naar positieve gegevens, maar laat nog meer ruimte voor appreciatie en subjectiviteit, in het oordeel van hem die die middelmaat moet bepalen.

E. — *Stellige gegevens.*

185. — 1. Dit alles belet niet dat een eerste benadering van het rechtskundig begrip van uitvinding gemaakt wordt, n e g a t i e f, door de uitsluiting van de « ontdekking » in de zin van blootlegging van een bestaand fenomeen, dat na de ontdekking identiek blijft, en p o s i t i e f door de vaststelling dat de uitvinding met behulp van natuurkrachten of stoffen, werkelijk een w i j z i g i n g voor gevolg heeft in de industriële techniek en dat zij voortspruit uit een g e e s t e s s c h e r p z i n n i g h e i d, welke ook de aard of de graad ervan weze.

2. Al is de u i t v i n d i n g s g e d a c h t e op zichzelf niet te vereenzelvigen met de uitvinding als rechtsbegrip in het octrooiwezen, zij is de onmisbare oorsprong van de uitvinding, zodat geen uitvinding ontstaat zonder tussenkomst van de menselijke geest inwerkend op het bestaande, zodat er een totnogtoe niet bereikt gevolg uit voortvloeit.

3. De uitvindingsgedachte treedt maar in het octrooigebied binnen door haar uitkomst ; dit veronderstelt dat zij los is gemaakt van de geest, die ze ontwierp, en z e l f s t a n d i g o m g e z e t i s i n e e n c o n c r e t e s t o f f e l i j k e v o r m e n v a t b a a r v o o r a a n w e n d i n g e n h e r h a l i n g.

De wet zelf legt deze individualisering en verwezenlijking op door een nauwgezette en volledige beschrijving te eisen, die toelaat het juiste voorwerp van de uitvinding te kennen en te onderscheiden. De beschrijving is daarom nog geen bewijs uit zichzelf van het bestaan van een uitvinding, maar door de b e g r e n z i n g v a n d e a a n s p r a k e n een middel om zulk bestaan vast te stellen.

Wanneer zou blijken dat de beschrijving slaat op een voorwerp dat geen uitvinding is, dan is het octrooi dat hiervoor zou zijn afgeleverd, niet nietig, maar onbestaand.

4. Het is dus niet voldoende dat de uitvindingsgedachte afgescheiden is en verwerkelijkt onder een vaste, waarneembare vorm. Naast deze verwezenlijking moet bovendien de h o e d a n i g h e i d v a n u i t k o m s t a a n w e z i g z i j n.

Om deze redenen spreken vele octrooiwetten over de noodzakelijkheid van het tot standkomen, door de werking van de menselijke geest, van een vroeger onbekend produkt of middel, vatbaar voor industriële toepassing.

De verwerkelijking van het uitgevondene is slechts dan een ware uitvinding wanneer hierin de bestanddelen door de octrooiwet vereist, voorhanden zijn.

5. Nu is de vaststelling dat als uitslag werkelijk een nog niet bekend produkt of middel in de industriële techniek werd bereikt, het gevolg van een feitenonderzoek waaraan geen grenzen zijn gesteld. De vergelijking tussen een uitvinding en het bekende vroeger bestaande, leidt tot de beoordeling van het wezenlijk verschil dat de uitvinding met de gekende techniek vertoont. Zulk onderzoek is niet relatief en formeel, zoals het geval is met het nazien van wettelijke voorrang, maar materieel, objectief en algemeen. Bijgevolg bestaat de nieuwheid van de uitvinding erin dat zij door haar natuur en aard, haar onmiddellijk gevolg, haar functies, haar tussenwerking, haar samenstelling onderscheiden is van het vroeger gekende en er op vooruitgaat. Deze nieuwheid is een breder begrip dan dit van de afwezigheid van voorrang, en het is mogelijk dat een uitvinding die nochtans niet door wettelijke voorrangen wordt gehinderd, het karakter van absolute nieuwheid vereist door het uitvindingsbegrip zelf zal missen.

Op het eerste gezicht kan het voorkomen dat de materiële nieuwheid moet blijken uit een onderscheidend karakter tegenover al het bestaande. Maar dit is ontoereikend. Immers niet alles wat nieuw is, in de zin dat het vroeger niet bestond, is het gevolg van een uitvinding.

6. De nieuwheid moet worden beoordeeld in verband met de gedachte, met de geestelijke bijdrage van een bepaald persoon. De grens tussen werktuiglijke en schier lijdzame tussenkomst en het actieve ingrijpen in de natuur, is niet *in abstracto* vast te leggen. Veel uitvindingen ontstonden bij proeven en onderzoekingen die methodisch spaak liepen doch bij toeval of ongeval een nieuwheid ten gevolge hadden. De uitvindingsgedachte kan zuiver toevallig ontstaan zijn, maar zij vergt én de bereidheid tot aandacht, én scherpzinnigheid bij observatie en gevolgtrekking, teneinde haar nuttig te kunnen aanwenden.

7. Nochtans dragen natuurkrachten en stoffen mogelijkheden in zich die men als zelfwerkend, normaal of logisch aanziet, zodat aanwending ervan voor de hand lag. Dit is ook het geval met vroegere uitvindingen.

Om op deze natuurlijke gang van zaken (*gradual and inevitable advance,* zegt Stafford Hatfield) vooruit te gaan, is de actieve oplossing van een gesteld probleem noodzakelijk. Een lift voor vervoer van personen ontworpen gebruiken voor goederenvervoer, biedt geen verschil in wezen en gevolg.

Naarvolgens de opvattingen die heersen in landen met of zonder vooronderzoek, doet men voor de vaststelling van deze vooruitgang beroep hetzij

op «een verrassende oplossing», of op «een wijze die niet voor de hand lag voor een goed vakkundige, en die een bijdrage levert buiten het bereik van zulk vakman» (Nederland), hetzij op «een graad van uitvindingshoogte en technische stap voorwaarts» (*Erfindungshöhe* in Duitsland), hetzij op «creativiteit» of «originaliteit» (Frankrijk en België). Een rondschrijven van de Belgische dienst van Industriële Eigendom zegde in 1953 : « Het voorwerp van het octrooi moet een originele creatie betreffen ».

Deze oorspronkelijkheid ligt in het onvoorziene karakter van de uitvinding. Deze moet niet alleen nieuw zijn, maar zij moet werkelijk verschillend zijn, afwijken van de stand van de techniek (Ch. Verbaet en V. Gevers, *R.W.*, 1952-53, 1721 en volg.).

In deze verschillende criteria herkent men zowel objectieve als subjectieve gegevens.

§ 3. — Franse leer.

186. — De Franse rechtsleer en rechtspraak hebben gedurende bijna een eeuw zich vastgeklampt aan de beginselen die de wetgever in 1844 uitdrukkelijk huldigde in artikel 2 van de Franse octrooiwet, waarin hij voor de octrooieerbaarheid vergde dat zowel de nieuwheid, als het bestaan van een vindingrijke gedachte in het voorwerp van het octrooi tot uiting kwamen : « *toutes les inventions et découvertes nouvelles* ».

Prof. Roubier merkte hieromtrent op dat er geen redenen bestonden om aan te nemen dat de wetgever uitvinding en nieuwheid als synonieme uitdrukkingen gebruikte (*S.C.P.*, 30 mei 1936).

A. Lourié (*De la recherche des critères subjectifs de la brevetabilité et de la notion de « nouveau inventif »*, *Ing. Cons.*, 1957, blz. 50) herinnerde hierbij aan de voorbereidende werken op de wet van 1844 waaruit blijkt dat de wetgever niet elke nieuwheid als octrooieerbaar beschouwde.

Gedurende een vijftiental jaren na 1940 stelde zich de Franse rechtspraak tevreden met een onderzoek naar de voorrang en aanvaardde als octrooieerbaar elke, zelfs luttele nieuwheid en zelfs binnen het bereik van de heersende techniek.

187. — Een poging om dit criterium van zuivere vergelijking en opzoeking naar identiteit of verscheidenheid aan te vullen door bijkomende criteria van creativiteit, van verrassing, en van technische vooruitgang welke niet in het bereik ligt van de gewone vakman, werd in 1956 gedaan door de rechtbank van de Seine. Twee vonnissen van deze rechtbank, respectievelijk gewezen op 22 maart en 13 april 1956 (*Sem. Jur.*, 30 mei 1956, nr 9311), hielden inderdaad voor dat nieuwheid niet noodzakelijk de vinding onderstelde, zoals vereist door artikel 1 van de Franse octrooi-wet, dat deze vinding niet kon bestaan zonder intuïtieve gedachte, te overwinnen moeilijkheid, onvoorzien voordeel, en dat

men de octrooieerbaarheid moest beoordelen op grond van de voorsprong in opvatting of in voordeel ten aanzien van wat als normale en voorzienbare verbetering van de bestaande techniek, in het bereik lag van de gewone vaardigheid van een vakman op dat gebied.

Deze ommekeer in de rechtspraak deed veel stof opwaaien, alhoewel dit standpunt in hoger beroep werd verworpen (wat het vonnis van 22 maart 1956 betreft, door een arrest van het hof van beroep te Parijs van 31 mei 1957).

188. — Prof. Roubier had nochtans zijn instemming met de zienswijze van de eerste rechter betuigd (*J.P.C., loc. cit.,* en *Droit de propriété industrielle,* II, nrs 139-141) omdat aldus de Franse rechtspraak de algemene rechtsstroming volgde en de ware criteria voor octrooieerbaarheid herstelde, n.l. op grond van het vindingpeil bereikt door een nieuwe gedachte met een nieuw gevolg). Daarentegen oordeelde het Hof te Parijs, op eensluidend advies van het Openbaar Ministerie, dat het beroep op vindingrijkheid en voldoende scheppingsinspanning, in strijd was met de wet van 1844 aangezien hierdoor de geldigheid van een uitvinding onderworpen werd aan haar belang op praktisch en industrieel gebied, hetgeen tot gevaarlijke subjectiviteit zou leiden.

189. — Een deel van de Franse rechtsleer bracht ter gelegenheid van deze jurisprudentiële ommekeer heftige kritiek uit op de beschouwing volgens dewelke de octrooieerbaarheid van een uitvinding diende af te hangen van het bestaan van een creatief element of van een zekere hoedanigheid in de uitvinding.

190. — Soms streefde deze kritiek haar doel voorbij waar zij tot zelfs de uitvinding als niet substantieel ging noemen (Paul Mathely en Jean Lavoir, *L'activité inventive, Condition de Brevetabilité, Ann. Prop. Industrielle,* 1956, blz. 278), onder het voorwendsel dat artikel 2 van de Franse octrooi-wet ook als uitvinding erkent : de nieuwe toepassing van gekende middelen. Maar deze nieuwe toepassing moet juist een vinding zijn door een ongekende schikking of gevolg hiervan (A. Cassalonga, *L'évolution de la notion d'effort créateur dans la jurisprudence française, Ing. Cons.,* 1957, blz. 97, en R. Valabregue : *La Notion de Nouveauté et de Brevetabilité, Melanges Plaisant,* Parijs 1960, blz. 187).

191. — Kritiek van de stand van techniek door middelmatige vakman. Sterker zijn de bezwaren ingebracht o.a. door Valabrèguè waar hij wijst op het kunstmatig en onzeker karakter van het criterium, de stand van de, ten tijde van de uitvinding, heersende techniek, al of niet in het bereik zijn van een gemiddelde man van het vak, om hieraan de technische vooruitgang te toetsen.

Deze methode van vergelijking biedt inderdaad een dubbele moeilijkheid : vooreerst zich objectief en met kennis van zaken terug plaatsen op het vlak van de bestaande techniek, ten tijde van de uitvinding en zulke terugkeer in de tijd, stuit op zware hindernissen ; verder biedt de bepaling van wat voor de gemiddelde vakman voor de hand lag, geen onbetwistbaar

houvast omdat de abstracte figuur van zulk vakman en zijn normale reactie op de aanwijzingen van de techniek ten tijde van de uitvinding moeten leiden tot een willekeurige en subjectieve beoordeling.

192. — Maar waar het arrest van het hof van beroep te Parijs van 31 mei 1957, dit criterium verwerpt als niet overeenstemmend met de tekst en de geest van de wet, meent het hof zich te kunnen steunen op de grotere objectiviteit van het criterium van « werkelijk en ernstig resultaat op het gebied van de nijverheid, van een nieuwheid en, in het kort, van een oorspronkelijke bijdrage tot de oplossing van een probleem van de nijverheid ». Dit standpunt doet op zijn beurt de vraag rijzen wat « werkelijk resultaat op het terrein der nijverheid » is, wat « nieuwheid » en wat « oorspronkelijke bijdrage » betekenen. Een nieuw verwarrend element treedt hier op bij de beoordeling van de nieuwheid van een uitvinding, zoals dit in tal van gerechtelijke uitspraken, ook in ons land, wordt ingeroepen : dit van de originaliteit van de uitvinding.

§ 4. — Belgische rechtspraak.

193. — Een arrest van het hof van beroep te Brussel, gewezen op 5 mei 1950 (*Ing. Cons.*, 1954, 202) toont duidelijk aan hoe, inzake octrooien, het begrip originaliteit gemakkelijk verward wordt met de uitvindingswaarde. De eerste rechter had aan de deskundigen de vraag gesteld of een betwist middel tot behandeling van kunstvezels geen natuurlijke toepassing was van de bestaande techniek ofwel of hierbij een graad van oorspronkelijkheid bestond.

Het hof besliste dat « oorspronkelijkheid essentieel is voor de schepping van een octrooieerbaar iets, de banale uitvinding (sic) uit het gebied van de octrooien uitgesloten zijnde ». Uit de verdere beweegredenen bleek dat deze « banaliteit » erin bestond dat de « beweerde » uitvinding in het bereik lag van elkeen en behoorde tot de elementaire bewerkingen, die de natuur ter beschikking stelt van ieders bedrijvigheid ; was « niet origineel », elke werkwijze « waartoe ieder vakman natuurlijk gedreven werd ze te bedenken, die hem tegemoet komt en zich als het ware aanbiedt in het bereik van de hand ».

194. — In zijn nota onder dit arrest merkt terecht A. Vanderhaeghen op dat zich hier een nieuw begrip van originaliteit voordoet, n.l. van wettelijke originaliteit, die kan verschillen van de originaliteit in de gemene zin van het woord. Hij haalt hierbij een gelijkaardig onderscheid aan, maar veel meer gewettigd, inzake auteursrecht, waar plannen van bouwkunde voor het Albertkanaal een bepaalde originaliteit van geest bij de maker vertoonden, maar met afwezigheid van de wettelijke originaliteit die in auteursrecht nodig is. (*Ing. Cons.*, 1954, 153). Hij besluit dan ook, in de juiste terminologie van het octrooiwezen, dat het hof door de graad van originaliteit aangewezen door de deskundigen te verwerpen, te kennen gaf dat de uitvinding geen toereikend peil, geen uitvindings-

waarde (*Erfindungshöhe*) bereikte, wat niet langer op «originaliteit» maar wel op beslissende vooruitgang inzake techniek wijst. De rechtbank te Hoei besliste op 9 april 1951 (*Pas.*, 1952, III, 116) dat, om octrooieerbare nieuwheid te bezitten, een uitvinding voordelen moet vertonen die niet bekend waren bij een vroeger gebruik van dezelfde delen. Het erkende onder deze voordelen zeker zuiver esthetische gevolgen, die, zoals de nota onder het vonnis eraan herinnert, slechts een « resultaat » uitmaken, niet vatbaar voor octrooi, maar waarvoor het middel om ze te bereiken, wel octrooieerbaar is, in strijd met de beslissing van de rechtbank te Brussel van 30 juni 1863 (*B.J.*, 1864, 3013).

195. — Het hof van beroep te Brussel beoordeelde op 31 mei 1960 een uitvinding, waarbij gebruik werd gemaakt van bekende elementen en zegde dat deze, noch in de vorm, noch in de functionele rol der delen, noch in de stof, werkelijk originaliteit vertoonde en besloot dan dat deze ontdaan was van elke uitvindingswaarde. (*Pas.*, 1961, II, 204).

§ 5. — Kritiek.

196. — De opvatting, die zich beroept op originaliteit verplaatst de moeilijkheid en blijft vatbaar voor kritiek. Zij onderstelt eveneens een subjectieve beoordeling en stelt, als kenmerk van de uitvinding een begrip voor, dat niet op de wet steunt en aanleiding geeft tot verwarring. Is etymologisch oorspronkelijk, datgene dat zijn oorsprong aanwijst. Men bedoelt hierdoor de weerspiegeling in een bepaald verschijnsel van een welbepaalde persoonlijkheid, die aan zijn geesteswerk een eigen karaktertrek verleende.

De oorspronkelijkheid is een begrip uit het gebied van de auteursrechten en behoort niet tot dit van de octrooien. Zo het waar is, dat iedere uitvinding noodzakelijk verband houdt met de eigen vorming, psychologie en gesteldheid van een bepaald persoon, die de uitvinder is, dan is het nochtans uitgesloten deze persoonlijkheid zonder een retrospectief onderzoek naar het ontstaan ervan, in zijn uitvinding te herkennen. Met andere woorden, niet het verband tussen de uitvinder met het wezen van de uitvinding is essentieel voor de bepaling van de nieuwheid, maar het zelfstandig fenomeen van de uitvinding, als concrete bijdrage tot de techniek, vergeleken met de stand hiervan op het ogenblik waarop de nieuwheid werd ingeroepen.

Het beroep op originaliteit verplaatst het onderzoek naar nieuwheid op het vlak der menselijke karaktertrekken en zelfs naar het esthetische, zoals de zwierigheid of de schoonheid van een oplossing, wat op octrooigebied, niet verward mag worden met nieuwe technische uitkomst. Het hof van beroep te Brussel gebruikt blijkbaar de term originaliteit in tegenstelling tot banaliteit (5 mei 1950, *Ing. Cons.*, 1954, 202). Deze banaliteit stemt overeen met het Nederlands begrip : « wat voor de hand lag voor elkeen, die de bestaande techniek, normaal, d.i. zonder enige toevoeging of wijziging in schikking, wisselwerking of functie, als zuiver logische gevolgtrekking zou toepassen » (Molengraaf, I, blz. 79). Dit

betekent dat de nieuwheid van een uitvinding niet enkel moet steunen op de afwezigheid van louter formele en oppervlakkige vergelijkingen met het vroegere, maar een zekere uitvindingswaarde vereist.

In de geest en naar de letter van onze octrooiwet behoort deze uitvindingswaarde niet te worden beoordeeld op grond van een verdienste of van een bepaalde inspanning bij het overwinnen van een moeilijkheid. Zij stemt evenmin overeen met een hypothetische graad van scherpzinnigheid, vergeleken met de vermogens van een denkbeeldig geschoold vakman, maar steunt op een eigenschap, een functie of een uitkomst, die in de werkelijkheid, een technische stap vooruit betekenen.

197. — Het beroep op een intuïtieve gedachte of op een onvoorzienbaar gevolg is niet onmisbaar, al zijn dit gegevens die meestal bij de uitvinding te voorschijn treden.

Ook de wetgeving van de V.S., die nochtans op het vooronderzoek steunt, verliet de vereiste van een « *flash of genius* », vroeger gesteld door het Opperste Gerechtshof, door te bepalen in de wet van 1952 (35 *U.S.C.* 103) : « *Patentability shall not be negatived by the manner in wich the invention was made* ». Wel bepaalt de wet : « *A Patent may not be obtained if the difference between the subject matter sought to be patented as a whole, would have been obvious at the time the invention was made, to a person having ordinary skill in the art* ».

Deze gewijzigde zienswijze houdt verband met de ontwikkeling van het uitvindingswezen dat op veel gebieden, en voornamelijk in grote bedrijven, niet langer het uitsluitend gevolg is van alleenstaande, individuele onderzoekingen en proefnemingen, maar op grote schaal wordt voorbereid en gericht door omslachtige diensten van onderzoek, die, collectief, bepaalde problemen behandelen, afzonderen en zo scherp stellen dat de einduitslag er als een onpersoonlijk resultaat uit voortvloeit.

198. — In ons land waar doorgaans het bedrijfsleven en de innerlijke bouw van veel bedrijven niet in overwegende mate gericht zijn op dure, speculatieve en grootscheepse onderzoekingen, naar vernuftige nieuwheid, blijft de rol van de enkeling als zelfstandige uitvinder zeer groot. Daarom zal bij de beoordeling van de nieuwheid van een uitvinding ontstaan uit vrij en onafhankelijk initiatief, naast de noodzakelijke vergelijking met de stand van de techniek of met gelijkaardige oplossingen, wel rekening mogen gehouden worden met het individueel psychologisch proces dat tot de uitvinding leidde, niet om er de « originaliteit » van te bepalen maar om de afstand te meten die de uitvinding teweeg brengt tussen hetgeen als natuurlijk gevolg en hetgeen als creatieve uitkomst dient te worden beschouwd.

199. — *Besluit.* — Men mag dan ook de uitvinding, als rechtsbegrip, in het Belgisch recht bepalen als de oplossing van een probleem, verzonnen of ontworpen door de menselijke geest, en vastgelegd in materiële vorm waardoor het op zekere en herhaalbare wijze mogelijk is in te werken op de natuur, zodat een uitkomst bereikt

wordt die tegenover de bestaande industriële techniek, door wijziging, of afwijking, een wezenlijk verschil vertoont.

AFDELING II

Onderscheidingsmethode voor het onderzoek naar de objectieve nieuwheid.

200. — De Belgische octrooiwet van 1854, heeft de bepalingen van artikel 2 van de Franse wet niet overgenomen, die luiden : « worden als uitvindingen of ontdekkingen beschouwd : de uitvinding van nieuwe nijverheidsvoortbrengselen, de uitvinding van nieuwe middelen of de nieuwe toepassing van gekende middelen ».

In de Franse wetgeving is dit onderscheid meer dan een middel om het voorwerp van uitvindingen tegen de bestaande techniek of andere uitvindingen af te wegen ; het heeft, zoals bij het onderzoek van de namaking zal blijken, ook belang inzake de vordering wegens namaking.

Zulk oogmerk is in onze wet afwezig.

Nochtans vindt men in de meeste vreemde wetgevingen gelijkaardige klassen van uitvinding terug. Zo spreekt artikel I van de Nederlandse octrooiwet van voortbrengsel en werkwijzen ; zo spreekt de octrooiwet van de Verenigde Staten over « *any new and useful art, machine, manufactury or composition of matter* », en de Engelse octrooi-wet van « *The sole working or making of any manner of new manufactury* ».

201. — Het nalaten van onze wetgever, de uitvindingen in categorieën onder te brengen, heeft rechtsleer en rechtspraak ertoe gebracht op eigen hand, en in navolging van het buitenland, onderscheid te maken. Het is immers voor het onderscheid tussen gelijkaardige uitvindingen nuttig hun *genus* of soort te vergelijken.

§ 1. — Voortbrengsel of middel.

202. — Zo verdeelt men de uitvindingen in twee groepen : deze betrekking hebbende op een voortbrengsel, en deze betrekking hebbende op een middel.

De omschrijving van het voortbrengsel, gegeven door Picard en Olin voegt aan het Frans begrip : « een bepaald stoffelijk voorwerp waarvan de vorm en de eigenaardige trekken onderscheiden zijn ten overstaan van elk ander voorwerp », de vermelding toe dat dit voorwerp : « zijn waarde in zichzelf vindt en niet enkel als middel om een doel te bereiken of enig gevolg voort te brengen » (Picard en Olin, nr 59 ; — Pouillet, *Traité,* nr 20).

203. — Telders ziet het voortbrengsel als het resultaat van een biezondere soort van werkwijze waardoor een lichamelijke zaak (of samenstelling van zaken) tot stand komt ; dit sluit de lichamelijke zaken uit die niet uit een werkwijze ontstaan (mineralen b.v.), en de resultaten

die geen lichamelijke vorm bezitten (elektrische golven, beweging, enz.). (Telders, *Nederlands Octrooirecht,* nr 45). Dan nog sluit de Nederlandse octrooiwet zekere lichamelijke zaken uit, zoals deze welke men onder de stoffen rangschikt en een voortbrengsel zijn van practisch homogene struktuur, niet gebonden aan een vorm, of beter : « elke vormloze materie, ofwel materie in vorm, waarin zij zich van nature bevindt of waarin zij als onmiddellijk gevolg van haar bereiding ontstaat » (Octrooiraad, 3 april 1939, *B.I.E.,* 1939, 71 : *in casu* kunstzijdedraden, geen stof).

De Nederlandse Hoge Raad (10 mei 1940, *B.I.E.,* 1940, 63) hield hierbij vast aan het al of niet essentieel karakter van de vorm welke de materie aanneemt (kunstzijdedraad *in casu* geen stof).

204. — De Belgische wet laat het probleem van de stof onaangeroerd, zodat de rechtspraak zich in deze aangelegenheid vrijer zal bewegen, en enkel objectieve nieuwheid van een produkt zal dienen te herkennen. Nochtans is wat de scheikundigen een enkelvoudig lichaam noemen, niet vatbaar voor octrooi. Elke uitvinding veronderstelt een combinatie (*Nov.,* nr 261) en dit geldt ook voor kunstmatig bereide synthetische stoffen (v.b. bakeliet).

205. — *Resultaat :* Naast het voortbrengsel als gevolg van een werkwijze, kent de gebruikelijke terminologie ook het resultaat dat als dusdanig niet octrooi-eerbaar is omdat de uitkomst zich niet blijvend laat vastleggen. Het resultaat wordt vastgesteld in een toestand of verhouding, niet in een lichamelijk voorwerp.

Zo is een kostprijs- of tijdsbesparing, als gevolg van een nieuwe werkwijze een resultaat dat uit een inventieve oplossing kan spruiten. Deze uitkomst geeft aan de uitvinding een economische waarde, maar vormt op zichzelf de uitvinding niet ; zij vloeit er integendeel uit voort. Nochtans zal de uitkomst van belang zijn bij de beoordeling van de nieuwheid van de uitvinding waardoor deze wordt bekomen. Immers een produkt of een middel zal juist nieuw zijn wegens zijn ruimer toepassingsgebied of zijn gewijzigde uitkomst, (v.b. een verharde staalsoort, dienstig voor tal van werktuigen) in vele omstandigheden een betere fabricatie (door diamantstof geslepen cylinders), of een sierlijker produkt (door voorspanbeton).

Dit laatste voorbeeld betreffende de esthetische aard van een resultaat is niet te verwarren met het begrip van wat zekere jurisprudentie acht een « esthetische » of « elegante » oplossing te zijn van een technisch probleem, en waardoor men bedoelt dat de uitvindingsgedachte op zichzelf het kunstgevoel bevredigt. Hieromtrent werden hoger de nodige bezwaren geopperd in verband met een verkeerd gebruik van de term « originaliteit ».

206. — *Middelen.* — De tweede groep van de traditionele indeling van de uitvindingen, is deze van de middelen.

Middelen zijn octrooieerbaar als dusdanig, zelfs indien geen nieuw resultaat wordt bereikt, maar de nieuwheid moet in deze middelen zijn uitgewerkt (Rb. Brussel, 1 febr. 1935, *Ing. Cons.,* 1935, 58). Deze groep wordt onderverdeeld, breed genomen, in werktuigen en werkwijzen.

207. — Werktuigen zijn gevormde voorwerpen waarvan de samenstelling nieuwe eigenschappen vertoont. Zij omvatten de meest eenvoudige samenstellingen soms organen genoemd, zoals hefbomen, veren, drijfraderen, tot de meest ingewikkelde mechanische tuigen (dynamo, dieselmotoren, enz.), al zal het meestal geschieden dat meer ingewikkelde machines slechts ten opzichte van bepaalde onderdelen nieuwheid vertonen.

Het werktuig kan tevens produkt en werktuig zijn wanneer het voor-eerst het voorwerp uitmaakt van een fabricatie, ongeacht het gebruik dat er van gemaakt zal worden (v.b. de vele modellen van Engelse sleutels). Het middel beperkt zich tot de rol van werktuig wanneer het enkel wordt vervaardigd als onderdeel van een samenstel, en samen met dit (hydraulische sluitkleppen voor ontbrandingsmotoren), zonder uiteraard een zelfstandige uitkomst uit te maken.

De traditionele terminologie spreekt ook nog, meestal op scheikundig gebied, van agentia of ageermiddelen, maar deze zijn op zichzelf niet uitgevonden, doch enkel uit de natuur of uit de bestaande ervaring geput om normaal aangewend te worden (water, warmte, enz.).

208. — De werkwijze, alhoewel noodzakelijk vastgelegd in een beschrijving, is in haar aanwending een dynamisch fenomeen dat soms niet of soms ten dele stoffelijk waarneembaar is : een vorm van handeling, een formule, een volgorde van bewerkingen, waardoor zich wijzigingen voltrekken die van de natuurlijke gang van zaken afwijken, en een industriële uitkomst bieden. Niet het geestelijk proces dat tot de uitvinding leidt, wel de vaste en herhaalbare regel van werkwijze, vormt de uitvindingsuitkomst.

Het komt er dan ook niet op aan bij de toepassing onderscheid te maken tussen het waarneembare en het niet-waarneembare. Meestal zal een blijvende, bepaalde apparatuur in dienst worden gesteld, maar zij maakt een onderdeel uit van de werkwijze.

Het is nochtans mogelijk dat bij een werkwijze ook een nieuw produkt wordt aangewend, dat ontworpen werd om de werkwijze mogelijk te maken, zoals b.v. bestanddelen die weerstand moeten bieden aan hoge verhitting, druk, of radioactiviteit.

Doordat de werkwijze een leidraad en regel is voor de schikking en volgorde van bewerking, is het mogelijk werkwijzen te bedenken die enkel abstract blijven, zonder autonome uitwerking zoals onderwijs- of rekenmethodes, systemen, enz., die enkel het menselijk handelen dienen maar geen produktiemogelijkheden uitmaken. Financieringsmethoden, vormen van kortschrift, schrijfwijzen, reclamemethoden zijn in die zin niet vatbaar voor octrooi. Wel is heden het vraagstuk hangend van de rechten op programma's voor computers.

Zeker is voor elke werkwijze menselijke tussenkomst vereist maar er is slechts uitvinding, wanneer hierdoor een wijziging ontstaat in werking op of door natuurfenomenen, en die wijziging technisch is. Zo zal een bouwmethode, zoals het self-lifting-systeem, in zijn gehele technische complexiteit, of deze gesteund op aanwending van voorgemaakte delen van een bepaalde maat, aard en vorm, wel octrooieerbaar zijn omdat zij uitkomst bieden door vereenvoudiging, tijdwinst, prijsvermindering, enz.

209. — Deze elementaire onderverdeling van soorten van uitvindingen laat enkel toe in bepaalde gevallen een voorafgaandelijke schifting te maken, en de vergelijking tussen de bestaande techniek en een uitvinding of tussen twee uitvindingen te vergemakkelijken. Een octrooi op een voortbrengsel, waarbij niet tevens de werkwijze om het te vervaardigen werd aangeduid, werkt niet tegen een octrooi op een werkwijze. Wel zal het mogelijk zijn dat een bepaalde werkwijze de enige mogelijke is om een voortbrengsel te bekomen, zodat zij in feite ook het monopolie op het voortbrengsel voor gevolg heeft.

210. — In de praktijk komen tal van toestanden voor waarin éénzelfde voorwerp voortbrengsel en werktuig is of voortbrengsel verbonden aan een bepaalde werkwijze. Veelvuldig zijn ook de gevallen waarin zowel het octrooirecht als het recht op model of tekening betrokken zijn.

In de vergelijking van een uitvinding met de bestaande techniek of met andere uitvindingen speelt de aanwending van gekende middelen op een nieuwe wijze of voor een andere uitkomst, een grote rol.

Hier gaat het niet om verbeteringsoctrooien die noodzakelijk de aanwending vereisen van de uitvinding vervat in een hoofdoctrooi, maar om de aanwending van alle welkdanige gekende middelen, geoctrooieerd of niet.

In de duitstalige literatuur spreekt men van aanwendingsuitvindingen en zij omvatten zowel de nieuwe toepassing van gekende stoffen, werkwijzen, of toestellen, als de overdracht ervan op een ander gebied (onechte equivalentie), en de aanwending of het gebruik.

§ 2. — Nieuwe toepassing en combinatie.

211. — De Belgische rechtsleer en rechtspraak maken vooral onderscheid tussen de nieuwe toepassing, de nieuwe combinatie, in voortbrengsel en in werkwijze.

Het voortbrengsel kan een andere toepassing zijn van een gelijkaardig bestaand voorwerp, waaraan door inventieve wijziging een nieuwe uitkomst wordt gegeven. B.v., de uitstalstandaard bestaande uit een kolom die op verschillende hoogten, vlakken draagt was bekend, maar een gelijkaardige kolom bestaande uit ineenpassende wervels met inkervingen op ieder lid liet toe, zonder het uiteennemen van de kolom, tussen de basisdelen, op gelijk welke hoogte, bladen te hechten, zonder dat de eenheid van de kolom gebroken scheen, hetgeen een hoedanigheid van sierlijkheid voegde bij deze van snelheid van behandeling, verscheidenheid in de voorstelling enz., die de houten rekken niet bezaten. (Rb. Hoei, 9 april 1951, *Pas.*, 1952, III, 115 met noot). Alhoewel gebouwd met bekende bestanddelen gaf de nieuwe schikking voordelen die bij de vroegere niet bestonden.

Het esthetisch resultaat was niet op zichzelf octrooieerbaar, maar wel het middel om het te bereiken, dat een hoedanigheid aan het voorwerp toevoegt (*Nov.*, I, nr 176 ; — *P.B., Brev. Inv.*, nr 148).

In dit geval gaat het om een «afwijkend voortbrengsel» dat als nieuw wordt erkend.

In een gelijkaardig geval van gelede uitstallingsdrager zag de rechtbank te Brussel een volstrekte gelijkenis tussen de twee hoofdfactoren van de uitvinding en een vroeger octrooi, en weerde bijkomende voordelen omdat zij niet in de octrooibeschrijving waren vermeld, en niet als een normaal en noodzakelijk gevolg van het voorwerp voorkwamen (Rb. Brussel, 31 maart 1960, *Ing. Cons.*, 1960, 177).

212. — Een nieuwe toepassing is octrooieerbaar terwijl een nieuw gebruik van een bekend middel, zonder nieuw gevolg, niet vatbaar is voor octrooi. De nieuwheid van middelen kan bestaan uit de nieuwe toepassing van gekende middelen. Zo : een stoel gevormd uit staalbuis waarvan de rug, de zitting en de basis bekomen worden door eenvoudige halfronde buiging. Een vroeger octrooi op gebogen zetel, maar met anderhalve cirkelbuiging had geen voorrang omdat de halve cirkelbuiging eenvoudiger, goedkoper en lichter was en een verschillende elasticiteit verzekerde (Rb. Brussel 1 febr. 1935, *Ing. Cons.*, 1935, 58).

213. — Men kan ook bepaalde eigenschappen van een bestaande stof met een nieuw resultaat aanwenden. Zo : de hechting van borstelharen door cement of gummi, die toelaat weerstand te bieden aan water of bijtend vocht, wat niet met lijm werd bereikt. Bij zulke overdracht zal te beoordelen vallen of zij niet voor de hand lag (*vgl.* Telders, nr 35).

Het valt soms moeilijk te onderscheiden of de nieuwe toepassing slaat op een voortbrengsel of op de werkwijze om dit voortbrengsel te vervaardigen.

214. — Bij de overdracht van stoffen, die aan dezelfde voortbrengselen een nieuwe hoedanigheid toevoegen, zal men geen rekening houden met het gebruik waartoe het voortbrengsel kan dienen ; immers niet het gebruik wordt geoctrooieerd, maar het wel bepaald voorwerp dat op zichzelf nieuwheid moet vertonen.

215. — Nieuwe combinatie van delen in een voortbrengsel. Een voortbrengsel ontstaat noodzakelijk uit een vervaardigingswijze, door combinatie van delen. Het is mogelijk deze delen anders te schikken, zodat nieuwe eigenschappen ontstaan. De scheikunde biedt hiervan vele voorbeelden.

Wanneer in een octrooi de verenigde bestanddelen hun normale uitwerking niet samenvoegen, maar op elkander een werking uitoefenen, waardoor kwalitatief en kwantitatief andere uitslagen voortvloeien, dan deze bereikt wanneer zij afzonderlijk of twee aan twee gekoppeld aangewend werden, dan dekt het octrooi een combinatie van gekende middelen, dewelke octrooieerbaar is voor zoveel zij nieuw is (Rb. Brussel, 20 april 1932, met noot, *Ing. Cons.*, 1932, 53).

Zo de vervaardiging van een voorwerp het gebruik vereist van meerdere en gecombineerde werkwijzen, die, elk afzonderlijk genomen, geen octrooieerbare nieuwheid vormen, dan zijn het produkt bekomen door deze combinatie en de werkwijze om dit produkt te bereiken, octrooieerbaar (Rb. Leuven, 17 maart 1931, met noot, *B.J.*, 1937, 537).

216. — *Interpretatie van de beschrijving.* Het heeft geen belang, voor de geldigheid van een octrooi, dat het woord of ieder evenwaardig teken

in de tekst staat : het octrooirecht eist zulk formalisme niet ; integendeel is het belangrijker na te gaan of uit de beschrijving en aanspraken blijkt dat de werkwijze werkelijk gevormd is uit een geheel van schikkingen, die samenlopen tot het doel en voorwerp van het octrooi en of dit geheel werd opgevorderd, liever dan stil te staan bij uitdrukkingen, die niet op een combinatie wijzen. Er is octrooieerbare combinatie, wanneer verschillende bestanddelen op elkander inwerken en zodanig voordelen verwekken, uit welk oogpunt ook, hetzij kwantitatief verschillend van de som der voordelen begrepen in de afzonderlijke delen, hetzij kwalitatief hoger staande dan deze som. Er is geen nieuwe combinatie wanneer de samenvoeging van gekende organen of instrumenten onder hen geen onderling verband, noch afhankelijkheid, noch versmelting schept (Rb. Bergen, 22 okt. 1932, *Ing. Cons.*, 1932, 196).

217. — Voorbeelden : De rechtbank te Brussel en het hof van beroep te Brussel achtten onderscheidenlijk wel en niet octrooieerbaar, een tweeledige haarborstel, bestaande uit een heft met half-cylindervormig verlengsel, waarop, in groeven en door buiging, een plastische borstelbasis werd geschoven, die hierdoor waaiervormig openstond (Rb. Brussel, 20 okt. 1957 ; — hof van beroep te Brussel, 25 maart 1960, *Ing. Cons.*, 1960, 181). Opdat bedoeld toestel octrooieerbaar weze, diende het zijn bestanddelen onderling in samenhang en werking te brengen op een nieuwe en oorspronkelijke wijze, zodat geen der als voorranghebbende ingeroepen octrooien in staat was het nieuw industrieel gevolg, gekenmerkt door bepaalde voordelen, noch in zijn geheel, noch in een of ander zijner delen, noch op dezelfde manier, noch in dezelfde mate te bekomen (*vgl.* Braun en Struye, nr 82).

218. — Het hof van beroep te Brussel, met betrekking tot een toestel waardoor textielvezels, op hoge temperatuur en onder druk, bekomen door uitzetting in een bad en door luchtpersing, konden geverfd worden, zonder hinder van de druk in de verfkuip, beriep zich op Braun en Struye, en beklemtoonde dat de vergelijking zich niet mag beperken tot technische factoren, maar de technische functies van deze factoren moet betreffen (Brussel, 8 jan. 1960, *Pas.*, 1961, II, 79).

219. — Het hof van cassatie sprak zich meermaals uit over de nieuwe combinatie van gekende middelen. Zo besliste het dat een combinatie van gekende middelen, als dusdanig een octrooieerbare uitvinding kan uitmaken. wanneer door hun organische combinatie en hun wisselwerking deze middelen toelaten een originele technische uitslag te bereiken, verschillend van deze voortgebracht door hun enkele samenvoeging (Cass., 2 mei 1963, *Pas.*, 1963, I, 932).

Dit was de bevestiging van de stelling reeds vroeger door het hof genomen (5 nov. 1925, *Pas.*, 1926, I, 45). Maar het geval bood bovendien deze biezonderheid dat de middelen kentrekken uitmaakten van aanspraken in een hoofd- en in een verbeteringsoctrooi, die afzonderlijk nietig zouden zijn, maar samen genomen konden beantwoorden aan de wettelijke vereisten van een nieuwe octrooieerbare combinatie (zie: Cass., 26 juni 1913, *Pas.*, 1913, I, 350 en Cass., 29 april 1954, *Pas.*, 1954, I, 728 ; — *R.P.D.B.*, nrs 64, 368 en 369 ; — *Nov.*, I, nrs 751 en 752).

Gans de werking en de gevolgen van het voorwerp van de uitvinding moeten vergeleken worden en de octrooieerbaarheid ontstaat enkel voor zoveel een nieuwe schikking van gekende delen, van aard is om een verschillend gevolg te hebben dan hetgene vroeger werd bekomen door het gebruik van de elementen begrepen in de combinatie en niet enkel uitliep op een eenvoudige samenvoeging van de voordelen gehecht aan elk der betreffende delen afzonderlijk (*vgl.* Rb. Charleroi, 11 juni 1959, *Ing. Cons.*, 1961, 133).

220. — Als voorbeeld van de nieuwe toepassing van gekende middelen kan uit de hedendaagse rechtspraak worden aangehaald de vervaardiging van kousen vanuit de punt, bij middel van gebreide vlechten, die uit eerste steken uitmonden en opgenomen worden in de naad van de kous, door een doorlopende bewerking, waar vroeger afgescheiden bewerkingen nodig waren ofwel met meerdere breistoelen, ofwel door hermazing.

De aangewende middelen behielden hun eigen gevolg maar de nieuwe aanwending gaf vereenvoudiging en versnelling van vervaardiging.

221. — Een vonnis van de rechtbank te Brussel, dat in kracht van gewijsde is getreden, luidt als volgt : « in een octrooi op een werkwijze zoals in bedoeld geval, is de combinatie van gekende elementen een octrooieerbare uitvinding, zodra deze combinatie een karakter van nieuwheid vertoont ten overstaan van de vroegere stand van de techniek » (Rb. Brussel, 19 maart 1961, *Ing. Cons.*, 1961, 437).

A fortiori is de werkwijze octrooieerbaar wanneer de nieuwheid niet enkel het middel uitgedacht om het beoogd industrieel gevolg te bereiken, veiligheid tegen het loskomen van steken, maar ook dit resultaat, gunstig beïnvloedt (eenvoud en dus besparing).

Niet de ontleding van de bestanddelen afzonderlijk is van belang, maar de vaststelling van nieuwheid in een werkwijze beschouwd in haar eenheid en geheel.

Voormeld vonnis van de rechtbank te Brussel gebruikt de term combinatie in algemene betekenis.

222. — In een betwisting over holle bouwblokken (béton Durisol) herhaalde het hof van beroep te Brussel dat een produkt of middel van alle uitvindingswaarde is ontbloot wanneer noch in hun vorm, noch in hun functionele rol, noch in de stof waaruit zij zijn vervaardigd, holle betonblokken een werkelijke oorspronkelijkheid vertonen en dat anderzijds de combinatie van de vorm en van de rol van deze blokken met de stof geen vindingrijkheid vertoont (Brussel, 31 mei 1960, *Pas.*, 1961, II, 204 ; — in tegengestelde zin : Rb. Brussel, 8 jan. 1960, *Pas.*, 1961, III, 79).

223. — Het hof van cassatie verbrak op 27 februari 1963 (*Pas.*, 1963, I, 718), een arrest van het hof van beroep te Brussel van 18 oktober 1960, dat een uitvinding nietig had verklaard op grond van de overweging dat zo een nieuwe schikking van gekende elementen octrooieerbaar is op voorwaarde een nieuw industrieel gevolg te bereiken, het niet voldoende is een gekende technische factor te vervangen

door andere, indien hierdoor geen nieuwe technische functie ontstaat.

Dit arrest van het hof van beroep werd voor dubbelzinnig gehouden omdat de ingeroepen uitvinding door een nieuwe schikking van gekende delen minstens drie voordelen bood, en het arrest niet had gezegd of deze voordelen geen essentieel verschil vertoonden of niet toereikend waren. Hieruit blijkt dat met de graad van industriële uitkomst werd rekening gehouden (zie ook : Cass., 5 nov. 1925, *Pas.*, 1926, I, 45).

224. — Men kan verschillende vormen van combinaties onderscheiden : deze waarin de delen onderling samenwerken tot het beoogde doel en waarin zij elkander beïnvloeden. Dat is de eigenlijke combinatie in tegenstelling met de eenvoudige samenvoeging die niets meer is dan een normale gelijktijdige of opeenvolgende aanwending van gekende middelen zonder iets bij te brengen aan hun gewone werking. Deze waarin gekende delen onderling verbonden worden zonder dat zij in hun functie worden gewijzigd, maar nochtans in hun bepaalde samenhang eigen voordelen bieden. Het geval behandeld door de rechtbank te Brussel op 29 maart 1961 is van die aard (*Ing. Cons.*, 1961, 437 ; — zie boven, nr 221).

De eenvoudige samenvoeging van gekende delen, zonder wederkerige nieuwe inwerking of samenwerkend nieuw gevolg, is niet octrooieerbaar.

§ 3. — Theorie van de equivalenten.

225. — Het arrest van 27 februari 1963 sloeg tevens op een namaking van model, immers de twee beschermingen zijn gelijktijdig mogelijk (zie boven, nr 223).

De vervanging van een technische factor door een ander behoort tot de zgn. «theorie van de equivalenten».

Deze leer is nergens aanwezig te onzent in een wettekst doch werd impliciet toegepast door de rechtsleer en rechtspraak, tot zij uitdrukkelijk werd ontwikkeld in de arresten van het hof van beroep te Brussel, 5 juli 1924 (*Ing. Cons.*, 1924, 163), bevestigd in cassatie (8 okt. 1925, *Ing. Cons.*, 1925, 128) en het hof van beroep te Brussel op 3 april 1931 (*Ing. Cons.*, 1931, 251).

226. — Het is G. Vander Haeghen die het eerst op systematische wijze deze theorie, van Duitse oorsprong, burgerrecht in ons octrooirecht gaf door zijn werk *Les Inventions Mécaniques et le Principe des Equivalents.* (Luik, 1918 ; — *Nov., Brevets d'Inv.*, nr 192) en zijn bijdrage in *P.P.*, 1931, 441 : *La Consécration du Principe des Equivalents.*

De theorie van de equivalenten, door Vander Haeghen bestempeld als een merkwaardig opsporingsinstrument inzake uitvindingen, wordt in ons land ingeroepen zowel inzake onderzoek naar namaking als naar octrooieerbaarheid.

In het Duits en Zwitsers octrooirecht betreft zij de begrenzing van de beschermingsomvang en het uitvindingspeil. In het Zwitsers recht wordt het

uitdrukkelijk voorzien (Zw. O.W. art. 53). Het beroep op deze theorie doet zich dan ook niet in gelijke omstandigheden voor in alle landen.

227. — Wat België betreft heeft Vander Haeghen de theorie zeer duidelijk gesteld en past het naar zijn omvangrijke studies te verwijzen.

Samengevat, wijst zij voorafgaandelijk op de noodzakelijkheid duidelijk het voorwerp van de uitvinding, de technische functie, de technische factor, de equivalentie van technische functies en de equivalentie van technische factoren te onderscheiden.

Het voorwerp van de uitvinding in samengestelde werktuigen of machines slaat niet op de banale dragers van de uitvinding n.l. de bekende delen van het geheel, maar op dat enkel deel dat een wezenlijk verschil uitmaakt (*ultima differentia*).

In het geval van een tuig voor het samenpersen van betonblokken was niet de persmachine, die algemeen gekend is, niet het middel om het persvlak op en neer te laten, en ook niet het gebruik hiertoe van een as met excentrische koppeling het voorwerp van de uitvinding, maar wel het bepaalde middel gebruikt om deze alternatief draaiende beweging te bekomen.

In de ene uitvinding bestond dit erin de beweging te verzekeren door een arm met berekende uitgeholde vorm om een excentrisch gehechte schijf op en neer te laten ; in de tweede ging het om een excentrisch tandrad dat door een tandsector met boven en onderliggende solidaire armen, over en weer werd aangedreven.

Bij de vergelijking moesten de mechanische (of hier de cinematische) middelen worden nagegaan die een alternatief draaiende beweging voortbrachten en de weerslag op de werking van het geheel (voor vervaardiging van persblokken) van het een of het ander mechanisme, hiertoe verkozen.

De technische functie wordt bepaald door het bekomen gevolg en niet door het aangewend middel of de technische factor.

De technische functie is een abstracte eenheid, zuiver bepaald door het bekomen gevolg. De technische factor is daarentegen verwerkelijkt in een orgaan, ageermiddel of werkwijze : een bepaald middel om een bepaald gevolg te bereiken.

Zo is een koppeling van draaibare delen (*embrayage*) een technische functie, terwijl elk type van koppeling bepaalde technische factoren aanwendt.

Het arrest van het hof van beroep te Brussel van 3 april 1931 (*Ing. Cons.*, 1931, 251), zegde dan ook dat : « door de vervanging van een tandradverbinding door een excentriek stuwblok (*came*), in werkelijkheid een orgaan belast met een bepaalde technische functie, een ander orgaan met dezelfde functie werd in de plaats gesteld ».

Waar de ontdekking van een nieuwe functie niet octrooieerbaar werd geacht, was wel vatbaar voor octrooi de combinatie van een technische functie met andere of met andere organen. Eveneens kon een nieuwe technische factor, die een bepaalde technische functie toeliet, geoctrooieerd worden. G. Vander Haeghen ontleent aan Kohler het principe van equivalentie van technische functies : « Wat in de techniek van belang is, is niet

de zelfstandigheid van de elementen, maar hun functies ». Men moet dus bij de beoordeling van de namaking van een uitvinding niet de technische factor, maar zijn functies nagaan.

228. — Dit beginsel vond zijn toepassing in het arrest hof van beroep te Brussel van 5 juli 1924 (*Ing. Cons.*, 1924, 163). In het arrest van 3 april 1931 (zie boven) had het geen betekenis omdat hier niet de namaking werd onderzocht, maar de geldigheid van de uitvinding, voor dewelke alleen het principe van de equivalentie van de technische factoren van belang was.

De equivalentie van de technische factoren laat toe octrooieerbaarheid te verlenen aan uitvindingen met dezelfde technische functies, maar waarin technische factoren uitslagen bereiken verschillend van andere gelijkaardige. Zulk verschil moet onverwacht zijn, dit is, niet als van zelf volgend uit de aanwending van een ander orgaan of stof (hout door ijzer, klinkbout door schroefbout). Dit onverwacht gevolg moet een scheppend karakter hebben b.v. door een nieuw technisch gevolg spruitend uit de combinatie van het verkozen middel met de bestaande.

Er is geen uitvinding aanwezig wanneer de vervanging van een technische factor door een andere zonder onverwacht technisch gevolg blijft.

In het besproken geval was wel een steviger, duurzamer en handiger bouw te vinden in de vervanging van tandradkoppeling door een gladde stuwblok, maar dit gevolg vloeide natuurlijk voort uit het gebruik van dit laatste middel en was dus niet inventief en octrooieerbaar.

Verschillen van toepassing.

229. — Deze equivalentieleer is in zijn systematische formulering van G. Vander Haeghen ingegeven door de Duitse rechtsleer, maar zij betreft nochtans, in zekere mate, problemen die zich niet gelijk voordoen bij ons of in het buitenland. De equivalentie van functies geldt voor namaking, deze van de technische factor voor de geldigheid van een octrooi.

In Duitsland moet deze theorie de omvang van het octrooi, niet gans door de aanspraak bepaald, en het hoogtepeil van de uitvinding helpen bepalen. In Duitsland is de equivalentietheorie vrijwel een vrucht van de rechtsleer. Wegens het feit dat zij tot talrijke discussies aanleiding gaf werd zij aldaar meer als verwarrend dan als verhelderend beschouwd.

Kritiek van Reimer.

230. — Reimer (*Zum 75. Geburtstag Fritz Lindemaier, Aequivalenz, Erfindungsgegenstand, allgemeiner Erfindungsgedanke in Theorie und Praxis, G.R.U.R.*, 1936, 404) stelde zelfs voor deze theorie op te geven omdat te veel onzekerheid in de geesten bleef bestaan over de zin van de gebruikte termen. Vakterminologie mocht geen geheimtaal worden. Daarom stelde hij voor meer bevattelijke uitdrukkingen te gebruiken zoals « naastliggende, nabijliggende of niet-nabijliggende » oplossing. De vaststelling van het technisch feit aan de hand van deze begrippen heeft voor gevolg :

1° bij patentverleningsproceduur of weigering, wanneer het om naastliggende of nabijliggende oplossingen gaat, of bij patentverlening wanneer, boven de gelijkwaardigheid uit, niet meer een nabijliggend iets, maar een uitvindingsoverschot aanwezig is ;

2° bij strijd om octrooiaantasting in alle gevallen de veroordeling wegens patentschending omdat :

a) het naast of nabijliggend voluit in het beschermd gebied lag ;

b) de gelijkwaarde met vindingsoverschot gedeeltelijk in het beschermbereik van het ingeroepen patent ligt.

Het is in al deze omstandigheden niet nodig beroep te doen op ingewikkelder begrippen (cf. met instemming, Troller, *Imm. G.R.*, 189, alhoewel de equivalentie in de Zwitserse wet burgerrecht heeft).

Zwitserse rechtspraak.

231. — De Zwitserse Bondsrechtbank bepaalde het equivalentiebegrip als volgt: « men spreekt over equivalentie wanneer men een middel voor de oplossing van een probleem naar zijn functie aanwendt; het komt daarop aan of de beide middelen bij het bereiken van de einduitkomst dezelfde technische eenheidswerking uitoefenen ».

232. — De equivalentieleer kent bovendien het onderscheid tussen technische en octrooirechtelijke equivalentie; de eerste slaande op algemene, voor een vaardig technieker, beschikbare vervangingsmiddelen, de tweede enkel op de biezondere vervangbaarheid in zekere gevallen en voor de bepaalde functie die in een octrooi is voorzien.

In de praktijk heeft dit onderscheid geen trefzekerheid zodat Reimer in beide gevallen er slechts relatieve waarde aan hecht.

Zwitserse octrooiwet.

233. — In Zwitsers recht bepaalt artikel 54 O.W. de equivalentie als « middel, dat door de doorsnee-vakman in het betroffen gebied, als regelmatig gelijkwerkend en derhalve zich opdringend laat kennen ».

Voorbehoud.

234. — Het is dan ook nodig bij de aanwending van dit equivalentiebegrip steeds rekening te houden met de belangrijk afwijkende inzichten hieromtrent die ieder nationaal octrooistelsel vertoont.

— Bij toepassing van het beginsel van equivalentie wordt aanvaard, aldus de rechtbank te Leuven (17 maart 1931, *B.J.*, 1931, 537 met noot) dat een octrooi alle equivalenten dekt voor het bekomen van de technische functie.

— Het principe van de equivalenten moet niet alleen toegepast worden inzake namaking maar ook wat voorrang aangaat (Brussel, 8 dec. 1932, *Ing. Cons.*, 1933, 21).

— De vervanging van een gekend mechanisme door een ander eveneens gekend tot het bekomen van dezelfde uitslag is niet octrooieerbaar.

Zo is het voordeel van een verlichting met 5 kg. van een deksel van wasmachine, niet eens in de revendicatie vermeld, zonder betekenis wanneer de personen die zulk deksel hanteren emmers van 10 en 12 kg. dragen (Rb. Charleroi, 6 maart 1933).

235. — De dubbele bescherming van octrooi en model zoals aanvaard in het cassatiearrest van 27 februari 1963 (*Pas.*, 1963, I, 718), werd eveneens weerhouden in een vonnis van de rechtbank te Brussel (17 mei 1961, *R.W.*, 1963, 102) slaande tevens op een octrooi en op een model van kledingstukken.

De octrooieerbaarheid van een wijze van voortbrengst of van een voortbrengst van kleding bestaat zo de snit of de algemene samenstelling een technisch gevolg heeft, nl. een practisch voordeel ; maar de eenvoudige aanwending van gekende delen, die niet oorspronkelijk werden verwerkt, zijn niet octrooieerbaar (bekrachtigd, Brussel, 6 juni 1963, *Ing. Cons.*, 1963, 196 ; — zie ook Brussel, 17 mei 1961, *Ing. Cons.*, 1961, 138 ; teniet gedaan door Brussel, 6 juni 1963, *Ing. Cons.*, 1963, 196 ; — Braun et Struye, nr 144 ; — Tillière, nr 35 ; — Rb. Brussel, 30 juni 1863, *B.J.*, 1864, 301 ; — Luik, 27 dec. 1905, *P.P.*, 1906, 488 ; — Cass. fr., 21 april 1840, *Journal Pal.*, 1840, II, 388).

Een octrooi op het witmaken van speelkaarten en op deze zelf is nietig wanneer het gevolg bereikt wordt door eenvoudige toevoeging van optische ageermiddelen (Brussel, 3 maart 1960, *Ing. Cons.*, 1960, 172).

236. — In dit verband moet de nadruk worden gelegd op het onderscheid tussen nieuwe combinatie en eenvoudige samenvoeging van delen.

Het hof van beroep te Brussel (31 mei 1960, *Pas.*, 1961, II, 204, hoger aangehaald), vernietigde een vonnis (Rb. Charleroi, 11 juni 1959, *Ing. Cons.*, 1961, 133), zeggend dat een combinatie van gekende delen slechts een uitvinding is wanneer er tussenwerking onder de delen ontstaat, waaruit een nieuw technisch gevolg spruit dat verschillend is van dit bekomen door de enkele samenvoeging van delen in hun normale rol.

De beoordeling van deze combinatie zal soms afhangen van zeer lichte verschillen. Zo achtte het hof van beroep te Brussel (30 mei 1962, *Ing. Cons.*, 1963, 59) voldoende voor octrooieerbaarheid een bouwblok die in plaats van langs een zijde een uitholling te vertonen, langs de twee tegenoverstaande zijden was uitgehold, zodanig dat niet alleen de blokken in verschillende richtingen hanteerbaar waren maar in de uithollingen ijzerbewapening toelieten, alhoewel gebruik werd gemaakt van gekende elementen werd nochtans een nieuwe combinatie verwezenlijkt die nieuwe technische uitslagen opleverde.

Het hof van beroep te Brussel had ook op 3 maart 1960 (*Ing. Cons.*, 1960, 172) gezegd dat het niet voldoende was in de aanspraken te spreken over samenwerkende gekende middelen, wanneer het in feite bleek dat er enkel samenvoeging bestond zonder nieuw technisch gevolg (toevoeging van optische agentiën voor het witmaken van speelkaarten).

§ 4. — Nieuwe toepassing van gekend middel, combinatie en samenvoeging.

237. — Een middel, gekend in zijn principe of in zijn gemene toepassing kan aanleiding geven tot een nieuw gebruik, wanneer dit het gevolg is van een inventief inzicht of van een vindingrijke inspanning, waardoor het gekend middel op verrassende wijze en op een niet voor de hand liggende toepassing wordt aangewend.

« Een nieuwe toepassing maken van gekende middelen bestaat erin deze middelen aan te wenden op andere zaken dan deze waarvoor zij dienden,

of ze anders aan te wenden of hun combinatie te wijzigen, of ze te vereenvoudigen door weglatingen of ze aan te vullen door andere gekende middelen, of ze te verenigen wanneer zij verspreid liggen of ze te scheiden wanneer zij verenigd zijn en aldus een industrieel resultaat of industrieel produkt te bereiken » (Nouguier, nr 414).

Deze omschrijving is echter zo breed dat zij ook nieuwe combinaties omvat, dus met gewijzigde innerlijke werking.

De nieuwe toepassing gebruikt de gekende middelen met hun normale werking, maar hetzij op een niet voor de hand liggende toepassing in hetzelfde industrieel gebied (Edisons gloeilamp als lichtbron bedoeld, toegepast als radiolamp, de Fleming diode en Forest's triode), of in een ander gebied. In dit laatste geval spreekt men van o v e r d r a c h t, in de zin van aanwending van een gekend middel voor de oplossing van een nieuw probleem, alhoewel de Duitse en Nederlandse literatuur ook de overdracht voor elk nieuw doel aanvaarden.

Het gebruik in een bakkersoven van een middel in een Duits werk beschreven voor metaalbewerking is niet octrooieerbaar.

De overdracht van gekende middelen van een bepaalde nijverheid op een andere kan slechts tot een nieuw octrooi leiden wanneer die middelen niet dezelfde functies vervullen en niet dezelfde gevolgen hebben van deze in de oorspronkelijke nijverheidstak (Brussel, 16 maart 1960, *Ing. Cons.*, 1960, 277 ; — bevestiging van het vonnis Rb. Antwerpen, 23 mei 1959, *Ing. Cons.*, 1960, 280).

238. — Naar Zwitserse wetgeving en rechtsleer is de combinatieuitvinding grondslag voor beoordeling van het uitvindingspeil. Zij berust op het : « samenspel der elementen tot een kwalitatief of kwantitatief nieuwe en geheel vormende werking door functionele versmelting van de afzonderlijke elementen ».

De federale Bondsrechtbank erkende destijds de combinatieuitvinding slechts « wanneer tengevolge van de samenwerking der verscheidene elementen een van de som der afzonderlijke werkingen kwalitatief verschillend eigenaardig gevolg ontstond » en trad hierdoor de sommentheorie bij volgens dewelke de combinatieuitvinding slechts bestaat wanneer de sommenwerking de samentelling van de afzonderlijke delen overschrijdt. Later vergenoegde zich deze rechtsmacht met de bepaling volgens welke : « meerdere arbeidsmiddelen of werkwijzen gemeenschappelijk tot een eenheidsdoel met elkander werken » (Troller, *l.c.*, blz. 191), waardoor zij evenals de Duitse rechtspraak de sommentheorie opgaf.

239. — De combinatieuitvinding wordt dan ook slechts gekenmerkt door een element van maat, van menging, nl. de meervoudige enkeldelen die naar de kenschetsende uitvindingsaanspraak tot een vindingrijke slotuitkomst leiden. De combinatieuitvinding vormt naar Troller en de huidige Zwitserse rechtspraak, geen biezonder type van uitvinding, want de beoordeling zal naar de gemene stelregelen slaan op het onderzoek naar het bestaan van de uitvinding.

Omgekeerd kan een speciale toepassing van een middel uitgebreid worden tot andere gevallen. Hierbij zal voor de octrooieerbaarheid vereist worden dat deze toepassing uit een inventief inzicht voortkwam en niet automatisch overdraagbaar was.

Zo werd de aanwending van aluminium in plaats van gietijzer voor wafelijzer niet octrooieerbaar geacht (Rb. Huy, 13 juni 1934, *Pas.*, 1935, III, 58).

De vervanging van glas door plastiek in schermen van buislampen levert geen nieuw gevolg dat niet enkel voortvloeit uit de eigenschappen van het gebruikt materiaal (Brussel, 12 juni 1959, *Ing. Cons.*, 1961, 57 ; bevestiging van Rb. Brussel, 11 febr. 1957 ; *ibid.*, 60 ; — Picard, nota's, *Ing. Cons.*, 1924, 44).

240. — Eindelijk kan een toepassing gekend op een bepaald gebied overgedragen worden op een ander gebied en dan zal de vinding ofwel blijken uit het feit dat totnogtoe tussen deze gebieden geen verband werd gemaakt (het gebruik van roosters in radiolampen) ofwel uit een onverwachte uitkomst verschillend van de gekende. Nouguier vat deze mogelijkheden aldus samen : « toepassingen op een andere manier vervolgd, schikkingen ervan gewijzigd nl. door vereenvoudiging, bijvoeging of samenbundeling of scheiding, waardoor een nieuw gevolg ontstaat (*Des brevets d'invention et de la contrefaçon,* nr 414).

Alhoewel deze definitie blijkt de nadruk te leggen op een nieuw gevolg spreekt het vanzelf dat hierdoor niet noodzakelijk dient te worden begrepen het uiteindelijk resultaat, maar evenzeer de gevolgen die zich tijdens de nieuwe toepassing voordoen. Tevens slaat deze definitie op meer dan de eenvoudige overdracht van een gekend middel. Inderdaad onderscheiden rechtsleer en rechtspraak nog verder de combinaties, samenvoegingen en vereenvoudigingen.

241. — De octrooieerbare c o m b i n a t i e bestaat uit de aanwending van delen van bestaande werkwijzen waarvan het samenspel ofwel een inventief inzicht vergde, ofwel een onbekend gevolg heeft. André houdt voor dat iedere uitvinding een combinatie vergt, maar deze zienswijze houdt meer verband met de geestelijke bewerking waardoor de uitvinding tot stand komt (*o.c.*, nr 186). Immers, al is een werkwijze noodzakelijk een handeling met opeenvolgende stadia, dan nog kan zulke werkwijze tot standkomen zonder beroep te doen op voorbestaande gelijkaardige werkwijzen.

De bedoeling van de term combinatie van werkwijzen is juist, bij het ontwerpen van een complexe aanwending van werkwijzen, vast te stellen dat de combinatie ervan op zichzelf een verschillend en nieuw geheel uitmaakt in vergelijking met de delen of het geheel der toegepaste bekende werkwijzen.

242. — Zulke combinatie wordt door zekere auteurs onderscheiden van de eenvoudige s a m e n v o e g i n g van gekende elementen zonder enig niet te voorzien gevolg bij het gebruik ervan, zowel wat de eigen werking van elk onderdeel betreft, als wat hun samenwerking aangaat en zonder dat de gebruikte delen eenzelfde doel nastreven. Een loutere agregatie is niet octrooieerbaar.

Maar een combinatie waarin wel wisselwerking van delen ontstaat kan evengoed als de eenvoudige aggregatie al dan niet nieuw zijn. Telders (*l.c.*, nr 36) acht zelfs de combinatie in het a l g e m e e n g e n o m e n als niet inventief en zondert hierbij alleen uit, de combinaties die niet voor de hand lagen en deze die een verrassend effect voor gevolg hebben.

Ook volgens onze eigen opvatting van nieuwheid, zonder beroep op de criteria van verrassing en voor de hand liggend, blijft deze opmerking gelden in de zin dat ofwel de combinatie inventief moet zijn in het inzcht dat tot zijn bepaalde toepassing heeft geleid ofwel dat zij een nieuw gevolg medesleept.

De combinatie van werkwijzen hoeft geen beroep te doen op het geheel van de verschillende werkwijzen en kan zich beperken tot het gebruik van bepaalde eigenschappen ervan.

Zij kan derhalve volgen uit het weglaten van zekere delen en is slechts octrooieerbaar in de mate waarin een nieuw gevolg tot stand komt.

Bij de beoordeling van de nieuwheid van dit gevolg zal in acht dienen genomen te worden in hoeverre deze nieuwheid niet alleen afsteekt tegen het bekende, maar eveneens tegen onoverwonnen bezwaren of dwalingen omtrent het bekende.

Afdeling III. — *Wettelijke nieuwheid.*

§ 1. — Afwezigheid van nieuwheidsgebreken.

243. — De uitvinding moet niet alleen objectief nieuw zijn maar ook beantwoorden aan de vereiste van de wettelijke nieuwheid of van ontstentenis van nieuwheidsgebreken.

Deze vorm van nieuwheid wordt op negatieve wijze vastgelegd door de wetgever zelf en beperkt zich tot drie gevallen, van enge interpretatie, waaruit het wettelijk vermoeden blijkt dat de uitvinding reeds bekend was.

Deze bekendheid moet blijken uit de zogenaamde nieuwheidsgebreken, terminologie die wenselijk voorbehouden diende te blijven aan de wettelijke voorbekendheid, in tegenstelling met de feitelijke, waarin het voorbestaan van een identieke uitvinding door de rechtbanken wordt vastgesteld. Er dient nochtans te worden op gewezen dat de afwezigheid van een nieuwheidsgebrek niet *ipso facto* medesleept dat het voorwerp van octrooi een uitvinding is.

De wettelijke nieuwheidsgebreken zijn (art. 23 O.W.; — wettelijke niet-nieuwheid) :

1° het gebruik, de aanwending of uitbating van het geoctrooieerde voorwerp binnen het Rijk, met een commercieel doel, door een derde, vóór de wettelijke datum van de uitvinding, de invoer of de verbetering ervan ;

2° het drukken en publiceren van een werk of bundel waarin de volledige specificatie en de juiste tekeningen van het geoctrooieerde voorwerp vóór de datum van deponering werden opgenomen, tenzij, wat de invoeroctrooien betreft, deze publicatie uitsluitend door een wetsbeschikking werd voorgeschreven ;

3° het vroeger octrooieren in België of in den vreemde van het voorwerp waarvoor octrooi werd toegestaan, behalve wat de auteur of rechthebbende van een in het buitenland geoctrooieerde uitvinding betreft die in België op hetzelfde voorwerp een invoeroctrooi aanvraagt ; dezelfde beschikking treft de verbeteringsoctrooien.

244. — De rechtsleer aanvaardt eenparig dat deze wettelijke nieuwheidsgebreken limitatief zijn en van enge uitlegging (Vander Haeghen, nr 343 ; — André, nr 285 ; — Picard et Olin, nrs 134-177 ; — *P.B.*, nr 193) in strijd met wat de Franse octrooi-wet bepaalt die een bredere opvatting van de voorbekendheid huldigt door hierin ook de openbare bekendheid op te nemen (« stand van de techniek » art. 8, Fr. w. 2 jan. 1968, nr 68-1).

Deze nieuwheidsgebreken gelden als de objectieve vaststelling van de feiten die de wetgever acht volstrekt de nieuwheid van de ingeroepen uitvinding in de weg te staan. Zij stichten het vermoeden *juris et de jure* dat de bepaalde vorm van openbaarmaking die zij voorzien, effectief is geweest.

Het zal dan ook zonder belang zijn de omstandigheden na te gaan die, buiten deze door de wet bepaald, de nieuwheidsgebreken omringen. Zo is het onverschillig of de aanvrager zelf de voorrangsdaad stelde, behalve het geval van voorgebruik. Het eenvoudig bestaan van het nieuwheidsgebrek, zonder onderzoek naar de werkelijke omvang van de hierdoor vermoede bekendheid is op zichzelf voldoende. Er hoeft geen onderscheid te worden gemaakt wat de ouderdom van de voorbekendheid betreft, noch wat de personen aangaat die ze tot stand brachten, noch met welke bedoelingen, en of de door voorbekendheid getroffen octrooihouder onwetend van de voorbekendheid was en dus te goeder trouw.

245. — Om de voorrang in de tijd te berekenen tussen verschillende aanspraakmakers geldt als vergelijkingsmoment, de datum van neerlegging van de aanvraag in ons land. Dit ogenblik wordt door dag en uur in het P.V. vermeld en door nummering gerangschikt. De ingeroepen voorrang moet zich derhalve vóór deze datum plaatsen (Braun en Struye, nr 81 ; — André, nr 222).

246. — De drie wettelijke nieuwheidsgebreken, die op grond van uitwendige omstandigheden van prioritaire openbare bekendheid, de nieuwheid van een later octrooi vernietigen, blijven in de eerste plaats vereisen dat er tussen de tegengestelde uitvindingen geen innerlijk verschil, wat het voorwerp zelf ervan betreft, bestaat.

De identiteit tussen beide voorwerpen aanvaard zijnde, kennen de wettelijke nieuwheidsgebreken aan bepaalde uitvindingen een absolute voorrang toe in de tijd en verzetten zij zich er tegen dat eenzelfde voorwerp na bepaalde bewijzen van openbare bekendheid een tweede maal als nieuw zou kunnen gelden.

Alhoewel de wettelijke nieuwheidsgebreken naar geest en tekst beperkend dienen uitgelegd en dus tekstueel als grondslag dienen te worden genomen, zal het nochtans nodig blijken hun definities vast te leggen op grond van duidelijke of algemene beginselen.

247. — De vroegere uitbating door een derde, in het land, de vroegere publicatie of het vroeger octrooi moeten steeds zo worden begrepen dat deze voorbekendheid op zichzelf het toereikend bewijs inhoudt dat verdere nieuwheid erdoor verbroken wordt.

Zo dient de vroegere uitbating met handelsoogmerk noodzakelijk een

vorm van openbaarheid te bezitten, al wordt niet gevergd dat de latere aanspraakmaker erdoor werd bereikt ; zo moet ook de publicatie de mogelijkheid inhouden voor belangstellenden ervan kennis te hebben genomen waar ook ter wereld ; zo moet eindelijk een vroeger octrooi worden beschouwd als een onomstootbare hindernis voor de verdere nieuwheid wegens de wettelijke waarborgen die de verschillende nationale wetgevingen verlenen aan de toekenning van overheidsbescherming.

248. — De bekendheid ontstaan door vroeger gebruik, aanwending of uitbating in het Rijk loopt terug tot het eerste bewezen gebruik met handelsdoel.

De bekendheid door druk en publicatie van de volledige specificatie en juiste tekeningen, waar ook ter wereld, ontstaat op het ogenblik waarop deze publicatie overeenstemt met de vereisten van de wet (zie verder, nr 254).

De datum van vroegere octrooien waar ook ter wereld zou wegens de beperkte interpretatie van onze wet slechts gelden vanaf de dag waarop het octrooirecht, hier of in de vreemde, tot stand kwam. Zo geldt een octrooirecht in de V.S. niet vanaf de datum van aanvraag, maar vanaf de datum van publicatie van de verleningsakte.

249. — Wanneer de tijdvergelijking landen betreft met verschillende uurstreken zal desnoods de voorrang berekend worden door het verschil in acht te nemen volgend uit de ligging van elk land op zijn aardrijkskundige lengtegraad. Zowel de bewijslevering van de identiteit der ingeroepen uitvindingen als van hun dagtekening inzake voorbekendheid, zijn feitenkwesties, vatbaar voor bewijs door alle middelen van recht.

De bepaling van de datum behoort als zuiver feitelijk element uitsluitend tot de bevoegdheid van de rechtbank die ten gronde oordeelt.

250. — Wat de identiteit der voorwerpen van uitvinding betreft, zijn eveneens de rechtbanken bevoegd die ten gronde beslechten, maar zou de Franse opvatting van de rol van toezicht van het hof van cassatie ook bij ons mogen gelden zowel wat de juiste interpretatie van de termen van de aanvrager of van de titel van octrooi betreft als wat de rechtskwalificatie van de voorbekendheid aangaat (André Morillot, *L'Appréciation de la nouveauté des brevets d'invention comme loi du contrat devant la Cour de Cassation, Melanges Plaisant,* blz. 109 ; — Valabregues, *l.c.,* blz. 187).

§ 2. — Nieuwheidsgebrek door vroeger gebruik, aanwending of uitbating.

251. — Deze openbare bekendheid vergt dat zij voor handelsdoeleinden wordt bewezen en zich in het Rijk heeft voorgedaan en bovendien dat zij door derden geschiedde.

Elkeen der bestanddelen van deze beschikking is essentieel en slaat op de verwezenlijking van een voortbrengsel, op de toepassing van een werkwijze en op het gebruik ervan met handelsdoeleinden, dus niet zuiver experimenteel, maar met het oog op uitbating.

Er moet derhalve meer dan een onbaatzuchtige proefneming of poging bestaan en werkelijk een bedrijfseconomische uitbating.

Nochtans wordt niet gevergd dat wie de uitbating doet, als handelaar optreedt of dat de uitbating betrekking heeft op de handel. De uitbating zelf moet met winstoogmerk gebeuren.

Men zal nochtans onder uitbating begrijpen de eerste proefstadia van fabricatie of gebruik die reeds voor handelsovereenkomsten vatbaar zijn.

252. — De voorbekendheid door voortbrengst en uitbating moet door een derde worden gesteld en niet door de rechthebbende zelf omdat deze noodzakelijk moet kunnen vaststellen door een begin van werkelijk bedrijf of zijn uitvinding bedrijfsklaar is (Cass., 19 febr. 1914, *Pas.*, I, 110; — Brussel, 26 mei 1862, *Pas.*, 1864, II, 110).

Door derden bedoelt de wet de personen die zelfstandig handelen en dus niet deze die met de octrooihouder een rechtsverband hebben die hen tot het gebruik verplicht of aanzet. Zo is de rechtsverkrijger van de octrooihouder geen derde, ook niet de aangestelde die op last van de uitvinder tot gebruik overgaat.

De vennoot van de octrooihouder zou met deze gelijkgesteld worden in de mate waarin de vennootschap gesloten werd met het oog op de bedoelde uitbating of deze er impliciet in begrepen lag.

Twee beslissingen aangehaald door Vander Haeghen (nr 369; — Charleroi, 2 jan. 1892, *J.T.*, 1892, 323 en Brussel, 22 juni 1892, *J.T.*, 1892, 865) hebben een handelsvennootschap die een uitvinding van haar beheerder uitbaatte, niet als derde erkend. De band tussen een handelsvennootschap en haar beheerder sleept nochtans niet *ipso facto* en in het algemeen mede dat deze vennootschap samen met de beheerder of als rechthebbende van deze laatste zijn uitvinding gebruiken mag.

De hoedanigheid van derde dient te worden vastgesteld ten overstaan van de octrooihouder tegen wie een voorrang wordt ingeroepen. Deze octrooihouder zal niet altijd de uitvinder zelf zijn, maar dan zijn rechthebbende zodat beiden niet als derden kunnen worden beschouwd.

253. — Door het Rijk wordt bedoeld het Belgisch grondgebied met inbegrip van de territoriale wateren. Artikel 5 *ter* van het Verdrag van Parijs van 20 maart 1883, zoals herzien te 's-Gravenhage op 6 november 1925, en te Lissabon op 31 oktober 1958 voorziet immers een uitzondering voor alle voertuigen (schepen, vliegtuigen en andere) die voor hun gebruik toestellen of middelen nodig hebben die slechts tijdelijk en bij toeval het Rijksgebied binnenkomen. Deze uitzondering zou niet reiken tot voorwerpen die geregeld in het land komen of tot deze die aanleiding zouden geven tot zelfstandige handel. De aanwending, het gebruik of de uitbating moet werkelijk in het land geschieden; voorwerpen van uitvinding, vervaardigd of gebruikt in het buitenland, en waarvan het produkt zou worden ingevoerd, kunnen wel als namaking gelden maar niet als voorbekendheid. Nochtans blijkt deze regel niet strak te moeten worden toegepast en zou een geregelde verkoop van ingevoerde voorwerpen, waardoor de uitvinding in het land kan beschouwd worden als uitgebaat en bekend, wel als voorbekendheid gelden.

§ 3. — Nieuwheidsgebrek door vroegere publicatie.

254. — Ook deze beschikking is van strenge lezing en dient in haar verschillende bestanddelen tot het stichten van voorbekendheid te worden nageleefd. Zo moet het gaan om een gedrukte publicatie en hierdoor wordt bedoeld elke vorm van tekst- en tekeningreproduktie die mechanisch op meerdere exemplaren geschiedt, b.v. ook film of fonoplaat.

Het is onverschillig of deze druk in boekvorm, verzameling of op losse bladen verschijnt, maar hij moet op voldoende wijze ter beschikking staan van belangstellenden hetzij door openbare uitgave of verkoop, hetzij door deponering in leeszalen of kantoren waar er kennis of afschrift kan van bekomen worden. Een vonnis (Rb. Brussel, 27 sept. 1956, *J.T.*, 1957, 518) stelt dat behalve de uitzondering voorzien voor de invoeroctrooien (uitzondering die niet mag worden uitgebreid), de publicatie van een vroeger octrooi, vanaf de publicatie geldt als gelijk welke gedrukte publicatie, onverschillig of zij in België of in den vreemde voorkwam. Wanneer men zich beroept op een vroegere publicatie dient te worden nagegaan of het gepubliceerd octrooi een voorbekendheid vormt die tegenstelbaar is aan het betwist octrooi.

255. — De voorbekendheid moet steeds bestaan vóór de datum van aanvraag van het betwist octrooi (Braun en Struye, nr 81 ; — André, nr 222), en dit geldt ook voor publicaties.

Artikel 24 *c* van de octrooiwet maakt een uitzondering voor invoeroctrooien, wat de wettelijke publicatie ervan betreft, en deze uitzondering kan niet worden uitgebreid. Wanneer dan een ambtelijke publicatie in de verzameling van octrooien verschijnt dan zal dit steeds na de datum van aanvraag geschieden, zodat de chronologische voorwaarde van voorbekendheid nooit zal vervuld zijn (nota Del Marmol).

255. — De wet maakt geen onderscheid wat de plaats van publicatie betreft en deze mag dus zowel in het land als in den vreemde bestaan.

Het wettelijk vermoeden van bekendheid steunt niet op feiten die deze bekendheid als werkelijk laten beschouwen, maar op de toereikende mogelijkheid voor elkeen die op het bepaald gebied van de uitvinding wil ingelicht zijn, toegang tot de kennis van de bestaande publicaties te bekomen.

257. — Ook is het onverschillig wie de publicatie maakte en, in geval van kwaadwillige of bedrieglijke handeling door derden heeft de uitvinder geen ander verhaal dan dit in schadevergoeding volgens gemeen recht.

258. — Om als nieuwheidsgebrek te gelden moet de publicatie de volledige specificatie en de juiste tekeningen van het geoctrooieerd voorwerp bevatten.

Dit wil zeggen dat de gepubliceerde tekst moet toelaten aan een middelmatig geschoold vakman het voorwerp van het octrooi zo te begrijpen dat hij tot de aanwending ervan zou kunnen overgaan of minstens er zou kunnen op steunen om naast het geoctrooieerd voorwerp nieuwe opzoekingen te doen.

Door begrijpen van de tekst wordt niet bedoeld dat de lezer tot interpretatie dient over te gaan ; de tekst moet in zichzelf op duidelijke wijze de oplossing geven in haar werkelijkheid en niet als een speculatieve mogelijkheid.

Het is ten slotte onverschillig of de uitvinding wordt onthuld tevens in tekst en in tekening, wanneer een van beide op zichzelf volstaat.

De wet maakt uitzondering, wat de tegenstelbaarheid van vroegere publicatie betreft, enkel in het geval van invoeroctrooien, wanneer de publicatie ervan : « uitsluitend door een wetsbepaling werd voorgeschreven » (art. 24 *c*). Gelden derhalve in de regel als publicatie, alle opnamen van toereikende beschrijving in om het even welke ambtelijke publicatie (Verzameling van actrooien, Patentblatt enz.), zelfs wanneer zij wettelijk worden opgelegd.

§ 4. — Nieuwheidsgebrek door vroeger octrooi

259. — Alhoewel dit nieuwheidsgebrek in samenhang met de aanwending en de publicatie schijnt te wijzen op een voorbestaande bekendheid die uit de tekst van het octrooi spruit, is het nochtans nodig dat het v r o e g e r o c t r o o i als dusdanig g e l d i g weze.

Zo luidt althans de leer bij Vander Haeghen (nr 411 ; — *P.B.*, nr 271, en bij André, nr 354), tenzij de tekst van het octrooi tevens onder de vorm van « publicatie » voor openbare bekendheid werd ter beschikking gesteld van belangstellende vaklieden (zie hoger aangehaald vonnis Rb. Brussel, 27 sept. 1956).

Hieruit volgt dat de rechtbanken vooreerst de geldigheid van het vroeger octrooi zullen dienen na te gaan en nl. wat betreft vreemde octrooien, op grond van de op deze toepasselijke nationale wetgeving (Brussel, 15 juni 1928, *Ing. Cons.*, 1928, 95).

Bij toepassing van artikel 25 O.W. zijn de Belgische rechtbanken uitdrukkelijk bevoegd om de geldigheid, naar de nationale wetgeving van het land van het vroeger vreemd octrooi, na te gaan.

260. — Deze toestand zal ongetwijfeld onze rechtbanken nopen niet alleen de geldigheidsnormen van vreemde octrooien na te leven, maar ook een oplossing te geven aan de bepaling, in vreemd recht, van w a t a l s o c t r o o i d i e n t t e w o r d e n verstaan.

Zo hebben bepaalde wetgevingen de verlening voorzien van voorlopige titels van octrooi, als « certificaat » bestempeld, met het oog op erkende openbare tentoonstellingen.

Het Unie-Verdrag van Parijs voorziet in het artikel 11 voor de aangesloten landen een tentoonstellingsprioriteit « overeenkomstig hun binnenlandse wetgeving ». Maar in vele gevallen bestaat zulke binnenlandse wetgeving niet voor een tijdelijke bescherming.

261. — Onze w e t v a n 1 5 j u l i 1 9 5 7 betreft enkel aanvragen van octrooien door iemand die toegelaten is als exposant of deel uitmaakt van een groep van exposanten op een in België binnen het raam van het V e r d r a g v a n P a r i j s v a n 2 2 n o v e m b e r 1 9 2 8

gehouden officiële of officieel erkende internationale tentoonstelling. Deze aanvragen moeten binnen de periode van drie maanden vóór de opening van de tentoonstelling en de sluiting ervan worden ingediend.

Deze aanvragen mogen worden ingediend bij de Dienst voor Handels- en Nijverheidseigendom en zijn, mits naleving van de in de wet gestelde voorwaarden van taksbetaling, taal van beschrijving en openbaarmaking, gelijkgesteld met regelmatige nationale indiening in de zin van artikel 4 van het Unie-Verdrag « zelfs indien het gevraagde octrooi bij toepassing van artikel 3 niet toegekend wordt ».

Deze wet sticht aldus naast de toepassing van het Unie-Verdrag een breder prioriteitsrecht. Maar evenals veel andere O.W. in het buitenland kan hier de datum van de aanvraag als datum van het later verleend octrooi worden aanvaard omdat dan uitdrukkelijk de terugwerkende kracht werd voorzien.

Men zal dan ook, zolang het octrooi niet werd toegestaan, een tussenperiode van twijfel kennen die de voorrang slechts voorwaardelijk zal maken. In andere landen zoals de V.S. geldt het octrooi slechts vanaf de datum van verlening en zal de aanvraag niet toereikend zijn om met het octrooi zelf te worden gelijkgesteld.

262. — Een ander probleem rijst in landen zoals Groot-Brittannië waar een «voorlopige beschrijving», wordt aanvaard. Alhoewel zulke voorlopige titel in ons land niet wordt gelijkgesteld met een definitief octrooi wat haar rechtsgevolgen betreft, toch blijft zulke ambtelijke toekenning van bescherming een feit van openbare bekendmaking van een wezenlijke prioriteit en mag worden overwogen of dit, naar de geest van de Engelse wetgeving, niet juist een duidelijk erkende hindernis vormt voor de aanspraak op nieuwheid van een latere aanvraag, in ons land, op een identisch voorwerp.

263. — Alhoewel in deze verschillende omstandigheden de geldigheid van het vreemd octrooi op grondslag van de plaatselijke wetgeving moet worden beoordeeld, blijft de bepaling van wat onze wet in artikel 25 door octrooi verstaat determinerend omtrent de karaktertrekken eigen aan een octrooiverlening waardoor verdere nieuwheid wordt uitgesloten : zoals ambtelijke en openbare daad van toekenning.

264. — Ook zal twijfel rijzen wanneer het voorbestaand octrooi b.v. vervallen werd verklaard, of zelfs, wegens intrekking als onbestaande of als vrijwillig verzaakt moet worden beschouwd.

Het vervallenverklaard octrooi heeft tot op de datum van vervallenverklaring een rechtsbestaan gehad en geldt dus als voorrang. Het verval door tijdverloop van een Belgisch hoofdoctrooi sleept het verval mede van het verbeteringsoctrooi zegt artikel 15 O.W., maar het verval van een hoofdoctrooi door bestuurlijke beslissing vóór het verstrijken van de duur ervan, laat de geldigheid van het verbeteringsoctrooi onaangetast.

265. — Een tijdig ingediend verzoek tot intrekking van aanvraag sleept de afschrijving mede van het octrooi dat reeds intussen

werd verleend. Er blijft dan ook geen spoor van de beschrijving over zodat de latere verzoeker geen bewijsmiddel onder de hand heeft. Maar het toegekende octrooi heeft bestaan en geldt als voorrang (Vander Haeghen, nr 415).

266. — Er weze tenslotte opgemerkt dat bij de vergelijking tussen voorbestaand octrooi en latere aanvraag tot octrooi geen belang wordt gehecht aan de persoon door wie het eerste octrooi bekomen werd of de latere aanvraag werd ingediend.

Het is evenmin van belang na te gaan of het vorig octrooi, eenmaal dat het geldig werd verleend, nog al dan niet van kracht is.

AFDELING IV. — *Economische uitbatingsmogelijkheden.*

267. — Artikel 1 van de wet vereist dat de uitvinding «vatbaar voor exploitatie» moet zijn voor voorwerpen van nijverheid of handel.

Deze omschrijving is in elk van haar onderdelen onduidelijk. Vooreerst blijkt het ontoereikend nijverheids- en handelsvoorwerpen op gelijke voet te stellen.

Nijverheidsvoorwerpen zijn deze die door de nijverheid worden vervaardigd en gebruikt; handelsvoorwerpen zijn al deze ook van niet-industriële oorsprong, die voor verkoop of uitbating vatbaar zijn.

De bedoeling van de tekst blijkt dan ook wel geweest te zijn voorwerpen voor oog te hebben die steeds door nijverheidsbewerkingen tot stand komen, maar bedoeld zijn tot het bereiken van winstgevende doeleinden hetzij door verkoop hetzij door aanwending of gebruik.

« Het gebruik van nagemaakte voorwerpen, in een industrieel fabricatieproces, is geen privaat gebruik, maar een gebruik met handelsdoel », in de zin van artikel 5 wet 24 mei 1854, ongeacht het feit dat geen herverkoop van deze voorwerpen als dusdanig aanwezig is (Gent 30 okt. 1963, *J.T.*, 1964, 149 ; — André, L., nr 1288 ; — Braun en Struye, nr 434).

Hierbij gelden ook artikel 2 van de wet van 15 december 1872 en artikel 2 van de wet van 3 juli 1956 volgens dewelke elke nijverheidsonderneming een handelsdaad uitmaakt.

268. — Maar de omschrijving van industriële bewerkingen is zo moeilijk voorgekomen dat André (nr 89) en Vander Haeghen (nr 54) voorstellen hierin alles te omvatten wat niet slaat op wetenschappelijke ontdekkingen of op letterkundige en andere kunstwerken.

Waar deze uitsluiting van wetenschappelijke ontdekkingen enkel deze beoogt die alleen bestaande fenomenen laten kennen zonder ze om te zetten in een vindingrijk « kunnen » dat tot iets nieuws leidt, valt zij reeds, wegens afwezigheid van nieuwheid, uit het octrooigebied.

De wetenschappelijke ontdekking vloeit niet voort uit een wil om er een gebruik voor te vinden maar enkel uit de zucht naar de verklaring van de natuurfenomenen in hun merkbaar verband. Anderzijds moet de uitsluiting van kunstwerken begrepen worden in de zin van originele uitingen

van de geest die in hun zelfstandige vorm van auteurswerk buiten het gebied van de techniek vallen.

Dit zal echter niet wegnemen dat zelfs industriële uitvindingen in hun resultaat tot esthetische gevolgen kunnen leiden.

De industriële uitvinding heeft echter in hoofdzaak voor doel een practisch gevolg, vatbaar voor toepassing van gemeen gebruik, van vervaardiging en aanwending. Zij moet aan een nutsbehoefte voldoen en een stoffelijke vooruitgang bewerkstelligen.

Veelal wordt de industriële uitvinding ook als technische vooruitgang bestempeld. Maar het beroep op de techniek is slechts dienstig in de mate waarin deze techniek uitsluitend het ambacht of het fabrieksbedrijfswezen betreft, dit is, alle vervaardigingswerkhuizen waar ofwel produkten of werktuigen tot stand komen of werkwijzen worden aangewend, die een bepaalde vervaardiging mogelijk maken.

Zo is de uitvinding van de linotype of van de offsetmachine industrieel, alhoewel hierdoor ook letterkundige en grafische kunstwerken kunnen worden vermenigvuldigd, vanaf een oorspronkelijke kunstuiting of schepping. Immers is het voor de kenschetsing van de uitvindingsnieuwheid niet noodzakelijk zich te beroepen op het mogelijk gebruik dat aan de uitvinding zal worden gegeven.

Het industrieel karakter is gebonden aan de economische uitbaatbaarheid in deze zin dat de uitvinding van een unicum, alhoewel denkbaar, slechts wettelijke bescherming kan bekomen in de mate waarin het werkelijk wordt uitgebaat ; deze uitbating moet noodzakelijk een nut vormen voor de gemeenschap. Immers, alle octrooiwetten zijn gericht op de aanwakkering van het bedrijfsleven in de eerste plaats.

De oudste octrooiwet, het Engels *Statute of Monopolies* van 1623, voorziet zelfs uitdrukkelijk bescherming voor nieuwe manufactures in hun geheel.

269. — Men dient dan ook ter beoordeling van het industrieel karakter van een uitvinding omzichtig te zijn met de vereenzelviging van de n i e u w h e i d met het n u t. De nieuwheid kan blijken uit het nut als gevolg van de uitvinding, besparing, vereenvoudiging, betere of hogere produktie. Maar het nut, als industrieel kenmerk, ligt in het feit zelf van de vervaardiging of aanwending van het uitvindingsobject, dus in een aanvulling van het technisch bedrijfsleven. Er zijn derhalve in het octrooirecht twee soorten van nut aanwezig : het ene slaande op het economisch voordeel dat de toepassing van het octrooi als einduitslag bereikt het andere slaande op het bedrijf zelf waarin het octrooi wordt toegepast en op de verspreiding van de erin vervatte technische gegevens.

270. — Waar de wet spreekt over « vatbaarheid voor exploitatie » laat zij het gebied van het uiteindelijk voordeel op de achtergrond en bedoelt enkel dat de uitvinding in enigermate o m z e t b a a r m o e t z i j n i n t o e p a s s i n g. Zij sluit hierdoor de uitvindingen uit die wel principieel nieuw zijn maar ontoepasselijk om de een of andere reden die niet het principe betreft.

In dezelfde zin acht de hoge raad van Nederland (5 delc. 1930, *I.E.*,

1930, 364) dat ofwel het maken van het voortbrengsel ofwel het toepassen van de werkwijze op het gebied van de nijverheid moet liggen (Telders, nr 84).

Het is dan ook voldoende dat een uitvinding, zoals deze van de draadloze overbrengst van seinen en geluiden door Branly in een laboratorium verwezenlijkt, maar niet geschikt voor industriële fabricatie, door Marconi werd omgezet in een fabriceerbaar toestel, leidend tot een zelfstandige nijverheid om hierdoor in het economisch gebied te treden.

271. — De enkel virtuele mogelijkheid van een economisch uiteindelijk voordeel spruitend uit fabricage of aanwending is voldoende, zonder dat dit handelsvoordeel stellig bewezen zij. Het is inderdaad in veel gevallen te wijten aan omstandigheden vreemd aan de nieuwheid of zelfs aan de waarde van een uitvinding dat zij van economische baten verstoken blijven : ofwel door een gelijktijdige andere uitvinding die meer kansen biedt, hetzij door onbegrip, hetzij door onrijpheid van de markt.

Daarom juist voorziet onze octrooiwet dat het overheidsgezag door de verlening van het octrooi geen enkele waarborg biedt omtrent de « verdienstelijkheid » van de uitvinding.

Afdeling V. — *Geoorloofd karakter*

272. — Om octrooieerbaar te zijn moet het voorwerp van de uitvinding geoorloofd zijn.

De geoorloofdheid van de uitvinding stelt zich zowel als voorwaarde van ontvankelijkheid van de aanvraag wat de bestuurlijke procedure van toekenning betreft, dan als voorwaarde van geldigheid van het octrooi zelf. (Wat het bestuurlijk toezicht betreft werd dit punt behandeld onder nr 145).

De beoordeling van de geoorloofdheid van een uitvinding na verlening van octrooi behoort toe aan de rechtbanken op een vordering ingesteld wegens nietigheid. Zulke beoordeling zal steunen op de wettelijke of heersende begrippen van openbare orde en van goede zeden.

273. — Door openbare orde bedoelt men in de eerste plaats alles wat de levensbelangen van de Staat en de gemeenschap betreft, grotendeels vastgelegd in wettelijke bepalingen zoals grondwet, strafwet, gerechtelijke inrichting, de rechtsgronden waarop de economische en zedelijke orde van de maatschappij berust (Cass., 9 dec. 1948, *Pas.*, 1948, I, 699), de vrijheid van arbeid, het gewaarborgd erfrecht.

Onder goede zeden in brede zin wordt hieronder begrepen alles wat de menselijke waardigheid aantast, de ontucht, de aanslagen op de vrijheid van huwelijk en op het huwelijk zelf.

274. — Feiten die indruisen tegen deze twee hoofdbegrippen slepen de volstrekte nietigheid mede van elk recht dat erop zou steunen.

Integendeel zijn zekere vergrijpen, strijdig met de goede zeden, maar enkel als aanslagen op de gelijkheid in het rechtsverkeer, op de zwakheid van onbekwamen, op de voorwaarden van toestemming slechts relatief nietig ten opzichte van deze die er tegen beschermd worden.

Deze algemene kentrekken van openbare orde en goede zeden laten nochtans niet onvoorwaardelijk toe in alle gevallen te oordelen wanneer zij worden miskend.

De appreciatie van de openbare orde en van de goede zeden blijft afhankelijk van omstandigheden, van tijdsbestek en spreidt zich uit over tal van graden en schakeringen van tekortkomingen of inbreuken.

De openbare orde blijft gekenmerkt door de tegenstelling van openbaar belang met privaat belang.

De goede zeden zijn een vorming van een gewoonterecht dat zich ontwikkelt rond begrippen van menselijke waardigheid, goede trouw, beschaafdheid en d.m.

Het spreekt vanzelf dat waar het octrooirecht een wettelijke bescherming en een ambtelijke titel verleent omtrent een uitvinding en waar de gezagsoverheid deze wetgeving in leven riep om in hoofdzaak de vooruitgang van de techniek en de algemene welstand te bevorderen, het toekennen of instandhouden van een octrooi niet mag steunen op uitvindingen die strijdig zouden zijn met de openbare orde of de goede zeden. Hoe nieuw en technisch uitbaatbaar zij ook zouden zijn, zij kunnen geen geldig voorwerp van een rechtsstatuut uitmaken.

275. — Maar de strijdigheid met de openbare orde of goede zeden moet liggen in het voorwerp van de uitvinding zelf, duidelijk bestemd om als dusdanig te gelden. Het is inderdaad niet voldoende vast te stellen dat een uitvinding kan dienen tot onzedelijke of ordestorende doeleinden, volgens de bedoeling van degene die ze aanwendt. Zo is een wapen of een springstof op zichzelf niet ongeoorloofd, maar kan het gebruik ervan onwettig zijn.

276. — In bepaalde gevallen verbiedt de wet het gebruik van zekere middelen en produkten. Zo wordt opzettelijke vruchtafdrijving door voedsel, drank, geneesmiddelen en d.m. verboden. Produkten en middelen uitsluitend bestemd om voor vruchtafdrijving te dienen behoren aldus tot het gebied van de inbreuken op de goede orde van de familie en de openbare zedelijkheid (Strafwetboek, art. 348-353). Zij vallen niet rechtstreeks onder de beteugeling van de strafwet tenzij er daadwerkelijke samenwerking ontstond met de schuldige vrouw, maar zijn op zichzelf wegens ongeoorloofdheid niet vatbaar voor octrooibescherming.

277. — Anders doet zich de toestand voor wanneer bepaalde wetten het gebruik van zekere voorwerpen onderwerpt aan beperkingen of toezicht zoals stoommachines (gevaarlijke, ongezonde of hinderlijke bedrijven), verkoop van wapens, weegschalen, vervaardiging van verdovende middelen. De maatregelen inzake vervaardiging van verdovende middelen zijn deels strafrechtelijk, deels bestuurlijk en komen ook te berde in geneeskunde.

Deze beperkingen slaan niet op de gebeurlijke uitvinding maar op de aanwending ervan.

TITEL VI

RECHTSGEVOLGEN VAN HET OCTROOI

HOOFDSTUK I

Draagwijdte van de rechtsgevolgen

278. — Geen wettelijke waarborg van inhoud. De verlening van een octrooi geschiedt, zonder dat de werkelijkheid noch de nieuwheid of de verdienstelijkheid van de uitvinding, noch de nauwkeurigheid van de beschrijving gewaarborgd zijn, en onverminderd de rechten van derden (art. 2, O.W.).

Als administratieve handeling is dus de octrooiverlening niets meer dan de bevestiging, dat op een bepaalde dag en uur, in de wettelijke vorm, een aanspraak werd gedaan op een uitvinding.

Dit voorbehoud van de regering, dat haar diensten geen waarborg geven omtrent het onderwerp van een octrooi, volgt uit de ontstentenis in ons land van een vooronderzoek naar de nieuwheid.

AFDELING I. — *Voorwaardelijke rechten.*

279. — Maar het belet niet dat het octrooi, eens verleend, uit kracht van de wet rechtsgevolgen doet ontstaan. Het is niet omdat deze gevolgen afhankelijk blijven van een gebeurlijke nietigverklaring, dat zij daarom voorlopig geen gelding zouden bezitten. Wel integendeel geniet de octrooihouder, vanaf het ontstaan van zijn titel, al de rechten die hieruit voortvloeien en kan hij deze, op eigen risico, gerechtelijk doen beschermen. Het bestaan alleen van het octrooi schept te zijnen voordele een principieel recht op eerbiediging ervan.

Het bestuurlijk voorbehoud omtrent de draagwijdte van het attest dat in de octrooiverlening is begrepen, betekent dan ook geenszins dat alle octrooien wankel zijn, maar enkel dat op grond zelf van de octrooiwet alleen deze octrooien zullen blijven bestaan die onaanvechtbaar zijn op het gebied van de vorm- en grondvoorwaarden. In de mate dus waarin de octrooihouder de wet heeft geëerbiedigd in al haar beschikkingen, schept het octrooi in zijnen hoofde een recht dat hij voordien niet bezat.

AFDELING II. — *Onlichamelijke roerende rechten.*

280. — Het eerste bestanddeel van dit complexe recht, is het tot standgekomen onlichamelijk roerend goed dat in de plaats treedt van vroegere, zuiver feitelijke verhoudingen of onrechtstreekse wettelijke beschermingen.

Waar de uitvinding, alleen vastgesteld in stoffelijke elementen, enerzijds een roerend bezit uitmaakte wat het schrift, de tekening of het model betreft waarin de uitvinding was verwerkt, en anderzijds een economische waarde vormde vatbaar voor verhandeling (*res in commercio*), bekomt de uitvinding als voorwerp van een octrooi, de geldigheid van een r e c h t s g o e d, dat in het vermogen valt en een eigen beschermingsstatuut bezit. Zoals Troller, A., terecht opmerkt, werkt de octrooiverlening als « *rechtsvollendender Formalact* » en dus als het rechtsfenomeen dat aan feitelijke omstandigheden de abstractheid en algemeenheid hecht waardoor zij tot « recht » uitgroeien.

281. — Hoe voorwaardelijk dit rechtsgoed ook moge zijn toch geniet het een wettelijk vermoeden van geldigheid tot tegenbewijs toe.

Het alleenrecht van de octrooihouder reikt verder dan het stoffelijk bezit van de elementen van de uitvinding. Het schept tussen de rechthebbende en de maatschappij, ten overstaan van zijn octrooi, een rechtsband, die alhoewel niet identiek, toch veel gelijkenis vertoont met de zakelijke rechten. Alleen is hier het voorwerp niet stoffelijk maar onlichamelijk. De verhouding van de octrooihouder tegenover derden bekomt het rechtskarakter van volstrektheid doordat zij zich verheft, boven de louter subjectieve en willekeurige feitelijke handeling van de enkeling, tot een objectieve band, gericht op het bereiken van een gemeenschappelijk doel dat al de belanghebbende partijen in volle bewustzijn als bindend aanvaarden. Zo ontstaat eveneens het eigendomsrecht uit een collectieve erkenning en de voltooiing in een bepaald statuut, van het feitelijk bezit.

282. — De rechtsleer heeft gepoogd *mutatis mutandis* de begrippen van het eigendomsrecht toe te passen op het octrooi en heeft te dien einde de nadruk gelegd op de onlichamelijke aard van het voorwerp van het octrooi. Zo spreekt zij van « *immaterial güterrecht* », van « intellectuele rechten », van « geesteseigendom », en van « cliënteelrecht ». Ook de rechtspraak heeft te onzent de eigenaardige vordering ingesteld tot « revindicatie » van het recht op octrooi, het opeisen van het alleenrecht.

283. — Waar al deze uitdrukkingen aanvankelijk het intellectuele karakter vastknoopten aan de g e e s t e l i j k e p r e s t a t i e van de uitvinding, hebben zij stilaan een ruimere betekenis gekregen : deze van een r e c h t s v o o r w e r p, dat alhoewel vastgelegd in materiële vormen, zijn algemene en objectieve erkenning verschuldigd was aan de betekenis en het doel van een geestelijke prestatie. In laatste instantie werd dit begrip zelfs uitgebreid tot prestaties die niet langer geestelijk waren, zoals tot merken en bedrijfsmarkt, die als een synthese werden beschouwd van een persoonlijke gedraging, waarin de bedrijfshoedanigheden het creatieve vermogen vervingen.

284. — Hoe moeilijk het ook weze wegens de vluchtigheid en de verscheidenheid van de bestanddelen van het voorwerp van het octrooirecht, een gepaste terminologie te vinden om de band tussen de octrooihouder en de derden ten overstaan van een octrooi vast te leggen, toch blijkt het vrijwel zeker dat, in de pluraliteit van de rechtsgevolgen van het octrooi,

de erkenning van een rechtseenheid van positieve aard aanwezig is.

Dit positief karakter werd soms betwist aan de hand van de vaststelling dat het alleenrecht van de octrooihouder zich enkel negatief zou uiten, onder de vorm van een verbodsmacht. Daargelaten de mening dat een recht niet door zijn sanctie wordt gekenmerkt, zal bij het onderzoek van de vordering wegens namaking blijken hoe deze biezondere sanctie beperkt blijft tot een deel van de octrooirechten en niet enkel louter negatief is, maar herstellend.

285. — Ook het argument dat het octrooi aan de rechthebbende geen groter bevoegdheid zou toekennen dan degene die hij op de uitvinding bezat, nl. ze toe te passen of af te staan, verzuimt het wezenlijk verschil tussen de individuele handelingsvrijheid omtrent een voorwerp dat slechts in feite eigen blijft in de mate dat het geheim gehouden wordt, en het ontstaan van een collectief bindend rechtssysteem dat juist toelaat, wegens de openbaarmaking van een uitvinding deze voor zich, op ambtelijke wijze, en volgens vaste normen, op te vorderen en aan te wenden gedurende veel jaren. Dit uitsluitend gebied van macht over het voorwerp van het octrooi is zorgvuldig door de wet afgebakend in zijn omvang en in zijn draagwijdte.

286. — De termijn zelf bepaalt een vooraf niet bestaand veilig beschikkingsterrein waarin het tijdelijk en absoluut recht zich tenvolle laat gelden.

Het is niet eens nodig om het objectief en algemeen bindend karakter van dit exclusiviteitsrecht te bewijzen, een beroep te doen op eigendomsbegrippen. Zo acht Telders, onder verwerping van de assimilatie met eigendomsrecht, de octrooiverlening ruimer dan het enkel stellen (of completeren) van een tegen derden gerichte verbodsnorm (Nederlands octrooirecht, blz. 293).

Al verleent het octrooi niet altijd een gebruiksrecht (zie de afhankelijke octrooien en art. 34, tweede lid, Ned. O.W.), toch geeft het aan de rechthebbende het subjectief recht :

1° het verbod aan anderen de uitvinding bedrijfsmatig toe te passen, op te heffen, hetzij ten aanzien van bepaalde personen (licentieverlening), hetzij in het algemeen (afstand) ;

2° te beslissen over het nemen van burgerlijke sancties, al dan niet.

Evenals zulks door het Franse hof van cassatie wordt aanvaard, ziet hij zelfs in het octrooi de aanwezigheid van een ware wet, vatbaar voor toezicht, in graad van verbreking, waardoor derhalve het octrooi als objectief recht wordt opgenomen.

287. — De rechten welke uit het octrooi ontstaan, waren niet als zodanig aanwezig in de uitvinding alleen. Zij vergen een ambtelijk attest en een toekenning met vaste dagtekening van oorsprong. Zij zijn niet door de wet als vanzelfsprekend erkend, maar door de wet geschapen, en maken juist een uitzondering op de volstrekte vrijheid van bedrijf uit, ten voordele van een

bepaalde begunstigde, in ruil voor zijn bijdrage tot de techniek. Het is dan ook in die zin dat Roubier deze rechten in hoofdzaak als een wettelijke aanspraak op cliënteel beschouwt.

288. — Er kan verder nog worden op gewezen dat de beperkingen, die aan het vermogensrecht van de octrooihouder worden opgelegd slechts te verklaren zijn door het vergelijk dat de wetgever heeft nagestreefd tussen enerzijds de private belangen en aanspraken van hem die over de economische rijkdom van een uitvinding beschikt en anderzijds het algemeen belang, dat in hoofdzaak oog heeft voor het gemeen goed van een collectieve kennis en kunnen, alsmede voor het welzijn van het bedrijfsleven en van de levensvoorwaarden voor elkeen.

Dit vergelijk tussen openbaar en privaat belang omtrent een economisch goed wordt beslecht door een wettelijk vergelijk waardoor een rechtsgoed, onder streng beperkte voorwaarden, tot stand komt. Het steunt niet alleen op de octrooiwet, als fundamentele grondslag, maar tevens op de biezondere wet die met enige gelijkenis met een overeenkomst, tussen twee partijen bedongen wordt in de bewoordingen die zij zelf vastleggen.

Van akkoord tussen overheid en aanvrager kan dan ook slechts gesproken worden in die zin, dat de aanvrager uitdrukkelijk het octrooistatuut aanvaardt, zich eraan onderwerpt, en in het kader hiervân de ruimte afbakent die hij zich wil laten voorbehouden.

Het onderscheid tussen een economisch goed of waarde, en een rechtsgoed ligt juist hierin dat het eerste enkel een nut vertoont, terwijl het tweede een uitsluitend beschikkingsrecht inhoudt, ingevolge de wet.

289. — Hoe men ook van mening moge verschillen over de waarde van een vergelijking tussen of gelijkstelling van de begrippen van gemeen eigendomsrecht en van het octrooirecht, toch ontstaat in beide gevallen dezelfde overgang van feitelijk beheersingsvermogen naar de rechtsverhouding van juridische beschikking.

Maar het octrooi leent zich nochtans slecht tot assimilatie met het gewoon eigendomsrecht wegens zijn beperkingen in duur, herroepbaarheid wegens niet toepassing of verzuim de taks te betalen, de strenge voorwaarden naar vorm en inhoud, de onmogelijkheid tot rechtstreekse stoffelijke toeëigening of verwerving door materieel bezit. Dit neemt nochtans niet weg dat de uitsluitende beschikkings- en gebruiksrechten die de octrooihouder bekomt op de door hem beschreven en openbaar gemaakte uitvinding, een wettelijk gevrijwaard gebied van beheersing vormen, waarvan de grenzen door hem zelf in zijn aanspraken worden gesteld, die in de tijd en de ruimte een vrije beschikkingszone waarborgt, welke met de verhouding tussen de eigenaar en de eigendom gelijkenis vertoont.

290. — In bepaalde opzichten biedt de octrooiwet aan de feitelijke omstandigheden van de uitvinding, geen biezondere bescherming. Zo is het moreel recht op de uitvinding geen zelfstandig deel van de octrooiwet maar een toepassing van het gemeen recht omtrent de bescherming van de persoon. Zo is het eveneens waar dat de vordering wegens namaking niet alle inbreuken op het octrooirecht dekt en dat voor het overige de gemeenrechtelijke vorderingen tot schadevergoeding, wegens oneerlijke mededinging e.a., eventueel kunnen worden aangewend.

Maar het is duidelijk dat niet al de rechten en vooral niet de eenheid van recht spruitend uit het octrooi, zich louter tot een negatieve verbodsbepaling beperken. Artikel 4 van de octrooiwet waarin de meest voorkomende bestanddelen van het octrooirecht zijn vermeld, kent uitdrukkelijk aan de octrooihouder het positief alleenrecht of vrije handeling

toe over het geheel van het recht en spreekt slechts negatief onder litt. b wat de vordering tegen namaking betreft.

Zelfs het bezit alleen van dit verbodsrecht is op zichzelf ontegensprekelijk een positief recht in hoofde van de octrooihouder.

AFDELING III. — *Beperking in duur.*

291. — Daar het patrimoniaal octrooirecht door de wet wordt toegestaan als gevolg van een vergelijk tussen persoonlijke aanspraken of verdiensten van de houder van de uitvinding en het openbaar belang, is dit recht beperkt in de tijd en wel, naar onze wetgeving, tot twintig jaar te rekenen van de dagtekening van het proces-verbaal dat de indiening van de aanvraag vaststelt, deze dag niet begrepen zijnde in deze tijdspanne.

Voor schrikkeljaren telt 29 februari als 28ste (*Nov.*, nr 542).

292. — Deze tijdspanne werd nochtans door uitzonderingswetten, gesteund op omstandigheden van overmacht teweeggebracht door oorlog, met bepaalde termijnen verlengd.

Zulke verlenging werd tot tweemaal toe toegestaan wegens oorlogsomstandigheden, die een normale exploitatie hadden onmogelijk gemaakt.

Deze uitzonderingsbepalingen zijn te veelvuldig en te omslachtig om hier te worden overgenomen. Bovendien zijn zij meestal nog te behandelen in verband met vreemde wetgevingen of met internationale verdragen.

Vander Haeghen (*Les Novelles*, Tw. *Les Brevets*), geeft de lijst van de teksten betreffende de periode 1914-18. Het moge volstaan hieromtrent de nadruk te leggen op de wet van 11 oktober 1919, die geldige aanvragen erkent, gedeponeerd in Le Hâvre, zetel van de Belgische regering in ballingschap. Ook indiening bij het *Pat. Off.* te Londen kon geldig worden gemaakt en octrooien zouden worden verleend op aanvragen gedeponeerd in het door vijandelijke troepen bezette Belgisch grondgebied, terwijl octrooibesluiten genomen door de bezettende overheid, rechtsgevolgen bekwamen.

Een verlenging van de prioriteitstermijn van de Unie van Parijs, was bepaald op zes maanden na de inwerkingtreding van het Verdrag van Versailles (17 okt. 1919 voor België). Rechten te goeder trouw verworven, na 31 juli 1914 waren vatbaar voor bevestiging.

De termijn gesteld voor betaling van taks of voor toepassing, op straf van verval, werd tot twee jaar na de inwerkingtreding van het verdrag van Versailles verlengd.

De berekening van de duur van octrooien, niet verstreken vóór 1 augustus 1914, begreep niet de periode vanaf die datum tot de eerste vervaldag van de annuïteit volgend op de datum te bepalen door de Regering (K.B. 30 april 1920 ; — datum 10 jan. 1921).

De verlenging kon echter door de rechtbanken worden ingetrokken zo bewezen werd dat de uitvinder, of zijn rechthebbende, tussen 1 augustus 1914 en 15 juni 1919 een winstgevende toepassing van het octrooi maakte.

De rechtbank te Brussel besliste hieromtrent dat de vreemdelingen behorend tot een der landen van de Unie van het Verdrag van Parijs, boven artikel 2 van dit verdrag, zoals herzien te Washington, geen recht hadden ook artikel 14 van de wet van 11 oktober 1919 in te roepen. Dit artikel gaf het voordeel van artikel 8 (verlenging van prioriteitstermijn), van artikel 10 (verbod van veroordeling voor te goeder trouw gestelde daden van namaking tussen 31 juli 1914 en 31 december 1918), van artikel 12 (verlenging van termijn voor toepassing), en van artikel 13 (duur van octrooien) enkel aan vreemdelingen, ingezetenen van landen die wederkerigheid toe-

stonden. Dit vonnis legde er tevens de nadruk op dat de wijzigingen gebracht aan de uitvinding van het hoofdoctrooi, naar artikel 15 octrooi-wet, een uitvinding betekenen, die een nog steeds geldend octrooi vereist (Rb. Brussel, 15 dec. 1931; *Ing. Cons.*, 1932, 95).

293. — De oorlogsomstandigheden van 1939-1944 leidden tot gelijkaardige uitzonderingsmaatregelen. De Besluitwet van 13 februari 1946 liet de regularisatie toe van Belgische octrooien gedeponeerd te Londen, zetel van de gedeeltelijk uitgeweken regering en de Besluitwet van 8 juli 1946 (*Staatsblad* 5-6 aug. 1946) liet toe de termijnen van voorrang van het Unieverdrag van Parijs bij Min. Besluit te verlengen (voor rechten van voorrang begrepen in een periode van twaalf maanden voor eenzelfde octrooi), zo zij niet vervallen waren op 1 september 1939 of nadien geopend, tot het in voege treden van de wet.

De octrooien lopend op 1 september 1939 of waarvan de aanvraag was gedeponerd tussen 1 september 1939 en 15 februari 1945 (in België of te Londen) mochten op verzoek worden verlengd voor de tijd waarin een normale toepassing ingevolge oorlogsomstandigheden werd belet; in geval van gedeeltelijke toepassing werd hiermede rekening gehouden.

De verlenging ving aan bij het normaal verstrijken van het octrooi, mits de 20 jaartaksen waren betaald. De octrooien verstreken vóór het invoege treden van de wet, werden verlengd vanaf de datum van toekenning van de verlenging.

De verlenging gold ook voor licenties, tenzij in geval van verzaking betekend aan de licentiegever, binnen de drie maanden na de aanvraag van verlenging van het octrooi. Ook hier werd voorbehoud gemaakt voor de rechten welke derden, te goeder trouw, bekomen hadden gedurende de tijd waarvoor verlenging werd toegestaan.

294. — De verlenging van de duur van het octrooi of van de licenties hierop toegestaan, zoals voorzien in art. 8 van de Besluitwet van 8 juli 1946, belette nochtans niet dat een licentiecontract, beperkt tot een vaste termijn, uitwerking zou hebben. Zo had de werkgever aan wie door de octrooihouder kosteloos een licentie werd toegestaan gedurende de tijd dat hij in dienstverband was, geen recht op verlenging na het einde van het dienstcontract en was de werkgever na die tijd geen bezitter te goeder trouw in de zin van artikel 10 van dezelfde Besluitwet (Brussel, 18 maart 1955, *J.T.*, 1955, 363).

295. — De verbeterings- en invoeroctrooien blijven echter wat hun duur betreft verbonden aan de hoofdoctrooien. Zo eindigt het verbeteringsoctrooi samen met het hoofdoctrooi (art. 15 O.W.), maar de rechtsleer is verdeeld over de juiste betekenis van dit artikel, blijkbaar wegens de aanwezigheid hierin van het woord kan. Ingeval wijzigingen worden gebracht aan het voorwerp van de uitvinding, kan een verbeteringsoctrooi bekomen worden, dat terzelfdertijd als het oorspronkelijk vervalt. Tilliere en Vilain maken een onderscheid tussen de verbeteringsuitvinding gedaan door de houder van het hoofdoctrooi en de verbetering bedacht door derden. Voor de eerste houden Tilliere, Vilain, André en Tellier voor dat de duur van het verbeteringsoctrooi beperkt is tot deze van het hoofdoctrooi, hoe deze ook ten einde komt: door verstrijking van de termijn of door verval. Evenwel Picard en Olin en de *P.B.*, menen dat bij vroegtijdig verval, het verbeteringsoctrooi blijft bestaan tot de normale datum van verstrijking van het hoofdoctrooi.

Voor de tweede: verbeteringsuitvinding in handen van een derde die geen houder van het hoofdoctrooi is, zou het verbeteringsoctrooi twintig jaar kunnen duren.

296. — De twijfel die uit deze verschillende interpretaties ontstaat is nochtans moeilijk terug te brengen tot de bewoordingen van artikel 15 O.W.

Door te verklaren dat voor verbeteringen van uitvindingen verbeteringsoctrooien kunnen worden toegestaan, die terzelfdertijd als het oorspronkelijk octrooi vervallen, opent de wet alleen een mogelijkheid van aflevering van verbeteringsoctrooien, maar zegt niet dat zij terzelfdertijd k u n n e n vervallen maar wel dat zij terzelfdertijd vervallen. Bovendien bepaalt de wet uitdrukkelijk in artikel 3, dat behalve het geval voorzien bij artikel 14, de duur der octrooien twintig jaar bedraagt, en artikel 14 slaat enkel op invoeroctrooien. Derhalve is het duidelijk dat de duur van verbeteringsoctrooien is vastgesteld op het deel van de periode van twintig jaar toegekend aan het hoofdoctrooi dat nog loopt na de datum van aanvraag van het verbeteringsoctrooi.

Deze samenloop in de duur is slechts het gevolg van de band bestaande tussen de twee uitvindingen ; de tweede berust op elementen die reeds door het hoofdoctrooi beschermd zijn.

Vervalt deze feitelijke band b.v. door de vaststelling van de nietigheid van het hoofdoctrooi of door het verval ervan, dan verdwijnt in deze beide gevallen de onderschikking van het verbeteringsoctrooi. Men neemt immers aan dat de nietigheid of het verval geen verder gevolg hebben dan alleen het voorwerp waarop zij slaan en van beperkte toepassing zijn. Het verbeteringsoctrooi wordt dan een z e l f s t a n d i g o c t r o o i, niet langer steunend op een exclusief beschermde uitvindingsgedachte en volgt niet *ex officio* het lot van het hoofdoctrooi. Immers, het is goed mogelijk dat de reden van nietigverklaring of van verval, geenszins toepasselijk is op het verbeteringsoctrooi.

Vanaf het ogenblik dat het hoofdoctrooi ophoudt te bestaan vóór het verstrijken van de normale duur van twintig jaar, moet het verbeteringsoctrooi als zelfstandig beschouwd worden. Het onderscheid tussen de houder van het hoofdoctrooi en een derde heeft enkel een reden van bestaan wat de onderlinge betrekkingen betreft tussen de houder van het hoofdoctrooi en degene die het verbeteringsoctrooi wil toepassen. Immers, deze laatste toepassing is noodzakelijk gesteund op het gebruik van elementen uit het hoofdoctrooi en raakt het alleenrecht dat eruit volgt, in de veronderstelling dat het hoofdoctrooi geldig is. Verdwijnt de geldigheid van het hoofdoctrooi, dan valt ook het alleenrecht weg en meteen de ondergeschiktheid wat de toepassing aangaat.

297. — Men mag hieruit, in strijd met de eenparige rechtsleer, besluiten dat een verbeteringsoctrooi op een nietigverklaard hoofdoctrooi moet geacht worden steeds een hoofdoctrooi te zijn geweest en dus twintig jaar duurt vanaf de dagtekening van de aanvraag. Integendeel, wanneer een hoofdoctrooi wordt vervallen verklaard wegens niet-betaling van taks of niet-exploitatie, verstrijkt het verbeteringsoctrooi dat erop berust op de dag van het normaal einde van het hoofdoctrooi, omdat de feitelijke ondergeschiktheid aan de hoofduitvinding blijft bestaan en het hoofdoctrooi een wettelijk bestaan heeft gehad dat de duur van het verbeteringsoctrooi bepaalt (art. 15 O.W.).

Het spreekt vanzelf dat bij de beoordeling van de band die kan bestaan tussen twee uitvindingen, het er niet op aankomt na te gaan onder welke b e n a m i n g de octrooien werden aangevraagd, maar het is wel van belang

te weten of de ene afgeleid is van de andere en al dan niet gebruik maakt van een beschermde uitvindingsgedachte.

298. — Voor de invoeroctrooien bepaalt artikel 14 — als uitzondering op de regel van artikel 3 — dat de duur van deze octrooien de duur niet zal overtreffen van het octrooi dat vroeger in den vreemde en voor de langste termijn, werd verleend en in geen geval de grens zal overschrijden vastgesteld bij artikel 3, O.W.

Het gaat hier om eenzelfde uitvinding met verschillend territoriaal toepassingsgebied, zodat deze regel de eenheid van de uitvinding als grondslag van de duur van zijn bescherming neemt. Daarom noemt men het ingeroepen vreemd octrooi het grondoctrooi om het gebeurlijk te onderscheiden van het eerste vreemd octrooi dat niet noodzakelijk hetzelfde is.

Het invoeroctrooi bedoeld door artikel 14 O.W. is niet elk octrooi dat gesteund is op een vreemd octrooi. Ingevolge het Unieverdrag van Parijs zijn inderdaad tal van landen overeengekomen wederzijds rechtstreekse bescherming te geven aan de octrooien onderscheidenlijk in hun land gedeponeerd, mits naleving van zekere voorwaarden. Zo kunnen de onderdanen van de aangesloten landen, op grond van een octrooi in een dezer genomen, ook in alle andere de gewone rechten van octrooi genieten voorbehouden aan de burgers van deze landen. Op voorwaarde de vastgestelde voorrangstermijnen te eerbiedigen gedurende dewelke het voorbestaan van een vreemd octrooi, in de Unie, geen niet-nieuwheid uitmaakt die octrooieerbaarheid in de andere landen in de weg zou staan, zullen aldus verschillende evenwijdig lopende en nochtans zelfstandige hoofdoctrooien kunnen tot stand komen op eenzelfde uitvinding.

Het invoeroctrooi, zoals begrepen in artikel 14 O.W., valt buiten dit stelsel en omvat integendeel alle octrooien aangevraagd in ons land op grond van een vreemd octrooi, *primo :* voor hetwelk de termijn van voorrang van het Unieverdrag niet werd nageleefd ; *secundo :* voor hetwelk de vormvoorwaarden opgelegd door het Unieverdrag niet werden geëerbiedigd ; *tertio :* neergelegd door een rechtsonderdaan van een land dat niet bij het Unieverdrag is aangesloten ; *quarto :* niet gedeponeerd in een der landen van de Unie.

Het is enkel voor deze invoeroctrooien dat de beperking van duur van artikel 14 O.W. geldt ; voor de unie-octrooien integendeel worden zij elk als zelfstandig hoofdoctrooi beschermd en genieten de volle bestaansduur van de octrooien toegestaan in elk land (Cass., 8 juli 1926, *Pas.,* 1927, I, 41).

De aldus omschreven invoeroctrooien volgen in duur de langste termijn van het ingeroepen hoofdoctrooi zonder de termijn van twintig jaren te kunnen overtreffen.

299. — Maar de berekening van deze termijn stelt het probleem van de *dies a quo.* De duur van de octrooien wordt niet in alle landen op dezelfde wijze berekend. Terwijl in ons land de vertrekdatum deze is die volgt op de dag van het proces-verbaal van depot van de aanvrage, wordt b.v. in de V.S. de termijn berekend vanaf de datum van uitgifte van de titel van octrooi en dan voor zeventien jaar, wat het uitsluitingsrecht van derden betreft.

Het zal er dus op aankomen, indien meerdere octrooien op dezelfde uitvinding werden toegestaan in den vreemde (en buiten de toepassing van het Unieverdrag), datgene af te zonderen dat de langste duur heeft. De aanvangsdatum van dit langst geldende octrooi zal naar de desbetreffende nationale wetgeving dienen beoordeeld te worden en slechts gelden vanaf de dag van verlening (art. 14) dus van uitgifte van de titel, en niet deze van aanvraag.

Deze gebrekkige regeling van art. 14 geeft aanleiding tot verwarring en twijfel en wordt terecht betreurd (*Nov.*, nr 845).

300. — Het is duidelijk dat artikel 14 O.W. door als grondslag van berekening de verlening van een octrooi in den vreemde te aanvaarden, hierdoor bedoelt een geldig octrooi. Deze geldigheid zal eveneens naar de plaatselijke wetgeving dienen te worden beoordeeld. Is het oorspronkelijk octrooi nietig, dan wordt het invoeroctrooi zelf hoofdoctrooi, maar in dit geval stelt zich de vraag of de gedrukte bekendmaking van het oorspronkelijk grondoctrooi een niet-nieuwheid vormt. De uitzondering voorzien door artikel 24 O.W. slaande op wettelijk voorgeschreven bekendmaking, is uitsluitend voorbehouden voor invoeroctrooien. Men kan niet langer van invoeroctrooi spreken wanneer het zogeheten grondoctrooi nietig is en onbestaande. Wel blijft dit mogelijk wanneer het grondoctrooi enkel vervallen werd verklaard omdat het dan een wettelijk bestaan heeft gehad en dat de band tussen beide octrooien zeker is.

De samenloop van duur van invoeroctrooi met het grondoctrooi betekent niet dat het invoeroctrooi *ab initio* een zelfde duur als in het buitenland bekomt maar enkel dat het de overblijvende duur van het grondoctrooi volgt.

301. — Er dient hier tevens, zoals voor alle berekeningen van duur, rekening te worden gehouden met de opschortingen voorzien door biezondere wetten zoals deze van verlenging toegestaan wegens oorlogsomstandigheden. Deze verlengingen slaan op alle octrooien in het land verleend, maar zullen in geen geval de termijn mogen overschrijden die in het land, waar het grondoctrooi werd verleend, werd toegepast. Nu zijn deze verlengingen in ons land slecht stoegestaan aan rechtsonderhorigen van andere landen die dezelfde voordelen aan de Belgen toekennen. Echter zullen de onderdanen van de landen aangesloten bij de Unie van Parijs krachtens art. 2 van het Unie-verdrag al de voordelen genieten die aan de nationalen van ieder land werden of zullen worden toegestaan door de onderscheiden wetten.

Deze voorwaarden kunnen echter slechts gelden voor de houders zelf van de octrooien of de licentiehouders op de dag van toepassing van de verlenging.

HOOFDSTUK II

Omvang van de rechtsgevolgen

AFDELING I

Beschikking over het octrooi als vermogensobject

302. — Het onlichamelijk roerend goed tot stand gebracht door het octrooi, is vatbaar voor alle vormen van beschikking, geheel of ten dele, in volle vrijheid van keus wat de vorm en de begrenzing betreft.

Als vermogensobject kan het octrooi worden verkocht, geruild, ingebracht in gemeenschap of vennootschap, onder bezwarende titel of uit vrijgevigheid, overgedragen als schenking of legaat, in vruchtgebruik gegeven, verhuurd, toegekend onder licenties van vervaardiging of van verkoop der geoctrooieerde produkten, van aanwending van de middelen, in exclusiviteit of in mededinging, onder beperkingen van plaats of van tijd, met andere woorden, naar al de schakeringen die de rechthebbende verkiest.

303. — Wat de inbreng in vennootschap betreft houdt de wet van 30 juni 1961 biezondere bepalingen in op het gebied van de inbreng *in natura* bij bepaalde handelsvennootschappen (art. 29*bis*, gecoörd. en gewijzigd door wet 30 nov. 1935).

Bij inbreng die niet in geld bestaat wijst de voorzitter van de rechtbank van koophandel in het rechtsgebied waarvan de akte moet worden verleden, vóór de oprichting van de N.V. of van de P.V.B.A., op verzoek van één of meer stichters, een bedrijfsrevisor aan om verslag uit te brengen, inzonderheid over de beschrijving van iedere inbreng *in natura*, over de toegepaste schattingswijzen en over de als tegenprestatie verstrekte vergoeding.

Artikel 30, 2° vereist thans : « de nauwkeurige opgave van elke inbreng, die niet in geld is geschied, de voorwaarden waaronder hij wordt gedaan, de naam van de inbrenger en de besluiten van het verslag van de bedrijfsrevisor, voorzien in artikel 29 *bis* ».

Eenzelfde regeling geldt voor kapitaalsverhogingen met inbreng *in natura* (over de inbreng van octrooien, zie Boxstael : *Industriële eigendomsrechten als inbreng in handelsvennootschappen, R.W.*, 1953-54, kol. 969-990).

304. — Het is niet eens nodig dat een uitdrukkelijke wilsbeschikking tussenkome. Het roerend octrooirecht treedt in het patrimonium en

volgt — ook bij stilzwijgendheid — het lot ervan. Zo zal het als roerend goed in de huwgemeenschap kunnen vallen of bij erfopvolging op anderen over kunnen gaan.

Ook bij faillissement bevindt het zich in de boedel en behoort de uitoefening van het recht de curator toe.

305. — De wet van 12 mei 1927 laat in mobilisatietijd een recht van opeising toe. Van onteigening is totnogtoe te onzent geen sprake geweest en de wetgever achtte zulke maatregel ongewenst (zie Memorie van toelichting, onder letter A, *in fine,* tot de wet van 10 jan. 1955).

In Nederland is daarentegen een biezondere onteigeningsprocedure voorzien (art. 52, 65 en 66 Ned. O.W.), voor leger of vloot, ofwel ten algemenen nutte.

Onze wet van 10 januari 1955 op de onthulling en aanwending van uitvindingen of fabrieksgeheimen die de landsverdediging of de staatsveiligheid betreffen, behelst vooral zware beperkingen op de mededeling en aanwending van niet-geoctrooieerde uitvindingen of op het recht van octrooiaanvraag. Nochtans voorziet artikel 3, tweede lid de mogelijkheid voor de minister van Landsverdediging en deze die de industriële eigendom onder zijn bevoegdheid heeft, bij gezamenlijk met redenen omkleed besluit : het tijdelijk recht van toepassing van octrooien, al of niet ten uitsluitende titel, aan de Staat vóór te behouden.

Het tijdelijk en gedeeltelijk karakter van deze gedwongen afstand belet er een ware onteigening in te zien. Maar de wet heeft geen grens van deze tijdelijkheid bepaald zodat men ingeval van exclusieve bezitsonttrekking de onteigening in bepaalde gevallen zeer zal benaderen.

Het is overigens onverschillig of de gedwongen afstand alleen op de uitbating slaat ; hij blijft een essentieel bestanddeel van het octrooirecht vervreemden zonder de gewone proceduur van onteigening voorzien door art. 11 van de Grondwet en de wet van 17 april 1835. De waarborgen van een onderzoek van openbaar nut en van een K.B. worden vervangen door een met redenen omkleed M.B. dat uitwerking blijkt te hebben vóór de uitkering van de vergoeding.

Zoals gezegd, werd in de memorie van toelichting, het beginsel van de onteigening verworpen : « ten einde de belangen van de uitvinders en onderzoekers te vrijwaren ». Daarom spreekt dan ook de wet enkel van een schade, die minnelijk of gerechtelijk zal worden vergoed.

Het lijdt geen twijfel dat deze halfslachtige oplossing ernstige bezwaren biedt wat de waarborgen, vormen van verhaal en tijdige vergoeding betreft.

306. — De afstand van het octrooirecht als vermogensobject in zijn geheel is uitdrukkelijk bepalad door artikel 19 van het K.B. van 24 mei 1854 dat de betekening (dus in vereiste vorm) oplegt aan de Dienst voor Octrooien en de publicatie door deze in de *Verzameling van Octrooien* van het authentiek uittreksel van de akte van overdracht.

Maar deze vormvoorwaarden, niet voorzien door de O.W. zelf, worden door geen sanctie bekrachtigd zodat ook onderhandse of stilzwijgende overdracht van rechten mogelijk is, daargelaten de bewijslast en de tegenstelbaarheid aan derden.

307. — De afstand van het octrooi zal bv. niet blijken uit afgifte van het octrooibewijs, want dit stuk is slechts een persoonlijk attest

ten behoeve van de octrooihouder en in die zin slechts het *instrumentum* ervan.

Het eenvoudig bezit van een octrooibewijs op andermans naam is evenmin toereikend om als bezitter te goeder trouw, en als eigenaar van het recht zelf, artikel 2279 B.W. betreffende de verjaring van roerende goederen in te roepen.

Materiële betekenis heeft het octrooibewijs niet en met name is het niet de drager van het recht. Het bewijst alleen dat op zekere dag aan de daarin genoemde persoon een octrooi op een bepaalde uitvinding is verleend (Telders, *Nederlandsch Octrooirecht,* nr 267, a).

308. — De vermelding in het octrooibewijs, naast de naam van de uitvinder, van andere personen wordt geacht geen ander doel te hebben gehad dan aan al degenen in de octrooititel vermeld, het voorrecht, tegenover derden, te geven het geoctrooieerd voorwerp te hunnen uitsluitende voordele toe te passen en hen onderling gelijke rechten te verlenen. Het behoort aan degene, die de omvang van zulke overeenkomst betwisten, te bewijzen dat zij beperkter is, zoals bv. enkel een inpandgeving (Rb. Brussel, 7 juni 1893, *P.P.,* 1895, nr 885).

309. — Overigens zal elke afstand van octrooirechten steeds beperkt blijven hetzij tot datgene wat uitdrukkelijk werd bepaald, hetzij tot hetgene in de geest van partijen ten tijde der overeenkomst het voorwerp van de afstand kon zijn. Zo besliste het hof van cassatie in algemene bewoordingen (19 sept. 1963, *Pas.,* 1964, 62) dat de verzaking van een recht van strenge uitlegging is en niet mag worden afgeleid uit lijdzaamheid of stilzitten van de rechthebbende (Cass., 10 april 1956, *Pas.,* I, 831 ; — Cass. fr., 14 febr. 1947, *D.P.,* 1947, I, 382 ; — Cass., 5 nov. 1952, *Sem. Jur.,* 1953, II, 7487 ; — Cass., 14 febr. 1963, *Pas.,* 1963, I, 675). De stilzwijgende verzaking van een recht veronderstelt een daad of een feit dat niet anders kan worden uitgelegd dan als de uitdrukking van de wil een recht te verzaken. (Cass., 10 april 1956, hoger geciteerd en 11 jan. 1963, *Pas.,* 1963, I, 552 ; — Cass. fr., 25 nov. 1915, *D.P.,* 1925, I, 27). Zulke daad of zulk feit mag niet te wijten zijn aan een verwaarlozing of verzuim (Cass. fr., 12 dec. 1960, *Bull. Cb. Civ. Ire sect.,* 1960, nr 536).

In tegengestelde zin bepaalt art. 38, tweede lid van de Nederlandse octrooiwet dat bij gebrek aan voorbehoud de overdracht voor onbeperkt geldt, wat in Belgisch gemeenrecht niet overeenstemt met de beperkte interpretatie van akten van afstand, vooral dan deze slaande op intellectuele eigendom. Het zal wel overbodig zijn eraan te herinneren dat de overdracht enkel de vermogensrechten kan betreffen en niet de persoonlijke morele rechten, die onvervreemdbaar zijn.

310. — Het bewijs van de overdracht zal moeten blijken uit een uitdrukkelijke akte of uit een overeenkomst slaande op de octrooirechten zelf.

Als juridische daad zal de overdracht slechts geldig zijn tussen bekwame partijen. Daden van afstand ten kosteloze titel zullen de bekwaamheid vergen van de beschikker en de wettelijke machtiging en vertegenwoordiging van de onbekwame begunstigde.

De geldigheid van het bewijs zelf wordt naar de regels van

gemeen recht beoordeeld : zo wat betreft de vormvoorwaarden van een testament, de authentieke akte van gifte met aanvaarding, de schriftelijke overeenkomsten boven 3.000 fr. in burgerlijke zaken, tevens van het aantal van de ondertekende partijen (art. 1322 en volg. B.W.).

Ook de bepaling van de vaste datum, tegenstelbaar aan derden, blijft onderworpen aan het burgerlijk wetboek, artikel 1328, behalve wat de namakers betreft, die geen eigen recht inroepen, (Cass., 23 mei 1892, *Pas.*, 1892, I, 271). De rechtspraak heeft hieromtrent aanvaard dat een regelmatig en geldig ontvangstbewijs, verleend door de Dienst voor Octrooien, van authentieke uittreksels van een daad van afstand, ingevolge artikel 21 O.W. en 19 K.B. 1854 de afstand aan derden tegenstelbaar maakt.

311. — Het kan voorkomen dat de geldigheid van het bewijs van overdracht naar de regels van het handelsrecht dient te worden beoordeeld. Zo wanneer de koper, handelaar, een octrooi verwerft in het raam der verbintenissen die vermoed worden in zijnen hoofde een handelsdaad te zijn. Alhoewel de afstand in hoofde van de verkoper meestal burgerlijk zal zijn, zal het bewijs van de overdracht tegenover de koper-handelaar toegelaten worden door alle middelen toegelaten door het Wetboek van Koophandel ongeacht het bedrag van de koopprijs.

Zo besliste het hof van beroep te Luik, dat wanneer een rechtsfeit een burgerlijk karakter heeft in hoofde van de ene partij en een handelskarakter in hoofde van de andere, niet alleen de bewijsmiddelen, maar ook de rechtsbeginselen moeten worden toegepast die gelden voor het bepaald karakter van het rechtsfeit in hoofde van deze tegen wie het bewijs wordt gevorderd (Lyon-Caen en Renault, *Traité de droit commercial,* III, nr 87, 5e uitg.).

312. — Wanneer de octrooihouder zijn rechten afstaat, zonder voorbehoud en voor hun geheel, dan gaan deze over naar het vermogen van de verkrijger vanaf de dag van de afstand of vanaf deze door de overdrager bedongen, en steeds zonder terugwerkende kracht.

De omvang van de verplichtingen van de overdrager hangt af van het karakter van de overeenkomst: ten bezwarenden of ten kostelozen titel, stilzwijgende of uitdrukkelijke afstand, ten algemenen of ten bijzonderen titel.

Een afstand onder bezwarende titel van wel bepaalde octrooirechten houdt in, dat deze werkelijk bestaan en gelden ten dage van de overeenkomst: zoniet is er geen voorwerp van overeenkomst aanwezig.

Wanneer de overdrager bovendien uitdrukkelijk de blijvende rechtsgeldigheid, van het octrooi verzekert, dan bestaat het voorwerp van de overeenkomst uit meer dan een actueel geldend en bestaand octrooi en nl. bovendien uit een waarborg tegen latere betwistingen. In zulk geval ontneemt een gebeurlijke nietigverklaring van het octrooi aan de overeenkomst het bedongen voorwerp van een bestaand en geldend octrooi, voorzien van de hoedanigheid van blijvende rechtsgeldigheid.

313. — Nochtans worden octrooirechten zelden verworven als een rechtsabstractie of als zuiver virtueel alleenrecht. Meestal dekt de rechtstitel

het hoofdzakelijk belang gehecht aan een feitelijk beschermd toepassings- of verbodsrecht.

Zo zal een octrooi, dat na afstand nietig wordt verklaard, bij gebrek van een bijzonder waarborgbeding, slechts ten dele aan het voorwerp van de afstandsovereenkomst ontvallen. Immers, de verkrijger kan, vóór de nietigverklaring, het genot van de titel in werkelijkheid hebben gehad.

Men kan, in zake octrooiafstand, niet dezelfde criteria van waarde hanteren, die toepasselijk zijn op lichamelijke voorwerpen. Voor deze laatste zijn, — behalve verborgen gebreken, — hun wezen en hun hoedanigheden vatbaar voor stellige beoordeling.

Integendeel kan voor het octrooirecht slechts met volstrekte zekerheid worden nagegaan of het steunt op een werkelijk bestaande en nog geldende titel. Maar deze titel schept enkel een vermoeden van wettelijke geldigheid. De actuele geldigheid van een octrooititel betekent nog geen verzekering van zijn blijvende geldigheid.

314. — In veel gevallen is het octrooi het voorwerp van een kanscontract. Noch de verkoper, noch de koper is steeds bij machte de onaanvechtbaarheid van het octrooi met zekerheid te beoordelen.

In de landen waar een vooronderzoek is ingesteld en nl. in Groot-Brittannië wordt de octrooieerbaarheid slechts onder voorbehoud van niet ontdekte vóórbekendheid toegestaan. Ook de rechtbanken, alhoewel voorzien van alle dienstige gegevens, staan steeds voor de moeilijke taak de nieuwheid van een uitvinding te beoordelen, naar de graad van vindingrijkheid of naar de graad van vooruitgang ten opzichte van de bestaande techniek. Hun uitspraak hieromtrent is uiteraard niet op voorhand te voorzien, zodat beide partijen steeds een risico lopen.

Het is daarom niet zonder meer juist *de plano* te aanvaarden dat een nietigverklaring van een octrooi een gebrek van de overgedragen zaak uitmaakt. De verkrijger kan niet alleen een feitelijk genot hebben bekomen, maar moest bovendien rekening houden met het risico dat, ook schijnbaar stevige octrooien, per essentie kenmerkt.

315. — Bij gebrek aan wel bepaalde bedingen staat dan ook de overdrager voor niets meer in dan voor het werkelijk bestaan en de geldigheid van zijn recht op de dag van de overeenkomst. Nochtans moet hij hierbij te goeder trouw zijn en nl. de koper alle, hem bekende, beoordelingsgegevens verstrekken. Zou hij deze verzwijgen of verbloemen, dan zou hij zich schuldig maken aan een onrechtmatig verzuim, dat een vordering tot schadevergoeding zou wettigen.

316. — Steeds rekening houdend met het kanskarakter van de octrooiafstand, zal de verkrijger zonder vorderingsrecht blijven wanneer hij in de mogelijkheid verkeerde de waarde van de uitvinding en van het octrooi te beoordelen. Hij neemt dan het risico, doordat hij vrijwillig verwaarloosde het voorwerp van de overeenkomst aan een voorafgaandelijk en ernstig onderzoek te onderwerpen.

Het is enkel wanneer de verkoper duidelijk of uitdrukkelijk het risico van de rechtsgeldigheid van het octrooi, in de toekomst, op zich nam, dat hij de inhoud en de omvang van de overgedragen rechten moet waarborgen.

Een genotsstoring zal recht op schadevergoeding geven, een nietigverklaring van het octrooi het recht op ontbinding van de overeenkomst met vergoeding voor de geleden schade.

Het volstaat niet op dubbelzinnige wijze de geldigheid van het octrooi te bedingen, want hierdoor kan enkel worden bedoeld de geldigheid ten tijde van de overeenkomst met het overeenstemmend feitelijk en tijdelijk genot. Een duidelijke waarborg van blijvende rechtsgeldigheid voor de duur van het octrooi is nodig.

317. — Bij de interpretatie van een overdrachtsovereenkomst zal het bedrag van de aankoopprijs richting geven ; ook wanneer de prijs globaal en ineens betaalbaar werd gesteld, zal hij gebeurlijk wijzen op het risico door de verkrijger gewonnen.

De rechtbanken zullen, bij gebrek van gegevens uit de aard, de tekst of de vorm van de overeenkomst, rekening kunnen houden met een verdeeld risico en bv. naar de aard van de uitvinding een normale periode van vrijwaring waarborg aanvaarden.

318. — De afstand van een octrooirecht, onder bezwarende en biezondere titel houdt de verplichting in aan de verkrijger al de bestanddelen over te dragen, die bij het voorwerp van het octrooi behoren en de toepassing ervan mogelijk maken.

De omvang van deze verplichting hangt af van de bedingen van de overeenkomst of van de biezondere aard van het voorwerp van het octrooi. De verkoper kan zich verbinden zijn technische ervaring, of zelfs zijn industriële middelen ter beschikking te stellen, maar dit behoort niet tot het wezen van de afstand. Integendeel wanneer een geoctrooieerde uitvinding voor de werkelijke toepassing bijzondere practische aanwijzingen vergt, zoals de *kwow-how* die zo dikwijls innig is verbonden met de uitvinding zelf, dan zal de verkoper deze moeten verlenen.

319. — Wat echter de economische waarde van het octrooi betreft, hieromtrent is de verkoper geen waarborg verschuldigd en dient de koper het risico te dragen.

Niet alleen zal de afwezigheid van verbintenissen omtrent de blijvende rechtsgeldigheid van het octrooi kunnen blijken uit de uiterlijke omstandigheden van de afstand, maar zij kan vanzelfsprekend ook uitdrukkelijk worden bedongen, vermits de nietigheid van overdracht van ongeldige octrooien de openbare orde niet raakt.

320. — De interpretatie van de juiste bedoelingen van de partijen en van de omvang van hun verplichtingen zal meestal afhangen van de gebruikte bewoordingen van hun overeenkomst, zodat het opstellen hiervan met grote zorg en deskundigheid moet geschieden.

Bij verkoop van rechten zal men nl. nauwkeurig moeten bepalen in welke mate de octrooihouder rechthebbende blijft ; verwarring tussen verkoop en vergunning zal vaak voorkomen. De eerste draagt de octrooirechten over, de tweede laat aan de octrooihouder zijn volledig vermogensrecht op het octrooi, met inbegrip van het verbodsrecht tegenover derden.

321. — De overdracht van de rechten heeft ook deze van de verplichtingen voor gevolg en zulks vanaf de dag waarop de overdracht geschiedt. Onder die verplichtingen kan zich deze bevinden samen met het hoofdoctrooi de rechten af te staan die de octrooihouder eventueel bezit op verbeteringsoctrooien. Maar het spreekt vanzelf dat latere verbeteringsuitvindingen niet — tenzij bij uitdrukkelijk beding — in de afstand begrepen zijn, behalve dan de toepassing van artikel 15, 2e lid O.W. (Rb. Antwerpen, 7 maart 1879, *Jur. Anvers,* 1882, 195 ; Rb. Charleroi, 18 juli 1893, *P.P.,* 1893, 1496).

Dit laatste vonnis betrof de afstand van en octrooi met al zijn verbeteringen en waarborgde het alleenrecht door gelijktijdige verbintenis van de overdrager zelf geen uitbating te doen, zijn materiaal en cliënteel over te dragen en het goed gevolg van de uitbating door de verkrijger te helpen verzekeren. Deze bijkomende voorwaarden hadden enkel voor doel de verplichtingen van de overdrager zo volledig mogelijk te maken en moesten dus worden beschouwd en behandeld als onderdelen van de overdracht die samen met het octrooi zouden vervallen.

322. — De overdracht van het octrooirecht in zijn geheel, alhoewel geldig en voltooid tussen partijen door de enkele uiting van hun wil, ongeacht de vorm waarin deze werd vastgelegd, brengt wel het roerend goed over van het ene vermogen naar het andere waaruit zou moeten volgen dat al de rechten gehecht aan het vermogensrecht op dit goed terzelfdertijd worden overgedragen. Hierin zou dan begrepen zijn het verbodsrecht tegen namaking. Artikel 4 O.W. laat zulke interpretatie toe door het verbodsrecht toe te kennen niet alleen aan de bezitter van het octrooi maar ook aan hun rechthebbenden. Het zal echter nodig zijn dat deze rechthebbenden vooraf het bewijs van de tegenstelbaarheid van de overdracht die zij tegen derden inroepen, leveren onder een der vormen bepaald door artikel 1328 B.W., ofwel door formaliteit van inschrijving bepaald door artikel 19 K.B. 1854. De rechtbank te Brussel zegde uitdrukkelijk dat artikel 1328 B.W. toepasselijk was op de overdracht van octrooien (4 jan. 1893, *P.P.,* 1893, 1860).

De derden bedoeld in dit artikel zijn, in de zin van de rechtspraak van het hof van cassatie, enkel degenen die gehandeld hebben met een der partijen in een overeenkomst, blootgesteld aan vóórdatering ten nadele van hun recht en bedrieglijk uitgevoerd ; de toedracht van deze interpretatie is algemeen en lijdt geen uitzondering inzake octrooien (*P.B.,* Tw. *Brevets,* nr 528).

323. — De notificatie van overdracht aan het ministerie en de inschrijving die erop volgt is een bestuurlijke verplichting van zuiver fiscale aard en het verzuim van deze formaliteit, zoals deze van overschrijving, zijn zonder gevolg op de akten houdende overdracht van octrooien (*P.B.,* nrs 530 en volg.). De octrooien zijn geen roerende goederen, maar intellectuele rechten en vallen niet onder de bepalingen van artikel 2279 B.W. (*P.B.,* nrs 500 en volg. en nrs 63 en volg.).

In de Nederlandse octrooiwet (art. 38, lid 3) werkt de overdracht tegenover derden wanneer de akte in het daarvoor bestemde register is ingeschreven.

324. — Te onzent blijft de vraag open of het verbodsvermogen tegen derden kan worden uitgeoefend op grond van de enkele onderhandse

overeenkomst tussen partijen, vooraleer zij werd overgeschreven of tegenstelbaar gemaakt.

Men mag ondanks de verschillen tussen de Nederlandse en Belgische wet, het onderscheid aanvaarden tussen de in Nederland erkende abstracte overdracht van het octrooi, geldig en voltooid tussen partijen, ongeacht de afwezigheid of de gebreken van de oorzaak, door de enkele akte van overdracht en de uitoefening van de rechten steunend op het octrooi (nl. verbodsrecht) ten overstaan van derden. Waar bij gebrek van overschrijving in het register van de octrooiraad, of bij gebreke van kennis door derden van de overdracht, de overdracht niet aan derden tegenstelbaar is, blijft de uitoefening van het recht tegenover derden en nl. het verbodsrecht eigen aan de octrooihouder. Te onzent zal ofwel de overdracht vaste datum moeten hebben ofwel ingeschreven zijn in de *Verzameling van octrooiën.* De rechtbank te Brussel oordeelde bovendien dat de loutere kennis van de overdracht van een octrooivergunning door de schuldenaar bekomen buiten de vormen bepaald door art. 1690 B.W. om, voldoende is om hem deze overdracht tegenstelbaar te maken. Maar deze kennis van de afstand van vergunning moet voor de schuldenaar stellig en ondubbelzinnig zijn (Rb. Brussel, 1 maart 1962, *J.T.*, 1962, 298).

Dit wijst eens te meer op de dubbele aard van het octrooirecht als vermogensobject en als verbodsrecht.

325. — De overdracht kan zowel vrijwillig geschieden, geheel of ten dele, als van rechtswege bv. door erfopvolging of door huwelijk, maar in geen geval zal de eigendomsoverdracht wegens meertalligheid van erfgenamen bv. gesplitst worden, omdat het eigenlijk patrimoniaal octrooirecht ondeelbaar is.

Mede-eigendom is integendeel wel mogelijk op de onverdeeldheid van het onlichamelijk goed ; het stelsel van gemeen recht op de mede-eigendom ingevoerd door de wet van 8 juli 1924 is van toepassing op de onverdeelde mede-eigendom zoals de gemeenschap, terwijl de gedeelde mede-eigendom aan elk der gerechtigden de volle uitoefening van hetzelfde octrooirecht toestaat. Bij gemeen overleg zijn onderlinge schikkingen en nl. de uit-onverdeeldheidtreding mogelijk.

Afdeling II. — *Vruchtgebruik.*

326. — Vruchtgebruik van een octrooi kan worden verleend en het is niet denkbeeldig dat zulks ingevolge wettelijke erfopvolging zou geschieden (bv. art. 767 B.W.). Het is echter twijfelachtig of de toepassing van het vruchtgebruikbegrip met de aard van het octrooirecht wel verenigbaar is. In feite, zoals terecht geleerd door Telders (nr. 423), komt het vruchtgebruik neer op een recht van toepassing of uitbating van het octrooi en dus op een licentie. Maar de verhoudingen tussen vergunninggever en licentiehouder zijn altijd contractueel en de licentie laat aan de vergunninggever het volle eigendomsrecht op het eigenlijk rechtsgoed dat door het octrooi geschapen wordt. Het vruchtgebruik op een octrooi daarentegen is wat de duur ervan betreft dubbel beperkt enerzijds door de duur van het

octrooi en anderzijds het leven van de vruchtgebruiker (art. 617 B.W.) en is het geen persoonlijk maar een zakelijk recht (art. 578 B.W.).

327. — De blote eigenaar verbindt zich tot niets, tegenover de vruchtgebruiker ; hij is alleen ertoe gehouden het vruchtgebruik op het goed te dulden. Daarom heeft hij geen verplichting tot waarborg en komt het verbodsrecht tegen namaking aan de vruchtgebruiker toe als noodzakelijk bestanddeel van zijn genotsrecht.

Eveneens draagt de vruchtgebruiker de lasten die de tegenprestatie vormen voor zijn genot, en nl. de jaartaksen die zijn genotsrecht samen met het octrooi in stand houden (*vgl.* art. 608 B.W.).

328. — De licentiehouder daarentegen put zijn recht uit de overeenkomst die hem wel bepaalde exploitatierechten toekent en uit de waarborg die de vergunninggever hem normaal moet bieden, wat het geldig bestaan en gebeurlijk het voortbestaan van het octrooi betreft.

Het vruchtgebruik past slecht bij het octrooi omdat de uitoefening ervan in feite neerkomt op de volledige beschikking, daar die uitoefening geen blijvend, maar een zeer tijdelijk goed treft. Bij het verstrijken van de octrooitermijn blijft aan de naakte eigenaar niets over.

Deze wanverhouding, geschapen door het vruchtgebruik tussen de rechten van de blote eigenaar en de vruchtgebruiker, heeft pogingen uitgelokt om tot een vergelijk te komen dat op zuiver billijkheidsredenen is gesteund maar geen steun vindt in de wet (Pouillet, nr 209 ; — Picard en Olin, nr 459).

Een vonnis van de rechtbank te Grenoble (29 januari 1851) door deze auteurs beaamd, bepaalde dat één derde van de opbrengsten van het octrooi aan de vruchtgebruiker moest worden toegekend en twee derden aan de blote eigenaar.

Het is twijfelachtig of het genot van de vruchtgebruiker de rechten van de blote eigenaar aantasten door uitputting van het kapitaal. Dat kapitaal (het octrooirecht) wordt door de wet zelf naar de tijd beperkt, maar blijft bestaan tot de laatste dag van geldigheid van het octrooi. Een verdeling van de opbrengsten ontneemt aan het vruchtgebruik zijn wettige gevolgen. Billijker ware een regeling die bij de vestiging van het vruchtgebruik, de rechten van beide partijen in kapitaal omzette en bij schuldvergelijking aan de een of andere partij de volle eigendom overdroeg.

Afdeling III. — *Pand en Beslag.*

329. — Als onlichamelijk roerend goed kan een octrooi in pand gegeven worden. Hierdoor wordt niet het eigendomsrecht overgedragen maar enkel een waarborg gegeven voor de betaling van een bestaande schuld. Deze waarborg verleent aan de pandhouder een voorrecht tot vrijwaring van zijn tegoed. Artikel 2075 B.W. voorziet dat dit voorrecht, zo het slaat op onlichamelijke roerende goederen, zoals roerende schuldvorderingen, moet worden gevestigd door een openbare akte of onderhandse geregistreerde akte en betekend aan de schuldenaar van de in pand gegeven schuldvordering.

Men neemt aan dat artikel 2075 B.W. in zijn algemene beschikking en

geest ook toepasselijk is op octrooirechten alhoewel zij met roerende schuldvorderingen niet gelijk staan. Er moet dan ook, behalve voor handelsschuldvorderingen voor dewelke artikel 1 van de Wet van 1 april 1872 toepasselijk is, een openbare of onderhandse geregistreede akte worden opgesteld (boven de 3000 fr.) waarin de verschuldigde som, de aard en de soort der in pand gegeven goederen worden vermeld. Alleen kan geen betekening aan de schuldenaar van het in pand gegeven recht worden gedaan inzake octrooien omdat zulke schuldenaar hier niet aanwezig is.

Wel kan men overwegen deze betekening te laten geschieden aan de *Dienst voor Octrooien,* ten einde ervan akte te laten geven in de *Verzameling.* Deze vermeldt de overdracht van rechten, en men ziet niet in waarom ook alles wat de omvang van deze rechten wijzigt niet zou kenbaar gemaakt worden aan het publiek. Tenslotte zou aldus de ganse gemeenschap als de ware schuldenaar voorkomen inzake de eerbiediging van het octrooirecht.

330. — De materiële afgifte van het bewijs van octrooi is een daad die aan de overeenkomst van inpandgeving niets toevoegt. Het is niet het octrooibewijs dat in pand wordt gegeven maar wel de rechten welke erdoor bevestigd worden. Geen overdracht van het intellectueel recht komt hierdoor tot stand, enkel een voorrecht op gebeurlijke uitwinning van dit recht, zodat de pandhouder geen ander recht op het octrooi kan inroepen. Artikel 2076 B.W. kan hier niet worden toegepast omdat een zakelijke afgifte van het octrooirecht onmogelijk is.

De gebeurlijke uitwinning kan slechts gerechtelijk geschieden. De octrooirechten, als bestaanddeel van het vermogen van de octrooihouder, kunnen ook het voorwerp uitmaken van een beslag, alhoewel de regelen van rechtspleging hieromtrent niets bepalen.

Een derdenbeslag of een verzet in handen van derden is wel denkbaar als een wilsuiting van de schuldeiser maar men kan terzake geen derde aanwijzen die de octrooirechten in handen heeft.

De Staat als octrooiverlener en bezitter van de oorspronkelijke titel van verlening heeft als gezagsdrager een eigen bestaan gegeven aan het octrooirecht. Hij heeft dit verleend alleen op grond van de wet en niet uit eigen beschikking. Het bezit van de oorspronkelijke titel houdt niet het bezit in van de rechten die erdoor worden vastgesteld.

Om deze reden wordt dan ook algemeen —, behalve door de *P.B.,* voorkeur gegeven aan een uitvoerend beslag. (aldus Pouillet, 202 ; — André, 902 ; — *Nov.,* nr 452).

Voor het uitvoerend beslag is de authentieke beschrijving van het aangeslagen voorwerp (en niet de stoffelijke inbezitneming) samen met het verbod betekend aan de schuldenaar zich van zijn rechten te ontdoen, ontoereikend.

Afdeling IV. — *Licentie.*

331. — Naast de beschikking over het patrimoniaal octrooirecht en naast de splitsing ervan onder vorm van blote eigendom en vruchtgebruik, bezit de octrooihouder de mogelijkheid enkel de uitoefening van zijn rechten of van een deel hiervan af te staan.

Dergelijke afstand heet vergunning of licentie. Afstand van octrooi en vergunning op octrooi zijn twee verschillende rechtshandelingen, beheerst door verschillende beginselen : de eerste door deze van de verkoop, de tweede is een onbenoemde overeenkomst welke met de verhuring gelijkenis vertoont (Luik, 7 mei 1931, *Pas.*, 1932, II, 28 ; — in zelfde zin *R.P.D.B.*, nrs 287, 288 ; — André, nr 831 ; — Luik, 2 nov. 1911, *P.P.*, nr 1492 ; — Brussel 21 dec. 1910, *P.P.*, nr 792, en 24 dec. 1887, *Pas.*, 1888, II, 220).

§ 1. — De vrije licentie.

332. — De vrijwillige of conventionele licentie mag niet worden verward met de dwanglicentie die in bepaalde gevallen door de wet van 10 januari 1955 inzake Landsverdediging en Staatsveiligheid en door de internationale overeenkomst van Parijs is toegelaten, en waardoor de octrooihouder kan worden verplicht, zij het mits vergoeding, de uitoefening van een deel van zijn exploitatierechten aan derden toe te laten. De vrijwillige licentie integendeel is de vrije overeenkomst waardoor de octrooihouder aan een ander, zekere exploitatierechten op het voorwerp van zijn octrooi toestaat.

A. — *Omschrijving.*

333. — De licentie is geen afstand van rechten in de zin van een verkoop, maar enkel een afstand van het genot van deze rechten.

Men vergelijkt dan ook de exploitatievergunning met een verhuring, ook vanuit fiscaal standpunt, wanneer de licentie niet voor gans de duur van het octrooi is toegestaan.

334. — De licentiegever verplicht zich tegenover de licentiehouder (in het Frans soms ook *accrédité* genoemd, volgens de terminologie geldend inzake afstand van schuldvorderingen) hem het genot van bepaalde rechten op het octrooivoorwerp te verlenen en derhalve een gedeeltelijk indringen in zijn exclusiviteit te dulden.

335. — De licentiehouder bekomt, naar Belgische, Franse en Zwitserse opvatting geen zakelijk recht, maar een persoonlijk vorderingsrecht tegenover de gever.

In de Duitse Bondsrepubliek zag Kohler, J., er een afstand in van een absoluut uitbatingsrecht. Nochtans past de rechtspraak van de Bondsrepubliek op de verplichtingen van de licentiegever de regelen toe van de verhuring, terwijl zij integendeel de licentienemer, op grond van een zakelijk recht, bevoegd acht om zelf tegen de namakers op te treden.

Een volstrekte gelijkstelling met verhuring wordt zelden door de rechtspraak gemaakt en Borginon laat terecht opmerken dat een onderscheid zich opdringt (*Nov.*, nrs 572 en volg.). De vergunning voortvloeiend uit een overeenkomst of uit de aanvaarding van een beschikking van uiterste wil, vergt in hoofde van beide partijen de burgerlijke bekwaamheid.

Zij kan onbepaald of bepaald zijn naar de duur of in de ruimte ; zij kan op bepaalde handelingen betreffende de beschermde uitvinding slaan. Zo kan zij bedongen worden voor een aantal jaren, voor een bepaald

grondgebied, voor een deel van het technisch gebied van de uitvinding, tot vervaardiging, gebruik, verkoop, samenwending, enz.

De uitlegging van de overeenkomst van vergunning zal, evenzeer als deze van overdracht, beperkend zijn. Zo is de vergunningverkrijger niet bevoegd om de vervaardiging van voorwerpen, nodig voor de uitbating van het octrooi, aan derden toe te vertrouwen, zo hijzelf, in dezelfde voorwaarden, zulk fabricatierecht niet bekwam (Rb. Brussel, 3 maart 1924, *Pas.*, 1924, III, 82).

B. — *Verplichtingen van partijen.*

336. — De licentiegever is gehouden aan de licentienemer het genot van de toegestane rechten te verzekeren en te vrijwaren (Luik, 7 mei 1931, *Pas.*, 1932, II, 28 ; — *R.P.D.B.*, nr 298 ; Hrb. Luik, 13 dec. 1926, *Pas.*, 1927, III, 41). Hij is dan ook in beginsel verplicht de jaartaksen te betalen die het octrooi zelf in stand houden. Hij moet de licentiehouder inlichten omtrent de juiste draagwijdte van de vergunning in geval hij zich een eigen toepassing voorbehoudt, vroegere nog lopende vergunningen aan derden toestond of de vrijheid behoudt verder gelijktijdige vergunningen te verlenen.

1. Dulden van uitbating.

337. — De uitspraak van het hof van beroep te Luik van 7 mei 1931 volgens dewelke de hoofdverplichtingen van de licentiegever bestaan in het verzekeren en vrijwaren van het genot van de toegestane rechten, vergt nochtans een correctief. (*Pas.*, 1932, II, 28). Immers, bestaat de hoofdverplichting van de licentiegever alleen in het dulden van bepaalde daden van indringing in zijn exclusiviteit. De omvang van deze indringing verschilt naar gelang het een uitsluitende licentie is of niet (zie verder nr 339). Wanneer de licentiegever zich een gelijktijdige exploitatie voorbehield, verschillen zijn verplichtingen van deze voortvloeiend uit een exclusieve licentie.

In de Duitse Bondsrepubliek en Zwitserland geldt een uitsluitende licentie ook ten opzichte van de licentiegever. In Frankrijk en België worden geen verzakingen van intellectuele rechten vermoed en zal de licentiegever, bij gebrek van tegenstrijdig beding, het eigen recht tot exploitatie behouden.

338. — Indien, in beginsel, de licentiegever, naast het dulden van een bepaalde indringing in zijn exclusiviteit, het genot van de verleende rechten moet verzekeren en de licentiehouder beschermen en vrijwaren tegen een genotstoring of tegen de derving, ontstaan door een vordering tot nietigverklaring van het octrooi, door een beperking of door gebreken van de uitvinding, dan stelt zich echter, ook hier, de vraag van de billijke verdeling van de risico's. De licentiegever zal slechts tot vrijwaring gehouden zijn wanneer hij het risico van een nietigverklaring uitdrukkelijk aanvaardde en de nietigverklaring door de rechtbanken wordt uitgesproken.

In Frankrijk zijn de nietigverklaringen, bij vonnis uitgesproken, slechts relatief en enkel tegenstelbaar aan partijen, behalve wanneer zij door het O.M. werden gevorderd. Te onzent maakt een K.B. het vonnis van nietigverklaring tegenstelbaar *erga omnes*.

In Zwitserland, de Duitse Bondsrepubliek en de Verenigde Staten bekomt een uitvoerbaar vonnis van nietigverklaring kracht van gewijsde tegenover elkeen en wordt het octrooi ambtshalve geschrapt (Wittmer, J., *Garantie et responsabilité contractuelle en droit des brevets d'invention,* Basel, 1962).

339. — De rechten verleend door een gewone of door een uitsluitende licentie, zijn noodzakelijk verschillend : de gewone licentie laat andere licenties of uitbatingen toe en in zulk geval heeft het verval of de nietigheid van het octrooi de verdwijning voor gevolg van het enig voorwerp van de licentie. Integendeel geeft de uitsluitende licentie een alleenrecht dat de verlening van andere licenties belet en de verkrijger van de exclusieve licentie bezit dan tegenover de verlener een vorderingsrecht wanneer de verbintenis niet wordt uitgevoerd. Is de licentiegever in fout dan kan de exclusief licentiehouder schadevergoeding bekomen ; bij gebreke van schuld is de ontbinding van de overeenkomst mogelijk met gebeurlijke terugbetaling van *pro rata* vergoedingen.

De gewone licentie geeft aan de licentiehouder geen rechtstreeks verhaal tegen namakers. Hij moet de licentiegever aanmanen om hem tegen derden te vrijwaren en de licentiegever is alleen gehouden de vordering wegens namaking aan te spannen in de mate waarin hij het recht hiertoe nog bezit. Hij kan immers dit recht aan de licentiehouder hebben afgestaan of hem delegatie hebben gegeven om de vordering in te spannen.

2. In bezit stellen.

340. — De licentie beperkt zich niet tot het passief dulden van exploitatie of toepassing van het octrooi, maar volgens de regels van gemeen recht houdt zij ook de natuurlijke gevolgen in van de verbintenis. Zo moet de licentiegever ook positief de licentienemer in bezit stellen van het verleende recht.

Hij moet de verkrijger het voorwerp van de vergunning volledig ter beschikking stellen zodat het kan worden toegepast.

Dit betekent nochtans niet dat de octrooihouder meer moet leveren dan wat impliciet begrepen is in de noodzakelijke kennis van de toepassingsregelen.

Zijn industriële ervaring is hij niet verschuldigd tenzij uitdrukkelijk beding hieromtrent.

De vergunning slaat op het voorwerp, zoals het ten tijde der aanvaarding bestond, en omvat niet, stilzwijgend, het voordeel van octrooien die niet begrepen waren in de vergunning, zoals b.v. verbeteringsoctrooien.

3. Vrijwaring tegen namaak.

341. — De octrooihouder moet het octrooi ook in stand houden door zich te verzetten tegen namaak. Onze rechtspraak neemt echter aan, in geval van uitsluitende licentie, dat de exclusief licentienemer recht bekomt namaking te vervolgen (Hrb. Antwerpen, 1 maart 1893, *J.T.,* 1894, 486).

In andere gevallen is een uitdrukkelijk beding nodig. Deze interpretatie strookt met de tekst van art. 40 O.W. dat naast de bezitter van het octrooi ook aan zijn rechtverkrijgende de vordering tegen namaking toestaat.

4. Waarborg van genot.

342. — De octrooihouder moet het genot ook waarborgen. Hierdoor wordt niet bedoeld de handelswaarde of winstmogelijkheid van de uitvinding, maar het ongestoord genot. Zo mag de octrooihouder geen uitsluitende licentie door eigen exploitatie of licenties aan derden beperken. Voor niet-uitsluitende licentie is hij alleen gehouden te goeder trouw de overeenkomst haar normaal gevolg te geven. Deze waarborg behoort tot het wezen van de licentie.

343. — Anderzijds moet ook de octrooihouder de licentienemer tegen storing, door derden, vrijwaren. Zo zal hij, in beginsel, moeten opkomen tegen namaking van zodra deze hem bekend is. De licentiehouder moet hem kennis geven van gebeurlijke feiten van stoornis.

5. Waarborg van geldigheid.

344. — De octrooihouder moet ook, wanneer hij zich hiertoe uitdrukkelijk verbond, de geldigheid van het octrooi in stand houden, niet alleen door naleving van zijn verplichtingen tegenover de administratie, maar ook door verweer tegen derden, die een vordering tot nietigverklaring instellen. Deze plicht steunt op het beding, te goeder trouw, bij de licentieovereenkomst aanvaard, naar hetwelk de licentiegever moest weten of hij zulke bescherming kon geven. Het genot van een licentie kan nochtans onafhankelijk zijn van de geldigheid van het octrooi. Zolang de nietigheid niet is uitgesproken blijft het voorwerp van het octrooi beschermd (Luik, 7 mei 1931, *Pas.*, 1932, II, 28, hoger aangehaald ; — *R.P.D.B.*, nrs 303-304 ; — André, nrs 848-849 ; — Luik, 23 juni 1920, *Pas.*, 1921, II, 4 ; — zie ook hoger geciteerd, Brussel, 21 dec. 1910 en Cass. fr., 1 april 1924, *D.T.*, 1924, 1, 55).

345. — De nietigverklaring van het octrooi kan het bewijs inhouden van een fout in hoofde van de octrooihouder, die op grond van een onbestaand recht verbintenissen aanging. Immers, in de gevallen waarin nietigheid of ongeldigheid wordt uitgesproken wegens onbestaande uitvinding, afwezigheid van industrieel nut, ongeoorloofdheid, openbare bekendheid, verzwijgen of verkeerd voorstellen van het geheim in de beschrijving, kan kwade trouw, moedwil of onvoorzichtigheid ten laste van de octrooihouder gelegd worden. Wat de overeenkomst met de licentienemer betreft kan hier nochtans de onoverwinnelijke dwaling voorhanden zijn.

Zelfs in landen waar een officieel onderzoek naar de nieuwheid van de uitvinding bestaat, wordt geen volstrekte waarborg hieromtrent gegeven. Allerlei omstandigheden kunnen de kennis van de techniek en van de openbare bekendheid in de weg staan en een onmogelijkheid uitmaken om met volle zekerheid te beslissen.

Waar soms werd aanvaard dat de licentiehouder zelf de nietigheid van het octrooi mag vorderen, dan geldt dat niet voor het geval waarin de overdrager waarborg voor de geldigheid gaf en de licentiehouder uitdrukkelijk de verbintenis aanging zich in te spannen om het octrooi in stand te houden (Luik, 7 mei 1931, *Pas.*, 1932, II, 28).

346. — Wanneer de nietigheid van een octrooi, waarop een licentie werd toegestaan, wordt uitgesproken op grond van niet-nieuwheid, dan zal de derde, en ware octrooihouder de exploitatie door de vermeende licentiehouder als n a m a a k kunnen bestrijden. Immers, de ware rechthebbende bezit op het octrooi een exclusiviteitsrecht dat tegen elke inbreuk, te goeder of te kwader trouw, is beschermd.

De licentiegever, houder van een nietigverklaard octrooi, kan voor een dubbele verantwoordelijkheid instaan : de ene tegenover de benadeelde ware octrooihouder, de andere tegenover de licentienemer.

Wat de rechtsverhoudingen tot de rechthebbende van het vóórbestaand octrooi betreft, betekent de afstand van een licentie, op zichzelf, geen daad van namaking in de zin van artikel 4 b. O.W. Maar zo bij deze afstand zulke uitvoeringsmedewerking begrepen is, die de namaking helpt volbrengen, kan er medeverantwoordelijkheid ontstaan met de licentiehouder, eigenlijke namaker. Ook kan de benadeelde derde, op grond van artikel 1382 B.W. zich beroepen op een eventueel verzuim of een onachtzaamheid, *in abstracto* beoordeeld.

347. — Tussen de licentiegever en de licentienemer daarentegen is de verantwoordelijkheid door de overeenkomst bepaald. Een verplichting om iets te doen wordt opgelost in schadevergoeding wanneer zij door de tekortkomende partij niet uitgevoerd wordt en niet *in natura* kan bekomen worden, door de schuld van de licentiegever. Zulke schuld kan door toeval of overmacht opgeheven zijn. Er kan ook conventioneel worden bedongen dat de licentiegever ofwel alle risico's van nietigverklaring van het octrooi afwijst, ofwel ze op zich neemt. Bij gebreke van beding van afwijzing van verantwoordelijkheid blijft de licentiegever gehouden de schade te vergoeden die voortvloeit uit zijn fout tegenover de licentienemer. Deze schade kan uit de beroving van voordelen en kansen bestaan evenzeer als uit de schadelijke gevolgen van een veroordeling wegens namaking.

Een geval waarin een uitdrukkelijk beding van waarborg voorkwam werd behandeld door het hof te Brussel (16 febr. 1957, *J.T.*, 1957, 444). Deze overeenkomst waarborgde de uitsluitende fabricatie en verkoop van voorwerpen, met de biezondere verbintenis de nodige octrooien in België neer te leggen en hiertegenover werd betaling bedongen van een vaste som en van een evenredige vergoeding. De vaste som was de prijs van de uitdrukkelijk beloofde waarborg en dus enkel verschuldigd mits levering hiervan. Wat de evenredige vergoeding betrof, achtte het hof het onverschillig of het octrooi geldig was of niet.

348. — De toekenning van schadevergoeding aan de licentienemer vervangt de uitvoering van de overeenkomst, maar beslecht nog het uiteindelijk lot van de overeenkomst zelf niet.

Een deel van de rechtsleer meent hieromtrent beroep te kunnen doen op een analogie met artikel 1722 B.W. op de verhuring van onroerende goederen dat het teniet gaan van het in huur gegeven goed aanvaardt als grond van ontbinding van de huur.

349. — Deze gelijkschakeling biedt nochtans verschillende bezwaren :

1° Vooreerst slaat artikel 1722 B.W. op het teniet gaan van het in huur gegeven goed, ingevolge t o e v a l . De nietigverklaring van een

octrooi is integendeel de voorzienbare toepassing van de O.W. en kan, in bepaalde gevallen, het gevolg zijn van een fout gepleegd door de vermeende octrooihouder.

2° De verhuring van goederen wordt enkel ontbonden vanaf het ogenblik waarop het in huur gegeven goed teniet gaat. Integendeel heeft de nietigverklaring van een octrooi terugwerkende kracht tot de datum van aanvraag.

3° Waar de verhuring van onroerende goederen, tenzij andersluidend beding, mag worden overgedragen door de huurder bij wijze van huurafstand of onderverhuring, zijn integendeel de licenties geacht persoonlijk te zijn. Het is slechts wanneer de akte van vergunning of de uitlegging van de wil der partijen een afstand van licentie toelaten dat deze aan derden zou kunnen worden toegestaan door de licentienemer.

Dit volgt uit de algemene regel, toepasselijk ook en vooral inzake intellectuele rechten, dat geen bredere afstand wordt vermoed dan deze die uit de beschikkingsdaad blijkt, evenzeer als uit de aard van een afstand in vertrouwen gedaan aan een welbepaalde persoon.

4° Van stilzwijgende verlenging, in de tijd, van een licentie kan evenmin sprake zijn daar de licentie dubbel begrensd is door de duur van het octrooi, wanneer geen termijn zou zijn bepaald en door de duur van de overeengekomen termijn die aan de licentienemer geen enkel recht geeft op hernieuwing.

5° Verder eindigt de licentie met het leven van de verkrijger omdat zij *intuitu personae* werd toegestaan, hetzij hieromtrent anders werd bedongen hetgeen, in principe, niet het geval is met de verhuring van onroerende goederen (art. 1742 B.W.).

6° Bovendien laat het onlichamelijk karakter van het voorwerp van het recht van uitbating (*lato sensu*) toe, gelijktijdig en voor hetzelfde voorwerp, meerdere licentienemers een zelfstandig genotsrecht te verlenen, wat voor een onroerend goed enkel mogelijk is in onderling verband (medehuurders, maatschap enz.).

7° Ook de prijs van de licentie wordt anders gesteld. Soms in een forfaitaire som als ging het om een verkoop ; soms mits periodische stortingen ; maar veelal mits betaling van evenredige bijdragen berekend per stuk of volgens de omvang van produktie of verkoop zonder dat hierdoor maatschap ontstaat, en die vanaf de datum van overeenkomst alle verdere rechtsgevolgen uitsluit.

8° Tenslotte gaat bij de verhuring van goederen alleen het stoffelijk voorwerp waarop de verhuring sloeg teniet terwijl bij nietigheid van het octrooi het recht zelf verdwijnt. Het eerste geval is een feit van overmacht dat de uitvoering van de overeenkomst in de toekomst onmogelijk maakt ; in het tweede geval is er een volstrekte afwezigheid van rechtsvoorwerp aan de bron.

Men kan weliswaar opwerpen dat ook bij verhuring van lichamelijke zaken het niet nodig is eigenaar ervan te zijn om het genot ervan over te dragen.

9° De verhuring is eveneens een overeenkomst strekkend tot doen of laten. Maar er is een breed verschil tussen het verlenen van het genot van een lichamelijk goed en de licentie over een intellectueel recht. De werkelijke inbezitneming van het in huur gegeven onroerend goed is een onmisbare voorwaarde voor de uitoefening van het huurrecht ; voor intellectuele rechten is zulke inbezitneming uitgesloten.

Nu is, bij nietigverklaring van het octrooi, het enig materieel voorwerp van de overeenkomst : de aanwending, toepassing, verkoop van het uitgevonden middel of produkt, geenszins onmogelijk geworden voor de licentienemer, zodat ook hier artikel 1722 B.W. niet toepasselijk is.

Wel is zulke toepassing van het intellectueel recht niet langer rechtens mogelijk enerzijds, omdat een onbestaand recht geen rechtsgevolgen kan teweegbrengen en, anderzijds, omdat zulke toepassing, wanneer zij zou reiken tot daden van namaking, in strijd zou zijn met de rechten van de ware rechthebbende.

350. — Het hof van beroep te Luik (7 mei 1931, *Pas.*, 1932, II, 28) achtte het bestaan van een licentie niet afhankelijk van de geldigheid van het octrooi, omdat zolang de nietigheid niet is uitgesproken een octrooi rechtsgevolgen heeft door de voorwaardelijke bescherming van de wet. Ook verscheidene rechtbanken houden voor, dat enkel de stoornis door derden een recht opent tot verbreking van de overeenkomst en tot toekenning van schadevergoeding (Rb. Luik, 13 dec. 1926, *Pas.*, III, 41; — Rb. Gent, 21 januari 1901, *Pas.*, 1901, III, 15). Het is echter duidelijk dat deze voorwaardelijke bescherming steunt op het vermoeden van geldigheid van het octrooi en dat het recht dat eruit voortvloeit *ab initio* vervalt.

351. — Men kan dan ook slechts aanvaarden dat de rechtsgevolgen komende van een ongeldig octrooi, het lot van dit octrooi delen, zodat hier niet langer over rechten kan worden gesproken doch wel over feitelijke verhoudingen. Maar ingevolge zijn persoonlijke verbintenis (en niet op grond van de wettelijke bescherming van het octrooi) zal de licentiegever instaan voor de schade die door zijn fout zou zijn berokkend. Anderzijds is het onmogelijk in feite de herstelling *ab initio* van de gestelde daden te doen en het spreekt van zelf dat de licentienemer slechts dan kan optreden wanneer hij in zijn genot wordt gestoord.

Deze stoornis kan slechts begrepen worden in de zin van een aanspraak van derden, zodat b.v. de kennis gedurende de loop der licentie van de licentiehouder van de ongeldigheid of nietigverklaring van het octrooi ten voordele van een derde zal kunnen volstaan om aan de licentie een einde te doen stellen.

Was deze kennis reeds aanwezig bij het sluiten der licentieovereenkomst dan kwam geen overeenkomst tot stand bij gebrek aan voorwerp (art. 1108 B.W.).

Men mag besluiten dat de nietigverklaring van het octrooi tijdens de niet-uitsluitende licentie, deze overeenkomst zonder voorwerp noch oorzaak maakt en zij in rechte, als beschikking over een onbestaande zaak, nietig is. Wel heeft de licentiegever zich verplicht tot iets te doen

waartoe hij, ofwel onbekwaam was of waarvan hij moest weten dat hij dit niet kon, en deze verplichting tegenover de licentiegever geeft eventueel aanleiding tot schadevergoeding, in acht genomen de onuitwisbare gevolgen van de voorheen uitgeoefende licentie.

Zo meent de rechtspraak terecht dat wanneer de licentiehouder de jaartaksen heeft betaald hij deze niet kan terugvorderen ; hij heeft immers in feite tot dan het werkelijk genot van de licentie gehad (Rb. Luik, 19 nov. 1892, *Pas.*, 1893, III, 207).

6. Vervallenverklaring.

352. — De nietigverklaring van het octrooi blijft echter te onderscheiden van de vervallenverklaring (art. 23 O.W.). Zo deze gebeurt tijdens de duur der licentie houdt het octrooi op te bestaan. Maar het octrooi heeft een geldig bestaan gehad tot de datum van het K.B. dat de niet-uitbating vaststelt of tot de verschijning, in de *Verzameling* van de vaststelling van niet-betaling van de taksen.

De niet-uitbating zou echter ingeval van licentieovereenkomst alleen kunnen te wijten zijn aan de licentiehouder zelf, daar het verlenen van licentie juist een daad van toepassing is. Voor de niet-betaling van taks, daargelaten de toepassing van het Unieverdrag van Parijs, heeft de licentiehouder, wanneer hij kennis heeft van het verzuim, het recht zich in de plaats van de octrooihouder te stellen, bij wijze van bewarende maatregel.

Overigens is het verval van het octrooi geen rechtsstoornis vanwege derden maar een ambtelijke vaststelling van het einde van een alleenrecht. Na het verval blijft de mogelijkheid open voor toepassing van de uitvinding zonder wettelijke bescherming tegen derden. De toestand is dus zeer verschillend daar bij de licentieovereenkomst een geldig octrooi bestond (anders is geen geldige licentie mogelijk), dat geldig is gebleven tot op de dag van het verval.

Voor nietigverklaarde octrooien zal, volgens de oorzaak van nietigheid, ofwel wegens de afwezigheid van uitvinding of van industriële toepassingsmogelijkheid, of van geoorloofdheid, wegens vroegere uitbating of publicatie, de absolute ongeldigheid weliswaar op vordering van derden kunnen worden uitgesproken, maar deze derden roepen alsdan geen tegengesteld alleenrecht in, maar enkel het gemeen recht tot vrij bedrijf. Hun vordering is niet in de zin van artikel 1725 B.W. een vordering wegens rechtsstoornis, steunend op een eigen recht op het in huur gegeven goed, vermits dit goed onbestaande zal worden geacht.

Integendeel, is er een rechtsstoornis van specifieke aard wanneer derden het octrooi nietig doen verklaren omdat het verleend werd in strijd met het octrooirecht op hetzelfde voorwerp : niet-nieuwheid van het vermeend octrooi. De niet-exclusieve licentie belet dat de licentienemer als namaker zou worden beschouwd, maar laat hem niet toe de octrooihouder lastig te vallen over zijn houding ten overstaan van andere licentiehouders of andere personen die de betrokken werkwijze gebruiken (Brussel, 1 maart 1962, *J.T.*, 1962, 298 ; — De Page, IV, 1938, nr 400).

§ 2. — Dwanglicentie.

353. — Naast de vrijwillige beperking, uit eigener beweging van de octrooihouder, ontwikkelt zich in de Belgische en de meeste vreemde wetgevingen evenals in het internationaal recht, een stijgend beroep op de gedwongen licentie. Om aan de volstrektheid van het alleenrecht op octrooi de mogelijkheid te ontnemen tot misbruik door afwezigheid of ontoereikendheid van toepassing en om de al te strenge maatregel van vervallenverklaring te verzachten, kan de octrooihouder verplicht worden, onder bepaalde omstandigheden, de toekenning van ambtswege te dulden van exclusieve of niet exclusieve exploitatierechten ten voordele van derden-belangstellenden en dit tegen passende vergoeding.

354. — Hoger werd gewezen op de eerste rechtstreekse toepassing, in ons land, van dwanglicenties in biezondere gevallen zoals deze bepaald inzake landsverdediging en staatsveiligheid door de wet van 10 januari 1955, en voor ontoereikende uitbatingen in het algemeen of voor onvoldoende bevrediging van de noden inzake geneeskunde (wetsontwerp Vander Schueren-Meyers van 11 juli 1960 ; — zie boven, nr 332).

355. — Ook het Euratomverdrag gesloten te Rome op 25 maart 1957, bekrachtigd door de wet van 2 december 1957, voorziet in de Europese Gemeenschap niet-exclusieve dwanglicenties op octrooien in rechtstreeks verband met het onderzoek op het gebied van de kernenergie (art. 12).

356. — Sedert de herziening van het Unieverdrag van Parijs te 's-Gravenhage (1925) is de dwanglicentie uitdrukkelijk voorzien in artikel 5 litt. A van dit verdrag. De tekst hiervan luidt na de herziening (Lissabon, 30 okt. 1958) :

« Elk der landen van de Unie zal de bevoegdheid hebben wettelijke maatregelen te treffen, die voorzien in de verlening van gedwongen licenties om de misbruiken te voorkomen, die zouden kunnen voortvloeien uit de uitoefening van het uitsluitend recht, door het octrooi toegekend, b.v. het achterwege laten van toepassing ».

« In het verval van het octrooi kan slechts worden voorzien voor het geval de verlening van gedwongen licenties niet voldoende mocht zijn geweest om die misbruiken te voorkomen. Een vordering tot verval of intrekking van een octrooi zal niet kunnen worden ingesteld, vóórdat twee jaren verstreken zijn, te rekenen van de dag waarop de eerste gedwongen licentie is verleend ».

« Een gedwongen licentie zal niet kunnen worden gevraagd wegens niet of niet voldoende toepassing, voor de afloop van een termijn van vier jaren te rekenen van het depot van de octrooi-aanvraag af, of van drie jaren te rekenen van de verlening van het octrooi af, waarbij de termijn, die het laatste afloopt moet worden toegepast ; zij zal moeten worden geweigerd, indien de octrooihouder zijn stilzitten rechtvaardigt, met geldige redenen. Een dergelijke gedwongen licentie zal niet-uitsluitend zijn en zal niet kunnen worden overgedragen, zelfs niet door middel van de verlening van onderlicenties, dan tezamen met het gedeelte van de onderneming of van de handelszaak, die deze licentie uitoefent ».

357. — Behalve het hoger vernoemd wetsontwerp Vander Schueren - Meyers van 11 juli 1960, gericht tegen ontoereikende exploitatie van octrooien, en tegen onvoldoende bevoorrading inzake geneesmiddelen, heeft ons land totnogtoe geen maatregelen genomen om de dwanglicentie in de nationale wetgeving in te richten.

Nochtans erkende de verslaggever van de Kamercommissie bij de bespreking van de bekrachtigingswet van 23 mei 1929, van de herziening te 's Gravenhage (6 nov. 1925) van het Unieverdrag van Parijs, dat dit laatste verbintenissen en bepalingen inhield, die de wijziging van onze nationale wetgeving vereisten op verschillende punten, nl. wat betreft de voorschriften, voorzien door art. 5 van het Unieverdrag.

De Regering blijkt slechts eenmaal, bij M.B. van 23 aug. 1939 genomen op grond van de wet van 23 mei 1929, het beginsel van de dwanglicentie te hebben toegepast. Maar de omstandigheden waren niet beslissend omdat de octrooihoudster deze licentie had aanvaard. Een vergelding van tien ten honderd op de gemiddelde verkoopprijs van de goederen, voortgebracht door middel van de geoctrooieerde werkwijze, werd vastgesteld en de partijen werden verzonden om binnen de dertig dagen een overeenkomst te sluiten op de uitvoeringsmodaliteiten van de licentie. In geval van onenigheid zou de minister van Economische Zaken beslissen.

Men ziet niet in op welke wettelijke grondslag de minister bevoegdheid heeft te oordelen en te beslissen over de prijs en de voorwaarden van een vergunning. Naar de nota van G. Vander Haegen onder bedoeld M.B. (*Ing. Cons.*, 1940, 16) vermeldt, werd sedertdien geen enkel verval wegens niet-uitbating uitgesproken.

358. — De Raad van State (9 mei 1958, *Ing. Cons.*, 1958, 172), ingevolge een klacht wegens weigering door de regering enerzijds een octrooi vervallen te verklaren dat zonder geldige redenen meer dan één jaar niet in België werd uitgebaat, terwijl het in het buitenland werd uitgebaat (art. 23, vierde lid O.W.) en anderzijds een aanvraag voor dwanglicentie toe te staan, oordeelde dat de wetgever door de bekrachtigingswet van 10 mei 1928, de toepassing van art. 5 van het Unieverdrag niet heeft geschorst en het verval van octrooien heeft onderworpen aan de voorwaarde dat een dwanglicentie ontoereikend voorkwam.

Ook de herziening van het Unieverdrag te Londen op 2 juni 1934, werd bekrachtigd door de wet van 2 juni 1939, en de Raad van State achtte dat hierdoor het gewijzigd art. 5 van het Unieverdrag op grond van art. 68 van de Grondwet individueel de Belgen betrok. De regering kon de toepassing van de wet van 2 juni 1939 niet schorsen, onder het voorwendsel dat de wetgever de modaliteiten van verlening van dwanglicenties niet had geregeld.

Dit arrest houdt zich aan de feitelijke omstandigheden van het te beslechten geschil, zonder in te gaan op de principiële vragen die zich hierbij stellen, zoals het conflict tussen internationaal verdrag en nationale wet met de bepaling van voorrang of de rechtstreekse toepassing van art. 5 Unieverdrag, daargelaten de bekrachtigingswet.

359. — Waar G. Vander Haeghen (*Nov.*, 784 en 818) op grond van art. 5 Unieverdrag, herzien te 's-Gravenhage op 6 maart 1925, niet alleen vaststelt dat geen verval meer zal mogen worden uitgesproken wegens het achterwege laten van toepassing in het land terwijl exploitatie in de Unie geschiedt, maar ook voorhoudt dat hierdoor de betrokken octrooihouder individueel zal verplicht zijn een dwanglicentie toe te staan aan elkeen die ze hem zou vragen op straf van verval, achtte G. Rombaut, substituut aud.-gen. in zijn advies voor bovengenoemd arrest de toepassing van een dwanglicentie niet mogelijk zonder een biezondere nationale wet waarbij zulks wordt geregeld.

Daar dit onderwerp vooral de toepassing in België van internationale overeenkomsten betreft, behoort het tot het gebied dezer laatste en zal het meer in het biezonder onder desbetreffende titel worden behandeld.

TITEL VII

RECHTSBESCHERMING

HOOFDSTUK I

Bescherming van de uitvinding voor de aanvraag of verlenging van octrooi

360. — Daar de octrooiwet wel bepaalde alleenrechten verleent wordt soms gemeend dat de uitvinding, zonder het octrooi, van alle rechtsbescherming verstoken blijft. Niets is minder waar.

In werkelijkheid geniet het feit alleen van de uitvinding, van zodra deze vaste vorm heeft genomen, afgescheiden van de gedachte van de uitvinder, niet alleen volgens gemeen recht, maar zelfs, bij weerslag, volgens de octrooiwet, erkenning en bescherming.

1. — Als roerend goed.

361. — De voltooide uitvinding veronderstelt noodzakelijk de vastlegging van haar inhoud in concrete beschrijvingen, tekeningen, nota's, modellen, enz. welke het *corpus mechanicum* uitmaken waarin zij is verwerkt.

Door de bescherming van de stoffelijke bestanddelen waarin de uitvinding besloten ligt, als lichamelijk roerend goed, wordt onrechtstreeks de uitvinding zelf, ten dele tegen ontvreemding of misbruik gevrijwaard.

Diefstal, of beroving van uitvindingsdocumenten en -modellen opent een rechtsvordering tot schadevergoeding, niet alleen wegens de materiële waarde van de ontnomen stukken, maar vooral wegens de schending van de belangen voortvloeiend uit de uitvinding zelf. Eveneens volgens gemeen recht, bezit de eigenaar van een gematerialiseerde uitvinding het recht erover te beschikken door afstand, inbreng in vennootschap, verkoop of rechtstreekse toepassing en behoudt zulke overdracht haar volle waarde zolang het geheim van de uitvinding niet prijsgegeven werd.

362. — Het is zelfs mogelijk, binnen de grenzen gesteld door de eerbied voor de essentiële vrijheid van arbeid en bedrijf van de persoon, toekomstige uitvindingen af te staan. Zulke verbintenis onder de vorm van

inbreng in vennootschap, geeft aan de kansen op mogelijke uitvindingen op een bepaald gebied en aan de vindingrijkheid van de inbrenger een actuele waarde.

Het hof van cassatie (10 juli 1890, *Pas.*, I, 259) oordeelde dat een uitvinder die zich door de statuten van een vennootschap verbond aan deze laatste zekere toekomstige uitvindingen af te staan, hierdoor de eigendom van zijn uitvindingen overdroeg op de dag van hun verwezenlijking.

Zulke overdracht was tegenstelbaar aan derden bij toepassing van art. 1328 B.W. omdat de stichtingsakte van de vennootschap vaste datum had.

De bepalingen geldend voor overdracht van octrooien, nl. art. 21 O.W. en de art. 19 en 21 K.B. van 24 mei 1854, slaan immers niet op de overdracht van uitvindingen.

2. — Als fabrieksgeheim.

363. — Een uitvinding kan ook onder vorm van fabrieksgeheim worden toegepast. Zij geniet dan de driedubbele bescherming :

a) tegen onrechtmatige schade wegens schuldige aantasting van belangen op grond van artikel 1382 B.W., en de jurisprudentiële constructie van indeplaatsstelling van de benadeelde partij in deze van degene die wederrechtelijk een octrooi bekwam, welke bekrachtigd wordt door de administratieve publicatie, ingesteld bij artikel 21 K.B. van 24 mei 1854 ;

b) tegen kwaadwillige of bedrieglijke openbaarmaking door leden van het bedrijf waar het geheim wordt toegepast (art. 309 S.W.) ;

c) tegen inbreuk op de plicht tot geheimhouding opgelegd aan de handarbeiders door artikel 7 van de wet van 10 maart 1900, en aan de hoofdarbeiders door artikel 20 van de wet van 7 augustus 1922.

3. — Onder invloed van octrooiwet.

364. — De octrooiwet zelf hecht aan de uitvinding, vóór elk octrooi, belangrijke rechtsgevolgen.

Zo doet artikel 4 van de octrooiwet alleenrechten ontstaan die voortvloeien alleen al uit de verklaring, in de aanvraag, van het bezit en de nieuwheid van een uitvinding, waarvoor geen enkele bestuurlijke waarborg wordt gegeven.

Het indienen van de aanvraag heeft dan ook een ommekeer van bewijslast voor gevolg : de aanvrager geniet door het verleende octrooi de voordelen hiervan tot de nietigverklaring van het vermeend octrooi.

De uitvinding, als feitelijk element, wordt door de wet als essentiële voorwaarde voor het tot stand komen van het octrooirecht gesteld. Wanneer de rechtbanken geroepen worden na te gaan of een octrooi op een ware en nieuwe uitvinding berust, zullen zij deze moeten beoordelen op het ogenblik van de aanvraag, dus vóór de proceduur van octrooiverlening. Meer nog, de wet bepaalt uitdrukkelijk dat de uitvinding waarvoor octrooi gevraagd wordt boven haar werkelijk bestaan de aard van onbekendheid of geheim moet vertonen.

4. — Volgens het Unieverdrag.

365. — Het Unieverdrag van Parijs van 20 maart 1883, herzien te Londen op 2 juni 1934, erkent door het recht op vaderschap en op naamgeving van de uitvinder te regelen, een persoonlijke band tussen de uitvinding en de uitvinder ; deze band werkt in de tijd terug tot de dag waarop de uitvinding zelfstandig werd en is dus een wettelijke erkenning van de uitvinding lang vóór de verlening van octrooi. Het is niet enkel een moreel recht op de uitvinding, het heeft ook een stoffelijk aspekt door de faam, het krediet of de waardering die de uitvinder, door de bekendmaking van zijn naam kan genieten, zodat dit moreel recht ook een economische waarde of minstens een eventuele handelswaarde heeft. Dit doet nochtans geen afbreuk aan de onoverdraagbaarheid, onvervreemdbaarheid of niet-vatbaarheid voor beslag van het moreel recht zelf, welke een gevolg zijn van de aard zelf van dit recht.

366. — De uitvinding wordt behandeld als e c o n o m i s c h g o e d dat vatbaar is voor overdracht, in alle proceduren van octrooiaanvraag, z o w e l in de Angelsaksische wetgevingen, waar in beginsel alleen de uitvinder, ten originelen titel als aanvrager optreedt en zijn rechtsverkrijger het bewijs moet leveren van een regelmatige afstand, a l s bij ons waar lasthebbers en rechtsverkrijgers uitdrukkelijk de lastgeving of overdracht ten opzichte van de uitvinding, moeten bewijzen.

5. — Biezondere wetten.

367. — De wet van 12 mei 1927 betreffende militaire opeisingen, de wet van 10 januari 1955 betreffende de openbaarmaking en aanwending van uitvindingen of fabrieksgeheimen die de Landsverdediging of de Staatsveiligheid aanbelangen, alsmede de wet van 4 augustus 1955 betreffende de Staatsveiligheid inzake uitvindingen op het gebied van de atoomenergie houden bepalingen in die aan de uitvinding als zodanig een eigen rechtsbetekenis geven.

Art. 4 van de wet van 12 mei 1927 laat toe : « ingeval van mobilisatie tegen vergoeding van de overeenstemmende waarde der prestaties, op het ogenblik hunner opeising voor de noodwendigheden van de Landsverdediging het gebruik op te eisen van elke u i t v i n d i n g of zich te verzetten tegen haar toepassing of openbaring.

De wet van 10 januari 1955 machtigt de regering ook in vredestijd, de openbaring of aanwending van uitvindingen te verbieden, te beperken, grenzen te stellen aan het recht een aanvraag tot octrooi in te dienen of verder te zetten, de toepassing van uitvindingen te verbieden of te controleren, beschikkingsrechten vóór en na het octrooi te beperken. Het voorziet een stelsel van vergoedingen en strafbepalingen.

Art. 3 laat aan de Staat toe de volledige kennis van een niet geoctrooieerde uitvinding te verwerven door vrije overeenkomst. De opening van een bestuurlijk onderzoek door de minister van Landsverdediging verbiedt de aanvrager onmiddellijk zijn uitvinding bekend te maken (art. 5), en degenen die door zulke bestuurlijke maatregelen worden getroffen hebben recht op de vergoeding van de door hen geleden schade.

De wet van 4 augustus 1955 betreffende de Staatsveiligheid inzake atoomenergie machtigt de Koning de opzoekingen en voortbrengingsmethodes te reglementeren, die zouden steunen op inlichtingen door de Staat verstrekt of door hem toegelaten. Dit is niet alleen bepaald wegens het gevaar ervan, maar ook wegens hun belang voor de Staat. Zij legt dan ook de geheimhouding op in de vormen ontwikkeld door het

K.B. van 14 maart 1956 als : « zeer geheim », « geheim », en « vertrouwelijk », zodat ook uitvindingen hierdoor vóór elke octrooiverlening worden getroffen.

368. — In de overeenstemmende Franse wetten van 30 oktober 1939, en 29 november 1939 inzake Landsverdediging, wordt uitdrukkelijk de onteigening van uitvindingen wegens openbaar nut of veiligheid voorzien en dit vóór elke octrooiverlening.

Ook de Nederlandse wet van 15 januari 1921, en de wet van 1946 inzake atoomenergie in de V.S., behelzen een gelijkaardige wettelijke erkenning van de uitvinding zelf.

6. — Prioriteit.

369. — Tenslotte heeft het louter bezit van de uitvinding voor rechtsgevolg de rechthebbende toe te laten als octrooiaanvrager op te treden. Het laat hem ook toe wanneer hij de uitvinding vroeger, binnen het Rijk, met handelsdoeleinden gebruikte, aanwendde of exploiteerde, op te treden om de nietigverklaring van een later octrooi te bekomen.

Men mag hieruit besluiten dat zo de specifieke alleenrechten geschapen door de octrooiwet voorbehouden blijven aan de octrooihouder, nochtans de uitvinding als feit, zowel in gemeen- als in octrooirecht erkend en zelfs beschermd wordt.

Het is juist wegens de sterke positie van de houder van een uitvindingsgeheim dat de wetgever de noodzaak inzag de geheimhouding tegen te gaan door aan de volledige openbaring en toepassing ervan, grotere waarborgen en voordelen in rechte toe te kennen.

Waar dan ook prof. A. Vander Haeghen (*Ing. Cons.*, 1954, 193, *Partage des droits intellectuelles en Propriété industrielle et en droits d'auteur*), met reden verklaart dat « scheppen uit zichzelf geen alleenrecht sticht », dan moet men dit begrijpen in de zin van een statutair gevrijwaard alleenrecht van exploitatie, zonder hierdoor uit het oog te verliezen dat uitvinden uit zichzelf rechtstoestanden in het leven roept die in verscheiden teksten bepaalde vormen van wettelijke erkenning en bescherming van de uitvinder inhouden.

HOOFDSTUK II

De uitvindingen in dienstbetrekking

370. — Dit hoofdstuk zou moeten voorkomen onder de meer algemene titel : « de rechthebbende op octrooi ». Daar echter artikel 17 O.W. de verlening van een octrooi openstelt aan « al wie een octrooi wenst te nemen » blijft het vraagstuk van het recht op octrooi wettelijk onbehandeld. Het is overigens onvoldoende alleen het recht op octrooi op het oog te hebben. Ook het recht op de uitvinding en dit op de indiening van een aanvraag verdienen belangstelling.

Dit is o.m. vooral het geval voor de uitvindingen in dienstbetrekking.

Met Frankrijk is België een van de twee Europese landen waarin geen statuut op de toekenning van uitvindingen en octrooien in arbeidsverhouding bestaat. Groot-Brittannië bezit in de wet van 16 december 1949 een belangrijke aanwijzing en voor het overige een vrij uitvoerige en logisch opgebouwde rechtspraak die, naar Engelse geest, een wettelijk statuut vervangen.

Brazilië, Bulgarije, de Chinese Volksrepubliek, Denemarken, de Duitse Bondsrepubliek en de Duitse Volksrepubliek, Egypte, Finland, Griekenland, Hongarije, Japan, Nederland, Oostenrijk, Polen, Roemenië, Spanje, Tsjjechoslovakije, U.R.S.S., Yougoslavië, Zweden en Zwitserland bezitten op dit stuk biezondere wetsbepalingen. Deze zijn ofwel opgenomen in de octrooiwet, ofwel in het verbintenissenrecht, ofwel in een biezondere tekst.

371. — Het is nodig erop te wijzen dat de toekenning van rechten voortkomende uit een uitvinding van werknemers gelijktijdig beroep doet op twee zeer verschillende rechtsbegrippen : het octrooirecht enerzijds dat bij uitstek een economisch recht is, waarin de bevordering van de technische vooruitgang wordt beoogd door een billijk evenwicht tussen de belangen van de uitvinder en deze van de gemeenschap, en het sociaal recht anderzijds, waarin de verhoudingen tussen werkgever en werknemer worden beheerst in de zin van een grotere gelijkheid en van de hieruit voortvloeiende noodzaak van bescherming van de zwakste partij.

1. — Belang van het probleem.

372. — Wegens het zeer groot belang van dit probleem, in verschillende opzichten, en wegens de afwezigheid van een wettelijke regeling, alsook de geringe rechtsleer en rechtspraak hierover in ons land, past het hier dit onderwerp uitvoerig te behandelen.

Uit een statistisch onderzoek gedaan door mr. P. Beaussart, *Les brevets dans l'économie Belge* (Univ. Leuven, 1960), blijkt dat het grootste deel

van de geoctrooieerde uitvindingen in België afkomstig is van niet-universitaire technici. Men mag hieruit afleiden dat het grootste deel van hen in dienstbetrekking stonden.

Naar Duitse gegevens (Christian Englert, *L'Invention faite par l'employé dans l'entreprise privée,* Basel, 1960) waren aldaar 80 % van de octrooien in dienstbetrekking ontstaan. Zulke verhoudingen rechtvaardigen dan ook het bestaan van een wettelijke regeling.

Naast de hogervernoemde landen, die een biezondere regeling kennen, werd de noodzaak tot het nemen van wetgevende maatregelen door tal van gezaghebbende kringen bevestigd.

2. — Internationale strevingen.

373. — Het *Bureau van de I.A.O.* (Intern. Arbeidsorgan.) wijdde haar vierde zittijd te Genève, in 1956, aan dit probleem en publiceerde een uitgebreid verslag. In 1959 stelde de *Intern. Arbeidsconferentie* de bescherming van de uitvinder in ondergeschikt verband op haar dagorde.

De *Intern. Handelskamer* (Bulletin, maart 1955) wees op het nadeel en de schade voor het bedrijfsleven en de gemeenschap, veroorzaakt door het ongeregeld laten van de rechten van werknemers op hun uitvinding (*Ing. Cons.,* 1955, 75)

De Franse Federatie van Ingenieursverenigingen pleitte in haar commissie voor industriële eigendomsrechten (Congres te Konstanz in juni 1949, *G.R.U.R.,* 1949, 336) voor biezondere geschreven wetten.

De Hoge Raad voor Industriële Eigendom en de Hoge Raad voor Wetenschappelijk Onderzoek in Frankrijk stelden respectievelijk in 1947 en 1957 twee voorontwerpen van wet op.

374. — Het Frans « *Centre National de la Recherche Scientifique* » werd als openbaar organisme gemachtigd octrooien op uitvindingen in het raam van zijn werkkring gedaan in zijn vermogen op te nemen. Het bezat of beheerste in maart 1963, 600 octrooien in het buitenland en 1.000 Franse, met een jaaropbrengst van 130 miljoen Fr. fr. per jaar.

Het is ook werkzaam als octrooiagent door opzoekingen, vervulling van administratieve formaliteiten, regeling van uitbating, verkoop en licenties.

Het zorgt zelf voor proefnemingen en steunt opzoekingen naar laboratoriumprototypen, vatbaar voor industriële uitbating. Het normaliseert de toestand van staatsagenten ten overstaan van de Staat en deelt in eigen schoot, in elk geval, de winsten met de uitvinder, op grond van een uitdrukkelijk contract.

Men zou hierin een spoor van nationalisatie van uitvindingen kunnen zien, want de *C.N.R.S.* is een van de grootste titularissen van octrooien in Frankrijk geworden. De regeling van een contractuele winstverdeling door een officieel organisme is bovendien van aard om de grondslag te leggen voor een meer algemene oplossing van het probleem van de wederzijdse rechten van uitvinder en werkgever.

375. — De Duitse wet van 25 juli 1938 werd grotendeels ingegeven door een syndicale beweging onder scheikundigen, die collectieve overeenkomsten afdwongen waarin hun uitvindersrechten werden bepaald.

376. — Het XXVe Congres van de *Association Internationale pour la Protection de la Propriété industrielle* (*A.I.P.P.I.*) gehouden te Berlijn van 3 tot 8 juni 1963, stelde de uitvinding in dienstbetrekking op haar dagorde, met het oog op de vaststelling van de wederzijdse rechten van werkgever en werknemer. Het doel was : 1° de bepaling van de gevallen waarin zich het vraagstuk van wederzijdse rechten stelde ; 2° de oplossingen in nationaal recht nagaan ; 3° een algemene regeling opzoeken.

Men was akkoord om de volgende indeling tot grondslag te nemen :

a) uitvindingen door een werknemer in loondienst gedaan in uitvoering van de arbeidsovereenkomst ;

b) uitvindingen van de werknemer in loondienst zonder dat het doen van uitvindingen in de arbeidsovereenkomst vermeld was, maar die in het gebied van de bedrijvigheid van de werkgever vallen ;

c) uitvindingen van de werknemer in loondienst buiten de arbeidsovereenkomst en buiten het bedrijvigheidsgebied van de werkgever.

De algemene opvatting was een uitsluitend recht te verlenen aan de werknemer op categorie c en een recht op vergoeding voor categorie b.

3. — Economisch belang.

377. — Maar de ontstentenis van een biezondere wetstekst is niet alleen onverantwoord ten overstaan van het groot aantal uitvindingen in dienstbetrekking gedaan. Ook economisch gezien is dit een euvel. Het is een gemeenplaats geworden het verband te onderstrepen tussen verhoogde produktiviteit, lage kostprijs, technische vooruitgang, algemene welvaart en intensiteit van onderzoek en scheppingsvermogen. Ons land vertoont hierin een merkelijke achterstand in vergelijking met andere kleinere landen (in 1957, 9.908 aanvragen in België tegenover 13.124 in Zwitserland, 11.859 in Zweden, 10.330 in Nederland).

Deze achterstand is nog groter wat het aantal licenties in den vreemde gevraagd betreft en deze aanwijzing getuigt beter van de economische waarde van onze octrooien.

Over een gemiddelde van de laatste jaren vóór 1960 is de verbreiding van Belgische octrooien in andere landen van Europa beperkt tot 1.500 tegenover 3.950 voor Nederland, 2.375 voor Zweden en 6.600 voor Zwitserland (*La Politique française des brevets,* door Guillaume Finniss in *Mélanges Plaisant,* Sirey 1960, blz. 247 en volg.).

378. — Weinigen onzer werkgevers schijnen te beseffen dat hun belangen uiteindelijk slechter zijn gediend door het rekenen op toeval, gemakzucht en zelfs willekeur dan door het invoeren van een methodische onderzoekingspolitiek en de aanmoediging van het scheppingsvermogen van de werknemer op grond van objectieve en zuivere regelen van billijkheid en rechtvaardigheid. De opgang van de nijverheid is bepaald door prijsverlaging, verbetering van hoedanigheid of voortbrengst van nieuwheden en al deze factoren worden door vindingrijkheid beheerst.

Dit werd o.m. in het licht gesteld, in Frankrijk, waar de toestand gelijkaardig is met de onze (A. Bouju, *Direction des entreprises et brevets d'invention : Stratégie de l'entreprise et recherche technique,* Parijs 1961 ; — G. Finniss en L. Chaveau, *La protection des droits des salariés inventeurs,* blz. 33, in *Mélanges Plaisant, l.c.).*

379. — Te onzent vestigde het hoger aangehaald werk van mr. P. Beaussart de aandacht op de noodzaak van wetgevende en private initiatieven. Van staatswege werd weliswaar een belangrijke stap gezet in de richting van ambtelijke steun aan onderzoekingen door de stichting van het instituut tot bevordering van het wetenschappelijk onderzoek in nijverheid en landbouw (*I.W.O.N.L.*) en door de besluitwet van 30 januari 1947 houdend statuut van gesubsidieerde en met rechtspersoonlijkheid bekleede *Centra voor Wetenschappelijk onderzoek voor de nijverheid.* Maar het probleem van de rechten van de uitvinder-werknemer bleef onopgelost.

Op het ogenblik waarop dit werk geschreven wordt, werd een initiatief genomen door minister Servais (aug. 1964) strekkend tot verzameling van gegevens en adviezen voor het gebeurlijk treffen van wetgevende maatregelen tot bescherming van de uitvinder in dienstbetrekking.

4. — Rechtsleer.

380. — Onze rechtsliteratuur is ter zake eerder schaars. Mr. René de Rijke schreef in *R.W.,* 1936-37, kol. 561 een verhandeling : « *Over uitvindingen door bedienden gedaan* », grotendeels gewijd aan rechtsvergelijking ; het tijdschrift *Ing. Cons.* wijdde af en toe een nota aan het vraagstuk (Vander Haeghen, G., *Les inventions d'employés, Ing. Cons.,* 1930, 193 ; — Vander Haeghen, A., *Les Inventions, Ing. Cons.,*

1939, 145 ; 1940, 33 ; 1949, 243 ; 1951, 43 ; 1952, 37 ; 1953, 216, 225, 226 ; 1955, 75 ; 1956, 130) en mr. Jean Godfrin schreef tot het bekomen van het licentiaat in Sociaal Recht bij de V.U.B. een onuitgegeven verhandeling over *Les Inventions d'Employé* (gepolyc. tekst, 181 blz., 1963).

5. — Rechtspraak.

381. — Ook de rechtspraak is schaars om de eenvoudige reden dat, in de huidige stand van zaken, de werknemer, aangewezen op de losse gegevens in dit weinig gekend gebied en op de wisselvalligheid van interpretaties, door een rechtsvordering tegen zijn werkgever noodzakelijk de kans moet wagen er zijn betrekking bij te verliezen, wat ook vanuit sociaal standpunt verwerpelijk is. Men vindt hiervan de bevestiging in de rechtspraak (Luik, 16 febr. 1931,*Ing. Cons.*, 1932, 68) die aanstipt : « men moet ook rekening houden met de gans biezondere toestand waarin M. verkeerde, in dienst gebleven van de vennootschap gedurende een groot deel van 1926 en hierdoor in de onmogelijkheid gesteld, althans op normale wijze, zijn rechten te doen gelden zolang hij zijn vrijheid van handelen niet teruggewonnen had ».

382. — Ondanks de afwezigheid van biezondere wetsbepalingen en de ontoereikendheid van rechtsleer en rechtspraak kunnen vaste richtlijnen worden opgespoord in het dubbel statuut van het octrooi en van de arbeids- of dienstovereenkomst.

Hoe afgescheiden in doel en karakter deze rechtsgebieden ook zijn toch beheersen zij gezamenlijk het complex probleem van de uitvinding in dienstverband en moet nu eens hun rangorde, nu eens hun samenloop, tot een beter onderscheid leiden tussen de vele, afwisselende toestanden en objectieve gegevens en oplossingen verstrekken.

6. — Onderscheiden gevallen.

383. — De ontelbare schakeringen die men hierin ontwaart herleiden zich in hoofdzaak tot de vaststelling dat het gaat om een uitvinding tot stand gebracht door een werknemer en die een contractueel of feitelijk verband vertoont ofwel met zijn taak in het bedrijf, ofwel met het voorwerp van het bedrijf, ofwel met hulpmiddelen door het bedrijf geleverd.

384. — Men onderscheidt veelal drie grote groepen :

1° De ondernemingsuitvinding (*invention d'entreprise*), geleidelijk ontstaan uit opeenvolgende prestaties van verschillende in dienst staande vaklieden, die volgens de wensen, aanbevelingen of instructies van de werkgever, met zijn documentatie en middelen, op zijn kosten onderzoekingen verrichten en tot een gevolg komen waarvan het vaderschap niet bepaald tot één hunner kan worden teruggebracht.

Er ontstaat hier een feitelijke gemeenschap, waarin de ware uitvinder niet kan aangeduid worden en waardoor, eer dan een dienstbetrekking,

een soort van maatschap ontstaat, waarin de werkgever de leiding heeft en vermoed wordt, wegens zijn bijdrage en de aard van de medewerking van de leden, de oorspronkelijke rechthebbende op de uitvinding te zijn.

Bij gebreke van een bepaalde uitvinder kan men gewagen van collectieve aanspraken van al degenen die bij de uitvindingsbedrijvigheid betrokken zijn, maar deze aanspraken blijven verbonden aan de omstandigheid dat de werkgever door de organisatie van het onderzoek en het verschaffen van de middelen er deel aan heeft, terwijl het collectief onderzoek wijst op de toezegging door de onderzoekers de vruchten van hun arbeid aan de onderneming, die ze hiertoe uitdrukkelijk aanzette en ervoor bezoldigde, af te dragen.

385. — 2° De uitvindingen waarvan het lot c o n t r a c t u e e l werd vastgelegd. Deze omvatten zowel de uitvindingen welke in de arbeidsovereenkomst uitdrukkelijk werden bedongen en volgen uit de taak uitvindingen te doen, als deze welke impliciet, maar noodzakelijk aldus moeten geacht worden, omdat de omstandigheden van de arbeid en de aard van de arbeidsovereenkomst zonder twijfel vindingrijkheid oplegden en de afstand van de uitvindingen bewijzen. Hierbij komen tenslotte de uitvindingen, die niet in de arbeidsovereenkomst werden bedongen noch hierin zijn begrepen, maar uitdrukkelijk werden opgenomen in een afzonderlijk contract, onafhankelijk van de arbeidsovereenkomst.

Voor de uitvindingen welke contractueel werden toegewezen zal alleen de rechtzinnigheid of de duidelijkheid van de wilsuitingen moeten worden nagegaan. Integendeel zullen de uitvindingen, gedaan in dienstbetrekking, waarvan de opdracht een zekere graad van vindingrijkheid veronderstelt, een kiese interpretatie vergen van de aard en omvang van de overeengekomen verplichtingen en bedrijvigheden van de werknemer in loondienst.

386. — 3° De uitvindingen ontstaan b u i t e n e l k e u i t d r u k k e l i j k e o f s t i l z w i j g e n d e o v e r e e n k o m s t, maar die een bepaald feitelijk verband vertonen met het bedrijf waarin de werknemer in dienst is.

Zo kan een werknemer, uit eigener beweging, door eigen middelen, een (v r i j e) u i t v i n d i n g doen, maar die ofwel door de ervaring opgedaan in het bedrijf en steunend op de gegevens hieruit geput mogelijk geworden is, ofwel uiteraard met de werkkring van het bedrijf in verband staat. Alhoewel volstrekt los van alles wat in de onderneming bekend was, kan het gaan om een uitvinding die de onderneming aanbelangt, 't zij tot haar bevordering, 't zij tot wering van concurrentie door het gevonden nieuwe. Eindelijk kan een uitvinding volstrekt vreemd aan het bedrijf zijn en buiten dienst verwekt, maar met hulp of steun van het bedrijf.

387. — De o n d e r n e m i n g s u i t v i n d i n g die meestal uitdrukkelijk bedongen en geregeld is stelt hoogstens het probleem van de juiste uitlegging van de wil van partijen en kan bezwaarlijk leiden tot een tegenstelling tussen werkgever en werknemer, al was het maar omdat geen uitvinder aanwijsbaar is en het collectief uitvinden deel uitmaakt van een gezamenlijk streven, dit van de werkgever inbegrepen, waarvan de afzonderlijke aanspraken bijna niet kunnen ontward worden.

388. — Integendeel, stellen de contractueel bedongen uitvindingen en de vrije uitvindingen die een feitelijk verband hebben met de essentiële belangen van het bedrijf, vele en kiese vraagstukken.

Het eerste betreft de aanwijzing van de auteur van een uitvinding, de aard van het rechtsverband ten opzichte van de uitvinding en de rechtsgevolgen die uit het vaderschap vloeien.

Het tweede slaat op de afstand van toekomstige uitvindingen, van het recht op octrooiaanvraag en van het recht op octrooi. Is zulke toestand van toekomstige goederen of rechten geldig, en zo ja, binnen welke grenzen ?

Het derde omvat het onderzoek van de interpretatieregelen die moeten gevolgd worden om de afstand van intellectuele rechten in dienstbetrekking te beoordelen. Geldt hier het octrooirecht of het arbeidsrecht of beide, op gelijke voet, of is het ene onderworpen aan het andere ?

389. — Uiteindelijk wordt de vraag gesteld hoe bij de toekenning van de rechten op een uitvinding of op een octrooi aan de een of de andere partij de overeenstemmende tegenprestaties zullen worden bepaald. Dit slaat zowel op de afstand van uitvindersrechten om niet, als op de afstand tegen billijke vergoeding boven het normaal loon van de evenwaardig geschoolde vakman. Het betreft ook de berekening van de verschillende materiële prestaties die tot de uitvinding hebben bijgedragen : het initiatief van de opdracht, de begrenzing van het probleem, de wetenschappelijke en technische hulp, de stoffelijke bijdragen aan werktuigen, grondstoffen, instellingen of geldmiddelen.

In verband met deze laatste vraag past het de gronden of normen van berekening die in aanmerking kunnen genomen worden te bepalen.

Voor het antwoord op deze vragen moet beroep gedaan worden zowel op het octrooirecht als op het arbeidsrecht in ruime zin.

7. — Aanwijzing van auteur, rechtsverband en rechtsgevolgen.

390. — Wie is uitvinder : beschikt over de uitvinding in feite, heeft het recht als dusdanig een octrooi aan te vragen en te bekomen ?

Het feit van de geestelijke oorsprong van een uitvinding kan meestal bewezen worden door omstandigheden die aantonen dat een bepaalde persoon opzoekingen, proefnemingen en verwezenlijkingen volbracht tot de oplossing van een technisch probleem. Het uitdenken van de oplossing en de uitwerking ervan zullen blijken uit het geheel van zijn prestaties en het valt de uitvinder gemakkelijk hieromtrent bewijsmiddelen te verzamelen.

Het is dan ook boven elke twijfel verheven dat een uitvinder die aldus zijn uitvinding in alle stoffelijke en geestelijke vormen is blijven beheersen, er volstrekt meester over blijft zolang hij niet verkiest openbaarheid te geven aan zijn werk. Hij beschikt over de macht al of niet zijn uitvinding bekend te maken. Eens dat de uitvinding een stoffelijke, zelfstandige vorm heeft aangenomen door beschrijving, illustratie, modellen enz. wordt zij een goed dat vatbaar is voor verhandeling.

De band tussen maker en uitvinding verdwijnt niet, maar door de afscheiding van de persoon en het zelfstandig voorwerp, rijzen problemen over de toekenning van het beschikkingsrecht.

Het is immers mogelijk dat de uitvinder zich verbond, binnen zekere grenzen, een toekomstige uitvinding af te staan en dat zulke afstand, voltooid door het ontstaan van de uitvinding, onder een opschortende voorwaarde overgedragen werd.

Nochtans zal het recht op de uitvinding steeds moeten terugkeren tot het feit dat aan de grondslag ligt : de uitsluitende, werkelijke beschikking over of het meesterschap van de uitvinder over zijn werk.

Deze band is duidelijk te onderscheiden in het begrip van het moreel recht op vaderschap en naamgeving.

391. — Artikel 4 *ter* van het Unieverdrag van Parijs van 1883, zoals herzien te Londen op 2 juni 1934 en toepasselijk gemaakt voor alle Belgen door de bekrachtigingswet van 2 juni 1939, bepaalt : « de uitvinder heeft het recht als zodanig in het octrooi te worden vermeld ».

Dit is een persoonlijk, onvervreemdbaar en absoluut recht. Alhoewel het hoofdzakelijk een moreel recht is dat de genoegdoening biedt de naam (en eventueel de eer) te hebben van uitvinder, houdt het een essentiële erkenning in van de hoedanigheid van uitvinder en dus van het rechtstreeks en onverbreekbaar verband tussen uitvinder en uitvinding.

392. — Dit heeft ook vermogensrechtelijke gevolgen.

Niet alleen kan de uitvinder op zulke erkenning een materiële appreciatie bouwen van zijn vindingrijkheid, zodat hij hierdoor een hoger geschatte faam kan bereiken, maar bovendien is de vaststelling van zijn vaderschap tevens de erkenning dat hij ook normaliter de rechthebbende was op de stoffelijke voordelen verbonden aan zijn uitvinding. Het feit van de uitvinding en van de aanduiding van de uitvinder houdt in, dat zo de patrimoniale octrooirechten aan derden toekomen, zulks slechts mogelijk is ingevolge een overdracht.

Het is in die geest dat de Angelsaksische wetgeving, voortgaande op de wijsgerige beweegredenen van het *Statute of Monopolies,* in beginsel de enige en ware uitvinder als oorspronkelijke aanvrager en als rechthebbende op het octrooi erkent en hieromtrent een plechtige verklaring eist.

De afstand van deze rechten aan derden werd eerst door de *Patent Act* van 16 december 1949 toegelaten en zulke overdracht moest in regelmatige vorm worden bewezen.

393. — Naast de bepaling van artikel 4 *ter* van het Unieverdrag, komt in de praktijk een andere bevestiging tot stand van de oorspronkelijke rechten van de uitvinder op zijn uitvinding nl. deze besloten in de zogeheten vordering tot indeplaatsstelling. Deze vordering is een rechtsconstructie gesteund op artikel 1382 B.W. De houder van een uitvinding, die onrechtmatig van dit goed werd beroofd heeft recht op schadevergoeding. Deze schadevergoeding bestaat nu niet alleen in de uitkering van een vergoeding voor de reeds geleden schade, maar ook in de gerechtelijke indeplaatsstelling van de benadeelde in de stoffelijke

voordelen die hem door een derde werden afhandig gemaakt en onrechtmatig in een octrooi werden omgezet.

Het is kenschetsend dat men deze vordering ook revindicatie en dus opvordering van een eigen goed noemt. Al is de uitvinding vóór het octrooi geen rechtsgoed, het is een *res in commercio* en men vindt zelfs een uitspraak van het hof van beroep te Brussel (28 april 1933, *P.P.*, 1933, nr 256) waarin gezegd wordt dat de vordering tot subrogatie « in zich de vordering inhoudt op het eigendomsrecht van de uitvinding ».

394. — De administratieve praktijk om de vonnissen, die zulke indeplaatsstelling uitspreken, te publiceren in de *Verzameling van octrooien,* verleent aan dit stelsel een vorm van algemeenheid en tegenstelbaarheid als ging het werkelijk om een overdracht van eigendomsrecht, terwijl het naar de vorm niets meer schijnt te zijn dan een vergoeding voor onrechtmatig berokkende schade.

395. — Zeker komt de vordering tot indeplaatsstelling niet alleen toe aan de uitvinder maar ook aan de rechtmatige verkrijger of bezitter van de uitvinding, maar zij kan slechts slagen mits de bewijslevering ofwel van de hoedanigheid van maker en uitvinder, ofwel van deze van wettige verkrijger (rechthebbende).

Tenslotte wordt steeds aan de oorsprong de eerste bezitter die noodzakelijk de uitvinder zelf is, *ipso facto* als rechtmatige eigenaar van zijn goed beschouwd en is de overdracht ervan aan derden een afgeleid bezit, dat dient bewezen te worden als een uitzondering op de hoofdregel.

396. — Er dient erop te worden gewezen dat de vordering tot indeplaatsstelling werkelijk verder reikt dan tot het herstel in een eenvoudig bezit of van een schade, maar zich uitstrekt tot de gerechtelijke toekenning tussen partijen en de bestuurlijke toekenning tegenover derden, van volwaardige octrooirechten, met al hun gevolgen voor de toekomst.

397. — Men ziet dan ook in de rechtspraak het beginsel van de originele aanspraak van de uitvinder als vanzelfsprekend bevestigd.

Zo statueerde het hof van beroep te Brussel (19 mei 1871, *Pas.*, 1871, II, 322) : « in beginsel behoort de eigendom van een uitvinding gedaan of ingevoerd door een bediende hem toe ; het recht van de werkgever op de uitvindingen van bedienden, vrucht van hun arbeid en geest, bestaat niet in principe ; het hangt af van de omstandigheden en voorwaarden van het contract ».

Zo ook in dezelfde zin :

— Brussel, 9 januari 1889 (*Pas.*, 1889, II, 185) : « De bediende, uitvinder van een injector, blijft er eigenaar van, zelfs indien zijn baas hem vroeg zulk toestel te verbeteren ».

— Brussel, 22 februari 1930 (*Ing. Cons.*, 1930, 43) : « De bediende uitvinder behoudt de eigendom van zijn uitvinding. De afstand ten voordele van de werkgever moet blijken uit een geschrift of uit feiten die voldoende het vermoeden wettigen van een verzaking ten opzichte van een uitvinding rechtstreeks voortvloeiend uit de bedrijvigheid van de loontrekkende en uit aanduidingen of instructies van de werkgever ».

— Luik, 16 februari 1931 (*Ing. Cons.*, 1932, 66) : « Het recht van de werkgevers op de uitvindingen spruitend uit persoonlijke opzoekingen en uit het verstand

van de bediende *(in casu* een ingenieur-diensthoofd) bestaat niet, behalve tegenstrijdig beding ».

— Impliciet in dezelfde zin volgt de oorspronkelijke aanspraak van de uitvinder uit de beslissing van de werkrechtersraad te Gent van 8 januari 1935, waarin de uitvinder, tijdens het dienstcontract, zijn uitvinding contractueel afstond.

— Rb. Brussel, 15 juni 1939 (*Ing. Cons.*, 1939, 66) : « In beginsel heeft de bediende een eigendomsrecht op zijn uitvinding ; er is slechts uitzondering wanneer hij dit verzaakt ten voordele van de werkgever. Verzakingen worden niet vermoed maar mogen stilzwijgend spruiten uit de omstandigheden ».

Zo de Belgische rechtspraak eenparig het beginsel bevestigt van het eerste beschikkingsrecht over een uitvinding gedaan in dienstbetrekking ten voordele van de werknemer zelf, en elke toewijzing aan de werkgever afhankelijk maakt van een overdracht, dan stelt zij deze regel als boven elke twijfel verheven en als een toepassing van een soort natuurrecht.

398. — Maar het zedelijk recht van de uitvinder is meer dan dat en mag beschouwd worden als een waar p e r s o o n l i j k h e i d s r e c h t.

Vanaf het Engels « *Statute of Monopolies* » geldt de persoonlijke aanspraak van de uitvinder op zijn werk. Er weze hier herinnerd aan de woorden van Fuller nog vóór 1623 uitgesproken : *When any man, by his own charge and industry, or by his wit or invention doth bring any new trade in the realm, or any engine tending to the furtherance of a trade in the realm that was never used before, and that for the good of the realm, that in such case the king may grant him a monopoly for some reasonable time ...*

Het *Statute* zelf erkende alleen *the true and first inventor or inventors,* en de besprekingen in het Lagerhuis, nl. de beweegredenen ingeroepen door Francis Bacon, bewijzen dat het wel ging om de rechten van de uitvinder op de vruchten van zijn geest.

399. — De onafhankelijkheidsverklaring van Jefferson in 1776 en de Noord-Amerikaanse O.W. van 10 april 1790 steunden op het als natuurrecht beschouwde eigendomsrecht op de geestesscheppingen. De Franse wetten van 7 januari 1791 en 5 juli 1844 steunden beiden op het begrip van een vrijwaring door de wet van een voorbestaand recht op de uitvinding.

400. — Art. 27, 2° van de Universele verklaring van de Rechten van de Mens (Alg. Verg. V.N., 10 dec. 1948) zegt : « Elkeen heeft recht op de bescherming van de morele en stoffelijke belangen voortvloeiend uit elke wetenschappelijke, letterkundige of artistieke voortbrengst ».

De roeping tot s c h e p p e n d e g e e s t e s b e d r i j v i g h e i d kan bij de meeste verscheidene menselijke wezens ontstaan, zonder onderscheid van sociale indeling. Zij verdient geëerbiedigd en beschermd te worden om dezelfde redenen als andere essentiële gaven, gemeen aan alle mensen.

Het blijkt wel uit de samenhang van deze tekst dat, alhoewel de technische schepping niet bij name werd vermeld, zij begrepen is in de scheppende geestesbedrijvigheid.

401. — Volgens het Handvest van 25 april - 26 juni 1945, was de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties enkel bevoegd om aanbevelingen te doen.

Nochtans hechten juristen als Lauterpacht en R. Cassin aan de verklaring van de rechten van de mens van 1948 een rechtsverbindende waarde, terwijl H. Kelsen, P. Drost, M. Hudson, E. Van Bogaert en Ch. De Visscher de tegenovergestelde mening zijn toegedaan (zie Bacalu, J., *R.W.*, 1957-58, 1321).

402. — Dit belet echter niet dat deze verklaring van de Verenigde Naties op zijn minst een r e c h t s i d e a a l vooropstelt dat de ondertekenende landen bijtreden en waartegen zij niet zonder kwade trouw kunnen opkomen. In die zin is de

universele verklaring alleszins moreel bindend voor de naties die ze aanvaard hebben. Zij is de bevestiging van een internationaal beginsel van openbare orde en beschaving.

403. — Hierbij komt dan dat de Europese Conventie voor de bescherming van de Rechten van de Mens en van de vrijheden, ondertekend te Rome op 4 november 1950, aangevuld te Parijs op 20 maart 1952, uitdrukkelijk de Universele verklaring van de Rechten van de Mens van 10 december 1948 in haar beweegredenen inroept.

De Europese Conventie werd door de wet van 13 mei 1955 bekrachtigd zodat, zelfs bij afwezigheid van een uitdrukkelijke bepaling betreffende de geestesschepping, de grondbeginselen van de Universele Verklaring in de nationale wet werden goedgekeurd (René Cassin, *L'intégration, parmi les droits fondamentaux de l'homme, des droits créateurs des œuvres de l'esprit, Mélanges Plaisant,* Paris, Sirey, blz. 225).

Het zou dan ook onmogelijk zijn voor de Belgische wetgever of rechtbanken het vastgelegd beginsel van de rechten, voortvloeiend uit een geestesschepping, over het hoofd te zien en een ander beginsel te huldigen dan dit van de rechtstreekse aanspraak van de uitvinder op zijn geestesschepping.

404. — Men mag dan ook besluiten dat ieder die het bezit van of de rechten op een uitvinding opvordert, zonder zelf de uitvinder te zijn, de wettigheid van zijn aanspraak moet bewijzen.

Met ander woorden, de hoedanigheid van werkgever, abstract gezien en uit zichzelf, — daargelaten bijkomende gegevens tot interpretatie, — verleent geen recht op uitvindingen gedaan door de werknemer.

Elke afwijking van dit beginsel zal moeten worden bewezen als contractueel vastgelegd door een uitdrukkelijke of stilzwijgende overdracht.

8. — Geldigheid van afstand van toekomstige uitvindingen.

405. — De eerste vraag die wordt gesteld ten opzichte van de overdrachten van werknemersuitvindingen aan de werkgever, is deze van de geldigheid hiervan.

Waar niet betwist wordt dat uitvindingen een verhandelbaar goed vormen waarover de uitvinder vrij kan beschikken, rijst integendeel ernstige twijfel over de mogelijkheid tot afstand van toekomstige uitvindingen. Zulke afstand kan twee vormen aannemen : deze van een contractuele overdracht, geheel of ten dele, onder bezwarende titel of deze van een verzaking zonder vergoeding ten voordele van een derde (hier de werkgever).

Men kan toekomstige goederen verkopen of afstaan (art. 1130 B.W.), en alhoewel de waarde van toekomstige uitvindingen niet van te voren kan bepaald worden, en de uitvinder zelf niet kan gedwongen worden om uit te vinden, blijft de bepaling van de prijs, zij het een kanscontract, aan het oordeel van de verkoper overgelaten en is er geen probleem inzake de geldigheid dan dit van de omvang van de afstand.

406. — Maar de rechtspraak in ons land oordeelt, wanneer geen uitdrukkelijke overeenkomst voorhanden is, dat de uitvinder niet mag vermoed worden zijn uitvinding te hebben afgestaan, maar houdt voor dat zijn stilzwijgende afstand (verzaking of overdracht zelfs onder kosteloze titel) kan worden afgeleid uit feitelijke omstandigheden.

407. — Zo besliste het hof van beroep te Brussel (22 febr. 1930, *Ing. Cons.*, 1930, 43) : « De verzaking ten voordele van de werkgever moet blijken uit een geschrift of uit feiten die voldoende het vermoeden wettigen van de verzaking aan een uitvinding rechtstreeks voortvloeiend uit de bedrijfswerkzaamheden van de werknemer en uit aanduidingen en instructies van de werkgever » ; de rechtbank te Brussel (15 juni 1939, *Ing. Cons.*, 1939, 66) : « Verzakingen worden niet vermoed, maar kunnen stilzwijgend blijken uit het feit dat de uitvinding het rechtstreeks gevolg is van de opgelegde werktaak en ontstaan is uit instructies en aanduidingen van de werkgever (*Nov.*, Tw. *Contrefaçon,* nrs 694-695). Het stilzwijgend akkoord kan voortvloeien uit de aard zelf van de functies van de werknemer zoals in het contract voorzien ».

Door een onderscheid te maken tussen gewone arbeider en technicus komt dit vonnis ertoe te beslissen dat de intellectuele arbeid van de hoofdarbeider de vindingrijkheid omvat en behandelt aldus de rechten op uitvinding op willekeurig verschillende wijze naargelang de uitvinder hoofd- of handarbeider is. « Wanneer de hoofdarbeider een daad stelt uit eigen beweging, dan was hij hiertoe verplicht, en hij mag zich er niet op beroepen om de eigendom van zijn uitvinding op te vorderen, want de taak van de intellectueel is juist het doen van uitvindingen ».

Men kan omtrent die taak van mening verschillen, maar het aangehaald vonnis laat na aan te tonen enerzijds waarom die taak, eigen aan de persoonlijke hoedanigheid van de hoofdarbeider, niet tot zijn eigen voordeel zou kunnen dienen en, anderzijds, waaruit de stilzwijgende verzaking en dus de wilsuiting tot verzaking wordt afgeleid. Het stelt integendeel als beginsel dat elke intellectuele arbeider in dienst van anderen nooit de eigendom op zijn uitvindingen bezat en deze niet mag opvorderen.

Dit voorbeeld toont aan hoe behoedzaam de stilzwijgende verzaking moet worden gehanteerd.

408. — Vooreerst wordt zulke onbepaalde verzaking beperkt door de regels van de openbare orde. Men neemt voor kunstenaars aan dat zij hun toekomstige voortbrengselen *in globo* mogen afstaan aan derden, maar niet voor onbepaalde tijd. Dan nog gaat het om afstand onder bezwarende titel.

409. — Voor de werknemer in loondienst houden artikel 1780 B.W. en de wetten betreffende de arbeidsovereenkomst voor hand- en hoofdarbeiders begrenzing in van elke dienstbetrekking tot een beperkte tijd. Hij kan, zo geen vaste duur voor de arbeidsovereenkomst werd bepaald, door regelmatige opzegging, een einde stellen aan het contract. De werknemer kan derhalve geldig zijn toekomstige uitvindingen, tijdens de duur van zijn verbintenis gedaan, aan zijn werkgever afstaan, ook onder kostelozen titel. Maar zulke verzaking betekent een afwijking van de regel dat hij rechtstreeks de voordelen van zijn uitvinding voor zichzelf heeft verworven en moet dus blijken uit een duidelijke wilsuiting.

Dit geldt des te meer waar het gaat om de verzaking aan een recht dat behoort tot de grondrechten van de mens.

9. — Interpretatieregelen.

410. — Het is dan ook van zeer groot belang de normen voor de interpretatie te bepalen volgens dewelke zulke afstand of verzaking kan worden afgeleid.

Hierbij stelt zich de vraag naar welke rechtsregelen men zich moet schikken, deze van het intellectueel eigendomsrecht of deze van het verbintenissenrecht, of beide ?

Naar Telders leert (nr 98), zal de overdracht van toekomstige uitvindingen meestal voorkomen waar de uitvinder voor het doen van zijn uitvinding gebruik maakt van hem door een ander verschafte faciliteiten en of voor zijn arbeid, onafhankelijk van haar resultaat, een te voren vastgestelde beloning ontvangt. Terecht voegt hij hierbij dat : «bedoelde figuur zich kan voordoen krachtens een arbeidsovereenkomst, al zal zij daarmede geenszins geïdentificeerd mogen worden».

Met ander woorden blijven de overeenkomsten betreffende intellectueel recht onderscheiden van het arbeidsrecht. Men zal derhalve de bepalingen, voorwaarden en omstandigheden van de arbeidsovereenkomst moeten uitleggen met het oog op de vaststelling van een onbetwistbare overdracht van of verzaking aan intellectueel recht.

411. — Het is op grond van deze interpretatieregel dat het drieledig onderscheid van de uitvindingen in dienstbetrekking : 1° de ondernemingsuitvinding ; 2° de contractuele overgedragen uitvindingen, en 3° de uitvindingen, die enkel een stoffelijk verband met het bedrijf hebben, zijn waar belang vertoont (zie boven, nr 376).

412. — Voor de ondernemingsuitvinding werd reeds in de omschrijving ervan erop gewezen dat de aanduiding van een bepaalde uitvinder onmogelijk is omdat de uitvinding geleidelijk ontstaat uit de samenwerking van technici, die in het kader van ondernemingsopzoekingen, onder gezag en leiding van het bedrijfshoofd, biezonder zijn gelast met onderzoekingen om tot een uitvinding te komen.

De onbepaaldheid van oorsprong van de uitvinding doet tussen de onderzoekers, onderling, en tussen hen en de onderneming een feitelijk ondeelbare toestand ontstaan, waarin de wederzijdse bijdragen hun zelfstandigheid verliezen. Nochtans is er een collectieve uitvindingsprestatie aanwezig, die — zoals inzake toekenning van auteursrechten op een collectieve filmonderneming — kan worden beschouwd als op voorhand en wel bewust overgedragen in zijn geheel, aan de werkgever. Echter zal hiertegenover een duidelijk overeenstemmende en passende vergoeding moeten staan.

In zulk geval is de werkgever niet alleen de opdrachtgever, bedrijfsleider, informator, maar ook de bezorger van de geldelijke middelen, de betalende verwerver en de risicodragende persoon. Meestal zullen aanwerving, opdrachten en vergoedingen contractueel zijn vastgelegd.

413. — De individuele uitvindingen, in dienstverband gedaan, kunnen op verschillende wijzen aan de werkgever zijn overgedragen.

— A. Arbeid in een verhouding van ondergeschiktheid, kan uitdrukkelijk bedongen worden als gericht op uitvindingen, door een overeenkomst die onderzoek te dien einde oplegt, met studiemiddelen, archief, gegevens, laboratoria, werkhuizen, proeven en alle materiële en technische middelen van het bedrijf.

Ofwel is dan uitdrukkelijk de afstand van mogelijke, toekomstige uitvindingen in dit raam bij overeenkomst bepaald, ofwel laten de aard en de omstandigheden betreffende een uitdrukkelijk en welbepaalde uitvindingsbedrijvigheid, toe te besluiten dat de werknemer de vruchten van deze arbeid afstond. Men kan hieromtrent geen gelijkschakeling met de gewone uitlegging van de omvang van arbeidsprestaties van banale aard aanvaarden. Waar de gewone werkman de vruchten van zijn arbeid in het bedrijf laat, gaat het om doorlopende prestaties waarvan het gevolg zeker is en overeenstemt met een normaal loon, berekend naar de tijd. De arbeider weet vooraf waartoe hij zich verbindt en zijn verplichtingen zijn begrensd door zijn taak en bezoldiging.

414. — Nu behoren uitvindingsprestaties wel tot de verplichte taak van daartoe aangestelde werkkrachten, zolang zij tot geen uitvinding hebben geleid ; de werkgever geniet er de vruchten van in de loop van de uitvoering van het contract. Maar de uitvinding zelf is bij definitie een steeds verrassend feit, dat al of niet kan ontstaan, en na zeer korte of na zeer lange duur kan verwezenlijkt worden. Haar waarde kan klein of ontzaggelijk zijn, ongeacht de graad van vindingsvermogen. Zij kan van geringe betekenis zijn voor de werkgever zelf, maar een enorme waarde hebben voor anderen, volgens de middelen of de omvang van het bedrijf. Men staat hier dan voor zeer afwisselende risico's, zo voor werkgever als voor werknemer, en de uitvinding ontstaat niet door de arbeidsovereenkomst, maar ter gelegenheid ervan.

415. — Het is dan ook niet ten onrechte dat mr. Marcel Boutet (*Sur les œuvres de commande, Rev. intern. Dr. d'Auteur,* juli 1956) een parallel trekt tussen auteur en uitvinder in dienstbetrekking en een onderscheid maakt tussen de gewone dienstverhuring (*locatio operarum*), onder het gezag, leiding en toezicht van de werkgever, en de biezondere ondernemingsovereenkomst (*locatio operis*) die tot voorwerp heeft een schepping te verwezenlijken betreffende een aangewezen gebied. Alleen komt hier bovendien de stoffelijke bijdrage van de werkgever te pas.

416. — In het Italiaans recht, dat naast de dienstverhuring, niet alleen de ondernemingsovereenkomst (*contratto d'appalto*) maar ook de verbintenis kent van het autonoom volbrengen van een werk of het leveren van een dienst (*contratto d'opera*), ziet Riva di Sanseverino (*Dir. del lavoro,* éd. 1958, nr 167) in de uitvindingsprestatie een autonome bedrijvigheid, die aan de rechtsondergeschiktheid ontsnapt. Chr. Englert (*o.c.,* blz. 45) betwist deze zienswijze door te beweren dat de rechtsondergeschiktheid, alhoewel essentieel voor dienstverhuring, niet op zichzelf een contractueel verband uitmaakt. Zij zou slechts een gevolg zijn van het voorwerp van de arbeidsovereenkomst, waarin de arbeid als dusdanig werd bedongen, terwijl bij de *locatio operis* alleen het resultaat is bedongen. Deze opwerping is allesbehalve ter zake dienend, vermits de levering van arbeid doorlopend onder het gezag van de werkgever geschiedt en als dusdanig volstaat, ongeacht of deze al of niet tot uitvinding leidt. Het voorwerp van de arbeidsovereenkomst is wel de onderwerping van de arbeider aan het gezag van de werkgever, tot het leveren van arbeid ; de uitvinding is integendeel een spontaan en autonoom verschijnsel dat aan dwang ontsnapt.

417. — Men zal dan ook enkel van afstand van uitvindingen in uitdrukkelijke uitvindingsopdrachten kunnen spreken wanneer de feitelijke omstandigheden zulke afstand inhouden, b.v. door het bedrag van de bezoldiging of vergoeding, die de kansen van partijen omtrent de mogelijke uitvinding gelijk maakt.

418. — Het is om deze reden, dat de wet van 25 juli 1957 van de Duitse Bondsrepubliek, in art. 22 verbiedt bij dienstovereenkomst toekomstige uitvindingen af te staan en dat de Oostenrijkse wet van 2 juli 1925 de vergoeding, verschuldigd aan de uitvinder voor de afstand van zijn uitvinding, onafhankelijk stelt van het loon dat hem voor zijn werk werd verleend. De Nederlandse Octrooiwet van 7 november 1910 bepaalt eveneens (art. 10, 2) dat, wanneer de uitvinder niet geacht kan worden in het door hem genoten loon of in een biezondere vergoeding voor het verlies van octrooi, een overeenstemmend voordeel te ontvangen, de werkgever verplicht is hem een billijk bedrag toe te leggen, in verhouding met het geldelijk belang van de uitvinding en naar de omstandigheden waarin de uitvinding ontstond.

419. — B. De uitvindingen ontstaan in de loop van de arbeidsovereenkomst, zonder uitvindingsopdracht, maar bij toeval, afgestaan hetzij in de arbeidsovereenkomst, hetzij door een daaraan toegevoegde biezondere overeenkomst, stellen geen probleem, vermits hier het afstandsakkoord vaststaat als een biezondere overeenkomst.

420. — C. De uitvindingen, die noch met een uitvindingsopdracht, noch met een contract van afstand uitstaans hebben, maar zijn ontstaan tijdens de uitvoering van een taak, die gebeurlijk vindingrijkheid kan medebrengen.

Het is vooral deze laatste categorie uitvindingen, die aanleiding geeft tot uiteenlopende standpunten.

421. — Naar het hoger aangehaald vonnis (Rb. Brussel, 15 juni 1939) acht deze rechtbank de vindingrijkheid als noodzakelijk begrepen in elke intellectuele taak en wordt de uitvinding automatisch toegewezen aan de werkgever.

Er werd reeds op gewezen, dat deze stelling een willekeurig onderscheid maakt tussen hoofd- en handarbeiders, daar waar ook laatstgenoemden een uitvinding kunnen doen. Maar deze zienswijze breidt bovendien de arbeidsprestaties van de hoofdarbeiders uit buiten de grenzen van de werkelijk overeengekomen verplichtingen en kent geen tegenprestatie toe.

Men vergeet hierbij dat een arbeidsovereenkomst voor hoofdarbeiders — evenmin als een arbeidscontract voor handarbeiders — niet al de vermogens en de ganse persoonlijkheid van de werknemer opvordert en dat geen arbeid in abstracte zin wordt bedongen, maar wel bepaalde prestaties, in het raam van het bedrijf, onder leiding en gezag, tegen een overeenstemmend loon.

422. — De vergissing van de aangehaalde rechtspraak ligt erin een verkeerd postulaat voorop te stellen : het intellectueel karakter van het werk van een bediende (hoofdarbeider in loondienst) zou inhouden dat hierin ook uitvindingen begrepen zijn, die, samen met de vruchten van zijn dagelijks werk, aan de werkgever zouden toebehoren. Zulke stelling verloochent zowel de ware aard van een gewone arbeidsovereenkomst als de gewone

interpretatieregelen, die de wil van partijen laten opsporen. Een arbeidsovereenkomst houdt geen afstand in van de vruchten van a l de vermogens van de werknemer, maar enkel van deze die voor de werking van het bedrijf, z o a l s h e t i s, zijn bedongen. Het is evenmin voldoende zich te hechten aan de biezondere aard van de opgelegde, gewone bedrijvigheden om hieruit, ambtshalve, een verzaking van afstand van uitzonderlijke intellectuele rechten af te leiden. Meer nog dan andere rechten, moeten intellectuele rechten slechts als afgestaan worden beschouwd wanneer, in het d u i d e l i j k b e s e f v a n b e i d e p a r t i j e n, een biezondere overeenkomst hieromtrent bewezen is.

De feitelijke omstandigheid van de algemene intellectuele aard van de opgelegde taak, is niet toereikend, zo bovendien geen duidelijke wilsuiting tot afstand bestaat.

423. — Hierbij komt nog dat een arbeidsovereenkomst slechts bestaat en begrensd is door de j u r i d i s c h e o n d e r g e s c h i k t h e i d. Nu is deze macht die contractueel aan de werkgever wordt toegekend om een bepaalde taak *in concreto* en volgens opeenvolgende bevelen uit te oefenen, beperkt tot de feitelijke mogelijkheid van haar uitoefening. Al is het niet nodig, dat de werkgever steeds werkelijk de macht aanwendt, hij moet het vermogen hebben ze te kunnen gebruiken. Dit vermogen houdt op waar de grenzen van de overeengekomen taak worden overschreden. Een werkgever mag niet willekeurig de bedongen taak van de werknemer wijzigen of uitbreiden.

424. — Juist voor intellectuele bedrijvigheden, zelfs in het algemeen theoretisch raam van een opgelegde taak, houdt het gezag van de werkgever op wanneer de aard van zijn bevoegdheid in strijd komt met een bepaalde beroepskennis of met de eer van de werknemer. Dit zal telkens voorkomen wanneer de bediende voor zijn taak een biezondere kennis en bekwaamheid dient te bezitten.

Zo werd algemeen aanvaard dat apothekers of geneesheren wel ondergeschikt kunnen zijn aan het gezag van een niet-vakkundige, maar enkel wat de vorm en de uitgebreidheid van hun prestaties betreft maar niet wat de inhoud ervan aangaat. Geen ziekenhuisinstelling of eigenaar van een apotheek is bevoegd bevelen te geven inzake geneeskundige behandeling of farmaceutische bereidingswijze.

De geestelijke bewerking, die de uitvinding verwekt, is meer nog dan de vakkennis van gemonopoliseerde specialisten, autonoom. Zij ontsnapt bij essentie aan bevelen, zodat de u i t v i n d i n g s d a a d niet in arbeidsondergeschiktheid verricht wordt.

425. — In wezen is zelfs een overeenkomst betreffende uitvindingsonderzoek van dubbele aard : deze op een onderzoeksdienst, naar best vermogen en onder gezag en leiding volbracht, en deze van een bijkomend akkoord over de afstand van gebeurlijke uitvindingen, die uit het onderzoek k u n n e n ontstaan.

Het is derhalve uitgesloten dat de uitvindingsdaad het voorwerp van een arbeidsovereenkomst kan zijn.

426. — In het licht van deze stelling, moet de interpretatie van de wil van partijen, verbonden door een arbeidsovereenkomst, zonder uitdrukkelijke toekenning van de uitvindersrechten, zich niet beperken tot het nagaan van de aard van de bedongen prestaties en van de omstandigheden waarin zij worden volbracht en of zij gebeurlijk tot uitvinding kunnen leiden. Zulke vaststelling wijst enkel op een waarschijnlijkheid, die nog geen wil openbaart naast de bedongen en uitgevoerde prestaties ook de toevallige uitvindingen af te staan. De interpretatie van een afstandsovereenkomst moet dan ook steunen op de duidelijkheid van het besef en van de wil van de werknemer, om, naast de gewone arbeidsprestatie, waarvan de vruchten op zichzelf een verrijking vormen, ook de vruchten af te staan van zijn autonoom geesteswerk.

Laatstgenoemde vruchten zijn niet het natuurlijk gevolg van het werk waartoe hij zich heeft verbonden, maar een gevolg van een zelfstandige, afzonderlijke bedrijvigheid. Het heeft hieromtrent geen zin te beweren dat een werknemer aan zijn werkgever het voordeel van al zijn initiatieven en vermogens verschuldigd is. Zulke totale inlijving van de persoonlijkheid is tegen de openbare orde evenzeer als tegen het juiste begrip van de wettelijke grenzen van een verhuring van welbepaalde diensten.

427. — De uitlegging van de wil van partijen om niet-bedongen vruchten van arbeid aan de werkgever af te staan moet dus ondubbelzinnig zijn.

Een stilzwijgende afstand mag niet op vermoedens of waarschijnlijkheden berusten maar moet positief bewezen worden.

De rechtspraak blijkt zich hierbij weinig te hebben bekommerd om het nagaan van de meest doorslaggevende vorm van bewijs, bestaande in een, boven de bezoldiging voor alledaags werk, bedongen passende vaste vergoeding. Integendeel wordt in veel gevallen de eenvoudige confiscatie als regel gesteld en in andere gevallen een willekeurige afstand ten kostelozen titel zonder de plechtige verbintenis die voor andere goederen wel nodig is.

De rechtbank te Namen (28 juli 1924, *Ing. Cons.*, 1924, 195) achtte een uitvinding gemaakt door de bestuurder-beheerder van een onderneming, met de middelen, het personeel en de werktuigen van de fabriek, als begrepen in de grenzen van zijn « mandaat ». Deze verkeerde terminologie en toepassing van een rechtsbegrip, vreemd aan het onderwerp, wijst op een onbetwist verlangen zich niet te houden aan de strenge grenzen van de opgelegde dienstverplichtingen.

428. — Men vindt in de oudere Franse rechtspraak gelijkaardige pogingen terug om de oplossing van het probleem te herleiden tot begrippen van burgerlijk recht. Ook hier staat het beginsel vast dat de uitvinder recht heeft op zijn uitvinding (« *la propriété la plus sacrée* » zeggen de Boufflers en Mirabeau ; — « *Toute idée nouvelle dont la manifestation ou le développement peut devenir utile à la société, appartient privativement à celui qui l'a conçue et ce serait attaquer les droits de l'homme que de ne pas regarder une découverte industrielle comme la propriété de son auteur* » zegt het voorwoord van de wet van 1791). Nochtans werden afwijkingsgronden gezocht in het burgerlijk wetboek.

429. — De eerste deed een beroep op art. 1993 B.W., inzake lastgeving : « de lasthebber is aan de lastgever al de vruchten van zijn mandaat verschuldigd ».

Daargelaten het feit dat een lastgeving uitsluitend op rechtshandelingen slaat en in beginsel om niet gebeurt, zijn alle verrichtingen door de lasthebber gepleegd *ab initio* beschouwd als door de lastgever zelf verricht. Het mandaat verschilt bovendien

essentieel van de dienstverhuring door afwezigheid van rechtsondergeschiktheid (leiding, gezag en toezicht).

430. — Een tweede poging riep art. 1135 B.W. in, waardoor men zich in overeenkomsten verplicht tot al de natuurlijke gevolgen ervan. Dit is niets meer dan een interpretatieregel, die de grenzen van de aangegane verbintenissen afrondt tot hun normale en noodzakelijke aanhangsels, zoals zij te goeder trouw en in volle besef door beide partijen werden bedoeld. Natuurlijke gevolgen zijn, op verre na, niet alle gevolgen, maar enkel deze, die met de hoofdverbintenis een rechtstreeks en noodzakelijk verband houden. Men kan zich niet indenken, dat de bescheiden functie van Edison in een treinmaatschappij, verband hield met zijn uitvindingen van telefoon of gloeilamp.

431. — Tenslotte heeft men, wel zeer ongelukkig, een toevlucht gezocht tot art. 716 B.W. dat aan de vinder van een schat, op andermans erf, recht geeft op een helft van de vondst. Nu is dit het klassiek voorbeeld van onderscheid tussen vondst of ontdekking en uitvinding. De eerste brengen bestaande dingen aan het licht, terwijl de uitvinding bij definitie nieuw moet zijn. Bovendien geldt de vondst, naar art. 716 B.W., enkel wanneer zij toevallig en niet opzettelijk is. De toekenning van gelijke rechten is niets meer dan een billijkheidsregel, die aan de vinder een vergoeding geeft omdat hij een verloren voorwerp ontdekte, tot verrijking van de eigenaar van het erf, deze laatste de helft van het voordeel latend op grond van een vermoeden van rechtsopvolging op een goed dat bij het onroerend door natrekking behoort.

432. — Al deze oplossingen zijn onrechtskundig en willekeurig.

De Engelse rechtspraak, alhoewel eveneens uitgaande van het beginsel dat de uitvinding aan de uitvinder toebehoort, riep inzake dienstovereenkomsten, het begrip in van de morele verplichtingen van de werknemer tegenover de werkgever.

Waar te onzent deze morele verplichtingen zich beperken tot wederzijdse eerbied, gehoorzaamheid en het bewaren van de toevertrouwde fabrieksgeheimen, reiken zij in Brits recht (en ook ten dele in het Duitse) verder, op grond van een traditionele band van trouw, vertrouwen en solidariteit, uitgedrukt door het *trusteeship*.

De loontrekkende, die een uitvinding in dienstverband maakt, binnen het raam van de bedongen taak, uren en dienstverplichtingen, met materiaal van de werkgever, wordt geacht de *trustee* (of vertrouwensman) van de werkgever te zijn geweest en de uitvinding als te zijnen behoeve gedaan, te hebben afgestaan.

Dit is enkel een vermoeden dat kan weerlegd worden door een tegenstrijdige akte of dat vernietigd kan worden door een verzaking door de werkgever. Het is tenslotte enkel een omkering van de bewijslast.

Nochtans, wegens de bestendigheid van de morele verplichtingen en van het *trusteeship*, ook na het einde van de arbeidsovereenkomst, zou de werknemer door zulk vermoeden van zijn natuurlijke vrijheid beroofd worden.

De grens van geldigheid van een afstand van uitvinding of octrooi op grond van het *trusteeship* ligt dan ook in de *liberty of trade*, die niet onbeperkt mag worden ingekort. De rechtspraak is hieromtrent onzeker en meermaals werd de verplichting tot overdracht uitgebreid tot uitvindingen ontstaan na het einde van de overeenkomst.

Deze opvattingen scheppen het vermoeden *juris tantum* dat de dienstovereenkomst aan de werkgever de beschikking over uitvindingen en octrooien van bezoldigden verleent.

433. — Er dient echter op gewezen dat niet duidelijk de algehele overdracht wordt beoogd maar meer de verplichtingen van de werknemer zijn uitvindingen bekend te maken en aan te bieden en zich te onthouden ze aan te wenden tot schade van zijn werknemer.

Samenvattend kan men de uitspraak van de rechter Farnwell (*Adamson, Kenworthy*, 1931, 49, *R.P.C.*, 57, citaat Chr. Englert: *Invention faite par l'employé dans*

l'entreprise privée, Basel, 1960, blz. 102) vermelden : « Ik denk dat het duidelijk is uitgemaakt dat een uitvinding gemaakt door een persoon in dienst van een ander niet noodzakelijk de eigendom is van de werkgever; het is in elk geval een vraag die moet opgelost worden volgens de biezondere feiten van de dienstneming en de omstandigheden in dewelke de uitvinding ontstond. Ik wens mijzelf te behoeden tegen het feit dat ik zou beweren dat iedere uitvinding gemaakt door een persoon, zelfs indien hij een tekenaar is in een firma van mechanische constructie, noodzakelijk aan de firma toebehoort. Ik stel dit geen ogenblik voorop ».

434. — Men kan bij de Engelse opvattingen van goede trouw geneigd zijn in eigen recht, een gelijkaardige toepassing te vinden in de wettelijke verplichting van de loontrekkende de fabrieksgeheimen van de onderneming te bewaren ook na het einde van de dienstovereenkomst.

Fabrieksgeheimen zijn niet noodzakelijk uitvindingen ; zij kunnen ontstaan uit zuiver toeval, zonder tussenkomst van de menselijke geest, zij kunnen behoren aan meerdere ondernemingen, zich beperken tot een handigheid, een *know-how* of tot een zuiver natuurlijk verschijnsel. Maar zij kunnen ook het karakter van ware uitvindingen dragen.

De verplichting tot geheimhouding van deze fabrieksgeheimen steunt echter op de zedelijke regel die verbiedt misbruik te maken van gegevens die enkel werden toevertrouwd met het oog op de te volbrengen taak. Het is de schending van het verleend vertrouwen die niet alleen een contractuele fout uitmaakt, maar bovendien bij kwaadwillige mededeling aan derden, strafrechterlijk wordt beteugeld omdat de openbare orde betrokken is bij moedwillige inbreuk op een verleend vertrouwen.

Dit houdt in dat de plicht slechts bestaat ten opzichte van datgene dat door de werkgever aan de werknemer werkelijk werd toevertrouwd.

De werknemer die zelf een uitvinding betreffend fabricatiegeheim (dit begrip verschilt van het fabrieksgeheim dat een reeds verworven waarde uitmaakt), zou ontwerpen, ontvangt dit niet in vertrouwen uit handen van de werkgever maar uit zichzelf.

Bij gebreke van uitdrukkelijk beding van afstand zal hij geen schending van zijn plichten begaan door zijn geheim voor zichzelf te bewaren.

435. — Hier komt dan echter een andere mogelijkheid opdagen bestaande in de vatbaarheid van de uitvinding om te worden omgezet in octrooi en in daden van beschikking op het octrooi. De aanvraag tot octrooi brengt publicatie mede van het geheim en deze publicatie kan nadelig zijn voor de gang van zaken van de werkgever. De beschikking van het octrooi kan derden, mededingers van de werkgever, een voordeel bezorgen. De plicht die de werknemer heeft door zijn, zelfs autonome bedrijvigheid, geen schade te verwekken aan het bedrijf waar hij werkzaam is, heeft enkel voor gevolg dat hij wegens de bedrijfssolidariteit, en niet wegens een plicht van geheimhouding, zijn uitvinding in de eerste plaats aan de werkgever zal bekend maken en hem een voorrang verlenen bij de verwerving ervan in eigendom of gebruik tegen billijke vergoeding. Weigert de werkgever hierop in te gaan dan beschikt de uitvinder vrij over zijn geheim.

436. — Waar dan ook het hof van beroep te Brussel (28 april 1933, *P.P.*, 1933, 256) een overigens overbodig schriftelijk beding van geheimhouding van werktuigen en werkwijzen van fabricatie, uitlegt als een afstand van eigen uitvindingen van de werknemer, overschrijdt het duidelijk de grenzen van juiste interpretatie. Het bijkomend verbod om gedurende vijf jaar na het einde van de overeenkomst niet bij mededingers te werken, en dit tegen vergoeding, slaat niet op het recht eigen uitvindingen te doen. Evenmin gold het feit dat de 20 jaar ervaring in het bedrijf hem in staat stelden tot het doen van een uitvinding.

437. — Voor een ingenieur-diensthoofd, maakte het hof van beroep te Luik (16 febr. 1931, *Ing. Cons.*, 1932, 66) een onderscheid tussen verbeteringen van bestaande werkwijzen, als gevolg van opzoekingen naar deze verbetering of naar verlaging van kostprijzen, met de middelen en de medewerking van de werkgever, en belangrijke uitvindingen, van grote nijverheidswaarde, welke slechts een verband hadden met de taken waarvoor de ingenieur werd bezoldigd. Naar dit arrest hebben zelfs de levering van werktuigen en kapitaal door de werkgever en het belangrijk deel genomen door de bediende bij het opstellen van de beschrijving van de uitvinding, vóór een aanvraag tot octrooi buiten zijn weten gepleegd, geen verzaking aan uitvindersrechten voor gevolg.

Dit arrest wijst, vooral om redenen van billijkheid, op een verschil tussen kleine en grote uitvindingen, waar dit verschil uiteindelijk alleen dient te berusten op de normale taak van de bezoldigde, waarin voor de handliggende en niet vindingrijke verbeteringen begrepen zijn en op de uitzonderlijke uitvindingsprestaties. Het verwerpt het vermoeden of de stilzwijgendheid van de verzaking gesteund op de hoedanigheid van de loontrekkende, op de bijdragen van de werkgever en op argeloze medewerking bij het opstellen van het voorwerp van octrooi en betekent in die zin een stap in de richting van een interpretatie die vóór alles de ware wil van partijen eerbiedigt.

Men mag dan ook besluiten, dat de interpretatie van een stilzwijgende overdracht van uitvindingsrechten, naar de geest van het intellectueel recht moet geschieden en niet naar een willekeurige uitbreiding van de verplichtingen, eigen aan arbeids- of dienstovereenkomsten.

De oogmerken van deze twee rechtshandelingen verschillen. De verhuring van diensten bakent de arbeidsverplichtingen van de werknemer en het gezagsgebied van de werkgever af, binnen een welbepaalde bedrijfskring. De afstand van uitvindingen daarentegen slaat op de overdracht van een zakelijk goed en moet de overeenkomst van de partijen over het voorwerp en over de prijs inhouden.

438. — Het beginsel van deze scheiding tussen beide gebieden werd voortreffelijk vastgelegd in een cassatiearrest (19 febr. 1914, *Pas.*, 1914, I, 112) volgens hetwelk een arbeidsovereenkomst geen vermenging verwekt tussen de persoonlijkheid van werkgever en werknemer. De werkgever is een derde ten opzichte van zijn werknemer, wanneer hij autonoom optreedt en nl. in volle vrijheid zijn bedrijf uitbaat met alle middelen die hij het best geschikt acht.

Maar in tegenspraak met dit beginsel, besluit voormeld arrest dat de werkgever de uitvindingen van zijn aangestelden als oorspronkelijk recht zou bezitten, waar nochtans de autonome bedrijvigheid van de werknemer eveneens persoonlijk blijft.

439. — De verplichting van de werknemer, zich tenvolle in te zetten voor zijn taak, met alles wat de aard van de overeenkomst als dusdanig inhoudt, betekent geen afstand van zijn persoonlijkheid. Waar hij zijn taak gewetensvol, met ijver, initiatief en goede trouw uitvoert voldoet hij aan zijn verplichtingen. Maar hij behoudt het recht, naast die taak, zijn begaafd-

heden aan te wenden tot verwezenlijkingen voor dewelke hij noch aangeworven, noch bezoldigd, noch vergoed werd.

Vermenging van personaliteit bestaat evenmin te zijnen opzichte en hij verbond zich enkel tot levering van bepaalde dienst. Het volstaat niet het feitelijk verband in te roepen, dat kan bestaan tussen zijn uitvinding en de aard of belangen van de onderneming, om voor te houden dat hij tot deelgenoot dezer zou zijn verheven en zijn ganse persoonlijkheid aan het bedrijf zou hebben opgeofferd. Zulke eenzijdige zienswijze strookt niet met de overeengekomen verplichtingen, miskent de wil van partijen, geeft aan het meesterschap een willekeurig totalitair karakter en betekent de erkenning van een onrechtmatige verrijking.

10. — Vergoeding.

440. — Naast de omschrijving van de taak van de werknemer kunnen zich ook andere omstandigheden voordoen waaruit niet zozeer de rechten van de werkgever op de uitvindingen van zijn aangestelden, maar eerder zijn belangen die er in verband mede staan tot uiting komen. Dit zal het geval zijn wanneer de werkgever de uitvinding heeft bevorderd door geestelijke of materiële bijstand.

Zo kan de aanleiding van uitvindingen bestaan in een bepaalde bezorgdheid of een wens van de werkgever zekere technische problemen te zien oplossen, voor dewelke geen opdracht werd gegeven, maar enkel wenken of richtlijnen.

Een probleem stellen kan zeer breed geschieden (verfijning van produktie, besparing) het kan ook technisch en scherp voorkomen, maar biedt daarom de te vinden oplossing niet. Niettemin is het mogelijk dat een onderneming proeven en materiaal heeft verzameld om empirisch tot betere uitslagen te komen en dan is dit vooronderzoek bevorderend voor een verdere stap.

De onderneming kan ook de werknemer in de gelegenheid stellen onderzoekingen te doen door het verschaffen van vrije tijd, documentatie, laboratoriewerktuigen of geld. De machtigste materiële middelen verwekken geen uitvindingen maar kunnen ze soms bevorderen, daar waar b.v. documentatie of proefondervindelijk onderzoek uitgebreide en kostelijke investeringen eisen.

In zulk geval wordt niet het lot van de uitvinding als geestesgoed gewijzigd, maar ontstaan er geldelijke aanspraken op de materiële voordelen die er kunnen uit voortvloeien en die aan de stoffelijke medewerker toekomen in de mate waarin zijn steun opofferingen heeft gevergd.

441. — Dit leidt dan tot het laatste vraagstuk dat niet de toekenning van een intellectueel recht betreft maar de rechtmatige toewijzing van de voordelen ervan.

Contractueel afgestane uitvindingen in dienstbetrekking stellen geen probleem ; dienstuitvindingen die impliciet zouden begrepen zijn in de arbeids-

verplichtingen vergen niet alleen een interpretatie maar samen hiermede de beoordeling van hun rechtmatige vergoeding.

442. — De Nederlandse octrooiwet (7 nov. 1910), geeft alleen een regeling voor de in dienstbetrekking gedane uitvinding, voor zover de werknemer-uitvinder een betrekking bekleedt, waarvan de aard medebrengt dat hij zijn biezondere kennis aanwendt tot het doen van uitvindingen van dezelfde soort als die, waarop de octrooiaanvraag betrekking heeft. In dat geval heeft de werkgever aanspraak op octrooi (impliciete afstand). De arbeider-uitvinder dient echter vergoed te worden voor het gemis aan octrooi. Wanneer, aldus deze wet, in zodanig geval de uitvinder niet geacht kan worden in het door hem genoten loon of in een biezondere door hem te ontvangen uitkering vergoeding te vinden voor het gemis aan octrooi, is de werkgever verplicht hem een, in verbond met het geldelijk belang der uitvinding en met de omstandigheid waaronder zij plaats had, billijk bedrag toe te leggen (art. 10 ; — Telders, *Nederlands Octrooirecht,* nrs 98 en volg.).

443. — Zelfs bij ontstentenis in het Belgisch recht van een gelijkaardige wettekst is het duidelijk dat ook te onzent de stilzwijgend begrepen afstand zal moeten gepaard gaan met een passende beloning. De Nederlandse wet laat terecht uitschijnen dat een werknemer die in de uitvindingsbedrijvigheid is opgenomen, hierin een dubbele taak vervult : een zuiver technische in het bereik van ieder vakman van zijn slag en, bij gelegenheid, een uitvindende, bij definitie buiten het bereik van de doorsnee vakman.

Is er geen vindingrijkheid normaal en noodzakelijk verbonden aan de bedongen arbeidsprestaties, dan zijn de rollen omgekeerd en blijft de werknemer-uitvinder eigenaar van zijn uitvinding. Maar dan is het mogelijk dat hij billijkhedshalve niet alléén de voordelen van zijn uitvinding zal genieten. Hij kan immers geholpen of bijgestaan zijn door zijn werkgever en dan komt het rechtvaardig voor dat hij de werkgever vergoedt voor zijn bijdrage.

Zulke berekening stemt vrijwel overeen met de werkelijke kosten en de waarde van de materiële hulp die de werkgever zich getroostte.

444. — Hier komt echter nog een ander aspekt, ingeval de uitvinding rechtstreeks de belangen van het bedrijf waar de uitvinder werkzaam is, kan beïnvloeden.

Het Engels vertrouwensbegrip zal, op dit punt althans, ook te onzent gelden in de beperkte zin dat de loontrekkende tijdens zijn dienstovereenkomst zijn werkgever geen schade mag berokkenen, b.v. door een vrije uitvinding, liggend in het bedrijfsgebied van zijn onderneming, aan een mededinger ter hand te doen.

445. — Verschillende oplossingen werden hiervoor bedacht. De slechtste hiervan is deze van de meest recente Franse rechtspraak die uitloopt op de toekenning van een recht van medeëigendom. Juridisch is deze stelling onhoudbaar en practisch leidt zij tot grote bezwaren. De verplichting van de werknemer is enkel zich ervan te onthouden schade te berokkenen aan zijn werkgever.

Het is dan veel oordeelkundiger de wettelijke oplossing van veel landen te verkiezen waardoor de werkgever van een vrije uitvinding liggend in het gebied van het bedrijf, tot plicht heeft deze aan zijn werkgever bekend te maken en hem een voorrang van gehele of gedeeltelijke verwerving toe

te staan. Het komt minder rechtvaardig voor een volledige afstand te voorzien omdat hierdoor niet alleen de eigen industriële uitbating kan worden gebaat maar ook de speculatieve behandeling door verdere afstand aan derden in zijn geheel of onder licentievormen.

Beter is de oplossing wanneer de werkgever al of niet uitsluitende licentie bekomt, mits passende vergoeding, omdat alsdan elke schade voor hem verdwijnt.

446. — Ingevolge de wet van 25 juli 1957 heeft de Duitse Bondsrepubliek op 20 juli 1959 een uitgebreide verordening uitgevaardigd betreffende de richtlijnen voor de vergoeding van arbeidnemersuitvindingen in private dienst. Het stelsel ervan is, hoe mathematisch en ingewikkeld ook, vrijwel zeer logisch en billijk.

De buitenlandse wetgeving betreffende uitvindingen in dienstbetrekking is zeer uitgebreid en vertoont merkelijke verschillen, maar de gemeenschappelijke kenmerken ervan betreffen de oorspronkelijke toeëigening van de uitvinding door de uitvinder, met wisselende regelingen voor de overdracht ervan en de vergoeding.

447. — Het komt wenselijk voor, niet alleen in Belgisch recht, maar op internationaal vlak eenvormige en billijke beginselbepalingen te zien aanvaarden die de rechten van uitvinders in dienstverband beschermen.

Hiervoor zouden *de lege ferenda* als grondregelen dienen aanvaard te worden :

1° het beginsel van de toekenning van de uitvinding aan de uitvinder ;

2° alleszins het recht op vaderschap en naamgeving ;

3° de beperking van overdracht aan de werkgever, als uitzondering op de regel, door vastlegging van de grenzen ervan wat inhoud en duur betreft in een duidelijke overeenkomst, liefst na het ontstaan van de uitvinding ;

4° de onderwerping van de bepalingen tot bescherming van de uitvindersrechten van de werknemer en tot vaststelling van zijn biezondere rechtmatige vergoeding, aan de gebiedende bepalingen van het arbeidsrecht.

HOOFDSTUK III

Bescherming na octrooiverlening

AFDELING I. — *Vorderingen tegen namaking.*

§ 1. — Begrip.

448. — Naast de eigendoms-, beschikkings- en gebruiksrechten, voortvloeiend uit het octrooi, meestal als positieve rechten betiteld, staan de negatieve vrijwarings- en verbodsrechten.

Deze laatste beperken zich niet enkel tot de vordering tegen namaking.

Daargelaten dat het bezit van het economisch goed van de uitvinding, buiten de octrooi-wet om, rechtsbescherming bekomt tegen onrechtmatige ontvreemding (terugvordering of schadevergoeding en eventueel subrogatie in het door de ontvreemder bekomen octrooirecht), staan er nog gemeenrechtelijke vorderingen ten dienste om inbreuken op het beschikkingsrecht over het octrooi te beteugelen zoals b.v. schadevergoeding voor wederrechtelijk inroepen of verhandelen van andermans octrooititel. Eindelijk kan, bij afwezigheid van daden van namaking, de nietigverklaring worden gevorderd van tegengestelde octrooien, aangetast door essentiële gebreken. Zulke vordering stelt de prejudiciele vraag wie van beide partijen een rechtsgeldige titel bezit en geroepen is later verbodsbepalingen op te leggen.

Het is dan ook terecht dat de rechtbank te Oudenaarde, (18 juli 1892, *P.P.*, 1893, 1527) vooropstelde dat: « om de vordering in namaking te beoordelen, het past vooraf te weten of de verweerders de geldigheid van het ingeroepen octrooi erkennen of betwisten » (zie ook *P.B., Brevets,* nrs 8-13).

449. — De vordering tegen namaking als uitoefening van een verbodsmacht vormt slechts een deel van de octrooibescherming. Zij is daarenboven, naar de bewoordingen van arrtikel 4 b, gericht op wel bepaalde inbreuken op de uitsluitende uitbatingsrechten en n.l. « op de vervaardiging van producten, de aanwending van in het octrooi begrepen middelen, hetzij door het in het bezit houden, verkopen, te koop uitstallen, of het invoeren op Belgisch grondgebied van een of meer nagemaakte voorwerpen.

Naast deze opsomming kan men tal van benuttigings- of uitbatings-

vormen bedenken, zoals de verkoop van een octrooi, dat men niet bezit of het toestaan van een vergunning op een octrooi waarop men geen rechten heeft.

450. — Is de opsomming van artikel 4 b limitatief ?

Het antwoord op deze vraag is van het grootste belang om de geldigheid van vorderingen tegen namaking te beoordelen.

Moest men van mening zijn dat de wet enkel als voorbeeld de biezonderste aantastingen op het octrooimonopolie heeft vermeld, dan zou de rechtspraak ook vorderingen mogen ontvangen gericht tegen niet vermelde daden, zoals bijvoorbeeld de lening of de verhuring van voorwerpen van octrooi, die noch door de uitlener, noch door de verhuurder werden nagemaakt.

451. — De vraag of deze opsomming in Belgisch recht limitatief is, stelt zich te onzent in andere omstandigheden dan in die landen (o.a. Nederland, Duitsland, Zwitserland en Frankrijk) waar de daden van namaking door de wet bepaald, tevens tot grondslag dienen van een strafvordering en als dusdanig, volgens de regelen van het strafrecht, limitatief zijn.

Onze wet voorziet alleen, als rechtstreekse beteugeling, een burgerlijke sanctie. Het karakter hiervan wordt niet gewijzigd door de uitzonderlijke toekenning aan het slachtoffer van de namaking, van de verbeurdverklaarde werktuigen of voorwerpen van namaking bij wijze van vergoeding.

Dit heeft niet belet dat de rechtsleer het onderscheid van de Franse terminologie overnam tussen principale en secundaire namaking. Dit onderscheid is in Frankrijk gewettigd door een verschil in de toepassing van de straf. De wederrechtelijke vervaardiging van geoctrooieerde voorwerpen of de aanwending van geoctrooieerde middelen zijn in dit land altijd strafbaar en heten principale namaking. Integendeel zijn het bezit, de verkoop, de koopuitstalling of de invoer in het land van nagemaakte voorwerpen slechts strafbaar wanneer zij wetens en willens werden gepleegd ; zij zijn secondaire namakingen (art. 40 en 41, wet van 5 juli 1844).

452. — Het artikel 4 b van de Belgische wet brengt echter deze categorieën samen in éénzelfde tekst en voorziet voor beide het enig onderscheid tussen wetens en willens gepleegde namaking, die ter herstelling van de schade verbeurdverklaring voor gevolg heeft van de werktuigen of voorwerpen van namaking, terwijl de daden te goeder trouw gepleegd, buiten de schadeloosstellingen, enkel een verbod uitlokken op straf van verbeurdverklaring, verder nagemaakte voorwerpen voor handelsdoeleinden te gebruiken of verder geoctrooieerde voorwerpen na te maken.

Het onderscheid tussen hoofdnamaking en ondergeschikte namaking heeft derhalve in onze rechtstaal slechts een aanduidende en didactische betekenis.

453. — Men kan dan ook niet besluiten dat zo ons artikel 4 b de opsomming van de artikelen 40 en 41 van de Franse octrooiwet heeft overgenomen hieraan noodzakelijk hetzelfde limitatief karakter werd gegeven.

Tillière (109) en Blanc (613) waren integendeel van oordeel dat art. 4 b slechts een aanwijzend karakter heeft.

André (nr 1227) en Picard en Olin (nr 55) delen die mening niet en achten de verbodsnorm van artikel 4 b limitatief omdat zij een beperking inhoudt van de vrijheid van bedrijf, die van gemeen recht is. Als afwijking op deze regel zou het verbod van namaking in enge zin dienen te worden gelezen.

Borginon (*Nov.*, nr 5) is eerder van oordeel dat de opsomming van artikel 4 b beperkend is omdat het in zijn vervolg onder artikel 5 een verbeurdverklaring voor gevolg kan hebben en dat zulke burgerlijke sanctie niet vatbaar is voor uitbreiding. Maar deze verbeurdverklaring slaat niet op daden te goeder trouw, zodat men uit het enkel geval van kwade trouw geen gevolgtrekking kan maken nopens het limitatief karakter van artikel 4 b in zijn geheel.

Het argument geput uit het uitzonderlijk karakter van het octrooi-alleenrecht, afwijkend van de gewone norm van vrijheid van bedrijf, verzet zich niet tegen de volle bescherming van dit exclusief recht, ook naast de inbreuken als namaking vermeld. Het is bovendien onjuist in volstrekte zin het octrooi-alleenrecht te beschouwen als een uitzondering op de vrijheid van bedrijf zonder in acht te nemen dat het tevens een ordening van ieders vrijheid van bedrijf inhoudt door aan elkeen toe te kennen wat hem toekomt.

Door het feit dat de opgesomde daden van namaking slechts een deel van de mogelijkheden spruitend uit een octrooi dekken zou men met reden kunnen aanvaarden dat de tekst enkel exemplatief is. Maar zulke lezing zou stuiten op het zeer ernstig bezwaar bestaande in het feit dat de O.W. dient beschouwd te worden als een gesloten statuut.

De octrooihouder, door zijn aanvraag en aanspraken in te dienen, vermag niets meer te bekomen dan hetgeen hem in de tijd, in de ruimte en in de omvang van zijn rechten door de wet wordt toegezegd ; deze wet is een vergelijk tussen privaat en openbaar belang en geldt als enige grondslag van de rechten geschapen door het octrooi.

De octrooihouder aanvaardt het wettelijk statuut zoals het is, met de begrenzingen of beperkingen die eraan gehecht zijn zodat het limitatief karakter van artikel 4 b spruit uit de forfaitaire aard van de octrooiwet. De houder heeft zich aan het wettelijk statuut onderworpen door een oneigenlijke verbintenis en kan geen hogere rechten inroepen dan deze die hem *in terminis* zijn toegezegd.

454. — Het praktisch belang van deze discussie is overigens gering omdat eenparig wordt aanvaard dat de wettelijke opsomming de grote meerderheid van de mogelijke inbreuken dekt. De voorbeelden gegeven door de rechtsleer van feiten die niet begrepen zijn onder artikel 4 b, slaan ten andere niet op daden van eigenlijke namaking, maar op zijdelingse voordelen die er voor derden uit ontstaan, zodat de eigenlijke dader kan worden aangesproken.

Zo is degene die, zonder zelf te vervaardigen of in te voeren, aan derden een nagemaakt voorwerp zelfs met winstbejag in huur geeft, geen namaker, de namaker zelf kan worden opgezocht.

Evenmin zouden de tussenpersonen tussen koper en verkoper van een nagemaakt voorwerp alsmede alwie bij de namaking betrokken zou zijn zonder de daden voorzien door artikel 4 b te hebben gesteld, namakers zijn (*P.B.*, nr 41).

455. — De voorbeelden verder door de *P.B.* gegeven slaan op de wederrechtelijke toeëigening van de naam van een geoctrooieerd voorwerp of op de valse vermelding van een samenstelling gelijk aan deze van het geoctrooieerd voorwerp en ten slotte op het nemen van een identiek octrooi, zonder tot uitbating over te gaan. Wat het laatste punt betreft werd reeds gewezen op het beperkt gebied van de bescherming tegen namaking, waarin niet begrepen is de toeëigening van het octrooirecht zelf ; hier geldt de vordering tot nietigverklaring op grond van voorrang of tot schadevergoeding wegens onrechtmatige toeëigening.

De bescherming van de naam of van de samenstellingsopgave van het geoctrooieerd voorwerp vallen beide onder toepassing van de wet op de onrechtmatige mededinging of onder artikel 1382 B.W.

Desgevallend kan de naam ook beschermd worden onder de vorm van een merk.

Anders ware het gesteld met de toeëigening van het vaderschap op de geoctrooieerde uitvinding, door er bedrieglijk de naam van een niet-uitvinder aan te geven. Dit zou op zichzelf geen namaking zijn maar een inbreuk op het moreel uitvindersrecht.

§ 2. — Inhoud van de namakingsvordering.

456. — Het hoofdvoorwerp van de vordering tegen namaking is een verbod te horen uitspreken door de rechtbank nog verder namaking te plegen.

Ten opzichte van degenen die te goeder trouw handelen wordt dit verbod opgelegd op straf van verbeurdverklaring van de nagemaakte voorwerpen, en de werktuigen of gereedschappen die tot de namaking waren bestemd ; deze verbeurdverklaring zet zich om in de betaling van de waarde van bedoelde voorwerpen zo deze niet teruggevonden worden.

Voor de namaker te kwader trouw wordt de onmiddellijke verbeurdverklaring uitgesproken van de vervaardigde of aangewende voorwerpen.

In geval van goede trouw gaat het om een verbodsvonnis voorzien van een burgerlijke sanctie bij niet-naleving, en in geval van kwade trouw wordt een *restitutio in integrum* uitgesproken door aan de octrooihouder alles toe te kennen wat uit de namakingsdaad ontstond of er rechtstreeks toe diende, als waren de namakingsvoordelen door de titularis zelf verworven.

457. — Bovendien kan in beide gevallen een schadevergoeding met intrest worden toegestaan.

Hieruit blijkt duidelijk dat de namakingsvordering niet eenvoudigweg een schadevergoeding wegens onrechtmatige daad beoogt. Zij vormt een zelfstandige vordering gesteund op het exclusief recht van de octrooihouder.

De inbreuken op dit recht worden niet beoordeeld op grond van een abstracte verantwoordelijkheid van de goede huisvader, maar op de rechtstreekse schending van het burgerlijk recht door de octrooiwet geschapen.

Daarom is het een prejudiciële vraag bij het onderzoek van een namakingsvordering, vooreerst te weten of de verweerders het bestaan en de geldigheid van het ingeroepen octrooi erkennen of betwisten (Rb. Oudenaarde, 18 juli 1892, *P.P.*, 1893, 1527 ; — *P.B., Brevets,* nrs 8-13).

458. — Het verschil tussen goede en kwade trouw ligt dus niet in de verbodsnorm op straf van verbeurdverklaring voor verdere namaking en met toekenning van eventuele schadevergoeding, maar in de sanctie die voor de kwade trouw bovendien de onmiddellijke verbeurdverklaring van de voorwerpen van gepleegde namaking voorziet.

459. — De enige uitzondering hieromtrent is deze bepaald door de wet van 11 oktober 1919 voor daden gebeurd tussen 31 juli 1914 en 31 december 1918.

460. — De verbeurdverklaring kan zich omzetten in geldelijke vergoeding tot beloop van de prijs van de reeds verkochte of vervreemde voorwerpen.

Deze burgerlijke sanctie neemt niet als maatstaf de omvang van de geleden stoffelijke schade, maar stemt overeen met de herstelling van de benadeelde partij in de oorspronkelijke toestand, door hem alles toe te kennen wat uit de wederrechtelijke miskenning van zijn octrooirecht is voortgevloeid, en dat moet geacht worden hem vanaf de dag van zijn octrooi ten volle te hebben toebehoord.

De omzetting in geld van de verkochte of vervreemde voorwerpen kan ook de louter stoffelijke schade overtreffen door hierin investeringen en arbeid te begrijpen die de octrooihouder niet deed of leverde. Deze sanctie kan vergeleken worden met deze opgelegd aan overtreders van de tolwet, en waardoor gesmokkelde waren die niet werden aangeslagen of teruggevonden, in geld moeten worden betaald, ten titel van verbeurdverklaring wanneer hun wederrechtelijke in- of uitvoer is bewezen.

§ 3. — Bestaan van een fout.

461. — Door de vraag te stellen of daden van namaking noodzakelijk een fout veronderstellen wordt opnieuw het verband tussen de namakingsvordering en de vordering gevestigd door artikel 1382 B.W. ter sprake gebracht.

Edmond Picard verdedigde aanvankelijk de stelling dat een zelfstandig octrooirecht gerust kon vervangen worden door een algemeen beroep op artikel 1382 B.W. (*Rev. dr. intern. et de législ. comp.*, 1872, 391). Hij kwam hier later op terug door de zelfstandige categorie van intellectuele rechten met klem te verdedigen.

Al kan men in het historisch perspectief de wetten op de intellectuele rechten beschouwen als een aanvulling van het algemeen recht vervat in artikel 1382 B.W., toch kan men hier bezwaarlijk uit afleiden dat het

octrooirecht « een afgescheiden provincie is van het uitgebreid gebied beheerst door artikel 1382 B.W. » (Borginon, *Nor.*, Tw. *Contrefaçon,* nr. 72).

Deze laatste conclusie verwart zoals hoger gezegd twee gebieden : dit van de aard van het recht zelf en dit van de beschikbare vorderingen.

462. — Het biezonder octrooistatuut heeft niet tot doel een zelfs specifieke schade te vergoeden, maar wel door de omschrijving en toekenning van exclusieve rechten het algemeen belang te dienen. Het auteursrecht wordt wettelijk erkend en tevens als exclusiviteit begrensd om aan de maatschappij haar rechtmatig deel in de cultuur te verzekeren. Het merkenrecht vrijwaart niet alleen de belangen van de voortbrenger, maar ook deze van de verbruiker. De schadevergoeding beslaat slechts een bijkomend deel van deze biezondere statuten.

463. — Integendeel is het juist dat de algemene vordering van artikel 1382 B.W. in de vorderingen van de eigenlijke intellectuele rechten meer bepaalde vormen van herstel van schade vindt, die grotendeels op hetzelfde begrip zijn gesteund. Maar, zoals hoger werd betoogd, dekken deze vorderingen niet alle mogelijke aantastingen van verworvenheden en omvatten de biezondere statuten op intellectuele eigendom ook rechten en vorderingen die niet tot het enkel schade-begrip te herleiden zijn.

Borginon (*l.c.*) houdt voor dat het oneigenlijk misdrijf voorzien door artikel 1382 B.W. als het ware een onbenoemd karakter heeft, terwijl de O.W. door haar omschrijving van de erin bepaalde exclusiviteitsrechten, aan de onrechtmatige daad een specifiek karakter geeft.

Het bewijs van de schuld verondersteld door artikel 1382 B.W. zou aldus *ipso facto* voortvloeien uit de enkele miskenning door de dader van een privatief recht. Op grond van deze zienswijze zou de vordering wegens namaking bij uitsluiting de inbreuken op het octrooi betreffen, terwijl verder artikel 1382 B.W. nog enkel zou gelden voor niet specifieke rechtsmiskenningen zoals zijdelingse onrechtmatige daden.

464. — Een groot deel van rechtsleer en rechtspraak blijft nochtans het begrip van burgerlijke verantwoordelijkheid steunen op een gedragingsfout of nalatigheid. Dit geldt zowel voor rechtstreekse miskenningen van de wet of inbreuken op welbepaalde private rechten, als voor de enkele schending van andermans belangen.

Men acht in deze zienswijze de fout niet bewezen door de enkele miskenning van de wet (*anders:* Proc.-Gen. P. Leclercq). Ook in het auteursrecht vindt men een toepassing van deze regelen waar de burgerlijke vordering blijft berusten op de vereisten van artikel 1382 B.W. en de strafrechtelijke vordering een biezonder bedrieglijk of kwaadaardig opzet vereist.

465. — Zoals overigens Jan Ronse (*Aanspraak op schadeloosstelling uit onrechtmatige schade,* nr 596) duidelijk betoogt, geldt als criterium voor de toepassing van artikel 1382 B.W. niet de rechtskrenking op zichzelf, maar het rechtmatig belang dat erdoor gekrenkt werd of dat aanwezig is om op rechtsbekrachtiging aanspraak te kunnen maken.

Men kan dan ook niet eenvormig besluiten dat de O.W. in het algemeen en de namaking in het biezonder, geen fout vereisen bij de rechtskrenking. De miskenning van zekere absolute rechten zoals het uitsluitend beschikkings-

recht op het patrimoniaal goed zal meestal een foutieve gedraging insluiten, wanneer n.l. de ambtelijke publicatie, de openbare bekendheid of de duidelijke begrenzing van het exclusief recht geen twijfel overlaten dat de inbreuk moedwillig of lichtvaardig werd gepleegd.

466. — Integendeel zullen bepaalde tebaatnemingen of uitbatingen van de door een octrooi beschermde uitvindingen niet *ipso facto* een fout veronderstellen, daar waar b.v. de mogelijkheid niet bestond het aangesproken gebied of het aangewend voorwerp met volle zekerheid te vereenzelvigen met de beschermde uitvinding. Het kan zelfs voorkomen dat twee nevenliggende octrooien verschillen vertonen waarvan de graad van onderscheid of wederzijdse nieuwheid te goeder trouw op uiteenlopende wijze kan beoordeeld worden en ten slotte aan de rechtbanken dient overgelaten te worden.

De verschoonbare dwaling is een beletsel voor de fout. Nochtans blijft de namaking een inbreuk of zij te goeder trouw of niet werd gepleegd. Wanneer dan ook de rechtbank te Bergen (23 febr., 1893, *P.P.*, 1893, 616) goede en kwade trouw onderscheidt, zeggend dat : « hij niet wetens en willens handelt, in de zin van artikel 5 O.W. die, kennis hebbend van de nagemaakte octrooien, niet werd ingelicht bij de verkoop of koop van nagemaakte voorwerpen, over hun oorsprong of bedrieglijke invoer », dan past dit enkel op de omvang van de sanctie.

467. — Een onderscheid blijft gewettigd tussen de inbreuken op het patrimoniaal recht als dusdanig (toeëigening van titel of hoedanigheid van houder, onrechtmatige toekenning van licenties) en de inbreuken op de uitbatingsrechten (namaking).

Voor de eerste geldt de aantasting van een patrimoniaal recht buiten elk schadebegrip, en ligt de sanctie in de nietigverklaring van het tegengesteld recht ; voor de tweede, de namaking, gaat het om een feitelijke miskenning van een exclusiviteit, door daden die het economisch voordeel van het octrooi aantasten : wederrechtelijke vervaardiging, aanwending, bezit of handelsdaad slaande op de geoctrooieerde voorwerpen. Aan deze feitelijke schending stelt de O.W. een einde door het openstellen van een verbodsvordering, met subsidair de toekenning van een schadevergoeding.

De eventualiteit van zulke schadevergoeding, zoals zij door de wet is gesteld, hoeft niet te leiden tot het besluit dat namaking zonder schade bestaat.

Elke namaking vermindert de uitsluitende uitbatingsrechten, maar zij zal buiten de herstelvorm van verder verbod, en buiten de gebeurlijke verbeurdverklaring, slechts een geldelijke vergoeding meebrengen, indien de hieraan verbonden schade foutief, in de zin van artikel 1382 B.W., werd gepleegd.

468. — Het is derhalve onjuist eenvoudigweg de namakingsvordering als enkel een gespecialiseerde vorm van het herstel van onrechtmatige schade te zien. Een deel slechts van de beteugelingsvormen blijft gebeurlijk, onderworpen aan de toepassing van de beginselen vervat in artikel 1382 B.W., het andere betreft de vrijwaring, de uitbating van patrimoniale rechten onder vorm van verbod of behoud van wettelijk monopolie, zoals dit ook voor het gemeen eigendomsrecht kan gelden.

De verbeurdverklaring wordt slechts uitgesproken wanneer wetens of willens werd gehandeld.

De schadevergoeding zal slechts worden toegekend wanneer het positief bewijs wordt geleverd van schade die met de inbreuk op het alleenrecht gepaard ging.

Het is enkel op dit punt dat de vordering wegens namaking nog kan beschouwd worden als een uitvloeisel van artikel 1382 B.W., en dan zou een oorzakelijk verband tussen fout en schade vereist zijn.

469. — De mogelijkheid voor de rechtbank de publicatie van het vonnis te bevelen hangt niet in het bijzonder af van de al of niet schuldige gedraging van de namaker, maar wel van de gevolgen die het slachtoffer hierdoor leed. Zij is een bijkomende vorm van herstel in de geschonden rechten, ovenzeer als een morele genoegdoening, en steunt niet op de O.W. maar op het gemeen recht, zoals bepaald in artikel 1036 Rv.

§ 4. — Oogmerken van de namaking.

470. — Geen oogmerk van winstbejag is nodig om de namaking te volbrengen, vermits zij, door de enkele schending van het recht van de octrooihouder, als inbreuk volstaat.

Het gaat dus niet om daden van uitbating in de zin van wat is voorzien om een nieuwheidsgebrek te vestigen en voor dewelke wel een handels- of industrieel oogmerk vereist is (zie verder, nrs 686 en volg.).

471. — Nochtans maken rechtsleer en rechtspraak een onderscheid tussen de namaking van producten, en deze bestaande uit de aanwending van middelen. Voor deze laatste achten zij het bestaan van een bedrijfsdoeleinde nodig.

Dit onderscheid steunt op het feit dat de namaking van voorwerpen, op zichzelf, een bedrijfshandeling is die de kans op winst en het alleenrecht van de octrooihouder aantast. Het gebruik van nagemaakte voorwerpen of de aanwending van middelen daarentegen zou slechts het octrooirecht schenden wanneer hierdoor schade door de octrooihouder ontstaat.

472. — Deze stelling brengt twee zeer verschillende begrippen onder éénzelfde hoofding ; vooreerst dat geen vordering ontvankelijk is bij ontstentenis van belang, en ten tweede dat de octrooiwet slechts slaat op voorwerpen van handel of nijverheid.

Wat het belang betreft, nodig om een vordering ontvankelijk te maken, hoeft dit geenszins geldelijk, laat staan commercieel te zijn. Het octrooirecht is een burgerlijk patrimoniaal recht en de loutere schending ervan wettigt een vordering.

473. — Aangaande de vereiste van een handels- of nijverheidsoogmerk, door de rechtspraak gesteld, werd naderhand aanvaard dat hierbij geen rechtstreekse mededinging tussen gelijkaardige bedrijven werd bedoeld.

Het was voldoende dat de aanwending van andermans octrooi de misbruikplegende derde d i e n d e in om het even welk bedrijf.

De eerste zienswijze, beperkt tot r e c h t s t r e e k s e m e d e d i n g i n g werd gehuldigd door het hof van cassatie (5 nov. 1896, *Pas.*, 1898, I, 7) maar hetzelfde hof kwam hierop terug in zijn arrest van 11 januari 1900 (*Pas.*, 1900, I, 88) waarin het besliste dat de aanwending van een middel beschermd door een octrooi, niet door derden mag geschieden wanneer zij hierdoor een uiteindelijk en beslist industrieel nut bekwamen, bij de voortbrengst van om het even welk produkt. Dit arrest is verder belangwekkend omdat in het geschil betwist werd dat een namaking met h a n d e l s d o e l voorhanden was, daar het ging om de aanwending van werktuigen en middelen bij de uitbating van een kolenmijn waarvan het bedrijf burgerlijk was.

De aangewende uitvinding bestond in een complexe bouw van een beweeglijke, hangende kamer, dienend als tussenschot tussen de werkplaats voor metsers en vaklieden die de geboorde schacht voltooiden en de eronder liggende kolenontginning. Een doorvoer van buizen, kabels, ladders en glijkooien voor de normale uitbating bleef aldus verzekerd (octrooi Richir).

Nadat voor de rechtbank te Bergen de octrooieerbaarheid van zulk systeem werd betwist, oordeelde de rechtbank (25 april 1896, *B.J.*, 1900, 338) dat het ging om een vindingrijke werkwijze die mechanische elementen en middelen deed samenwerken tot het bereiken van een nieuw industrieel doel.

Het hof van beroep te Brussel bevestigde dit vonnis (12 febr. 1898, *B.J.*, 1900, 338), maar beantwoordde de opwerping als zou de aanwending van het betwist middel geen handelsdoel beogen omdat een mijnonderneming een burgerlijk karakter heeft. Het hof zegde dat artikel 5, tweede lid O.W. enkel sloeg op voorwerpen, werktuigen en gerief speciaal bestemd om vervaardigd te worden, op machines van voortbrengst, op werktuigen en gerief bestemd om voorwerpen te vervaardigen ; dit artikel mocht niet ingeroepen worden, zelfs door een niet-handelaar, wanneer hij, zoals terzake, het apparaat dat geoctrooieerd was, heeft vervaardigd of in dienst gesteld in strijd met artikel 4 ; de woorden «m e t h a n d e l s d o e l» omvatten ook het i n d u s t r i e e l doel vermits zij in artikel 5 zijn vervat, bij tegenstelling tot een zuiver persoonlijk gebruik, dat ieder oogmerk van winstbejag of geldelijk voordeel, die kunnen spruiten uit het gebruik van de vermelde voorwerpen uitsluit.

474. — Het hof van cassatie (11 jan. 1900, boven aangehaald), voegde hieraan toe, dat wanneer een middel zich niet vereenzelvigt in een vast en bepaald lichaam, zoals een machine, maar, zoals terzake, bestaat uit een combinatie van middelen en werktuigen, zelf niet geschikt voor eigenlijke fabricatie, maar enkel voor de tewerkstelling van deze middelen en werktuigen, artikel 4 b O.W., de aantasting van het octrooirecht afleidt uit de a a n w e n d i n g v a n d e m i d d e l e n die in het octrooi begrepen zijn.

Bij afwijking van de namaking door fabricatie, was dan de aanwending van geoctrooieerde middelen slechts vatbaar voor verbod, wanneer zij een handelsdoel nastreefde. Maar «h a n d e l s d o e l» betekende niet, in beperkte zin, deze voorgehouden in het verhaal, maar naar blijkt uit de bespreking van de wet van 1854, en uit een verklaring van de verslaggever,

elk gebruik van een middel met het oog op latere verhandeling (*trafic*) van voorwerpen bekomen door het gebruik van de middelen. De uitvinder heeft inderdaad alleen het recht zijn octrooi uit te baten en men tast dit recht aan wanneer een nijveraar het gebruik van het geoctrooieerd middel doet medewerken tot het bekomen van de voorwerpen die hij verkoopt (zie ook art. 40 Fr. O.W., 5 juli 1844 ; — Toulouse, 18 dec. 1898, *D.P.*, 1898, 2, 145).

475. — Op dezelfde grondslag ziet Borginon (*Nov.*, Tw. *Contrefaçon*) namaking in de aanwending van geoctrooieerde voorwerpen tot eigen nut; alleen acht hij het streng persoonlijk gebruik, zonder winstoogmerk, van nagemaakte voorwerpen als niet begrepen onder namaking.

Picard en Olin (nr 593) roepen hierbij de goede trouw en de bescherming van het privaat leven van de gewone gebruiker in, maar daargelaten het feit dat, zoals Borginon opmerkt, deze argumenten even goed zouden toepasselijk zijn op de fabricatie, ziet men niet in hoe dit dubbel voorbehoud als rechtsregel kan gelden. Men kan in de goede trouw een reden tot vermindering van verantwoordelijkheid vinden wanneer zij b.v. door een verschoonbare dwaling is ontstaan.

Zo zal een onderscheid kunnen gemaakt worden tussen vaklieden, industriëlen, handelaars en gewone, technisch onkundige en argeloze gebruikers, wat hun verantwoordelijkheid voor schade betreft. De moeilijkheid of de kiesheid van vaststellingen in het privaat huishouden is een sentimenteel bezwaar tegenover hetwelk men kan inbrengen dat de private vrijheid wettelijk is beschermd en dat geen indringing mogelijk is dan langs de gerechtelijke procedure van het beschrijvend beslag, dat onderworpen is aan strenge voorwaarden.

476. — Belangrijker is het principieel aspect van de uitzondering die rechtsleer en rechtspraak — buiten de wet om — huldigen tussen het al of niet bestaan van daden van namaking naargelang zij voor een bedrijf of voor een streng persoonlijk, onbaatzuchtig doel worden gepleegd.

In die zin is de Nederlandse octrooiwet artikel 30, lid I, duidelijker waar zij enkel als namaking erkent deze verricht : « in of voor het bedrijf » van de betrokkene. De memorie van toelichting op deze wet laat overigens aan de rechtbanken over te oordelen of de betwiste toepassing : « al dan niet beantwoordt aan wat men door het octrooi wilde doen bestrijken ». (Telders, nr 290).

Het is zeer goed denkbaar dat de octrooihouder zowel over een voorwerp als over een middel zijn uitbatingsmonopolie en het eraan gehecht recht op cliënteel zou aangetast zien, niet door rechtstreekse industriële concurrentie, maar ook door een veralgemeend gebruik of aanwending van zijn uitvinding door al degenen die juist zijn cliëntele moesten vormen.

Dit is vooral mogelijk wanneer de aanwending van het geoctrooieerd middel gericht is op privaat gebruik. Het komt dan ook voor dat de interpretatie van een duidelijke tekst, die, vóór alles, aan het alleenrecht van de octrooihouder een onschendbaar karakter wil geven en slechts afwijkingen kan toelaten in de mate waarin dit alleenrecht door andermans daden, te goeder

of te kwader trouw, niet werkelijk wordt aangetast. De beoordeling van deze feiten hoeft niet subjectief vanuit het standpunt van de overtreder te worden beoordeeld, en ook niet naar subjectieve criteria geschapen door de rechtsleer, maar op grond van de feiten waaruit al of niet de aantasting van het alleenrecht duidelijk kan blijken. Het is daarom vrijwel onmogelijk hierin vaste regelen te bepalen en het is nodig de appreciatie *in concreto* van de betwiste gevallen, aan de rechtbanken over te laten.

De essentiële leidraad blijft hierbij dat de octrooihouder een uitsluitend en volle uitbatingsrecht bezit, dat dit uitbatingsrecht alle vormen van gebruik of aanwending van het octrooi omvat en dat elke aantasting door de wet als namaking beschouwd een inbreuk is op dit recht.

§ 5. — De vier namakingsdaden.

477. — De vier namakingsdaden vermeld onder artikel 4 b, omvatten elke vervaardiging van geoctrooieerde producten, zonder onderscheid naargelang hun doel of bestemming; de aanwending van geoctrooieerde middelen en ten slotte het in bezit houden, te koop uitstallen of het invoeren op Belgisch grondgebied van nagemaakte voorwerpen.

1. De vervaardiging van geoctrooieerde voorwerpen.

478. — De vervaardiging van geoctrooieerde voorwerpen is derhalve op zichzelf en altijd een namaking omdat zij het alleenrecht en de wettige kans op winst die erin begrepen is, in hoofde van de titelhouder, onmiddellijk schendt.

Door vervaardiging vertaalt de niet officiële Nederlandse tekst het Franse woord *fabrication* op bredere, maar juistere, wijze. Fabricatie roept etymologisch de gedachte op van fabrieksvoortbrengst en dit begrip is vreemd aan de kentrekken van namaking ; deze kan ook door enkel handwerk en zelfs op een enkel exemplaar ontstaan.

479. — Het is voldoende dat het in het octrooi omschreven voorwerp door de inspanning van ongerechtigde derden herhaald wordt, zelfs indien hierbij geen eigenlijk kopijwerk werd verricht. Dit is een wezenlijk verschil met het plagiaat inzake auteurswerk, waardoor de toeëigening geschiedt van een originele uitdrukkingsvorm die men nabootst, wetend dat hij door een ander werd geschapen.

480. — De vervaardiging vergt evenmin dat een vormloze grondstof tot een bepaald product wordt uitgewerkt. Immers, de gebruikte grondstof kan zonder belang zijn maar de schikking of samenwerking tot nieuwe uitkomst kan wel van belang zijn. De loutere identiteit tussen twee gelijke voorwerpen, waarvan het een door de titelhouder binnen de grenzen van zijn octrooi, en het ander door een niet beschermde derde werd vervaardigd, duidt de namaking aan. Daar een geoctrooieerd product noodzakelijk vatbaar moet zijn voor economische uitbating en deze meestal het hoofdoogmerk is

van de octrooihouder, is elke vervaardiging van zulkdanig voorwerp door niet gerechtigde derden, verboden.

Dit verklaart dan ook waarom zonder belang is het oogmerk van de namaker, die *ipso facto* in het beschermd bedrijfsmonopolie van de titelhouder indringt. (Picard en Olin, nr 572 ; — André, nrs 1216 en 1275 ; — Borginon, nr 56 ; — *P.B.*, nr 62 ; — Tillère, nr 287 ; — *R.P.D.B.*, nr 430 ; — Braun en Struye, *Précis*, nr 420, en ook, alhoewel de Franse wetgeving de namaking als misdrijf beteugelt, Pouillet, nr 656, en door hem aangehaalde Nouguier, nr 736 en Blanc, *Brev. Inv.*, blz. 344).

481. — Enige twijfel kan rijzen over de vervaardiging van een voorwerp bestaande uit meerdere delen, waarvan zekere gemeengoed zijn. De vervaardiging van banale delen is op zichzelf niet laakbaar voor zoveel zij niet geschiedt om juist een geoctrooieerd voorwerp samen te stellen of zelfs te herstellen. Dit is een kies vraagstuk van vaststelling van de bedoeling om, stuksgewijze, naar een verwezenlijking te streven die als namaak zal gelden.

482. — De vervanging of herstelling van banale delen in een rechtmatig verworven geoctrooieerd voorwerp is even betwistbaar. Men zou, op het eerste gezicht, geneigd zijn te oordelen dat de eigenaar van zulk voorwerp gerechtigd is dit in stand te houden door banale onderdelen te herstellen of door eigen vervaardiging te vervangen. Nochtans slaat dan het octrooi niet op banale delen maar op hun samenhang, en blijft het verboden deze samenhang buiten het toedoen van de octrooihouder te verwezenlijken ; hij bezit juist het alleenrecht van vervaardiging van die samenhang. Toelaten banale onderdelen te vervaardigen met het oog op een feitelijke hernieuwing van de samenhang komt erop neer de titelhouder te beroven van zijn fabricatiemonopolie.

Het is aanneembaar dat de eigenaar van het geoctrooieerd voorwerp, dit niet alleen met uiterste inspanning in goede staat houdt, maar ook lichte herstellingen mag uitvoeren die geen hernieuwing uitmaken, zoals het vervangen van een bout of veer, het lassen van gebroken delen en d.m. Zulke herstellingen zijn in werkplaatsen en autobedrijven schering en inslag.

483. — Evenzeer is de afzonderlijke voortbrengst van banale delen die niet gericht is op een biezondere aanwending tot een beschermd samenstel, vrij. Zo b.v. is de vervaardiging van seriestukken, welke niet naar vorm of stof zijn beschermd, toelaatbaar voor elk eerlijk gebruik.

Het alleenrecht van vervaardiging moet dan ook als volstrekt en zonder uitzondering begrepen worden in het raam van datgene dat door het octrooi wezenlijk wordt beschermd. Bij identificatie van voorwerpen moet dus rekening worden gehouden met de mate waarin deze tot het gebied behoren dat in het octrooi is omschreven.

484. — Geen onderscheid tussen industrieel-, handels- of privaatgebruik komt hierbij te pas.

Artikel 5, tweede lid O.W., wekt nochtans de schijn dat de wetgever ten dele zou teruggekomen zijn op het volstrekt verbod vervat in artikel 4 door te

zeggen : « zijn de vervolgde personen van goede trouw, zo wordt hun door de rechtbanken verboden, op straffen hierboven voorzien, de voor nagemaakt erkende fabricage, werktuigen, en toestellen tot handelsdoeleinden aan te wenden, en zich met hetzelfde doel te bedienen van de werktuigen en gereedschappen om de geoctrooieerde voorwerpen te vervaardigen ».

485. — Er dient vooreerst opgemerkt dat dit artikel 5 niet langer de omvang van het alleenrecht betreft, maar wel de sancties slaande op de inbreuken hierop, waaronder de verbeurdverklaring van de werktuigen en gereedschappen die tot f a b r i c a g e z i j n b e s t e m d .

Het eerste deel van lid 2 laat aan de rechtbanken toe verbod op te leggen de bekomen voorwerpen te verhandelen, het tweede, letterlijk gelezen, houdt het verbod in verder werktuigen en gereedschappen tot namakingsvervaardiging aan te wenden.

486. — Op grond van de voorbereidende werken en van de verwarring ontstaan door amendementen op artikel 5, oppert André de mening (nr. 1288) dat de tekst verkeerdelijk luidt : « zich met hetzelfde doel (handelsdoel) te bedienen van werktuigen »... waar enkel zou bedoeld zijn dat het aanwenden met handelsdoel of voor eigen gebruik verboden is, terwijl het b e z i t t e n voor eigen gebruik toegelaten zou zijn.

Er blijkt bij deze interpretatie, ook gevolgd door Borginon, *(Nov.,* Tw. *Contrefaçon,* nr 59), eveneens verwarring te zijn gerezen.

487. — Het verbod vervat in artikel 5, tweede lid komt tussen n a de vaststelling van de namaking en wil beletten dat de namaker er verder mede zou doorgaan of de vruchten ervan zou behouden.

De woorden : « zich met hetzelfde doel, te bedienen van de werktuigen en gereedschappen om de geoctrooieerde voorwerpen te vervaardigen », slaan duidelijk op het g e b r u i k a l l e e n v a n o p z i c h z e l f n i e t b e s c h e r m d e t u i g e n e n n i e t o p h e t g e b r u i k (o f z e l f s h e t b e z i t) v a n d e o c t r o o i v o o r w e r p e n z e l f .

Zoals hoger werd vermeld houdt de beteugeling van de namaking toekennning in aan de titularis van een bescherming die verder reiken kan dan zijn werkelijke schade en *in casu,* waar wegens de goede trouw niet de verbeurdverklaring wordt uitgesproken, wil artikel 5, tweede lid enkel beletten dat nog gebruik zou gemaakt worden van deze werktuigen om verder namaking te bedrijven.

De eerste zinsnede, houdende verbod de nagemaakte voorwerpen, werktuigen, of toestellen tot handelsdoeleinden aan te wenden, slaat niet op de namaking maar op de a a n w e n d i n g van nagemaakte voorwerpen. Het blijft verboden na te maken door vervaardiging, zelfs voor persoonlijk gebruik ; alleen heeft de sanctieregel verder voorzien dat de namaker, na het plegen van zijn daad, geen economisch voordeel meer zou putten uit die namaking.

488. — De beperkte lezing van artikel 4 b laat de namakingsvordering niet toe voor andere daden dan deze hierin vermeld.

Zo valt de v e r h u r i n g van een nagemaakt voorwerp, zelfs met

winstbejag, buiten het gebied van de namaking. Waar de wet ook alleen de verkoop verbiedt treft zij enkel deze op zichzelf en niet de tussenpersoon, die zichzelf niet verbindt (Picard en Olin, nr 552 en *P.B.*, Tw. *Contrefaçon,* nr 41).

Hetzelfde zou gelden, wordt ter zelfder plaatse voorgehouden, voor daden van medewerking die noch de voortbrengst, noch de invoer van voorwerpen zouden uitmaken. Aldus gesteld kan deze zienswijze niet in haar geheel worden bijgetreden. Immers, de beperkte medewerking welke bijdraagt tot de voltooiing van een namaking zal in zekere omstandigheden tot persoonlijke medeschuld *in solidum* in de namaking aanleiding geven. Hiervoor geldt echter in hoofdzaak de regel van persoonlijke tussenkomst in de namaking, meer dan de omschrijving van het namakingsbegrip zelf.

489. — Naast de reeds aangehaalde voorbeelden vermeld in *P.B.,* van onrechtmatige toeëigening van de naam van een geoctrooieerd voorwerp of van de valse vermelding van een zelfde samenstelling als deze die geoctrooieerd werd, die geen namaking maar een bedrog zijn, wordt ook het nemen van een identiek octrooi (zonder er de uitbating van aan te vangen) genoemd. Voor zoveel dit laatste geval niet ingegeven is door een moedwillig en kwaadaardig opzet blijft het de zuivere toepassing van ieders recht een aanvraag tot octrooi in te dienen en een titel te bekomen op een wettig bezeten of verkregen uitvinding waarvan de innerlijke geldigheid slechts door de wet vermoed wordt.

Op zulke tegenstelling van titels is enkel de vordering tot nietigverklaring toepasselijk : het gaat niet om het misbruik of de aantasting van de exclusiviteit als gevolg van de titel, maar om het bestaan en de geldigheid van het recht zelf dat door de titel wordt verleend.

490. — Een bestelling van nagemaakte voorwerpen, voor zoveel zij geen vaste verkoop inhoudt is op zichzelf geen namaking, tenzij zij zou vergezeld zijn van technische aanduidingen of raadgevingen die als medewerking kunnen gelden.

Het verlenen van licenties op een octrooi waarop de licentiegever geen recht heeft, is geen namaking. Wel zal de licentiehouder die tot uitbating overgaat namaking plegen indien, op dat ogenblik, het octrooirecht niet op naam van de gever stond.

491. — Nochtans zal de gever van een licentie op een octrooi dat hem niet toebehoort bij de namaking door de licentiehouder kunnen betrokken worden, wanneer hij boven de mededeling van de bestanddelen van de uitvinding zoals zij blijken uit de beschrijving en aanspraken ook practische aanwijzingen en raadgevingen verstrekt die op de uitvoering zijn gericht of hierbij technische hulp verleent.

492. — Borginon (nr 44 *bis* en *ter*) is van oordeel dat het geven van voorschriften en raadgevingen geen stoffelijke of geestelijke medewerking in de namakingsdaad is, en dat hier hoogstens een soort burgerlijke medeplichtigheid zou bestaan, die door de wet niet wordt beteugeld.

Deze zienswijze, gesteund op een strafrechtelijk begrip, druist echter

in tegen de stelling van dezelfde auteur, volgens welke de vordering tegen namaking een biezondere vorm van vordering wegens onrechtmatige daad zou uitmaken. Het lijdt geen twijfel dat de aansprakelijkheid voor daden van namaking tussen meerdere personen kan worden verdeeld mits een rechtstreekse en positieve deelneming aan de namaking bewezen is ; voor de geldelijke vergoeding voor de berokkende stoffelijke schade zal bovendien geen medeplichtigheid gelden, maar medeverantwoordelijkheid. De namaking maakt een gesloten begrip uit, duidelijk door de wet omschreven, en de tekortkoming aan het uitsluitend recht door miskenning van ieders verplichting een wettelijk monopolie te eerbiedigen, kan niet gesplitst worden in geestes- en stoffelijke bijdragen, wanneer de essentiële tekortkoming niet zonder beide mogelijk was.

Alhoewel dit punt behoort tot het gebied van de persoonlijke relativiteit van de namakingsdaden, past het dit ook bij de bepaling van de namaking in zijn samenhang te beschouwen.

493. — De rechtsleer in Frankrijk en België (André, nr 1233 en Pouillet, nr 657), behandelt dit onderwerp ter gelegenheid van een bestelling en onderscheidt de eenvoudige bestelling, die geen verkoop zou uitmaken, van deze waarin de aanwending van het geoctrooieerd middel wordt bevolen, voorgeschreven of aanbevolen.

Borginon houdt deze zienswijze voor onrechtskundig. Het blijkt nochtans dat meer schakering mogelijk is en dat de omstandigheden *in concreto* dienen te worden beoordeeld. Een namaking bestellen komt erop neer het initiatief te nemen van een ondernemingsovereenkomst met de uitvoerder, gericht op namaking ; de opdrachtgever komt wel niet tussen bij de materiële uitvoering zelf, maar hij bestelt en omschrijft gebiedend de opgelegde taak in de termijn en maakt akkoord over de prijs ; hij gaat de eenvormigheid van de levering met de bestelling na en zal, bij goedkeuring, de uitvoering aanvaarden. Al is zulk gezag geen leiding en toezicht gelijk dit van een werkgever, het betrekt de opdrachtgever op essentiële wijze bij de namaking zodat wel degelijk van medewerking kan gesproken worden (Brussel, 31 juli 1879, *Pas.*, 1880, II, 162). Bij voltooiing van de levering wordt hij overigens onrechtmatige bezitter en onmiddellijk namaker.

494. — Anders is het gesteld met de loutere aanbeveling van een geoctrooieerd middel omdat hierbij de persoonlijke vrijheid van de ondernemer geëerbiedigd blijft.

Maar de uitvoering van een voorwerp van octrooi zal in veel gevallen meer dan de enkele mededeling van de geopenbaarde technische bestanddelen vergen om nodeloze moeilijkheden of ontoereikendheden te voorkomen : de mededeling van de *know-how,* de practische uitvoeringsknepen, de industriële of technische hulp.

Het is immers wel wettelijk voldoende dat een octrooi door de enkele beschrijving verwezenlijkbaar weze, maar daarom is de uitvoering nog niet altijd eenvoudig of renderend. De levering, zowel door de licentiegever als door de besteller van een namaking, van practische aanduidingen of van technische bijstand die onmisbaar zijn om aan de uitvoering van het voorwerp van namaking een gunstig

resultaat te geven, 't zij in besparing van tijd, 't zij in kostprijs, 't zij in middelen die aan de uitvoering rechtstreeks en dadelijk een volle handelswaarde kunnen geven, kan niet anders dan een werkelijke medewerking betekenen.

2. Aanwending van in het octrooi begrepen middelen.

495. — De namaking door aanwending van in het octrooi begrepen middelen verschilt in wezen niet van de namaking door vervaardiging: zij blijft een inbreuk op het monopolie van rechtstreekse uitbating. Maar deze inbreuk neemt verscheiden vormen aan naargelang de aard van de beschermde uitbating. Uitvindingen kunnen slaan op een produkt en dan hun baat zoeken in de enkele vervaardiging en verkoop; maar andere kunnen in een werkwijze bestaan en deze is enkel een regel, waarvan de uitvoering, beschouwd als reeks van handelingen, meestal niet vatbaar is voor materiële vastlegging. Ook kunnen geoctrooieerde werktuigen hun grootste voordeel bieden bij de aanwending en dan kan die aanwending door een niet gerechtigde derde geschieden bij middel van regelmatig en wettelijk voortgebrachte voorwerpen, b.v. afkomstig van de titelhouder zelf.

In al deze gevallen die naast de eigenlijke vervaardiging liggen vindt de namakingsvordering haar noodzakelijke aanvulling in het verbod van aanwending van in het octrooi begrepen middelen.

496. — De benaming middelen is hier breder dan deze waaronder rechtsleer en rechtspraak voorwerpen van octrooi onderscheidt in produkten en middelen. Zij omvat niet alleen werkwijzen en werktuigen, maar, geheel of ten dele, het voorwerp dat door het octrooi wordt omschreven. Men zal derhalve vooraf de juiste omvang van de ingeroepen bescherming moeten nagaan; zo de beschrijving en de aanspraken van de aanvraag hiertoe als leidraad dienen, dan mag niet worden uit het oog verloren dat een octrooi een gesloten geheel uitmaakt waarin ook niet uitgesproken, maar onafscheidbare delen of middelen in begrepen zijn.

497. — De nogal academische vraag is gesteld geworden of een produkt dat enkel als dusdanig werd geoctrooieerd vrij mag worden gebruikt. Het lijdt wel geen twijfel dat door de verkoop van zulk produkt — enig voordeel van de fabrikant evenals van de koper — het recht van gebruik hierin begrepen is zonder hetwelk aan de verkoop elke zin wordt ontnomen.

498. — Maar er zijn produkten die ook als middel kunnen dienen en die tevens als dusdanig werden opgevorderd in het octrooi, zo b.v. onderdelen van een machine die zonder deze onderdelen, anders aangewend wordt.

Men veronderstelt alsdan dat de vervaardiger geen ander gebruik toestaat dan dit volgende uit de onafgescheiden aanwending van een geheel waarin het octrooimiddel is begrepen. Moest inderdaad de vervaardiging enkel de verkoop op het oog hebben dan zou een door het octrooi gerechtigd voorbehoud voor aanwending nodig zijn om deze te verbieden.

499. — Maar de discussie die zich vooral in Frankrijk heeft ontwikkeld

stelt niet duidelijk het nodig onderscheid voorop dat er : 1° : aanwending kan zijn van rechtmatig verworven middelen, vrijgegeven voor gebruik ; 2° : van rechtmatig verworven middelen beperkt in hun gebruik door de grenzen van het octrooi of van de afstand en 3° : van nagemaakte middelen.

Deze laatste zijn alleen door het bezit reeds een namaking, zodat hun aanwending als nog dieper indruisend tegen het octrooirecht, eveneens verboden is.

500. — Onenigheid is nochtans gerezen over het oogmerk van zulke aanwending en Giron (*Droit Administratif*, III, nr 1445) blijkt de enige auteur te zijn geweest die elke aanwending, zelfs ten privaten titel afwijst, terwijl de meerderheid van de auteurs en van de rechtspraak aandringen op de vereiste van een handelsgebruik, rechtstreeks verbonden met het eigenlijk bedrijf van de gebruiker. Zoals werd betoogd bij het onderzoek van de oogmerken van namaking, steunt zulke interpretatie geenszins op de wet, die hieromtrent geen onderscheid maakt. Er werd reeds gewezen op de zwakheid van de argumentatie, die namaking verschillend beoordeelt naar de bedoelingen van de namaker zonder zich te bekommeren om de objectieve bescherming van het duidelijk afgebakend alleenrecht van de octrooihouder.

Deze strekking neigt nog naar groter willekeur waar zij (Cass., 5 nov. 1896, *Pas.*, 1897, I, 7 ; — Pouillet, nr 677) bovendien nog de handelsaanwendingen onderbrengt in twee categorieën ; deze waarin het voorwerp wel voor industriële of handelsdoeleinden wordt gebruikt, maar het voorwerp zelf niet in het handelsverkeer opneemt en deze waarin het voorwerp tevens het voorwerp is van de handel.

Dit zou erop neerkomen als criterium van namaking door aanwending, het rechtstreeks winstbejag te stellen ; dan nog ziet men niet in waarom een besparing op bedrijfsonkosten, zoals deze bekomen door een nieuw verlichtingssysteem in een winkel (becs Auer), (het geval behandeld door Cass., 5 nov. 1896), niet even goed zou gelden als de winst op verkochte artikelen.

501. — De wet verbiedt de aanwending van de in een octrooi begrepen middelen zonder onderscheid ; het aldus bepaald wettelijk alleenrecht moet dan ook enkel gemeten worden aan de juiste draagwijdte van het octrooi en niet aan de bedoelingen van de namakers.

Het enig onderscheid dat geboden blijft, ligt in de aard zelf van het voorwerp van het exclusief octrooirecht en laat toe bepaalde aanwendingen van wettelijk bekomen middelen noodzakelijk te begrijpen in hun aankoop, andere beperkt te laten tot het gebied dat de octrooihouder zich voorbehield en eindelijk aanwending van nagemaakte voorwerpen *ipso facto* uit te sluiten.

3. In bezit houden, verkopen, te koop uitstallen van nagemaakte voorwerpen.

502. — De derde reeks van daden die onder toepassing vallen van een verbodsvordering wegens namaking betreft het in bezit houden, het verkopen, het te koop uitstallen of het invoe-

ren in het Rijk van een of meer nagemaakte voorwerpen.

Hier ligt aan de grondslag een feit van vooraf gepleegde namaking door vervaardiging, in een van de omstandigheden hoger bepaald. De daden opgesomd in het laatste deel van artikel 4 b, betreffen derhalve een vervolg op een eigenlijke namaking.

Zij worden hiermede gelijkgesteld omdat zij samen met de namaking door vervaardiging een bestanddeel vormen van de totale inbreuk op het octrooirecht.

503. — Hoe rechtmatig ook een nagemaakt voorwerp, als stoffelijk goed kan verworven zijn, het bezit een hoedanigheid die in het onlichamelijk recht van de octrooihouder begrepen blijft, ongeveer, zoals Borginon (nr 121) betoogt in de zin van een volgrecht. Ook de eigenaar van een manuscript verwerft niet met de overdracht van het roerend voorwerp, de intellectuele rechten die eraan gehecht zijn. Waar André (nr 1314) voorhoudt dat de aankoop van een goed, automatisch het recht medesleept dit goed te gebruiken, schenkt hij alleen aandacht aan het stoffelijk voorwerp. Waar zelfs bij aankoop van een wettig vervaardigd middel, begrepen in een octrooi, de aanwending als namaking kan gelden zo zij niet mede werd afgestaan, is de aankoop van een namaaksel zeker niet voorzien van een uitdrukkelijke of stilzwijgende toelating tot gebruik.

Moest de koper dan inroepen dat hij zulk gebruik ook verwierf door een hogere prijs te betalen dan zou hij bovendien te kwader trouw zijn ten opzichte van de octrooihouder. Men moet dan ook het arrest van het hof van beroep te Gent (20 juni 1877, *Pas.*, 1878, II, 129), bijtreden dat het onderscheid maakt tussen een gewoon stoffelijk goed en een goed waarin een octrooirecht is begrepen.

504. — Alles wat vervaardigd werd op grondslag van een beschermde uitvinding wordt geacht te behoren aan de uitsluitende rechthebbende en zet zich om in schadevergoeding of verbeurdverklaring bij kwade trouw. De publiciteit gegeven aan een octrooibeschrijving laat in beginsel toe na te gaan in hoeverre de betwiste voorwerpen al of niet beschermd zijn. Een gebrek aan oplettendheid of nazicht betekent dan ook een schuldig verzuim waarvoor men instaat.

505. — Men kan bovendien het in bezit houden, verkopen, te koop uitstallen of invoeren van nagemaakte voorwerpen niet scheiden van een verwervings- of beheersingsdaad. Zulke verwerving, zelfs door een regelmatige bezitter, is aan de bron aangetast door een gebrek omdat de koper niet meer kan bezitten dan datgene dat de verkoper (zelf namaker of verkrijger van een namaker) bezit.

Dit leidt dan tot de volledige herstelling van de octrooihouder in zijn rechten ; in beginsel eerst door de vordering tegen de namaker (want de namaking moet bewezen zijn) en verder tegen al dezen die een namaaksel in bezit houden, verkopen, te koop uitstallen of invoeren.

506. — Ook hier achten rechtsleer en rechtspraak de aanwezigheid van een handelsdoel nodig. Deze vereiste wordt niet door de wet

gesteld. In feite zijn twee van de met namaking gelijkgestelde daden op zichzelf handelsverrichtingen nl. de verkoop en de te koop uitstalling. Maar deze omstandigheid, behorend tot de bredere kring van onrechtstreeks en onrechtmatig voordeel geput uit de verwerving van namaaksels, is geen determinerende kentrek voor de inbreuk in haar geheel genomen.

Er blijkt wel een verkeerd gezichtspunt bij deze opvatting aanwezig te zijn. Het voorwerp van een octrooi moet, naar wettelijke bepaling, vatbaar zijn voor nijverheids- of handelsexploitatie, maar dit slaat op het voorwerp zelf en geenszins op het gebruik dat men er van maakt. Zo is de vervaardiging van veiligheidsscheermesjes een industriële uitbating, maar het gebruik dat de private cliëntele ervan maakt bij uitstek burgerlijk.

507. — Het louter bezit van nagemaakte voorwerpen, zelfs voor eigen gebruik, volgt niet alleen uit een onrechtmatige daad, maar betekent voor de namaker de toeëigening van een economisch voordeel en van een geestesgoed, die beide aan de octrooihouder toebehoren. Het is dat bezit, hoe rechtmatig het op de stof weze, dat onrechtmatig is ten aanzien van de exclusieve rechten van de octrooihouder; het is ook dat bezit dat het handels- of nijverheidskarakter van het bedrijf van de octrooihouder stoort.

508. — Er valt nog op te merken dat de wet terecht geen onderscheid maakt tussen de juridische grondslag van dit bezit en enkel het feit als aantasting aanhoudt. Daarom moet het bezit slaan op een stoffelijk voorwerp, produkt of orgaan. Het bezit van een werkwijze uit zich niet rechtstreeks in een lichamelijke vorm en valt buiten de wet.

Maar het is onverschillig of het stoffelijk bezit ten titel van eigenaar, gebruiker of feitelijke houder aanwezig zij. Indien de vervoerder van een nagemaakt voorwerp, verzonden aan een geadresseerde niet als bezithouder wordt aangezien (Brussel, 30 nov. 1874, *Pas.*, 1875, II, 157) dan is dat omdat het bezit aan de verzender of aan de geadresseerde toebehoort. De vervoerder, meestal onwetend over de inhoud van vrachten, bezit niet voor zichzelf. Anderzijds zal de koper slechts aansprakelijk zijn vanaf het ogenblik waarop hij in bezit wordt gesteld door levering (art. 1583 B.W.).

509. — Onder het voorwendsel dat het bezit een handelsdoel moet hebben, zeggen André (nr 1344) en Borginon (nr 132) dat de bewaarder of de pandhouder niet als namakers kunnen vervolgd worden.

Deze stelling strookt niet met Borginons verklaring als zou op het nagemaakt voorwerp een soort volgrecht ten voordele van de octrooihouder wegen.

Waar de wet de bezitter als aansprakelijk beschouwt, bedoelt zij zonder meer degene die door zijn bezit het bewijs levert van een inbreuk op het octrooirecht en er aan deelneemt; goede of kwade trouw zijn hierbij onverschillig; het enkel feit volstaat om een onrechtmatige aantasting van de exclusiviteit aan te tonen.

510. — Er is geen reden om een onderscheid te maken tussen de burgerlijke of handelsbedrijvigheid van de bezithouder vermits het bezit op zichzelf niet als handeling, maar als toestand

wordt inachtgenomen. Men kan dan ook geen vrede nemen met eraan toegevoegde criteria omtrent het doel of de aanwending van het bezit.

511. — In die zin is de hersteller van een nagemaakt voorwerp, zelfs indien hij geen namaker zou zijn door vervaardiging in de zin van onrechtmatige vernieuwing van een beschermd voorwerp, bezitter van een namaaksel. De wet zou elke normale toepassing missen indien op grond van de subjectieve bedoelingen van de namakers tenslotte het alleenrecht zou herleid worden tot een louter princiep, dat alleen maar bij mededinging zou gelden.

512. — De te koop-uitstalling en de verkoop zijn beide daden van beschikking over een nagemaakt goed en een tekortkoming aan het uitsluitend uitbatingsrecht van de octrooihouder. De uitstalling is nog geen verkoop maar een wilsuiting en reeds impliciet een verbintenis tot verkoop (aanbod). Het is een onvolmaakte verkoop, voor dewelke nog enkel de toestemming van de koper nodig is. Alhoewel de wet de te koop-uitstalling en de verkoop afzonderlijk als gelijkgesteld met namaking vernoemt en zij derhalve elk op zichzelf worden beteugeld, kan men niet anders dan aanvaarden dat beide inbreuken reeds vanaf de te koop stelling in hoofde van degene die nagemaakte goederen uitstalt voor verkoop zijn ontstaan. Het onderscheid was echter nodig omdat de verkoop ook zonder voorafgaande uitstalling mogelijk is.

Door « te koop-uitstalling » wordt begrepen niet alleen de uitstalling in een winkel, maar elke vertoning van het goed op een zichtbare plaats, elke overhandiging voor onderzoek met het oog op de verkoop (Rb. Brussel, 20 maart 1895, *P.P.*, 1895, 1147) en naar André (nr 1376) en Borginon (nr 154) terecht menen ook elke publiciteit tot verkoop betreffende een zelfs verborgen voorwerp.

De te koop-uitstalling staat gelijk met een verkoopsaanbod en bindt de verkoper ; zulk aanbod onder de vorm van een openbaar of rechtstreeks beroep op de cliëntele is een daad die op zichzelf indringt in het monopolie van de octrooihouder, zodat zij eerder in rechte als een ondubbelzinnige wilsuiting dan in feite als een formele tentoonstelling moet beschouwd worden.

513. — Wat de verkoop betreft, verwerpt de rechtsleer de discriminatie tussen burgerlijk- en handelsdoel omdat de verkoop op zichzelf een handelsdaad zou zijn. Maar Borginon zegt juister (nr 137) dat hier duidelijk het voordeel dat de octrooihouder in de exclusiviteit bezat geoctrooieerde voorwerpen te verkopen, wordt geschaad en hij acht daarom zelfs een verkoop onder vrienden of familieleden niet uitgesloten.

Het enig criterium blijft de werkelijke tekortkoming aan een exclusiviteitsrecht en de benadeling van de rechthebbende. Het is dan ook onverschillig of de verkoper winst of verlies maakt, vermits de beschikking zelf aan de octrooihouder een deel van zijn kansen ontneemt. Het is eveneens onverschillig welke bestemming de verkochte goederen zullen hebben ; zelfs indien zij zouden uitgevoerd worden in een gebied waarop het octrooi niet van toepassing is ; de namakingsdaad in België is aldaar voltooid door de verkoop.

514. — Een andere zaak is het probleem door de rechtsleer gesteld, van

de verkoop van goederen die in het buitenland zijn vervaardigd en waarvan de levering in België moet geschieden. André (nr 1360), Rendu (nr 53), *R.P.D.B.* (nr 449) achten zulke verkoop als namaking en Borginon (nr 141) treedt deze opvatting aarzelend bij, op grond van de eigen argumentatie dat zulke verkoop, in het buitenland voltooid, de levering in België inhoudt van de verkochte goederen. Deze levering is reeds als schadelijk bestanddeel aanwezig in de verkoop.

Om dezelfde reden als deze welke zich verzet tegen het onderzoek naar de bestemming van verkochte namaaksels, bestemming die onverschillig is als zijnde het gevolg of de uitvoering van een verkoop, mag het voorkomen dat de verkoop van namaaksels in het buitenland aldaar de voltooide daad uitmaakt waardoor de kansen van de octrooihouder worden geschaad, doch wegens het gebrek aan exclusiviteit ter plaatse zonder verhaal blijven. De enkele wilsuiting in den vreemde uitgedrukt van nagemaakte goederen in België te leveren staat niet gelijk met het feit van zulke levering.

De octrooihouder bezit, voor het geval de levering inderdaad geschiedt, verhaal hetzij wegens inbezitneming, hetzij wegens wederrechtelijke invoer.

A fortiori valt een verkoop in onbeschermd vreemd gebied met levering aldaar, buiten de termen van de wet.

515. — De zin van verkoop sluit redelijker wijze de verhuring of de gift uit, maar dient niet begrepen te worden in een noodzakelijke overdracht tegen een prijs in speciën ; het is een beschikkingsdaad onder bezwarende titel, die de octrooihouder schaadt en bijgevolg is een verkoop tegen betaling *in natura* of een ruil, een verkoop in de geest van de wet.

516. — Zulke verkoop kan zelfs vervat zijn in een bredere overeenkomst, zoals deze van onderneming, waarbij de levering van namaaksels is begrepen, en de prijs in de totale som is vervat. Het woord verkoop, gebruikt door de wetgever van 1854, moet niet worden begrepen in de strenge technische betekenis van artikel 1582 B.W., maar in de gewone zin van om het even welke afstand ten bezwarende titel (Rb. Brussel, 18 nov. 1885, *Pas.*, 1886, III, 76).

Artikel 4 van onze wet werd inderdaad bijna letterlijk overgenomen uit artikel 41 van de Franse wet van 1844, waarvan de memorie van toelichting zegde dat het woord «verkoop» dit van «afzet» (*débit*), opgenomen in het strafwetboek van 1810 verving, om aldus een bredere bepaling te voorzien.

Naar toepassing van deze interpretatieregel, is er geen verschil te maken tussen een eerste verkoop en een wederafstand door de koper. Zelfs indien zulke wederafstand het gevolg zou zijn van een gerechtelijke verkoopsverbreking gesteund op een tekortkoming van de koper aan zijn verplichtingen, zou er in de zin van de wet een wederverkoop aanwezig zijn.

517. — Het bestaan zonder meer van een rechtsgebrek in de verkoop, zoals b.v. de onbekwaamheid, maakt het feit van de verkoop niet van ambtswege ongedaan. Het is alleen wanneer de verkoop wegens een essentieel gebrek wordt teniet gedaan dat de terugkeer van het goed in handen van de verkoper geen tweede afstand uitmaakt. Dit stelt nochtans de vraag

of in zulk geval de verkoper nog als dusdanig kan worden beschouwd, maar, zoals hoger gezegd, is niet zozeer de streng juridische betekenis van het woord verkoop van belang dan wel de feitelijke beschikkingsdaad ten bezwarende titel. Zelfs de schuldeiser, die bij de uitoefening van de rechten van de schuldenaar of bij gerechtelijke verkoop nagemaakte goederen, welke in beslag werden genomen, van de hand doet, pleegt namaking.

518. — De verkoop door een tolbeambte van aangeslagen goederen werd door de rechtbank te Gent (6 juli 1863, *B.J.*, 997) niet als een namaking beschouwd omdat de wet van 26 augustus 1822 zulke verkoop gebood. Vooreerst dient hierbij te worden opgemerkt dat het aangeslagen namaaksel noodzakelijk vooraf in het bezit moest zijn, in het land, van iemand die als dusdanig onder de vordering in namaking viel. Voor het overige behoort het probleem tot het gebied van de relativiteit van namaking ten opzichte van de persoon.

Op zichzelf maakt zulke verkoop geen wezenlijk verschil uit met de argeloze verkoop door een private persoon. Alleen stelt zich de vraag of de O.W. niet op dit punt wordt opgeheven door gebiedende bepalingen van openbaar belang. Dit belet niet dat materieel de namakingsdaad door verkoop aanwezig is en dat welke ook de verkoopsbedingen (zoals voor vrij en onbelast, vrij voor beschikking, enz.) het karakter van nagemaakt voorwerp aan het verkocht goed gehecht blijft. (In deze zin, Borginon, nr 149; — *contra,* Picard en Olin, nr 537, en *P.B.*, nr 18 die het goed als vrij van octrooirecht beschouwen).

4. Invoeren van nagemaakte voorwerpen.

519. — De invoer in het land van nagemaakte voorwerpen veronderstelt dat de voorwerpen waar en door wie ook in het buitenland vervaardigd, het nationaal beschermingsgebied niet mogen binnendringen. Al is ook hier de namakingsdaad principieel voorafgaand, zij zal slechts samen met de invoer kunnen vastgesteld worden. Zolang het voorwerp in een niet beschermd vreemd gebied gemaakt of aangewend wordt is het een feitelijk namaaksel maar geen namaking in de zin van artikel 4 b, dat enkel binnen het Rijk van toepassing is.

520. — Zelfs regelmatig elders voortgebrachte voorwerpen of deze afkomstig van de octrooihouder, worden namaking op het ogenblik van hun invoer indien zij door de geldende exclusiviteit in België hiertegen beschermd zijn. Wat door namaking door invoer wordt bedoeld is de wederrechtelijke indringing in een territoriaal gebied onder octrooi- of licentie-bescherming. Men hoeft hierbij geen verwarring te maken tussen twee of meer territoriale alleenrechten, zelfs behorend aan dezelfde titularis. De vereniging van rechten in hoofde van de titularis, schaft de veelzijdigheid van de territorialiteit van octrooimonopolies — onder elke biezondere wetgeving — niet af. De enige vereiste voor het ontstaan van de inbreuk is derhalve de invoer in een gebied waarop een zelfstandige bescherming, zelfs buiten de latere wil van de octrooihouder om, bestaat.

521. — De vormen van invoer zijn onverschillig van zodra de grens

werkelijk overschreden wordt. Doorvoer, tijdelijke inbewaargeving of uitstalling in openbare tentoonstellingen, behalve de uitzonderingen bepaald in de wet van 15 juli 1957, blijven invoer.

522. — De vereiste door André (nr 1389), Picard en Olin (nr 622), en Borginon (nr 162), van een handelsdoel, berust ook hier op een omgekeerd perspectief in de redenering : het uitsluitend handels- en industrieel uitbatingsrecht wordt geschaad door wederrechtelijke invoer ; deze daad is op zichzelf een onrechtmatige toeëigening van het economisch recht van de octrooihouder, ongeacht de bedoeling of het oogmerk van de invoerder (in zulke zin : Tillière, nr 142). De vraag te weten wie voor de invoer aansprakelijk is blijkt niet te moeten afhankelijk worden gesteld van de aard van de rechten die de invoerder op de voorwerpen bezit.

Immers, de materiële daad van invoer volstaat en het enkel feitelijk bezit is hierbij voldoende ; de afgeleide verantwoordelijkheden die kunnen wegen op de eigenaar, de koper of de besteller blijven vreemd aan de octrooihouder en behelzen slechts de eigen belangen van de betrokken derden.

§ 6. — Relativiteit in hoofde van de persoon van de namaker.

523. — De namaking kan in beginsel niet ten laste gelegd worden van de titularis zelf van het octrooi, zolang hij tenvolle over zijn rechten beschikt.

In deze zin moet zij worden gepleegd door een derde ten opzichte van de rechthebbende op de exclusieve uitbating.

Door derde moet begrepen worden elke andere persoon dan de titularis van het uitbatingsrecht, zijn vertegenwoordiger of zijn rechthebbende (minder scherp, Cass., 19, febr. 1914, *Pas.*, 1914, I, 110).

De namaking is dus relatief wat de persoon betreft die ze pleegt tot zijn verhouding met de titularis of rechthebbende (André, nr 1309). Zo zal degene, die in het buitenland, aldaar wettig vervaardigde voorwerpen kocht, doch ze onrechtmatig in het uitsluitend gebied, dat de octrooihouder zich in België voorbehield invoerde, namaking plegen (Rb. Antwerpen, 8 juli 1894, *P.P.*, 1362 ; — Brussel, 1 febr. 1932, *Ing. Cons.*, 39).

524. — Het feit dat de octrooihouder zelf zou hebben bijgedragen tot de door een derde gepleegde namaking, volstaat niet om ze ongedaan te maken. Zo is de levering door de houder van een octrooi van voorwerpen hierdoor beschermd, aan een derde die ze te koop stelt in een land waar dezelfde octrooihouder exclusieve rechten afstond aan een concessionaris, toch een namaking ten overstaan van deze laatste (Rb. Brussel, 1 febr. 1932, *Pas.*, 1932, III, 98).

Ook rechtstreeks vermag de octrooihouder niet in te dringen door eigen uitbating, in het gebied dat hij aan een licentiehouder in exclusiviteit afstond. Immers, artikel 4 verleent het recht op vordering tegen namaking niet alleen aan de bezitter van het octrooi maar aan hun recht-

hebbenden, en de afstand van een uitsluitend recht van vervaardiging of aanwending, bezit, verkoop, te koop uitstalling, of invoer in België ontzegt aan de overdrager het recht zelf daden te plegen die inbreuk op dit vervreemd alleenrecht maken.

525. — Waar in ons land geen beteugelde verplichting tot inschrijving van overdrachttaksen van octrooirechten voorhanden is, wordt in Duitsland en Zwitserland aan zulke inschrijving een eigen kracht verleend door ze aan derden tegenstelbaar te maken.

De afstand van licentie is op zichzelf tegenstelbaar aan de overlater te kwader trouw (Wittner, J., *Garantie et resp. Contr. en dr. de Brev. et invention,* Basel, 1962, blz. 73 en volg.).

526. — Samenwerking van meerdere personen.

Zoals hoger gezegd kan namaking het gevolg zijn van onderscheiden, doch samenlopende handelingen. De aansprakelijkheid voor de miskenning van een exclusief recht of de verantwoordelijkheid voor een fout wordt niet beoordeeld naar begrippen van mededaad of medeplichtigheid, zoals in strafrecht, maar, naar burgerlijk recht, in werkelijke deelneming aan, of bijdrage tot de namakingsdaad. Geen onderscheid tussen de aard of graad van de bijdrage geldt van zodra de bijdrage *in solidum* de namaking verwezenlijkt. Geestes- en stoffelijke bijdragen onderscheiden komt erop neer groter belang te hechten aan soms ondergeschikte materiële handelingen dan aan de leiding en kennis die bij veel uitvindingen nodig zijn om ze na te maken. Het leveren van formules, beschrijvingen, tekeningen, het technisch toezicht wegen meestal zwaarder dan de omzetting ervan in een uitvoeringsdaad. Daarom zijn alle bestanddelen van de medewerking, die samen noodzakelijk de namaking vormen, in het geheel van de inbreuk ondeelbaar betrokken.

527. — Voor louter stoffelijke bijdragen zal nochtans dit noodzakelijk verband met de namaking moeten vaststaan. Immers, de vervaardiging of de uitvoering van een werkwijze kan verdeeld zijn in een reeks van losse handelingen die niet toelaten de namakingsbestemming te beseffen.

528. — De vervaardiging van banale delen waarvan de samenhang eerst later tot namaking zal uitgroeien is geen namaking. Evenmin kan men aan werklieden of lager uitvoerend personeel (b.v. tekenaars) verwijten namaking te plegen wanneer zij de hun opgelegde fragmentaire arbeid in dienstverband volbrengen.

Zij handelen naar contractuele verplichting uit naam en voor rekening van de werkgever en men zou wel een zeer sterk bezwaar van besef van deelneming aan een oneigenlijk misdrijf moeten inroepen om van hunnentwege een dienstweigering te wettigen.

529. — De goede of kwade trouw heeft geen invloed op de daad van namaking, maar deze kan niet worden gepleegd zonder de wil produkten te vervaardigen of middelen te gebruiken die wettelijk beschermd zijn. Zulke wil is daarom niet bewust op namaking gericht, maar wel op het volbrengen van daden die als namaking zullen blijken. Het is geen kwaadaardig opzet, maar het nastreven van een bepaald technisch doel.

Om samenwerking tot namaking vast te stellen moet dan ook zulke samenlopende wil bewezen zijn ; zelden zal deze in dienstbetrekking aanwezig zijn omdat de ondergeschikte geen vat heeft op het te verwezenlijken doel.

530. — Integendeel is zulke samenloop duidelijk onder gewone vennoten van een onderneming die namaking pleegt. Artikel 4 b zegt uitdrukkelijk en beschouwt als namaker : « al wie afbreuk doet aan de rechten van de octrooihouder ».

531. — Wat het bezit, de verkoop of de uitstalling voor verkoop of de invoer betreft is het onverschillig te welken titel deze feiten worden gepleegd hetzij voor eigen rekening, hetzij voor derden : zij volstaat op zichzelf.

532. — De uitvoering door een zelfstandig vakman van een bestelling van een voorwerp dat als namaaksel zal blijken, zal nu eens op eigen verantwoordelijkheid berusten wanneer hij zonder druk of verplichting tot uitvoering beslist, nu eens worden gedeeld met de opdrachtgever wanneer deze door bevelen, aanbevelingen, practische aanwijzingen of technische bijstand de namaking helpt verwezenlijken. Integendeel blijft de vervaardiging van banale onderdelen, later door derden tot namaaksel verenigd, vrij.

533. — Wat de tussenpersonen betreft, zo in het bedrijf als in de handel, kunnen zij slechts persoonlijk aansprakelijk zijn met hun lastgevers in de mate waarin zij zelf hebben bijgedragen tot de daad van namaking. Het enkel bezit van voorwerpen is immers voldoende.

Onder deze bevindt zich de zaakvoerder van een vennootschap die de hem gegeven opdracht namaking te plegen, voor de firma uitvoert. De Franse rechtspraak (Cass. fr., 26 nov. 1875, *D.P.*, 1876, I, 137 ; — Pouillet, nr 661) aanvaardt zijn aansprakelijkheid wanneer de gepleegde daad binnen de grenzen van zijn toegewezen macht valt.

534. — Wat de beheerders van een naamloze vennootschap betreft, zijn deze persoonlijk verantwoordelijk voor daden van namaking door hen bevolen.

Fredericq acht de vennootschap zelf niet verantwoordelijk omdat het wettelijk mandaat van de beheerders niet strekt tot het plegen van eigenlijke of oneigenlijke misdrijven (*Dr. Com.*, II, nr 934). Maar gelet op het feit dat namaking geen kwade trouw vereist en ook bij onachtzaamheid of onvoorzichtigheid kan worden gepleegd, en dat zij ook een inbreuk is op een handelsmonopolie moet worden aanvaard dat de vennootschap minstens dient in te staan voor het onvrijwillig gebrekkig beheer van de door haar vrij verkozen lasthebbers, vooral doordat zijzelf er op handelsgebied het gebeurlijk voordeel van bekomt.

535. — Men neemt integendeel aan dat gerechtelijke aangewezen lasthebbers (curators van faillissementen, voorlopige bewindvoerders, curators van onbeheerde nalatenschappen) die wettelijk kunnen verplicht worden het hun toevertrouwde actief tegelde te maken, geen fout kan treffen zo zijn nagemaakte goederen verkopen. Evenmin nochtans als zij, wanneer

zij een bedrijf voortzetten, namaking door fabricatie mogen plegen ziet men in op welke grondslag zij rechtmatig tot de verkoop mogen overgaan van goederen waarvan kan geacht worden dat gerechtelijke lasthebbers, beter nog dan de gewone burger, de wettelijke bescherming van exclusieve uitbating dienen te kennen en eerbiedigen. De algemene verplichting over te gaan tot de verkoop ontslaat hen ervan niet de rechten van de ware rechthebbede te eerbiedigen, evengoed als zij zulks voor gestolen goed tegenover de gekende eigenaar moeten doen.

536. — Een toestand die met deze laatste gelijkenispunten vertoont is deze van de S t a a t , optredend op grond van e e n d w i n g e n d e w e t of vigerende i n t e r n a t i o n a l e o v e r e e n k o m s t , evenals deze van openbare besturen die een industrieel bedrijf in hun bevoegdheid opnamen en instaan voor de leiding ervan. Het is nochtans geboden zich niet te houden aan de simplistische en ontoereikende redenering volgens dewelke een gezagsoverheid geen inbreuk kan plegen op de burgerlijke rechten van ingezetenen wanneer zij handelt hoofdens haar *imperium* of in uitvoering van een dwingende wet die elke fout zou uitsluiten.

De namaking ontstaat ook z o n d e r f o u t door het enkel feit van de indringing in het wettelijk beschermd alleenrecht.

Het zal voor de beoordeling van de zeer verschillende omstandigheden die met betrekking tot openbare lichamen of gezagsdragers nodig zijn, aandacht te schenken aan wisselend toepasselijke rechtsbegrippen.

537. — Waar de Staat overgaat tot de o p e n b a r e v e r k o o p van aangeslagen of verbeurdverklaarde voorwerpen waarvan zou blijken dat zij door namaking werden vervaardigd, achtte de rechtbank te Gent (11 mei 1863, *B.J.*, 706), geen namaking aanwezig omwille van de wettelijke verplichting van de openbare verkoop en van het ambtelijk karakter van deze daad.

Artikel 503 S.W. voorziet vooreerst ingeval van beslagneming van vervalste eetwaren of dranken — waarop weinig octrooien bestaan —, dat zij zullen worden overgedragen aan de openbare onderstand volgens zijn behoeften, of vernietigd.

Het K.B. nr 260 van 24 maart 1936 op de bewaring ter griffie en teruggave van in beslag genomen goederen in strafzaken, voorziet dat de teruggave slechts op gerechtelijk bevelschrift mag geschieden en dat « elke rechthebbende op het in beslag genomen goed » zich tegen deze teruggave mag verzetten. Er is geen reden om aan te nemen dat elk rechthebbende niet eveneens kan optreden tegen de openbare verkoping van goederen waarop hij rechten bezit.

Worden de goederen door verbeurdverklaring overgedragen aan het Beheer van Domeinen, dan kan dit niet anders zijn dan in de materiële zin, zonder enig mederecht op de aanspraak die de benadeelde octrooihouder eventueel bezit op zijn voorbestaand recht op confiscatie te zijnen voordele.

Werd deze niet uitgesproken dan blijft de openbare verkoop van een namaaksel strijdig met artikel 4 b, O.W. Men kan alleen inroepen dat de opdracht van de beheerder van domeinen algemeen en gebiedend is, zonder mogelijkheid zich eraan te onttrekken of ze te wijzigen zodat hem geen

eigenlijke daad van namaking zou kunnen worden aangewreven bij gebrek aan eigen vrije wil.

538. — Volstrekt anders is het gesteld met de invoer en verkoop van geoctrooieerde voorwerpen zoals die b.v. aan de Belgische Staat werden afgeleverd ten titel van herstel van oorlogsschade, ingevolge het verdrag van Versailles.

Het hof van cassatie (27 mei 1927, *Pas.*, 1927, I, 240, op cassatieberoep tegen Brussel, 30 jan. 1924, *J.T.*, 1924, 267) sprak zich hierover uit op grond van een tegenstelling tussen internationaal verdrag en een interne wet. De werktuigen aan België overgedragen ten titel van herstel voor oorlogsschade ontsnapten aan de octrooiwet. Deze laatste beoogde een vergelijk tussen de belangen van de uitvinder en deze van de gemeenschap, zodat het nooit in het inzicht van de wetgever kon gelegen hebben deze bepalingen toepasselijk te maken op omstandigheden waarin deze toepassing de uitvoering zou hinderen van maatregelen genomen op grond van een verdrag tot economisch herstel van het bezet gebied. Het hof voegde hierbij dat in deze tegenstelling van wetten het alleenrecht het privaat nationaal recht overheerste. Bovendien was de Staat in de uitoefening van zijn regeringsplichten oppermachtig de wijzen en middelen ervan te beoordelen en onafhankelijk van de rechtbanken. Zoals uit de latere rechtspraak van het hof van cassatie zou blijken werd hier geenszins bedoeld dat een bekrachtigd internationaal verdrag een hoger gezag bezat dan een interne wet, maar wel dat tussen beide bepaalde teksten een verschil in omvang en toepassing bestond. Het verdrag zou Volkerenrechtelijke beginselen huldigen daar waar de O.W. burgerrechtelijke begrippen hanteert. De rangorde spruit niet uit het onderscheiden gezag van de tegengestelde teksten maar uit een hiërarchie van gebieden.

Zelfs art. 306 van hetzelfde verdrag van Versailles dat onder sectie VII « de industriële eigendom » onder voorbehoud van de bepalingen van het verdrag de rechten van industriële, letterkundige en artistieke eigendom, zoals deze is bepaald door de internationale conventies van Parijs en Bern, voorzien onder art. 286, herstelt.... » werd vreemd geacht aan de beschikkingen van openbaar internationaal recht op herstel van oorlogsschade. Art. 286 had uitdrukkelijk de hervatting van de kracht van de Conventies van Parijs en Bern beperkt « in de mate waarin zij niet zouden getroffen of gewijzigd zijn door de uitzonderingen en beperkingen spruitend uit het verdrag ». Maar het hof van cassatie achtte deze tekst als vreemd aan het geschil en hield zich aan het breder toepassingsgebied van het volkenrecht ten overstaan van het privaat recht. In een commentaar onder dit arrest (*Pas.*, 1927, I, 240, getekend B.J.) wordt beroep gedaan op het werk van Montesquieu, *Esprit des Lois*, chap. XVI, XX, XVIII en XXVI en op Cicero, *De Legibus*, boek I. Het gezond verstand en de verwarring tussen twee verschillende rechtsgebieden zouden zich beide verzetten tegen een voorrang van het burgerlijk recht. De huidige rechtsleer en rechtspraak is, zoals zal blijken, uit de toepassing van internationale overeenkomsten in Belgisch recht, meer ontwikkeld.

539. — Het lijdt geen twijfel dat de stelling toegepast in het cassatiearrest van 27 mei 1927, burgerlijke rechten beperkt en schade kan toebrengen aan rechtmatige uitsluitende licentiehouders of aan titularissen van octrooirechten in België, die als Belgische onderdanen niet zouden hoeven in te staan voor herstel van oorlogsschade, opgelegd aan een vreemde mogendheid.

540. — Wanneer dan ook de Staat op eigen initiatief optreedt zou hij, zoals alle derden, ongetwijfeld instaan voor de door hem onrechtmatig berokkende schade (Cass., 16 dec. 1920, *Pas.*, 1921, I, 65 ; — ook Brussel, 31 dec. 1890, *Pas.*, 1891, II, 857).

André (nr 1284) maakt nochtans een onderscheid tussen de handelingen van de Staat naargelang hun aard of bestemming : nu eens zou hij handelen als politieke macht b.v. door het gebruik van geoctrooieerde wapens te bevelen en dan zou hij onverantwoordelijk zijn, dan eens zou hij zuiver

burgerlijke behoeften bevredigen b.v. door het verzekeren van openbare verlichting door geoctrooieerde middelen. Borgunon (*Nov.*, Tw. *Contrefaçon*, nr 105) ziet in beide gevallen een onrechtmatige inbreuk op het alleenrecht en moet hier worden bijgetreden. De verleningsakte van het octrooi en de O.W. verplichten de Staat het door hem gevestigd recht ten volle te eerbiedigen. Hij kan alleen, bij gebrek aan onteigeningsprocedure, beroep doen op de biezondere wetten tot vrijwaring van 's lands veiligheid en verdediging waarin overigens uitdrukkelijk de rechten van de octrooihouder of aanvragers worden erkend.

541. — De voorbeelden van tegenstelling gegeven door André (*l.c.*) zijn weinig overtuigend : het verzekeren van openbare verlichting behoort niet tot de taak van de Staat, maar is een politieopdracht van de gemeenten ; deze laatsten treden hier niet op voor een vrijwillige quasi-commerciële bedrijvigheid, maar op last. Wat gebeurlijke misbruiken gepleegd door vergunninghouders betreft zouden zij bij gebrek aan bindend lastenboek op de bepaalde inbreuk hun eigen aansprakelijkheid in het gedrang brengen.

§ 7. — Beperking in de tijd.

542. — Het is voldoende dat de daden van namaking zich voordoen, ongeacht commercieel gebruik, tijdens de periode van wettelijke bescherming om als inbreuk op het alleenrecht te gelden.

De namaking van voorwerpen zelfs om ze na het verstrijken van het octrooi op de markt te brengen is strijdig met de wet (*Nov.*, nr 28 ; — *P.B.*, nrs 20-21 ; — Tillière, nr 113 ; — Rendu, nr 24 ; — Malapert en Formi, nr 883 ; — André, nr 1224, en ook Pouillet, terugkomend in latere uitgaven op zijn eerst andersluidend oordeel, nr 656 ; — *contra : Dalloz, Rép.*, nr 294 ; — Picard en Olin, nr 538).

Op zichzelf is zulke namaking tijdens de periode van octrooibescherming een inbreuk op het alleenrecht, ongeacht de bestemming van de nagemaakte goederen.

De stoffelijke benadeling is dubbel : de actuele indringing in het beschermd monopoliegebied en de eveneens actuele beroving van de rechtmatige markt die nog een tijdlang na het verstrijken van het octrooi aan de titularis toebehoort wegens zijn exclusiviteit van voortbrengst.

Waar de technische voorbereiding op de vervaardiging van vrijkomende voorwerpen van octrooi, voor zover zij geen aanwending van geoctrooieerde middelen betreft, wettelijk mogelijk is, behoort de eigenlijke fabricatie met het oog op verkoop, na het verstrijken van het octrooi, nog tot de beschermde periode.

Het zou overigens maar al te gemakkelijk zijn de stellige inbreuk op het octrooi goed te maken door de subjectieve verklaring dat zij slechts uitwerking zou hebben op de markt daags na het einde van het octrooi.

543. — Pouillet (nr 656) meent nochtans dat een uitzondering op deze regel gewettigd wordt wanneer iemand op het spoor is van een verbeteringsuitvinding en dus noodzakelijk bij zijn proefnemingen de basisuitvinding moet gebruiken. Maar evenmin als hij de uitgewerkte verbetering mag gebruiken zonder toestemming, wat het hoofdoctrooi betreft,

mag hij dit laatste zonder toelating namaken om er nieuwe rechten op te vestigen.

544. — Hetzelfde dient gezegd van de onvoltooide namaking. Zij is even onrechtmatig als de voltooide omdat zij noodzakelijk tot de namaking behoort als eerste stap van fabricatie of aanwending. De namaking bestaat niet alleen in de verkoop van afgewerkte produkten maar ook in de vervaardiging en deze neemt aanvang vanaf de eerste stap gericht op de voltooiing. Zo is eveneens de aanwending van middelen onafhankelijk van het gevolg.

Het zal nochtans nodig zijn het bewijs van de aangevangen vervaardiging te leveren in zulke zin dat de voorbereiding was gericht op vervaardiging. De enkele aankoop van grondstoffen of werktuigen dienstig tot alle doeleinden zal slechts een vermoeden van namakingsbedoeling scheppen, wanneer bijkomende elementen wijzen op hun daadwerkelijke aanwending tot namakingsdoeleinden. De onvoltooide namaking is derhalve deze die werkelijk aan gang is en slechts toevallig niet tot eind is gekomen terwijl alle gegevens hiertoe aanwezig waren of bewust werden gepland.

Moet als daad van namaking worden beschouwd, in de zin van de wet, elke verrichting die de namaking voorbereidt of voltooit. Zo is de verkoop van een nagemaakt voorwerp een daad van namaking, die de verantwoordelijkheid van de verkoper medesleept en hem verplicht op grond van artikel 1382 B.W. de schade te herstellen (Brussel, 30 juni 1959, *J.T.*, 1959, 490). Deze motivering verwijst ten onrechte naar artikel 1382 B.W. waar in feite artikel 4 b van de octrooiwet geldt.

Artikel 4 b bevestigt het algemeen beginsel dat het octrooi slechts wordt afgeleverd met het oog op een alleenrecht dat uitsluitend het Belgisch grondgebied omvat (ongeacht de rechtsgevolgen van een nationaal octrooi, voorzien door internationale overeenkomsten).

AFDELING II

Uitoefening van de vordering tegen namaking.

§ 1. — Het bewijs van de namakingsdaden.

545. — Buiten de toepassing van de regels van bevoegdheid en rechtsvordering geldig voor de uitoefening van de octrooirechten in het algemeen, behandeld onder de hoofding bevoegdheid en rechtspleging, heeft de vordering tegen namaking nog eigen toepassingsvormen.

De vorm van bewijslevering slaande op de vergelijking tussen de grenzen van exclusiviteit, door het octrooi of zijn afgeleide rechten bepaald, en het feit van de aantasting ervan, valt in beginsel onder het gemeen recht. Maar feiten van vervaardiging of aanwending worden meestal niet bewezen door het louter bezit en vergen de vaststelling van een uiteraard in de tijd beperkte bewerking; deze doet zich ook in hoofdzaak voor buiten het gebied dat voor vrije waarneming openstaat voor de rechthebbende.

Daarom voorziet artikel 6 O.W. een biezondere maatregel van vaststelling van namaking onder de vorm van het beschrijvend beslag.

De bezithouder van het octrooi of zijn gerechtigden kunnen bij verzoekschrift gericht aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, bekomen dat een of meer deskundigen door hem aangesteld, zullen overgaan tot de beschrijving van de toestellen, machines en voorwerpen die men als nagemaakt acht.

Met hetzelfde bevelschrift mag de voorzitter aan de houders van de betreffende voorwerpen, verbieden zich ervan te ontdoen, en aan de octrooihouder toelaten een bewaker aan te stellen of zelfs de voorwerpen onder zegel te stellen. Alleen dit tweede bevel houdt in feite een beslag in maar in de lopende rechtstaal wordt ook de enkele beschrijving beschrijvend beslag genoemd in de zin van een virtuele vastlegging van de aangeklaagde feiten.

§ 2. — Procedure van beschrijvend beslag.

A. — *Verzoekschrift.*

546. — Ten einde een beschrijvend beslag te bekomen moet een verzoekschrift, in de gewone vormen, bij de voorzitter van de burgerlijke rechtbank worden ingediend. Het moet woonstkeuze vermelden in de plaats waar de beschrijving of het beslag moet geschieden en moet vergezeld zijn van de titel van octrooi, zodat geen verzoekschrift kan worden ingediend zolang het octrooi niet is verleend.

Nochtans worden de woonstkeuze en de begeleiding van de octrooititel niet op straf van nietigheid voorzien, vermits de wet geen enkele sanctie inhoudt.

De voor te leggen titel van octrooi wordt evenmin nader bepaald en, daar de overlegging enkel voor doel heeft de hoedanigheid en de aanspraken van de octrooihouder te bepalen, zal hij geldig worden voorgebracht onder vorm van fotocopie of echt verklaard afschrift. Voor de rechthebbenden, zoals licentiehouders, die niet over de eigenlijke octrooititel beschikken zal de juiste opgave van het octrooi en het bewijs van hun hoedanigheid volstaan.

Het verzoekschrift wordt aangeboden aan de voorzitter van de burgerlijke rechtbank van de plaats waar de vermoede namakingen zich voordoen.

547. — De voorzitter stelt bij bevelschrift een of meer deskundigen aan die in zijn handen of in deze van door de voorzitter biezonder daartoe gemachtigde vrederechter, de wettelijke eed van deskundige aflegt zoals voorzien in artikel 317 Rv.

De deskundigen mogen hun taak niet aanvangen vooraleer zij deze eed hebben afgelegd (*A.P.R.*, Tw. *Deskundig onderzoek*, nr 1225).

Wegens het gevaar van willekeurige, moedwillige of arglistige verzoeken tot beschrijving en de schadelijke gevolgen die uit een indringing in andermans bedrijf kunnen spruiten, heeft de wet verschillende vormen van bescherming tegen misbruiken voorzien.

B. — *Bescherming tegen misbruiken.*

1. Borgstelling.

548. — De voorzitter mag aan de verzoeker opleggen een borg te stellen waarvan hij de aard en het bedrag bepaalt. Hierbij zullen vanzelfsprekend het gevaar en de omvang van de schade die kan berokkend worden, in acht genomen worden.

De aflevering van het bevelschrift van de voorzitter aan de verzoeker zal, indien een borgstelling is opgelegd, slechts geschieden tegen voorlegging van het bewijs van neerlegging van de borgsom.

Er valt wel niet te betwijfelen dat deze wettelijke bepaling streng zal worden nageleefd, zodat de aflevering van een bevelschrift dat borgstelling vereist, zonder bewijs van consignatie, ondoelmatig is; zulk verzuim zou het bevelschrift niet nietig maken maar ongetwijfeld de uitvoerbaarheid ervan opschorten.

Het gebruik van de enige rechtsgeldige Franse benaming voor *consignation* (in de Nederlandse officieuze vertaling: « borgstelling ») roept de gedachte op van een neerlegging in de Deposito- en Consignatiekas, maar het blijkt wel dat de voorzitter, die vrij is al of geen borgstelling te bevelen, ook vrij is te bepalen hoe en waar de borgstelling moet geschieden.

549. — Hij zou zich aldus niet gebonden hoeven te achten aan een vastlegging van gelden en oppermachtig de vorm van borgstelling mogen bepalen.

De verplichting die aanvankelijk door de wet was voorzien een borgstelling op te leggen aan vreemde verzoekers werd vooreerst opgeheven, wat de onderdanen van een der landen betreft verbonden door het Unieverdrag van Parijs (art. 2) en later voor alle vreemdelingen, door de wet van 5 juli 1884, art. 2.

Geen verwarring dient te worden gemaakt tussen de borgstelling voor een beschrijvend beslag in octrooirecht en de *cautio judicalum solvi* die enkel kan opgelegd worden aan vreemde aanleggers als voorwaarde tot het instellen van een rechtsvordering. De procedure van beschrijvend beslag is een voorlopige maatregel van onderzoek tot het bekomen van een bewijs; zij houdt geen eigenlijke vordering in, al zal zij hier later bij betrokken worden in de tijd.

2. Rechtstreekse betekening.

550. — Op straf van nietigheid moet in het bevelschrift een deurwaarder worden gelast met de betekening ervan.

De betekening die enkel het plaatsbezoek zou aankondigen, zou vermoedelijk de ondoelmatigheid van vaststellingen veroorzaken, zodat in de praktijk de betekening gelijktijdig geschiedt met de komst van de deskundigen.

551. — De betekening moet op straf van nietigheid worden gedaan aan de partij tegen wie de verzoeker vroeg het beschrijvend-beslag te mogen uitvoeren en daartoe bij bevelschrift machtiging bekwam.

Maar in strijd met wat het hof van beroep te Brussel (28 maart 1962, *J.T.*, 1962, 351) besliste is het verzuim van betekening aan de persoon die men voor namaker houdt, geen schending van de rechten van de verdediging van deze laatste (Cass., 29 nov. 1963, *J.T.*, 1964, 91 ; *Pat.*, 1964, I, 340). Dit cassatiearrest dat voorgaand arrest verbrak, zegde uitdrukkelijk dat de betekening moet geschieden « aan de beslagene », d.i. « aan de houder van de aangeklaagde voorwerpen en niet aan de beweerde namaker, die nog onbekend kan zijn en waarvan de vereenzelviging juist uit de maatregel van beschrijvend-beslag kan blijken ».

552. — De rechten van de verdediging van de eigenlijke namaker worden gevrijwaard door artikel 12 O.W., dat tegen hem een dagvaarding ten gronde voorziet binnen de acht dagen van het P.V. van beschrijving. Het beschrijvend beslag mag worden verricht in iedere plaats vaan de aangeklaagde voorwerpen zich bevinden 't zij bij de vermeende namaker, 't zij bij een derde. Het is voldoende dat de betekening geschiedt aan de houder — te welken titel ook — van de voorwerpen, mits het verzoekschrift op hem wees.

553. — Het is dan ook van het grootste belang in het verzoek de juiste aanduiding te geven van de partij ten aanzien van dewelke het bevelschrift wordt gevorderd, waar de beschrijving moet plaats vinden en het bevelschrift aldaar aan de houder van vermeende namaaksels te betekenen; daarmede zijn dan de deurwaarder en de deskundigen gemachtigd in de aangeduide plaatsen waarover de betekende beschikt, toegang te verkrijgen.

554. — In het geschil behandeld door het hof van beroep te Brussel (28 maart 1962) en het hof van cassatie (29 nov. 1963) werd aan de voorzitter van de rechtbank te Brussel een verzoekschrift aangeboden ten overstaan van een p.v.b.a. met zetel te Izegem, maar voor een beschrijvend-beslag in een winkel te Brussel gelegen en toebehorend aan een derde. Het bevelschrift werd aan de houder van deze winkel betekend, wat door het hof van cassatie als geldig werd beschouwd.

3. Termijn voor dagvaarding ten gronde.

555. — Artikel 12 gebiedt de verzoeker van een beschrijvend beslag binnen de acht dagen van de beschrijving, een dagvaarding ten gronde in te leiden vóór de rechtbank van het gebied waar de beschrijving is geschied op straf van rechtswege aan het bevelschrift elk gevolg te ontnemen. De houder van de beschreven voorwerpen kan dan de teruggave vorderen van het oorspronkelijk proces-verbaal van beschrijving en de octrooihouder verbod laten opleggen de inhoud ervan te gebruiken of openbaar te maken, dit alles onverminderd gebeurlijke schadevergoeding.

556. — Deze verplichting te dagvaarden binnen de acht dagen van de uitvoering van het bevelschrift van beschrijving, dus vanaf de dag van plaatsschouwing (en niet vanaf de dag van neerlegging van het deskundig verslag dat meestal veel later zal tussenkomen) stelt van in zijn aanvang het verzoek tot beschrijving onder het persoonlijk risico van de verzoeker, zodat een gewaagd verzoek zonder opvolgende dagvaarding niet alleen ten

laste van de verzoeker zal blijven maar hem zal blootstellen aan schadevergoeding.

Het verzoek tot beschrijving impliceert op zichzelf de onzekerheid van de bestaande bewijsmiddelen en het ongedaan maken van de beschrijving plaatst de verzoeker in een hachelijke toestand. Hij zal dan ook slechts tot beschrijvend beslag overgaan wanneer hij werkelijk zinnens is ten gronde te dagvaarden en daartoe de hoedanigheid bezit. Dit zal hem tot bedenking aanzetten.

4. Rechtsmiddelen.

557. — Alhoewel de octrooiwet zwijgt over de mogelijkheid om verzet aan te tekenen tegen een bevelschrift tot beschrijvend beslag, werd in de rechtspraak aangenomen dat zulk verhaal openstaat voor de beslagene die ernstige redenen heeft om de gronden waarop de verzoeker, éénzijdig, het bevelschrift bekwam, te betwisten of om een einde te stellen aan een niet langer gerechtvaardigd beslag (voorzitter rechtbank Gent, 9 juli 1927, *Ing. Cons.*, 1930, 77). Dit vonnis steunde op de analogie met een bevel tot bezitneming van nalatenschap (Cass. fr., 3 april 1895, *D.P.*, 1896, I, 5) en op de stelling ontwikkeld door de voorzitter van de rechtbank te Brussel (Gilson, J., *Une réforme indispensable en procédure, J.T.*, 1927, 377-386 ; — Borginon, nr 206 ; — *R.P.D.B.*, nr 480 ; — Braun en Struye, *Précis*, nr 480, spreken zich uit in dezelfde zin).

558. — Men zal nochtans opmerken dat zo artikel 158 Rv. werd toegepast, het verzet moest tussenkomen vóór de uitvoering van het bevelschrift. Dit had voor gevolg dat het onmiddellijk bij de betekening diende te worden gedaan en dan geen opschortende uitwerking zou hebben op gevaar af gelegenheid te bieden alle bewijsmateriaal intussen te verwijderen. In zulke omstandigheden zou een bevelschrift tot beschrijvend beslag dat niet bij voorraad uitvoerbaar zou zijn elke doelmatigheid missen, bij gebrek aan verrassing.

559. — Men neemt thans aan dat een verzoek tot intrekking of herziening van een bevelschrift tot beschrijvend beslag ontvankelijk is, op voorwaarde binnen de vijftien dagen van de betekening aan de beslagene te geschieden. Dit is een toepassing van het nieuwe artikel 1635 *bis* Rv., slaande op beslag in alle zaken, ingevoerd door artikel 32 K.B. van 30 maart 1936.

Zo oordeelde de rechtbank te Oudenaarde (7 maart 1963, *J.T.*, 1963, 421) zich steunend op het verslag aan de koning voor het K.B. nr 300 van 30 maart 1936 (*Pasin.*, 1936, 223 ; — Van Lennep, *Procesrecht*, I, 451). Borginon (nr 202) betreurde de afwezigheid van een bepaling hieromtrent in het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering op het ogenblik dat het K.B. van 30 maart 1936 nog niet was uitgevaardigd.

560. — Hetzelfde geldt voor het gebeurlijk recht van hoger beroep tegen de uitspraak van de voorzitter op een dagvaarding houdend verzet.

De schadelijke gevolgen die voor de beslagene hieruit kunnen voortvloeien dienen niet te worden overschat.

Vooreerst moet de verzoeker in beschrijvend beslag binnen de acht dagen ten gronde dagvaarden. Verder dient geen biezondere bescherming te worden verzekerd aan degene die inderdaad namaking zou plegen. Voor deze die integendeel ten onrechte werd lastig gevallen, zijn alle kosten en ook de schadevergoeding ten laste van de onvoorzichtige verzoeker. Wanneer twee partijen, ieder te goeder trouw, vervaardigingen of aanwendingen maken van wederzijds door octrooi beschermde uitvindingen, bestaat eindelijk een wederkerig recht op verzoek tot beschrijvend beslag voor zoveel zulke procedure na de bewering van de eerste partij dat identiteit in de uitbating bestaat, nog nut zou hebben.

C. — *Ogenblik van instelling.*

561. — Evenals de vordering tegen namaking, ten gronde, mag ingesteld worden zelfs na het verstrijken van het octrooi, maar wegens feiten gepleegd tijdens het bestaan van het octrooi, zou een verzoek tot beschrijving ontvankelijk blijven na het einde van een octrooi, wanneer hierdoor feiten kunnen worden vastgesteld die tijdens de beschermde periode voorkwamen.

562. — Men neemt zelfs aan dat een verzoek tot beschrijving ook tijdens het geding ten gronde mag worden ingediend of zelfs dat een vroeger verzoek voor het geding, tijdens de procedure mag worden herhaald. Nochtans behoren de rechtspleging ten gronde en deze tot beschrijving tot volstrekt zelfstandige rechtmachten : de burgerlijke rechtbank enerzijds en de voorzitter persoonlijk anderzijds. Indien de vordering ten gronde beperkt was tot een categorie van aantijgingen die niet begrepen zijn in het gebied van een later proces-verbaal van beschrijvend beslag, dan zou een tweede dagvaarding ten gronde binnen de acht dagen nodig zijn. Dit zal in hoofdzaak afhangen van de afbakening van het geschil in de dagvaarding.

563. — De theoretische mogelijkheid bestaat dat de verzoeker, na een bevelschrift te hebben bekomen, dit niet dadelijk laat betekenen en uitvoeren. De voorzitter kan nochtans een termijn bepalen en bij gebreke hieraan zou de betekening en uitvoering binnen een redelijke termijn na het verlenen van het bevelschrift moeten geschieden. Het is slechts denkbaar bij kwade trouw of onverantwoorde onachtzaamheid dat iemand die meent zich te moeten beklagen over namaking, zal wachten de geleden schade te doen herstellen. Het bevelschrift zou zich dan tegen hem keren als het bewijs van lijdzaamheid ten opzichte van een schade die hij kon doen ophouden.

D. — *Voorwerp van het beschrijvend beslag.*

564. — Het voorwerp van het beschrijvend beslag bestaat uit: « de toestellen, werktuigen en voorwerpen », waarvan de verzoeker beweert dat zij nagemaakt zijn.

De omvang van de verrichting wordt door de voorzitter bepaald : beschrijving, tijdelijk beslag, aanstelling van bewaarder of onder zegelstelling.

De plaats van het beschrijvend beslag is deze waarin zich de ingeroepen bewijsmiddelen bevinden ongeacht of zij in werkplaatsen of private woning aanwezig zijn ; voor deze laatste zal nochtans een uitdrukkelijke machtiging nodig zijn.

565. — Maar het bevelschrift moet beperkt blijven tot wel bepaalde toestanden in verband met een bepaalde namaker. Het kan zich derhalve uitstrekken tot al de plaatsen waar deze namaking zou plegen.

Geen onderscheid dringt zich op naar de rechtshoedanigheid in dewelke de voorwerpen van de beschrijving zich in het bezit van de beslagene bevinden. Zo hoeven zij niet de eigendom van de beslagene te zijn en mogen zelfs tijdelijk in zijn bezit aanwezig zijn, b.v. goederen in bewaargeving of doortocht. Ook maakt het geen verschil welke hoedanigheid de beslagene zelf bezit, burgerlijke, commerciële of zelfs openbare, vermits de maatregel een burgerlijk recht tegen eenieder beschermt en niets meer beoogt dan een vaststelling van feiten.

E. — *De eigenlijke beschrijving.*

566. — Nadat de aangestelde deskundigen de voorgeschreven eed hebben afgelegd, vergezellen zij de deurwaarder, gelast door het bevelschrift, ter plaatse en besluiten diens P.V. van uitvoering, door het voorzichtigheidshalve te ondertekenen als bewijs van de aanvang van hun bewerkingen.

Zijn de deuren gesloten of weigert men te openen dan wordt gehandeld overeenkomstig artikel 587 Rv. zegt artikel 10 van de O.W. Het artikel 9 voorziet dat de verzoeker, mits biezondere machtiging van de voorzitter bij de beschrijving mag aanwezig zijn.

Een proces-verbaal van beschrijving wordt opgemaakt en afschrift aan de houder van de beschreven voorwerpen afgeleverd (art. 11). Dit is het proces-verbaal opgesteld door de deurwaarder en dat later zal worden gevolgd door het deskundig verslag.

567. — De bewerkingen van de deskundige vergen meestal een uitvoerig verslag dat niet terstond noch zelfs ter plaatse kan worden opgesteld. Het is niet duidelijk in de wet voorzien op welke wijze dit verslag wordt ingediend en medegedeeld.

Het blijkt wel dat de beslagene door het afschrift van het deurwaardersproces-verbaal voldoende is ingelicht over de voorwerpen waarop de verrichtingen betrekking hebben.

568. — Wat het deskundig verslag betreft, schijnt artikel 6 te wijzen op het recht van de verzoeker dit bewijsmiddel dat te zijnen behoeve en te zijner benaarstiging ontstond in origineel te mogen bekomen, terwijl een afschrift in handen van de beslagene moet komen. Er zou nochtans geen bezwaar zijn het origineel verslag ook te zien neerleggen ter griffie, vermits

de deskundige zijn macht put in het gerechtelijk bevelschrift. Deze laatste vorm biedt groter waarborgen voor het behoud en de raadpleging van het stuk. Een betekening van het verslag aan de beslagene is niet verplicht. Een aangetekende toezending van een afschrift of van de melding dat het stuk ter griffie is neergelegd, moet volstaan als bewijs van kennisgeving.

569. — Een zekere verwarring wordt door artikel 11 geschapen tussen het P.V. opgesteld door de gerechtsdeurwaarder (waardoor enkel het feit van het gerechtelijk plaatsbezoek wordt vastgesteld) en het P.V. dat aan de houder van de « beschreven voorwerpen » wordt afgeleverd. Dit laatste is dan ofwel het eerste verslag van de deskundige(n) over de materialiteit en de voltooiing van hun plaatsbezoek, ofwel hun eigenlijk verslag. Het komt voor dat beide onmisbaar zijn, daar de beslagene moet weten op welke voorwerpen de beschrijving sloeg evengoed als de vorm waarin zij in het verslag worden beschreven.

570. — Zoals voor alle gerechtelijke opdrachten behoort het aan de deskundigen hun vaststellingen over te maken aan de magistraat die hen aanstelde, dit door rechtstreekse verzending of door neerlegging ter griffie. Artikel 12 dat bij gebrek aan tijdige dagvaarding ten gronde het recht voorziet voor de beslagene het origineel van het proces-verbaal van beschrijving op te vorderen wordt geenszins belemmerd door de gerechtelijke neerlegging. Integendeel zou de deskundige die zijn verslag voor zich zou houden, tekortkomen aan zijn verplichting om aan de verzoekende octrooihouder, die behoorlijk door de voorzitter van de burgerlijke rechtbank daartoe is gemachtigd, de door hem gevraagde vaststellingen te leveren.

571. — De rol van de deskundige bestaat erin de voor nagemaakt beweerde toestellen, werktuigen en voorwerpen te beschrijven. G. Vander Haeghen (*Brev. d'Inv., marques et modèles,* nrs 636-38) hierin bijgetreden door Borginon (nr 222) houdt voor dat de deskundigen zich niet als gerechtelijke deskundigen aangesteld door de rechtbank hoeven te gedragen en dat hun rol louter bestaat in de beschrijving, zonder referentie tot het ingeroepen octrooi, noch discussie.

572. — Deze stelling blijkt te scherp te zijn. Immers, de aanvrager van de beschrijving zal niet noodzakelijk toegelaten zijn om eraan deel te nemen ; zulke toelating wordt slechts door biezondere machtiging door de voorzitter verleend. Wanneer zij niet wordt gegeven is het voor de deurwaarder en de deskundige onmogelijk de voor namaking gehouden voorwerpen te herkennen zonder beroep te doen op het ingeroepen octrooi.

573. — Men mag aannemen dat de verplichting opgelegd door artikel 7, het octrooi te voegen bij het verzoekschrift tot beschrijving, niet alleen voor doel heeft de rechtstitel van de verzoeker te bewijzen, maar ook het gebied aan te tonen waarop hij bescherming wil vorderen. Het zou verder de doelmatigheid van een tussenkomst van deskundigen al te zeer beperken hun enkel een passieve weergave te vragen van het concreet beeld waarin de namaking zou vervat zijn. Zij zijn geroepen om, op grond van hun vakkennis, vaststellingen te doen die later moeten toelaten na te gaan of er al of niet namaking bestaat en moeten derhalve deze vast-

stellingen richten op enige gelijkenis of identiteit tussen het ingeroepen octrooi en de aangeklaagde feiten.

574. — Aannemelijk is daarentegen dat zij, enkel aangesteld zijnde om een bepaalde toestand op te nemen en duidelijk te maken, geen opdracht hebben tot discussie of beoordeling. Maar dit zal hen niet beletten ter gelegenheid van hun beschrijving, bemerkingen te doen omtrent de gegevens die zij bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van een werkwijze of de werking van een toestel zullen verzamelen. Een beschrijving moet inderdaad begrepen worden in de zin van een totale weergave van de feiten en niet enkel in deze van een reproduktie van zijn bestanddelen.

575. — De deskundigen moeten zelf hun opdracht vervullen, zonder bijstand van derden, en mogen de grenzen van hun mandaat niet te buiten gaan. Zo behoort het enkel aan de deurwaarder daartoe gelast op grond van artikel 6, tweede lid het verbod van de voorzitter te betekenen zich te ontdoen van de aangeklaagde voorwerpen, het bevelschrift te betekenen dat de octrooihouder-verzoeker toelaat een bewaarder aan te stellen of de voorwerpen onder zegel te leggen.

576. — De verzegeling moet geschieden volgens artikel 591 Rv. door de politieofficier hiertoe aangezocht door de deurwaarder.

Men neemt aan dat de verzegeling geen beletsel mag zijn voor het gebruik van de machines. Dit geldt ook voor de in beslag te nemen voorwerpen, waarbij bovendien de vormen voorzien door artikel 583 Rv. dienen te worden geëerbiedigd. Een maatregel die niet wettelijk is voorzien maar door rechtspraak, rechtsleer en praktijk gewettigd is, is deze van het opnemen van monsters of stalen.

§ 3. — Dagvaarding ten gronde.

577. — De geldigheid van gans de rechtspleging van beschrijvend-beslag is onderworpen aan de voorwaarde gesteld door artikel 12 : de verplichting voor de verzoeker « binnen de acht dagen » vóór de rechtbank van het gebied waar de beschrijving is geschied een dagvaarding ten gronde in te stellen.

578. — Het gebrek aan deze verplichting te voldoen heft van rechtswege het gevolg op van het bevelschrift dat beschrijvend beslag toestond, en laat de houder van de beschreven voorwerpen toe teruggave te vorderen van het oorspronkelijk proces-verbaal, alsook verbod aan de octrooihouder op te leggen, de inhoud ervan te gebruiken en deze openbaar te maken, dit alles onverminderd alle schadevergoeding.

579. — Het vertrekpunt van de termijn van acht dagen is de datum waarop het beschrijvend-beslag plaats vond. De wet, waar zij de « beschreven voorwerpen » aanhaalt, bedoelt de voorwerpen waarop de beschrijving moet slaan, maar niet het uiteindelijk verslag van de deskundigen. Het is daarom dat het proces-verbaal opgesteld door de gerechtsdeurwaarder groot belang heeft, omdat hierin de datum van de rechtspleging van beschrijving tot aanklacht in valsheid van geschrift, is vastgesteld.

580. — Twijfel is gerezen omtrent de berekening van de termijn van acht dagen. Wordt de *dies a quo* medegerekend ? Is de termijn van acht dagen een vaste termijn of is de achtste dag de vervaldag ? Kan een verlenging worden toegestaan wegens afstand en schorst de overmacht de duur van de termijn ?

581. — Het lijdt geen twijfel dat de wet geen uitzondering heeft voorzien op de gewone regel die de begindag uitsluit. Artikel 12 O.W. zegt duidelijk « volgt binnen de acht dagen op de beschrijving geen dagvaarding... ». Het volgen van een dagvaarding binnen een termijn op de beschrijving rekent deze dag niet bij.

De burgerlijke rechtbank te Brussel (1 mei 1934, *Ing. Cons.*, 1935, I) heeft nochtans beslist dat de termijn loopt vanaf de dag zelf van de beschrijving en steunde deze uitspraak op de overweging dat artikel 1033 Rv. niet toepasselijk was, doordat dit artikel enkel termijnen bepaalt binnen dewelke de « betekende » moet handelen, en het in artikel 12 O.W. ging om een verplichting wegend op de betekenende partij.

Het mag voorkomen nochtans dat artikel 12 O.W. op zichzelf *in terminis* de *dies a quo* uitsluit en geen enkele bedoeling uitdrukt te willen afwijken van een gemene regel hieromtrent.

582. — Minder zeker is het of artikel 1033 Rv. dient te worden toegepast ten einde te weten of de *dies ad quem* in de acht dagen is begrepen en of termijnverlenging mogelijk is voor afstanden of voor overmacht.

P. Struye (*Ing. Cons.*, 1935, 1) hierin bijgetreden door Borginon (nr 231 *quater*) uit de mening dat artikel 1033 Rv. niet limitatief is en slaat op alle termijnen binnen dewelke de wet een gedraging oplegt, zodat geen onderscheid dient gemaakt tussen « betekende » en « betekenende » persoon.

Naar deze interpretatie zou dan de termijn geen vaste termijn zijn en de einddag deze zijn die op de volle acht dagen volgt ; bovendien zou de termijn wegens afstanden of overmacht verlengd kunnen worden.

Picard en Olin (nr 672) en André (nr 1580) achten artikel 1033 Rv. vreemd aan het geval en rekenen de *dies a quo* niet bij, maar wel de achtste dag.

583. — Hoe redelijk het ook mag zijn termijnbepalingen niet in de enge zin te lezen, toch zijn er bezwaren om artikel 12 O.W. anders uit te leggen dan in de zin van een vaste termijn.

Men bevindt zich vooreerst voor een tekst waarin uitgangspunt en vervaldag van termijn duidelijk zijn aangegeven. Wat de begindag betreft : « volgt binnen de acht dagen, op de beschrijving » en wat de einddag aangaat « binnen de acht dagen » dus uiterlijk de achtste dag (« *dans la huitaine* »). Letterlijk gesproken behoeft artikel 12 O.W. geen beroep op verheldering door een algemene bepaling van het Rv.

Maar er is reden toe om zulk beroep op gemeen recht te verwerpen omdat artikel 12 O.W. deel uitmaakt van een zeer uitzonderlijke procedure, waarin het normaal evenwicht tussen twee tegengestelde partijen door de wet wordt gestoord.

In gemeen recht moet degene die namaking wil vervolgen op eigen hand zijn bewijsmiddelen bekomen en verzamelen (*actori incumbit probatio*). In het biezonder geval van octrooinamaking heeft de wetgever geoordeeld dat het rechtstreeks bewijs, op heterdaad, wegens de bescherming van woning- of bedrijfsonschendbaarheid, practisch onmogelijk was zonder gerechtelijke toelating en inrichting van een vaststellingsprocedure.

Deze eenzijdige maatregel, op gerechtelijke machtiging gesteund, druist in tegen de belangen van de beslagene, verwekt bij hem een niet te miskennen stoornis en biedt hem geen verweermiddelen. Het is dan ook begrijpelijk dat de wetgever dit indringen in andermans zaak en deze uitzonderlijke machtiging aan de verzoeker verleend, onderwerpt aan de dwingende voorwaarden van een dagvaarding binnen een zeer korte tijd. Men mag dan ook het beschrijvend beslag slechts beschouwen als een stap verbonden met de dagvaarding en de uitzondering die aan de verzoeker werd toegestaan als streng beperkt in de tijd.

584. — Er is practisch geen reden om termijnverlenging wegens afstanden toe te staan waar de verzoeker ten tijde van zijn verzoek wist te moeten dagvaarden binnen de acht dagen van het proces-verbaal van beschrijvend beslag en in zijn verzoekschrift woonstkeuze ter plaatse moest doen.

Zelfs indien men het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering toepasselijk achtte, dan verzet zich artikel 1032 *bis* Rv. (K.B. nr 300 van 30 maart 1936, art. 47) zich tegen termijnverlengingen wegens afstanden wanneer de termijn acht dagen of meer bepaalt.

585. — Daargelaten dat artikel 12 O.W. uitdrukkelijk dagvaarding vergt binnen de acht dagen is een verlenging om redenen van overmacht even onaanvaardbaar. De wet stelt de beslagene tijdelijk in een toestand van onderworpenheid, op voorwaarde van spoedige dagvaarding. Men ziet niet in, waar deze procedure een gesloten stelsel uitmaakt, hoe de verzoeker niet vanaf de datum van zijn verzoekschrift de maatregelen kan treffen om ook de tijdige dagvaarding te verzekeren, tenzij hij omtrent de doeltreffendheid van de beschrijving zou twijfelen en dan is dit geen geval van overmacht maar een voorzienbaar feit waarvan hij het risico opnam.

586. — Waar men redenen kan inroepen van feitelijk beletsel voor de verzoeker om tot dagvaarding tijdig over te gaan, bestaan ook redenen om zijn gunsttoestand niet langer te laten duren dan door de wetgever billijk werd geacht ten overstaan van de beslagene. Niets laat toe deze laatste bij voorbaat als namaker te beschouwen en te behandelen.

Moest men een tijdelijke overmacht aanvaarden dan nog zou deze houding stuiten op onoverkomelijke bezwaren van betwisting en van duur. Het principe ervan aanvaarden zou toelaten een termijn van acht dagen voor onbepaalde tijd te schorsen, wat stellig het tegengestelde is van de duidelijk uitgedrukte wil van de wetgever.

Daarom blijkt de beperkende uitlegging van Picard en Olin, en van André als juist en gepast te moeten worden aanvaard.

§ 4. — Herhaling van verzoek tot beschrijvend verslag.

587. — Op voorwaarde dat binnen de acht dagen van een eerste beschrijving wordt gedagvaard bestaat er geen beletsel om verdere verzoeken tot beschrijvend beslag in te dienen, slaande ofwel op feiten die eerst niet konden worden vastgesteld, ofwel op nieuwe daden van namaking. Het zal dus kunnen voorkomen dat een later verzoek wordt ingediend tijdens de behandeling van de zaak ten gronde, na dagvaarding. Zulk verzoek zal nochtans tot de uitsluitende bevoegdheid blijven behoren van de voorzitter van de rechtbank en geen aanleiding geven tot een gerechtelijk verslag gelijkgesteld mat datgene dat de rechtbank zelf kan vorderen (Gent, 26 jan. 1888, *P.P.*, nr 665).

§ 5. — Nietigverklaring van de procedure.

588. — De nietigverklaring van de procedure in beschrijvend beslag wegens laattijdige dagvaarding, verbiedt alleen gebruik te maken van de bescheiden en van de inhoud van de beschrijving.

Het hof van beroep te Brussel (13 juli 1953, *J.T.*, 1953, 598) oordeelde op grond hiervan dat er geen beletsel bestond om in het geding ten gronde, de deskundige die met de beschrijving werd gelast, te aanhoren als getuige over andere feiten dan deze van beschrijving van machines, toestellen, en werkwijzen gehouden voor namaking, en dan de gevolgtrekking die de deskundige eruit maakt. Het hof steunt zijn betoog op het feit dat de redenen van onbekwaamheid om te getuigen op beperkende wijze in artikel 268 Rv. en andere wetsbepalingen zoals artikel 31, 4° en 33 Strafwetboek zijn vastgelegd.

Een proces-verbaal (of verslag) van de aangestelde deskundige is geen certificaat, verleend aan een der partijen over feiten van het geschil, in de zin van artikel 283 Rv.

Picard (nr 668) daarentegen beschouwt het deskundig verslag wel als een zulkdanig certificaat en het lijdt geen twijfel dat artikel 6 O.W. deze zienswijze wettigt ; immers, de beschrijving wordt opgemaakt ten verzoeke van de klagende partij en geeft de voorzitter haar slechts machtiging de beschrijving te laten opmaken. Het deskundig proces-verbaal van beschrijving bestaat er juist in onder de vorm van een beëedigde bevestiging aan de verzoeker een bewijs te bezorgen.

De beweegredenen van het hof geven overigens toe dat ter zake niet de gemene regelen geldend voor enkwest van toepassing zijn maar de biezondere regelen van de octrooiwet. Op grond hiervan acht het de wrakingsgronden van artikel 283 Rv. niet toepasselijk, zeggend dat zij in feite aanteigingen inhouden die een getuigenis verdacht maken in hoofde van de persoon van de getuige zelf.

Zelfs met de schrapping van het deel van getuigenis van de deskundige waarin de beschrijving van voor namaking gehouden feiten is vermeld, blijft het dat het verder getuigenis van de deskundige van ambtswege dient verwijderd omtrent de waarnemingen die hij deed ingevolge een gerechtelijke opdracht die samen met het ophouden van het bevelschrift, geen gevolg meer kan hebben.

Een andere interpretatie zou erop neerkomen ondanks de sanctie van tenietdoening van de procedure van beschrijving, de onrechtstreekse gevolgen ervan toe te laten, hetgeen de wet verbiedt.

§ 6. — Gevolgen van het verzoek- en bevelschrift tot beschrijving wat de plaatselijke bevoegdheid voor de vordering ten gronde betreft.

589. — Door de verplichting opgelegd door art. 12 te dagvaarden (binnen de acht dagen van de beschrijving) voor de rechtbank van het gebied waar de beschrijving is geschied, voegt de octrooiwet een nieuwe zetel van bevoegdheid ten gronde toe aan de gemeenrechtelijke bevoegdheidszetels. Terecht is men van oordeel dat de rechtbank ter plaatse waar de vaststelling van feiten verricht werd, best is aangewezen om hierover te oordelen (*P.B., Contrefaçon,* nr 206 ; — Borginon, nr 254).

590. — Dit heeft niet voor gevolg dat een dagvaarding ten gronde wegens namaking, niet geldig mag worden ingediend voor een van de rechtszetels waarvan de plaatselijke bevoegdheid door het gemeen recht van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering is aangeduid. Het gemeen recht wordt inzake deze keus niet gewijzigd.

Maar wanneer de klager de biezondere bevoegdheid van de rechtbank van het gebied waar de beschrijving plaats had, ter zijde laat om de gemeenrechtelijke bevoegdheid te verkiezen dan vervalt de procedure van beschrijving met al de gevolgen voorzien in artikel 12 laatste lid.

Een dagvaarding ten gronde voor een andere zetel is niet nietig, maar ondergaat de sanctie van nietigverklaring van de beschrijving. De wetgever heeft aldus duidelijk zijn wil te kennen gegeven de beschrijving ondeelbaar te verbinden met de dagvaarding voor de rechtbank ter plaatse. Dit geschiedt zowel om redenen van practische aard, opgegeven door de hogervermelde rechtsleer, als wegens de nog belangrijker overweging van wettelijke geslotenheid en eenheid van gans de procedure, tot waarborg van haar ernst en vrijwaring van de belangen van de tegenpartij. De beschrijving is slechts geldig en dienend op voorwaarde van dagvaarding ten gronde in hetzelfde rechtsgebied.

591. — Deze uitzonderlijke en strenge bepaling stuit nochtans op moeilijkheden, door de wet niet behandeld. Het kan voorkomen dat meerdere beschrijvingen noodzakelijk blijken in verschillende rechtsgebieden. Artikelen 6 en 12 wijzen uitdrukkelijk op de bevoegdheid van elke voorzitter van de rechtbank in wiens rechtsgebied een beschrijving plaats vond. Om elke beschrijving in stand te houden zou derhalve in elk rechtsgebied een dagvaarding ten gronde moeten worden ingediend, zodat men, wanneer de tegenpartij dezelfde is, voor meerdere vorderingen wegens namaking tussen dezelfde partijen, verdeeld over verscheiden rechtsgebieden, zou komen te staan.

Alhoewel zulke toestand zich slechts zelden zal voordoen behoort dit tot de mogelijkheden. Meer naar de geest dan naar de letter van de wet (en hierbij het argument verwaarlozend dat erin bestond de plaatselijke rechtbank als beter aangewezen te beschouwen) neemt men aan dat een

dagvaarding binnen de acht dagen van de eerste beschrijving in het rechtsgebied hiervan volstaat en de andere beschrijvingen door verknochtheid natrekt (Borginon, nr 256).

592. — Een minder scherpe verknochtheid kan voorkomen tussen beschrijvingen in meerdere rechtsgebieden gedaan ten laste van verschillende partijen, maar die onderling een onmisbaar verband hebben. Zo is de toestand van de namaker (vervaardiger of gebruiker) rechtstreeks verknocht met deze van zijn kopers, die verder de namaaksels verhandelen. Beide misbruiken steunen op eenzelfde oorsprong en moeten samen worden behandeld en beoordeeld. Dit veronderstelt de noodzaak al de betrokken partijen, zelfs behorend tot verschillende rechtsgebieden, voor eenzelfde rechtbank te dagvaarden. De verknochtheid die aldus wordt toegepast is niet volstrekt deze voorzien door art. 37*bis* Rv. vermits het bevelschrift tot beschrijving dat de bevoegdheid ten gronde openstelt, zolang het door geen vordering is gevolgd, geen « hangende zaak » is. Geen rechtbank is tot dan toe gevat en geen geschil ingeleid. Een voorafgaandelijke maatregel van stoffelijke vaststelling wordt door de voorzitter van de rechtbank persoonlijk en onder alle voorbehoud van rechten zonder enige uitspraak hierover genomen. De verknochtheid bestaat in de feiten en personen ten opzichte van een rechtsbetwisting die nog moet komen. Het is dan ook slechts op grond van een brede analogie en om voor de hand liggende redenen van practisch belang en ordelijke rechtsbedeling dat in zulke gevallen het vervolgen van eenheid in de rechtsvordering wordt aanvaard.

593. — Zulke redenen vervallen wanneer de beslagen personen, op verschillend rechtsgebied, zelfstandig en zonder onderling verband van feiten en personen, zijn opgetreden. Hier zal telkens afzonderlijk een dagvaarding ten gronde in elk rechtsgebied noodzakelijk zijn.

Wanneer verschillende ingeleide of hangende zaken zullen blijken naar de termen van artikel 37 *bis* Rv. verknochtheid of litispendentie te vertonen, zal de eenheid van beslissing ten gronde kunnen worden hersteld bij middel van de toepasselijke exceptie.

594. — De verzending naar de burgerlijke rechtbank in het gebied waarvan de eerste beschrijving plaats vond, zal nochtans slechts mogelijk zijn indien de voorwaarden van verknochtheid of litispendentie zijn vervuld, en enkel op verzoek van een van de partijen. Zo zal voor de litispendentie de zaak reeds ten gronde moeten voorhanden zijn, hetzij door dagvaarding, hetzij door verweer bij tegeneis op dagvaarding. De voorwaarden van identiteit voorzien in art. 1351 B.W. moeten worden vervuld.

Het begrip van verknochtheid dat niet op een wettelijk omschreven bepaling kan steunen, moet om redenen van goede rechtsbedeling worden beoordeeld naar het belang om tussen hangende zaken eenzelfde behandeling en vonnis te verzekeren.

Dit zal telkens voorkomen wanneer de betrokken geschillen (en niet noodzakelijk de betrokken partijen) zo nauw in verband staan dat de uitspraak op het ene noodzakelijk invloed moet uitoefenen op het andere, zonder dat hierdoor de uitvoering in gevaar wordt gebracht (Borginon, nr 265).

AFDELING III

Andere inbreuken op exclusiviteitsrecht - Biezondere rechtsvorderingen

A. — *Probleem.*

595. — Het is niet uitgesloten dat onrechtmatige daden worden gepleegd die zonder onder de toepassing van artikel 4, b te vallen, nochtans de octrooihouder schaden hetzij rechtstreeks in zijn algemeen wettelijk alleenrecht, hetzij in zijn gevestigde belangen.

De vraag stelt zich dan ook of de octrooihouder enkel de door de O.W. voorziene rechtsvorderingen of ook deze op de wettelijke beteugeling van onrechtmatige mededinging mag uitoefenen.

B. — *Cassatiearrest van 16 maart 1939 - Kritiek.*

596. — Het hof van cassatie beslechtte op 16 maart 1939 (*Pas.*, 1939, I, 150) het nauw verwant geval van de gelijktijdige beteugeling van een inbreuk op een merk, op grond van de wet van 1 april 1879, en op deze van artikel 1 van het K.B. nr 55 van 23 december 1934 op de vordering tot ophouding tegen daden van onrechtmatige mededinging.

Na te hebben vastgesteld dat de aangeklaagde feiten bestonden uit de wederrechterlijke toeëigening van de bestanddelen van een merk, en uit de gelijkaardigheid van de voorstelling van mededingende produkten, hield het hof voor, dat deze daden een namaking van merk uitmaakten.

597. — Het hof van cassatie bracht in dat rechtsleer en rechtspraak steeds een zeer scherp onderscheid hadden gemaakt tussen oneerlijke mededinging en namaking en beriep zich hierop om te zeggen dat een namaking van merk niet kon beteugeld worden op grond van artikel 1382 B.W. Ofwel was het merk neergelegd en dan beschermd door de merkenwet, ofwel was het merk niet neergelegd en dan kon het geen privatief recht scheppen, noch een vordering wegens namaking, vestigen.

Maar het hof voegde hierbij : « zeker, zullen daarom feiten van oneerlijke mededinging niet ophouden vatbaar te zijn voor de toepassing van artikel 1382 B.W. maar het zou de vernietiging betekenen van de wettelijke beginselen van de bescherming van het fabrieksmerk aan te nemen dat de namaking zelf zou beteugeld worden volgens dit artikel, onder de qualificatie van oneerlijke mededinging, en zonder acht te slaan op de beschikkingen van de wet van 1 april 1879.

598. — Het arrest betoogt verder dat het K.B. nr 55 van 23 december 1934 geen nieuwe omschrijving van het begrip oneerlijke mededinging vooropstelde, maar enkel een snelle en doelmatige beteugeling ervan beoogde. Het verslag aan de koning, dat het K.B. voorafgaat, wijst op het feit dat de bepaling van oneerlijke mededinging vervat in het artikel 1 is overgenomen uit artikel 10*bis* van het Unieverdrag van Parijs, zoals herzien op 6 november 1925

te Den Haag, en bekrachtigd door de wet van 23 mei 1929. Deze conventie behandelt bovendien de merken in een afzonderlijk hoofdstuk.

Hetzelfde verslag aan de koning vermeldt nog dat het gestelde doel de beteugeling was van de onrechtmatige mededinging, waardoor men moet begrijpen de eigenlijke mededinging zelf en niet het merkenrecht dat reeds voorzien was van een sanctie. De vermelding in de opsomming onder artikel 2 van het K.B. inzake merken zou dan ook enkel doelen op andere mededingingsdaden dan deze van namaking zoals het gebruik van een wettig verworven recht ten einde de cliëntele te misleiden over de oorsprong van produkten.

599. — Het hof van cassatie besluit dat zo men artikel 1 van het K.B. nr 55 zou toepasselijk achten op namaking van een merk, de voorzitter van de koophandelsrechtbank ook bevoegd zou worden voor een vordering tot ophouding tegen namaking van een geoctrooieerd voorwerp.

Integendeel heeft het K.B. nr 89 van 29 januari 1935 in het artikel 1 het beginsel bevestigd dat niemand het uitsluitend gebruik mag opvorderen van een merk indien hij het niet wettelijk heeft neergelegd zodat men niet zou begrijpen dat dezelfde wetgever op 23 december 1934 een onrechtstreekse bescherming van zelfs niet neergelegde merken zou hebben gewild.

600. — Dit attest beperkt zich uitdrukkelijk tot de enkele ontzegging tegen eigenlijke namaking van merk of octrooi, van een andere vordering dan deze voorzien door de merken- of octrooiwet, bij uitsluiting van deze gesteund op onrechtmatige mededinging. Maar het erkent de mogelijkheid van deze laatste vordering tegen zijdelingse daden, die de namaking kunnen begeleiden en in zichzelf het karakter van oneerlijke mededinging dragen.

601. — Deze beslissing, met dit belangrijk onderscheid, werd veelal begrepen als een volstrekte scheiding tussen de gebieden van zelfstandige intellectuele rechten en van de oneerlijke mededinging.

Zij gaf aanleiding tot een uitvoerige discussie en rechtspraak (o.m. Fredericq, *Tr. Dr. Comm.*, II, 140 ; — *La Concurr. déloyale,* Anspach, noot in *Ing. Cons.*, 1935 ; — Delantshere, W., studie in *Ing. Cons.*, 1938, 169 ; — Horion, P., *Contrib. à l'étude du Champ d'applic. de l'act. en cess., Ing. Cons.*, nrs 7, 8, 9 van 1939 ; — Kirckpatrick, R., noot in *R.G.A.R.*, 1936 ; — Limpens, J., *Prijshandhaving buiten contract,* nrs 227 en 242 ; — Mongenot, *R.G.A.R.*, 1946 ; — Ronse, J., *R.W.*, 1949, 893 ; — Gotzen, *Vrijheid van beroep en bedrijf en onrechtstr. meded.*, II, nrs 701 en volg. ; — Coppieters de Gibson, *Nov.*, Tw. *Concurrence déloyale,* nrs 220, 231 en volg.).

602. — Bij het onderzoek van het aldus gestelde vraagstuk dient vooraf te worden gewezen op het feit dat het voormeld arrest van cassatie van 1939, alhoewel in zijn beweegredenen ook het octrooirecht betrekkend, de meer bepaalde samenloop van vorderingen op een merk betrof.

Dit onderscheid is niet van belang ontbloot, daar de merkenwet een uitdrukkelijke bepaling bevat volgens dewelke niemand deze

wet tot vrijwaring van een uitsluitend recht op een merk mag inroepen zonder het merk te hebben gedeponeerd.

De ganse bescherming door de wet voorzien wordt dus afhankelijk gesteld van de neerlegging, terwijl in octrooien het limitatief karakter van artikel 4, B slechts bepaalde daden vooropstelt. Bovendien behoort het merkenrecht tot de bevoegdheid van de koophandelsrechtbank wanneer de aantasting ervan met een geest van mededinging geschiedt.

603. — Hierbij kan worden gevoegd dat de merkenwet niet werkelijk zoals de octrooiwet attributief, maar declaratief van aard is en dat het recht op een merk door het eerste kennelijk gebruik in het land, verworven wordt, terwijl de formaliteit van neerlegging enkel slaat op de ontvankelijkheid van een exclusiviteitsvordering.

604. — Deze verschillen dienen te worden inachtgenomen, wanneer, in algemene termen, beweerd wordt dat inzake de zelfstandige intellectuele rechten er geen ander verhaal tegen rechtstreekse miskenning ervan bestaat, dan dit voorzien door hun biezonder statuut. Het probleem inzake octrooien is gans anders. Daar het de octrooiverlening is die op grond van de wet een uitsluitingsrecht sticht, spreekt het vanzelf dat de bescherming van een octrooi het geldig bestaan hiervan veronderstelt. De bescherming van de uitvinding vóór de verlening van octrooi wordt in gemeen recht niet verworpen. De bevoegdheid inzake octrooien behoort altijd aan de burgerlijke rechtbanken wegens de aard van het octrooirecht zelf. Een groot verschil is er ook tussen het karakter van het patrimoniaal exclusiviteitsrecht op een octrooi, dat op zichzelf als rechtsgoed vatbaar is voor niet-commerciële beschikking. Daarentegen is het merk, als kenteken van de band tussen bedrijf en produkt in feite het symbool van een industriële- of handelsbedrijvigheid, waarvan het de gevestigde faam vastlegt. Hier is in werkelijkheid sprake van een verworven bekendheid in welbepaalde omstandigheden en deze notoriëteit behoort organisch tot de middelen van elk economisch bedrijf. Men staat hier voor een essentieel bestanddeel van de onderneming zoals dit door een volgehouden activiteit op de economische markt werd veroverd.

605. — Het octrooi integendeel bestaat als rechtsgoed ook vóór elke uitbating en geldt ook aanvankelijk slechts als een optie op de markt.

Men dient zich dan ook te hoeden voor interpretaties inzake de vorderingsrechten, die deze essentiële verschillen over het hoofd zouden zien om een willekeurige veralgemening te aanvaarden. Alhoewel het voormeld arrest van het hof van cassatie (16 maart 1939) enkel de vraag betrof of een overigens neergelegd merk kon beschermd worden tegen zijdelingse inbreuken door de vordering tot ophouding, is het duidelijk in de beweegredenen ervan (en ook het advies van proc.-gen. Leon Cornil, *Ing. Cons.*, 1939, 49) dat in de geest van het hof de oplossing ook gold voor inbreuken op octrooien en modellen en tekeningen.

Deze gelijkschakeling wordt o.m. gesteund op het feit dat het Unieverdrag de onrechtmatige mededinging afzonderlijk behandelde, afgescheiden

van de verder meer zelfstandig ontwikkelde stelsels van intellectuele rechten (Gotzen, *o.c.*, nr 717).

Voor het overige wordt enkel gewag gemaakt van het traditioneel onderscheid dat rechtsleer en rechtspraak voordien steeds maakten tussen oneerlijke mededinging en merkenrecht als volstrekt afgescheiden gebieden.

606. — Men kan, theoretisch althans, dieper gaan en zich in zuiver recht de vraag stellen of het ontstaan van zelfstandige intellectuele rechten deze tot een afgesloten gebied vormt dat buiten de toepassing van artikel 1382 B.W. moet vallen. Borginon (*Nov.*, Tw. *Contrefaçon,* nr 27) ontwikkelde de stelling dat de O.W. « een afgescheiden provincie was, losgemaakt van het uitgebreid gebied beheerst door artikel 1382 B.W., het vroeger oneigenlijk misdrijf van namaking overgaande van een ongenoemde naar een wettelijk bepaalde staat ».

607. — Behalve het merkenrecht vertonen de intellectuele eigendomsrechten van het octrooi of van het auteursrecht geen hoofdzakelijk karakter van bescherming tegen onrechtmatige schade. Het octrooi wordt verleend in het belang van de maatschappij en het auteursrecht, ontstaan uit de enkele schepping en openbaring van een auteurswerk, wordt met het oog op het algemeen belang in duur en omvang wettelijk beperkt. In beide gevallen is een patrimoniaal eigendomsrecht ofwel gesticht, ofwel erkend. Met het nodige onderscheid ten opzichte van het gemeen eigendomsrecht ziet men niet in dat hier alleen een meer bepaalde vorm van bescherming tegen schade zou aanwezig zijn. In werkelijkheid vertonen de statuten van intellectuele rechten het karakter van een afbakening van patrimonia, minder als uitzondering op de vrije mededinging, dan als begrenzing van ieders eigen rechtmatige bewegingsvrijheid.

Zij zijn een vorm van afpaling in rechte, van wat aan rechtsgeburen onderscheidenlijk toebehoort. In die zin is artikel 544 B.W. op het eigendomsrecht, evenmin als de patrimoniale rechten gevestigd door de wetten op intellectuele rechten, een afleiding uit het gebied van artikel 1382 B.W.

608. — Zeker, kan ook hier, naast de klacht tegen diefstal of ontvreemding, of naast de burgerlijke bezits- of eigendomsvordering, een verhaal wegens schade oprijzen, wanneer het voorwerp zelf van het recht en niet het recht door onrechtmatige daden wordt aangetast. Het uitsluitend eigendomsstatuut beschermt het recht, het verhaal in schadevergoeding beschermt de feitelijke integriteit van het voorwerp van eigendom.

Men staat hier aldus voor twee verschillende gebieden en het komt onjuist voor het éne als een meer bepaalde bescherming van het andere te beschouwen en ze dientengevolge van elkaar af te sluiten. De wettelijke bescherming blijft gelijktijdig bestaan in eigendomsrecht en in onrechtmatige schade, maar met een verschil in voorwerp.

C. — *Vordering tot ophouden.*

609. — Al laat zulke theoretische beschouwing toe het gesteld vraagstuk in een juister daglicht te stellen, in positief recht blijft het moeilijkheden vertonen die hierdoor niet worden opgelost.

Immers het twistpunt omtrent de samenloop van vorderingen tegen namaking en van een vordering tegen onrechtmatige mededinging ontstond hoofdzakelijk ter gelegenheid van de vestiging, door het K.B. nr 55 van 23 december 1934, van de bijzondere vordering tot ophouden van onrechtmatige daden van mededinging.

Dit K.B. beantwoordde aan de verbintenis door ons land aangegaan bij de herziening te Den Haag op 6 november 1925 van het Unieverdrag van Parijs, een toereikende bescherming te verzekeren tegen de onrechtmatige mededinging in al zijn vormen. Nu neemt art. 2 K.B. van 23 december 1934, de bepaling van de onrechtmatige mededinging over voorzien in art. 10 *bis* Unieverdrag. Anderzijds geeft het Unieverdrag, bevestigd door de wet van 2 juni 1939, in het art. 1, een extensieve omschrijving van de industriële eigendom, hierin begrijpend: de octrooien, de gebruiksmodellen, industriële tekeningen en modellen, handels- en fabrieksmerken, de handelsnaam, de aanduidingen van herkomst en de benamingen van oorsprong, zomede de bestrijding van oneerlijke mededinging.

610. — Verre van hierin de bevestiging te zien van de afscheiding of afleiding uit de onrechtmatige mededinging van de bijzondere statuten van intellectuele rechten, is dit integendeel de natrekking van de onrechtmatige mededinging bij een breder gebied van industriële eigendom. Om nochtans de juiste draagwijdte en zin van het K.B. nr 55 te beoordelen is het nodig dit in nauw verband met het Unieverdrag te plaatsen. Dit Unieverdrag beoogde voor alle toetredende landen de algemene verbintenis de industriële eigendom zoals hij in art. 1, lid 2 en 3 wordt omschreven te beschermen. Het was aan die landen vrij deze bescherming te verzekeren hetzij door hun bestaande wetgeving, hetzij door een nieuwe. Nu bestond er in België een deugdelijke bescherming van de eigenlijke industriële eigendomsrechten door de O.W., de wet op auteursrecht en de merkenwet en voor de onrechtmatige mededinging door toepassing van art. 1382 B.W., zodat slechts een aanvullende wetgeving voor spoediger en doelmatiger bescherming (de vordering tot ophouden) zich opdrong. Bovendien gold in ons land, in feite, het begrip van strenge afscheiding tussen merk en onrechtmatige mededinging wegens de voorwaarde van neerlegging opgelegd door art. 2 van de wet van 1 april 1879.

611. — Tengevolge hiervan meenden de Belgische afgevaardigden bij de Conferentie van Den Haag een voorbehoud te moeten maken betreffende deze nationale interpretatie.

Zoals P. Eeckman overtuigend betoogde in zijn studie: *Actes de Confusion, contrefaçons de marques et l'art. 10 bis de la Conv. d'Un. de Paris, Ing. Cons.*, 1964, heeft dit voorbehoud geen andere draagwijdte dan dat de Belgische afvaardiging aan de uitsluiting van de bescherming door art. 1382 B.W. van niet neergelegde merken bleef vasthouden. Men mag er niet uit afleiden dat de neergelegde merken uit het bereik van het K.B. van 1934 vallen of dat art. 1382 B.W. in het algemeen ontoepasselijk is op de bescherming van merken. Evenmin kan men uit de houding van de Belgische afvaardiging besluiten dat zij zich verzette tegen de omschrijving van de verwarring stichtende daad als onrechtmatige mededinging gegeven door de Conferentie, zelfs ten opzichte van neergelegde merken.

612. — In rechte heeft buitendien het voorbehoud dat de Belgische afvaardiging tijdens de bespreking van het Univerdrag maakte, niet de betekenis en de waarde die eraan werden gehecht. Principieel zou alleen kunnen begrepen worden dat, door de aanvaarding van het Belgisch voorbehoud, art. 10 *bis* Univerdrag een vergelijk inhield waardoor de aansluitende landen een recht van bredere interpretatie bekwamen van het begrip van onrechtmatige mededinging, zonder hierdoor op dwingende wijze de namaking van merken uit de onrechtmatige mededinging te sluiten.

Eeckman merkt terecht op dat in het raam van dit Unieverdrag geen voorbehoud in juridische zin, naar de heersende wil van de partijen en het doel van het verdrag aanvaardbaar was en dat derhalve de Belgische verklaring niet vermocht een andere betekenis te geven aan art. 10 *bis* dan deze die het uitdrukt, maar enkel bestemd was om — in de bestaande stand van de Belgische wetgeving — te verklaren

dat België zich niet kon verbinden de niet neergelegde merken door de beteugeling van de oneerlijke mededinging te beschermen.

613. — Het feit dat bij de Conferenties over het Unieverdrag de eenparigheid van stemmen als beginsel werd gesteld, liet toe aan de leden hun bezwaar in verzet uit te drukken. Maar wanneer de leden eenparig een tekst hebben gestemd en wettelijk bekrachtigd, hebben de bezwaren die tijdens de besprekingen werden geopperd geen rechtskracht.

Schrijver besluit dan ook tot de afwezigheid van enig verbod in het Unieverdrag, minstens voor de neergelegde merken, gelijktijdig de vorderingen steunend op de merkenwet en deze geput uit art. 1382 B.W. of het K.B. van 1934 in te stellen tegen elke aantasting van het gedeponeerd merk.

614. — Deze ontwikkeling toont aan dat het principieel en absoluut onderscheid tussen de namakingsvordering en de vorderingen wegens onrechtmatige mededinging geenszins voortvloeit uit de juiste lezing van de toepasselijke wetsteksten. Het komt juister voor als enig onderscheid te weerhouden dat de beteugeling van inbreuken op de patrimoniale rechten door een biezondere wet gevestigd binnen het raam dezer blijft behoren, maar dat er geen geldige reden is om buiten deze rechtsinbreuk een verhaal tegen onrechtmatige mededinging te weigeren voor schadeverwekkende, onrechtmatige aantastingen van het stoffelijk voorwerp van dit recht.

615. — Deze stelling wordt in de aangehaalde studie ook bevestigd vanuit het standpunt van de rechtstreekse geldigheid in intern recht van goedgekeurde internationale verdragen waarvan de bepalingen op zichzelf uitvoerbaar zijn (*self executing*), (rechtstreeks), ten behoeve van de rechtsonderhorigen. Daar dit onderwerp behoort tot het onderzoek van het toepassingsgebied in België van het Unieverdrag, past het hierop verder terug te komen.

616. — In : « *Les art. 10 bis et 10 ter de la Convention d'Union de Paris, l'action en cessation et l'arrêt de Cass. 16 mars 1939* » (*Ing. Cons.*, 1964, 293) kwam M. Gotzen op dit onderwerp terug met een uitvoerige studie waarin hij de stellingen van mr. Eeckman kritisch behandelt.

Beklemd door de vrees, door deze stellingen de rechtstreekse uitvoerbaarheid in België van art. 10 *bis* te zien gelden boven de wet van 1879 waar zij elke vordering in namaking onderwerpt aan de neerleggingsverplichting of zelfs boven de eenvormige Beneluxwet (art. 12) waarvan de toepassing nakend is, roept hij de rechtsonzekerheid in die hieruit naar zijn mening zou ontstaan, om opnieuw de beperkte lezing van art. 10 *bis* te verdedigen.

617. — Gotzen stelt vast, aan de hand van de voorbereidende werken van het Unieverdrag, dat de bedoeling was in elk Unieland zo spoedig mogelijk een biezondere wet op de onrechtmatige mededinging tot stand te brengen.

De wet van 23 mei 1929 is de bevestiging van de wil van de nationale wetgever de onrechtmatige mededinging als doelmatig beteugeld te achten door art. 1382 B.W.

Het zelf-uitvoerbaar karakter van art. 10 *bis* zou door een Belgische wet die de beloofde beteugeling gans zou verzekeren, kunnen worden opgeheven, maar dit zou niet het geval zijn voor een gedeeltelijke beteugeling.

618. — Echter stelt Gotzen dat alle inbreuken op intellectuele rechten, voorzien door de biezondere wetten die erop slaan, door de Verdragsluitende Landen uit het begrip van onrechtmatige mededinging werden gesloten. Deze stelling zou blijken uit de begeleidende processen-verbaal van onderhandeling over de verdragtekst.

Het programma van de Conferentie voorzag voor art. 10 *bis* het behoud van de orde door de Conventie aanvaard en het bespreken van daden van onrechtmatige mededinging die niet bestonden uit toeëigening of onrechtmatige bezitneming van merken of van bedrieglijke oorsprongsbenamingen in andere artikelen voorzien. Het Internationaal Bureau anderzijds, beschouwde, naar de heersende geest van de tijd, de octrooien en auteursrechten reeds als onttrokken aan het gebied van onrechtmatige mededinging (*Propr. Industr.*, 1923, 192, waarin een studie de onlichamelijke scheppingsrechten onderscheidde van de merken, de handelsnaam en de oorsprongsbenamingen gemeenlijk opgenomen in een breed begrip van onrechtmatige mededinging).

Het bureau voorzag dan ook buiten art. 10 *bis* een afzonderlijke regeling voor fabrieksmerken en oorsprongsbenamingen.

Maar voor onrechtmatige mededinging, in betrekkelijk enge zin, begreep het hierin niet-neergelegde merken, valse beschrijvingen en alle leugenachtige beweringen die niet door biezondere wetten worden beteugeld.

De Belgische afgevaardigden deden opmerken dat zij geen onrechtstreekse bescherming, op grond van artikel 1382 B.W., van tekens, dienstig als merken, konden aanvaarden in de Belgische wetgeving en dat zij over de draagwijdte van art. 10 *bis* een verklaring zouden afleggen, hetgeen ook geschiedde.

Deze verklaring betekende geen afwijzing van iedere bescherming maar enkel van deze op een niet neergelegd merk. De burgerlijke vordering bleef voorzien voor daden gepleegd vóór de neerlegging of zelfs zonder neerlegging wanneer zij een schade berokkenden spruitend uit eigenlijke onrechtmatige mededinging.

Hierdoor bleef voor de Belgische afvaardiging, de namaking van merk uit het begrip van onrechtmatige mededinging gesloten.

619. — Het blijft dan ook nog te zien welke de waarde van dit Belgisch voorbehoud kan zijn. Men neemt aan dat een voorbehoud ofwel de tekst, ofwel zijn draagwijdte kan wijzigen, maar Gotzen gelooft niet dat hier van v o o r b e h o u d in technische zin kan sprake zijn. Hij acht het ondenkbaar dat bij de eenparige goedkeuring van art. 10 *bis* de Belgische verklaring, althans wat de toepassing in ons land betreft, voor onbestaande zou gehouden zijn. Hij is van mening dat de akteverlening van de Belgische verklaring geldt als v o o r w a a r d e van de goedkeuring die onze afgevaardigden aan art. 10 *bis* hechtten. Daarom oordeelt hij dat dit artikel een begrip *ad hoc* vastlegt van onrechtmatige mededinging waarin noch merken, noch octrooien of auteursrechten begrepen zijn.

620. — Het K.B. nr 55 van 23 december 1955 houdt geen uitbreiding in van de Conventionele bescherming tegen onrechtmatige mededinging. Het blijft integendeel aan de Conventie gebonden en laat geen enkele bedoeling blijken de vordering tot ophouding te hechten aan statutaire intellectuele rechten. Dit betekent daarom geenszins dat de voorzitter van de rechtbank van koophandel zich niet zou mogen uitspreken over de eigendom of de geldigheid van een merk of zelfs over auteursrechten voor zover de vordering op dit laatste punt niet zou volgen uit de wet van 22 maart 1886. Voor octrooien is echter de uitsluitende bevoegdheid van de burgerlijke rechtbanken vastgelegd in art. 6 en 13 van de wet van 24 mei 1854 en hier zou de voorzitter van de rechtbank van koophandel de burgerlijke uitspraak moeten afwachten.

621. — Gotzen besluit dan ook dat het cassatiearrest van 16 mei 1939 wijselijk het onderscheid weerhield tussen onrechtmatige mededinging en de hoofdtakken van industriële en intellectuele eigendom. Hij stelt vast dat de rechtspraak ten gronde gedurende meer dan twintig jaar deze houding heeft aanvaard.

622. — Het is hier niet de plaats om deze belangwekkende stelling in biezonderheden te betwisten. Het mag voorkomen dat zij geen einde zal stellen aan de gerezen meningsverschillen. Immers, het is niet voldoende te zeggen dat men niet kan geloven of het ondenkbaar acht dat de herziening van de Unieconventie te Den Haag alhoewel eenparig goedgekeurd, op het art. 10 *bis* een voorbehoud of een voorwaarde geopperd door de Belgische afvaardiging als onbestaande zou genegeerd hebben. Feit is dat dit artikel op zichzelf door de grote meerderheid der ondertekenende staten in brede zin werd opgevat en dat België zich enkel niet kon verbinden dezelfde bescherming te verlenen als deze beloofd in art. 10 *ter*.

623. — Maar artikel 10*bis* is, zoals Eeckman buiten twijfel stelde, rechtstreeks toepasselijk voor de ingezetenen van de Unielanden en huldigt een brede opvatting van de onrechtmatige mededinging. Men kan hierbij bezwaarlijk inroepen dat de ondubbelzinnige tekst zou dienen te worden beperkt door het voorafgaande programma of door de besprekingen. De grootste onzekerheid zou ontstaan wanneer duidelijke internationale bepalingen aldus door een vernuftige en omslachtige exegese van voorbereidende werken of door de subjectieve bezwaren van de onderscheiden verdragsluitende landen zouden worden gewijzigd. De rechtsonderhorigen van al de Unielanden dienen zich op dezelfde normen te kunnen beroepen.

624. — Geen ware rechtsonzekerheid zou integendeel ontstaan uit de minder dogmatische en wel positieve stelling volgens dewelke de specifieke vorderingen steunend op wettelijke industriële eigendomsrechten door hun biezonder statuut worden beheerst, terwijl vorderingen tegen onrechtmatige mededinging ontvankelijk zouden blijven, telkens de schadelijke daad buiten de omschrijving van de inbreuken op wettelijke industriële eigendomsrechten valt op de aantasting van feitelijk verworven integriteitsrechten.

D. — *Strafprocedure.*

625. — In een geschil dat technisch gelijkenis vertoont met de betwiste samenloop van vorderingen terzake intellectueel recht diende het hof van cassatie te oordelen over de mogelijkheid, naast een strafvordering, ook de vordering tot ophouden te hanteren. In zijn advies weidde advocaat-generaal Colard uit over het algemeen vraagstuk van de samenloop van vorderingen hoofdens intellectuele rechten en hoofdens onrechtmatige mededinging (Cass., 13 maart 1964, *J.T.*, 1964, 345).

Na te hebben vastgesteld dat het K.B. nr 55 van 23 december 1934 naar de bewoordingen van het voorafgaand verslag aan de koning enkel voor doel heeft een snelle en doeltreffende bijkomende beteugeling van onrechtmatige daden in de zin van het Unieverdrag, te verzekeren, besluit advocaat-generaal Colard dat de vordering tot ophouden enkel en alleen de samenloop uitsluit met deze in namaking van octrooien en merken, die niet onder artikel 1382 B.W. vallen, en deze gesteund op de loutere inbreuk op contractuele verplichtingen.

De samenloop van een vordering tot ophouding zou integendeel wel mogelijk zijn met de strafvordering wegens kwaadwillige en oneerlijke daden zoals deze voorzien door art. 443 en 498 van het strafwetboek.

Het karakter van bijkomende bescherming zou zulke interpretatie moeten wettigen ; bovendien beroept men zich op het advies van advocaat-generaal Cornil bij het cassatiearrest van 16 maart 1939 (*B.J.*, 1939, 208) volgens hetwelk het K.B. nr 55 geen nieuwigheid inhield nopens de bepaling van de onrechtmatige daad, zoals zij werd vastgesteld en aanvaard in het Unieverdrag.

Deze bepaling vereiste de aanwezigheid van een fout in de zin van artikel 1382 B.W. en was naar de mening van advocaat-generaal Cornil volkomen vreemd aan het gebied van de intellectuele rechten (merken, octrooien, modellen en tekeningen).

Bij het onderzoek van het subjectief karakter van de namaking en daarbij van de al of niet foutieve aard hiervan bleek dat ook inbreuken op biezondere beschermende intellectuele rechten, buiten de enkele rechtsmiskenning om, een fout in de zin van artikel 1382 B.W. kunnen behelzen.

626. — Ook het argument ontleend aan de spreuk : *generalia specialibus non derogant,* wordt hier tegengesproken door de aanvaarding van een samenloop van strafrechtelijk beteugelde speciale misdrijven met een vordering in onrechtmatige mededinging. Een gelijkaardige samenloop zou dan ook gelden voor inbreuken op het auteursrecht die eveneens tot misdrijf kunnen aanleiding geven.

627. — Men vraagt zich dan ook vruchteloos af waarom een biezonder strafrechtelijk statuut, dat nog scherper is dan een burgerlijk, meer dan dit laatste verenigbaar zou zijn met de gemeenrechtelijke vordering in schadevergoeding.

Het mag dan ook voorkomen dat onze Belgische jurisprudentiële en doctrinale neiging naar volstrekte afscheiding tussen de beoogde gebieden tegen de internationale opvatting (en tekst) indruist, waar de bedoeling tot uiting komt de onrechtmatige mededinging samen met de intellectuele rechten op te nemen in een breder begrip van industriële eigendom, zonder uitsluiting van de ene door de andere.

Waar een uitvinding kan beschermd worden als fabrieksgeheim, als octrooi, en eventueel tevens als model of tekening, waar ook het voorwerp ervan door een merk kan worden vereenzelvigd, ziet men niet in dat zulke onderlinge verbanden tussen biezondere statuten de uitsluiting van de onrechtmatige mededinging zou moeten medeslepen.

628. — Gepaster mag het voorkomen de biezondere statuten van intellectuele rechten, binnen hun eigen gebied, naar de bepaling van hun specifieke wet, als bindend te beschouwen, zonder daarom het algemeen, voor ieder geldend recht op schadevergoeding te ontzeggen daar waar de vorderingen van het biezonder statuut geen bescherming geven. Dit betekent niet langer een gerechtelijk of doctrinale uitbreiding van wettelijk bepaalde exclusiviteitsrechten maar de eenvoudige bescherming van elkeen tegen om het even welke onrechtmatige schade.

Zelfs ten opzichte van de bestaande bescherming tegen onrechtmatige mededinging geboden door artikel 1382 B.W. heeft de besluit-wet van 1934 een bijkomend karakter.

TITEL VIII

EINDE VAN HET OCTROOI

629. — Het bestaan van het vermogens- en uitsluitend beschermingsrecht door het octrooi geschapen, eindigt op het einde van de wettelijke duur, met de vervallenverklaring wegens niet-betaling van de taks, of niet-uitbating binnen de toepasselijke tijdsgrens, en met de nietigverklaring van het octrooi.

630. — De Belgische wetgeving kent geen stelsel van onteigening. De wet van 10 januari 1955 op de Landsverdediging en de Staatsveiligheid, laat alleen toe (art. 3) aan de minister van landsverdediging, gezamenlijk met de minister die de nijverheidseigendom onder zijn bevoegdheid heeft, tijdelijk de uitbating van uitvindingen te verbieden of de uitbating van octrooien tijdelijk (uitsluitend of niet) aan de Staat voor te behouden.

Evenmin tast de wet van 4 augustus 1955 betreffende de kernenergie het vermogensrecht van de titelhouder van een octrooi, op dat gebied, aan. Zij laat enkel aan de koning toe voortbrengstwerkwijzen inzake kernkracht, bekomen op grond van gegevens rechtstreeks door de regering verstrekt, of door haar toegelaten, aan veiligheidsmaatregelen te onderwerpen, en voorziet een verplichte geheimhouding.

HOOFDSTUK I

Verstrijken van de wettelijke termijn

631. — Onder de rechtsgevolgen van het octrooi werd de duur ervan bepaald ; deze is twintig jaar vanaf de dag volgend op de datum van het P.V. van aanvraag.

De berekening geschiedt van jaar tot jaar.

Met het verstrijken van de wettelijke duur (afloop) houdt het alleenrecht dat door het octrooi werd geschapen op te bestaan en valt de uitvinding in het openbaar domein. Maar de uitoefening van het alleenrecht door een vordering tegen misbruiken, kan gebeurlijk nog na het verstrijken van het octrooi tussenkomen, voor zoveel de aangeklaagde feiten zich voordeden in de loop van de beschermingsperiode.

Men neemt aan dat het persoonlijk recht van naamvermelding van de uitvinder in het octrooi, aan zijn uitvinding verbonden blijft, en onvervreemdbaar of onverjaarbaar is.

Wat de naam van een geoctrooieerd voorwerp betreft, deze is niet door het octrooi beschermd en hij kan enkel worden gevrijwaard hetzij als merk, hetzij als eigennaam, hetzij als handels- of nijverheidsbenaming, maar dan telkens binnen de perken van de buitenoctrooirechtelijke bescherming (Gotzen, *Vrijheid van Beroep en Onrechtmatige mededinging,* II, nrs 1003 en volg.).

632. — De duur van verbeterings- en invoeroctrooien werd als onderdeel van de rechtsgevolgen van het octrooi behandeld. Verstrijking van deze heeft dezelfde gevolgen als dit van het hoofdoctrooi.

Er weze aan herinnerd dat de normale wettelijke duur van twintig jaar door biezondere wetten, na de oorlogen van 1914-1918 en 1940-1945, werd verlengd.

HOOFDSTUK II

Verval van het octrooi

633. — De artikelen 22 en 23 O.W. voorzien twee gevallen van voortijdige beëindiging van octrooien, als sanctie : enerzijds wegens niet betaling van de jaartaks, anderzijds wegens de niet-uitbating of de gestaakte uitbating in België van octrooien in den vreemde uitgebaat.

In de twee gevallen, voorzien door artikelen 22 en 23 onderscheidenlijk voor niet-betaling van taks en niet-uitbating in België wordt de tekortkoming van de octrooihouder, door de uitvoerende macht vastgesteld. Maar het karakter van deze bestuurlijke tussenkomsten is zeer verschillend. De niet-betaling van taks heeft bij het verstrijken van de termijnen van rechtswege het verval van het octrooi tot gevolg ; de administratieve overheid spreekt geen verval uit, maar stelt het vast, en geeft er publiciteit aan in de *Verzameling van octrooien.* Integendeel, bij niet-tijdige of durende uitbating in het land, wordt bij een K.B. het verval uitgesproken (verkeerdelijk in de wet vermeld als *annulé* of ongeldig, want het octrooi blijft geldig tot de datum van vervallenverklaring).

634. — Beide toestanden vertonen een grondig verschil van aard en gevolgen. De niet-betaling is een feit dat niet voor discussie vatbaar is ; het is een tekortkoming aan een geldelijke verplichting die als voorwaarde voor het instand houden van het octrooi geldt. Daarentegen vergt de vaststelling van de niet-uitbating of van geschorste uitbating in België van een in het buitenland uitgevoerde uitbating, het bewijs van uitbating in den vreemde van een identiek octrooi, en de beoordeling van wat als uitbating in het Rijk dient begrepen.

De tekortkoming aan deze verplichting betreft het wezen zelf van het octrooi dat enkel werd toegestaan met het oog op een economische aanwending die dienstig is voor het land.

Bovendien vertonen de niet-betaling van taks, en de niet-uitbating sterke verschillen inzake procedure en termijnen.

A. — *Door wanbetaling van de taksen.*

635. — Artikel 22, gewijzigd door de besluit-wet nr 85 van 17 januari 1939, artikel 3, bepaalt : « wanneer de jaartaks niet betaald is binnen de maand van de vervaldag, moet de octrooihouder, op straf van vervallen te zijn van de rechten hem door zijn octrooi verleend, vóór het verstrijken van

zes maanden volgend op de vervaldag, boven de eisbare jaartaks, een som kwijten gelijk aan één tiende van deze jaartaks, zonder dat deze minder dan 100 fr. moge bedragen ».

Nochtans zal de titularis van een octrooi, in deze omstandigheden vervallen, het herstel ervan mogen bekomen, zo hij hiertoe een verzoek richt tot de minister die de nijverheidseigendom in zijn bevoegdheid heeft, binnen de twee maanden te rekenen van het einde van de termijn van zes maand voorzien in de vorige paragraaf.

Ingeval van herstel, zal dit slechts uitwerking hebben voor zoveel de titularis binnen een termijn te bepalen door de minister van financiën, een bijkomende taks heeft betaald gelijk aan het bedrag van de onbetaald gebleven taksen. Het herstel van het octrooi mag in geen geval de rechten van derden schaden.

Het verval van het octrooi zal worden vermeld in de *Verzameling van octrooien.*

636. — Deze vrij omslachtige regeling, op onbeholpen wijze uitgedrukt, voorziet aldus drie perioden :

— de jaartaks, op voorhand betaalbaar, moet worden gekweten binnen de maand van de vervaldag. Deze vervaldag is de verjaringsdatum van de betaling van de neerleggingstaks, samen met de eerste jaartaks, gekweten bij de aanvraag van het octrooi.

De niet-betaling van de taks binnen de maand van de vervaldag heeft geen verval voor gevolg, maar een fiscale sanctie.

— De octrooihouder mag de verschuldigde taks nog kwijten binnen de zes maanden na de vervaldag, maar dan is hij verplicht bovendien een verhoging met een tiende (en minstens van honderd frank) te betalen.

— Laat de octrooihouder deze termijn van zes maanden verstrijken zonder de verhoogde taks te betalen dan vervalt zijn recht. Hem wordt nochtans een kans geboden dit recht te laten herstellen, zonder nadeel voor derden, wanneer hij binnen de twee maanden na de betalingstermijn van zes maanden een verzoek tot herstel richt tot de minister die de nijverheidseigendom onder zijn beheer heeft en de verschuldigde taksen stort vóór het verstrijken van een genadetermijn die de minister van financiën bepaalt.

Dit betekent dat in alle geval, door de tekortkoming van de titularis de jaartaks en de verhogingen te betalen binnen de zes maanden van de vervaldag, het octrooi vervalt. Dit verval ontstaat van rechtswege en wordt niet door het bestuur uitgesproken maar vastgesteld en door vermelding in de *Verzameling van Octrooien* openbaar gemaakt.

Het verval stelt in principe een einde aan het octrooi en zijn uitwerking kan, enkel in de biezondere omstandigheden van genade, door de wet voorzien, opgeheven worden zodat het octrooi nieuw leven ontvangt door het herstel.

637. — Deze toestand roept de vraag op welke de juiste uitwerking is van het verval, zowel als van het herstel, ten opzichte van de titularis en van de derden.

Ten overstaan van de octrooihouder vervallen zijn rechten zes maanden na de vervaldag van de jaartaks, zo deze niet is betaald, maar hij behoudt een mogelijkheid van herstel. Het verval is definitief acht maanden na de vervaldag indien hij alsdan geen verzoek tot uitstel heeft ingediend. Het is eveneens definitief wanneer de titularis na een tijdig verzoek om uitstel, de genadetermijn die de minister van financiën bepaalt, niet geëerbiedigd heeft.

Het verval aldus van rechtswege tussenkomend, ontneemt alleszins na zes maanden van de vervaldag aan de titularis de exclusiviteitsrechten begrepen in zijn octrooi. Het eventueel herstel mag, naar de uitdrukkelijke wil van de wetgever, de rechten van derden niet schaden. Hieruit moet worden afgeleid dat de octrooihouder vanaf het verval o.a. beroofd is van zijn recht een vordering wegens namaking in te stellen.

Ten overstaan van derden heeft dit voor gevolg dat degenen die uit onwetendheid van het verval van het octrooi de schijn van de bestaande titel zouden eerbiedigen en zich de kans zouden ontzeggen hun vrijheid van bedrijf te hernemen, de gebeurlijke schade ten laste van een in fout verkerende octrooihouder zouden kunnen leggen.

Derden die anderzijds wisten, hoe dan ook, dat het octrooi vervallen was, zouden hun vrijheid van bedrijf mogen hernemen door het voorwerp van het octrooi te vervaardigen of aan te wenden. Zij zouden hierin niet kunnen worden gestoord door een vordering wegens namaking over feiten gepleegd tussen de datum volgend op het verval en deze van eventueel herstel, vermits de titelhouder noodzakelijk het verval van zijn rechten moet kennen.

638. — Maar de vaststelling door derden van de datum waarop het verval effectief is levert een dubbele moeilijkheid op.

Vooreerst dient men te weten vanaf welk ogenblik de derden het verval mogen inroepen, en verder bestaat de noodzaak van bewijslevering. Zolang de derden geen ambtelijke titel bezitten van het verval wegens niet-tijdige betaling verkeren zij in de onzekerheid en kunnen zij zich gehouden achten de octrooititel te blijven eerbiedigen.

De rechtspraak aangehaald door Vander Haeghen (nr 812) dagtekent van 1870 tot 1925, zegge vóór de besluit-wet nr 85 van 17 november 1939 die artikelen 22 en 23 heeft herzien. De rechtbanken waren toen éénparig, het hof van cassatie inbegrepen (Cass., 20 juli 1871, *Pas.*, I, 294) om de taksbetaling te beschouwen als een belastingplicht, die noch het bestaan, noch het wezen van het octrooi betrof. Ingesteld ten bate van de Schatkist mocht haar niet-naleving niet door derden worden ingeroepen. Behorend tot de uitsluitende bevoegdheid van de uitvoerende macht, zo ontsnapte zij aan het toezicht van en de beoordeling door de rechterlijke macht.

Ingevolge deze zienswijze bracht niet het verzuim van tijdige taksbetaling het verval van het octrooi teweeg, maar enkel de bestuurlijke beslissing uitgedrukt door de publicatie van het verval in het Staatsblad (later door de wetten van 3 aug. 1924 en 30 dec. 1925, vervangen door de publicatie in de *Verzameling van Octrooien*).

Het hof van beroep te Gent (1 mei 1873, *Pas.*, II, 300) zegde uitdrukkelijk dat het verval wegens niet-tijdige betaling van de taks niet van rechtswege ontstond maar door de regering moest worden uitgesproken.

Picard en Olin waren eveneens van oordeel dat geen verval zonder publicatie in de *Verzameling* ontstond, maar erkenden dan aan dit verval een terugwerkende kracht tot de dag waarop de octrooihouder in gebreke bleef. De *P.B.* (nrs 770 en 773) eisten eveneens de publicatie en kenden aan deze geen terugwerkende kracht toe.

Integendeel zegde Vilain (nr 150) dat het verval van rechtswege ontstond op de dag volgend op het verstrijken van de wettelijke termijn van betaling.

André (nrs 1185 en 1190) en Vander Haeghen (nr 813) maken het nodig onderscheid tussen de objectieve rechtstoestand en de geldigheid van bewijsmiddelen door het verval van rechtswege te erkennen, maar ten opzichte van derden als bewijsmiddelen niet alleen de publicatie in de *Verzameling*, maar ook een ambtelijk attest van niet-betaling of zelfs de afwezigheid van inschrijving van betaling in de boeken van registratie te aanvaarden.

639. — Het nieuw artikel 22 laat vrijwel geen twijfel meer over. Het verval treedt niet in op het einde van de eerste maand van de verjaringsdatum van de taksbetaling, maar na de zes maanden hierop volgend.

De enige sanctie van niet-betaling binnen de maand is een taksverhoging en : « de octrooihouder moet, op straf van vervallen te zijn van de rechten hem door zijn octrooi verleend, vóór het einde van de zes maanden volgend op de vervaldag, boven de verschuldigde jaartaks, een som gelijk aan één tiende van deze taks, die niet minder dan 100 frank mag bedragen, betalen ».

De straf van verval volgt op de niet-naleving van de uitsteltermijn van zes maanden en dit verval wordt door de wet opgelegd. De bestuurlijke macht treedt enkel op om de vaststelling te doen en openbaarheid te geven aan het verval.

Braun en Struye (nr 409) zijn ook van oordeel dat het verval intreedt op het einde van de eerste zes maanden, maar dan ingevolge de terugwerkende kracht van een later verschenen publicatie.

640. — Vander Haeghen (nr 815) in het licht van de oude wetstekst van 27 maart 1857, meent dat de termijn van zes maanden een genadetermijn is, van zuiver fiscale aard, zodat hij niet als gevolg kan hebben de rechten te verlengen die de octrooihouder bezat ingevolge zijn vorige betaling, en die beperkt waren tot één jaar. Het valt moeilijk deze *prorata* verdeling van de geldigheid van een octrooi te aanvaarden. De wettelijke duur is in beginsel ondeelbaar twintig jaar, en het verval kan slechts tussenkomen op het ogenblik dat door de wet, als sanctie van een essentiële verplichting, is bepaald.

641. — De rechtspraak die aan de bestuurlijke macht de uitsluitende bevoegdheid toekende het verval « uit te spreken » verwart blijkbaar de toestand van niet-betaling van taks met deze van niet-uitbating.

Het is de wet die het verval uitspreekt : « op straf van verval » en niet « op straf vervallen te worden verklaard ». De enige bestuurlijke tussenkomst is deze van de publicatie van het verval (art. 22, *in fine*). Het verval van octrooien zal in de *Verzameling van Octrooien* worden vermeld. De datum van deze publicatie blijkt in de praktijk zelfs zeer wisselvallig (met jaren vertraging), en heeft geen invloed op het verval zelf.

642. — Zoals terecht Vander Haeghen (nr 806) betoogde is ingeval van niet-betaling van de taks de rol van de administratie zuiver formeel en geenszins beschikkend.

Indien dan ook als slotsom moet worden aanvaard dat het verval intreedt bij gebreke van betaling binnen de zes maanden van de vervaldag van de jaartaks, dan is deze rechtstoestand zowel ten opzichte van de octrooihouder als ten opzichte van derden verworven. Er is geen enkele reden om aan deze laatsten het bewijs te ontzeggen, door alle rechtsmiddelen, van de niet-betaling. Hierdoor stellen zij zich niet in de plaats van het beheer van financiën, maar in deze van de v r i j e b u r g e r die op grond van de wet zijn natuurlijke vrijheid van bedrijf opvordert door het feit van niet-betaling, waaraan de duur van het octrooi verbonden is, vast te stellen.

643. — Louis Tart schreef over *Des Causes de Déchéance des Brevets* (*B.J.*, 1919, 593 en volg.) een uitmuntend artikel over dit onderwerp, gezien in het licht van de toen geldende wet en tekst van het Unieverdrag.

Deze studie stemt in grote trekken overeen met de hoger ontwikkelde zienswijze maar brengt de nauwkeurige weergave in de discussie van de wordingsgeschiedenis van art. 22, tot in de wet van 27 maart 1857. Men kan zich beperken hieruit de volle rechtszekerheid te putten dat het verval wegens niet-tijdige betaling van taks aanvankelijk *in terminis* v a n r e c h t s w e g e werd uitgedrukt en dat deze bepaling slechts wegviel nadat in het wetsvoorstel dat leidde tot de wet van 1857 de woorden *sous peine d'être déclaré déchu* werden vervangen door *sous peine d'être déchu* wat voor de minister van binnenlandse zaken overeenstemde met een verval van rechtswege.

644. — De beweegredenen ingeroepen door het hof van beroep te Gent (13 april 1870, *Pas.*, 1870, II, 351 ; *B.J.*, 1870, 1305) stonden in volstrekte tegenspraak met alles wat bij de bespreking van de wet werd gezegd en het argument geput uit de scheiding van machten en het « fiscaal » karakter van de taks, liep mank omdat de betrokken derden zich niet op een belastingwet maar op de O.W. beriepen en belang hadden bij de vaststelling van het feit van een tekortkoming door de octrooihouder aan een voorwaarde voor het in stand houden van zijn rechten. Het « fiscaal » karakter van de taks werd overigens door de verslaggever van de wet, L. Vermeire, betwist en het lijdt wel geen twijfel dat de stijgingschaal van de taks wijst op de essentiële bekommernis een willekeurig in stand houden van een alleenrecht tegen te werken.

645. — Er blijft nog enkel aan te stippen dat artikel 5 *bis* van het Unieverdrag van Parijs, herzien te Lissabon op 31 oktober 1958, en niet alleen bekrachtigd maar toepasselijk gemaakt in zijn gunstiger beschikkingen voor alle Belgen door de wet van 27 april 1965, uitdrukkelijk bepaalt : « Een termijn van uitstel die ten minste zes maanden moet bedragen, zal worden toegestaan voor de betaling van de taksen voorzien voor de i n s t a n d h o u d i n g van de rechten van nijverheidseigendom, mits storting van een verhoogde taks, indien de nationale wetgeving deze oplegt. Deze maatregelen blijven onderworpen aan de voorwaarden gesteld door de nationale wetgeving ».

646. — Het herstel van de octrooirechten ingevolge de tijdige betaling van het dubbel van de verschuldigde taksen vóór het verstrijken van de termijn van uitstel bepaald door de minister van financiën, heeft volgens de duidelijke tekst van artikel 22, derde lid slechts uitwerking « voor zoveel » de betaling is geschied, en moet dan ook begrepen worden als enkel geldend vanaf dit ogenblik.

De periode vallend tussen de wettelijke vervalgrens van uiterlijk zes maanden en de datum van betaling voor herstel is niet beschermd. De fictie van geldigheid van de bestaande octrooititel kan worden teniet gedaan door het bewijs van ontijdige betaling.

B. — *Door intrekking bij K.B. wegens niet-uitbating.*

647. — Naar luid van artikel 23 O.W. moet de bezitter van een octrooi het « geoctrooieerde voorwerp in België uitbaten of laten uitbaten binnen het jaar nadat in den vreemde de uitbating werd aangevangen ».

Een gemotiveerd K.B. genomen vóór het verstrijken van deze termijn kan een uitstel van ten hoogste één jaar toestaan.

Bij het verstrijken van het eerste jaar of van de toegestane termijn, wordt het octrooi bij K.B. vervallen verklaard (en niet zoals de wet onjuist zegt : « *sera annulé* » en de Nederlandse officieuze vertaling nog slechter : « ongeldig »).

Dit verval gebeurt eveneens bij K.B. wanneer het geoctrooieerd voorwerp in den vreemde uitgebaat, gedurende één jaar in België niet meer uitgebaat wordt, tenzij de octrooihouder de oorzaken van zijn stilzitten rechtvaardige.

In beide gevallen wordt het K.B. van vervallenverklaring in de *Verzameling van Octrooien* gepubliceerd (Rombaut, Guy, *Déchéance des brevets d'invention, J.T.*, 1958, 505-510 ; — R. v. St., 9 mei 1958, *J.T.*, 1958, 511 ; — Rb. Brussel, 27 sept. 1956, *J.T.*, 1957, 518).

648. — Deze toestand is gans verschillend van deze ontstaan uit niet-betaling van de taks. Niet alleen zijn de termijnen berekend op grond van de overwegingen van het openbaar nut betrokken bij een rechtstreekse uitbating in het land, ten bate van de nationale economie, in stede van een beletsel voor het in stand houden van een minder renderend alleenrecht, maar de vaststelling van het verzuim vergt een onderzoek van feiten (de niet-uitbating) die de eenvoud en de stelligheid missen van een afwezigheid van betaling.

649. — Bovendien bepaalt de wet uitdrukkelijk dat het verval niet van rechtswege ontstaat, maar wordt uitgesproken bij K.B. De bestuurlijke overheid vervult een rol van beoordeling over de dubbele omstandigheid van uitbating in den vreemde en van niet-uitbating in het Rijk. Men heeft zelfs geopperd dat het eigenmachtig en inquisitoriaal zou kunnen optreden b.v. door inlichtingen in te winnen bij haar consulaire agenten in het buitenland (Tart, L., *Des Causes de Déchéance des Brevets, B.J.*, 1919, 614, nr 38). Dit is vrijwel een onmogelijk uit te voeren taak wegens de menigvuldigheid van de bestaande octrooien. Maar dit belet de regering niet oppermachtig te beslissen over de gebeurlijke klachten van belanghebbende derden.

650. — Het K.B. dat een uitstel van hoogstens één jaar kan toestaan moet gemotiveerd zijn en de rechterlijke macht heeft geen toezicht op deze beoordeling. Zo mag ook de regering vrij de rechtvaardigingsredenen van de octrooihouder die de schorsing van zijn uitbating in België gedurende een jaar wil wettigen, aanvaarden of verwerpen.

651. — Het is ook onmogelijk rechtstreeks het bestuur te dwingen een K.B. houdende vervallenverklaring uit te vaardigen. Hoogstens kan een bestuurlijke beslissing, waardoor geweigerd zou worden een verval uit te spreken, in de voorwaarden van de wet en het Unieverdrag, vóór de Raad van State worden gebracht wegens miskenning van de wet en overschrijding van macht. In geen geval echter heeft het louter verloop van de termijnen bepaald voor het aanvangen of volhouden van de uitbating in het land, voor gevolg van rechtswege een einde te stellen aan het octrooi.

652. — Er dient nog aan toegevoegd dat het Unieverdrag, waar het door een wet toepasselijk is gemaakt voor alle Belgen, of uit zichzelf tot de onderhorigen van de Unie van toepassing is, enkel de termijnen door artikel 23 O.W. voorzien heeft gewijzigd zonder het beginsel en de geest ervan te storen. De laatste herziening te Lissabon op 31 oktober 1958 heeft alleen lid 3 en lid 4 van artikel 5 uitvoeriger gemaakt en gewijzigd.

653. — Dit art. 5 luidt als volgt :

« 1. De invoer, door de octrooihouder, in het land, waar het octrooi werd verleend, van voorwerpen, vervaardigd in een of ander land der Unie, zal het octrooi niet doen vervallen.

2. Elk der landen van de Unie zal de bevoegdheid hebben wettelijke maatregelen te treffen, die voorzien in de verlenging van gedwongen licenties, om de misbruiken te voorkomen, die zouden kunnen voortvloeien uit de uitoefening van het uitsluitend recht, door het octrooi toegekend, b.v. het achterwege laten van toepassing.

3. In het verval van het octrooi kan slechts worden voorzien voor het geval de verlening van gedwongen licenties niet voldoende mocht zijn geweest om die misbruiken te voorkomen. Een vordering tot verval of intrekking van een octrooi zal niet kunnnen worden ingesteld, voordat twee jaren verstreken zijn, te rekenen van de dag waarop de eerste gedwongen licentie is verleend.

4. Een gedwongen licentie zal niet kunnen worden gevraagd wegens niet of niet voldoende toepassing voor de afloop van een termijn van vier jaren te rekenen van het depot van de octrooiaanvraag af, of van drie jaren te rekenen van de verlening van het octrooi af, waarbij de termijn die het laatste afloopt moet worden toegepast ; zij zal moeten worden geweigerd, indien de octrooihouder zijn stilzitten rechtvaardigt, met geldige redenen. Een dergelijke licentie zal niet-uitsluitend zijn en zal niet kunnen worden overgedragen, zelfs niet door middel van de verlening van onderlicenties, dan te zamen met het gedeelte va nde onderneming of van de handelszaak, die deze licentie uitoefent.

5. De voorafgaande bepalingen zullen, onder voorbehoud van de noodzakelijke wijzigingen, op de gebruiksmodellen toepasselijk zijn ».

654. — Zowel wat de Belgen betreft als de onderdanen van een der Unie-landen die in België een octrooi bekwamen moet het probleem van het verval wegens niet-uitbating worden behandeld naar de samenhang van ons artikel 23 O.W. met artikel 5 van het Unie-verdrag zoals herzien te Londen en te Lissabon.

Waar de bepalingen van het Unie-verdrag niet rechtstreeks uitvoerbaar zouden worden geacht door de onderdanen in de Unie, daar houden zij voor de ondertekenende Landen de verplichting in, geen verval uit te spreken vóór de toekenning van een gedwongen licentie. Deze verbintenis, door de wetgever bekrachtigd, ontzegt aan de regering de macht een verval bij K.B. uit te spreken op de enkele grond van artikel 23 O.W. Anderzijds bezit ons land geen toepassingswet op de toekenning van gedwongen licenties. Alleen werd op 25 juli 1960 (*Parl. Besch.*, Senaat, nr 509) een wetsvoorstel ingediend tot wijziging van artikel 23 O.W. De auteurs van dit voorstel wijzen op de leemten van de huidige tekst. Geen enkele verplichting tot uitbating of tot laten uitbaten is opgelegd aan de octrooihouder zolang de uitvinding niet in het buitenland wordt uitgebaat. De uitbating wordt alleen gevergd inzake fabricatie van het voorwerp en dit begrip is niet meer aangepast aan de huidige internationale economie. Het heeft inderdaad weinig zin de vervaardiging in het land te eisen van

machines die gericht zijn op produktie van goederen; het komt er vooral op aan zulke machines in het land aan te wenden, welke ook de oorsprong van vervaardiging is, bijaldien de uitbater voldoende redenen heeft waarom hij de machines in het buitenland kocht.

Tegen de afwezigheid van uitbating in het land — bij niet-uitbating elders — zou een gedwongen licentie aan het octrooi zijn volle nut geven.

Tegen onvoldoende uitbating gelet op het openbaar belang (bevoorrading, volledige tewerkstelling, stichting van nieuwe bedrijven) en voornamelijk wat geneesmiddelen betreft (beschikbaarheid ten behoeve van de bevolking) zou eveneens de gedwongen licentie de oplossing bieden.

Terecht merken de auteurs van het wetsontwerp op dat de stijgende internationale betrekkingen de beoordeling van de uitbating zal beïnvloeden in zulke zin, dat een ernstige en doorlopende uitbating zou erkend worden van zodra zij zich in een van de Unie- of Gemeenschapslanden voordoet.

655. — In afwachting dat de wetgever artikel 23 O.W. heeft aangepast aan de verplichtingen volgend uit het Unie-verdrag van Parijs, blijft het vraagstuk van het verval wegens niet uitbating in het land gesteld.

Een arrest van de Raad van State (9 mei 1958, *Ing. Cons.*, 1958, 172) verwierp een klacht van een derde tegen een beslissing van de minister van economische zaken, waardoor werd geweigerd een verval wegens niet-uitbating uit te spreken en een gedwongen licentie toe te staan.

Op verslag van raadsheer Somerhausen en op tegengesteld advies van auditeur Maroy, stelt de Raad van State vast dat het verval wegens niet-uitbating wordt voorzien door art. 23 O.W. en art. 5 van het Unie-verdrag opeenvolgend herzien te Washington (1911), Den Haag (1925), en Londen (1934), en dat de bekrachtigingswet van 2 juni 1939 deze laatste tekst toepasselijk maakte voor alle Belgen.

De regering vermocht niet de uitvoering van de wet van 2 juni 1939 op te schorten onder het voorwendsel dat de modaliteiten van toekenning van verplichte licenties niet wettelijk waren vastgelegd. De regering mocht dan ook geen verval wegens niet-uitbating uitspreken op een octrooi waarover geen verplichte licentie sedert minstens twee jaar was toegekend.

Door te weigeren het verval uit te spreken buiten de voorwaarden gesteld door de wet en het Unie-verdrag miskent de regering het hoofdbeginsel van de vrijheid van het bedrijf niet.

De regering is evenmin gehouden een verplichte licentie toe te kennen bestemd, niet tot vervaardiging, maar tot enkele invoer en verkoop in België, want noch de wet, noch het Unie-verdrag leggen de toekenning van zulke licentie op.

656. — In het verslag van substituut-auditeur Guy Rombauts wordt het probleem opgeworpen van de tegenstrijdigheid tussen een nationale wet en een internationale overeenkomst en meer in het biezonder van art. 23 O.W. en art. 5 van het Unie-verdrag. Het besloot tot de verplichting van de regering het verval uit te spreken bij gebrek aan tijdige uitbating volgens de Belgische wet.

657. — In het advies van auditeur Maroy wordt de samenhang tussen de nationale wet en de internationale overeenkomst gesteund op de bekrachtigingswet waardoor de goedgekeurde overeenkomst met de nationale wet gelijkgesteld werd (Hayoit de Termicourt, *Pas.*, 1951, I, 181). De regering had dan ook de plicht de vervallenverklaring uit te spreken maar vermocht niet, bij gebrek aan interne beschikkingen op de verplichte licenties, deze toe te staan.

658. — Naast deze stellingen ontwikkelde zich naderhand, bij toepassing van de zich vermenigvuldigende vormen van internationale Unie of gemeenschap, het begrip van de rechtstreekse toepasselijkheid van de verdragen in de beschikkingen van normatieve aard die zelf-uitvoerbaar voorkomen (*self executing*) (Eeckman, Paul, *Actes de confusion, contrefaçon de marques et l'art. 10 bis de la Convention d'Union de Paris, Ing.*

Cons., 1964, 109 en 133, waarvan de argumentatie *mutatis mutandis* op octrooien kan worden toegepast).

659. — Wat is uitbating naar artikel 23 O.W. ?

Naar de voorbereidende werken van de wet van 1854 en van 1857, evenals naar de gegevens verstrekt door het ministerieel rondschrijven van 20 januari 1854, en door de praktijk, staat buiten twijfel dat de « uitbating » bedoeld door de wet is : de vervaardiging van geoctrooieerde voorwerpen of de aanwending van geoctrooieerde werkwijzen in het land.

De octrooihouder zelf mag vrij, in het buitenland vervaardigde voorwerpen, invoeren en in het land verkopen. Dit is geen uitbating in de zin van de wet, wel integendeel. De besprekingen in de Kamer stelden immers in het licht dat het doel van de sanctie van verval erin bestond de octrooihouder te verplichten de nationale economie te bevorderen. Dit veronderstelt noodzakelijk de aanwending van het octrooi in het land door fabricatie van produkten of door gebruik van werkwijze (*Parlem. Hand.*, Kamer, 1953-54, 805 en 444 ; — Tart, Louis, *Des Causes de Déchéance des Brevets, B.J.*, 1919, 615).

660. — De herziening van het Unie-verdrag te 's-Gravenhage op 6 november 1925, bekrachtigd door de wet van 23 mei 1929, stelt echter in artikel 5 voorop dat de invoer door de octrooihouder, in het land waar hij octrooi bekwam van voorwerpen vervaardigd in het een of ander land van de Unie, geen verval mocht meebrengen. Deze bepaling is thans bindend voor alle Belgen en voor de onderhorigen van de Unie-landen (art. 5 *quater*).

661. — Men neemt aan op grond nl. van de bewoordingen gebruikt door de verslaggever in de Kamer, de heer Vermeire, dat de uitbating ernstig en werkelijk moet zijn. Laatstgenoemde voegde hieraan toe : « dat voor de gewone gevallen, de uitbating blijvend en doorlopend op ernstige wijze moet worden volbracht en dat de verplichting aldus te handelen nooit mocht worden omzeild ».

662. — Het is nochtans zeker, althans voor de toepassing van artikel 23 O.W. buiten deze van het Unie-verdrag, dat de korte termijn van één jaar na de uitbating in den vreemde, wijst op hetgeen in die tijdspanne kon worden verwezenlijkt. Men zal daarom aanvaarden dat een aanvang van uitbating, zoals de bouw van werktuigen, het aanwerven van personeel en aankopen van machines, volstaat mits zulks duidelijk de ernst aantoont van verderzetting. Het bewijs van kwade trouw of van onverantwoorde achteloosheid of nalatigheid zou volstaan om de sanctie van het verval te wettigen (Tart, nr 40, *l.c.*).

663. — De commissie voor herziening van de O.W., ingesteld door ministerieel besluit van 25 januari 1897, voorzag dat : « de uitbating zou bestaan wanneer het geoctrooieerd voorwerp in het land werd vervaardigd en te koop gesteld, of, wanneer het om een werkwijze ging, dit werd in dienst gesteld, en dat het voorwerp of produkt in handel of nijverheid in het land beschikbaar werd gemaakt ».

Maar het nam aan dat men rekening moest houden met de economische toestand in België, en in het buitenland, en met de noden van de nationale nijverheid.

664. — Daargelaten de noodzaak van een ernstige en werkelijke aanpak van uitbating, zal de regering oordelend over de omvang van die uitbating, rekening

moeten houden met de beschikbare tijd en middelen, en de uitkomst op het gebied van de op de markt te brengen goederen.

Deze beoordeling zal dan ook steeds *in concreto* en voor elk geval moeten worden gedaan.

665. — Anderzijds eist de toepassing van artikel 23 O.W. ook de beoordeling van wat men als het in uitbating brengen in het buitenland beschouwt.

Dit is overigens een feitenbeoordeling, aan de grondslag waarvan andere begrippen dan deze geldend voor de uitbating in België liggen. Door het feit dat zulke uitbating in het buitenland als een schade wordt beschouwd zowel voor de eigen economie als voor de verbruikers in het land, moet de uitbating in den vreemde verder zijn doorgevoerd dan deze voorzien in het land. Men moet in de aanvangsperiode geen voorbereidende schikkingen of proefnemingen aannemen, maar de werkelijkheid ontdekken van uitbating en afzet.

Het bewijs hiervan zal hoofdzakelijk door de klagers zelf dienen te worden geleverd of minstens aangetoond, zodat de regering in staat is gesteld ze na te gaan en te beoordelen.

666. — De vraag werd gesteld of de octrooihouder de uitbating mag inroepen die door een namaker in het land zou zijn gepleegd.

Voortgaande op de beweegredenen van de wetgever een termijn van uitbating op te leggen ten einde 's lands economie te dienen was Tillière (nr 74) van oordeel dat de uitbating door een namaker het verval inhield. De tekst van artikel 23 O.W. laat deze interpretatie niet toe vermits hij duidelijk voorschrijft dat de « bezitter van een octrooi het voorwerp dient uit te baten of te doen uitbaten ».

De verplichting weegt op de titelhouder als tegenhanger van zijn wettelijk alleenrecht en zo de uitbating door derden geschiedt moeten deze in opdracht van de titelhouder optreden.

Zoals Tart (nr 43) opmerkt, zou het wel paradoxaal zijn een monopolie te zien in stand houden door een inbreuk van derden op dit monopolie.

667. — Het kan voorkomen dat de uitbating zich beperkt tot een octrooi op verbetering en hierdoor noodzakelijk ook het voorwerp van het onafhankelijk octrooi aanwendt.

Deze aanwending mag door de houder van het onafhankelijk octrooi slechts worden ingeroepen wanneer hij ook houder is van het verbeteringsoctrooi en dit laatst zelf of door zijn rechthebbenden uitbaat. De verplichting van uitbating weegt immers op hem zelf en niet op derden.

Dit heeft voor gevolg dat de uitbating van een octrooi opverbetering dat toebehoort aan een andere dan de houder van het onafhankelijk octrooi niet geldt als uitbating van het hoofdoctrooi. Het is niet voldoende dat de houder van het onafhankelijk octrooi de toestemming, vereist door artikel 15, tweede lid, zou hebben gegeven aan de houder van het octrooi op verbetering de oorspronkelijke uitvinding te gebruiken.

Zulke toestemming is een zuivere rechtshandeling en geen feit van uitbating; zij laat alleen virtueel een afgeleide uitbating door een derde toe en volstaat niet om de hoofdoctrooihouder van zijn verval te ontslaan.

Het verval wegens niet-uitbating van het onafhankelijk octrooi zou naar de

letter van artikel 15 ook dat medeslepen van het octrooi op verbetering. De samenhang die echter bestaat tussen artikel 14 op het invoeroctrooi en artikel 15 wijst aan dat de wetgever in hoofdzaak bekommerd was met de bepaling van de uiterlijke duur van ondergeschikte octrooien, en niet met de gevolgen van een voorbarig einde van het onafhankelijk octrooi. André (nr 1175), Braun en Struye (nr 410) houden zich aan de strakke toepassing van een volstrekte solidariteit in duur en bestaan van onafhankelijk octrooi en verbeterings- of invoeroctrooi, terwijl Picard en Olin (nr 890), *P.B.* (nr 777), en Vander Haeghen (nr 822) op betere gronden die solidariteit *in casu* verwerpen.

Het verval van octrooirecht is inderdaad van strenge toepassing en artikel 15 slaat op de grens van de maximumduur van octrooien op verbetering. Naar analogie met de gevolgen van nietigheid achten deze laatste auteurs zeer terecht dat de wettelijke solidariteit ophoudt met het voortijdig verval van het onafhankelijk octrooi.

668. — Men mag aan deze argumentatie toevoegen dat art. 16 aan de invoer- en verbeteringsoctrooien dezelfde rechten verleent als aan de gewone octrooien en derhalve een volle bescherming voor de termijn voorzien in art. 15. Dit laatste artikel zegt duidelijk dat het octrooi op verbetering : *prendra fin, en même temps que le brevet primitif,* waardoor alleen wordt bedoeld dat de duur ervan, de wettelijke termijn van het onafhankelijk octrooi niet overtreft.

De houder van een verbeteringsoctrooi, hij weze tevens die van het onafhankelijk octrooi of een derde die toestemming bekwam om het hoofdoctrooi te gebruiken, heeft dezelfde beschermingsrechten voor het behoud van zijn reeds in duur beperkt octrooi op verbetering als de houder van het onafhankelijk octrooi. Geen verval kan hem treffen zo hij tot uitbating overgaat. Het verval dat het onafhankelijk octrooi treft is een persoonlijke maatregel waardoor de regering de normale duur van een octrooi inkort wegens een essentiële tekortkoming van de octrooihouder aan zijn verplichtingen.

Het is een sanctie die niet tot derden kan worden uitgebreid en niet voor gevolg heeft het octrooi te « vernietigen », maar in zijn duur te beknotten. De duur van het octrooi op verbetering wordt wettelijk vastgelegd vanaf de datum van de aanvraag voor de periode gedurende dewelke het onafhankelijk octrooi nog hoogstens geldt. Deze duur vormt een verworven recht op bescherming, in hoofde van de houder van het octrooi op verbetering en hij zou slechts door verval kunnen worden getroffen indien hij zelf te kort schoot in de toepassing.

Door het verval van het onafhankelijk octrooi valt de hierin beschermde uitvinding in het openbaar domein en wordt het octrooi op verbetering zelfstandig en alleenstaand, zelfs indien het beperkt blijft in zijn aanvankelijke maximumduur.

669. — Voor de invoeroctrooien is de wet in duidelijker bewoordingen gesteld. Zij mogen in duur deze niet overtreffen van het octrooi dat vroeger in den vreemde en voor de langste termijn werd verleend, zonder de grens voorzien door artikel 3 te overschrijven (art. 14). Men ziet niet in op welke wettelijke grondslag deze bepaling zou kunnen worden uitgelegd om toe te laten een verval van het hoofdoctrooi in een land uitgesproken uit te breiden tot een invoeroctrooi in een ander land.

Overigens zal in de meeste gevallen het Unie-verdrag van toepassing zijn dat uitdrukkelijk onder artikel 4 *bis* de onafhankelijkheid van de Unieoctrooien, nl. wat het verval betreft (tweede lid) bevestigt.

670. — De mogelijkheid bestaat dat de houder slechts een deel van de uitbating begrepen in het voorwerp van het octrooi verzekert. Zulke gedeeltelijke uitbating zal, indien de eenheid van het octrooi zich niet verzet

tegen zulke scheiding, een gedeeltelijk behoud van het octrooi en een gedeeltelijk verval mogelijk maken.

671. — De overmacht is hier, evenmin als voor het verval wegens niet-betaling, door de wet als verschoningsgrond aanvaard. Wel staat de wet de verlenging toe van de eerste termijn van één jaar met een tweede termijn van hoogstens één jaar, toegekend bij gemotiveerd K.B.

Picard en Olin (nr 784) en *P.B.* (nrs 633 *bis* en 685) waren van oordeel dat het verval gold als de uitdrukking van een vermoeden van afstand en dat zulk vermoeden wegviel wanneer de titelhouder de overmacht in zijnen hoofde kon bewijzen.

Deze stelling vindt geen grond noch in de voorbereidende beraadslagingen noch in de tekst. Integendeel is de wil van de wetgever uitdrukkelijk het voortbestaan van het octrooi te onderwerpen aan de dwingende voorwaarde van een tijdige en voortdurende uitbating. In strijd met Tart (nr 45) is het verval wel sanctie, als de wettelijke begrenzing van het alleenrecht binnen het raam van de strenge verplichtingen van de titelhouder. De vervallenverklaring van het octrooi ontneemt aan de titularis de wettelijke bescherming die hij rechtmatig gedurende 20 jaar kon doen gelden, en dit vroegtijdig intrekken van een verleend recht is duidelijk de sanctie voor zijn essentiële tekortkoming.

Vander Haeghen (nr 804) blijkt een verschoning wegens overmacht genegen te zijn en meent dat de regering hierover in feite met veel omzichtigheid dient te beslissen. Deze stelling blijkt evenzeer als deze verdedigd door Picard en Olin uit het oog te verliezen dat de wet een genadetermijn van één jaar, na het eerste, voorziet, en uitdrukkelijk deze verlenging voor « hoogstens » één jaar toestaat.

Het spreekt echter vanzelf dat, waar artikel 23 O.W. samen met artikel 5 van het Unie-verdrag of enkel dit laatste, hun toepassing vinden, de strengheid van de termijnbepalingen van het artikel 23 zwicht.

672. — Een zeer verschillend standpunt zal nochtans moeten worden ingenomen wat het voorschrift betreft de regelmatig aangevangen uitbating doorlopend vol te houden.

De onderbreking van uitbating voorzien door artikel 23, derde lid vertoont niet de volstrekte en scherpe tekortkoming van de niet-uitbating, tegen het hoofdoogmerk van de wet in. Zij kan toevallig en verschoonbaar zijn en het zou onbillijk zijn hier geen rekening te houden met de omstandigheden die over een tijdsverloop van twintig jaar onvoorzienbaar zijn en van volstrekte overmacht.

In zulke gevallen laat de wet aan de regering toe de rechtvaardigheidsredenen van het stilzitten van de octrooihouder te beoordelen alvorens verval uit te spreken.

Ook hier blijft art. 5 Unieverdrag toepasselijk waar het de uitspraak van verval onderwerpt aan de voorafgaandelijke verlening van gedwongen licenties.

Immers, dit artikel maakt in zijn tweede lid, *in fine* geen onderscheid tussen de aanvang of schorsing van uitbating en spreekt in algemene bewoordingen van « achterwege laten van toepassing » en in zijn derde lid van « onvoldoende toepassing ».

HOOFDSTUK III

Nietigheid van het octrooi

673. — Zolang een octrooi niet nietig wordt verklaard heeft het een vermoeden van geldigheid doen ontstaan en in feite bescherming genoten. Het is alleen vanuit dat standpunt gezien dat de nietigverklaring een einde stelt aan het octrooi, want in rechte heeft de vaststelling van de ongeldigheid voor gevolg het octrooi *ab initio* zijn wettig bestaan te ontnemen. Deze rechts-retroactiviteit maakt echter de intussen ontstane feiten niet ongedaan zodat de nietigverklaring terzelfder tijd in het verleden een rechtstoestand ongeboren acht en een einde stel aan de gevolgen spruitend uit het onwettig bestaan van het vermoeden van geldigheid, door de wet voorlopig aanvaard.

In die zin komt de nietigverklaring te pas onder het hoofdstuk : « einde van het octrooi ».

A. — *Oorzaken van nietigheid.*

674. — Borginon (nr 723 *bis*) onderscheidt de nietigheidsgronden in subjectieve en objectieve. Onder de eerste erkent hij alleen het gebrek aan hoedanigheid in den hoofde van zuivere kapitaalsvennootschappen, terwijl personenvennootschappen geldig de vennoten zouden betrekken.

Om dit onderscheid logisch door te trekken zou de voorkeur kunnen gegeven worden — ondanks de merkelijke verschillen in de toepasselijke wetteksten — aan de in Nederland door Telders (*Ned. Octrooirecht,* nrs 47 en volg.) als subjectieve rechtsgrond erkende redenen, gesteund op strijdigheid met andermans octrooi om redenen van prioriteit. Ook de nietigheid wegens opzettelijke weglating of verkeerde voorstelling van de uitvinding is in hoge mate gehecht aan de persoonlijke gedraging van de aanvrager.

675. — Maar het mag voorkomen dat alle oorzaken van nietigheid van een octrooi tenslotte neerkomen op essentiële gebreken van het octrooi zelf, waardoor het niet geldig tot leven kwam. Het gebrek aan persoonlijke hoedanigheid om als houder van een octrooi te kunnen optreden tast rechtstreeks het octrooi aan vermits dit een rechthebbende of drager van rechten veronderstelt. Het octrooi verleent slechts alleenrecht, patrimoniaal recht en bescherming aan « iemand » die als eigenaar kan optreden. Dit is geen rechtshoedanigheid, maar een feitelijke. Het is voldoende dat een « persoon » aanwezig zij als aanvrager. Al heeft de wet natuurlijkerwijze vooral oog gehad voor fysische personen — al of niet rechtsbekwaam — toch heeft zij zedelijke personen niet uitgesloten.

676. — Kapitaalsvennootschappen, wettig gesticht, kunnen evengoed als personenvennootschappen dragers van rechten zijn, en nl. het recht op een uitvinding of het recht op aanvraag tot octrooi op die uitvinding verwerven, en in hun *patrimonium* bezitten. Het is maar al te duidelijk dat onze rechtspraak een sterke neiging vertoont om zulk recht, zelfs impliciet, toe te kennen aan bedrijven (onder de vorm van wettig gevormde vennootschap) in wiens dienst uitvindingen door het personeel worden gedaan. Ook de Angelsaksische wetgeving voorziet zulke overdracht van rechten spruitend uit het bezit van de verworven uitvinding.

677. — Wat de prioriteit betreft, is althans in ons land, de tegenstelling van een ander vroeger rechtsgeldig octrooi wel een tegenstelling van persoonlijke belangen, maar meer nog een onhoudbare dualiteit van de octrooien zelf.

678. — De moedwillige duisterheid van de beschrijving is tenslotte wel een persoonlijk opzet, maar ook een objectief gebrek aan de essentiële openbaring en afbakening van het voorwerp van het octrooi.

In die zin brengt het onderscheid tussen subjectieve en objectieve gebreken weinig bij. Hetzelfde moet worden gezegd van het onderscheid tussen vorm- en grondgebreken. Bij het onderzoek van de noodzakelijke voorwaarden tot het totstandkomen van een octrooi is reeds gebleken dat zowel vorm- als grondvereisten essentieel kunnen zijn en miskenning ervan het octrooi nietig kunnen maken.

679. — Dit is het geval met de ontoereikende beschrijving.

Naar luid van artikel 17 moet de beschrijving : « duidelijk en volledig zijn ». Dit is geen louter vormbepaling maar wel een eis voor totale openbaring en scherpe afbakening van het voorwerp van octrooi. Het is grotendeels wegens de openbaarmaking van het geheim van de uitvinding dat een octrooi wordt toegestaan. Wat de afbakening van het voorwerp betreft is het evenzeer duidelijk dat geen alleenrecht kan ontstaan op onzeker of onbepaald gebied. De onduidelijkheid of duisterheid van de beschrijving, van zodra zij twijfel doen oprijzen, werken ten nadele van de aanvrager en kunnen door de rechtbank als nietigheidsgronden worden erkend.

680. — Het onderscheid door de wet gemaakt tussen onvrijwillige of opzettelijke ontoereikendheid van de beschrijving maakt geen verschil voor beider mogelijkheid ze als nietigheidsgronden aan te houden. Alleen zou de rechtbank, ingeval van opzettelijk verzwijgen of verkeerd voorstellen van een deel van het uitvindingsgeheim, het octrooi in zijn geheel moeten nietig verklaren als uitdrukkelijke sanctie voorzien in artikel 24.

Onvrijwillige ontoereikendheden over een deel van het voorwerp van het octrooi zouden daarentegen slechts gedeeltelijke nietigheid medeslepen, indien andere delen op zichzelf een octrooieerbaar voorwerp vormen.

681. — De ook als vormgebrek voorgestelde ongeldigheid van het ministerieel besluit van octrooiverlening is werkelijk een grondgebrek. Een niet ondertekend of een niet door de minister in wiens bevoegdheden de industriële eigendom is gesteld verleend octrooi, zijn geen volwaardige akten

van toekenning. Zulke akte is ter zake geen vormvoorwaarde maar het meest essentiële bestanddeel van het octrooi : de bestuurlijke daad van toekenning op grond van een wettelijke opdracht. Geen andere vormgebreken kunnen worden aangehaald vermits de voorafgaande bestuurlijke procedure door het ministerieel besluit van toekenning wordt afgesloten en gedekt ; het valt buiten de beoordeling van de rechtbanken.

682. — Men mag dan ook zonder onderscheid van het uiterlijk karakter van de nietigheidsgronden, deze aanhouden :

1) de afwezigheid van een rechtsgeldig ministerieel besluit van octrooiverlening ;

2) de onvolledigheid of onduidelijkheid van de openbaring en omschrijving van het voorwerp van octrooi ;

3) de afwezigheid van een « uitvinding » in de zin van artikel 1 van de wet ;

4) de afwezigheid van wettelijke nieuwheid naar de bepalingen van artikelen 24 en 25 O.W. ;

5) de afwezigheid van vatbaarheid voor nijverheids- of handelsuitbating ;

6) de strijdigheid met de openbare orde of de goede zeden.

683. — Wat de ongeldigheid van het m i n i s t e r i e e l b e s l u i t van octrooiverlening betreft, hierop dient niet te worden teruggekomen. Het bestaan van een octrooi is immers afhankelijk van de vaststelling, door de minister van economische zaken (art. 19) van de vervulling van de voorgeschreven formaliteiten en « maakt het octrooi uit » in de zin dat zij, én de titel én de eraan gehechte rechten, tot werkelijkheid brengt. De rechtbanken mengen zich niet in een bestuurlijke aangelegenheid door na te gaan of een ministerieel besluit dat als rechtstitel geldt, beantwoordt aan de wettelijke vereisten. Zij komen hierbij geenszins tussen in de voorafgaandelijke procedure, die juist door het ministerieel besluit oppermachtig werd goedgekeurd.

Artikel 20 voorziet de p u b l i c a t i e van het ministerieel besluit in de *Verzameling van octrooien* en ook publiciteit door inzage van de beschrijvingen drie maanden na het octrooi.

De wet voorziet geen sanctie voor de niet-naleving van dit voorschrift. Alhoewel deze publicatie van zeer groot belang is voor derden, blijkt het wel dat de afgifte aan de aanvrager van de authentieke akte van het ministerieel besluit zijn recht onaantastbaar maakt. Belanghebbende derden hebben overigens inzage van het register waarin de octrooiaanvragen op het ministerie van economische zaken in de volgorde van hun inkomstdatum zijn ingeschreven.

684. — D e o n v o l l e d i g h e i d o f o n d u i d e l i j k h e i d v a n d e o p e n b a a r m a k i n g e n v a n d e o m s c h r i j v i n g van het voorwerp van het octrooi staan de vaststelling van het opgevorderd gebied in de weg en kunnen gelijkstaan met een afwezigheid van gekend voorwerp, zodat zij dan geen rechten tot leven kunnen roepen. Behalve in

het geval van opzettelijke verduiking waar de wet de nietigheid als sanctie voorziet, kan de onvolledigheid of onduidelijkheid slechts gedeeltelijk zijn en toch octrooieerbare delen openbaren en bepalen zodat alleen deze aan nietigheid ontsnappen.

685. — De afwezigheid van uitvinding naar de geest van artikel 1 O.W., komt erop neer dat geen voorwerp aanwezig was dat overeenstemde met een van de hoofddoeleinden van de wet : nl. de bevordering van de economie en van de gemeenschappelijke welvaart door de bescherming van een totnogtoe niet-bestaand technisch middel of gevolg, verworven door een geestelijk vermogen dat niet in het bereik van eenieder of zelfs van een geschoold vakman lag.

De afwezigheid van dit karakter van « uitvinding » ontneemt aan het octrooi zijn bestaansvoorwaarde en laat aan de rechtbank toe de nietigheid ervan uit te spreken. Hierbij zullen dan de kentrekken van de uitvinding, zoals zij werden ontwikkeld onder de voorwaarden van totstandkoming van een octrooi worden nagegaan.

686. — De afwezigheid van wettelijke nieuwheid van de uitvinding wordt door artikel 24, a en c en artikel 25 bepaald. Het gaat om de zogenaamde anterioriteiten (aldus zekere Belgische terminologie), die niet slaan op een voorbestaan van identieke uitvindingen, maar wel op de enkele gevallen (drie), van enge interpretatie, van a) vóórgebruik, aanwending of uitbating van het geoctrooieerde voorwerp door een derde met handelsoogmerk en binnen het Rijk, b) van vroegere publicatie in drukvorm van het geoctrooieerde voorwerp of c) van vroegere octrooiering van hetzelfde voorwerp in België of in het buitenland. Deze drie gevallen hebben een gemeenschappelijk kenmerk. Alle drie veronderstellen zij een vroegere openbaarheid. Het is deze publiciteit die volgens de wet de nieuwheid te niet doet, doch slechts in de bij de wet bepaalde gevallen (*P.B.,* Tw. *Brevet d'invention,* nr 192). De wettelijke nieuwheid moet beoordeeld worden naar de dag en het uur van de aanbieding van de aanvraag voor het ingeroepen octrooi.

687. — Niet-nieuwheid door vroeger gebruik, aanwending of uitbating van het geoctrooieerd voorwerp door een derde persoon met handelsoogmerk en binnen het Rijk (art. 24 a, O.W.).

Wegens de beperkende lezing van de niet-nieuwheidsbepalingen dienen de door de wet vermelde omstandigheden nauwgezet te worden vastgesteld.

De bewoordingen gebruik, aanwending en uitbating zijn, alhoewel verschillend, nochtans alle begrepen in de bredere vorm van uitbating, zoals hij in artikel 4 a van de wet is voorzien.

Het handelsoogmerk beperkt zich tot de aard van het door de uitbating nagestreefde doel ; het vergt noch de hoedanigheid van handelaar of industrieel, noch enig verband met het door hen gedreven bedrijf. Van zodra zulk oogmerk als einddoel van de uitbating aanwezig is, is er geen wettelijke nieuwheid. Het hof van cassatie zegde uitdrukkelijk dat een burgerlijk bedrijf zoals mijnbouw uiteindelijk de afzet op het oog had van de goederen bekomen door aanwending van middelen waarop een octrooi mogelijk was (11 jan. 1900, *Pas.,* I, 88 ; *B.J.,* 1900, 338).

De uitbating vertoont geen handelskarakter wanneer zij uitsluitend geschiedt voor het dekken van eigen onbaatzuchtige behoeften of voor een afstand ten kostelozen titel. De uitbating moet ook effectief zijn en niet beperkt tot voorbereidingen of proeven, waarvan geen uitslag op de markt komt. Hier ligt een merkelijk verschil met de omschrijving van de daden van namaking en blijft de bepaling van de niet-nieuwheid door uitbating, beperkt tot de enge zin van artikel 24.

Onder uitbating met handelsdoel valt bij uitstek de verkoop van geoctrooieerde voorwerpen en hierbij moet begrepen worden het aanbod tot verkoop door tekoop-uitstalling of publiciteit.

Door « derden » bedoelt artikel 24 al degenen die op het ingeroepen octrooi geen rechtstitel bezitten. De rechthebbenden die door afstand het uitbatingsrecht verkrijgen oefenen enkel de rechten uit die de titularis bezat en plegen geen tegengestelde uitbating.

688. — Het komt er dan ook op aan telkens de juiste rechtsverhouding tussen de vroegere uitbater en de octrooihouder of zijn rechthebbenden op te sporen. Bij afwezigheid van rechtsverband zal de hoedanigheid van derde duidelijk zijn. Die rechtsband betrekt alleen de octrooihouder zelf en niet de uitvinder. Een vroegere uitbating door de uitvinder, vóór het toekennen van een octrooi aan een derde, zou tegenstelbaar zijn, tenzij de derde het recht op octrooi verwierf van de uitvinder. In dit laatste geval ontstaat geen dualiteit of tegenstelling van uitbating maar integendeel een versmelting in eenzelfde persoon. Om de nietigverklaring te rechtvaardigen moet er werkelijk dubbel gebruik ontstaan.

689. — Wanneer dan ook een vennoot van de octrooihouder de uitbating zou doen, dan zal hij geen derde zijn zolang hij het uitbatingsrecht kan steunen op zijn vennootschap met de octrooihouder. Zodra hij echter, zonder opdracht, toelating of recht, hetzelfde octrooi uitbaat, wordt hij derde.

Men ziet niet in op welke gronden een handelsmaatschappij die een uitvinding van een beheerder uitbaat *de plano* kan worden beschouwd als handelend ingevolge een verwerving van de uitbating. De tegenstelling blijft bestaan tussen haar uitbating en een gebeurlijk later octrooi van de beheerder, tenzij deze laatste zijn uitvinding had afgestaan samen met het recht op aanvraag van octrooi of tenzij de uitbating in opdracht of met instemming voor rekening van de uitvinder-beheerder had plaats gegrepen.

Men kan dan ook niet in algemene termen aanvaarden dat een handelsmaatschappij ten opzichte van haar beheerder-uitvinder geen derde zou zijn (zie Vander Haeghen, nr 369 ; — Rb. Charleroi, 20 jan. 1892, *J.T.*, 323 ; — Brussel, 22 juni 1892, *J.T.*, 865 ; — Tart, *Rev. dr. Industr.*, 1901, 217, nr 57).

690. — Integendeel spreekt het vanzelf dat de medewerkers van de octrooihouder, die in opdracht van hem voor de octrooiverlening de uitbating verzorgen, geen « derden » zijn aangezien zij als arbeiders, bedienden of zelfs aangestelden alleen in zijn naam hebben gehandeld.

691. — Om dezelfde reden van afwezigheid van tegenstelling tussen

twee personen, door geen rechtsband verbonden, wordt de uitbating gedaan door de ware uitvinder, die onrechtmatig van zijn uitvinding werd beroofd door iemand die er later octrooi op bekwam, niet beschouwd als niet nieuw, wanneer hij bij vonnis in de plaats wordt gesteld van de onrechtmatige octrooihouder.

De uitspraak van de rechtbank herstelt de eenheid van rechten die door een onrechtmatige daad van de houder van het octrooi werd verbroken.

692. — Omgekeerd verdwijnt zulke eenheid wanneer een vroegere uitbating bedrieglijk werd gepleegd, dus bij opzettelijke miskenning van de rechten van anderen. Zulke uitbating geschiedt duidelijk door een derde en dan nog in omstandigheden die aantonen dat hij wist geen rechthebbende te zijn. Hoe onbillijk dit ook moge voorkomen laat de duidelijke tekst van artikel 24 er geen twijfel over dat de uit eigen initiatief en zonder rechtsband optredende uitbater een derde is in de zin van de wet (Tillière, nr 319).

693. — Dit wijst op de rechtsonzekerheid betreffende de uitvinding vóór de octrooiverlening. Het behoort aan de bezitter van een uitvinding, die de octrooibescherming tenvolle wil genieten, niet te wachten tot een uitbating door anderen plaats greep. Niet alleen dient hij op het behoud van zijn geheim te waken, maar hij moet ook spoed maken om zich het voordeel van het octrooi te verzekeren. Zijn gebrek aan waakzaamheid en wakkerheid zal hem overigens niet beletten schadevergoeding te vorderen wegens de onrechtmatige aantasting van zijn belangen.

694. — Men kan weliswaar opwerpen dat het niet alleen onbillijk maar onzedelijk is een regelmatig verworven octrooirecht nietig te zien verklaren op grond van een onrechtmatige daad gepleegd door derden.

Maar dit zou alleen waar zijn wanneer de benadeelde octrooihouder zelf geen fout had gepleegd waardoor de onrechtmatige daad mogelijk werd. Het streng bewaren van zijn geheim en de tijdige aanvraag van octrooi lieten hem toe de onrechtmatige daad te voorkomen.

695. — De laatste voorwaarde van de nietigheidsgrond wegens vroegere uitbating betreft de begrenzing tot het r i j k s g e b i e d. Men neemt aan dat deze bepaling *stricto sensu* het eigenlijk nationaal grondgebied, met de territoriale wateren omvat en verwerpt de niet-nieuwheid die zich onder de fictie van exterritorialiteit zou kunnen voordoen (André, nr 309 ; — Picard en Olin, nr 203 ; — *P.B.*, nr 217 ; — Vander Haeghen, nr 378).

697. — De enige uitzondering op deze regel is deze voorzien door artikel 5 *ter* van het Unieverdrag volgens hetwelk ; 1° het gebruik aan boord van schepen van de andere landen van de Unie van datgene, wat het voorwerp van zijn octrooi uitmaakt, in het schip zelf, in de machines, het scheepswant, de tuigage en andere bijbehorende zaken, wanneer die schepen t i j d e l i j k o f b i j t o e v a l de wateren van het land binnenkomen, onder voorbehoud dat bedoeld gebruik uitsluitend ten behoeve van het schip zal zijn ;

2° het gebruik van datgene wat het voorwerp van octrooi uitmaakt in de constructie of werking van voor de voortbeweging i n d e l u c h t o f t e l a n d dienende machines van de andere landen van de Unie, of van het toebehoren van die machines, wanneer deze tijdelijk of bij toeval dat land binnenkomen.

698. — Het tweede geval van niet-nieuwheid voorzien door de wet is de openbare bekendheid voortvloeiend uit een vroegere publicatie (art. 24 c O.W.).

Artikel 24 c beperkt deze publicatie tot : de volledige specificatie en de juiste tekeningen van het geoctrooieerde voorwerp, vóór de datum van de deponering, opgenomen in een gedrukt en gepubliceerd werk of bundel, tenzij wat de invoer-octrooien betreft, deze publicatie uitsluitend door een wetsbeschikking werd voorgeschreven.

Elk der bewoordingen van deze wetsbepaling, die van strenge lezing is, moet met de feiten overeenstemmen.

De volledige specificatie en juiste tekeningen, bedoelen de verstrekking van al de gegevens die door hun enkele aanwending op zichzelf toelaten de uitvinding te herhalen. Deze vatbaarheid voor reproductie hoeft geen bijkomend werk van opzoeking of afleiding te vergen, maar zal nochtans beoordeeld worden naar de moeilijkheid of omslachtigheid van het begrip van de uitvinding. Zodra zij in het bereik ligt van een doorsnee geschoold vakman laat zij toe de uitvinding toe te passen. Deze doorsnee-vakkennis mag nochtans niet abstract worden beoordeeld en zal telkens beantwoorden aan het peil van de behandelde techniek.

Alle teksten en tekeningen die voluit de toepassing toelaten volstaan.

Teksten en tekeningen die onvolledig, onjuist of ondoelmatig zijn, gelden niet als openbare bekendheid en grond van niet-nieuwheid.

699. — Zo is het onvoldoende dat publicaties wijzen op mogelijkheden, zonder deze technisch uit te werken. Een principe, een gedachte vatbaar voor verdere uitwerking in positieve toepassing, maar die hiertoe geen leidraad en oplossing geven, blijven zonder gevolg op de geldigheid van latere octrooien.

Er zal dan ook steeds een scherpe vergelijking moeten worden gemaakt tussen het voorwerp van het betwist octrooi en de gegevens van een vroegere publicatie.

De identiteit tussen beide zal dienen aan te tonen dat in feite de uitvinding reeds openbaar was gemaakt en dus in het openbaar domein was vervallen.

700. — Het kan voorkomen dat de ingeroepen publicatie slechts een deel van het octrooi treft en het andere, voor zoveel het als zelfstandige uitvinding kan gelden, laat voortbestaan.

Het kan ook mogelijk zijn dat publicaties de openbaring inhouden van de bestanddelen van een uitvinding, zonder de samenhang waarop zij essentieel berust aan te tonen. Aldus zal het niet voldoende zijn in meerdere publicaties de openbare bekendheid aan te tonen van delen waaruit een uitvinding bestaat, wanneer het geheel ervan niet uitdrukkelijk en duidelijk was voorzien (*P.B.*, nr 241).

701. — Men mag zelfs aannemen dat publicaties, vooral van wetenschappelijke aard, geen openbare bekendheid uitmaken wanneer ondanks hun volledigheid en duidelijkheid, zij geen voor de hand liggende toepassing aantonen.

Tal van gegevens van technische of wetenschappelijke aard, behorend tot het openbaar domein, blijven abstract of principieel en vergen de scherpzinnigheid van de technicus, die ze tot toepassing zal brengen.

702. — Het begrip van de volledige specificatie en juiste tekeningen benadert aldus het Noordamerikaans begrip : *reduction to practice*; al is dit laatste gesteund op een uitvoerbare uitvinding die echter niet omgezet werd in werkelijkheid.

Oppervlakkige gegevens, gedeeltelijke of enkele einduitslagen, algemene vermeldingen van aard of toedracht, proefondervindelijke of voorbereidende data zijn ontoereikend.

Het is echter niet voldoende dat volledige specificaties en juiste tekeningen bestaan en bewezen zijn, zij moeten ook bereikbaar zijn geweest voor belangstellenden om een reden van nietigheid voor een later octrooi te vormen.

703. — De wet bepaalt de vorm van publiciteit die zij moeten aannemen onder: gedrukt en gepubliceerd werk of bundel. Deze nogal onbevredigende bepaling betekent elke vorm van drukwerk vermenigvuldigd op een voldoende aantal exemplaren om er de geheimhouding van te verbreken. De wijze waarop die druk en de vermenigvuldiging ontstaan is onverschillig wanneer zij tot gevolg heeft de bekendmaking van de beschrijving toe te laten. Vander Haeghen (nrs 404-406) acht terecht fotografische afdrukken voldoende voor openbare bekendheid. Dan nog dient de werkelijkheid van de publicatie van de tekst of tekening bewezen te zijn, nl. door het feit van hun beschikbaarheid voor de belanghebbenden. De taal of de plaats van publicatie over de ganse wereld zijn zonder invloed. Het is ook onverschillig of dit feit uitgaat van de uitvinder zelf, van derden, of van onrechtmatige bezitters van het geheim. De publiciteit op zichzelf, of zij de belanghebbenden heeft bereikt of niet, geldt als onweerlegbaar vermoeden van openbaring van de uitvinding en ontneemt aan een later octrooi op hetzelfde voorwerp, het vereiste karakter van wettelijke nieuwheid.

704. — Het derde geval van wettelijke niet-nieuwheid waardoor een later octrooi nietig kan worden verklaard is het voorbestaan van een octrooi (art. 25 O.W.).

Waar een vroegere uitbating of een vroegere publiciteit van het voorwerp van octrooi op feitelijke gegevens berust, vergt het voorbestaan bovendien een rechtsonderzoek.

Het is inderdaad niet voldoende op identieke voorwerpen twee octrooien, die naar de tijd van hun oorsprong verschillen, tegen elkander te stellen.

Beide octrooien dienen rechtsgeldig te zijn en hun datum zal volgens de toepasselijke wet moeten vastgesteld worden.

705. — De betwisting van voorrang tussen Belgische octrooien zal behalve essentiële gebreken die tot nietigheid kunnen leiden, neerkomen op de datum- en uurvergelijking van de inschrijving van de aanvraag van octrooi. Identieke en rechtsgeldig op verschillende tijd ontstane octrooien kunnen niet naast elkaar blijven bestaan. De identiteit van twee monopolies verbreekt het monopoliebegrip en ontneemt aan het laatstgeboren recht zijn zin van bescherming van technische nieuwheid. Het is overigens voldoende voor niet-nieuwheid dat een octrooi vroeger werd toegekend,

zelfs indien het niet meer van kracht is, verwaarloosd werd of vervallen door niet-betaling van taks of gebrek aan uitbating of nietig is. Wat de nietigheid betreft zullen de meeste oorzaken hiervan die de grondvoorwaarden beseffen, ook het tegengesteld octrooi dat identiek moet zijn in voorwerp treffen.

Het feit zelf dat een vroeger octrooi geldig tot stand kwam staat een tweede identiek octrooi in de weg.

Vander Haeghen (nr 415) vestigt de aandacht op een van de weinige betwistbare gevallen in Belgisch recht ; dit van de intrekking van de octrooiaanvraag.

Zulke intrekking gedaan binnen de twee maanden van de aanvraag laat toe de bestuurlijke procedure ongedaan te maken en zo intussen toch octrooi was verleend, een ministerieel besluit van intrekking uit te vaardigen. Het is slechts vanaf dit ogenblik dat het reeds toegestaan octrooi zijn tegenstelbaarheid en zijn technisch bestaan verliest. Voordien heeft het ingetrokken octrooi een wettig bestaan gehad en het geldt als vorig octrooi en grond van nietigheid wegens niet-nieuwheid.

706. — Wat de tegenstelling tussen een Belgisch en een vreemd octrooi betreft is de vaststelling van het rechtsgeldig ontstaan en van de datum van het vreemd octrooi minder voor de hand liggend.

Men zal inderdaad in de toepasselijk zijnde vreemde wet deze voorwaarden moeten opsporen.

Wat de datum van het octrooi betreft kent men drie categorieën van vaststelling in de rechtsvergelijking : a) octrooien geldend met terugwerkende kracht van de datum van verlening tot deze van de aanvraag ; b) deze die enkel uitwerking hebben op de dag van verlening (V.S.) ; c) deze die deels uitwerking hebben op de dag van aanvraag en deels op de dag van verlening (Duitsland).

Men kan hier nog als uitzondering bijvoegen dat Engeland b.v. ook een voorlopig octrooi kent waardoor de uitwerking van het later octrooi voor de indiening van aanvraag van dit laatste, terugwerkt. Maar dit is slechts van betekenis voor het voorbestaan wanneer beide titels op identieke voorwerpen slaan.

707. — In Nederland en Duitsland worden nietigverklaringen slechts voor de toekomst uitgesproken en heeft er, technisch gesproken, een geldig octrooi voorbestaan.

De rechtspraak zal aldus niet alleen de feiten van identiteit van voorwerp moeten onderzoeken maar ook de rechtsgeldigheid en de gevolgen voorzien in de betrokken vreemde wetgeving.

Voor zoveel een vroeger octrooi, al of niet rechtsgeldig, de publiciteit bekwam van de volledige specificatie en juiste tekeningen van de opgevorderde uitvinding, naar de vereisten van artikel 24 c, zal deze als publicatie kunnen gelden.

708. — Er dient tenslotte vermeld dat een biezondere toestand in het leven wordt geroepen door het Unieverdrag van Parijs. Dit verdrag vestigt voor de onderhorigen van de Unielanden een biezondere prioriteitstermijn, waardoor de uitwerking van de niet-nieuwheid van octrooi voorzien door art. 25 van de Belgische wet wordt

opgehouden in zekere omstandigheden. Alhoewel dit onderwerp past in het raam van het onderzoek van het Unieverdrag mogen hier ter herinnering art. 4 a, eerste lid, nieuw lid 2 (Lissabon) b, c, lid 1, 2, 3 en nieuw lid 4 (Lissabon), d; lid 1, 2, 3, 4 en nieuw lid 5 (Lissabon) e, en nieuw lid f en g (Lissabon) worden vermeld.

De hierdoor gestelde « prioriteitstermijn » onttrekt de voorziene periode aan de openbare bekendheid die anders gedurende die tijd in de Unielanden zou kunnen verworven zijn.

709. — Unieverdag van Parijs. Artikel 4 : a. — Hij die op regelmatige wijze een aanvraag van uitvinding, een gebruiksmodel, een tekening of model van nijverheid of een fabrieks- of handelsmerk in een der verdragsluitende landen heeft gedeponeerd, of zijn rechtverkrijgende, zal, onder voorbehoud der rechten van derden, voor het verrichten van de neerlegging in de andere landen, gedurende de hierna bepaalde termijnen een recht van voorrang genieten.

Wordt erkend als het recht van voorrang te doen ontstaan, elke neerlegging die de waarde heeft van een regelmatige nationale neerlegging, op grond van de nationale wet van elk der Unielanden of van twee- of meerzijdige verdragen gesloten tussen de landen van de Unie.

Door regelmatig nationale neerlegging moet begrepen worden elke neerlegging (depot), die toelaat de datum te bepalen waarop de aanvraag werd ingediend in het betrokken land, welk ook het lot van die aanvraag verder is (herzien te Lissabon).

b. — Het gevolg van dit voorrangsrecht is, dat een binnen de termijn daarvan verricht corresponderend depot, in een ander land van de Unie, niet kan worden krachteloos gemaakt door feiten, welke in de tussentijd hebben plaats gevonden, zoals de neerlegging door een ander, het openbaar worden van de uitvinding, het te koop stellen van tekening of model, het gebruik van een merk, en deze feiten geen enkel recht ten behoeve van een derde kunnen opleveren (art. 4 B).

c. — De hierboven vermelde termijnen van voorrang zijn twaalf maanden voor de uitvindingsoctrooien en de gebruiksmodellen, en zes maanden voor de tekeningen en modellen van nijverheid en voor de fabrieks- of handelsmerken.

Deze termijnen beginnen te lopen van de dagtekening af van het depot van de eerste aanvraag, gedaan in een land behorend tot de Unie. De dag van het depot is in de termijn niet begrepen.

Indien de laatste dag van de termijn een wettelijk erkende feestdag is in het land waar de bescherming wordt gevraagd, zal de termijn verlengd worden tot de eerstvolgende werkdag.

Moet als eerste aanvraag, waarvan de dagtekening van het depot het begintijdstip van de voorrangstermijn is, worden beschouwd, een latere vraag die hetzelfde voorwerp heeft als een vroegere eerste aanvraag in de zin van lid 2 hierboven, neergelegd in hetzelfde land van de Unie, op voorwaarde dat deze vroegere aanvraag, op de datum van de volgende teruggetrokken, prijsgegeven of geweigerd werd, zonder te zijn onderworpen aan het openbaar onderzoek en zonder rechten te laten bestaan, en dat zij nog niet tot grondslag heeft gediend voor de opvordering van het

voorrangsrecht. De vorige aanvraag zal dan niet meer als grondslag mogen dienen voor het voorrangsrecht (Lissabon).

d. — Hij die zich beroept op het voorrangsrecht van een vroeger depot, is gehouden een verklaring in te dienen die de dagtekening en het land van die neerlegging aanwijst. Elk land bepaalt op welk tijdstip deze verklaring op zijn laatst moet worden afgelegd.

Deze aanwijzingen zullen worden vermeld in de bekendmakingen door de bevoegde administratie, met name in de octrooischriften en de daartoe behorende beschrijvingen.

De verdragsluitende landen kunnen van hem, die een verklaring van voorrang aflegt, de overlegging eisen van een afschrift van de eerder gedane aanvraag (beschrijving, tekening, enz.).

Het afschrift, voor gelijkluidend gewaarmerkt door de administratie die deze aanvraag heeft ontvangen, zal vrijgesteld worden van elke legalisatie en zal in ieder geval overgelegd worden op onverschillig welk tijdstip binnen de drie maanden na de neerlegging van de laatste aanvraag. Gevorderd zal kunnen worden, dat het vergezeld zij van een verklaring omtrent de dagtekening van het depot, afgegeven door die administratie, en van een vertaling.

Andere formaliteiten mogen voor de verklaring van voorrang op het ogenblik van het depot van de aanvraag niet worden gevorderd. Elk verdragsluitend land stelt de gevolgen vast van het verzuim van de formaliteiten, in dit artikel voorgeschreven, zonder dat deze gevolgen verder kunnen reiken dan het verlies van het recht van voorrang.

Later kunnen andere bewijzen gevraagd worden.

Hij die de voorrang van een vroeger depot inroept moet het nummer van dat depot aanduiden ; deze aanduiding zal worden bekendgemaakt zoals voorzien in lid 2 hierboven (Lissabon).

e. — Wanneer een tekening of model van nijverheid in een land is gedeponeerd met beroep op een voorrangsrecht, gegrond op het depot van een gebruiksmodel, zal de termijn van voorrang slechts die zijn welke is vastgesteld voor de nijverheidstekeningen en modellen. Bovendien is het geoorloofd in een land een gebruiksmodel in te dienen met beroep op een voorrangsrecht gesteund op het depot van een octrooiaanvraag en omgekeerd.

f. — Geen land van de Unie mag een voorrang of een aanvraag van octrooi weigeren om reden dat de aanvrager meerdere voorrangen vordert, zelfs voortkomend van verschillende landen, of om reden dat een aanvraag die een of meerdere voorrangsrechten opvordert een of meer bestanddelen omvat die niet begrepen waren in de aanvraag waarvan de voorrang wordt gevorderd, op voorwaarde, in beide gevallen, dat er eenheid van uitvinding weze in de zin van de wet van het land.

Wat de bestanddelen betreft die niet begrepen zijn in de aanvraag of aanvragen waarvan de voorrang wordt gevorderd, schept de neerlegging van de latere aanvraag een voorrangsrecht in de gewone voorwaarden.

g. — De aanvrager zal ook, uit eigener beweging, de octrooiaanvraag mogen splitsen en als datum van elke gesplitste aanvraag deze van de oor-

spronkelijke aanvraag behouden en, zo het past, het voordeel van het prioriteitsrecht. Elk Unieland zal vrij zijn de voorwaarden te bepalen onder dewelke zulke splitsing zal worden toegestaan (Lissabon).

B. — *Vordering tot nietigverklaring.*

710. — Alhoewel het octrooi op risico van de aanvrager en onverminderd de rechten van derden (art. 2 O.W.) wordt verleend, bezit het ondanks de essentiële gebreken die het kunnen aantasten een voorlopige kracht van tegenstelbaarheid. Het staat recht zolang de rechtbanken de nietigheid ervan niet hebben vastgesteld.

Het komt dus in beginsel aan belanghebbende derden toe de nietigheid te doen uitspreken en hiertoe een vordering in te stellen. De octrooihouder bezit met zijn titel het vermoeden *juris tantum* van geldigheid van zijn recht en hoeft hiervan geen ander bewijs te leveren (Storme, M., *De bewijslast in het Belgisch Privaatrecht,* nr 134).

Dit komt erop neer bij de betwisting over de geldigheid van het octrooi de bewijslast om te keren en op de schouders van de tegenpartij te leggen. Het zal dus aan elkeen die de nietigheid van een octrooi inroept behoren hiertoe een vordering in te stellen en het bewijs van de nietigheid te leveren. Naar het gemeen recht inzake ontvankelijkheid van een burgerlijke rechtsvordering hoeft er in hoofde van de eisende partij geen rechtsaanspraak te bestaan maar eenvoudigweg een actueel belang: nl. de verwijdering van een ongeldig alleenrecht dat zijn vrijheid van bedrijf kan belemmeren. Er bestaat geen noodzaak dat hij een concurrerende uitvinding of tegengesteld octrooi inroept, al zal dit laatste nochtans meestal het geval zijn inzake nieuwheidsgebreken.

711. — De vordering tot nietigverklaring kan worden ingesteld als hoofdvordering maar ook als tegenvordering b.v. bij een vordering wegens namaking.

Men neemt aan dat de nietigheid van een octrooi op grond van strijdigheid met de openbare orde of goede zeden ook mag gevorderd worden, van ambtswege, door het O.M. met het oog op de verwijdering van een octrooi dat storend is voor de maatschappij. De vorderingen tot nietigverklaring behoren volgens de algemene regel voorzien in artikel 13 O.W. tot de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbanken.

C. — *Gevolgen van de nietigverklaring.*

712. — Daar de rechterlijke uitspraken, eens in kracht van gewijsde getreden, slechts tegenstelbaar zijn aan de partijen die in het geding optraden, hebben zij in beginsel slechts een relatieve uitwerking (Braun en Struye, nr 391 ; — Casalonga, nr 662 ; — De Page, III, nr 950).

Om aan deze beperktheid van gevolgen te verhelpen voorziet artikel 26 dat de in kracht van gewijsde getreden vonnissen of arresten die de nietigheid van een octrooi uitspreken door een K.B. zullen worden afgekondigd in dezelfde voorwaarden en met dezelfde uitwerking als voor de vervallen octrooien.

Bovendien wordt van dit K.B. melding gemaakt in de *Verzameling van octrooien.*

713. — Nochtans heeft de gerechtelijke nietigverklaring voor gevolg het octrooi vanaf zijn oorsprong onbestaande te maken en werkt zij terug tot op de datum van aanvraag. Zij is alleen aan derden tegenstelbaar vanaf de tiende dag volgend op de publicatie in de verzameling, die door de wet inzake octrooien gelijkgesteld is met deze in het *Staatsblad*.

714. — Buiten de nietigverklaring kunnen de rechtbanken wanneer door het ongeldig octrooi schade werd berokkend een overeenstemmende vergoeding toekennen.

715. — Welk is na nietigverklaring van het octrooi het lot van de uitvinding zelf, zo deze werkelijk bestond ?

De rechtsleer neemt vrijwel algemeen aan dat zij in het openbaar domein valt. Deze zienswijze berust op de tekst van artikel 21, tweede lid van het K.B. van 24 mei 1854 luidend : « *il en sera de même* (nl. « *de la publication au recueil spécial* ») *des arrêtés prononçant l'annulation ou la mise dans le domaine public* ». De officieuze Nederlandse tekst zegt ongetrouw, maar beter : « hetzelfde geldt voor de besluiten waarbij een octrooi voor nietig of als behorend tot het openbaar domein wordt verklaard ».

De draagwijdte die men aan artikel 21, tweede lid van het uitvoeringsbesluit geeft reikt verder dan zijn doel dat er enkel in bestaat de gevallen te vermelden waarin een K.B. in de *Verzameling* moet worden opgenomen. Deze tekst hecht geen andere gevolgen aan deze publicatie dan dewelke hier normaal uit voortvloeien. Het behoort niet aan het K.B. zich buiten de wetstekst om, uit te spreken over de rechtsgevolgen van de nietigheid. Zo artikel 26 O.W. de nietigheid en het verval samenbrengt onder het oogpunt van de publicatie van de beslissing, betekent dit hoegenaamd niet dat beide een gelijkaardige toedracht van rechtsgevolgen zouden vertonen.

716. — Het verval stelt een einde aan het octrooi en aan het alleenrecht op de beschreven uitvinding. Hierdoor valt deze laatste ontegensprekelijk in het openbaar domein, vanaf de publicatie van het verval. Maar de nietigverklaring van een octrooi kan enkel steunen op de grondgebreken, zoals afwezigheid van uitvinding, van industriële bruikbaarheid, van strijdigheid met de openbare orde of goede zeden en in deze gevallen is er geen octrooieerbare uitvinding, zodat men niet kan spreken over het in het openbaar domein vallen. Integendeel, wanneer een octrooi nietig wordt verklaard wegens niet-nieuwheid, is ofwel de uitvinding reeds in het openbaar domein voorhanden door publicatie of uitbating in het Rijk, ofwel behoort zij toe aan een vorige octrooihouder. Is deze houder alleen gerechtigd in een vreemd land, dan kan hij nog hoofdens het Unieverdrag of wederkerigheidsverdragen een recht op tijdelijke bescherming, in België, bezitten. Houdt hij een Belgisch octrooi, dan heeft de nietigverklaring van een later tegengesteld octrooi voor gevolg zijn recht nog scherper te stellen, in plaats van het in het openbaar domein te brengen.

717. — Wordt de nietigverklaring uitgesproken op het enig mogelijk gebrek van een ongeldig ministerieel besluit van toekenning, dan zou dat gebrek door een geldig besluit kunnen hersteld worden, zolang de publicatie van de volledige specificatie niet verschenen is en vatbaar is geworden om

te gelden als gedrukte en uitgegeven tekst. De moedwillig of vrijwillig ontoereikende beschrijving van de uitvinding kan evenmin voor gevolg hebben deze in het openbaar domein te brengen, vermits beide juist betekenen dat de uitvinding onbekend blijft.

718. — Het is dan ook onnauwkeurig, in algemene termen, als gevolg van de nietigverklaring van het octrooi, de erin opgevorderde uitvinding, *de plano* te beschouwen als zijnde in het openbaar domein gevallen.

TITEL IX

BEVOEGDHEID EN RECHTSPLEGING

HOOFDSTUK I

Bevoegdheid

Het tot stand komen, het in stand houden, het verval, de vernietiging en de betwistingen inzake octrooien behoren naargelang het geval tot de bevoegdheid van de bestuurlijke of van de rechterlijke macht.

A. — *De administratie.*

719. — Het ontvangen van de octrooiaanvragen behoort tot de bevoegdheid van de provinciale besturen, van een der buiten de hoofdplaats van de provincie gelegen arrondissementscommissariaten, of van de Dienst voor de Industriële Eigendom in het hierover bevoegd ministerie. De regering, door de minister van het departement dat de nijverheidseigendom in zijn bevoegdheid heeft, ziet de regelmatigheid na van de vorm van de octrooiaanvragen en beslist hierover door het al of niet toekennen van het besluit (zie boven, nr 151).

De regering is ook bevoegd om een octrooi te weigeren waarvan het voorwerp naar wetsbepalingen of gevestigde jurisprudentie strijdig is met de openbare orde of de goede zeden (zie boven, nr 147).

In de biezondere omstandigheden voorzien door de wetten van 10 januari en 4 augustus 1955, bezit zij bovendien wel bepaalde machten van inhouding, verbod of beperking (zie boven).

De regering stelt het verval vast van octrooien, waarvoor geen tijdige taksbetaling geschiedde; zij ontvangt gebeurlijk het verzoek tot herstel, bepaalt de datum van uiterlijke betaling en kan het herstel verlenen. Zij zorgt voor de publicatie van het verval of het herstel in de *Verzameling van octrooien.*

De regering beoordeelt de aangeklaagde gevallen van niet-tijdige of niet-blijvende uitbating van octrooien waarvan de uitbating in den vreemde aanving.

Zij mag bij gemotiveerd K.B. een uitstel van één jaar toestaan en spreekt eventueel na het eerste of na het tweede jaar het verval uit bij K.B., behalve in de gevallen die onderworpen zijn aan de toepassing van artikel 5 van het Unieverdrag.

Tenslotte is de regering gelast met de publicatie van de in kracht van gewijsde getreden vonnissen of arresten die de nietigheid van een octrooi uitspreken.

B. — *De rechtbanken.*

1. Bevoegdheid *ratione materiae* - aanleg.

720. — De rechtbanken nemen kennis van de zaken betreffende octrooien, als van summiere en dringende zaken, zegt artikel 13 O.W. op even summiere wijze.

Burgerlijke aard van octrooigeschillen.

Bij het onderzoek van de rechtsaard van het octrooi is voldoende gebleken dat het dubbel karakter van een onlichamelijk roerend patrimoniaal recht en van zijn verbodsinhoud, beheerst blijft door de bij uitstek geestelijke aard van de uitvinding, in nauw verband met de persoonlijkheid van de uitvinder. Al behoort het octrooi door afstand van de uitvinding aan een derde toe, de overgang van de uitvinding als feitelijk bezit naar een rechtsgoed wijzigt het essentieel karakter ervan niet. Als dusdanig heeft dit patrimonaal goed — ongeacht zijn economische bestemming — een burgerlijk karakter.

Het is in die zin dat de wet de uitsluitende bevoegdheid inzake octrooien toekent aan de burgerlijke rechtbanken.

721. — De mening werd geopperd dat deze bepaling nog in engere zin dient opgevat en nl. als uitsluitend de burgerlijke rechtbank van eerste aanleg. De wet spreekt zich niet uitdrukkelijk hierover uit en vergenoegt zich in artikel 13 te zeggen dat « de rechtbanken » kennis nemen van octrooigeschillen, zonder enige bedoeling te uiten, te willen afwijken van de gemene regelen van bevoegdheid. Om dan ook de toepassing te ontgaan van artikel 2 van de wet van 25 maart 1876, van het K.B. nr 63 van 13 januari 1935, artikel 1 : « de vrederechters zijn bevoegd in alle burgerlijke zaken, in eerste aanleg tot 10.000 fr. en in laatste aanleg tot 2.000 fr.... » zou een uitdrukkelijke uitzondering vereist zijn. De voorbereidende werkzaamheden leidend tot de O.W. wijzen de aanwezigheid van zulke afwijking niet aan. Integendeel, laat artikel 7 aan de voorzitter van de rechtbank, die nochtans de uitsluitende bevoegdheid inzake beschrijvend beslag heeft, toe de vrederechter te machtigen de eed van de deskundigen af te nemen. Ware de vrederechter in octrooizaken onbevoegd, dan zou zulke delegatie indruisen tegen de uitsluitende bevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.

André (nrs 1026-27 en 1654), Picard en Olin (nr 640), *P.B.* (nr 199) en *R.P.D.B.* (nr 519) spreken zich in deze zin uit, terwijl Borginon (nr 632) de uitsluitende bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank afleidt uit het feit dat de

wet een spoedprocedure voorschrijft die eigen zou zijn aan deze rechtbank. Men mag nochtans opperen dat zelfs indien zulke spoedprocedure in andere rechtbanken niet bestond, zij door de O.W. wordt ingevoerd en dan nog onder de bewoordingen « zoals » in dringende zaken. De vredegerechten kennen echter ook een spoedrechtspleging, in normale omstandigheden door de verwijdering van tal van vormvereisten en de eenvoud van de terechtzitting, en in zeer dringende gevallen door de inkorting van de termijn van dagvaarding.

722. — Men dient zich nochtans te wachten voor onvoorwaardelijke veralgemening. Er is minstens één geval waarin de burgerlijke rechtbank uitsluitend bevoegd is, nl. dit wanneer een bevelschrift tot beschrijvend-beslag werd verleend en dan dwingend een dagvaarding ten gronde moet worden ingediend : « vóór de rechtbank van het gebied waar de beschrijving is geschied ».

Men kan alsdan het bevelschrift van de voorzitter niet beschouwen als een losstaand gerechtelijk document, dat tot staving zou dienen van een vordering ten gronde vóór een andere rechtbank dan deze van eerste aanleg.

723. — De vraag werd ook gesteld of partijen hun geschil mochten voorleggen aan scheidsrechters. Hierop kan geen volstrekt antwoord worden gegeven vermits de aard van de geschillen soms enkel het algemeen belang betreft, soms de openbare orde. Er dient nochtans erop gewezen dat in geen geval een scheidsrechterlijke beslissing, strekkend tot nietigverklaring, vatbaar zou zijn voor de bekrachtiging en publicatie onder de vorm van een K.B.

724. — Aanleg. - In de regel mag worden aanvaard dat de O.W. geen uitdrukkelijke uitzondering voorziet op de gewone regels van bevoegdheid en dat geschillen van hoogstens 2.000 fr. in laatste aanleg en deze van hoogstens 10.000 fr. in eerste aanleg, tot de normale bevoegdheid van de vrederechters behoren, terwijl de geschillen waarvan de waarde tussen 2.000 fr. en hoogstens 10.000 fr. ligt, en deze boven de 10.000 fr. onderscheidenlijk in laatste en in eerste aanleg tot de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank behoren.

De praktijk toont aan dat de discussie over deze onderscheiden bevoegdheid geen aanleiding gaf tot betwistingen waaruit rechtspraak ontstond en het ligt voor de hand dat weinig octrooigeschillen een inzet van hoogstens 10.000 fr. bedragen.

725. — De bevoegdheid van de burgerlijke rechtbanken blijft nochtans uitsluitend voorbehouden tot zaken betreffende octrooien.

Dergelijke omschrijving is zeer breed en laat wisselvallige interpretaties toe.

De rechtbank te Gent (10 jan. 1900, *P.P.*, 1377) zegde dat de burgerlijke rechtbank slechts uitsluitende bevoegdheid bezat inzake vorderingen volgende uit de octrooiverlening of inzake de rechten die eruit voortvloeien ; maar de vordering gesteund op de afstand van een octrooi bleef van gemeen recht (*P.B., Brev.*, nr 726). De rechtspraak in nota onder dit vonnis aangehaald (*P.P.*, 1900, 1377) mag niet als eenstemmig aanvaard worden. Zo oordeelde het hof van beroep te Gent (27 mei 1895, *Pas.*, 1895, II, 381) dat de rechtbank van koophandel zich terecht onbevoegd had verklaard in een geschil over de ontvreemding en uitbating door een derde van een uitvinding toebehorend aan eiser : de burgerlijke rechtbanken waren uitsluitend bevoegd om te oordelen over de eigendom van een uitvinding en de wederrechtelijke verwerving van een octrooi, dit naar de wil van de wetgever uitgesproken tijdens de parlementaire handelingen. De uitbating van een octrooi kan voor de uitbater een handelskarakter dragen, maar blijft onafscheidelijk verbonden met de eigendom van de uitvinding en de verwerving van het octrooi.

De rechtbank te Antwerpen (23 april 1894, *J.T.*, 1894, 667) sprak uit in een geschil over de prijs van de afstand van een octrooi en zegde : « de burgerlijke rechtbanken zijn uitsluitend bevoegd om over de waarde van een octrooi te oordelen ; dat zo de nietigheid van een octrooi onder de vorm van exceptie wordt ingeroepen voor een koophandelsrechtbank, deze haar oordeel moet opschorten tot de bevoegde rechtsmacht over de geldigheid van het octrooi heeft uitgesproken (*P.B., Brev.*, nr 728) ; dat zo het waar is dat elke betwisting betreffende de afstand te bezwarende titel van octrooien niet tot de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank behoort, het ter zake zeker is dat het de rechten van de octrooihouder als dusdanig zijn die in betwisting zijn ».

De rechtbank te Luik (13 april 1895, *Pas.*, 1896, II, 132) anderzijds meende dat de vordering waarvan het hoofdvoorwerp bestaat in de bepaling van de grenzen van uitbating van een octrooilicentie tot de uitsluitende bevoegdheid van de burgerlijke rechtbanken behoort (arg. art. 4, 6, 13 en 21, w. 24 mei 1854).

De rechtbank van koophandel te Brussel (19 nov. 1888, *P.P.*, 1889, 205) stelt het beginsel dat alle geschillen inzake octrooi tot de uitsluitende bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank behoren en vervolgt : « dat, wanneer de betwisting loopt, zoals ter zake, op de verplichtingen die voortvloeien uit de uitbating van octrooien, het *a priori* gaat in den hoofde van verweerster, die geen handelaarster is, om burgerlijke geschillen ; dat verweerster aan eisers een uitbatingslicentie toestond op de octrooien die zij in België en Frankrijk bezat, mits ontvangst van de helft van de nettobaten bezorgd door deze uitbating, waarin verweerster niet hoefde tussen te komen behalve voor nazicht van de rekeningen ; dat de uitbating van octrooien, zoals door partijen bepaald, niet begrepen is in de opgave van de handelsdaden door vermoeden voorzien in art. 2 van de wet van 13 december 1872 ».

De rechtbank van koophandel te Namen (13 mei 1904, *P.P.*, 1904, 762) stelde voorop dat wanneer een geschil het onderzoek vergde van de werkelijkheid van de privatieve rechten op een ingeroepen octrooi en de interpretatie van de overeenkomst waardoor de houder uitbatingsrechten aan een derde verleende, de bevoegdheid behoorde aan de burgerlijke rechtbank. De rechtspraak was eenparig om de uitbating van een octrooi als geen handelsdaad te beschouwen.

De rechtbank van koophandel te Brussel sprak zich uit in zelfde zin (1 okt. 1908 en 2 dec. 1909, *Jur. Comm. Brux.*, 1908, 453 en 1910, 49).

726. — Integendeel heeft het volgende vonnis van de rechtbank te Brussel (20 jan. 1892, *Pas.*, III, 121) een gans verschillend voorwerp, nl. een nietigheidsbetwisting van een scheidsrechterlijke overeenkomst inzake octrooien. Niet alleen vermochten de scheidsrechters niet zich uit te spreken over de geldigheid van de overeenkomst op grond waarvan zij waren aangesteld, maar bovendien kwam de nietigheid van een octrooi ter sprake en hierover waren zij onbevoegd «vermits het volgens vaste rechtspraak was dat zulke betwisting, die derden kon aanbelangen, aan het openbaar ministerie mededeelbaar is, en er geen scheidsrechterlijke overeenkomst of dading op oorzaken, of vorderingsgronden van eisen onderworpen aan zulke mededeling toegelaten zijn ».

727. — Het hof van beroep te Luik (23 juni 1920, *Pas.*, 1921, II, 4) daarentegen maakt inzake octrooilicenties een onderscheid : « de afstand van het genot van een octrooi aan een handelaar gedaan, en zelfs aan een niet-handelaar, heeft een handelskarakter in den hoofde van de verkrijger, wanneer deze — overigens handelaar — stellig werd geleid door de bedoeling zelf de handelsuitbating van het octrooi op te nemen door de vervaardiging en verkoop van het geoctrooieerd toestel » (Picard en Olin, nr 499 ; — *P.B., Brev.*, nr 504) ; « dat bijgevolg de ingestelde vordering een handelsaard heeft, in de mate waarin zij zich herleidt tot de licentieovereenkomst en tot haar interpretatie, niet *a priori* gedwongen, maar dat zij burgerlijk is voor zoveel zij haar grondslag vindt in de aantasting van de rechten van de uitvinder, duidelijk vreemd aan de licentie » (Picard en Olin, nr 541) ; « dat een vordering in namaking van een voorwerp van octrooi hetzelfde karakter draagt als het voorrecht van de uitvinder, dat een burgerlijk recht uitmaakt, en dat de licentiehouder namaker wordt zo hij buiten de uiterste grenzen van zijn licentie, uitbatingsdaden pleegt vallend in het alleenrecht van de octrooihouder », zodat de vordering dan burgerlijk werd.

728. — Het kiese van dit onderscheid blijkt o.m. uit het geschil beslecht door de rechtbank van koophandel te Kortrijk (9 mei 1953, *R.W.*, 1953-54, 1693), waarin bij een betwisting over een uitbatingslicentie werd gepleit dat deze overeenkomst nietig was bij gebrek aan voorwerp, doordat het in licentie verleend gebied niet door een titel behorend aan de licentieverlener, bestreken was. De feiten van het geding lieten *in casu* aan de rechtbank toe vast te stellen dat de licentieverlener een geldig octrooi in België bezat en de uitbating ervan afstond in Nederland, waar een aanvraag was ingediend en een feitelijke mogelijkheid van uitbating bestond. Aan de hand van deze gegevens zag de rechtbank geen aanleiding om zich te verdiepen in het vraagstuk van het al of niet bestaan van een octrooirecht in Nederland en zag in de overeenkomst niets meer dan een persoonlijke verbintenis tot het geven van uitbatingsmogelijkheden in omstandigheden, door de partijen gekend, van onzekerheid nopens de toekenning van een octrooi in Nederland.

729. — Deze opvatting van het licentierecht als persoonlijke en relatieve schuldvordering heerst in België en in Frankrijk. Andere landen integendeel gewagen van de afstand van een absoluut recht, zo b.v. Duitsland.

Het feit dat de Belgische rechtbanken eventueel bevoegd zijn om de geldigheid van een vreemd octrooi te beoordelen naar zijn nationaal statuut, kan medebrengen dat andere opvattingen dan de Belgische inzake licenties zullen moeten worden toegepast. In veel wetgevingen wordt de licentievergunning opgenomen in de octrooiwet en zij behoort zo nauw bij het octrooirecht dat men ze slechts in zeer duidelijke gevallen van zelfstandigheid naar gemeen recht kan behandelen.

730. — Het is uit dit overzicht van de rechtspraak niet zo stellig te besluiten, zoals enkele uitspraken doen, dat de afstand van licentie niet het gebied van de octrooien zou betreffen. Het zal integendeel vrij zeldzaam zijn dat de grensbepaling en interpretatie van zulke overeenkomst geen oordeel vergt over de geldigheid van het octrooi en over de octrooirechten die de overlater zich voorbehield. Men mag nochtans aanvaarden dat zo de licentieovereenkomst volstrekt onafhankelijk is van zulk vooronderzoek, de bevoegdheid van gemeen recht kan zijn.

731. — Het is evenmin zeker de vorderingen steunend op onrechtmatige mededinging als *ipso facto* onderworpen aan de gemene bevoegdheidsregelen te beschouwen.

De daden die een namaking begeleiden, maar zelf geen namaking uitmaken, zijn vatbaar voor een afzonderlijke vordering. Deze kan onder vorm van een vordering tot schadevergoeding wegens onrechtmatige daad worden ingeleid bij de koophandelsrechtbank.

Maar van zodra de onrechtmatigheid moet blijken b.v. uit de nietigheid van een octrooi, moet de koophandelsrechtbank haar oordeel opschorten, tot over deze nietigheid door de burgerlijke rechtbank definitief werd beslist.

Ook feiten gepleegd ter gelegenheid van de uitbating van een octrooi, maar niet begrepen in het beschermingsgebied ervan, kunnen aan de koophandelsrechtbanken worden voorgelegd naar de bepalingen van de gewone bevoegdheidsregelen.

732. — In de vordering tot herstel van schade wegens onrechtmatige daad neemt de biezondere vordering tot indeplaatsstelling een eigen plaats in.

Men neemt gemeenlijk aan dat zulke vordering tot de uitsluitende bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank behoort. Zij steunt nochtans niet op het octrooi, maar op een onrechtmatige daad gepleegd voor de verlening

van het octrooi en strekt niet tot toekenning van het octrooi aan de benadeelde partij maar enkel tot schadevergoeding. Zij is een vordering tot herstel van onrechtmatige schade, gegrond op artikel 1382 B.W. Als oneigenlijk misdrijf zou zulke vordering, die een schending van belangen of van rechten beteugelt, naar gemeen recht dienen behandeld te worden en de gewone regels van bevoegdheid kunnen volgen.

Maar in feite is de traditioneel geworden rechtspraak hieromtrent een aanvulling geworden van het octrooirecht en beoogt zij, in de mate toegelaten door de scheiding van machten, het herstel van de benadeelde partij in de voordelen en gevolgen van een octrooi aan een andere partij verleend. De administratie heeft deze praktijk bekrachtigd door de in kracht van gewijsde gegane vonnissen of arresten van indeplaatsstelling op te nemen in de *Verzameling van octrooien,* tot tegenstelbaarheid van deze uitspraken aan derden. Er is dan ook geen reden om naar de loutere vorm van deze rechtsvordering te oordelen dat zij inzake bevoegdheid niet tot het octrooirecht behoort.

Vallen buiten twijfel onder de zaken betreffende octrooien, de geschillen op nietigheidsgronden van een octrooi en deze tegen namaking.

2. Bevoegdheid *ratione loci.*

733. — Wat de vordering tot nietigverklaring betreft, zijn de bepalingen van de wet van 25 maart 1876 van toepassing zowel van artikel 39 betreffende de plaatselijke bevoegdheid als van artikel 37 *bis* op de aanhangigheid en samenhang.

Ook artikel 42 dat een keuze toestaat in roerende zaken en artikel 43 op de keuze van woonplaats zijn toepasselijk.

Wanneer deze grondslagen ontoereikend zijn ten opzichte van vreemdelingen kan worden gedagvaard ter plaatse waar de eiser zijn woon- of verblijfplaats heeft (art. 53) en men neemt aan dat zo een vreemdeling een octrooi in België uitbaat hij ter plaatse van deze uitbating kan worden gedagvaard (André, nr 1031).

734. — De vordering wegens namaking stelt eigen problemen. Wanneer zij volgt op een beschrijvend beslag dan moet zij worden ingesteld vóór de rechtbank van het gebied waar de beschrijving is geschied (art. 12). Wordt zij zelfstandig ingeleid dan zou het gemeen recht moeten gelden, nl. de bevoegdheid in de woonplaats van de verweerder of waar de verbintenis wordt of moest worden uitgevoerd. Maar men mag bezwaarlijk in algemene termen de namaking steeds gelijkschakelen met een oneigenlijk misdrijf. Bij het onderzoek van de vraag of de namaking noodzakelijk een fout veronderstelt is duidelijk gebleken dat deze niet *ipso facto* uit de namaking blijkt. Het zal dan ook niet opgaan in elk geval van namaking de plaatselijke bevoegdheid te bepalen aldaar waar de schade is ontstaan of waar de verplichting tot herstel moest worden uitgevoerd. Er kunnen gevallen voorkomen waar de namaking te goeder trouw en zelfs op grond van een onoverkomelijke dwaling, die elke schuld uitsluit, is geschied.

735. — Dit is onder meer de toestand van materiële namaking door identieke aanwending of vervaardiging van geoctrooieerde voorwerpen waarvan de

wet het vermoeden *juris et de jure* vastlegt dat hun bekendheid in het bereik lag van belangstellende derden. De afwezigheid van fout is soms zo duidelijk dat alleen een deskundig onderzoek en een gerechtelijke beslissing in staat zijn de geldigheid van een nieuwheidsbeletsel buiten twijfel te stellen.

736. — Het kan zelfs voorkomen dat de namaker enkel zijn eigen uitvinding toepast en hij deze reeds bezat vóór het bestaan van het tegengesteld octrooi, waar hij nochtans redenen kon hebben om zijn eigen octrooiaanvraag uit te stellen.

De aldus zuiver juridisch-technische namaking zonder schuld in de zin van art. 1382 B.W., vormt geen oneigenlijk misdrijf en zou dienen beoordeeld te worden hetzij in de woonplaats van de verweerder die een voorranghebbend alleenrecht geschonden heeft, hetzij in de plaats waar de aantasting geschiedt, zoals de wet vereist na een procedure van beschrijvend beslag.

737. — Het is alleen wanneer de namaking tevens een schuldbestanddeel inhoudt, verbonden met een schade, dat men de regel kan toepassen van de plaatselijke bevoegdheid voor oneigenlijke misdrijven. Naar toepassing van de gemene begrippen inzake persoonlijke en roerende geschillen zou de verplichting tot herstel van schade ontstaan waar de schade werd veroorzaakt en aldus voor vennootschappen in de zetel van de maatschappij, hetgeen zou neerkomen op het bepalen van de plaats van bevoegdheid of de wettelijke woonplaats van de maatschappij.

738. — Dit wordt aanvaard in zaken van oneerlijke mededinging en lasterlijke aantijging door middel van de pers (zie Smolders, Th., noot onder Brussel, 30 juni 159, *J.T.*, 490 ; — *P.B., Comp. Civ. Territ.*, nrs 202-236, 263-270, 307-308 ; — *P.B., Ressort Comp. Terr.*, nrs 265 en volg. ; — Pirson et De Ville, II, 262 ; — *R.P.D.B., Comp. Civ. et Comm.*, nr 1549 ; — *Nov., Comp.*, nr 1120 en *Conc. Dél.*, nr 444). Deze toepassing steunt op het feit dat de schuld en de schade zich op verschillende plaatsen voordoen (Rb. Brussel, 25 nov. 1933, *P.P.*, 1934, 110).

739. — Een deel van de rechtspraak daarentegen erkende de plaats van bevoegdheid daar waar de schadeverwekkende oorzaak zich voordeed (Brussel, 27 jan. 1910, *Jur. Comm. Brux.*, 1910, 197). Het is niet op het ogenblik dat de onrechtmatige daad gesteld wordt, maar wel op dit waarop de schade ontstaat dat men zich moet plaatsen (Cass., 2 dec. 1909, *Pas.*, 1910, 1, 25).

De rechtspraak van het hof van beroep te Brussel (30 juni 1959, *J.T.*, 490) waarin de namaking een oneigenlijk misdrijf wordt genoemd, met als gevolg de plaatselijke bevoegdheid, daar waar de schade werd verwekt, dient dan ook niet in algemene zin te worden verstaan.

740. — De plaatselijke bevoegdheid blijft van gemeen recht bij namaking zonder « fout » in de zin van artikel 1382 B.W. en laat een uitbreiding toe wat de namaking als oneigenlijk misdrijf betreft hetzij waar de onrechtmatige schade werd gepleegd, hetzij daar waar zij werd ondergaan.

De vordering tot indeplaatsstelling, als jurisprudentiële oplossing van het herstel van de benadeelde partij in de gevolgen van een onrechtmatig genomen octrooi, is als toepassing van artikel 1382 B.W. onderworpen aan de gewone bevoegdheidsregelen wat de plaats betreft.

Hetzelfde geldt (voor zoveel zij het volstrekt zelfstandig karakter vertonen van persoonlijke verbintenis om iets te doen, zonder de octrooirechten ter sprake te brengen) voor de geschillen slaande op de toepassing van licentieovereenkomsten.

HOOFDSTUK II

Rechtspleging

A. — *Verschillende proceduren. - Vordering tot indeplaatsstelling.*

741. — Biezondere vormen van rechtspleging zijn voorzien voor het bekomen van een beschrijvend beslag. Anderzijds vertonen de vorderingen tot indeplaatsstelling, tot nietigverklaring en wegens namaking, op bepaalde punten eigen kenmerken. Daarom is hun afzonderlijke behandeling gewettigd.

De procedure van beschrijvend beslag werd behandeld bij het onderzoek van dit bewijsmiddel inzake namaking (zie boven, nr 545 en volg.).

Wat de vordering tot indeplaatsstelling betreft, ook revindicatie genoemd, vertoont deze het gemengd karakter van een jurisprudentiële instelling, bevestigd door een administratieve tussenkomst.

Immers, de onrechtmatige ontvreemding van een uitvinding en het bekomen van een octrooi hierop, door een derde, valt onder de gewone toepassing van de beteugeling van onrechtmatige daad door toekenning van schadevergoeding.

742. — Naar de algemene bewoordingen van de O.W. hoeft de aanvrager en de octrooihouder van een octrooi niet de rechtmatigheid te bewijzen van de verwerving van een uitvinding als vermogensobject. Een octrooi afgeleverd aan een aanvrager die een uitvinding onrechtmatig afhandig maakte van zijn regelmatige bezitter, blijft ondanks de slechte oorsprong van dit recht als dusdanig gelden. De octrooi-akte is als bestuurlijke daad onaanvechtbaar binnen de grenzen van haar formele geldigheid, door een gerechtelijke tussenkomst. De scheiding van machten verhindert de vervanging van namen, wat de titelhouder betreft. Daarom blijft het octrooi op zichzelf ongewijzigd.

743. — Maar de rechtbank, bij wie een vordering aanhangig is tot schadevergoeding wegens onrechtmatige ontvreemding van een uitvinding en het verlies ontstaan door de toekenning aan een derde, van al de rechten en voordelen verbonden aan het octrooi, vermag aan de schadevergoeding een vorm te geven die in de ruimste mate beantwoordt aan de totale actuele schade. Hierin is niet enkel begrepen de derving van voordelen en baten vóór de dagvaarding, maar het definitief vaststaand verlies van de verdere uitbatingsmogelijkheden van het octrooi. Doch, instede van deze op een som te schatten naar de vermoedelijke opbrengsten, kent het vonnis van inde-

plaatstselling *hic et nunc* het verder genot van de octrooirechten toe aan de benadeelde partij en stelt deze in de plaats van de titelhouder, wat de uitoefening van de rechten betreft. Deze vorm van schadevergoeding herstelt niet alleen de schade in het verleden maar ook de reeds actuele en zeker bestaande schade, waarvan de voltooiing nog in de toekomst ligt.

744. — Maar het vonnis blijft relatief tussen partijen en wijzigt de naam niet van de titelhouder van het octrooi evenmin als het dit octrooi rechtstreeks aan de benadeelde toekent. Wanneer men dan ook de vordering tot indeplaatsstelling soms bestempelt als t e r u g v o r d e r i n g (revindicatie) dan schept men hierdoor verwarring. De rechtmatige bezitter van een ontvreemde uitvinding kan het octrooi dat hierop door derden werd bekomen niet terugvorderen. Hij heeft alleen recht op schadevergoeding. Integendeel, zijn vordering houdt in dat hij de rechtmatige bezitter was van de uitvinding en hij kan deze als vermogensobject terugvorderen. Hij oefent dan een t e r u g v o r d e r i n g s r e c h t uit op een zaak. Maar de geldigheid van een octrooi en zijn toekenning aan een bepaalde titularis worden niet, in Belgisch recht, gestoord door de vaststelling dat de aanvrager en octrooihouder geen recht op de uitvinding bezat.

745. — Deze jurisprudentiële oplossing is gebrekkig en wijst op een leemte in onze wet. Andere wetgevingen stellen tijdens de aanvraagproceduur een termijn open voor alle belanghebbenden om vóór de octrooiverlening bezwaren naar voren te brengen nopens de rechten van de aanvrager.

Hoe het ook zij, de gevestigde en vaste rechtspraak in België is uitgegroeid tot een wettelijke instelling en de relativiteit van de uitspraak van indeplaatsstelling wordt omgezet in een absolute, aan derden tegenstelbare rechtstoestand door de publicatie van de in kracht van gewijsde getreden beslissing in de V e r z a m e l i n g v a n o c t r o o i e n . De rechterlijke macht en de uitvoerende macht stichten aldus gezamenlijk een octrooireglementering die met een wet gelijkgesteld wordt.

746. — De aanlegger van de vordering tot indeplaatstelling draagt de bewijslast van de onrechtmatige daad waardoor hij schade onderging. Hij zal dus niet alleen moeten bewijzen dat hij rechtmatig de opgevorderde uitvinding bezat, hetzij in zijn hoedanigheid van eerste en ware uitvinder, hetzij in zijn hoedanigheid van regelmatige verkrijger van de uitvinding. Hij zal bovendien het bewijs moeten leveren dat de uitvinding die hem toebehoorde hem op bedrieglijke wijze werd ontnomen en dat diezelfde uitvinding door een ander geoctrooieerd werd.

De bedrieglijkheid van de ontvreemding staat vast van zodra de rechtmatige bezitter geen uitdrukkelijke of stilzwijgende opdracht of overdracht op de uitvinding toestond. Het kas dus voorkomen dat de bezitter te goeder trouw zijn uitvinding aan een derde mededeelde of liet kennen, zonder hierdoor enige afstand te bedoelen. De bedrieglijkheid ligt dus niet enkel in een gewone diefstal van beschrijvingen en tekeningen maar ook in het misbruik van het vertrouwen dat de bezitter in derden zou gesteld hebben (medewerkers, personeel of kennissen).

747. — Het vonnis van indeplaatsstelling geldt — buiten de toekenning van schadevergoeding voor het verleden — vanaf de datum van de inleiding van de vordering en is *ipso facto* tegenstelbaar aan de titelhouder *ex nunc* en aan zijn rechthebbenden (verkrijgers of licentiehouders). De naam van de titelhouder kan niet door een vonnis worden vervangen. Wel kan de uitvinder de vermelding van zijn naam als uitvinder eisen, maar de indeplaatsstelling ten opzichte van derden, zal enkel blijken uit een kantschrift in de registers en uit de publicatie in de V e r z a m e l i n g v a n o c t r o o i e n .

B. — *De vordering tot nietigverklaring.*

748. — De vordering tot nietigverklaring valt, als zijnde bij uitstek een zaak betreffende octrooien, in de uitsluitende bevoegdheid van de burgerlijke rechtbanken welke ook de hoedanigheid van partijen weze.

Zij kan zowel als hoofdvordering als onder vorm van wedereis worden ingesteld. Wordt een wedereis ingediend in een geding dat voor een andere dan de burgerlijke rechtbanken hangend is, dan zal de rechtsmacht voor wie de hoofdvordering hangend is onbevoegd zijn om hierover uit te spreken. Het is duidelijk dat artikel 37 § 1 van de wet van 25 maart 1876 niet toepasselijk is vermits de geldigheidsbetwisting van een octrooi niet afhankelijk is noch van een overeenkomst, noch van een feit dat tot grondslag van de hoofdvordering kan dienen.

749. — De rechtsleer is bijna eenparig, (behalve Borginon, nr 731), om te verklaren dat een vordering tot nietigverklaring niet vatbaar is voor schatting. Zij roept hierbij in dat de nietigheid voor gevolg zou hebben de uitvinding in het openbaar domein te doen vallen en dan ook het algemeen belang zou betrekken. Deze stelling is nog voor andere redenen, dan deze ontwikkeld door Borginon, betwistbaar. Vooreerst kan het voorkomen dat geen nietigheid wordt uitgesproken en verder is het, zoals hoger betoogd, volstrekt willekeurig in algemene termen te verzekeren dat de nietigverklaring de uitvinding in het openbaar domein brengt. De voordelen en belangen gehecht aan een octrooi zijn niet minder vatbaar voor schatting dan deze spruitend b.v. uit een auteursrecht of uit de vermoedelijke gevolgen van een overlijden veroorzaakt door onvoorzichtigheid. Al moet hierbij een zekere mate van veronderstelling worden aanvaard, de zekerheid van de bestanddelen van de schade laten een schatting toe.

750. — De vordering tot nietigverklaring als gericht tegen een beschermd alleenrecht staat open voor elke belanghebbende, dit is voor al dezen die door het bestaande octrooi een actuele, werkelijke schade of belemmering ondervinden.

Zij kan als hoofdvordering worden ingeleid of als wedereis ingesteld, b.v. door degene die wordt vervolgd voor zogezegde daden van namaking. De namaking veronderstelt immers de geldigheid van het octrooi, waarvan het voorwerp door namaking zou zijn aangetast.

751. — Voor de hoofdvordering zal nochtans dienen bewezen te worden dat hiertoe een werkelijk en dadelijk belang voorhanden is. Dit is het geval voor al degenen die een vervaardiging of een werkwijze ernstig uitbaatten of aanstalten maakten om ze uit te baten. Ook de rechtsverkrijgers van de titelhouder hebben een dadelijk belang om over de nietigheid van het octrooi te horen beslissen, hetzij dat zij hierover een waarborg bezitten, hetzij dat zij hun tegenprestaties willen inhouden. De houder van een identiek, later octrooi kan belang hebben bij de nietigverklaring van een vroeger, wanneer deze nietigheid zijn eigen titel niet impliciet zou treffen, zo b.v. wegens een onduidelijke beschrijving of moedwillige verduiking van het uitvindingsgeheim.

752. — Het louter belang van de verbruiker wordt in de rechtsleer betwist op grond van een uitlating van de verslaggever van de Franse wet van 5-8 juli 1844.

Maar alhoewel de nietigheidsvordering ontegensprekelijk het octrooistatuut betreft, blijft nochtans de ontvankelijkheid van elke rechtsvordering onderworpen aan de gewone regelen van aanwezigheid van belang.

De verbruiker kan een persoonlijk belang inroepen telkens wanneer het voortbestaan van het octrooi hem schaadt en dit zal het geval zijn wanneer hij hetzij als koper een merkelijk onevenredige prijs betaalde omwille van het octrooirecht, hetzij als gebruiker van het geoctrooieerd voorwerp blootgesteld is aan een vordering wegens namaking.

753. — Van zodra het ingeroepen belang rechtstreeks de aanvrager tot nietigheid betreft, of hij als enkeling of als groepering optreedt, zal de vordering ontvankelijk zijn. Maar een zuiver p r i n c i p i e e l b e l a n g zoals b.v. een privaat optreden uit naam van de gemeenschap is ontoereikend.

Zoals hoger gezien (nr 711) bezit alleen het O.M. een vorderingsrecht tot nietigheid wanneer het geoctrooieerd voorwerp indruist tegen de openbare orde of de goede zeden. Nochtans mag de rechtbank die zulke ongeoorloofdheid zou vaststellen van ambtswege de nietigheid uitspreken (André, nr 1043 *bis*).

754. — De vordering tot nietigverklaring kan slechts gericht worden tegen degene die op het octrooi zelf rechten bezit, als titelhouder, rechtsopvolger of verkrijger van het patrimoniaal recht en niet tegen personen die enkel op grond van een overeenkomst persoonlijke vorderingsrechten bekwamen (zoals licentiehouders).

755. — De vordering tot nietigverklaring omvat niet noodzakelijk alle oorzaken van nietigheid, maar blijft beperkt tot de oorzaak die in de dagvaarding wordt ingeroepen.

Zoals werd gevonnist door de rechtbank te Brussel (27 sept. 1956, *J.T.*, 1957, 518) vormt elk der gevallen van nietigheid of van verval door de wet voorzien een verschillende en afzonderlijke rechtsoorzaak. Maar het inroepen van een nieuwheidsgebrek dat niet werd voorgebracht in een vorige aanleg tussen dezelfde partijen en slaande op de geldigheid van hetzelfde octrooi, steunt niet op een nieuwe oorzaak, maar op een n i e u w m i d d e l wanneer men aanvaardt dat deze nieuwe nietigheidsgrond identiek is met het voorwerp van het aangevochten octrooi.

756. — Wat de bewijsvoering betreft, begrijpt het hof van beroep te Brussel (31 mei 1960, *Ing. Cons.*, 1961, 130) in de mededeling van stukken niet de voorlegging van publicaties die door alle vaklieden gekend zijn en is het toegelaten zulke publicaties voor het eerst in graad van beroep in te roepen. Een noot onder dit arrest acht deze zienswijze betwistbaar omdat documenten die als argument worden ingeroepen moeten worden medegedeeld en men van advocaten niet mag vergen dat zij noodzakelijk een vakkennis terzake bezitten. Het blijkt nochtans dat het inroepen van publicaties, voor zoveel zij juist en duidelijk hun oorsprong naar tijd en plaats vermelden, geen mededeling van stukken eigen aan de partijen inhoudt, maar enkel een verzending naar een documentatie die in ieders bereik ligt. Het is niet omdat advocaten geen vakkennis terzake zouden bezitten, dat zij persoonlijk omstandiger zouden dienen ingelicht te worden. Het betoogmiddel van een beroep op een vroegere publicatie is hun degelijk ter kennis gebracht en zij vermogen het te ontzenuwen, 't zij door betwisting van de juistheid van de aanhaling of van haar gevolgtrekkingen, 't zij door een verzoek tot nazicht door deskundigen. De rechten van de verdediging komen niet in het gedrang want de octrooihouder dient geen ander bewijs te leveren dan dit van het bestaan van zijn titel, terwijl de betwister de door hem ingeroepen gronden van nietigheid door bewijzen zal moeten staven. Maar men mag de ontvankelijkheid van een betoogmiddel gesteund op voorbestaande publicatie niet verwarren met de ontvankelijkheid van bewijsmiddelen. Het zal niet altijd mogelijk zijn vroegere publicaties in originele druk voor te leggen ; buiten de noodzakelijke aanhalingen van essentiële vergelijkings-

punten in afschrift of fotocopie, die aan de tegenpartij moeten worden medegedeeld, blijkt een verzending naar de bron geen inbreuk op de rechten van de verdediging te zijn.

757. — In deze zin achtte het hof van beroep te Brussel (30 juni 1959,*J.T.*, 490) dat zelfs een dwaling bij de opgave van een inschrijvingsnummer van een octrooi en de afwezigheid van datum geen aanleiding geven tot de exceptie *obscuri libelli,* wanneer de partijen geen twijfel hadden over het geoctrooieerd voorwerp. De rechtbank ten gronde oordeelt hierover in feite en oppermachtig (Cass., 23 okt. 1893, *Pas.*, 1894, 1, 15 ; — *Proc. Civ.*, nrs 829 en 830).

758. — Bij een tegenvordering tot nietigverklaring kan tevens een vordering tot schadevergoeding worden gevoegd wanneer de octrooihouder op lichtzinnige wijze de wedereiser wegens namaking aanviel. Maar zulke lichtzinnigheid is niet voorhanden alleen maar omdat de titelhouder zou verwaarloosd hebben een aanvraag in te dienen in een vreemd land waar een vooronderzoek bestaat of geen advies zou hebben gevraagd aan het Intern. Instituut voor octrooien te Den Haag. Van zodra de partijen de juiste draagwijdte van hun rechten niet kenden en verkozen het oordeel aan de rechtbanken over te laten is er geen lichtzinnigheid (Brussel, 3 maart 1960, *Ing. Cons.*, 1960, 172).

759. — Integendeel handelt een titelhouder op lichtzinnige wijze wanneer hij op grond van een octrooi, opgesteld in uitzonderlijk duistere bewoordingen en op zekere punten zelfs tegenstrijdig, niet alleen zijn tegenstrever wegens namaking dagvaardt, maar ook een van diens belangrijkste kliënten. De ernstige en stellige stoornis aldus aan het bedrijf van de tegenpartij berokkend en de uitgaven voor de verzameling van technische gegevens voor zijn verweer wettigen een schadevergoeding (Brussel, 22 jan. 1960, *Ing. Cons.*, 169).

Zoals Mr. Th. Smolders in noot onder dit laatste arrest. (*J.T., 1960,* 273) opmerkt, kwam *in specie* minder het karakter van namakingsvordering in de hoofdeis tot uiting dan een poging om mededingers af te schrikken. De rechtspraak in dezelfde noot uitvoerig aangehaald wijst op enige aarzeling.

760. — Men neemt in het algemeen aan dat alhoewel het instellen van een vordering wegens namaking tot de uitoefening van de rechten van de octrooihouder behoort, laatstgenoemde nochtans niet vermag zulke vordering in te stellen zonder voldoende zekerheid.

Nu eens wordt een tergend en roekeloos karakter gevergd om een wedereis tot schadevergoeding te wettigen (Rb. Brussel, 24 juni 1949, *Ing. Cons.*, 1950, 59) omdat de ingeroepen grieven onduidelijk waren ; de eiser wachtte om aan te tonen waarin de namaking bestond en liet zijn vordering ten slotte varen, zodat hij ten slotte niets anders scheen te hebben beoogd dan verweerder's bedrijf lam te leggen.

Maar meestal wordt ook de lichtste fout *in abstracto* als geldige grond voor schadevergoeding aanvaard.

761. — Enkel een arrest van het hof van beroep te Brussel (30 nov. 1937, *Ing. Cons.*, 1939, 27) eiste het bestaan van kwade trouw of minstens van een lichtzinnigheid gelijkstaande met een zware fout.

Andere rechtspraak daarentegen (Brussel, 30 okt. 1936, *Ing. Cons.*, 1937, 139 ; — Luik, 8 dec., 1936, *Ing. Cons.*, 1937, 4 ; — Brussel, 8 juli 1939, *Ing. Cons.*, 1939, 163, bevestigd door Cass., 15 mei 1941, *Pas.*, 1, 192 ; — Rb. Brussel, 27 april 1943, *Ing. Cons.*, 1943, 116 ; — Rb. Brussel, 26 mei 1948, *J.T.*, 1949, 281 ; — Rb. Brussel, 16 mei 1951, *Ing. Cons.*, 1951, 186 ; — Brussel, 16 nov. 1954, *Ing. Cons.*, 1955, 122) was van oordeel dat de lichtzinnigheid opzichzelf volstond om schadevergoeding te wettigen.

Immers, de octrooihouder verwerft voor zichzelf zijn titel zonder waarborg en op eigen risico. Alhoewel formeel en wettig in het bezit gesteld van al de rechten

voortvloeiend uit zijn octrooi, is hij beter dan wie ook in staat de broosheid van zijn recht te kennen en moet hij bij de uitoefening ervan hiermede rekening houden.

762. — De tegenvordering tot schadevergoeding vergt noodzakelijk het bestaan van een schade. Het Hof van Beroep te Gent (9 dec. 1932, *Ing. Cons.*, 1936, 169) vergde een afzonderlijk bewijs van een schade en Mr. Smolders ziet hierin enkel de afwijzing van een schatting *ex aequo et bono*. Het ligt echter voor de hand dat elke vordering, gesteund op een octrooi dat door de rechtbanken nietig wordt verklaard, de tegenpartij onrechtmatig hinder en kosten oplegt. Meestal wordt zulke schade *ex aequo et bono* geschat. (Zie nog Th. Smolders, *„Des Nullités en matière de saisie - description et de brevet d'invention. Les dommages-intérêts pour proces téméraire et vexatoire"*, in *P.P.*, 1933, 761 ; en Paul Pollet *„Des dommages-intérêts pour procès téméraire et vexatoire"*, *J.T.*, 1955, 597).

C. — *De vordering wegens namaak.*

763. — Deze behoort aan de octrooihouder en aan diens rechtverkrijgers of rechtsopvolgers. Zij is de tegenhanger van het patrimoniaal octrooirecht, zodat vergunninghouders hierop geen aanspraak kunnen maken.

Wanneer de octrooihouder zelf de vordering inspant of zijn erfgenamen, legatarissen, of begiftigden, heeft de ingeroepen titel steeds vaste datum. Enkel verkrijgers bij onderhandse akte zouden de vaste datum moeten vaststellen van hun titel in het geval waarin zij tegen „derden" in de zin van artikel 1328 B.W. zouden optreden.

Zoals het hof van cassatie (23 mei 1892, *P.P.*, 1892, 1924 en *Pas.*, 1892, I, 271) heeft verklaard, zijn : „de derden tegen wie onderhandse akten slechts vaste datum bezitten dan op de wijze door de wet voorzien, degene die, gehandeld hebbend met een der partijen bij de akte betrokken, blootgesteld zijn aan bedrieglijke voordatering naderhand aangebracht". Behalve de reeds uiteengezette procedure tot beschrijvend beslag, bezit de aanlegger het recht om de feiten van namaking door alle middelen te bewijzen, getuigen en vermoedens inbegrepen. De inleidende dagvaarding mag zich beperken tot de juiste aanduiding van het ingeroepen octrooi en tot de algemene grief van onrechtmatige uitbating ervan. Maar het zal nodig zijn, op gevaar af de rechten van de verdediging te schenden, de nodige gegevens over de titel en het voorwerp van het octrooi alsmede over de duidelijk aangewezen daden van namaking, kenbaar te maken. Het is niet mogelijk in algemene bewoordingen te verzekeren dat een vordering inzake namaak, steeds enkel het algemeen belang en niet de openbare orde betreft, zoals het hof van cassatie (13 april 1893, *Pas.*, 1893, I, 167) vergt om de vordering mededeelbaar te maken aan het O.M. Immers, het kan gebeuren dat bij wedereis de nietigheid wegens ongeoorloofdheid wordt ingeroepen. De vraag blijft dan te weten in hoever de namakingsdaden slaande op een identiek voorwerp zelf niet ongeoorloofd worden. Er is nochtans een groot verschil tussen de toekenning van een alleenrecht op een ongeoorloofd voorwerp en het zelfstandig en alleenstaand feit van vervaardiging of gebruik van zulk voorwerp. Dit laatste zou enkel onder toepassing kunnen vallen van de strafwet of van verbodsreglementeringen.

764. — Het vonnis dat over de namaking uitspreekt, blijft relatief èn tussen de partijen èn ten opzichte van de bepaalde feiten die erin werden beoordeeld. Zoals hoger gezien, kan in geval van afwijzing van de namakingsvordering, hetzij wegens nietigheid van het octrooi, op wedereis bekomen, hetzij wegens afwezigheid van namaking, een schadevergoeding worden toegekend aan de onrechtmatig vervolgde en benadeelde partij.

765. — In beginsel heeft de vaststelling van namaking geen ander gevolg dan het gerechtelijk verbod verder de ingeroepen daden van namaking te plegen, met gebeurlijke toekenning van schadevergoeding voor het verleden.

Maar zo de namaking te kwader trouw en nl. „wetens en willens" geschiedde, dan zal het vonnis zeggen : „dat de voorwerpen die bij inbreuk op het octrooi werden vervaardigd, en de werktuigen en gereedschappen welke inzonderheid tot de vervaardiging ervan zijn bestemd", verbeurd verklaard zijn, „ten voordele van de octrooihouder of van zijn rechthebbende, ofwel wordt hem een som toegekend, gelijk aan de prijs van de voorwerpen die reeds verkocht werden". (art. 50 O.W.).

766. — Deze verbeurdverklaring wordt door de enen beschouwd als een maatregel die de herhaling van de namaking moet beletten (Pouillet, nr 969 ; — Gent, 2 juni 1926, *Ing. Cons.*, 1926, 200) en door de anderen als een burgerlijke sanctie (*R.P.D.B., Brev.*, nr 574 ; — Borginon, nr 295).

Het staat vast dat zulke verbeurdverklaring, in verband met feiten bedreven vóór het einde van het octrooi, ook nadien kan worden uitgesproken zodat men moeilijk nog kan erkennen dat hierdoor verdere „namaking" wordt belet.

Anderzijds is het begrip burgerlijke straf verward. Indien men de reden van openbare orde, opgegeven door het hof van beroep te Gent (2 juni 1926, *Ing. Cons.*, 1926, 200) laat varen, zoals het redelijk blijkt, dan ziet men niet in aan welk privaat belang een gedachte van straf, zonder oogmerk van schadevergoeding, kan gehecht worden. Het komt eenvoudiger voor het vonnis inzake namaking te beschouwen als een totale *restitutio in integrum,* waardoor alle wederrechtelijke feiten, gepleegd bij inbreuk op het alleenrecht, voor gevolg hebben de benadeelde partij in het bezit te stellen van alles wat bij de namaking behoorde als was zij door een rechtsfictie in de plaats gesteld van degenen die haar recht uitoefenden.

Zulke uitlegging verklaart waarom de toekenning, aan de octrooihouder, van voorwerpen, werktuigen en gereedschappen die materieel wettelijk aan de namaker behoorden, de schade berokkend door de namaking kan overtreffen. Er bestaat nochtans in de recente wetgeving over auteursrechten een neiging om deze verbeurdverklaring te verrekenen met de werkelijk geleden schade. Het argument geput uit de mogelijkheid van een vordering, ingesteld na het verstrijken van het octrooi, belet overigens niet aan de wetgever ook de bedoeling toe te schrijven in de meest voorkomende gevallen de herhaling van de namaking in de weg te staan en in die zin is zij een volstrekte vorm van verbodsbepaling door wegruiming van de middelen van namaking.

767. — Daar zulke bepaling een uitzonderlijk karakter vertoont moet zij streng en restrictief worden toegepast en vergt niet alleen de vaststelling van de namaking, maar ook de opzettelijke, „wetens en willens" gepleegde inbreuk. Deze kwade trouw, aan het oordeel van de rechtbank overgelaten, moet door de octrooigerechtigde worden bewezen. Van zodra de namaker een ernstige twijfel moest hebben over de geldigheid van het octrooi is de kwade trouw aanwezig (Gent, 28 nov. 1928, *Ing. Cons.*, 1929, 30). Dit zal in elk geval naar de feiten dienen beoordeeld te worden.

768. — Van beperkende uitlegging zijnde en, rekening houdend met de geest van de wet, valt de verbeurdverklaring uitsluitend op lichamelijke voorwerpen, roerend uit hun aard, zelfs onroerend door bestemming, maar niet op zaken onroerend uit hun aard (aldus terecht, André, nr 1813 en Borginon, nr 313).

De ondeelbaarheid van zaken, fysisch of door bestemming onscheidbaar, zal niet beletten voorwerpen verbeurd te verklaren die méér dan het nagemaakt deel omvatten.

Werden de nagemaakte goederen verkocht dan moet de namaker de prijs ervan betalen (art. 5 eerste lid *in fine*). Deze vervangende schadevergoeding blijft beperkt tot nagemaakte voorwerpen en sluit werktuigen en gereed-

schappen uit. De prijs is deze overeenstemmend met de waarde van het verkocht goed zodat het bekomen herstel volledig weze.

769. — De verklaring van Borginon (nr 311) als zou zelfs na ontvangst van de prijs uit handen van de namaker, de octrooigerechtigde ook nog de verbeurdverklaring in handen van de derde koper, eveneens schuldig aan namaking, kunnen vorderen, is slechts houdbaar in de stelling die de verbeurdverklaring als een burgerlijke straf beschouwt. Deze vorm van vergelding, en niet van vergoeding, wordt zoals J. Ronse (*„Schadeloosstelling uit onrechtmatige daad"*, nr 405 v., 726 v.) betoogt, ten stelligste in het Belgisch recht geweerd. Alhoewel hij nochtans artikel 5 O.W. als een overblijfsel van het oud recht betitelt, moet worden gezegd dat niets erop wijst dat de wetgever zulke strekking wilde geven aan de sanctie van opzettelijke namaking. De keus bestond erin, zoals het Frans voorbeeld van de wet van 1844, uit naam van de openbare orde, een ware strafbepaling op een misdrijf in te voeren. Integendeel verzaakte de wetgever deze zienswijze door de bescherming van octrooirechten als zuiver burgerlijk te beschouwen of, hoogstens, van openbaar belang. Het evenwicht dat de wetgever voorstaat tussen het berokkend nadeel en de omvang van het herstel, wijst erop dat hier een f o r f a i t a i r e s c h a d e v e r g o e d i n g en geen straf werd beoogd. Daarom blijkt het naar de geest van de wet en, naar billijkheid, onaanvaardbaar dat de octrooihouder achtereenvolgens in handen van alle bezitters (verkopers, kopers, bezitters) te kwader trouw, telkens de prijs boven het voorwerp zelf zou mogen opvorderen. Een keuze schijnt gewettigd : de opvordering van het voorwerp of van zijn tegenwaarde en na deze genoegdoening enkel werkelijke schadevergoeding.

770. — Om dezelfde reden kan moeilijk zonder meer worden ingestemd met Borginon's oordeel (nr 311) dat de verbeurdverklaring ook in handen van de derde-koper of begiftigde kan worden uitgesproken.

Bijaldien de octrooihouder geen verbeurdverklaring in handen van de namaker bekwam ofwel omdat hij het voorwerp verkocht ofwel omdat b.v. deze laatste niet te kwader trouw bleek te zijn, is het zeker dat de titelhouder tegen de koper die wel te kwader trouw zou zijn, — toestand die wel denkbaar is — een vonnis in verbeurdverklaring kan bekomen ten rechtstreeksen titel. Het vonnis inzake namaking is wat zijn inhoud betreft in zijn gevolgen beperkt tot de procespartijen.

Een begiftigde of een huurder zijn geen namakers. Alleen zou een verbeurdverklaring in handen van een huurder of andere derde die op het goed geen zakelijk recht bezit mogelijk zijn, in naam van de ware beschikkinghebbende namaker en dus in zijnen hoofde. De verbeurdverklaring heeft uitwerking *ex nunc* en maakt de beschikkingen gedaan vóór de dagvaarding inzake namaking nietig, zoals blijkt uit de laatste zinsnede van artikel 5 eerste lid. Het is dan ook verkeerd aan het vonnis dat namaking vaststelt een verdere terugwerkende kracht te geven door te verklaren dat de nagemaakte goederen buiten het handelsverkeer zouden staan (Picard en Olin, nr 732, op grond van twee oudere vonnissen van de rechtbank van de Seine).

771. — Uitgaande van de stelling dat de verbeurdverklaring een straf is, kan Borginon niet instemmen met de t e r u g w e r k e n d e k r a c h t van het vonnis dat namaking uitspreekt, tot de datum van dagvaarding. Een straf kan enkel gelden vanaf de uitspraak.

Maar dit is dan een bijkomend argument om het strafbegrip te weren, want het is zeker dat zo de vervreemding van het voorwerp of van de gereedschappen en werktuigen na een verbod bij bevelschrift tot beschrijvend beslag, onder toepassing valt van artikel 507 S.W. op de bedrieglijke wegmaking van voorwerpen waarop

beslag is gelegd, de vervreemding na de dagvaarding minstens burgerlijk bedrieglijk is en de namaker hierdoor de gevolgen van een vonnis wil voorkomen. Het recht van de octrooihouder wordt door het vonnis erkend als bestaande op de datum van dagvaarding en de verbeurdverklaring werkt tot deze datum terug. De tekst van artikel 5 O.W. laat hierover geen twijfel toe : de gerechtelijke vaststelling van de feiten van kwade trouw, wordt op de datum van dagvaarding erkend en wanneer dan wordt gezegd dat een som wordt toegekend gelijk aan de prijs van de voorwerpen welke reeds zouden verkocht zijn dan slaat dit duidelijk op de voorwerpen welke reeds vóór de dagvaarding verkocht waren.

772. — Ten opzichte van de namaker te goeder trouw houdt het vonnis inzake namaking verbod in, op straf van verbeurdverklaring : „de voor nagemaakt erkende fabricage, werktuigen en toestellen tot handelsdoeleinden aan te wenden en zich met hetzelfde doel te bedienen van de werktuigen en gereedschappen om de geoctrooieerde voorwerpen te vervaardigen", (art. 5 tweede lid) „met gebeurlijke toekenning van schadevergoeding" (art. 5, derde lid).

Hierdoor wordt zowel verbod opgelegd geoctrooieerde voorwerpen of middelen met handelsdoel aan te wenden als niet-geoctrooieerde voorwerpen of middelen ten dienste te stellen van verdere namaking. Dit betekent dat niet alleen vervaardiging of verkoop verboden zijn, daar beide indringen op het economisch alleenrecht van de octrooihouder, maar ook het gebruik, zelfs voor eigen behoeften. Naar Borginon in opeenvolgende versies voorhoudt (nr 350 *in fine*) : *„la défense d'user de l'objet dans un but commercial implique celle de le vendre"*, wat overeenstemt met de bewoordingen van de wet, hoe ongelukkig zij ook wezen, en verder (nr 353) : *„le jugement qui reconnaît l'existence de la contrefaçon mais admet la bonne foi, ne peut interdire la vente des produits contrefaits"* is een tegenstrijdigheid aanwezig die moet worden opgelost in de zin dat de verkoop van nagemaakt goed bij de aanwending met handelsdoeleinden is begrepen. Men ziet voor als nagemaakt erkende f a b r i c a g e geen ander handelsdoel.

773. — De laatste biezonderheid die niet in de rechtspleging inzake namaking is opgenomen, maar op grond van het gemeenrechtelijk artikel 1036 Rv. in veel gevallen door de rechtspraak wordt toegepast, betreft de p u b l i c a t i e v a n h e t v o n n i s .

In strijd met zijn stelling volgens dewelke, bij namaking te kwader trouw, de verbeurdverklaring een strafkarakter vertoont dat, om logisch te zijn ook zou dienen gehecht te worden aan de uitspraak inzake namaking, acht Borginon artikel 1036 Rv. vreemd aan het gebied van publicaties van vonnissen bij wijze van herstel. Hij meent dat zulke publicatie moet gevorderd worden op grond van artikel 1382 B.W.

Men kan de zienswijze delen waar de rechtbank ambtshalve „naar gelang van de ernst der omstandigheden" een publicatie zou bevelen in de mate waarin hierdoor een vergrijp zou worden beteugeld dat vreemd is aan de namaking.

Maar zo de namaking vaststaat zal vooreerst de ernst van de omstandigheden steeds aanwezig zijn in geval van kwade trouw en dan is zelfs een ambtshalve publicatie wegens het biezonder karakter van de feiten niet uitgesloten.

Maar verder is artikel 1036 Rv. voor de toepassing ervan overgelaten

aan het oordeel van de rechtbank die tot publicatie „kan" besluiten, en zij zal met zaakkennis zulks bevelen. Dit belet geenszins de toepassing van artikel 1382 B.W. wanneer inderdaad de publicatie van het vonnis bijdraagt tot het volledig herstel van de geleden schade. Dit neemt niet weg dat de rechtbanken naar gemeen recht best zullen oordelen wanneer en in welke mate het vonnis dient gepubliceerd te worden. Er kunnen hiertoe beweegredenen bestaan die boven de persoon en de belangen van de octrooihouder uitreiken.

774. — De laatste herstellingsvorm inzake namaking is de toekenning van schadevergoeding. In beide gevallen van kwade of goede trouw „kan schadevergoeding worden toegekend" (art. 5 derde lid).

Dit betekent dat deze gebeurlijke genoegdoening in rang slechts volgt op de verbeurdverklaring bij kwade trouw en op het verbod van verdere namaking. Het is niet zonder belang deze gedachtenschakering bij de wetgever te onderstrepen omdat hierdoor tot uiting komt dat de vordering inzake namaak in hoofdzaak een verbodsvordering is en slechts gebeurlijk een vordering in schadevergoeding.

De vaststelling en berekening van deze schadevergoeding wijkt niet af van de gewone regelen. De eisende partij zal de werkelijkheid en de omvang van de schade moeten bewijzen en enkel de overeenstemmende vergoeding kunnen bekomen.

TITEL X

INTERNATIONAAL RECHT

HOOFDSTUK I

Internationale verdragen en nationale wetgeving

775. — België is door een aantal internationale verdragen op octrooigebied verbonden. Een chronologische lijst hiervan volgt op de opsomming van de Belgische wetgeving (zie vooraan).

Hieronder bevinden zich teksten van beperkte en voorbijgaande aard, zoals de Schikking van Neuchâtel van 8 februari 1947 betreffende het behoud of het herstel van industriële eigendomsrechten getroffen door de tweede wereldoorlog, of het akkoord van Londen van 27 april 1947, met het Protocol van 31 juli 1947 op de octrooien toebehorend aan Duitse onderdanen.

Integendeel stellen meer algemene en blijvende verdragen, zoals voornamelijk het Unieverdrag van Parijs van 20 maart 1883, herzien te Brussel op 14 december 1900, te Washington op 2 juni 1911, te Den Haag op 6 november 1925, te Londen op 2 juni 1934 en te Lissabon op 31 oktober 1958, ook ingevolge biezondere bekrachtigingswetten, het vraagstuk van de weerslag van de internationale overeenkomsten op de Belgische wet.

Dit is ook het geval met de Europese Conventie op de formaliteiten van octrooiaanvragen (Parijs, 11 dec. 1953), met het Verdrag van Rome op de E.E.G. (25 maart 1957) het Euratomverdrag (van dezelfde datum), het Verdrag van 20 december 1957 op de oprichting van een Europese maatschappij voor scheikundige behandeling van bestraalde brandstoffen (Eurochimic), de Conventie van Parijs van 2 december 1961 op de bescherming van plantaardige uitkomsten en de Conventie van Straatsburg van 27 november 1963 op de eenmaking van zekere bestanddelen van het octrooirecht.

Anderzijds is een Voorontwerp van Europees octrooi in voorbereiding, waarvan de tekst op 14 november 1962 werd bekendgemaakt.

776. — Waar deze laatste verdragen geen invloed uitoefenen op het Belgisch octrooirecht is integendeel de weerslag van de Unieconventie en van

andere even ingrijpende verdragen groot en past het de verhoudingen tussen internationaal verdrag en interne wetgeving, inzake octrooien, na te gaan.

Alhoewel dit vraagstuk tot het gebied van het algemeen internationaal privaatrecht behoort, moet hier gewezen worden op de belangrijkste knelpunten die de industriële eigendom betreffen.

In zijn merkwaardige mercuriales : *„la cour de Cassation et la loi étrangère"* (*J.T.*, 1962, 469) en : *„Le conflit Traité-Loi interne"* (J.T., 1963, 481) heeft Procureur-generaal Havoit de Termicourt hierop de aandacht te onzent gevestigd en vooral in de laatste studie de toestand scherp belicht.

Zolang een verdrag zich beperkt tot het erkennen van een recht of het opleggen van een verplichting in hoofde van de Staten, die het ondertekenen of er toe bijtreden is er geen conflict voorhanden. Maar van zodra een verdrag rechten erkent of verplichtingen oplegt rechtstreeks aan fysische of morele personen, ingezetenen van de verdragsluitende landen, zonder de tussenkomst van nationale uitvoeringsmaatregelen dan neemt het een zelfuitvoerbaar of normatief karakter aan. Deze uitvoerbaarheid veronderstelt natuurlijk dat het verdrag in België bindende kracht bezit door ondertekening en bekrachtiging (gebeurlijk na uitwisseling van de bekrachtigingsoorkonden), dat het verdrag in voege weze, in België werd gepubliceerd en het voorwerp uitmaakte van een wet of minstens van een goedkeuring door beide Kamers.

Doordat de verdragen met rechtstreeks uitvoerbaar karakter, die de octrooien betreffen een voorwerp behandelen, dat door een interne wet is voorzien, vergen zij eveneens de goedkeuring van de wetgever. Het conflict dat aldus kan rijzen uit een gebeurlijke tegenstelling van internationale bepalingen en de interne wet is, in ons land, aan geen enkele wettelijke of grondwettelijke regel onderworpen.

777. — Andere landen hebben principiële bepalingen in hun grondwet opgenomen waardoor ofwel voorrang wordt gegeven aan de interne wet (Ierland, 1 juli 1937, art. 26, 6°) ofwel een voorrang aan het verdrag (Nederlandse grondwet, zoals gewijzigd op 22 juni 1953 en 10 sept. 1956) en Franse Grondwet zoals gewijzigd op 4 oktober 1958, terwijl de Duitse en Italiaanse grondwetten van onderscheidenlijk 25 mei 1949 en 27 december 1947 een meer beperkte voorrang toelieten.

Dan nog werd hierdoor niet altijd voor de rechtbanken de mogelijkheid geschapen een wet, die onverenigbaar zou zijn met een verdrag over het hoofd te zien.

778. — De rechtspraak van het hof van cassatie maakt een chronologisch onderscheid. Een later in voege getreden verdrag, strijdig met een bestaande wet, houdt de werking van deze laatste in de mate van haar tegenstrijdigheid tegen, maar dit betekent geen hiërarchische voorrang, noch een keus tussen het monistisch of het dualistisch stelsel.

779. — Men zal zich herinneren dat voor de verschijning van nieuwe grondwettelijke regelen op de voorrang van wet of verdrag, de rechtsleer in Duitsland, met Tripel : *Völkerrecht und Landesrecht* (Leipzig, 1899), Strupp : *Wörterbuch des Völkerrechts ;* Heilporn : *Grundbegriffe des Völkerrechts* (Stuttgart, 1912) ; in Italië met Angilotti : *Il diritto interno nei giudizi nazionali* (Bologna, 1905), Cavaglieri : *Règle générale du droit de la paix* (1929), in Frankrijk met Pillet : *Droit international public* (1894), *Principes de droit international privé* (1903), *Traité pratique de droit international privé* (1923-24) en Niboyet : *Manuel de droit international privé,* het dualisme verdedigde. Het volkenrecht en de interne wetgeving waren niet alleen verschillende delen van het recht, maar ook van een verschillende aard. Zij vormden twee sferen, die, wel naast elkander gelegen, maar nooit door elkander bestonden". (Tripel, *o.c.*, blz. 111, uitg. 1911).

780. — Dit dualisme steunde op de verschillen van bron, van onderworpenen (Staten en personen) en van structuur (de inwendige wetgeving een organische uitbouw uitmakend). Dientengevolge moest de wet, zelfs in strijd met het verdrag, de bovenhand hebben en het behoorde aan de nationale wetgever zelf zijn wetten te

herzien of op te heffen. Alleszins vermochten de rechtbanken niet uit te spreken op een andere tekst dan deze van de wet.

781. — Georges Scelle, in Frankrijk, bestreed krachtdadig deze stelling in zijn *Précis du droit des gens* (dl. 1, blz. 38) op grond van de willekeur van het onderscheid naar de bron van recht. De oorsprong van een rechtsregel mag niet verward worden met de uitdrukkingsvorm van dit recht. Het recht is steeds een uitvloeisel van het sociaal leven.

Het is even theoretisch de Staten te onderscheiden van hun ingezetenen voor wie het recht eigenlijk bestemd is. Een strijdigheid tussen twee regelen over dezelfde onderwerpen en tussen dezelfde mensen is onaanvaardbaar. Scelle zal dan ook na Kelsen's : *Aperçu d'une théorie générale de l'Etat* (1926) en met deze elke rechtsregel onderwerpen aan een hogere regel, waar internationaal en intern recht een geheel uitmaken, uitmondend op de uiterste norm : « *pacta sunt servanda* ».

Maar, beïnvloed door Durkheim en Duguit schenkt Scelle zijn volle aandacht aan het ontstaan van de rechtsregel uit het sociale gebeuren, waardoor een ethica in het leven wordt geroepen (een collectief besef van goed en kwaad, van recht en onrecht) met een macht (of sociale druk geleidelijk georganiseerd) om ze op te leggen. De rechtsorde ontstaat dan uit de samenwerking van de sociale ethica en macht.

Het internationaal recht heeft dezelfde oorsprong en grondslagen als het intern recht. Alleen vertoont het een functionele ontdubbeling, waarin de noodzakelijke functies van de internationale gemeenschap door de nationale regeringen worden waargenomen en deze dan zowel voor eigen rekening, als voor de internationale collectiviteit optreden.

In de rechtsorde overheerst de meest ontwikkelde vorm de bestanddelen, zodat het internationaal recht hiërarchisch boven de nationale wet staat.

782. — Dezelfde strekking werd in Oostenrijk verdedigd door Künz : *La primauté du droit des Gens* (*Rev. dr. intern. et Législ. comp.*, 1925, 556-598) en Verdross : *Règle générale du droit de la paix, A.D.I.*, 1929, dl. 30), in Frankrijk door Duguit : *Traité de droit constitutionnel* (3e uitg. 1928), Réglade : *De la nature juridique des traités internationaux* (*Rec. dr. publ.*, 1924) en in België door Bourquin : *Règles générales du dr. de la paix* (*A.D.I.*, 1931, dl. 35).

783. — Tegenover dit m o n i s m e met voorrang van het internationaal verdrag stonden in Duitsland Zorn en Wittmayer, in Frankrijk Decendière-Ferrandière en in U.R.S.S. Kotliarevsky het monisme met voorrang van de interne wet voor. (Zie hieromtrent Paul Monteilhet : *Des brevets d'invention en droit conventionnel international et en droit interne,* Parijs, 1950, aan wie deze gegevens zijn ontleend).

784. — Bij gebrek aan grondwettelijke bepaling blijft ons land in de onzekerheid van deze tegengestelde theorieën verstrikt, zodat Henri Rolin in : *La force obligatoire des traités dans la jurisprudence Belge* (*J.T.*, 1953, 561) terecht deze toestand aankloeg. Naar blijkt uit het verder betoog van Hayoit de Termicourt is inderdaad de jurisprudentiële oplossing voorgestaan door het Hof van Cassatie ontoereikend om rechtszekerheid te verschaffen. Men neemt wel aan dat de rechtbanken een in voege zijnd verdrag, goedgekeurd door een wet, moeten toepassen zelfs indien dit verdrag strijdig is met een vorige wet, maar hierdoor beweegt men zich niet eigenlijk op het gebied van de tegenstelling of van de hiërarchie tussen wet en verdrag, maar op dit van opeenvolgende uitingen van de wil van de nationale wetgever.

Wanneer een wet, na het in voege treden van een wettelijk bekrachtigd verdrag hiermede in strijd komt moet de rechter de laatste wet toepassen. Het behoort aan de wetgever, althans wat de internationale beschikkingen, die niet „zelf-uitvoerbaar" zijn, te oordelen over de eenvormigheid van de wetten, die hij maakt in uitvoering van verdragen.

Een verdrag, goedgekeurd door een wet, heeft wel kracht van wet,

maar niet noodzakelijk hetzelfde gezag dan een wet (Cavaré : *Le dr. intern. publ. positif,* II, 138) en het Hof van Cassatie heeft nooit gezegd dat een verdrag, goedgekeurd door een wet, in alle opzichten gelijkstond met een wet, hetgeen zeker verkeerd zou zijn. De gelijkstelling had enkel de beperkte draagwijdte van aan het Hof toe te laten de regelmatigheid van de uitvoering van het verdrag in het intern recht na te gaan en van een inbreuk op een verdrag op gelijke voet als de inbreuk op een wet te beteugelen. (Rigaux : *Les problèmes de validité soulevés devant les tribunaux nationaux par les rapports juridiques existant entre la Constitution d'un Etat d'une part et les traités et principes généraux d'autre part, Probl. contempor. de dr. comparé,* Tokio, 1962, 198-199).

785. — De wetgever wordt niet door de Grondwet gehinderd een wet te stemmen, die strijdig zou zijn met een vorig verdrag en, wat meer is, de tegenstelling Grondwet en Wet, verschilt zeer van deze tussen Verdrag en Wet. Een verdrag wordt in België door de Koning gesloten en behoort niet tot het oppermachtig gezag van de wetgever.

786. — Betreffende de tegenstelling tussen zelf-uitvoerbare bepalingen van een verdrag, in voege en door een wet bekrachtigd, en een latere wet heeft het hof van cassatie vermeden stelling te nemen en gepoogd de moeilijkheden op te lossen door de teksten met elkander te verzoenen.

Zulke pragmatische houding is door de stijgende ontwikkeling van de internationale overeenkomsten, de geest van veel nationale wetgevingen, van rechtsleer en rechtspraak, gericht op de voorrang van het verdrag, met de dag moeilijker te handhaven. Het is nochtans in deze onbevredigende atmosfeer dat het probleem van strijdigheid verdrag-wet zich te onzent blijft stellen, ook inzake octrooien.

787. — Men raadplege nog : P. De Visscher : *Les tendances internationales des Constitutions modernes* (*A.D.I.,* 1952, 1, 564) ; Masquelin : *L'action réciproque des traités et des lois, (Ann. dr. et sc. pol.,* 1953, nr 52, blz. 145) en de uitvoerige bibliografie vermeld bij Hayoit de Termicourt (*J.T.,* 1963, 481 en volg.).

Men zie ook F. Dumon : *L'afflux européen dans les droits et les institutions des Etats Membres des Communautés européennes, Cahiers de droit européen,* 1965, blz. 10-46 ; het colloquium over gemeenschappelijk en nationaal recht, te Brugge, 8-10 april 1965 en het Congres van de Vrije Universiteiten van Brussel en Leuven van 6-7 mei 1965 over de aanpassing van de Belgische Grondwet aan de huidige internationale werkelijkheden.

Deze schets van de huidige verhouding, in België, tussen verdrag en wet, was onmisbaar om de belangrijkste overeenkomsten op octrooigebied, door ons land ondertekend in hun toepassing, in het internationaal recht, te onderzoeken.

Hieronder neemt het Unieverdrag van Parijs van 20 maart 1883 de voornaamste plaats in.

HOOFDSTUK II

Unieverdrag van Parijs tot bescherming van de industriële eigendom (20 maart 1883)

A. — *Eenheid van beginselen.*

788. — Door dit verdrag komt een u n i e tot stand, in deze zin dat, over al de gebieden van de betrokken staten een eenheid van beginselen en rechtsregelen ontstaat. Deze eenheid strekt zich uit tot de overgrote meerderheid van de wereldbevolking en sedert juni 1965 is ook de U.R.S.S. toegetreden.

Het karakter ervan ligt in de aanvaarding van e e n v o r m i g e b e g i n s e l e n, zoals de bepaling van de nijverheidseigendom, en in de algemeenheid van normen, die voor toepassing in de verdragsluitende landen worden aanvaard.

789. — Het is een o p e n verdrag, dat veel weg heeft van een handvest, dat voor elke toetreding vatbaar is. Sedert de herziening van 2 juni 1911 worden zelfs de akten van het Unieverdrag op een oorspronkelijk exemplaar ondertekend.

De landen, die laatst deelnamen aan de herziening te Lissabon zijn : de Duitse Bondsrepubliek, Australië, Oostenrijk, België, V.S. van Brazilië, de Volksrepubliek van Bulgarije, Canada, Cuba, Denemarken, de Dominicaanse republiek, Spanje, V.S., Finland, Frankrijk, Groot-Brittannië en Noord-Ierland, de Hongaarse Volksrepubliek, Indonesië, Ierland, Israël, Italië, Japan, Liechtenstein, Luxemburg, Marokko, Mexico, Monaco, Noorwegen, Nieuw-Zeeland, Nederland, de Poolse Volksrepubliek, Rhodesië, Nyassaland, Tsjecho-Slovakije, Zweden, Zwitserland, de Zuid-Afrikaanse Unie, Vietnam, Joegoslavië en U.R.S.S.

790. — De oorspronkelijke tekst werd ettelijke malen herzien en laatst op 14 juli 1967 te Stockholm ; ons land keurde nog op heden alleen de herziening van 31 oktober 1958, te Lissabon goed, door de w. 27 april 1965. De ondertekenende landen zijn slechts verbonden in hun onderlinge betrekkingen, op de tekst die laatst door hen werd goedgekeurd of bekrachtigd. Dit schept een grote verscheidenheid van toestanden, waarmede rekening moet gehouden worden.

B. — *Rechtsgelijkheid.*

791. — De onderdanen van elk der Unielanden zullen in al de andere landen van de Unie, wat de bescherming van de nijverheidseigendom betreft, de voordelen genieten, die de wederzijdse wetgevingen op heden toestaan

of in de toekomst zullen toestaan aan de nationalen, dit alles zonder nadeel voor de rechten in het biezonder door de conventie voorzien. Bijgevolg zullen zij dezelfde bescherming genieten als de nationalen en hetzelfde wettelijk verhaal bekomen tegen elke aantasting van hun rechten, onder het voorbehoud van de naleving van de voorwaarden en vormen aan de nationalen opgelegd (art. 2, 1°).

792. — Nochtans zal geen enkele voorwaarde van woonplaats of inrichting in het land, waar op de bescherming aanspraak wordt gemaakt, mogen geëist worden van de onderhorigen van de Unie, voor het genot van om het even welk industrieel eigendomsrecht (art. 2, 2°).

Worden uitdrukkelijk voorbehouden, de bepalingen van de wetgeving van elk der Unielanden met betrekking tot de bestuurlijke of gerechtelijke procesgang en bevoegdheid, en tot de keuze van domicilie of het stellen van een gemachtigde, die vereist zouden worden door de wetten op de industriële eigendom (art. 2, 3°).

793. — Worden met de onderdanen van de Unielanden gelijkgesteld, onderdanen van landen, die niet tot de Unie zijn toegetreden, maar een woonplaats of een werkelijke inrichting van nijverheid of handel hebben, op het gebied van een van de Unielanden (art. 3).

Deze bepaling van de rechtsonderhorigen, die de Unie-bescherming van de nijverheidseigendom kunnen inroepen is zeer breed, daar zij, buiten de onderdanen van de Unielanden, ook diegene vermeldt van andere landen, die enkel in de Unie een woonplaats of bedrijfszetel hebben. Dit heeft voor gevolg, dat om het even wie in zulke voorwaarden belangen bij een nijverheidseigendom binnen het gebied van de Unie heeft, beschermd wordt en dat de toepassing van het verdrag niet beperkt is alleen tot de onderdanen van de Unie zelf. Dit verleent aan de Unie een schier universeel karakter, althans voor haar toepassing binnen de Uniegrenzen.

794. — Nochtans houdt deze bepaling geen volstrekte gelijkstelling in. Waar het geen twijfel laat dat de onderdanen of gelijkgestelden van andere landen, in België, de bepalingen van het verdrag mogen inroepen, heeft nochtans dit verdrag niet voor gevolg, voor de Belgen, de toepassing van de Belgische wet op te heffen of te wijzigen, zoals hoger werd aangeduid bij het onderzoek van de verhouding tussen verdrag en interne wet.

Hierdoor bezitten de Belgen in hun land in beginsel enkel de rechten hen verleend door de eigen wet en — onder voorbehoud van andersluidende grondwettelijke of wettelijke regelingen — is dit ook zo voor de onderdanen van een Unieland, elk op het eigen nationaal gebied.

795. — Deze toestand verschaft aldus aan de Belgen in een der Unielanden, buiten België, meer rechten dan zij in België zelf kunnen inroepen en kent, omgekeerd aan rechtsonderhorigen van vreemde Unielanden, in België bredere rechten toe dan aan de nationalen. Om dit paradoxaal gevolg te weren heeft onze wetgever uitdrukkelijk bij de goedkeuringswet van de herziening van het Unieverdrag te Den Haag (6 nov. 1925) door de wet van 23 mei 1929, artikel 3, van de herziening te Londen (2 juni 1934) door de wet van 2 juni 1939, artikel 3, aan de Belgen het voordeel van de herziene conventie toegekend : « in alle gevallen waarin

haar bepalingen voordeliger zijn dan de Belgische wet tot bescherming van de rechten voortvloeiend uit de nijverheidseigendom ».

796. — De herziening te Lissabon, op 31 oktober 1958, bracht opnieuw wijzigingen inzake octrooien aan, onder de artikelen 4, 5, 5 *bis* en voerde de nieuwe artikelen 4 *quater* en 5 *quater* in. Zij werd bekrachtigd door de wet van 27 april 1965 en door artikel 2 van deze toepasselijk gemaakt voor alle Belgen, in haar gunstiger beschikkingen.

Bij gebrek aan tijdige toepassingswetten kende Frankrijk destijds een twijfelachtige toestand waarover Assi en Genès, Mainié, Ch. Lyon-Caen, A. Pillet en C. Ackermann de Conventie niet in binnenlandse verhoudingen aanvaardden, terwijl Dalloz, Darras, Allart en P. Roubier het tegenovergestelde voorhielden. Drie biezondere toepassingswetten van 1 juli 1906, 10 juli 1922 en 4 april 1931 namen telkens het Unieverdrag op in de interne wetgeving. Sedert het in voege treden van art. 26 en 28 van de Grondwet van 27 oktober 1946, waardoor aan de verdragen de voorrang wordt erkend op de wet, hebben deze aanpassingsteksten, als interne wet, hun belang verloren.

Nochtans heeft Hayoit de Termicourt erop gewezen (*l.c.*, blz. 482) dat de vervanging van de art. 26 en 28 van de Franse Grondwet door art. 55 van deze van 4 oktober 1958 nog twijfel liet over de macht van de rechtbanken om een latere wet, strijdig met een verdrag, niet toe te passen. Art. 55 bevat bovendien nog het voorbehoud dat de internationale overeenkomst of het verdrag door het land van de tegenpartij moest worden toegepast, hetgeen tal van interpretatiemoeilijkheden doet oprijzen.

Dit is een ernstig bezwaar tegen de stelling, in algemene termen vooropgesteld door Ophüls (*N.J.W.*, 1963, blz. 1097 ; — Dumon, *l.c.*, blz. 33) volgens dewelke : « een interne wetgeving van een Staat, die niet zou overeenstemmen met de beschikkingen en richtlijnen (nl. van de Europese Gemeenschap) niet alleen een inbreuk zou betekenen op het gebied van de bevoegdheden van de Gemeenschap, ... maar ook ongeldig zou zijn, als zich bewegend buiten de sfeer van de interne soevereniteit van de Staat, beperkt door het verdrag.

797. — Hiermede is tot nu toe enkel de verhouding tussen verdrag en interne wet globaal bekeken. Maar juist met betrekking tot de omschrijving van de « rechtsonderdanen » van het Unieverdrag, wordt hoe langer hoe meer het onderscheid toegepast dat inzake internationale overeenkomsten werd gemaakt tussen verdragen die enkel rechten en verplichtingen in hoofde van de Staten voorzagen en deze die voor doel hebben in de nationale rechtsorden regelen en beginselen in te voeren, met naleving van de voorwaarden hiertoe gesteld door het nationaal openbaar recht. Het is aan deze laatste categorie dat de naam van *self executing*-normen werd gegeven. Het begrip hiervan verschilt echter van dit dat thans voor tal van verdragen wordt gehuldigd waarin een belangrijk deel van de rechtsleer normen ontdekt, die rechtstreeks uitvoerbaar zijn ten behoeve van fysische of morele personen, onderdanen van de verdragsluitende landen, zonder dat een nationale bekrachtiging of toepassing nodig weze.

798. — Vooraf moet, in dit verband, worden gewezen op de algemeen als ongelukkig beschouwde bewoordingen van artikel 2 Unieverdrag :

« De onderdanen van elk van de landen der Unie zullen in alle a n d e r e landen der Unie, wat betreft de bescherming van de industriële eigendom, de voordelen genieten, welke de onderscheiden wetten op dit ogenblik aan de nationalen toekennen of in het vervolg zullen toekennen, dit alles onverminderd de rechten welke door dit Verdrag in het biezonder

worden verleend. Dientengevolge zullen zij dezelfde bescherming hebben als deze en hetzelfde wettelijk verhaal tegen elke inbreuk op hun rechten mits zij de voorwaarden en formaliteiten nakomen, aan de nationalen opgelegd ».

799. — De letterlijke lezing van deze tekst laat een tegenstrijdigheid uitkomen tussen de beperking in het eerste lid : « in alle a n d e r e landen » en de algemeenheid van de gevolgtrekking : « dientengevolge » voor alle Unie-onderdanen, van dezelfde rechten op bescherming. Het blijkt wel dat de interpretatie die hierop een volstrekt onderscheid wil maken tussen landgenoten en de onderdanen van andere landen, een voorbeeld is van verwerpelijke tekstexegese, in volstrekte miskenning van het doel en de geest van het Unieverdrag.

Dalloz (*Jur. gén. suppl., Répert.*, 1888, II, blz. 86, 108) en Pouillet en Plé (*La convention d'Union du 20 mars 1883, Commentaire*, 1896) hebben op onweerlegbare wijze in het licht gesteld dat de Unie, ten overstaan van de onmogelijkheid een eenvormige wetgeving in alle landen door te voeren, heeft gepoogd althans dit oogmerk te benaderen door beginselen vast te leggen waarover eenieder akkoord ging.

800. — Er zou niet langer sprake kunnen zijn van een « Unie », als minimum van eenmaking, indien de conventie op verschillende wijze zou kunnen worden toegepast op degenen die er deel van uitmaken.

Waar dan ook Uniebepalingen rechtstreeks vatbaar zijn voor toepassing tot alle rechtsonderdanen, als dusdanig door het verdrag erkend, eist de geest van het verdrag, door een bekrachtigingswet aanvaard, dat zij mogen worden ingeroepen, ongeacht de beperkingen voorzien in de eigen wet.

C. — *Prioriteit en termijnen.*

801. — Een van de belangrijkste en meest ingrijpende bepalingen van het Unieverdrag is de invoering van een biezondere voorrang om in de landen van de Unie een octrooiaanvraag in te dienen.

Artikel 4 A bepaalt : 1. « Hij die op regelmatige wijze een aanvraag om octrooi van uitvinding, een gebruiksmodel, een tekening of model van nijverheid of een fabrieks- of handelsmerk in een van de landen der Unie heeft gedeponeerd, of zijn rechtverkrijgende, zal, voor het verrichten van het depot in de andere landen, gedurende de hierna te bepalen termijnen een recht van voorrang genieten.

2. Ieder depot, dat de waarde heeft van een regelmatig nationaal depot, overeenkomstig de nationale wetgeving van elk land der Unie dan wel tweezijdige of meerzijdige verdragen, gesloten tussen verschillende landen der Unie, wordt erkend het recht van voorrang te doen ontstaan.

3. Onder regelmatig nationaal depot moet worden verstaan ieder depot, dat toereikend is om de datum, waarop de aanvraag in het desbetreffende land is gedeponeerd, vast te stellen, onverschillig wat het verdere lot van die aanvraag is.

B. — Dientengevolge zal het vóór het verstrijken dier termijnen in een van de andere landen der Unie later verrichte depot niet krachteloos kunnen worden gemaakt door feiten, die in de tussentijd hebben plaats gehad, en wel met name door een ander depot, door het openbaar bekend maken van de uitvinding of door haar toepassing, door het te koop stellen van exemplaren van de tekening of van het model, door het gebruik van het merk, en deze feiten zullen geen enkel recht van derden kunnen doen ontstaan, noch enig persoonlijk bezit. De rechten, die door derden zijn verkregen vóór de dag van de eerste aanvraag, die tot grondslag strekt voor het

recht van voorrang, zijn voorbehouden door de binnenlandse wetgeving van ieder land der Unie.

C. — 1. De hierboven vermelde termijnen van voorrang zijn twaalf maanden voor de octrooien van uitvinding en de gebruiksmodellen en zes maanden voor de tekeningen of modellen van nijverheid en voor de fabrieks- of handelsmerken.

2. Deze termijnen beginnen te lopen van de dagtekening of van het depot der eerste aanvrage ; de dag van het depot is niet in de termijn begrepen.

3. Indien in het land, waar de bescherming wordt gevraagd, de laatste dag van de termijn een wettelijk erkende feestdag is of een dag, waarop het Bureau niet geopend is voor het ontvangen van het depot van aanvragen, zal de termijn verlengd worden tot de eerstvolgende werkdag.

4. Met een eerste aanvrage, waarvan de dagtekening van het depot het begintijdstip van de termijn van voorrang is, moet worden gelijkgesteld een latere aanvrage, die hetzelfde onderwerp heeft als een eerder gedane aanvrage, welke een eerste aanvrage is, in de zin van het bovenstaande lid 2 en in hetzelfde land van de Unie gedeponeerd werd, mits de eerder gedane aanvrage op de datum van het depot van de latere aanvrage ingetroken, prijsgegeven of geweigerd is, zonder voor het publiek ter inzage te hebben gelegen en zonder rechten te laten bestaan, en mits zij nog niet als grondslag heeft gediend voor het beroep op het recht van voorrang. De eerder gedane aanvrage zal dan niet meer als grondslag kunnen dienen voor het beroep op het recht van voorrang.

D. — 1. Hij, die zich op het recht van voorrang van een vroeger depot zal willen beroepen, zal gehouden zijn een verklaring in te leveren, aanwijzende de dagtekening en het land van dat depot.

Elk land zal bepalen, op welk tijdstip deze verklaring op zijn laatst moet worden afgelegd.

2. Deze aanwijzingen zullen worden vermeld in de bekendmakingen vanwege de bevoegde administratie, met name in de octrooischriften en de daartoe behorende beschrijvingen.

3. De landen der Unie zullen van hem, die een verklaring van voorrang aflegt, de overlegging kunnen eisen van een afschrift van de eerder gedane aanvrage (beschrijving, tekeningen, enz.). Het afschrift, voor gelijkluidend gewaarmerkt door de administratie, die deze aanvrage heeft ontvangen, zal vrijgesteld worden van iedere legalisatie en zal in ieder geval, vrij van kosten, overgelegd kunnen worden op onverschillig welk tijdstip binnen drie maanden na het depot van de laatste aanvrage. Gevorderd zal kunnen worden, dat het vergezeld zij van een verklaring omtrent de dagtekening van het depot, afgegeven door die administratie, en van een vertaling.

4. Andere formaliteiten zullen voor de verklaring van voorrang op het ogenblik van het depot van de aanvrage niet kunnen worden gevorderd.

Elk land der Unie zal de gevolgen vaststellen van het verzuim van de formaliteiten, in dit artikel voorgeschreven, zonder dat deze gevolgen verder kunnen reiken dan het verlies van het recht van voorrang.

5. Naderhand zullen andere bewijzen gevraagd kunnen worden.

Hij die zich beroept op de voorrang van een vroeger depot, dient het nummer van dat depot op te geven ; deze opgave zal worden bekendgemaakt op de wijze voorzien in het bovenstaande lid 2.

E. — 1. Wanneer een tekening of model van nijverheid in een land is gedeponeerd met beroep op een recht van voorrang, gegrond op het depot van een gebruiksmodel, zal de termijn van voorrang slechts die zijn, welke is vastgesteld voor de tekeningen of modellen van nijverheid.

2. Bovendien is het veroorloofd in een land een gebruiksmodel in te dienen met beroep op een recht van voorrang, gegrond op het depot van een aanvraag om octrooi en omgekeerd.

F. — Geen land der Unie zal een voorrang of een octrooiaanvraag kunnen weigeren op grond van het feit dat de aanvrager een beroep doet op meer dan één voorrang, zelfs wanneer die uit verschillende landen afkomstig zijn, of op grond van

het feit dat een aanvrage, waarin op één of op meer dan één voorrang een beroep wordt gedaan, één of meer elementen bevat, die niet voorkwamen in de aanvrage of de aanvragen, waarop het beroep op voorrang steunt, mits er in beide gevallen eenheid van uitvinding is in de zin der wet van het land.

Voor wat betreft de elementen, die niet voorkwamen in de aanvrage of de aanvragen, waarop het beroep op voorrang steunt, doet het depot van de latere aanvraag onder de gewone voorwaarden een recht van voorrang ontstaan.

G. — 1. Indien het onderzoek uitwijst, dat een aanvrage om octrooi betrekking heeft op meer dan één uitvinding, kan de verzoeker de aanvrage in een zeker aantal afzonderlijke aanvragen splitsen, met behoud als dagtekening van iedere afgesplitste aanvrage, van de dagtekening der oorspronkelijke aanvrage, en eventueel het genot van het recht van voorrang.

2. De aanvrager kan ook uit eigen beweging de aanvrage om octrooi splitsen, met behoud van de dagtekening van de oorspronkelijke aanvrage als dagtekening van elke afzonderlijke aanvraag en eventueel van het genot van het recht van voorrang. Elk land van de Unie zal de bevoegdheid hebben om de voorwaarden vast te stellen, waaronder de splitsing zal worden toegelaten.

H. — De voorrang kan niet worden geweigerd wegens het ontbreken, onder de aanspraken, geformuleerd in de aanvrage in het land van oorsprong, van sommige bestanddelen van de uitvinding, waarvoor men de voorrang opeist, mits het geheel der stukken van de aanvrage deze bestanddelen nauwkeurig aanwijst.

Artikel 4 *bis*.

1. De octrooien aangevraagd in de verschillende landen der Unie door onderdanen der Unielanden, zullen onafhankelijk zijn van de octrooien, verkregen voor dezelfde uitvinding in de andere landen, onverschillig of deze al dan niet tot de Unie zijn toegetreden.

2. Deze bepaling moet volstrekt worden opgevat, met name in deze zin, dat de octrooien, aangevraagd gedurende de termijn van voorrang onafhankelijk zijn, zowel uit een oogpunt van redenen van nietigheid en verval, als uit een oogpunt van gewone duur.

3. Zij is van toepassing op alle octrooien, bestaande op het tijdstip waarop zij in werking treedt.

4. Dezelfde regel geldt, ingeval van toetreding van nieuwe landen, voor de octrooien, over en weer bestaande op het ogenblik der toetreding.

5. De octrooien, verkregen met het genot van het recht van voorrang, zullen in de verschillende landen der Unie een duur genieten, gelijk aan die, welke zij zouden genieten, indien zij waren aangevraagd of verleend zonder het genot van het recht van voorrang ».

802. — Het paste deze lange en omslachtige tekst letterlijk en in zijn geheel aan te halen, omdat hij, na de wijzigingen die hij door de herziening te Lissabon onderging, nog zelden in de wetsverzamelingen verscheen.

Deze tekst van het Unieverdrag, herzien te Lissabon, is nochtans niet eenvormig van toepassing geworden in al de Unielanden. Men dient telkens na te gaan welke versie van het verdrag door ieder van de Unielanden werd bekrachtigd of in voege gebracht om met juistheid de weerslag van de internationale overeenkomst op de interne wet te bepalen.

Wat België betreft, heeft ons land de herziening te Lissabon, ondertekend op 31 oktober 1938, bekrachtigd door de wet van 27 april 1965.

Artikel 2 van deze laatste wet maakt uitdrukkelijk de gunstiger bepalingen van het herzien verdrag toepasselijk voor alle Belgen.

Het past dan ook de verhouding tussen het Unieverdrag en de Belgische wet na te gaan op grond van de thans geldende teksten.

De stichting van een voorrangsrecht met een termijn van twaalf maanden voor octrooien en gebruiksmodellen, behoort tot de reeds bij de aanvang van het Unieverdrag aanvaarde begrippen en heft de toepassing op, onder de rechtsonderhorigen van de Unie, van art. 24 a en c en van art. 25 van onze O.W. waarbij als

nietigheidsoorzaken van een octrooi gelden : een vroegere uitbating in België van een octrooi in het buitenland bekomen, een vroegere publicatie van de uitvinding of een vroeger octrooi in het buitenland verleend.

804. — Sedert de wet van 2 juni 1939 kunnen de Belgische rechtbanken zich niet meer onttrekken, ook wat de Belgen betreft, aan de toepassing van het voorrangsrecht en de voorrangstermijn.

De gelijktijdige invoering van het beginsel van de onafhankelijkheid van de octrooien in de verschillende Unielanden, voor dezelfde uitvinding en om het even waar geoctrooieerd, doet ook afbreuk aan artikel 14 van onze O.W., waardoor de duur van invoeroctrooien tot deze van het oorspronkelijk octrooi wordt beperkt.

Nochtans zijn de artikelen 24, a en c en 25 O.W. niet onvoorwaardelijk buiten werking gesteld. Dit is maar zo in de mate waarin het Unieverdrag toepasselijk is op onderdanen of gelijkgestelden van de Unielanden.

Elke aanvraag die niet zou beantwoorden aan de voorwaarden gesteld door het Unieverdrag en b.v. een aanvraag na de termijn, blijft zonder uitwerking.

De rechten door derden verworven vóór de datum van eerste aanvraag, dienend tot grondslag van een voorrangsrecht blijven voorbehouden naar de interne wetgeving (art. 4 B, *in fine*).

Er zijn tenslotte landen die niet tot de Unie behoren en waar een prioritaire aanvraag enkel naar de interne wet zal worden behandeld.

805. — Hoe beperkt de voorwaarden van geldige voorrang ook wezen, toch blijven zij in de tekst nauwkeurig uitgedrukt en blijft een scherpe aandacht geboden om de juiste toepassing van deze uitzonderlijke bepalingen van het Unieverdrag nauwgezet na te gaan.

In het raam van deze verhandeling kan enkel worden gewezen op de biezonderste geschilpunten en verder verwezen worden naar de uitgebreide literatuur op het stuk. (Vermelden wij : Casalonga, *Traité,* I, 2e partie, hfdst. 12 ; — Ladas, Stephen, *La protection internationale de la propriété industrielle,* Parijs, 1934 ; — Plaisant, *Traité de droit conventionnel international concernant la propriété industrielle,* Sirey, 1949 ; — Monteilhet, Paul, *Des brevets d'invention en droit conventionnel international et en droit interne,* Sirey, 1950, met de uitgebreide bibliografie van dit laatste werk).

806. — Artikel 4 *quater,* ingevoerd door de herziening te Lissabon bepaalt : « de verlening van een octrooi zal niet kunnen geweigerd worden en een octrooi zal niet kunnen worden nietig verklaard op grond van het feit dat de verkoop van het geoctrooieerde voortbrengsel of van een voortbrengsel, dat is verkregen door toepassing van een geoctrooieerde werkwijze, uit hoofde van de nationale wetgeving onderworpen is aan belemmeringen of beperkingen ».

Deze tekst doet geen afbreuk aan de volstrekte niet-octrooieerbaarheid van ongeoorloofde voorwerpen van uitvinding. Hij herstelt alleen het onderscheid tussen het zelfstandig en geldig bestaan van het octrooirecht op voorwerpen die wel geoorloofd zijn en de onderwerping van octrooirechtelijk beschermde voorwerpen, wat hun verkoop betreft, aan beperkende maatregelen van politie- of bestuurstoezicht.

807. — Artikel 5, A (1) in zijn opeenvolgende versies van de herzieningen lopend van 1900 tot 1934, slaat op het octrooiverval dat

volgens zekere wetgevingen voortvloeide uit de invoer, door de octrooihouder, van in den vreemde vervaardigde voorwerpen van zijn octrooi. Artikel 33, § 3 van de Franse wet van 5 juli 1844 werd opgeheven door de wet van 2 januari 1968.

Zowel de geest van breedst mogelijke bescherming gehuldigd door het Unieverdrag als de ontwikkeling van doorgedreven samenhang in het internationaal bedrijfsleven verzetten zich tegen vervallenverklaringen ingegeven door eenzijdig, nationaal belang.

Onze O.W. voorziet geen zulkdanig verval, zodat geen strijdigheid met het Unieverdrag voorhanden is.

D. — *Uitoefeningsplicht.*

808. — Hetzelfde geldt echter niet voor artikel 5, A (2) betreffende het octrooiverval wegens niet-uitbating. Dit artikel luidt thans :

« Elk der landen van de Unie zal de bevoegdheid hebben wettelijke maatregelen te treffen, die voorzien in de verlening van gedwongen licenties ten einde de misbruiken te voorkomen, die zouden kunnen voortvloeien uit de uitoefening van het uitsluitend recht, door het octrooi toegekend, b.v. het achterwege laten van toepassing.

(3) Het verval van het octrooi kan slechts worden voorzien voor het geval de verlening van gedwongen licenties niet voldoende mocht zijn geweest om die misbruiken te voorkomen. Een vordering tot verval of intrekking van een octrooi zal niet kunnen worden ingesteld, voor dat twee jaren verstreken zijn, te rekenen van de dag waarop de eerste gedwongen licentie is verleend.

(4) Een gedwongen licentie zal niet kunnen worden gevraagd wegens niet of niet voldoende toepassing voor de afloop van een termijn van vier jaren te rekenen van het depot van de octrooiaanvraag af, of van drie jaren te rekenen van de verlening van het octrooi af, waarbij de termijn die het laatst afloopt, moet worden toegepast ; zij zal moeten worden geweigerd indien de octrooihouder zijn stilzitten rechtvaardigt met geldige redenen. Een dergelijke gedwongen licentie zal niet-uitsluitend zijn en zal niet kunnen worden overgedragen, zelfs niet door middel van de verlening van onder-licenties, dan te zamen met het gedeelte van de onderneming of van de handelszaak, die deze licentie uitoefent.

(5) De voorafgaande bepalingen zullen, onder voorbehoud van de noodzakelijke wijzigingen, op de gebruiksmodellen toepasselijk zijn ».

809. — Deze tekst, waarvan het beginsel reeds bij de herziening te 's Gravenhage in 1925 werd vastgelegd en door de wetten van 23 mei 1929 en 2 juni 1939 toepasselijk gemaakt op alle Belgen, schept nochtans een toestand die volledig afwijkt van artikel 23 O.W. waarbij een octrooi, dat niet wordt uitgebaat in België, binnen het jaar van de aanvang van een uitbating in den vreemde, of hoogstens binnen een tweede jaar, toegestaan bij gemotiveerd K.B. ten titel van genademaatregel, vatbaar gemaakt

wordt voor vervallenverklaring bij K.B. Bij het onderzoek van het begrip van gedwongen licentie werd er reeds op gewezen en werd het vraagstuk voorbehouden van de juiste weerslag van het Unieverdrag op de interne wet, wat dit betreft.

De herziening van Washington (1911) bekrachtigd door de wet van 10 juni 1914, had eerst een minimumtermijn van drie jaar, te rekenen van de neerlegging van de aanvraag, voorzien en het verval onderworpen aan de vaststelling van afwezigheid van wettige verschoningsmiddelen in den hoofde van de octrooihouder.

De herziening van 's Gravenhage (1925) deed de vervaltermijn lopen vanaf de datum van verlening van het octrooi en bepaalde dat als eerste sanctie een dwanglicentie zou worden opgelegd.

De wet van 23 mei 1929 paste deze regel ook toe op alle Belgen.

Hetzelfde deed zich voor met de wet van 2 juni 1939 die de herziening van Londen (1934) bekrachtigde, waarbij geen verval zou worden uitgesproken voor het verstrijken van twee jaar na de verlening van een eerste dwanglicentie.

810. — De Raad van State oordeelde terecht (9 mei 1958, *Ing. Cons.*, 1958, 172) dat de regering niet bevoegd was de toepassing van de wet van 2 juni 1939 op te schorten om reden dat de wetgever de wijze van verlening van dwanglicenties, niet door een toepassingswet had geregeld.

Door te weigeren een verval van een octrooi uit te spreken buiten de voorwaarden gesteld door het Unieverdrag schendt de regering het grondbeginsel van de vrijheid van bedrijf niet. Het arrest steunt o.m. op de memorie van toelichting van de wet van 1939 waarin wordt gezegd : « mag men redelijkerwijze van de rechthebbende op een geoctrooieerde uitvinding eisen, waar de mogelijkheden van de markt zich uitbreiden tot bijna alle Unielanden, dat hij een fabriek zou bouwen in elk dezer landen om beschermd te blijven ?.... het is in het licht van deze beschouwingen dat art. 5 Unieverdrag op vele punten het stelsel van de vroegere beschikkingen omverwerpt. Het stelsel van de dwanglicentie verzoent alle aanwezige belangen. Enerzijds wordt de uitvinder (*sic*) niet verplicht zelf een uitbating te ondernemen, waarvan het welslagen niet altijd kan beantwoorden aan de kosten die zulke uitbating veroorzaakt, maar hij kan zich niet verzetten tegen een uitbating door een ander. In elk geval wordt aan de octrooihouder een zekere tijd gegund om zijn uitvinding te laten gelden, terwijl anderzijds het verdrag zich verzet tegen een vervallenverklaring, wanneer de octrooihouder niet verantwoordelijk kan gesteld worden voor het gebrek aan uitbating » (*Parlem. Besch.*, Kamer, 1927-28, nr 205).

811. — De verslaggever van de Kamercommissie, Wauwermans schreef zijnerzijds : « De wil om de verbintenissen door onze afgevaardigden te Den Haag genomen te bekrachtigen heeft nooit aanleiding gegeven tot aarzeling of twijfel. Nochtans.... moest deze bekrachtiging ten laatste op 1 mei 1928 plaats hebben en het wetsontwerp kon eerst op 10 mei 1928 worden neergelegd. De reden daarvan is dat de Conventie van Den Haag verbintenissen en beschikkingen inhoudt, die op verschillende punten een wijziging vergen van onze interne wetgeving, nl. wat betreft de voorschriften voorzien door art. 5 van het algemeen verdrag. Het zou uiterst nuttig geweest zijn deze wijzigingen samen met de bekrachtigingswet aan het Parlement voor te leggen. Maar het blijkt dat de bezwaren of nadelen die kunnen voortvloeien uit een langer verwijl, van zulke aard zijn, dat het niet past nog verder de toepassing van het conventioneel stelsel te verdagen ».

Men mag dan ook het arrest van de R. v. St., van 9 mei 1958 bijtreden waar het op grond zowel van de wet van 2 juni 1939 als van art. 68 van de Grondwet, het art. 5 Unieverdrag als bindend beschouwde voor alle Belgen persoonlijk.

812. — De te Londen herziene teksten van het Unieverdrag werden te Lissabon op 31 oktober 1958 gewijzigd. De termijn voor het bekomen van een dwanglicentie werd verlengd, nl. tot vier jaar na de datum van de octrooiaanvraag of tot drie jaar na de aflevering van het octrooi ; de langste termijn dient toegepast te worden. Door de bekrachtigingswet van 27 april 1965 kunnen de Belgen in eigen land het voordeel van de nieuwe regeling inroepen.

813. — Geen vereiste van uiterlijk teken van octrooi. — Artikel 5 D dat, voor de erkenning van een recht op octrooi, gebruiksmodel, fabrieks- of handelsmerk, tekening of model van nijverheid, geen enkel uiterlijk teken aangebracht op het octrooi vereist, wijzigt niets aan onze eigen rechtsregelen inzake octrooien. Het is een bepaling die ten behoeve van vreemde wetgevingen een verzaking aan het formalisme betekent.

814. — Genadetermijn voor taksbetaling. — Artikel 5 *bis* dat een genadetermijn van minstens 6 maanden voorziet voor betaling van de taksen tot instandhouding van de industriële eigendomsrechten, mits betaling van een extra bedrag, zo de nationale wet dit voorziet, beantwoordt volkomen aan de voorschriften van ons artikel 22 O.W. (Besluit-wet nr 85 van 17 nov. 1939, art. 3), ook wat de mogelijkheid van het herstel in rechten betreft.

815. — Uitzondering voor gebruik van geoctrooieerde uitvindingen op schepen, lucht- en landvervoermiddelen op doortocht. — Artikel 5 *ter* brengt integendeel wel bepaalde uitzonderingen in op het eigen beschermingsgebied van octrooien door uit te sluiten :

« 1° het gebruik, aan boord van schepen van de andere landen der Unie, van datgene, wat het voorwerp van zijn octrooi uitmaakt, in het schip zelve, in de machines, het scheepswant, de tuigage en andere bijbehorende zaken, wanneer die schepen tijdelijk of bij toeval de wateren van het land binnenkomen, onder voorbehoud dat bedoeld gebruik uitsluitend zal zijn ten behoeve van het schip ;

2° het gebruik van datgene, wat het voorwerp uitmaakt van het octrooi in de constructie of werking van voor de voortbeweging in de lucht of te land dienende machines, wanneer deze tijdelijk of bij toeval dat land binnenkomen ».

816. — De herziening te Lissabon bracht een nieuw artikel 5 *quater* in, dat luidt :

« Indien een voortbrengsel wordt ingevoerd in een land der Unie, waar een octrooi bestaat, dat de werkwijze om dit voortbrengsel te vervaardigen beschermt, zal de octrooihouder ten opzichte van het ingevoerde voortbrengsel alle rechten kunnen uitoefenen, welke de wetgeving van het land van invoer hem, op grond van het octrooi voor de werkwijze, ten opzichte van in het betrokken land vervaardigde voortbrengselen, toekent ».

Deze bepaling is belangrijk doordat zij op de ingevoerde produkten, waarop een werkwijze in het land van invoer werd geoctrooieerd, al de nationale beschermingsrechten verleent op de industriële eigendom en niet enkel deze voorzien door ons artikel 4 b O.W. dat alleen de namaking betreft. Deze tekst werd bekrachtigd door de wet van 27 april 1965 en verdient ook te onzent scherpe aandacht.

E. — *Oneerlijke mededinging.*

817. — Het bekende artikel 10 *bis* Unieverdrag bleef bij de herziening van Lissabon ongewijzigd, zoals laatst herzien te Londen. Alhoewel het enkel de oneerlijke mededinging betreft, heeft het te onzent ook belang bij de beteugeling van feiten, die, alhoewel geen inbreuk vormend op de eigenlijke octrooiwet, het karakter vertonen van zijdelingse feiten van oneerlijke mededinging.

Als oneerlijke mededinging wordt omschreven « elke daad van mededinging, strijdig met de eerlijke gebruiken in nijverheid en handel ». In het biezonder « worden verboden : alle daden, welke ook, die verwarring zouden kunnen verwekken door onverschillig welk middel ten opzichte van de inrichting, de waren of de werkzaamheid op het gebied van nijverheid of handel van een concurrent ; — valse beweringen bij het handel drijven, die de inrichting, de waren of de werkzaamheid op het gebied van nijverheid of handel van een concurrent in discrediet zouden kunnen brengen ; — aanduidingen of beweringen, waarvan het gebruik zich bij het handel drijven leent tot het verwekken van verwarring bij het publiek omtrent de aard, de wijze van vervaardiging, de kenmerken, de bruikbaarheid of de hoeveelheid van de waren ».

F. — *Internationale tentoonstellingen.*

818. — Op dit punt bezitten wij onder de vorm van artikel 11 Unieverdrag bekrachtigd door de wet van 2 juni 1939, een dubbele bescherming met de op hetzelfde onderwerp toepasselijke wet van 15 juli 1957, in uitvoering van het verdrag van Parijs van 22 november 1928.

Waar artikel 11 Unieverdrag een tijdelijke bescherming, door de binnenlandse wetgeving voorziet van octrooieerbare uitvindingen, gebruiksmodellen, tekeningen of modellen van nijverheid, handels- of fabrieksmerken, die betrekking hebben op : « waren, welke op de officiële of als officieel erkende internationale tentoonstellingen in een der Unielanden, zijn tentoongesteld », met een termijn die deze van artikel 4 Unieverdrag niet mag overtreffen, daar bedoelt de wet van 15 juli 1957 aanvragen van octrooi, fabrieks- of handelsmerk en nijverheidstekeningen of modellen, ingediend tussen de drie maanden vóór de opening en de sluiting van de tentoonstelling. Zulke aanvraag wordt als regelmatige, nationale aanvraag beschouwd, in de zin van artikel 4 Unieverdrag, zelfs indien het octrooi niet wordt afgeleverd, bij toepassing van artikel 3 Unieverdrag of indien het depot voor onbestaand wordt gehouden bij toepassing van artikelen 4 en 5 Unieverdrag.

Art. 11 Unieverdrag voorziet zijnerzijds nog betreffende tentoonstellingsbescherming dat : « indien later het recht van voorrang wordt ingeroepen, zal de administratie van elk land de termijn kunnen doen aanvangen vanaf de datum, waarop de waren in de tentoonstelling werden gebracht. Elk land zal als bewijs van de identiteit van het tentoongestelde voorwerp en van de datum, waarop het in de tentoonstelling werd gebracht, de bewijsstukken kunnen eisen welke het zal nodig achten ».

G. — *Dienst voor nijverheidseigendom en publiciteit.*

819. — Ook aan artikel 12 Unieverdrag werd door ons land voldaan wat betreft de inrichting van een biezondere dienst voor de nijverheidseigendom,

met een centraal depot, en van de openbare mededeling aan het publiek van octrooien, gebruiksmodellen, nijverheidsmodellen en tekeningen, handels- en fabrieksmerken, met de officiële opgave van de titularissen van afgeleverde octrooien en van de korte aanduiding van de geoctrooieerde uitvindingen, alsmede door de onderscheiden openbare registers.

Een internationale dienst : « Bureau international pour la protection de la propriété industrielle » (B.I.P.P.I.) te Bern, wordt onder het gezag van de Zwitserse Bondsrepubliek gesteld en heeft tot doel inlichtingen te verzamelen en te verstrekken, studies over onderwerpen van gemeenschappelijk belang te ondernemen en een periodische uitgave te verzorgen.

Tussen Frankrijk en Benelux werd bovendien te 's Gravenhage op 6 juni 1947 een overeenkomst gesloten tot oprichting van een Internationaal Bureau, thans Instituut, voor het nieuwheidsonderzoek van octrooien.

H. — *Open verdrag - Toetreding door andere landen.*

820. — Opgevat als open verdrag is de Unieconventie vatbaar voor toetreding door landen, die aan de oprichting niet deelnamen. Zij kunnen hun toetreding tot het verdrag langs diplomatieke weg aan de Zwitserse regering mededelen ; deze laatste maakt het bericht van toetreding over aan de andere landen (art. 16, 1 en 2).

Zulke toetreding betekent van rechtswege instemming met alle bepalingen van het Unieverdrag en toegang tot alle voordelen ervan, met uitwerking één maand na de verzending van de notificatie door de Zwitserse regering aan de andere landen, tenzij een vroegere datum in de toetredingsaanvraag werd vermeld (art. 16, 3).

I. — *Verplichting voor de Unie-landen het Unieverdrag toe te passen.*

821. — De verplichtingen aangegaan door de landen die deel uitmaken van de Unie, worden door art. 17 scherp gesteld : « zij verbinden zich, in naleving van hun Grondwet, de nodige maatregelen te treffen om de toepassing van het verdrag te verzekeren », en : « Het is begrepen dat op het ogenblik van de neerlegging van bekrachtigings- of toetredingsoorkonden, in naam van een land, ditzelve in staat zal zijn, in overeenstemming met zijn interne wetgeving, uitwerking te geven aan de bepalingen van deze conventie ».

Deze bepaling houdt dan ook op zijn minst in dat geen der aangesloten landen nog later een interne wetgeving zal uitvaardigen die in strijd zou zijn met de bepalingen van het verdrag en in zulke zin zou een latere strijdige wetgeving als ongeldig kunnen beschouwd worden, vermits de aangesloten landen zich impliciet het recht ontzegden het verdrag niet na te leven zodat zij op dit punt in beginsel een deel van hun soeverein gezag verzaakten.

HOOFDSTUK III

Het Europees Verdrag van 11 december 1953 betreffende de formaliteiten voor octrooiaanvragen

822. — Het Europees verdrag betreffende de formaliteiten voor octrooiaanvragen, te Parijs ondertekend op 11 december 1953 werd van kracht op 1 juni 1955. Het werd door de Belgische wet van 15 januari 1965 (*Staatsblad* 24 maart 1965) bekrachtigd, met uitwerking in ons land op 1 april 1965 en vindt een eerste weerslag in de wet van 1 juni 1964.

De hierdoor verbonden landen zijn thans België, Denemarken, de Duitse Bondsrepubliek, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Noorwegen, Zwitserland, Groot-Brittannië, Zuid-Afrika, Turkije en Zweden. De inhoud ervan werd ontleed bij de behandeling van de procedure voor octrooiaanvragen.

Het vraagstuk van de verhouding tussen het verdrag en de interne wet werd opgelost door artikel 2 van de bekrachtigingswet, dat de Belgen toelaat in België het voordeel van de bepalingen van het verdrag in te roepen : « in alle gevallen waar deze bepalingen voordeliger zijn dan de Belgische wet, om hun rechten te beschermen voortvloeiend uit de industriële eigendom ».

HOOFDSTUK IV

De overeenkomst van Parijs van 2 december 1961

823. — Wat de Overeenkomst van Parijs van 2 december 1961 betreffende de erkenning en bescherming van nieuwe plantaardige voortbrengsels aangaat, werd hierop gewezen onder de hoofding van het Beschermingsgebied van het octrooi (zie boven). Deze tekst, ondertekend door Duitsland, Frankrijk, Italië, Nederland en België, houdt de oprichting in van een nieuwe Unie, onafhankelijk van deze tot bescherming van de industriële eigendom in het algemeen.

Zij voorziet een bescherming, hetzij onder de vorm van een biezondere beschermingstitel, hetzij onder deze van octrooi, naar keus van de ondertekenende landen.

Daar de toepassing geleidelijk voorzien is, zal elk land bij het invoege treden van de overeenkomst, tenminste vijf soorten, opgenomen in de lijst die bij de overeenkomst is gevoegd, door toepassingsschikkingen moeten beschermen. Twee bijkomende soorten moeten binnen de drie jaar, vier bijkomende soorten binnen de zes jaar en alle vermelde soorten binnen de acht jaar worden beschermd.

Het verdrag voorziet verder een voorafgaande toelating voor de vervaardiging met handelsuitbating, voor reproductie of verveelvuldiging van materiaal, alsmede voor de tekoopstelling en verhandeling van dit materiaal. Bovendien wordt de bescherming slechts na vooronderzoek verleend. Dit vergt in elk land biezondere toepassingsmaatregelen, die moeten getroffen zijn op het ogenblik van de bekrachtiging of toetreding.

Bij gebreke van zulke voorbereiding heeft ons land dan ook dit verdrag nog niet bekrachtigd, al werd onder meer door de *A.P.P.I.* van België, hierop aangedrongen.

De minimumbeschermingsduur is van 15 tot 18 jaar, volgens de plantsoort, bij algemene of bij biezondere bepaling.

Een prioriteitsrecht van 12 maanden is voorzien, in dezelfde voorwaarden als voor de Unieconventie van Parijs van 1883.

HOOFDSTUK V

De conventie van Straatsburg van 27 november 1963

824. — De conventie van Straatsburg van 27 november 1963 betreffende de eenmaking van zekere bestanddelen van het octrooirecht, uitgewerkt onder de hoede van de Raad van Europa, werd ondertekend door België, Denemarken, Frankrijk, de Duitse Bondsrepubliek, Ierland, Italië, Nederland, Zweden, Zwitserland en het Ver. Koninkrijk van Groot-Brittannië, maar werd totnogtoe door geen dezer landen bekrachtigd.

Deze conventie beoogt de eenmaking van de gestelde voorwaarden tot octrooieerbaarheid en van de criteria volgens dewelke een octrooi moet worden uitgelegd door de rechtbanken, en bepaalt nl. de grenzen van het alleenrecht.

Wegens het uitzonderlijk belang van de aanvaarde bepalingen, die als maatstaf kunnen gelden van een in wording zijnde synthese van het octrooibegrip in West-Europa, en met het oog op de latere toepassing van dit verdrag past het de belangrijkste gegevens ervan weer te geven.

825. — Onder de artikelen 1 tot en 5 worden de voorwaarden tot octrooieerbaarheid van uitvindingen gesteld, buiten dewelke geen geldig octrooi kan worden verleend. Deze samenvattend, eist artikel 1 dat de uitvinding vatbaar moet zijn voor industriële uitbating, nieuw moet zijn en een uitvindingsactiviteit moet inhouden.

Is vatbaar voor industriële uitbating (art. 3) de uitvinding waarvan het voorwerp kan worden voortgebracht of gebruikt in alle soorten van nijverheid, de landbouw inbegrepen.

Is nieuw (art. 4) de uitvinding die niet begrepen is in de bestaande stand van de techniek.

Deze stand van de techniek bestaat uit alles wat voor het publiek bereikbaar werd gesteld door schriftelijke of mondelinge beschrijving, gebruik of elke andere wijze, vóór de datum van de aanvraag of vóór deze van een vreemde aanvraag met erkende prioriteit.

Elke Staat is bevoegd in de stand van de techniek te begrijpen de inhoud van neergelegde octrooiaanvragen of deze van in deze Staat verleende octrooien die een publicatie ondergingen op of na de datum vermeld in artikel 2, in de mate waarin deze inhoud het voordeel van een vroegere prioriteitsdatum bezit.

826. — De publicatie gedaan binnen de 6 maanden voor de neerlegging van de aanvraag kan geen weigering of ongeldigheid van octrooi medeslepen, indien zij ontstond door een kennelijk misbruik ten opzichte van de aanvrager of van zijn

rechtsvoorganger, of indien de uitvinding door de aanvrager of zijn rechtsvoorganger werd kenbaar gemaakt op een officiële of gelijkgestelde internationale tentoonstelling, volgens de overeenkomst van Parijs van 22 november 1928, gewijzigd op 10 mei 1948 (art. 4).

827. — Omvat een uitvindingsactiviteit (art. 5), de uitvinding, die niet op voor de hand liggende wijze uit de stand van de techniek voortvloeit.

De nationale wet is echter bevoegd om, in het algemeen of in het biezonder, voor zekere categorieën van octrooien of octrooiaanvragen zoals de toevoegingsoctrooien, uit de stand van de techniek te sluiten, geheel of ten dele van de octrooien of aanvragen bedoeld onder art. 4, § 3.

De Staat die hiervan geen gebruik maakt, moet nochtans voorzien dat een uitvinding, niet geldig zal geoctrooieerd worden, in de mate waarin zij het voorwerp uitmaakt, in deze Staat, van een octrooi, dat, zonder in de stand van de techniek te zijn begrepen voor gemene bestanddelen het voordeel van een vroegere datum van prioriteit bezit (art. 5, lid 2).

828. — De octrooiaanvragen moeten (art. 8): 1° een beschrijving van de uitvinding geven, met eventueel de tekeningen waarnaar zij verwijst, evenals een of meerdere revindicaties, die de aangevraagde bescherming bepalen; 2° de beschrijving moet helder zijn en volledig genoeg om aan een vakman toe te laten ze uit te voeren; 3° de omvang van de bescherming wordt bepaald door de inhoud van de revindicaties; de beschrijving en de tekeningen dienen hierbij tot interpretatie.

829. — Wat de geoorloofdheid betreft bepaalt artikel 2 dat de verdragsluitende landen niet gehouden zijn de toekenning van octrooien toe te staan van: 1° uitvindingen waarvan de publicatie of tewerkstelling strijdig is met de openbare orde of de goede zeden; maar de tewerkstelling zal niet als strijdig worden beoordeeld om de enkele reden dat zij door een wet of reglement verboden wordt; 2° op plantsoorten of dierenrassen, evenals op werkwijzen van bij uitstek biologische aard, tot het bekomen van planten of dieren; deze bepaling slaat echter niet op micro-biologische werkwijzen of op de produkten hierdoor bekomen.

830. — Elke groep van landen, die een stelsel huldigt van gezamenlijke indiening van octrooiaanvragen, kan worden beschouwd als één enkele Staat, met het oog op de toepassing van art. 4, § 3 en van art. 6 (art. 7).

831. — Het verdrag staat open voor ondertekening aan alle landen van de Raad van Europa. Het zal worden bekrachtigd of aanvaard. De documenten hiertoe worden bij de secretris-generaal van de Raad van Europa neergelegd.

832. — Het verdrag wordt van kracht drie maanden na het depot van de achtste akte van bekrachtiging of aanvaarding, en voor deze die het naderhand bekrachtigen of aanvaarden, drie maanden na de neerlegging van de documenten hiertoe (art. 9).

Na het in voege treden mag de ministerraad van de Raad van Europa, elke lidstaat van de Internationale Unie voor de bescherming van de industriële eigendom (*U.I.P.P.I.*) die geen lid is van de Raad van Europa, tot toetreding uitnodigen.

Een overgangsperiode van tien jaar voor lid a en van vijf jaar voor lid b van art. 12, vanaf het in voege treden ten opzichte van de beschouwde Staat laat toe: a) geen octrooien toe te staan op voedings- of farmaceutische produkten, als dusdanig, evenals op land- of tuinbouwwerkwijzen, andere dan deze voorzien in art. 2, b, 1;

b) geldig te octrooieren de uitvindingen openbaar gemaakt binnen de zes

maanden na de neerlegging van de aanvraag, hetzij buiten het geval voorzien in art. 4, § 4, b door de uitvinder zelf, hetzij in het geval van art. 4, § 4, a, door een derde, die inlichtingen bekwam voortkomend van de uitvinder (art. 12, lid 1 en 2).

Elk voorbehoud voor deze punten zal worden ingetrokken zodra de omstandigheden het toelaten (art. 12, 3) en moet, op het ogenblik van de ondertekening, van de neerlegging van de bekrachtiging, aanvaarding of toetredingsstukken worden kenbaar gemaakt (art. 12, 1).

Frankrijk maakte hiervan terstond gebruik op grond van art. 12, § 1, lid b, Italië en Zwitserland op verschillende wijze, op grond van art. 12, § 1, lid a en lid b.

833. — Deze Europese overeenkomst schept een zeer belangrijke eenheid van stellingneming omtrent de zeer omstreden bepalingen van de octrooieerbaarheid van uitvindingen, hun geoorloofdheid en de essentiële inhoud en betekenis van de octrooiaanvraag.

Haar vatbaarheid voor uitbreiding tot alle landen van de *U.I.P.P.I.* kan van zeer groot belang zijn voor de toekomst van het octrooiwezen in het overgrootste deel van de wereld.

HOOFDSTUK VI

Het Verdrag van Rome van 25 maart 1957 (E.E.G.)

834. — Het Verdrag van Rome van 25 maart 1957, houdend oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, goedgekeurd door de wet van 2 december 1957 betreft, evenals het Euratomverdrag van dezelfde datum, slechts bijkomstig de uitvindingsoctrooien. Nochtans hebben verschillende beschikkingen ervan een weerslag op het octrooirecht, wat aanleiding gaf tot onzekerheid en discussie (Vander Haeghen, A., *Répercussions du Traité du Marché Commun sur les brevets, marques et modèles, Ing. Cons.*, 1959, 1 en volg.).

Zo voorziet het E.E.G.-verdrag onder de titel I : « Het vrije verkeer van goederen », een hoofdstuk 2 : « Afschaffing van de kwantitatieve beperkingen tussen de Lid-Staten » (lopend van art. 30 tot en met 37), een artikel 36 dat luidt :

« De bepalingen van de artikelen 30 tot en met 34 vormen geen beletsel voor verboden of beperkingen van invoer, uitvoer of doorvoer, welke gerechtvaardigd zijn uit hoofde van bescherming van de openbare zedelijkheid, de openbare orde, de openbare veiligheid, de gezondheid en het leven van personen, dieren of planten, het nationaal artistiek, historisch en archeologisch bezit of uit hoofde van bescherming van de industriële en commerciële eigendom. Deze verboden of beperkingen mogen echter geen middel tot willekeurige discriminatie, noch een verkapte beperking van de handel tussen de Lid-Staten vormen ».

835. — Deze tekst gaf, vooraleer het Hof van Justitie van de Gemeenschappen er zich op 29 januari 1968 over uitsprak, aanleiding tot uiteenlopende zienswijzen. De Nederlandse geleerde Verloven van Themaat, algemeen bestuurder van de dienst voor de mededinging in de E.E.G., hield voor dat artikel 36 de geoorloofdheid niet treft van octrooilicenties, onder beperkingen toegestaan, in het Europees mededigingsrecht. (Tijdschr. *S.E.W.*, 1963, 428 ; 1964, 83-85 ; — *C.R.U.R. Ausl.*, 1964, 71).

Prof. G. Schrans (*S.E.W.*, 1963, 305, 1964, 319-325 en *Ing. Cons.*, 1964, 233-244) was een andere mening toegedaan. Hij erkende met Verloven dat de eerste zinsnede van artikel 36 buiten twijfel stelt dat het volstrekt verbod van kwantitatieve beperkingen van invoer en alle gelijkaardige maatregelen, niet betekent, dat aan de octrooihouder het recht wordt ontzegd de invoer van produkten door namakers te verbieden. Maar dit veronderstelt, dat hij ook het recht heeft zulke invoer toe te laten, onder de vorm van licenties, zodat de octrooihouder hierdoor aan de licentiehouder beperkingen kan opleggen, gedekt door het octrooi en waarvan de niet-naleving een namaking zou uitmaken.

837. — Waar Verloven art. 36 E.E.G.-Verdrag beperkt acht tot het gebied bestreken door de art. 30 tot 34 en niet tot interpretatie dienend van art. 85, houdt Schrans vast aan de algemene geest van het verdrag, gericht op de vorming van een tolunie en op de afschaffing van kwantitatieve verboden van goederenverkeer in de E.E.G. Hij ziet hierin een absolute strekking naar inwendige vrijhandel en naar opgedreven concurrentie. Daarom zou het verdrag opkomen tegen de verschillende storingen die de vrije mededinging aantasten. Schrans ziet dan ook in de art. 85 en 86 enkele van de bijkomende regelen bestemd om kunstmatige invloeden op de kracht en wending van het goederenverkeer tussen de lidstaten te weren, daar waar zij de normale en natuurlijke gang van zaken storen. Het verdrag bevat aldus hoofdbepalingen, gericht op mededinging in een vrij, ekonomisch verkeer, en bijkomende bepalingen, die toelaten, wanneer het doel van de hoofdbepalingen bedreigd wordt, tegen bepaalde storende handelingen op te treden, in de mate waarin zij de beginselen van het verdrag miskennen.

Art. 36 houdt een uitzondering in op de algemene afschaffing van kwantitatieve beperking in het ekonomisch verkeer. Derhalve zou blijken dat het E.E.G.-verdrag geen bezwaar in de weg legde om het uitsluitend recht van de octrooihouder van aan een licentieverkrijger beperkingen op te leggen, te behouden. *In se* zouden zulke beperkingen niet schadelijk zijn voor de interne handelsnijverheid en de geest van concurrentie. Men zou dan ook de artikelen 85 en 86 niet kunnen laten gelden tegen beperkingen, die door het verdrag wel zijn toegelaten en overigens steunen op de nationale exclusiviteitsrechten van de octrooihouder.

838. — Er weze hier herinnerd aan de inhoud van de artikelen 85 en 86. In het derde deel van het verdrag, getiteld « Het beleid van de gemeenschap » onder de titel I « Gemeenschappelijke regels » en hoofdstuk I : « Regelen van mededinging », sectie I : « Regels voor de ondernemingen » luiden artikelen 85 en 86 als volgt :

« Artikel 85, 1. Onverenigbaar met de Gemeenschappelijke Markt en verboden zijn alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen welke de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de Gemeenschappelijke Markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst en met name die welke bestaan in :

a) het rechtstreeks of zijdelings bepalen van de aan- of verkoopprijzen of van andere contractuele voorwaarden ;

b) het beperken of controleren van de produktie, de afzet, de technische ontwikkeling of de investeringen ;

c) het verdelen van de markten of van de voorzieningsbronnen ;

d) het ten opzichte van handelspartners toepassen van ongelijke voorwaarden bij gelijkwaardige prestaties, hun daarmede nadeel berokkenend bij de mededinging ;

e) het afhankelijk stellen van het sluiten van overeenkomsten van de aanvaarding door de handelspartners van bijkomende prestaties welke naar hun aard of volgens het handelsgebruik geen verband houden met het onderwerp van deze overeenkomsten.

2. De krachtens dit artikel verboden overeenkomsten of besluiten zijn van rechtswege nietig.

3. De bepalingen van lid 1 van dit artikel kunnen echter buiten toepassing worden verklaard :

— voor elke overeenkomst of groep van overeenkomsten tussen ondernemingen ;

— voor elk besluit of groep van besluiten van ondernemersverenigingen, en

— voor elke onderling afgestemde feitelijke gedraging of groep van gedragingen, die bijdragen tot verbetering van de produktie of van de verdeling der produkten of tot de verbetering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt, en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen :

a) beperkingen op te leggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn ;

b) de mogelijkheid te geven, voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten, de mededinging uit te schakelen ».

« Artikel 86. Onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt en verboden, voor zover de handel tussen Lid-Staten daardoor ongunstig kan worden beïnvloed, is het, dat een of meer ondernemingen misbruik maken van een machtspositie op de gemeenschappelijke markt of op een wezenlijk deel daarvan.

Dit misbruik kan met name bestaan in :

a) het rechtstreeks of zijdelings opleggen van onbillijke aan- of verkoopprijzen of van andere onbillijke contractuele voorwaarden ;

b) het beperken van de produktie, de afzet of de technische ontwikkeling ten nadele van de verbruikers ;

c) het toepassen ten opzichte van handelspartners van ongelijke voorwaarden bij gelijkwaardige prestaties, hun daarmede nadeel berokkenend bij de mededinging ;

d) het feit dat het sluiten van overeenkomsten afhankelijk wordt gesteld van het aanvaarden door de handelspartners van bijkomende prestaties, welke naar hun aard of volgens het handelsgebruik geen verband houden met het onderwerp van deze overeenkomsten ».

839. — Op grond van deze artikelen acht Schrans dat beperkingen inzake octrooibeschikking niet langer op de nationale exclusiviteit van het industrieel eigendomsrecht zouden steunen, wanneer zij zouden voortvloeien uit biezondere overeenkomsten, zoals wederzijdse licenties, gemeenschap van octrooien of meerdere gelijklopende licenties. Alleen de beperkingen die uit het uitsluitend octrooirecht zelf zouden voortvloeien zouden ontsnappen aan de toepassing van art. 85 en 86.

840. — Men vindt een gelijkaardige interpretatie terug in een advies door de Hoge Autoriteit van de E.G.K.S. gegeven op de toepassing van de art. 65 en 66 van het Verdrag van 18 april 1951, waarvan de tekst de mededingingsvrijheid bepaalt die deze van art. 85 en 86 van het E.E.G.-verdrag benadert. Op de vraag of de art. 65 en 66 (E.G.K.S.) toepasselijk waren op de uitvindingsoctrooien antwoordde de Hoge Autoriteit : « Indien het geldend recht een beperkte afstand van rechten betreffende een octrooi toelaat, dan valt de private overeenkomst in deze zin gesloten (nl. licentievergunning) niet onder toepassing van art. 63, indien zij de inhoud van het betrokken recht niet te buiten gaat, zoals het bepaald is door de wet op de industriële eigendom. Indien de afstand mag worden beperkt tot een streek, dan mag hij ook worden beperkt tot een land van de Gemeenschap. Integendeel, wanneer door de ondertekening van een licentie-overeenkomst, de partijen andere verbintenissen aangaan, die de inhoud te buiten gaan van het recht betreffende het kwestig octrooi, dan past het de bepalingen van het Verdrag op de mededinging toe te passen. Hetzelfde geldt voor het tijdperk dat op het einde nemen van het octrooirecht volgt ». *(Bull. inform. Cabinet G. Beau de Loménie, A. Armengaud et G. Houssard,* 1962, blz. 10 ; en *Ing. Cons.,* 1962, 198).

841. — Deze uiteenzetting laat toe vast te stellen dat de toepassing van het E.E.G.-verdrag op het octrooigebied nog tal van punten in twijfel laat. Men mag aldus tegen het vernuftig onderscheid van Schrans — ook door Verloven — gemaakt tussen de beperkingen van het verkeer opgelegd tussen de lidstaten en deze voortvloeiend uit private overeenkomsten, opwerpen of het wel juist is dat deze laatste overeenkomsten, wettig gesloten op grond van de door de interne wet toegekende exclusiviteit, een zelfstandige beperking uitmaken ofwel niet eenvoudig de toepassing zijn van een rechtmatige voorziene beperkingsvrijheid. Op eigen gebied wachtte ook de Hoge Autoriteit van de E.G.K.S. zich uit te spreken over andere overeenkomsten dan over degene die de « inhoud van het octrooirecht te buiten gaan ». Ook het Algemeen Verslag van de E.G.K.S. over het jaar 11 april 1955 - 8 april 1956 (4e verslag, blz. 151) huldigt dezelfde voorzichtige interpretatie (*Bodenhausen, La propriété industrielle et le Marché Commun, Mélanges Plaisant,* blz. 18).

842. — In de aangehaalde studie merkt Bodenhausen vooreerst op, dat de nijverheidseigendom, in het raam van het E.E.G.-verdrag, noodzakelijk een bescheiden rol speelt. Wanneer de vraag rijst van de verenigbaarheid van monopolies, toegekend door nationale wetten, met de anti-monopolostische stelling van het internationaal

verdrag, dan komen twee soorten van « algemeen belang » in vergelijking : het nationaal belang gehecht aan de bescherming van de industriële eigendom, met het oog op welstand en vooruitgang, en het internationaal belang dat erin bestaat overheersende sleutelposities en exclusiviteitsovereenkomsten strijdig met de vrije mededinging als nadelig voor de gemeenschap te weren.

843. — In dit conflict mag men, met Bodenhausen, de dubbele noodzaak erkennen van een biezonder statuut voor de monopolies inzake industriële eigendom, beschouwd in het raam van het Verdrag en afwijkend enerzijds van het streng begrip van « economisch overheersende positie », en, anderzijds, van een zekere samenordening van de nationale wetgevingen op de industriële eigendom, naar gelang de toepassing van het E.E.G.-verdrag zich ontwikkelt.

844. — Zo komt het wenselijk voor, onder de Lid-Staten, de uitbating van een octrooi in een van de landen te laten gelden voor de andere, zonder een dwanglicentie of verval toe te passen wegens niet-uitbating. Eveneens ware een reglementering wenselijk waarbij een nijverheidseigendomsrecht, wettig uitgeoefend door eenzelfde titularis in één van de landen van de gemeenschap ook als in het economisch verkeer van de andere zou worden opgenomen. Dit zou een ingrijpende hervorming betekenen in de omvang van de exclusiviteitsrechten, door de invoer van een produkt, voortgebracht in de gemeenschap, vrij verkeer te geven in al de landen ervan, zonder dat de titularis zich hiertegen op zijn nationaal statuut zou kunnen beroepen. Enkel het misbruik dat zou kunnen voortvloeien uit het samenbrengen van rechten onder een enkel nationaal statuut, door het spel van moeder- en dochtermaatschappijen, van bijhuizen of vertegenwoordigers zou dienen beteugeld te blijven.

845. — Bodenhausen betwijfelt sterk de mogelijkheid om artikel 85 E.E.G.-verdrag dat veel scherper is gesteld dat artikel 65 E.G.K.S.-verdrag, anders uit te leggen dan als gebeurlijk toepasselijk op de nijverheidseigendom. Zolang geen uitzondering hieromtrent is voorzien, bij toepassing van artikel 85, derde lid, kan dit artikel een ernstige weerslag hebben op allerlei overeenkomsten, die thans als volstrekt normaal en noodwendig voorkomen bij de uitbating van de industriële eigendom.

Zo zullen uitsluitende licenties (beperkt of niet tot een der lidstaten) of niet-uitsluitende licenties over gans de gemeenschap toegekend, onder verschillende voorwaarden, in het gedrang kunnen komen. Veel licentie-overeenkomsten bevatten ook prijsbepalingen, toezicht op de voortbrengst, de afzet of de technische ontwikkeling. Het gevaar is niet denkbeeldig zulke overeenkomsten van rechtswege nietig te achten.

846. — Ook kan artikel 86, dat geen onderscheid maakt tussen de vormen van misbruik bij prijsbepaling, produktiebeperking enz., steunend op een overheersende positie in de Gemeenschappelijke Markt, uitgelegd worden als toepasselijk op octrooien. Meer duidelijkheid en een biezonder begrip voor de eigen aard van de nijverheidseigendom zouden, naar Bodenhausen, moeten tot uiting komen ten einde aan het algemeen belang niet meer schade te berokkenen dan voordeel te bieden.

847. — A. Vander Haeghen, in de hoger aangehaalde studie (*Ing. Cons.*, 1959, blz. 1-26) voegt aan het debat nuchtere en verhelderende opmerkingen toe, die kunnen bijdragen tot een harmonische oplossing van een meestal schijnbaar conflict.

Vooreerst is de tijdelijke bescherming van industriële eigendomsrechten, bedoeld als spoorslag tot wedijver en produktiviteit, niet tegen het vrij verkeer van goederen en de vrije mededinging gericht, wel integendeel.

Waar artikel 36 ten behoeve van elk land het eigen beheer voorbehoudt van nationale waarden, zoals het nationaal artistiek, historisch en archeologisch bezit en hierbij, voor de toekomst, ook het auteursrecht moet begrijpen, is het logisch de geestelijke waarden verbonden aan de uitvindingsgaven, die aan een land vooruitgang en welstand verzekeren bij dit voorbehouden gebied te betrekken. Artikel 36 E.E.G.-verdrag was dan ook in dit verband overbodig, wanneer men de eerbied voor het intellectueel eigendomsrecht bevestigt ziet in artikel 222, dat luidt : « dit Verdrag laat de regeling van het eigendomsrecht in de Lid-Staten onverlet ».

848. — Belangwekkend is Vander Haeghen's vaststelling dat het alleenrecht van octrooi of merk zich slechts uitzonderlijk uitstrekt tot de materialiteit van de goederen, die juist in hoofdzaak door het verdrag vrij verkeer moeten bekomen. Dit exclusief recht beperkt zich meestal tot niets meer dan een eigen kentrek van die goederen. Het is verder zeker, dat zo de octrooistelsels het voorwerp uitmaken van nationale beschermingswetten, zij ook in vele internationale overeenkomsten op een nog breder geografisch vlak worden beschermd dan dit van het E.E.G.-verdrag en wel door het beginsel van de rechtsgelijkheid van alle rechtsonderdanen van de Octrooi-Unies, waardoor het tegendeel van willekeurige discriminatie wordt bereikt.

Waar eindelijk een octrooi in zijn geheel slaat op een nieuw produkt, kent de Unie van Parijs een eerste vorm van marktbevrijding, door de dwanglicentie, op verzoek van alle mededingers. Wat betreft de dwanglicenties, toegekend tegen misbruiken die het algemeen belang schaden, behoort de regeling hiervan toe aan de nationale wetgever. Ons land heeft hieromtrent nog geen maatregelen getroffen, maar het Euratomverdrag, op het uitsluitend kerngebied, heeft hieromtrent doortastende collectieve beschikkingen ingevoerd.

849. — Het hof van justitie van de Europese Gemeenschappen ontwikkelde een eerste interpretatie van de artikelen 85 en 86 van het E.E.G.-verdrag, wat het merkenrecht betreft, door het bekend arrest Grundig-Consten van 13 juli 1966.

Over de weerslag van het E.E.G.-verdrag op het octrooirecht sprak het Hof zich uit in het arrest van 29 februari 1968 *Parke Davis c/Probel en cons.* (nr 24/67 van inleiding, in uittreksel verschenen in *R.W.*, 1967-68, kol. 1481 samen met delen van de conclusies van advocaat-generaal Roemer).

Commentaar op dit arrest werd totnogtoe geleverd door mr. H.W. Wertheimer (*S.E.W.*, 1968, 267-288) en door prof. G. Schrans (*R.W.*, 1967-68, 1889). Het Gerechtshof te 's Gravenhage, voor hetwelk ten gronde een vordering in schadevergoeding wegens miskenning van octrooirechten aanhangig was, verzocht, in toepassing van artikel 177 van het E.E.G.-verdrag, het hof van justitie van de Gemeenschappen zijn mening te geven over de interpretatie van artikelen 85 en 86 van het verdrag.

Het hof besliste dat artikel 85 eerste lid en artikel 86 het bestaan van de nationale octrooirechten niet raken. De uitoefening van deze rechten kan, op zichzelf, niet beheerst worden door gezegde artikelen, tenzij er enige overeenkomst, besluit of onderling afgestemde gedraging, in de zin van artikel 85, eerste lid, of een misbruik van machtspositie aanwezig was. Zulk misbruik bleek niet noodzakelijk uit het prijsverschil tussen geoctrooieerde produkten en niet-geoctrooieerde produkten, ingevoerd uit een andere Lid-Staat.

In specie beriep zich de firma Parke Davis op twee Nederlandse octrooien voor de bereidingswijze van een antibioticum, chlooramphenicol, om zich te verzetten tegen de verkoop in Nederland van zelfde produkten, ingevoerd uit Italië, waar geen octrooien worden toegestaan noch op geneeskundige produkten, noch op hun vervaardigingswijze.

De verweerders hielden voor dat het produkt in Italië vrij verkocht werd aan een lagere prijs dan deze toegepast door Parke Davis en dat een invoerverbod in Nederland, de vrije handel in de gemeenschap zou storen ten nadele van de verbruikers.

Adv.-Gen. Roemer, in zijn conclusies, en het arrest maken het duidelijk onderscheid tussen de uitoefening door de octrooihouder van de rechten die hij put uit zijn octrooi en de samenwerking van meerdere ondernemingen door overeenkomst, besluit of onderling afgestemde gedraging enerzijds en het misbruik van een economische machtspositie op de markt, anderzijds.

Er blijkt wel uit het arrest dat het hof betreurt dat nog geen unificatie van de bescherming van de industriële eigendom tot stand kwam, maar zelfs deze zou de tegenstelling tussen de volle, wettelijke en eenzijdige uitoefening van het rechtsmonopolie van het octrooi met de contractuele of economische toestanden, storend voor vrije mededinging, niet wegnemen.

Het heeft dan ook weinig zin dieper op de uitspraak van het hof in te gaan. Of artikel 222 van het E.E.G.-verdrag al of niet bedoelde ook octrooirechten te begrijpen onder het « eigendomsrecht » blijft onverschillig van zodra wordt aanvaard

dat het niets wijzigt in geest en stelsel van de patrimoniale rechten die in de nationale wetgevingen zijn voorzien.

Het onderscheid tussen het « wezen » (of bestaan) en de « uitoefening » van het octrooirecht als dusdanig vindt wel een aanleiding in de termen van het arrest, maar wordt er toch duidelijk genoeg gemaakt om niet langer als dubbelzinnig voor te komen. Immers zondert het hof zorgvuldig de uitoefening van het octrooirecht « op zichzelf » af van de economische gedragingen, die bij afwijking van het wezenlijk doel van het octrooi, dit laatste als middel of voorwendsel benuttigen om er een machtspositie op de markt mede te verwerven, die willekeurig en misbruikelijk is.

Adv.-Gen. Roemer zegt het nog scherper waar hij de uitoefening van het rechtsmonopolie van het octrooi stelt tegenover economische machtsposities verworven door overeenkomst, besluit of onderling afgestemde gedragingen. Het zou overigens ijdel voorkomen het « wezen » van een recht te erkennen wanneer een rechtstreekse beperking van de toepassing van dit recht er de inhoud zou van wegnemen.

De spanning die tussen nationaal octrooirecht en verdragsrecht in schijn blijft bestaan betreft niet langer het octrooirecht op zichzelf, maar zijdelingse gedragingen buiten het octrooi om.

Deze toestand is enigszins te vergelijken met deze welke het voorwerp uitmaakte, inzake merkenrecht, van het arrest van het hof van cassatie van 16 maart 1939. Ook hier werd het zelfstandig statuut van een industrieel eigendomsrecht gesteld tegenover gedragingen van onrechtmatige mededinging, die niet in de uitoefening van het industrieel eigendomsrecht begrepen waren, maar er enkel een feitelijk verband mede hadden.

Het E.E.G.-verdrag, gericht op een vrije markt, kon in de nationale wetgevingen op de nijverheidseigendom geen onrechtmatige aantasting van de vrije mededinging weerhouden. Dit gebied bleef vreemd aan de opzet en aan de bevoegdheid van de verdragsluitende landen. Alleen zou de gemeenschap noodzakelijk de normen moeten vastleggen van de economische gedragingen, die buiten de toepassing van het industrieel eigendomsrecht, zouden gelden als inbreuken op de normale, vrije mededinging. Dat is dan ook de eigenlijk eenvoudige draagwijdte van het besproken arrest.

Men mag dan ook besluiten dat het E.E.G.-verdrag de exclusiviteiten, wettelijk en organisch verbonden met het octrooirecht niet raakt. Het is enkel daar, waar onder de schijn en dekmantel van octrooi-exclusiviteiten, zelfstandige overeenkomsten tot stand komen, die het eigenlijk vrij goederenverkeer en de vrije mededinging storen of belemmeren, of, erger nog, een waar misbruik betekenen, dat het E.E.G.-verdrag hierop van toepassing is.

(Men raadplege over dit onderwerp nog de studie van P. Jansse, G. Oudemans en J. Wolterbeck, in *G.R.U.R. Ausl.* 1958, 17 (18), (19) overgenomen in *Ing. Cons.*, 1962, 66 met de uitvoerige bibliografie onder blz. 67).

HOOFDSTUK VII

Het Euratom-Verdrag

850. — Het Verdrag van Rome van 25 maart 1957 houdend oprichting van een Europese Gemeenschap voor atoomenergie (Euratom), goedgekeurd door de wet van 2 december 1957, alhoewel enkel toepasselijk binnen het raam van de kernuitvindingen, omvat talrijke bepalingen inzake octrooien, afwijkend van onze interne wetgeving.

Zo hebben de Lid-Staten, personen en ondernemingen het recht, op hun tot de Commissie gericht verzoek, niet-uitsluitende licenties op octrooien, voorlopig berschermingsgevende rechten, gebruiksmodellen of octrooiaanvragen die eigendom der Gemeenschap zijn, te verkrijgen, voor zover zij in staat zijn de desbetreffende uitvindingen daadwerkelijk uit te baten.

De Commissie moet deze ook verlenen, onder dezelfde voorwaarden, voor sub-licenties op rechten, die contractueel zulke afstand voorzagen.

Het hof van justitie beslecht de geschillen over de voorwaarden van zulke toekenning. (art. 12 Euratomverdrag).

— Artikel 16 bepaalt dat, zodra een aanvraag om octrooi of om een gebruiksmodel, waarvan het onderwerp valt binnen het specifiek kernenergetisch terrein, bij een Lid-Staat wordt ingediend, deze Staat toestemming vraagt aan de aanvrager om de inhoud der aanvragen onmiddellijk aan de Commissie mede te delen. Stemt de aanvrager daarin toe, dan wordt deze mededeling binnen drie maanden na de indiening van de aanvraag gedaan.

Bij gebreke van toestemming van de aanvrager, geeft de Lid-Staat binnen dezelfde termijn, van het bestaan der aanvraag kennis aan de Commissie. De Commissie kan van de Lid-Staat mededeling verzoeken van de inhoud van een aanvraag, van het bestaan waarvan haar kennis is gegeven.

De Lid-Staat zal opnieuw pogen de aanvrager tot een akkoord over te halen, maar is gehouden, zelfs bij gebreke van toestemming, de inhoud binnen de achttien maanden van de aanvraag aan de Commissie mede te delen.

— De Lid-Staten zijn gehouden binnen de achttien maanden na de indiening aan de Commissie het bestaan te melden van elke aanvraag om octrooi of om een gebruiksmodel, welke nog niet is bekendgemaakt en waarvan zij, na een eerste onderzoek menen dat zij betrekking heeft op een onderwerp, dat, zonder dat het binnen het specifiek kernenergetisch terrein valt, niettemin rechtstreeks verband houdt met en van overwegend belang is voor de ontwikkeling van de kernenergie binnen de Gemeenschap. De Lid-Staten moeten de proceduretermijnen van octrooi- en gebruiksmodellen-aanvragen, betreffende kernenergie, die het voorwerp uitmaken van een verzoek van de Commissie, zoveel mogelijk verkorten, opdat de bekendmaking binnen de kortst mogelijke termijn kan geschieden.

— Bovengenoemde mededelingen moeten door de Commissie als vertrouwelijk worden beschouwd. Zij kunnen slechts voor documentatiedoeleinden worden gedaan. Nochtans kan de Commissie de medegedeelde uitvindingen toepassen, met toestemming

van de aanvrager of overeenkomstig de artikelen 17 tot en met 23. Deze bepalingen zijn niet van toepassing wanneer een overeenkomst gesloten met een derde Staat of met een internationale organisatie zich tegen de mededeling verzet.

— Art. 17, 1 bepaalt: « Bij gebreke van een minnelijke schikking, kunnen niet-uitsluitende licenties worden verleend bij arbitrage of ambtshalve, volgens de bepalingen van de artikelen 18 tot en met 23 : a) aan de Gemeenschap of aan de Gemeenschappelijke Ondernemingen waarvan dit recht, krachtens artikel 48 is toegekend op de octrooien, op de voorlopige beschermingsgevende rechten of op de gebruiksmodellen, betreffende uitvindingen welke rechtstreeks verband houden met onderzoekingen op het gebied van de kernenergie, voor zover het verlenen van die licenties noodzakelijk is voor het uitvoeren van hun eigen onderzoekingen of onontbeerlijk voor het functioneren van hun installaties. Op verzoek van de Commissie houden deze licenties de bevoegdheid in, derden te machtigen de uitvinding toe te passen, voor zover zij werkzaamheden of bestellingen uitvoeren voor rekening van de Gemeenschap of van de Gemeenschappelijke Ondernemingen ; b) aan personen of ondernemingen, die daartoe een verzoek hebben gericht tot de Commissie, op octrooien, op voorlopige beschermingsgevende rechten of op gebruiksmodellen betreffende een uitvinding, welke rechtstreeks verband houdt met en van overwegend belang is voor de ontwikkeling van de kernenergie binnen de Gemeenschap, voor zover aan alle volgende voorwaarden is voldaan : 1) ten minste vier jaren zijn verlopen sedert de indiening van de aanvraag om octrooi, behoudens wanneer het een uitvinding betreft, welke betrekking heeft op een onderwerp, dat binnen het specifiek kernenergetisch terrein valt ; 2) in de behoeften, welke voortvloeien uit de ontwikkeling van de kernergie binnen het grondgebied van een Lid-Staat, waar een uitvinding wordt beschermd, zoals de Commissie deze ontwikkeling opvat, niet wordt voorzien voor wat deze uitvinding betreft ; 3) een verzoek is gedaan aan de octrooihouder om zelf of door zijn licentiehouders in die behoeften te voorzien, doch door hem aan dit verzoek geen gevolg is gegeven ; 4) de gegadigde personen of ondernemingen in staat zijn daadwerkelijk door hun exploitatie in die behoeften te voorzien.

De Lid-Staten kunnen, zonder voorafgaand verzoek van de Commissie om in diezelfde behoeften te voorzien, geen dwangmaatregelen nemen in hun nationale wetgeving, die beperking van de bescherming van de uitvinding tot gevolg heeft.

2. De verlening van een niet-uitsluitende licentie onder de in het vorige lid bedoelde voorwaarden, kan niet geschieden indien de octrooihouder het bestaan van een wettige reden aantoont en met name de omstandigheid dat hij niet over een voldoende termijn heeft beschikt.

3. De verlening van een licentie krachtens lid 1 geeft recht op een volledige vergoeding, waarvan het bedrag moet worden overeengekomen tussen de houder van het octrooi, van het voorlopig beschermingsgevend recht of van het gebruiksmodel en de licentiehouder.

4. De bepalingen van dit artikel doen geen afbreuk aan de bepalingen van het Unieverdrag van Parijs tot bescherming van de industriële eigendom.

— Artikel 18 stelt een Arbitrage-Commissie in, waarvan de leden worden benoemd en het reglement vastgesteld door de Raad, op voorstel van het hof van justitie.

— De beslissingen van de Arbitrage-Commissie staan, binnen een maand na de kennisgeving, open voor beroep met schorsende werking, voor het hof van justitie. Dit laatste kan slechts toezien op de formele regelmatigheid van de beslissing en op de uitlegging door de Arbitrage-Commissie gegeven aan de bepalingen van het verdrag.

De eindbeslissingen van de Arbitrage-Commissie hebben voor de betrokken partijen kracht van gewijsde. Zij zijn uitvoerbaar onder de in artikel 164 gestelde voorwaarden.

— Artikel 19 : Wanneer, bij gebreke van minnelijke schikking, de Commissie wenst de verlening van licenties te verkrijgen in een geval als bedoeld in artikel 17, geeft zij daarvan bericht aan de houder van het octrooi, het voorlopig beschermingsgevend recht, het gebruiksmodel of de octrooi-aanvraag onder gelijktijdige vermelding van de gegadigde en de omvang van de licentie.

— Artikel 20 : De houder kan, binnen een maand na ontvangst van het in

artikel 19 genoemde bericht, aan de Commissie en in voorkomende gevallen aan de gegadigde derde, voorstellen een compromis te sluiten, met het doel zich tot de Arbitrage-Commissie te wenden. Indien de Commissie of de gegadigde derde weigert een compromis te sluiten, kan de Commissie de Lid-Staat of zijn bevoegde instanties niet verzoeken een licentie te verlenen of te doen verlenen.

Indien de Abitrage-Commissie, waaraan het geschil krachtens het compromis is voorgelegd, erkent dat het verzoek van de Commissie in overeenstemming is met de bepalingen van art. 17, doet zij een met redenen omklede uitspraak, die verlening van de licentie aan de gegadigde medebrengt en waarbij de voorwaarden en vergoedingen voor deze licentie, worden vastgesteld, voor zover partijen daaromtrent niet tot overeenstemming zijn gekomen.

— Art. 21. Wanneer de houder niet voorstelt het geschil aan de Arbitrage-Commissie voor te leggen, kan de Commissie de betrokken Lid-Staat of zijn bevoegde instanties verzoeken de licentie te verlenen of te doen verlenen. Indien de Lid-Staat of zijn bevoegde instanties, de houder gehoord, van mening zijn dat aan de voorwaarden gesteld in art. 17 niet is voldaan, geeft de Lid-Staat aan de Commissie kennis van zijn weigering de licentie te verlenen of te doen verlenen.

Indien hij weigert de licentie te verlenen of te doen verlenen of binnen vier maand na het verzoek geen toelichting verstrekt, kan de Commissie zich binnen twee maanden tot het hof van justitie wenden. De houder moet in het geding voor het hof van justitie gehoord worden. Indien het hof vaststelt dat aan de voorwaarden gesteld in art. 17 is voldaan, zijn de Lid-Staat of zijn bevoegde instanties gehouden de nodige maatregelen te nemen om dit arrest ten uitvoer te leggen.

— Art. 22. 1) Bij gebreke van overeenstemming over het bedrag van de vergoeding, tussen de houder van het octrooi, van het voorlopig beschermingsgevend recht of van het gebruiksmodel, en de licentiehouder, kunnen de betrokkenen een compromis sluiten met het doel zich tot de Arbitrage-Commissie te wenden. Partijen zien hierdoor af van elk beroep, met uitzondering van dat bedoeld in art. 18.

2) Indien de licentiehouder weigert een compromis te sluiten, wordt de hem verleende licentie nietig geacht.

Indien de houder van het octrooi, van het voorlopig beschermingsgevend recht of van het gebruiksmodel weigert een compromis te sluiten, wordt de in dit artikel bedoelde vergoeding door de bevoegde nationale instanties vastgelegd.

— Art. 23. De beslissingen van de Arbitrage-Commissie of van de bevoegde nationale instanties kunnen, wat de licentievoorwaarden betreft, na één jaar worden herzien, voor zover nieuwe feiten dit rechtvaardigen. De herziening dient te geschieden door de instantie waarvan de beslissing uitgaat.

— Onder de afdeling III (art. 24 tot en met 29) met als hoofding : « bepalingen betreffende de geheimhouding » zegt art. 25 :

1) De Lid-Staat, die de mededeling doet van het bestaan of van de inhoud van een aanvraag om octrooi of om gebruiksmodel betreffende een onderwerp bedoeld in art. 16 eerste en tweede lid, geeft in voorkomend geval kennis van de noodzaak deze aanvraag te onderwerpen, om defensieredenen, aan het stelsel van geheimhouding, onder vermelding van de vermoedelijke duur daarvan.

De Commissie geeft aan de overige Lid-Staten alle mededelingen door, welke krachtens de bepalingen van de beveiligingsverordening voortvloeien uit het stelsel van geheimhouding, dat door de Staat van oorsprong wordt verlangd, in acht te nemen.

2) De Commissie kan deze mededelingen eveneens doorgeven hetzij aan de Gemeenschappelijke Ondernemingen, hetzij, door bemiddeling van een Lid-Staat, aan een persoon of aan een andere dan een Gemeenschappelijke Onderneming, die werkzaam is op het grondgebied van die Staat. De uitvindingen waarop de in lid 1 bedoelde aanvragen betrekking hebben kunnen niet dan met toestemming van de aanvrager of overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 17 tot en met 23 worden toegepast. De mededelingen en, in voorkomend geval, de toepassing bedoeld in dit lid, zijn onderworpen aan de maatregelen, welke krachtens de beveiligingsverordening voortvloeien uit het door de Staat van oorsprong verlangde stelsel van geheimhouding. Zij behoeven in alle gevallen de toestemming van de Staat van oorsprong. Mededeling en toepassing kunnen slechts om defensieredenen worden geweigerd.

3). Op verzoek van de Comissie of van een Lid-Staat kan de Raad, te allen tijde, met eenparigheid van stemmen een ander stelsel toepassen of de geheimhouding opheffen. De Raad wint het advies van de Commissie in, alvorens zich uit te spreken over het verzoek van een Lid-Staat.

— Art. 26. 1) Wanneer kennis, welke het onderwerp is van octrooien, octrooiaanvragen, voorlopige beschermingsgevende rechten, gebruiksmodel of aanvraag om gebruiksmodel, aan geheimhouding wordt onderworpen overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 24 en 25, kunnen de Staten, die de toepassing van dit stelsel hebben gevraagd niet weigeren hun toestemming te geven om overeenkomstige aanvragen in de overige Lid-Staten in te dienen. Elke Lid-Staat neemt de nodige maatregelen om de geheimhouding van dergelijke rechten en aanvragen te waarborgen volgens de procedure voorgeschreven door de nationale wetten en bestuursrechtelijke bepalingen van die Staat.

2) Kennis aan geheimhouding onderworpen overeenkomstig art. 24, kan niet in aanmerking komen voor aanvragen buiten die Staten, dan met algemene instemming van de Lid-Staten. Spreken die Staten zich niet uit, dan wordt deze instemming geacht verkregen te zijn, zes maanden na de datum waarop de Commissie deze kennis medegedeeld heeft aan de Lid-Staten.

— Art. 27. De vergoeding van de schade welke de aanvrager heeft geleden uit hoofde van de geheimverklaring om defensieredenen is onderworpen aan de nationale wetten der Lid-Staten en komt ten laste van de Staat, die de geheimverklaring gevraagd heeft of die de verzwaring of de verlenging van de geheimhouding, het verbod van indiening van aanvragen buiten de Gemeenschap, uitgelokt heeft.

Wanneer meerdere Staten hetzij de verzwaring, hetzij de verlenging van de geheimhouding, hetzij het verbod tot indiening van aanvragen buiten de Gemeenschap hebben uitgelokt, zijn zij voor de uit hun verzoek voortvloeiende schade hoofdelijk verantwoordelijk.

De Gemeenschap kan uit hoofde van dit artikel geen aanspraak maken op enige vergoeding.

— Onder afdeling IV : « Biezondere bepalingen » zegt ten slotte art. 28 : Indien nog niet gepubliceerde aanvragen om octrooi of gebruiksmodel, of octrooien of gebruiksmodellen welke geheim gehouden worden om defensieredenen ten gevolge van een mededeling aan de Commissie onrechtmatig worden toegepast of ter kennis van een niet bevoegde derde komen, is de Gemeenschap gehouden de door de betrokkene geleden schade te vergoeden.

Onverminderd haar eigen rechten tegen de veroorzaker van de schade, treedt de Gemeenschap in de rechten op verhaal van belanghebbenden tegenover derden, voor zover zij de schade heeft vergoed.

Het recht van de Gemeenschap om, overeenkomstig de van kracht zijnde algemene bepalingen, op te treden tegen de veroorzaker, blijft onverlet.

— Art. 29 : Elk akkoord of contract dat ten doel heeft uitwisseling van wetenschappelijke of industriële kennis op het gebied van de kernenergie tussen een Lid-Staat, een persoon of onderneming enerzijds, en een derde Staat anderzijds, waarvoor van één van beide zijden de ondertekening door een Staat, handelend in de uitoefening van zijn soevereiniteit, vereist is, moet door de Commissie worden gesloten.

De Commissie kan echter een Lid-Staat, een persoon of een onderneming machtigen dergelijke akkoorden te sluiten, onder de voorwaarden door haar passend geacht en onder voorbehoud dat de bepalingen van art. 103 en 104 worden toegepast.

Volledige rechtsmacht wordt door art. 144 *a* verleend aan het hof van justitie voor de beroepen ingesteld tot vaststelling van de passende voorwaarden voor de verlening door de Commissie van licenties of sub-licenties.

HOOFDSTUK VIII

Eurochemic

852. — In naleving van een beslissing getroffen door de Raad van de Organisatie voor Europese Economische samenwerking (O.E.E.S.) opgericht door een verdrag op 16 april 1948 tussen zestien Europese Staten gesloten, werd te Parijs op 20 december 1957 een verdrag gesloten nopens de oprichting van een Europese Maatschappij voor chemische bewerking van bestraalde reactorbrandstof, « Eurochemic » genoemd. Haar fabriek werd opgericht te Mol (België).

Het verdrag werd bekrachtigd door de wet van 20 juni 1959 en legt de statuten vast van deze Europese maatschappij (Staatsblad 25 aug. 1959).

In deel vier van deze statuten worden onder art. 26 « Kennis en Octrooien » behandeld. Dit artikel bepaalt :

a) Aan de aandeelhouders wordt mededeling gedaan van de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek en van de kennis verkregen uit de werkzaamheden van de maatschappij, met uitzondering van kennis welke door de maatschappij is verworven en waarover zij niet vrij is te beschikken. Deze verplichting verhindert de Maatschappij echter niet de maatregelen te nemen, welke nodig zijn om de bescherming van haar uitvindingen te verzekeren.

b) De in het vorige lid bedoelde resultaten en kennis worden door middel van rapporten medegedeeld aan de aandeelhouders, die bovendien naar de instellingen van de Maatschappij personen ter opleiding kunnen zenden ; de aandeelhouders zijn verantwoordelijk voor de beloning van deze personen bij hen in opleiding. De Raad van Commissarissen stelt voorschriften op voor de toelating van de op te leiden personen. Bij het vaststellen van het aantal personen, dat iedere aandeelhouder ter opleiding mag zenden wordt rekening gehouden met zijn deelname in het kapitaal van de Maatschappij.

c) De aandeelhouders hebben het recht op het verwerven van niet-uitsluitende licenties op octrooien, voorlopige beschermingsgevende rechten of gebruiksmodellen, die eigendom zijn van de Maatschappij.

Zij zijn eveneens gerechtigd tot het verkrijgen van sub-licenties van licenties ten aanzien waarvan de Maatschappij het recht heeft sub-licenties te verlenen. De voorwaarden voor deze licenties en sub-licenties worden voor alle belanghebbende deelhouders vastgesteld, zonder dat hierbij onderscheid wordt gemaakt.

d) Aandeelhouders mogen de kennis die zij van de Maatschappij hebben verkregen niet doorgeven en, indien zij licentiehouders van de Maatschappij zijn, geen sub-licenties verstrekken aan derden, dan met toestemming van de Raad van Commissarissen.

Niettemin is de Raad van Commissarissen niet bevoegd te verhinderen dat kennis wordt doorgegeven en sub-licenties worden verstrekt door een Regering of een openbare instelling aan een onderneming, die zich ten doel stelt op haar grondgebied de betrokken kennis of uitvinding te exploiteren. De werknemers van de Maatschappij en de personen die bij haar in opleiding zijn, mogen de kennis betreffende het werk van de Maatschappij die zij eventueel hebben opgedaan, niet doorgeven zonder daartoe gemachtigd te zijn.

HOOFDSTUK IX

Ontwerp van Europees Octrooirecht

853. — Het is ten slotte onmogelijk het ontwerp van een Europees Octrooirecht, voorbereid door de werkgroep « Octrooien » ingesteld door de E.E.G. voorbij te gaan, onder het voorwendsel dat het noch een definitieve vorm kreeg, noch binnen afzienbare tijd van kracht zal worden.

Alleen reeds de poging om een « internationaal octrooi » te scheppen, het belang van de studies, die er moesten toe leiden en de discussies die zij uitlokten zijn van aard de heersende opvattingen omtrent het octrooi scherper te belichten en laten toe nieuwe strekkingen van een naar universaliteit neigende bescherming van de uitvinding te ontwaren.

854. — Zoals wordt aangetoond door A. Vander Haeghen (*Le Brevet Européen. Un résumé des plans actuels. Ing. Cons.*, 1955, 150), werd het voorontwerp voor een verdrag van 14 november 1962 voorafgegaan door een lange reeks voorstudies (André Taillefer, *Le brevet international, Ing. Cons.*, 1921, 120 en 1922, 57 ; — Projet Lampert, *Ing. Cons.*, 1957, 205-206 ; — Christiane Duverne, *Vers un brevet européen, Ing. Cons.*, 1959, 73 en volg. ; — een verslag van de F.I.C.P.I., *Ing. Cons.*, 1959, 356 ; — Hans von der Groeben, *Le rapprochement des législations dans le domaine de la propriété industrielle, Ing. Cons.*, 1960, 26 ; — L.J. Robbins, *Les brevets dans la Communauté Européenne, Ing. Cons.*, 1960, 14 ; — een studie van de Frans-Duitse Handelskamer, *Principes d'une législation relative aux brevets d'invention dans le cadre du Marché Commun, Ing. Cons.*, 1960, 162 ; — een verslag van Herve voor de A.N.B.P.P.I., *Ing. Cons.*, 1960, 372 ; — J. Favert, *Les possibilités actuelles d'un brevet européen, Ing. Cons.*, 1960, 391 ; — F. Gaspar, *Brevet et marque unique pour couvrir plusieurs pays, Ing. Cons.*, 1961, 242 ; — R. Van der Veen, *Enkele aspecten van het voorontwerp betreffende een Europees octrooirecht, S.E.W.*, 1963, 185).

Het werk van E. Reimer : *Europäisirung des Patentsrechts* (C. Heymann, München, Köln, Berlin, 1955) schetst het ontstaan van de ontwerpen, die thans naar eenheid neigen, gaande van het ontwerp Longchambon van 6 september 1949 over dit van de Haan en van Was, naar de twee ontwerpen van Reimer zelf en het plan W. Lampert van 1955. Sindsdien hebben de Lid-Staten van de Europese Economische Gemeenschap einde 1959 de studie aangevat van de harmonisering en éénmaking van de octrooi-stelsels.

855. — De vooropgestelde beginselen zijn : het samenbestaan van het Europees recht naast de nationale wetgevingen, onder het voorbehoud van gebeurlijke harmonisering ; de verlening, onder een Europese beschermingstitel, van zelfstandige en gemene rechten ; de oprichting van biezondere, onafhankelijke besturen en rechtsmachten voor de werking en de interpretatie van het Europees octrooirecht ; de vrijwaring van de breedst mogelijke bescherming voor zover verenigbaar met de vrijheid van handel.

Op deze grondslagen werd, in het raam van de voorafgaandelijke studies, een voorontwerp voor een verdrag betreffende een Europees Octrooi-

recht opgesteld door deskundigen aangesteld door de zes E.E.G.-landen, waarvan de tekst, onder voorbehoud van wijziging, op 14 november 1962 werd gepubliceerd. Dit ontwerp werd vooraf beschouwd als een van de « biezondere schikkingen » voorzien door artikel 15 van het Unieverdrag van Parijs. Doordat hierin nog enkel aanduidingen zijn vervat, waarvan inhoud, vorm en toepassing niet vaststaan, terwijl het verdrag nog in vorming is, mag het volstaan de biezonderste kentrekken van dit in wording zijnde internationaal octrooirecht te belichten.

856. — Het toekomstige Europees octrooirecht zou gelden in al de gebieden van de verdragsluitende landen en enkel onderworpen zijn aan de bepalingen van het te sluiten verdrag. Dit zou de eenheid en de zelfstandigheid van dit Europees recht verzekeren.

857. — Een in het leven te roepen Europese Octrooiraad zou de octrooien verlenen na onderzoek en een Europees Octrooihof zou in laatste aanleg (cassatie) bevoegd zijn om de geschillen voor dewelke het verdrag zijn tussenkomst voorziet, te beslechten.

Er is geen definitieve oplossing voorgesteld betreffende degenen, die een Europees octrooi mogen aanvragen : « eenieder », elke fysische of morele persoon of elke maatschappij door de nationale wet met een morele persoon gelijkgesteld ; evenmin betreffende de vereiste vooraf één of meer aanvragen in één der Lid-Staten, als eerste neerlegging, naar artikel 4 Unieverdrag, te hebben ingediend.

858. — Het Europees octrooi zou naast de nationale octrooien gelden, zonder deze aan te tasten, maar geen dubbele bescherming mag aan dezelfde uitvinder gelijktijdig worden gegeven door een Europees en één of meer nationale octrooien.

Aan de internationale overeenkomsten wordt niet geraakt.

859. — De octrooieerbaarheid vereist : een nieuwe uitvinding, voortkomend uit een uitvindingsbedrijvigheid en vatbaar voor industriële uitbating.

Zijn niet octrooieerbaar :

a) de uitvindingen waarvan de publicatie of de werking strijdig zijn met de goede zeden of de grondregels van openbare orde, maar zonder dat deze ongeoorloofdheid enkel mag blijken uit het verbod uitwerking te geven aan de uitvinding.

b) de plantsoorten of dierenrassen, evenals de bij uitstek biologische werkwijzen om plantsoorten en dierenrassen te bekomen.

860. — Nieuwheid volgt wanneer de uitvinding niet in de stand van de techniek begrepen is. De stand van de techniek bestaat uit alles wat voor het publiek bereikbaar was, vóór de datum van de aanvraag, door beschrijving in woord of geschrift, gebruik of elk ander middel.

Behoort ook tot de stand van de techniek de inhoud van de afleveringen van de Europese octrooien, gepubliceerd op de dag van de datum van aanvraag of nadien, in de mate waarin de betrokken octrooien op een vroegere neerlegging zijn gesteund. Worden meerdere aanvragen dezelfde dag neergelegd, dan geldt hun rangorde van neerlegging.

Zekere openbaarmakingen blijven zonder nadelig gevolg en wel deze die gebeurden, binnen de zes maanden welke de aanvraag voorafgaan, en volgen uit : een kennelijk

misbruik te opzicht van de aanvrager of van zijn rechtsvoorganger, een mededeling door de aanvrager of zijn rechtsvoorganger gedaan op een openbare internationale tentoonstelling, in de zin van de Conventie van Parijs van 22 ovember 1928 en 10 mei 1948.

861. — De uitvindingsbedrijvigheid bestaat in het niet voor de hand liggend voortvloeien uit de stand van de techniek van de uitvinding.

862. — De vatbaarheid voor industriële toepassing is aanwezig wanneer het voorwerp van de uitvinding kan worden vervaardigd, gebruikt in elke aard van nijverheid, landbouw inbegrepen.

Men zal hierbij bemerken dat deze bepalingen overeenstemmen met deze van de Conventie van Straatsburg van 27 november 1963 op de eenmaking van zekere bestanddelen van het octrooirecht onder de landen van de Raad van Europa, ook Conventie op het materieel octrooirecht genoemd.

863. — Het recht op octrooi komt toe: « aan de uitvinder of aan zijn rechthebbende ». De aanvrager wordt slechts vermoed de rechten van de uitvinder of van de rechtmatige verkrijger uit te oefenen. Deze bepaling wijst op een terugkeer naar het persoonlijkheidsrecht van de uitvinder.

864. — Als gevolg van dit beginsel handelt dit belangrijke voorontwerp ook over de onrechtmatige verwerving van bestanddelen van een octrooi of van een octrooiaanvraag. In zulk geval kan de benadeelde een rechtstreekse overdracht op zijn naam bekomen van de aanvraag tot octrooi of van het octrooi dat hem afhandig werd gemaakt. Nochtans geldt zulk verhaal, naar Duitse opvatting, slechts gedurende vijf jaren na de verlening van de voorlopige Europese titel, tenzij de titularis te kwader trouw was wanneer hij het octrooi bekwam.

865. — De uitvinder heeft ten overstaan van de octrooihouder het recht als uitvinder te worden vermeld in de aanvraag of in het octrooi. Een valse aanduiding mag nochtans niet worden rechtgezet zonder de toestemming van de verkeerd aangeduide persoon of zonder gerechtelijke beslissing.

866. — De octrooien gelden voor de gebieden van de verdragsluitende landen zoals door hen aangegeven op het ogenblik van hun ondertekening, bekrachtiging of toetreding.

Indien in een van de landen, voor geheel of een deel van de uitvinding een nationaal octrooi werd afgeleverd en gepubliceerd op de dag of na deze van de neerlegging van de aanvraag, maar de betrokkene een prioriteitsrecht op het Europees octrooi bezit, dan geldt dit laatste niet in dat land, in de mate waarin hetzelfde voorwerp wordt gedekt.

In geval van gelijktijdige prioriteit tussen een Europees en een nationaal octrooi, zonder dat het ene werd ingeroepen tot steun van het andere, wordt de Europese aanvraag als laatste geacht.

867. — De rechten volgende uit het octrooi zijn deze:

1) a) van vervaardiging of gebruik, het in het handelsverkeer brengen, het te koop aanbieden, invoeren of met deze oogmerken bezitten van het produkt, voorwerp van de uitvinding;

b) van gebruik, in de handel brengen, te koop aanbieden van de geoctrooieerde werkwijze, alsook het gebruik, het in de handel brengen, te koop aanbieden, invoeren of, met deze laatste oogmerken, bezitten, van het produkt zoals het rechtstreeks ontstaat

uit de tewerkstelling van de werkwijze, voor zover het geen plantsoort of dierenras betreft.

2) De octrooihouder kan ook zijn uitsluitend recht inroepen tegen elke derde, die middelen van tewerkstelling van een geoctrooieerde werkwijze, betrekking hebbend op een essentieel bestanddeel van het octrooi, aanbiedt te leveren of levert :

a) wanneer deze middelen uitsluitend van aard zijn om voor deze tewerkstelling te dienen ;

b) waneer de derde weet, of zonder geldige verschoning ervan onweten was, dat de middelen van aard waren om tot deze tewerkstelling te dienen en hiertoe bestemd waren.

868. — De octrooirechten strekken zich enkel uit tot daden verricht met nijverheids- of handelsdoel. Deze voor private of experimentele doeleinden zijn hierin niet begrepen.

De daden betrekking hebbend tot de produkten, gedekt door het octrooi, en uitgeoefend op het gebied van de verdragsluitende landen, worden niet door het octrooi gedekt wanneer de octrooihouder het produkt in de handel bracht in één van deze landen.

869. — Gelden als uitzonderingen, dezelfde bepalingen als die van art. 5 *ter* van het Unieverdrag (en in vervanging hiervan) op de tijdelijke doortocht van schepen, land- of luchtvervoermiddelen, waarin geoctrooieerde bouwbestanddelen of toebehoorten verwerkt zijn.

870. — De aantastingen van de uitsluitende rechten verleend door het Europees octrooi, vallen onder de nationale bepalingen inzake namaking, n.l. wat de medeplichtigheid of de vereiste van een bedrieglijk inzicht betreft.

De omvang van de bescherming wordt bepaald door de revindicaties in de aanvraag vervat. De tekeningen en beschrijvingen gelden hierbij voor de interpretatie.

871. — Een voorlopig octrooi geldt, na de bevestiging door een definitief octrooi, vanaf zijn oorspronkelijke datum.

Degene die in één van de verdragsluitende Staten, waar een nationaal octrooi werd afgeleverd, een recht van vroeger gebruik of een persoonlijk bezitsrecht op de beschermde uitvinding heeft verworven, geniet in deze Staat hetzelfde recht tegenover de houder van het Europees octrooi op dezelfde uitvinding. Het octrooi heeft een duur van twintig jaar te rekenen van de dag van de aanvraag. Aanvullende octrooien zijn toegelaten.

872. — Wat de beschikking betreft over het octrooirecht als eigendom, is een overdracht slechts voor het geheel van het octrooi en voor al de landen waar het geldt, toegelaten. De afstand moet schriftelijk geschieden en de handtekening van beide partijen dragen.

873. — Een Europees Register neemt de verklaringen van afstand op ten verzoeke van de partijen of van één hunner, op vertoon van het origineel, een gelijkvormig verklaard afschrift of van de ambtelijke stukken van afstand. Een publiciteit is voorzien en de uitwerking van de afstand ten overstaan van de Europese Octrooiraad of van de derden geldt slechts vanaf de inschrijving in het register, tenzij in dit laatste geval een latere verwerving van rechten te kwader trouw ontstond.

Dezelfde bepalingen gelden voor de octrooiaanvragen.

874. — Een octrooi kan slechts in pand gegeven worden in zijn geheel en voor al de gebieden waar het geldt en valt dan ook onder de nationale wetgeving op de inpandgeving, waar de octrooihouder zijn woonplaats of zetel heeft. Deze inpandgevingen worden in dezelfde voorwaarden als de overdrachten in het Register opgenomen.

875. — Ook voor de zakelijke rechten, zo wettelijke als conventionele, andere dan de pandgeving, gelden dezelfde regels.

Het Europees octrooi kan niet worden aangeslagen of getroffen door maatregelen

van gedwongen uitvoering, dan in zijn geheel en voor al de landen waar het geldt. De uitvoeringsregelen zijn deze van het land waar de octrooihouder zijn woonst of zetel heeft of alleszins in dit waar het eerste beslag werd gelegd.

876. — Contractuele licentie-verleningen zijn toegelaten voor gans of een deel van de gebieden waar het octrooi geldt ; de uitzondering betreffende daden, slaande op het beschermd octrooi, gesteld in de verdragsluitende landen, nadat de octrooihouder een produkt in een van de landen in de handel bracht, is toepasselijk en de wettelijkheid van het in de handel brengen wordt beoordeeld, zonder rekening te houden met de licentiebedingen die een gebiedsbeperking voorzien.

De bepalingen op de overdracht zijn van toepassing op de licentievergunningen.

877. — Het recht dat toepasselijk is op de rechtshandelingen betreffende Europese octrooien, is datgene dat door partijen in de overeenkomst is aangeduid, voor zoveel het verdrag zelf dit recht niet aanduidt, niet naar het nationaal recht verzendt of dat het internationaal privaat recht niet uitsluit dat partijen bevoegd zijn het toepasselijk recht aan te duiden.

De bepaling van het toepasselijk recht, op grond van de regel van internationaal privaatrecht : « *lex rei sitae* », is deze van de Staat waar de octrooihouder zijn woonplaats of zetel heeft of waar hij een vertegenwoordiger aanduidde, of een woonstkeuze deed, zoniet de Staat waar de Europese Octrooiraad is gevestigd.

878. — Het statuut en de inrichting van de Europese Octrooiraad is onder de art. 31 tot en met 65 uitvoerig uitgewerkt.

879. — De art. 66 tot en met 71 behandelen de octrooiaanvragen. De biezonderste bepalingen hieromtrent betreffen de gestelde voorwaarden : een verzoekschrift met beschrijving en gebeurlijk tekeningen, een taksbetaling binnen de maand waarin het verzoek en de beschrijving werden neergelegd, op straf de geldigheidsdatum van de aanvraag te verdagen tot de dag van de betaling.

Een aanvraag mag slechts op één uitvinding slaan, in de zin van de eenheid van uitvinding, dus zonder uitsluiting bij een werkwijze, van het eruit vloeiend produkt en van de toepassing ervan. De beschrijving moet voldoende klaar en volledig zijn om aan een vakman toe te laten de uitvinding uit te voeren en moet een of meer revindicaties inhouden.

880. — Prioriteitsrechten van twaalf maanden worden in dezelfde zin als deze van het Unieverdrag voorzien.

881. — Het onderzoek, uitgevoerd door een biezondere afdeling van de Europese Octrooiraad, slaat op de geldigheid van de neerlegging, op de gebeurlijke niet-octrooieerbaarheid wegens de aard van het voorwerp, strijdigheid ervan met de verplichte éénheid van uitvinding, strijdigheid met de goede zeden of de openbare orde, uitsluiting als voorwerp slaande op plantaardige of dierlijke voortbrengels, de afwezigheid van vatbaarheid voor industriële uitbating, de ontoereikende beschrijving, de niet-naleving van het te nemen besluit van uitvoering op de regelen van indiening van aanvragen, en de afwezigheid van verbetering bij een aanvraag om een aanvullend octrooi.

De Octrooiraad kan de afwezigheid van nieuwheid aanzeggen aan de aanvrager en hem wijzen op de tekortkomingen, met verzoek binnen de gestelde tijd deze te herstellen. Hij mag een aanvraag slechts op medegedeelde gronden weigeren.

882. — Is de aanvraag ontvankelijk dan wordt de aanvrager verzocht de taks te betalen voor het bekomen van het advies betreffende de nieuwheid, tenzij deze reeds betaald werd. Het Internationaal Instituut te 's Gravenhage zou dit advies geven.

Geen strakke afwijzingsbepalingen zijn voorzien. Aanvragen kunnen gesplitst worden, documenten vervangen, en revindicaties gewijzigd binnen bepaalde grenzen.

De onderzoeksafdeling besluit tot gebeurlijke toekenning van een voorlopig Europees octrooi, dat het voorwerp uitmaakt van een publicatie en van een certificaat. Dit octrooi geldt vanaf de datum van aflevering.

883. — De octrooiraad onderwerpt, op zijn beurt, op verzoek, het voorlopig certificaat, volgens een uitvoerig beschreven procedure, aan een uitgebreid onderzoek.

Ofwel wordt het voorlopig certificaat *ab initio* nietig verklaard ofwel wordt het bevestigd. De bevestiging wordt opgenomen in het register en door het *Europees Bulletin voor Octrooien* gepubliceerd en geldt vanaf deze publicatie. Een certificaat wordt aan de titularis afgeleverd.

884. — Beroepen tegen een aantal beslissingen van de afdelingen van de octrooiraad zijn mogelijk, mits naleving van een uitgewerkte procedure, voor een biezondere Kamer. Een uiteindelijk beroep in cassatie vóór het Europees Octrooihof is mogelijk.

885. — De omzetting van een aanvraag of van een Europees octrooi in nationale aanvraag is voorzien door art. 114 tot en met 118. De instandhouding van het Europees octrooi is verbonden aan de betaling van jaartaksen, betaalbaar op voorhand. Bijkomende termijnen kunnen verleend worden. De niet-tijdige betaling heeft het einde van het octrooi tot gevolg.

886. — Verzaking aan Europese octrooien kan voor hun geheel en voor al de gebieden waar zij gelden, gedaan worden bij schriftelijke verklaring en na inschrijving ervan in het register, onverminderd gebeurlijke zakelijke rechten.

887. — Nietigheid wegens niet-octrooieerbaarheid, onvoldoende beschrijving, afwezigheid van verbetering bij aanvullingsoctrooien, toekenning van een definitief nationaal octrooi aan dezelfde uitvinder of aan zijn rechthebbende in een der verdragsluitende landen, evenals gedeeltelijke nietigheid, dienen te worden uitgesproken.

Eenieder, die er belang bij heeft, mag een vordering tot nietigheid bij de Europese Octrooiraad indienen ; de nietigheidskamer beslist hierover in een met redenen omklede uitspraak.

Herziening voor het Europees Octrooihof is mogelijk.

888. — Over de toekenning van dwanglicenties werd geen eenparigheid bereikt. Een minderheid voorzag hierin enkel de tussenkomst van de nationale instanties, naar de plaatselijke wet en binnen de grenzen van elke Staat. Hiertegenover verdedigt het ontwerp de toekenning door de Europese octrooiraad van dwanglicenties na drie jaren te rekenen van de aflevering van het Europees octrooi en na vier jaren na de aanvraag, wanneer een ontoereikende uitbating tot stand kwam rekening houdend met de noden van het geheel van de verdragsluitende landen ; wettige redenen van verschoning zouden in acht genomen worden.

Ook zou een gedwongen licentie toegekend worden wanneer een afhankelijk octrooi (Europees of nationaal) niet kon uitgebaat worden zonder inbreuk te plegen op een Europees octrooi spruitend uit een vroegere neerlegging, en dit ten behoeve van de titularis van het later octrooi, voor zoveel zijn uitvinding aan andere oogmerken beantwoordt dan de vroegere of te hunnen opzichte een merkelijke technische vooruitgang inhoudt.

Hetzelfde geldt voor twee uitvindingen strekkend tot hetzelfde nijverheidsdoel, wanneer de houder van het vroegere, op zijn verzoek, een verplichte licentie bekomt op het latere.

De bepalingen van art. 17 tot 23 van het Euratomverdrag zijn op het Europees octrooi toepasselijk en te dien einde wordt de Europese Octrooiraad als bevoegde nationale instantie aangezien.

Geen verplichte licentie wordt verleend dan na levering van het bewijs dat een vrijwillige licentie werd geweigerd of afhankelijk gemaakt van ongeoorloofde voorwaarden.

889. — De licentieverkrijger moet waarborgen bieden voor de werkelijkheid van zijn uitbating. De verplichte licenties zijn niet-uitsluitend en gaan gepaard met een billijke vergoeding aan de octrooihouder. Zij kunnen beperkt worden of onder bepaalde voorwaarden gesteld. Zij zijn niet overdraagbaar dan met het deel van de onderneming of van de handelszaak dat de uitbating ervan verzekert. De octrooihouder mag de licentiehouder in de uitbating niet hinderen.

890. — Al deze licenties gelden, behoudens andersluidend beding, voor het gebied van de verdragsluitende landen.

De octrooihouder kan de intrekking van de toegestane licenties vorderen wanneer de omstandigheden, die ze wettigden, verdwenen zijn of de licentiehouder zijn verplichtingen niet nakomt. Ook wijzigingen van de voorwaarden van de licentie kunnen worden aangebracht.

891. — De nationale wetten op de verlening van dwanglicenties, om redenen van openbaar belang, zijn van toepassing op het Europees octrooi, onder de voorwaarden bepaald bij art. 133-141 en 143 van het Verdrag en gelden natuurlijk in elk van de Lid-Staten, behalve voor wat de nog betwiste vraag betreft van wettig in het verkeer gebrachte produkten (art. 29, lid 2).

892. — Naast de bepalingen over de rechtspleging voor de Octrooiraad bevat het voorontwerp tenslotte, onder de art. 174 tot en met 182 de regeling van de vordering wegens namaking, welke in beginsel voorbehouden blijft aan de materiële en plaatselijke bevoegdheid van de nationale rechtbanken.
Dit noodzakelijk schetsmatig overzicht van een zeer uitvoerige tekst laat toe belangrijke gevolgtrekkingen te maken, waarvan de weerslag rechtstreeks de geest van het huidig octrooirecht moet beïnvloeden.

893. — De omstandigheid dat het voorontwerp niet definitief uitgewerkt is, en vermoedelijk wijzigingen zal ondergaan alvorens als verdrag te worden ondertekend en bekrachtigd, neemt niet weg dat, vooreerst, al de landen die tot de voorbereiding van dit ontwerp hebben samengewerkt, duidelijk de wil hebben uitgedrukt hun octrooirecht onderling te harmoniseren en naar eenmaking te richten. Zij hebben deze taak toevertrouwd aan hun beste deskundigen zodat de ontworpen tekst gegroeid is uit een ernstige confrontatie tussen de bestaande toestanden.
Doorheen de reeds ondertekende en bekrachtigde internationale overeenkomsten, komt duidelijk de strekking naar voor tot gelijkschakeling en éénheid welke voeren naar een Europees Octrooirecht.

894. — Naast en boven de nationale wetgevingen, welke reeds in ruime mate éénvormige beginselen en bepalingen hebben opgenomen, ontstaat aldus een overkoepelend octrooirecht dat de grootst mogelijke éénheid van Europese bescherming beoogt, zonder de nog noodzakelijke verschillen van de nationale oogmerken in het gedrang te brengen. Men mag vaststellen dat de E.E.G.-landen die graad van rijpheid en bezinning hebben bereikt, welke tot een gemeenschappelijk en essentiële octrooibescherming heeft gevoerd.

895. — Bovendien ontstaat hierdoor een geleidelijke harmonisatie van het octrooirecht met de oogmerken van de E.E.G., door de aanpassing van de begrippen van vrijheid van bedrijf, handel en markt aan de biezondere vereisten van de industriële eigendomsrechten.

896. — Het is ook zeker dat de bepalingen van de Conventie van Straatsburg betreffende de eenmaking van zekere bestanddelen van het octrooirecht, welke in grote mate zijn overgenomen door het ontwerp van Europees octrooirecht, op het gebied van de interpretatie van de octrooieerbaarheid (nieuwheid, stand van de techniek, uitvindingsactiviteit en industriële uitbaatbaarheid), een positieve weerslag zullen hebben bij de toepassing van de bestaande nationale bepalingen op deze punten.

897. — De afwijzing van nodeloos formalisme en van louter vormelijke strafbepalingen wegens niet-uitbating of niet-betaling van taks, de eenvormige voorwaarden voor toekenning van licentievergunningen onder dwang of verplichting, betekenen een duidelijke stap in de richting aangewezen door het Unieverdrag van Parijs, naar een oordeelkundig octrooirecht, dat zich alleen bekommert om de vrijwaring van de hoofdoogmerken van het octrooi. Het is tevens duidelijk dat de groeiende integratie van hat Europees bedrijfsleven aan de verplichting tot uitbating een ruimere opvatting heeft verleend, zodat het internationaal octrooirecht scherper het gewijzigd beeld weerspiegelt van wat onder technische vooruitgang en welvaart dient te worden verstaan.

De geleidelijke opbouw van internationale instellingen tot bescherming van de industriële eigendom en het vooruitzicht van een Europees octrooihof zijn tenslotte van aard om tussen de betrokken landen de grootst mogelijke eenheid te bewerkstelligen.

898. — De geest van het voorontwerp van een verdrag betreffende een Europees Octrooirecht, eerbiedigt alle bestaande nationale en internationale stelsels en beperkt zich wijselijk tot een eenvormige en zelfstandige octrooibescherming op een zeer breed internationaal vlak, onder de strengste voorwaarden van billijkheid, doelmatigheid en beveiliging van openbaar en privaat belang. Waar het Unieverdrag van Parijs de eerste maatregelen van collectieve bescherming heeft tot stand gebracht, is thans een organisch en volledig stelsel van internationaal octrooirecht in wording, dat boven de bestaande nationale verscheidenheid uit, en zonder deze aan te tasten, een merkwaardige synthese vormt van wat als essentieel octrooirecht op heden, in de meest geïndustrialiseerde landen mag beschouwd worden.

HOOFDSTUK X

Afrikaans-Malegassische Unie voor Economische Samenwerking

899. — De Afrikaans-Malegassische Unie voor Economische Samenwerking heeft een Gemeenschappelijke dienst voor nijverheidseigendom opgericht, waarvan de zetel gevestigd is te Yaoende (Kameroen), en welke in werking trad op 1 januari 1964.

Deze dienst verleent zonder administratief vooronderzoek, een beschermminggevend recht, dat als octrooi geldt in de twaalf Lid-Staten van de Unie (Senegal, Ivoorkust, Opper-Volta, Mauretanië, Nigeria, Dahomey, Tsjaad, Centraal-Afrikaanse Republiek, Kongo-Brazzaville, Gabon, Kameroen, Malagasië).